

ఓం

పురాణములు

విచారణ

బసవ పురాణము

సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

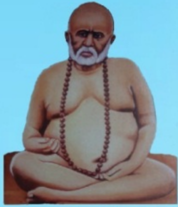

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

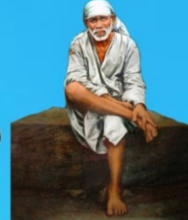
అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

నన్ను "నేను" చేరుకోవటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంద వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2030020025668

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్ధం **ఉచితంగా eBook** రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంధముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాధ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్న్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ

బసవపురాణము.

వచన కావ్యము.

ఇది

శ్రీమదపర కాళిదాస కవిగురు సమస్తాగమ సర్వతంత్ర
స్వతంత్రాద్యనేక బిరుదాంకితులగు,
బ్రహ్మశ్రీ పూడిపెద్ది లింగమూర్తి పంతులుగారిచే
వ్రాయబడినది.

శ్రీశైల సింహాసనాసీన పత్సకాంత భగీ శ్రీహత్తినీ పట్టద,శ్రీమ
ద్రాజా సిద్ధలింగదేవర దేశికసార్వభౌమ స్వాములవారి ప్రియ
శిష్యుడును శైవసిద్ధాంత శాఖా కార్యదర్శి గార్ను
శ్రీమద్భ్రమరాంభా వరప్రసాద విహారులగు
కాళహస్తి వీరయ్య దేవర గారి
పుత్రుడు తమ్మయ్య దేవరగారిచే
ప్రచురింపబడి,

మొదటికూర్పు 1,000 ప్రతులు.

శ్రీ చింతామణీ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడియె.
రాజమహేంద్రవరము
1927

 [వెల 2—0—0.

విషయసూచిక

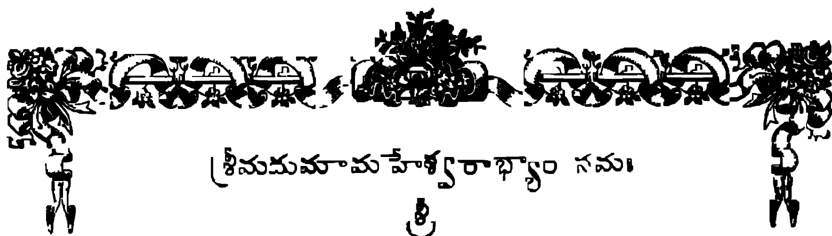
—*ద్వితీయాశ్వాసము*—

—*తృతీయాశ్వాసము*—

4 వ ఆశ్వాసము.

—* పంచమాశ్వాసము *—

సంపూర్ణము

శ్రీమదుమామహేశ్వరాభ్యాం నమః

శ్రీ

బసవపురాణము.

వచనకావ్యము.

శ్రీమదనంతకళ్యాణభాజనంబై, భూజనంబుల - కాశ్చర్యజనకం
బగు దేవభూమియందు నానావిధపుష్పఫలంబులతో నతిశయించువృ
క్షజాలంబులు గలిగి, లతాగుల్మవితానంబుల నుల్లసిల్లుచుఁ బార్వతీ
పరమేశ్వరులకు విహారయోగ్యంబు లగు క్రీడోద్యానవనబహుళంబగు
కైలాసంబను ప్రసిద్ధికెక్కిన పర్వతరాజంబొకటి కలదు. అందొక
నాఁడు పార్వతీసహితుండైన పరమేశ్వరుఁడు నందీశభృంగీశాదిప్రమథ
గణపరిసేవితుఁడై లోకోపకారార్థంబుగా వామాంకంబున నున్న
కాత్యాయనీదేవి యడుగుఁ బ్రశ్నంబుల కుత్తరంబు విచ్చుచున్న యవ
సరంబున శారదనీరదప్రభాభాసమానుండగు నారదమహామునీశ్వ
రుండు శివుని దర్శింపనేఁగి యంజలిఘటించి నిలుచున్నతఱి నంబికానా
థుండు తన చంద్రబింబాంబకంబు నందలి యపాంగదృష్టి నిలిపి కరుఁ
ణాతరంగితాంతరంగుండై యాతని నిలువెల్లఁ దిలకించుచుండ నాత్మే
శునభిప్రాయంబెఱింగి సమయజ్ఞ యగుట నప్పరమేశ్వరి చేసన్న నారదు
నిటురమ్మని యామంత్రణంబుసేయ నాతండభవునికి సమీపవర్తియై
నిలుచున్నంజూచి స్వామియాతని ననూనయించి "వత్సా! లోకత్రయం

బున స్వేచ్ఛా విహారివగుచు సాలోక్యంబు [illegible]భావ్యంబునగు సర్వం
బొక్కటియు లేదుగాన భూలోకంబు నందలి విశేషంబుల నామూలా
గ్రంబులుగా నాకెఱింగింపుమని యానతిచ్చుటయు నా దేవముని వ
ర్యుండు చేతులు జోడించి యుమాపతితో నిట్లని విన్నవించె.

నారదుఁడు శివునకు లోకవార్త లెఱింగించుట

దేవా! దేవుల కెల్ల నాదిదేవుండవు నీవ కావె. నీవలననే గదా
యనేకకల చరాచర జంతుజాలంబుచే నొప్పుచున్న స్థావర జంగ
మాది భూతప్రపంచంబుల సృష్టిస్థితిలయంబులు జరుగుచున్నవి. నీ
సోమసూర్య నేత్రంబుల జగంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి. నీవు సర్వదాయీ
రెండు కన్నులు తెఱచియే యుంచుదువు. వానివలననే సస్యౌషధ్యాదు
లుద్భవించి భూతదేహంబుల బెంచి జీవాభివృద్ధిఁ గావించుచున్నవి. నీ
వహ్ని నేత్రంబున లోకంబుల నీక్షించితివేనిఁ, బరాత్పరా, యేమిసె
ప్పుదు. సమస్తభూత ప్రపంచంబును బంచత్వంబు నొందుట యేగాక
భస్మమాత్రావశిష్టంబగును. ఇట్టి మహానుభావుండవగు నిన్ను భజిం
పని వారెవ్వరు? ఏలోకంబునఁ జూచిన నీభక్తులే. అన్నిటికన్న భూలో
కమున నీభక్తి యధికంబు. ఎక్కడఁ జూచిన నీయాలయంబులే. వాని
లో నెల్ల నీలింగాకార దైవత విగ్రహములే. నీభక్తి చిహ్నంబు లేని
యంగంబును నీనామస్మరణంబు లేని వదనంబును గల మానవుం డొ
క్కండును లేఁడు. ఐనను, అనాదియగు నీమతంబు భూలోకంబున నింత
యభివృద్ధి దశయందుండఁగాఁ బ్రకృతమున, నో భూతేశా! ఏమి కారణ
ముననో యది యడుగంటినది. నిత్యనకాల శివపూజాధురంధరు
లెందునుఁ గానరారు. కొందఱు భక్తులవలెఁ గనఁబడుదురు గాని వారే
దేవు నారాధింతురో తెలియదు. వారొకరికి బోధింపరు, ఇతరుల బోధ
లకుఁ జెవియొగ్గరు. మఱి కొందఱు కేవల వీరశైవులు తమ యఱువది
నాలుగు వేళల శివపూజలందు మునుంగుచు మౌనముద్ర దాల్చి

యుక్తి గలతో మాటాడకుండుటచే నీమతబోధకులు లేరు ఇట్టి సమయ
మున దేవా! నీవు భూలోకమున నవతరించి మతోద్ధారకుఁడవై మత
బోధ సేయుచు నీ దైవబలంబున లోకములోని మానవులకును వితండవా
దులకును గొన్ని ప్రత్యక్షప్రమాణములు గనపర్చుచు నమానుషకృ
త్యంబులఁ గొన్నిం జేసి ప్రజలకు నమ్మకము బుట్టింపవేని కొలఁది
కాలంబున బౌద్ధమత ప్రచారకుల దాడికినోడి నీమతము రూపుమా
యునని నాకు భయంబు గలుగుచున్నది. కావున వేగ జనింపవయ్యా
యని వినమితోత్తమాంగుండై విన్నవించెను

నందికేశ్వరుని భూమిపై నవతరించుటకుం బంపెనని శివుండు
నారదునకుం జెప్పుట.

అది విని భగవంతుండగు శివుండు "నారదా! నీవిఁక విచా
రింపకుము నాకును నందికేశ్వరునకును భేదమించుకయును లేదు, నేనా
తని భూలోకమున నవతరింపుమని చెప్పి పంపెదను అతండు మత్ప్రసాదాం
శంబున మానవరూపంబున జన్మించి నామతంబు నుద్ధరింపఁ గలవాఁ
డు" అని నారదునికిం జెప్పిన వాక్యంబులు విని యంబికాదేవి స్వామి
కిట్లనియె

పార్వతి శివుని నందికేశ్వరునకుం దనకుం గల యభేదత్వంబునకుం
గారణ మడుగుట

ప్రాణనాథా! నందికిని మీకు నావంతయును భేదములేక మీరి
ద్దఱొక్క రూపులరని యీ దేవమునితో నానతిచ్చితిరి. భక్తులకును
మీకును సారూప్యసంబంధముండుటం జేసి వారికిని మీకును భేదము లే
దని నేనెఱుంగుదును. మీ యగ్రభక్తుండును బ్రమథగణాధినాథుండున
గు నందికిని మీకునట్టి యభేదసంబంధమేనా మఱియొక హేతువేమైన
నున్నదా యని యడిగెను అదివిని యీశ్వరుఁడు "దేవీ! నీ సంప్రశ్నం
బులెల్లపుడును లోకోపకారార్థములు,

నందికేశ్వరునకును దనకును గలయభేదత్వమునకు హేతుకారణంబు శివుఁడు పార్వతికిఁ జెప్పుట

ఇందుమూలముగ లోకమునకు నీకునొక దేవరహస్యము వెల్లడి కాఁగలదు. నందీశునకును నాకునుఁ గల యభేదమునకు నొక పూర్వ వృత్తాంతము గలదు. అదివినిపించెద నాకర్ణింపుము" అని నారదుఁడు వినుచుండఁ దత్పూర్వచరితం బిట్లని చెప్పందొడంగె.

శిలాదఋషి వృత్తాంతము

శ్రేయసీ! పూర్వకాలమునందు శిలాదుఁడనునొక మునిశ్రేష్ఠుం డుగలఁడు. అతం డతిఘోరముగ నన్నుఁ గూర్చి శ్రీశైల నైఋతి దిగ్భాగమునఁ గందమూలాదుల వర్జించి, చంద్రకిరణ గ్రహణంబున జఠరాగ్నినిఁ జల్లపఱుచుకొనుచు నితరాహారములు లేక యానవగింజ లంతటి చిన్నచిన్న రాళ్లె తనకాహారముగాఁ గలవాఁడై మూఁడుకోట్ల సంవత్సరములు దపంబొనరించెను. అట్టి తపంబునకు నే మెచ్చి యతని కిఁ బుత్రసంతాన వాంఛ దప్ప నితరకోరిక లతని మనంబున లేవని నేనెఱింగినవాఁడను గనుక, ప్రత్యక్షదర్శన మిచ్చి వరంబుఁ గాంక్షింపుమంటిని. అంత నతండు దేవా! నీదివ్యదర్శనం ప్రాప్తికన్న వరంబు మఱొండేమియున్నది? ఐనను వరదుండవగు నీవడుగుమని యాదేశించి నపుడు నే నూరకుండఁ గూడదు. నన్ననుగ్రహింపం దలచితివేని నీయం దలి నిశ్చల భక్తిగల పుత్రరత్నమునకు నాకుఁ బ్రసాదింపుము. కాని, యోపరమేశ్వరా! నీవొసంగు కుమారుండు నీభక్తి లేనివాఁ డయ్యేనేని వానిం దక్షణము తలద్రుంచి చంపవేతును. అప్పుడు నీవడ్డుకొనినను విడువను. నీకిష్టమైన నిట్టివరం బొసంగుము. కాదేని నీవచ్చినత్రోవన యరుగుము. నాతదిపోక నేనుండెద." అనుటయు నేను భావమాత్ర మున నతికుతూహలుండనై "తథాస్తు" అని మఱలివచ్చి యొవ్వని వీనికి సుతుఁగా నంపుదునని యోచించుచుంటిని. ఇట్లుండఁ దొల్లియుం

ద్రాది దేవతలును స్వర్గంబును దేవముని పుంగవులును లేని కాలమందు నాముఖంబున జనించి వృషభరూపమున సమస్త

ధర్మదేవత వృషభరూపమున జనించుట

లోకముల సంచరించు ధర్మదేవత కృతయుగంబున నాలుగు కాళ్ళతోను, త్రేతను మూడు పాదములతోడను, ద్వాపరంబునఁ జర ణద్వితయంబుతోడను, కలివేళ నొంటికాలితోను సంచరించుచు నా నాయుగంబుల ధర్మాధర్మంబు లెఱుంగుచు నాకు నెఱింగింపుచు నా వాహనంబై నన్నుం గొలిచియుండు నందిఁగని, "యోనందీ! నీవు శిలా

ఈశ్వరుఁడు నందిని శిలాదునకుఁ బుట్టఁగాఁ జనుమనుట

దుఁడను మునికి నందికేశ్వరుఁడను నామంబునఁ బుత్రరూపంబున జనిం పుము అతఁడు నన్నుగూర్చి ఘోరతపంబు సేసెను నాయందు నిశ్చల భక్తిగల సుతుండు వృషభమానవుఁ డని మమ్ము వేఁడెను అట్టిసుతుఁడవు నీవయగుదువుగాని యొరులు గానేరరు సీనిందుల కొడంబడని వాఁడు నేనయతనికిఁ బుట్టవలసి యున్నది" అనునంతలో నాతం డతిప్రీతుండై మహాప్రసాదంబని "దేవా! మీయాజ్ఞ నెన్న నేని మీఱితినా? ఇఁక మీఱుదునా. నీయాజ్ఞానుసారంబుగా నతనికిఁ బుత్రుఁడనై జనించెద" నని తత్క్షణముననే యాయాదివృషభంబగు నావాహన ధర్మదేవత శిలా

నంది శిలాదునకుఁ బుత్రుఁడై జనించుట

దునకు నందికేశ్వరుఁడను నామంబునఁ బుత్రుఁడై ప్రభవించె ఇట్లు దయించిన యానందికేశ్వరున కేమి సెప్పుదోనగాత్మజా, పుట్టువుతోడనే నాయందలి నిశ్చలభక్తి యుదయించె. భక్తికిముందే పూర్వజ్ఞాన సంప న్నుఁడయ్యెను వేదవేదాంగపారంగతుఁడయ్యెను. గురుబోధ లేకయుతన కుఁదానే సమస్తధర్మంబుల నెఱింగి సంపూర్ణ శివజ్ఞాన పరిపూరిత మన స్కుఁడై శివాచారధురీణుఁడై యఖండ శివపూజాపరత్వమున శివనిష్ఠా గరిష్ఠుండయ్యె ఇట్లుండి కొండొకకాలంబునకు నందికేశ్వరుఁడు దపం

బాచరింపం గడంగి హేమంతకాలంబునం బారుచున్న యేళ్లయందును నిర్మల శీతలజలోపేతంబులగు వారిపూరిత జలాశయంబులను జానుఘ్న కంఠదఘ్నంబులుగా నిలుచుండియు, మండు వేసవిని బంచాగ్నిమధ్యంబునను శుష్క పర్ణ వాతాంబు భక్షణంబున క్షుదుపశమనంబుం గావించుకొనుచు నేకాగ్రదృష్టిని పాదాంగుష్ఠంబున నిల్చి యుగ్రతపంబాచరించుచుండె. వానితపోగ్నిచే నుద్భవించిన ధూమజ్వాలలు లోకంబు నాక్రమించి దహింపంగడంగుటయు బ్రహ్మాది దేవతలును దిక్పాలురును దేవమానవమునులును కైలాసంబునకు నరుదెంచి శివసూక్తంబులను బరమేశ్వరుండు నన్ను స్తుతింపగ నేను ప్రత్యక్షమై "యో దేవతలారా! యో మునులారా! మీ యాగమనంబునకుం గారణం బెఱుంగుదును నందికేశ్వరుని యుగ్రతపంబునకు మీరెల్లరు వెఱచి తన్నివృత్తికై నన్నుం బ్రార్థింపవచ్చినవారు. వానితపస్సునకుం గారణంబు నాకుం దెలియను. వానికి బ్రహ్మవిష్ణ్వాది పదవులక్కఱ లేదు. తనకచ్చెపన్న నాపదవినైన నొల్లడు. వాని యింగితం బెఱుంగుదును. ఈక్షణంబ మీ వాంఛదీర నేగుదెంచి వానితపంబుచే లోకంబులకు శాంతిగా వింతును పదం"డని శివుఁడు నారదమహామునియుం దోడరా నిఖిల

శివుండు బ్రహ్మాది దేవతలతో నందికేశ్వరునకుం బ్రత్యక్షమై వరంబొసంగుట

ప్రమథగణసమేతుండనై యేగి నందికేశ్వరునకుం బ్రత్యక్షంబగుటయు నాతండును బరమహర్షోత్కర్షుండై సాష్టాంగనమస్కారము సేసి పులకితనిజతనూరుహుండై "స్వామీ! శివా! శంకరా! త్రిపురాసురసంహారీ! దక్షాధ్వరధ్వంస! పార్వతీమనఃప్రియా! గజచర్మాంబరా! చంద్రశేఖరా! నాగభూషణా! గంగాజటాజూటా! కపటక్షైలాటా! భక్తమనోభీష్టఫలప్రదాయకా!" యని యనేకభంగుల స్తోత్రము సేసిన నేను సంతసిల్లి "నందీ! నీకుం గోరినవరము లిచ్చుటకు వచ్చితిని. కోరు"మంటిని. అంత నానందికేశ్వరుం

డిట్లనియె. "దేవా! దేవతలకైన నలభ్యంబగు నీనిజరూపదర్శన మీరాయ ల్పతపంబున నొందఁజాలితి నాజన్మము సార్థకమయ్యెను. నాతపమ్ము పారము నొందెను నాకు మఱి యేవరంబు నక్కఱలేదు ఒక్కవరమేచాలును. అది యేమనిన, నీపాదపద్మములందు నిశ్చలభక్తి నామనంబునఁ జిరంబుగా సర్వకాలసర్వావస్థల యందును నాటుకొని యుండవలెననుటయె ఇంతకన్న మఱివరము లేల? ఇతరవరములు పదివేలు, పదిలక్షలు, పదికోట్లు, లెక్కయేల యసంఖ్యాకములైన నీవరంబునకు సాటిగావు." ఇట్లనిపలికెను నందిముద్దుమాటలకు నాక పరిమితసంతోషము గలిగి యుతనిగాత్రస్పర్శ సర్వదా నాకుఁ గావలె ననియెంచి కుతూహలంబునఁ దాను తొలిజన్మంబున నాకు వృషభరూపంబున వాహనం బగుట నాతని కెఱింగించి తద్రూపమున నే వాహనముగా నుండుమని యంగీకరించితిని మఱియుఁ బూర్వజ్ఞానసంపన్నుండై వృషభరూపవాహనం బవును దేవరూప ప్రమథగణాధిపతివై యుండు" మని యానతిచ్చితిని. అంతబ్రహ్మాదిదేవతలు నన్ననేక విధంబులఁ గొనియాడి నిజనివాసంబుల కరిగిరి నాగముఁడొక్కఁడు మాత్రము నాయొద్ద నిలిచియుండెను. అది నీ వెఱుంగుదువు. నందికేశ్వరుఁడు తపస్సుసేసిన ప్రదేశమునకు నందిమండలమనిపేరు అచ్చోట సంభవించు ప్రతిజీవికి నేను మోక్షంబ నపేక్షితంబుగా నొసంగెదను. ఈనందిచరిత్ర మెవరేని లిఖించి పూజించినను భక్తిశ్రద్ధలతోఁ జదివినను విన్నను, అట్టివారికి మనశ్శుద్ధియు, నాయుర్వృద్ధియు, నిర్మలబుద్ధియు, భక్తిసంసిద్ధియుఁ గలుగును. అనియిట్లు భర్తచే నుడువఁబడిన నందికేశ్వరువృత్తాంతంబంతయు విని పార్వతీయమానందంబునొంది యాతనికిట్లనియె "హృదయేశ్వరా! నంది మిమ్ముఁగూర్చి సేసిన ఘోరతపంబునకు మెచ్చిమీ రాతనికి మీ సారూప్య మిచ్చుటయేగాక సదాతద్గాత్రస్పర్శ కలుఁగునటుల వాహనంబుగా నంగీకరించితిరి సర్వదా మీశరీరము దనశరీరము

నొకదానినొకటి స్పర్శించుకొనుచుండుటచే మీరిద్దఱు నేకదేహులరని స్పష్టపడుచున్నది దానం జేసిగదా మీరును నాతనికిని భేదములేదని తొల్లి మీరానతిచ్చితిరి. దానికాశ్చర్యమేమి ఇప్పుడునాకుఁగల మీయభేదభావంబునందుల సందియంబువాసెను.'' అనిపార్వతి యనునంతలో భగవంతుడు నారదునిఁ జూచి "నారదా! నందికేశ్వరు నుదంతం బంతయుఁ వింటివా" యనియడిగెను అందుకునారదుండును "స్వామీ! సాంబసదాశివా, మహాదేవా, మీమహిమ మేమనిపొగడుదు మీరానతిచ్చినదంతయు సాకల్యంబుగావింటిని కృతార్థుఁడనైతిని మీదివ్య దర్శనలాభంబున నేఁడొకదేవరహస్యము విన(గల్గితిని అనియ నేకవిధం బుల నుతించి యూరకుండెను. ఈవిధంబునఁ బార్వతికిని నారదునకును దనపూర్వవృత్తాంతమంతయుఁ జెప్పియూరకున్న యీశ్వరునకు నందికేశ్వరుఁడు చేతులుజోడించి వినయభయభక్తులలో స్తోత్రములు సేయ నారభించెను.

ఈశ్వరుఁడు నందికేశ్వరుని భూలోకములోఁ బుట్టుమనుట

అదిగని పరమేశ్వరుఁడు నందీశునిఁ జేసన్నుదనసమీపంబునకుఁ బిల్చి "ఓయీ! నందీ, నీతపః ప్రభావంబును, నీపూర్వోత్తర సందర్భ సచ్చరితంబును బార్వతి తామె గోరినందున సవిస్తరంబురా నెఱింగించి నీకును నాకునుఁగల యభేదత్వమును సైతము స్పష్టపఱచితిని. ప్రస్తుతము భూలోకమంతయు నాస్తికమత భూయిష్ఠమై జనులమనంబుల భక్తియనువాసనయె లేకయున్నది నీకృతంబునఁగాని భక్తిమజల మొలకయెత్తదు గాన నీవు మానవుండవై బసవన్నయను పేరనాయం శతో భూమి యందావిర్భవించి యడుగంటిన శివభక్తిని మజల జనుల మనః ప్రదేశంబుల మొలిపించి తగిన బోధలచేతను, తగినమహిమాతిశయంబులు గనఁబఱచి వారలకు నీవు దైవికసామర్థ్యాతిశయంబులు గల యవతారపురుషుఁడవని నమ్మకము పుట్టించుటచే తను శివభక్తి

యనెడు మొలకకుఁ దగిన దోహదంబొనర్చి దాని వృద్ధిఁ బొందింపవ లెను. అట్లు సేసిన నీయుపకారంభుత్వము లోకమునకుఁ దేటపడును, అప్పుడు సమస్తజనులును నీవే నేనని నమ్మెదరుగాన మనుమాటదక తక్షణము భూలోకమున నవతరించుచుండ చనుము" అనియానతిచ్చెను. అదివిని నందికేశ్వరుఁడు "స్వామీ! యీస్వల్పకార్యమునకు మీరిట్లు నన్ను బహూకరింపవలెనా! మీదాసుఁడను గానా మీయాజ్ఞ సర్వదా శిరసావహించువాఁడనుగానా మీయొక్కమాటలో నానతిచ్చినఁ జాల దా. నీవిటులగా పన్నుగ్రహముసేయవలెనా? "శ్రీహాలుకు"మ్మని మీయాజ్ఞ శిరంబునఁ దాల్చి మీపాదపద్మంబుల కెఱఁగి యీక్షణము భూలోకంబున కేఁగుచున్నవాఁడను. గాని, యోభక్తవత్సలా! యొక చిన్నవిన్నపము నాకెందున్నను మీయంఘ్రిసరోజములందలి నిశ్చల భక్తిమాత్రము పూర్ణముగా నుండవలెను అదితొలగిన నేనొకనిమి షమైనను బ్రతుకఁజాలను మీయనుగ్రహంబు నాయందుంచి మీదం ద్రబింబాంబక శీతలదృష్టిమాత్రము నాయందుఁ బ్రసరింపఁజేసినఁ జాలు ను అట్లయిన నాకిందున్నను భూమియందున్నను సమానమే ఇదియ నా కోరికె ఇఁక నేనేఁగెద" సనివేడుకొని పోవుచున్న నందీశుని భగవంతుం డు తనసమీపంబునకుఁ బిలిచి "నందీ! వేగమపద. నేఁజెప్పినట్లు నీయు ము నిన్ను నేవిడువను సర్వదా నీకు సన్నిహితుండనై యుండెద. నీకుఁ దాలిగురుపును నేన యగుదును నీప్రాణలింగమనై నీకంఠంబున వ్రేలా డుచుందును నీతో నెల్లప్పుడు జంగమమునిరూపమునఁ గూఁడియుం దును. నాదేహస్పర్శ నీకుఁ గలుగఁజేసె నీచేత ఘనకార్యంబులు సే యింతును. నీమూలమున ననేకములగు దేవమాహాత్మ్యములను లోకమున కుఁ జూఁపుదును. నీవేనాప్రాణమవు నాప్రమథగణములకును నీవే ప్రాణమవు. ఇంతయేల నీవేనేను నేనేనీవు" అని యనేకవిధంబుల నూరార్చియనిపెను అంత నంది కేశ్వరుఁడు స్వామి పాదములకు మ్రొక్కి

వాసినై మతసాధూచుచు భగవన్నామస్మరణచేయుచు భూలోకమునకు వచ్చి యెవ్వనికిఁ బుత్రుఁడనై జనింతును. ఏ స్త్రీగర్భము పరమపవిత్రమైనదో యని యోచించుకొనుచుండెను.

మండెఁగ మాదిరాజకథ

అంత నిక్కడ (అనఁగా భూలోకమున) ఏ దేశమందలి యేరులన్నియు గంగానదీతోయంబులో, యెందలి శిలలెల్లను లింగమూర్తులో, యెచ్చటిమనుజులెల్లను మహాత్ములో, యెవ్వరికేళీవిహారములు యాత్రాక్రియలో, యెవ్వరు సేయుపనులు శివార్పితములో, వాక్కులు స్తోత్రములో, నిద్రయే సమాధియో, పదచలనము ప్రదక్షిణమో యట్టి తన్మయభావముననుండు ప్రజలుగలదియై సకలసంపదలతో విలసిల్లుచు శ్రీశైలమునకుఁ బశ్చిమదిశను, కర్ణాటకమను పేరుగల యొక దేశమున్నది. అందు భూదేవికిఁ గంఠహారమువలె నొప్పుచుండిన మంగళేశ్వరమను నొక పట్టణంబుగలదు. అందుఁ గేవలశివభక్తిపరాయణుండును పాపరహితప్రచారుఁడు నగు మండెంగిమాదిరాజను నొక బ్రాహ్మణప్రవరుఁడు గలఁడు. అతనికి సమస్తసద్గుణాలంకార యగుచుఁ బతిశుశ్రూషయే ప్రధానవ్రతముగాఁ గల మహాపతివ్రతాశిరోమణి యగు మాదమాంబ యను ధర్మపత్నియుండెను. ఆమె భర్తయొక్క కనుసన్నచే నాతని యభిప్రాయంబెఱింగి యతిథిసంతర్పణంబునందును అత్తమామల సేవయందును బావలను మఱఁదులను గౌరవాదరభావంబునఁ గనుటయందును, అంగవైకల్యులు సన్న్యాసులగు దీనులఁ గని రక్షించుటయందును మొదలగు విశిష్టపనులయందు సర్వదా జాగరూకురాలై మెలఁగుచుండెను. కలిమిచేఁ దులఁదూఁగుచు భర్త్రనుగ్రహపాత్రురాలై యుండెను. ఆమెకుఁ గలకొఱంత యేమియు లేదు గాని సంతానరాహిత్యమను మహావ్యసన మొక్కటియే యామె మనస్సునందు దూఁగులాడుచుండెను. ఉత్తమసంతానప్రాప్తి యెట్లుగలుగునని పెద్దలనడుగుచుండెను.

మాదిమాంబ నందినోము నోచుట

ఇట్లు పలుకుచున్న మాదిమాంబకుఁ బెద్దలందఱు నేకగ్రీవముగా నందికేశ్వరుని నోము నోచి సంతానము గాంచుమని చెప్పిరి. అంత మాదిమాంబ నందికేశ్వరుని మనంబున నిలుపుకొని "స్వామీ! యేటి సోమవారము మొదలు తొమ్మిదివారములు యథావిధిగా నీకు శ్రీకేఁగుడంట నీనోము నోఁచెదనని మ్రొక్కుకొని తొలిసోమవారమునాఁడు శుచిస్నాతయై సమస్తాభరణములును బసుపుఁబూసుకొని జలకమాడిన మేనధరించి భస్మాంకకము తిలకములనిడి రుద్రాక్షమాలలు మెడఁదాల్చి పతిసమేతంబుగాఁ గతిపయదాసదాసీజనపరివృతయై నందికేశ్వరునాలయంబున కేగి నవరంగరి సమాప్తిగా విధ్యుక్తముగా నోమునోఁచి దశమదివసంబున నచటినందివిగ్రహంబునకు సుగంధజలంబుల నభిషేకస్నానమొనరించి, పంచామృతస్నానంబును తిరుపరి శుద్ధోదకస్నానంబునుఁ గావించి నిర్మలమృదుకూలంబులఁ బడియొత్తి పట్టుపువ్వలువఁ గట్టించి, భస్మగంధ తిలకములలంకరించి, రుద్రాక్షమాలలు వ్రేలవైచి, బిల్వపత్రంబుల నానావిధ సుగంధపుష్పంబుల ననేకలక్షలఁ బూజసేసి ధూపదీప పసన్నైవేద్యంబులొసంగి, పిమ్మట పుణ్యపూజాపూర్వకంబు మహానైవేద్యము షడ్రసోపేతములగు భక్ష్యభోజ్యపదార్థములతో సమర్పించి, మంత్రపుష్పంబొసంగి, ప్రదక్షిణ నమస్కారంబులు గావించి నిశ్చలమనంబున "నో యీశ్వరవాహనా నోఁతే, నోఁత, నీకును శంభునకును భేదమింతయును లేదు భక్తులను రక్షించుచు వారి కోర్కెలు దీర్చుటయే నీకు కృత్యము నాకోరిక సమకూర్చి నీవంటి కుమారుని నాకు దయసేయుము. నీపేరు పెట్టుకొని పెంచుకొని తన్మూలంబున నేనును నాభర్తయుఁ బున్నామనరకంబు నుత్తరించి నీసాన్నిధ్యంబున కైలాసంబునఁ బార్వతీ సహితుండగు శ్రీ సాంబమూర్తిని సేవించుచు నందుండెదమని బహు దీనముగాఁ బ్రార్థించి, నందిభక్తులకుఁ

గడువరి నవార సమస్తపదార్థంబులఁ దృప్తికరంబుగ భోజనంబిడి బహువిధదక్షిణలతోఁ గర్పూర తాంబూలంబులొసంగి, కేలుదోయి జోడించి ధ్యానించుచు నెదుట నిలువఁబడి యుండెను అంత నందికేశ్వరుఁడు జనులెల్లరుఁ జూచుచుండ, వాయువశంబునఁ దనకుఁ బూజగా విరుపఁబడిన బిల్వపుష్ప ప్రసాదంబామె హస్తగతంబగు నటుల నేసెను. మాదమాంబయుఁ దత్ప్రసాదంబు నక్కునఁ జేర్చి కండ్లనద్దుకొని మగనిచేతికిచ్చి యాయన వలసు మఱల గ్రహించి శిరంబునందాలిచి, యథాప్రకారముగా నింటికేఁగి భార్యాభర్తలు సుఖంబునఁ గాలముఁ గడుపుచుండిరి. మాదమాంబ "నందికేశ్వరు ననుగ్రహం బెట్లుండువచ్చును. ఎప్పుడు గర్భవతినై సుతుంగనియెదనను తలంపు దక్కదన మానసంబున నితరచింత లేక యుండెను

మాదమాంబ గర్భవతి యగుట

నందికేశ్వరుఁడునుఁ గొన్ని యవతారంబునకే యత్నించెనగు నని తలంచుచుండెం గావున "నీయమ మహాపతివ్రత ఉత్తమ బ్రాహ్మణుని భార్య సకలైశ్వర్యములతోఁ దులదూగుచున్నది విశేషించి నన్నుఁ గూర్చి నానోము నోచి నావంటి పుత్రునిఁ గోరినది. నావంటి సుతుఁడు నేనుగాక మఱి యెవ్వఁడుండును. ఇంతకుఁ బరమేశ్వరు నానతిని నేను భూలోకమున నవతరింప వలసియున్నది కాలము కర్మ ముంగూడ సమకూరెను. పరమ పవిత్రమగు సీకుమాదనేత్ర గర్భంబు సాధిమాత్రంబు సేసికొని యవతరించెదను" అని నిశ్చయించుకొని నిజ చైతన్యంబు మాదమాంబ గర్భంబునఁ జొనుపఁబెట్టెను అంత నెచ్చెలులొకానొక దినంబున నామెకుఁ దలయంటి జలకమార్చి గర్భలక్షణ ములంగనిపెట్టి "తల్లీ! నీముఖంబు వెలవెలఁ బాఱుచున్నది చెక్కిళ్ళు తెల్లఁబాఱినవి చూచుకములు నల్లఁబాఱినవి నడుముగనఁబడుచున్నది నల్లచీమలబారువలె నూగారు తీరుగానున్నది. పొత్తికడుపు మూఁకు

ముబోర్లిరచినట్లున్నది ఈమధ్య నీ వెప్పుడెపుడు భుజించి యోకిలించుట
యు మేము గనిపెట్టితిమి అవియు వేవిళ్ళను కొంటిమి" అని చెలికత్తె
యలు చెప్పుచున్నతఱి నందొకతె మెల్లనఁ జనుప్రన ననవున సాహసిం
చి ఎతిగిచుంచి "అమ్మా! వాలిండ్లుఁబాలునుం బడినవి ఇఁక గర్భవతివి
గాని సామాన్యవనితవుగావు మేము నిశ్చయముగా నొక్క ఎక్కాటిం
పఁగలము నందికేశ్వరుఁడు మనలననుగ్రహించె. ఇది మూడవమా
సపు గర్భము ఇఁక నాలుగుమాసముల నీవు సత్పుత్రుండు పుడమఁగలఁడు
మా భాగ్యమేమని కొనియాడుదుము సఫలమనోరథవగు నిన్నుఁజూచి
నీయూడిగంబులు సేయఁగలిగితిమి నీచేదినములు బుట్టుస్నాతవైతి
వో జ్ఞాపకము దెచ్చుకొనుము నాఁటినుండి మాసగణం సేయువ
లెను" అని చెప్పెను అది విని మాదమాంబకయు "సైదోడులారా!
నన్నేల యొకసక్కెము లాడెదరు నాకింతటి భాగ్యముబ్బునా" యను
చుఁదానును వారు చెప్పిన గర్భలక్షణములను గుర్తించుకొని లోలోన
సంతోసిల్లుచు నంది కేశ్వరుని ధ్యానించుచుండెను ఇట్లు క్రమక్రమంబు
నఁటలు ముదిరి తత్తన్మాసంబుల నగుపడవలయు లక్షణంబులు క్రమ
క్రమసూచితంబులు కాఁగా తొమ్మిది నెలలు దాఁటి పదియవ మాస
మునైతము గొంచమెక్కువ తక్కువగా ఎతిక్రమించఁ గడఁగినది
సుఖప్రసూతి ఎప్పుడెప్పుడు సూచుచున్న పరిచారికలును దానును
"పదియవ నెలయును దాఁటవచ్చినది ఇదియేమివింత. కలిగిన దానికి
ఫలము లేకపోయెను గాయు నొక దైవశోధవలె నున్నది మనమేమి
సేయఁగలము దైవానుగ్రహమునకు కేచుటు సూడవలసినదే." యని
దృఢనిశ్చయులై యుండిరి ఈరీతిని మూడు సంవత్సరములు గర్భములో
లోనవృద్ధిబొందెను గాని ప్రసవము కాలేదు. అంత మాదమాంబ
యొక దినమున సపరివారయై రహస్యముగా నందిగుడికేఁగి "నాతండ్రీ!
నందీశా, అపరరుద్రా. నీయనుగ్రహమున గర్భధారణంబు గలిగెను.

ఇది లోకసామాన్యగర్భమువలె నగుపడదు. సామాన్యమానవ మాన
వతులు గర్భిణులై నవమాసవిస్ఫూర్తిచేఁ బడయువ మానసమున సుతు
నింగనుట సర్వసాధారణవిధమై యున్నది. అట్టిస్థితి త్రియంబకుఁడైన
నాకు సుతుముఖము వీక్షించు లాభము లేకుండుట నానోము ఫలమా,
నీయనుగ్రహలోపమా, లేక యిది నిరర్థక గర్భమువలె నాయంతరంబుఁ
గావించునా యిట్లయినా నీకు నాయందుఁగల కృప యెట్లుపుకుచి నేఁగనుట,
నీవు నాయెడల నిష్కపటకారుణ్యమున నొసఁగిన సకారణ వ్యానుగ్రహ
మునఁజూపితివా, ఇట్టి గర్భంబు నాకొసఁగ నన్నింత యవమానపఱచుటకు
నీయెడల నేఁజేసిన ద్రోహమేమి ఆసన్నమైన దన్న నాకింతవిచారము
లేకపోవును కలిగినలేని విచారమున కన్న మొదలులేని విచారమే
మేలని పెద్దలు చెప్పుదురు ఇంకనైనను నాగర్భభారముఁ దొలఁగించి
నాయథాస్థితినాకు దయసేయుము. అట్లైన సర్వోచారవైగుణ్యమాన
యుండెద" అని స్వామియొక్కఁ గూర్చి తపవేష్టి యుంతలో భగవద
నుగ్రహంబున జ్ఞానసంపన్నమై యాత్మనిసమ్ముఖంబునఁ బశ్చాత్తాపమై
"తండ్రీ! రక్షింపుము రక్షింపుము. జ్ఞానురాలను అబలను, గర్భభా
రము సహింపలేక నీయనుమతిని సెలవిగా మొఱ్ఱపెట్టుకొంటిని నాదీనాలా
పంబుల నాలించుటకు నీవు దక్క మఱి నాకెవ్వరుదిక్కు. అన్యథా శర
ణంనాస్తి త్వమేవ శరణంమమ, తస్మాత్కారుణ్యభావేనరక్షరక్షోక్షణా
ద్యమాం" అని దీనమానసంబున వేఁడుకొనుచుఁ దిదేకదృష్టి నక్షులు
మూసి ధ్యానించుచుఁ దన్మయత్వంబునఁ దన్నుఁదా నెఱుఁగక నిశ్చలచి
త్తయై నేలవ్రాలె. ఆదియ యొక తాత్కాలికనిద్రాప్రాయమయ్యె

నందికేశ్వరుఁడు మాదమాంబకు స్వప్నంబున సాక్షాత్కరించుట

తక్షణము నందికేశ్వరుఁడు మాదమాంబకు స్వప్నంబుఁగల్పించి
యందు నిజరూపంబునఁ దా సాక్షాత్కరించి యామెకిట్లనియె "తల్లీ!

నేను సర్వదా నీకు సన్నిహితుండనై యుండ నీకింతసంతాపమేల అమ్మా! నీవనుకొనినట్లుల నీకిదియొక యప్రాకృతగర్భముగాని నారీజన సామాన్య గర్భముగాదు నీయుదరంబున నున్నవాఁడు నిశ్చలశివజ్ఞానధురీణుండై నమహానుభావుండు శివుని ముఖ్యమానుండై యావిర్భవించిన యావృషభమూర్తి నందికేశ్వరుఁడను నామంబునఁ దనరుచుండుఁగా జనించి, పమ్మక మహాతపంబొనర్చి, పరమేశ్వరుననుగ్రహంబువడసి, భూతనియూతి భక్తహితార్థంబుగా నీయుదరంబున నుండి భూలోకంబున నవతరింపనున్నవాఁడు ఇఁక నేల దాపవలెను. ఓజననీ! నీగర్భంబు లోనున్న పండుబిడ్డ నే సుమీ నావంటి సుతునిమ్మని నీవు నన్నర్థించితివి నావంటివాఁడను నేనెగదా కనుక నేనె యీభూలోకంబున నడుగంటిన శివభక్తిని మఱలనుద్ధరింప నవతరించుచున్నవాఁడను ఇట్టి నేను నీగర్భస్థుండనై యుండఁగా నీకింత భయమేలని నన్నునమ్మినదానవు. నీకు సర్వదా శుభమగును. అతిశీఘ్రంబునఁ బ్రసవించెదవు. నీకు బుట్టిన శిశువునకు బసవన్నయని పేరుపెట్టుము అతఁడు శ్రేయస్కాముండై బౌద్ధులనాస్తికత్వంబునుండి శివమతస్థాపనంబు సేయఁగలవాఁడు" అని చెప్పి యంతర్హితుండయ్యె అంత మాదమాంబ స్వప్నంబుఁ గన్నులారఁ గాంచిన పంచిని గన్నువిప్పిచూడ లేక పరమాశ్చర్యంబునొంది యనినందికేశ్వరుని స్వప్నసాక్షాత్కారమని యెంచి సంతసించి నందీశస్మరణ పూర్వకంబుగా చెలికత్తియల సమూహంబుతో నింటికేఁగి తనజన్మము సాఫల్యము నొందెనని కుమారాభ్యుదయంబెదురు చూచుచుండెను

శ్రీబసవేశ్వరుని యవతారఘట్టము

ఇట్లుండ నొకానొక శుభదినమున్నన శుభనక్షత్ర శుభగ్రహ సంపత్తిగల యభిజన్మహూర్తంబునఁ గర్కాటకలగ్నంబున మాదమాంబగర్భస్థంబగు నందికేశ్వరచైతన్యంబు విదంతర్గతంబైన సశివ

తత్త్వంబు దన్నుఁ బురికొల్ప వత్సరత్రయసంవర్ధమానంబగు భౌతిక దేహంబుతో శివధ్యానపరాయణుండై తనకభిముఖముగఁ దనయెదుట సాక్షాత్కరించి యంతర్దృష్టిసమ్యగ్గోచరుండగుచున్న శివునకు సాష్టాంగదండప్రణామం బాచరించుచున్న చందంబున నూర్ధ్వప్రసారితబాహుమృణాళాగ్రకరకమలంబులు ముకుళించి దోర్యుగ మధ్యగతంబగు శిరంబుతో నధోముఖంబుగా భూలోకావతరణంబునకురోసి, రాఁజాలక కాలవిడంబనముసేసి, భగవదాజ్ఞోల్లంఘనంబు సేయ నేరక, తుదకువిధి లేక వచ్చుచున్నవాఁ డన్నవిధంబునఁ గన్నులుమూసికొని సర్వసామాన్య శిశుజనస్థానావయవంబు వెల్వడి యధఃపతితుండై మానవకిశోరంబై యావిర్భవించునంతలో నాతనియందంతర్హితుండై యున్న శివుండు మునివేషధారియై వచ్చి యబ్బాలునంగంబు సాంగలింగసంగతంబుఁ గావించిచనియె అమ్మునియట్లొనర్చుట యక్కడివారెవ్వరుం గనలేదు కానిబాలుదేహంబున లింగధారణంబుమాత్రము గానవచ్చుచుండెను. అదిగనియందఱు నమందానందసంశయాశ్చర్యంబులు ముప్పిరిఁగొన్నమనంబులఁ జూచుచుండిరి అంతనొకానొక మునిపుంగవుండు తెల్లనిదంతపుఁ గ్రిగలవాఁడై, చెవులరుద్రాక్షకుండలంబులు చవుకళించుచుండ, నాకర్ణాయతదీర్ఘలోచనుండై, ఫాలభాగవిన్యస్త భస్మరేఖలతో జటాజూటంబుగలిగి మేనరుద్రాక్షమాలలు వ్రేలాడుచుండ, కక్షభుజమున జేరియుంచిన విభూతిభస్త్రికగలిగి యొకచేత ఛత్త్రంబును మఱియొకహస్తంబున దాలును బెత్తమునుఁగలయఁ బట్టికొని, బవిరిగడ్డంబుతోఁ జూచువారకీతండాహరుండే యనినిశ్చయభావంబుల హృదివనునారంబులు సేయుచుండ నచటికరుదెంచి మాదమాంబంగాంచి యిట్లనియె. సతీతిలకమా! నేనీసమీపంబుననున్న తప్పడి సంగమేశ్వరస్థానంబున మాదనయను నామంబున నివసించెడు మౌనిని. ఈబిడ్డఁడు నాసుతుండు నేనెన్నఁడు వీనినెడఁబాసి యుండను.

లోకహితార్థంబు వీఁడు నేయుచుండై నేఁడుదయించినవాఁడు నాయ
నుంగు దనయుఁజూపి మదిగుదురుపడ నేఁడీతనిం గన నేగుదెంచితిని
నీవతిధన్యురాలవు నీగర్భంబతి పవిత్రమైనది. వీనినర్భకుఁగాఁ గనుటచేఁ
మీరాదంపతులు చరితార్థులైరి మీకిఁక భవపాశబంధములు లేవు. వీనివ
లన మీకఖండయశంబు గలుఁగును వీనికి జన్మజన్మంబుల నేనే గురుం
డను మఱియొక రహస్యము వినుము. నాపైనాన వెట్టి నీకుఁజెప్పెదను
వీనికెన్నఁడును లింగార్పితము గానిపదార్థమేదియునుఁ బెట్టఁగూడదు
సుమీ" యని చెప్పి యారాధ్యుం డంతర్హితుండయ్యెను అచ్చటి జనంబు
లెల్లరు నీతండే హరుండని కొనియాడిరి. ఇట్లు కోటిరవి ప్రభాభాసమా
నుండగు నక్కుమారుం గనినతోడనే తలిదండ్రులకు మానవసామా
న్యంబైన యజ్ఞానతమంబు వాసి దివ్యజ్ఞానసూర్యోదయం బైనందున
వారల హృత్కమలంబులు వికసించి పరమహర్షోత్కర్షంబులయ్యె నం
తవార లప్పుడుపురంబునఁగల సకలభక్తవరుల నామంత్రణంబు సేసి వారికి

(బసవనకు జాతకర్మనామకరణంబులు)

సభక్తిసాష్టాంగ ప్రణామంబులాచరించి యర్హాసనాసీనులంగావించి య
ర్ఘ్యపాద్యాది విధులనర్పించి తత్పాద పవిత్రతీర్థంబు సుతునకు గాత్రసేచ
నంబుఁగావించి భక్తవర కరస్పృష్టభస్మంబు బాలకునకు తిలకంబిడి మె
యినిండ నలఁది మంగళతూర్యనాదంబుల స్వస్తిపుణ్యాహవాచకంబుఁ
గావించి తమసంపద కనుకూలంబులగు దానధర్మంబుల బ్రాహ్మణ స
మారాధనంబును నివర్తించి నందికేశ్వ రాజ్ఞాప్రకారంబుగా భక్తవరు
లనుమతిని «బసవన్న' యని నామకరణం బొనరించిరి ఇట్లు తలిదం
డ్రులచే జాతకర్మనామకరణాది సంస్కారంబులు గావింపఁ బడిన
యబ్బాలబసవఁడు తనబాల్యచేష్టలం బితరుల కపరిమితానందంబు సం
ఘటించుచు దినదినప్రవర్ధమానుండై శుక్లపక్షశుపాకరు నందంబునఁ
గళాపూరితుండై పరమేశ్వరుసంశ చేజనించినవాఁ డగుట సపరరుద్యం

డనుపేర సకలజన సంస్తూయమానుండగుచు, సంస్మరణమాత్రంబునన సకలవిద్యాప్రవీణుండై యుపనయన సంస్కారార్హంబగు గర్భాష్టమ వర్షవయోమాత్రగాత్రుండై తదుచితౌన్నత్యస్థౌల్యబలపరిమాణంబులు గలిగి బాలఫాలేందుమౌళియని జనులవలనం గొనియాడంబడుచుండెను.

బసవన్న యుపనయనమక్కఱలేదనుట.

ఇట్లుపనయనోచితవయోవిలాసియగు తనయుం గని జనకుండు గర్భాష్టమె యుపనయనమునకుం దగినయీడని పెద్దలవలన వినియున్నవాఁడు గావునం దైవజ్ఞోద్దిష్ట శుభముహూర్తంబున బంధుమిత్ర పరివారాదులం గూడి తనయుపనయన సంస్కారంబు గావింప నుద్యమించు తండ్రి యత్నంబుం గని కుమారుండే తండ్రికి మృదుమధురవాక్యంబుల సవినయంబుగా నిట్లని విన్నవింపం దొడంగె నదెట్లనిన - "తండ్రీ! నీవు శివభక్తుండవై యుండియు, నేకశివాచార పరత్వంబుమాని యుపనయనమను నితరకర్మంబునకుం జొల్పడందగునే? మనకు శివుండే యేకగురుండు తదితరులను మనము గురువులుగా భావించి కైకొనం గూడదు అట్టి శివునిమాని యితరమానవులను గురువులం జేసికొన వచ్చునే? పూర్వజన్మమున దుష్కర్మములం జేసిన వాని నీ జన్మంబున బ్రాహ్మణునిం జేయుట పాతకంబుగాదె? గురుకటాక్షంబున నొక్క జన్మమే గలవానికి జన్మభేదంబులు గల్పించి సంస్కారంబులు సేయుట మహాపాపంబుగాదె? గురుపదయుగమ్మున నర్పింపందగిన హవిస్సు నగ్నిపాలు సేయందగునే? అనాదియగు పంచాక్షరీమంత్రజప పరులమగు మనము పరమంత్ర జపం బొనరింపఁగూడునే? శివభక్తులకెత్తుచేతులు పరభక్తులకెత్తవచ్చునే? మఱియు నొక్క విశేషంబు సెప్పెద నాకర్ణింపుము. అమితఫలప్రదంబులగు శివపదంబుల కర్చనం జేసి కర్మబంధంబులం బాసి పూర్వకర్మ నిర్మూలనంబునుం జేసి, పుణ్యావశంబుననైన

నీజన్మంబునకు శూద్రత్వంబాపాదించి కర్మద్విజత్వంబునుం బొందింప నుత్సహించుట వెఱ్ఱితనముగాదె? కేవలభూతిరుద్రాక్షధారియగు వీర శైవుఁడు శివేతర దైవలాంఛనంబులుదాల్పఁ బాల్పడునే? నీటముంచినను త్రాటఁగట్టినను నీవేగతియని శివునేనమ్మి నిశ్చలచిత్తంబున నే శివాచారపరత్వంబున నైహికాముష్మికంబులను సుఖదుఃఖ కర్మబంధంబులంబాసిన నన్ను మరలఁ గర్మసాగరంబునఁ ద్రోయఁజూచితివే, తండ్రీ? బ్రహ్మశిరంబుఁద్రుంచిన యీశ్వరుని ప్రమథగణ సంఘాతుండనగు నన్ను నల్పంబగు బ్రాహ్మకులంబునఁ జేర్పందగునే? జాతిగోత్రహీనుఁడగు సద్గురు కటాక్ష జనితుఁడగు నన్ను జాతిగోత్రంబుల నాశ్రయించు వానిఁగా నెట్లొనర్చెదవు? పరమేశ్వరునివర్ణంబెయ్యది? అట్టి పరమేశ్వరుఁడే మనసైనశరణ్యంబుగా నమ్మియున్న నాకు నువర్ణంబేది? ఇంత కాలము శివభక్తి పరాయణుండనై యుండియుఁ దద్భక్తి మర్మంబింతయేని నెఱుఁగని నీకు నావాక్యంబులు విన సహ్యంబులుకావు. ఐనను నేటినుండి నాకుపనయనమన్నమాట మఱితలపెట్టవద్దు." అని చెప్పు సుతుని వాక్యంబులాలించి తండ్రి యిట్లనియె

తండ్రి కుమారునకుపనయన మవశ్య కర్తవ్య మని చెప్పుట.

నాయనా! కుమారా! బసవన్నా నామాటవినుము బ్రాహ్మణులకు షోడశ కర్మలు వేదచోదితములు అవియన్నియు బ్రాహ్మణుల కవశ్య కర్తవ్యములే అట్లువేసినవాఁడే సద్బ్రాహ్మణుఁడనిపించుకొనును చేయనివాఁడు నీచుఁడు శివభక్తుఁడైనను వేదప్రోక్త కర్మముఁ జేసినదోషమేమి? మనదిరుద్రగణము. నంది మొదలగు వారాగణములోనివారే వారందఱు నుపనయనము సేసికొనవలసినదే వేదమాతయైన ప్రణవంబు తారకబ్రహ్మమయైన రుద్రదేవతాత్మకంబు ఇఁక నుపనయనంపు తెఱంగువినుము. వటువు నట్టెడి భిక్షాపాత్రశివుఁడేచేర

ధరించిన భిక్షాపాత్రమైన బ్రహ్మకపాలము చుట్టిపెట్టి త్రాళ్లు నాగభూ
షణములు పాలాశదండము (మోదుగకఱ్ఱ) విష్ణువిగిద పంచశిఖలు
శివునిజటాజూటపంచకంబు కృష్ణాజినము (లేడితోలు) గజచిహ్నము.
నొసట విభూతి భస్మంబు మన్మథునిబూది ఇవి యన్నియుఁ గలగాయ
త్రీబ్రహ్మచారి వేషంబగు శివభిక్షుని వేషంబగవా ఇది సాంబమూ
ర్తి భిక్షాటనమునాఁడు నటించినచర్యయే ఉపనీతునకు స్వరూపము
కేవలము మ శివుని భిక్షాటన స్వరూపముగదా ఇట్టియుపనయనము
తంత్రమంతయు నీవింత మాత్రమాలోచింపవు గావు ఇట్టియుపనీత
వేషము దాల్పనివాఁడు శివభక్తుఁడు గాఁడు బ్రాహ్మణుండు కానేరఁడు
ఇందువలన మన్మహాదేవునియందలి సద్భక్తికి లేశమైనను లోపములేదు
ఇదినీవు బాగుగనాలోచింపుము లేక లేకకన్న సుమారుండవు గనుక
నీకు నొక్కవక్కాణింపలేకున్న వాఁడను ఇంతగ నీమార్గము నైష్ఠాన
సమ్మతముగాదు వారిని మెచ్చంగలేని నిన్ను వెలి పెట్టుదుము ఎప్పుడు
నీకునునాకును నొక్కచోటనునికయె మొగఁగూడదు కులముద్ధరింప తనయుఁ
డవు నీవుగలిగితివని నేను సంతసిల్లితిని అట్టినీవు నాయనా! నాకులము
ను మూలచ్ఛేదము సేయుదుగాని మైతివా? ఇట్లు గాశించిన నీపాపము నాకుసరి
పడదు. నీభక్తినీయదియు నీయిష్టానుసారముగఁ జరింపుము నీకును
నాకును సంబంధములేదు చిరకాలతపోలబ్ధుండవగు గర్భవాసార్భకుం
డవగుట నింతగానీకుఁ జెప్పవలసివచ్చినది." అనివిష్ణుభక్తులునలుకు
జనకునకుఁ దనయుం డిట్లనియె. "ఓతండ్రీ! మాటిమాటికిని బ్రాహ్మణ్యము

❀బసవన్న భక్తిమార్గమునకును బ్రాహ్మణ్యంబునకును గలభేదము
తండ్రికిఁ జెప్పుట ❀

భక్తిమార్గముగానీ పుడియుంచుచుంటివి బ్రాహ్మణ్యధర్మమునకును
భక్తిమార్గమునకును, బహువ్యత్యాసముగలదు. బ్రాహ్మణ్యంబు మంత్ర
గురుదేవతాపూజావిధాన బాహుళ్యంబుగలది. ధ్యానధారణాదులు సం

దు వేఱు వేఱనుండును. కావున బ్రాహ్మ్యంబు భక్తిమార్గంబుగాదు. భక్తి మార్గమన్నది యేకగుర్వేక మంత్రైక దేవతైక పూజావిధానంబు గలది. ధార్యధారణాదులు నానావిధముగానుండును. ఇఁక నుపనయన ప్రకారమువినుము. దానికిఁ బ్రధానమంత్రము గాయత్రిగదా. అది నేగదా తొల్త నుపదేశింపఁబడును దానికేగదా బ్రహ్మోపదేశమం దురు దానిలోనేగదా బ్రాహ్మ్యంబు సిద్ధించును. అట్టిగాయత్రి బహు దైవతంబు. అది యెట్లనిన గాయత్రికగ్నిప్రధానముఖము. బ్రహ్మప్రధా నశిరస్సు రుద్రుఁడుశిఖ విష్ణువుహృదయము. పనువులు ప్రాణాపాన వ్యానోదానసమానములను ప్రధానవాయువులును నాగకృకరకూర్మ దేవదత్తధనంజయులను నుపవాయువులును గలసిన వాయుదశకంబు భూమియోని! వర్ణము తెలుపు గోత్రము సాంఖ్యాయనసము అక్షరము లిరువదినాలుగు పాదములుమూఁడు కుక్షులాఱు ముక్తావిద్రుమహే మనీల ధవళచ్ఛాయలుగల ముఖంబులతో విలసిల్లు ప్రధానాంగం బుతో శిరంబులైదు. ("శుక్లసర్ణాపడసనా" యని ప్రమాణముం గలదు.) ఇయ్యవియును గృహగ్రీవాన్వితంబులై ప్రత్యేకకుక్షియుక్తం బులు. ఆకుక్షులాఱును షడామ్నాయ పరిపూరితంబులు ఇట్లని మీ యాజ్ఞికవిధానంబున గానంబడియెడి నుఱియు "నగాయత్ర్యాః పరం మంత్రం నమాతుః పరదేవతా" యనులోకోక్తి మీరెఱింగినదే కా వున నీకిశివభక్తికిని గాయత్ర్యాత్మక బ్రాహ్మ్యధర్మమునకు భేదమునే విపరీతము నావద్దనుండవై వినుము. దైవమననెద్దియు లేనిదే సాంఖ్యా యనమని యాదిసాంఖ్యాయన గురుండే చెప్పియున్నాఁడు సాంఖ్యా యనోక్తప్రధానమార్గ బగు గాయత్రిబహుదేవతోపాస్తిగలది. అ నఁగా సమస్తదేవతాత్మకము గాయత్రిగనుక నట్టిగాయత్రినుపాసించు వారితరదేవతల నుపాసింపనక్కఱలేదు గాయత్రీమాత్రంబున బ్రా హ్మ్యంబు సిద్ధించును గనుక తదితరదైవంబుల నర్చించుటకు నవస

రము లేదు ఏలయన సమస్తదేవతాత్మకమని యిదివఱకె చెప్పఁబడి
యున్నది కావున గాయత్ర్యుపాసకులు దానినమ్మియుండవలెను గాని
యన్యమంత్రంబుల నాశ్రయింపఁగూడదు అందుచేతనే "న గాయత్ర్యాః
పరంమంత్ర" మని చెప్పఁబడినది కనుక నాయనా! తొల్లిగాయత్రి
నుపాసించినవాఁడు శివభక్తుఁ డగునుకాఁగలఁడు. ఇదిగాక గాయత్రిప్రాత
ర్మధ్యాహ్నసాయంసంధ్యా సమయానుష్ఠితంబు గనుక కర్మభూయిష్ఠం
బు కర్మమార్గంబు భక్తిమార్గమునకెట్లు సరిపడును మఱియు, తొల్లి
నే మంత్రోపాసనంబు లేనివానికి గాయత్ర్యుపదేశంబవశ్యకర్తవ్యంబు
గాని పుట్టువుతోఁడనె శివమంత్రోపదేశ పూర్వకంబుగా లింగసంగతి
దేహుఁడనగు నాకు గాయత్ర్యుపదేశం బెట్లుకర్తవ్యంబగును "ఏకో
దేవః" అనున్యాయంబున నేకదేవోపాసకుండ నగుటను బహుత్వం
బెన్నటికిని గూడదు కాఁబట్టి యీవిషయమై మఱివాదింపకుము

బసవన్న తండ్రికి శివభక్తిప్రకారం బెఱింగించుట

షడ్దర్శనాతీతుండగు పరమేశ్వరునియందలి భక్తిమార్గం బెఱిం
గించెద వినుము "విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖ విశ్వతోబాహుః"
అని శ్రుతిప్రమాణంబు గలదుగదా. అనఁగా దీనియర్థ మేమి? (భగవం
తుఁడు) విశ్వతశ్చక్షుః=విశ్వమంతయు వ్యాపించిన నేత్రములు గలవాఁడు
ఉత=మఱియు, విశ్వతోముఖః=విశ్వమంతయు వ్యాపించిన ముఖముగల
వాఁడు, విశ్వతోబాహుః=విశ్వమంతటను వ్యాపించిన బాహువులు గల
వాఁడు ఇట్టివాఁడయ్యును "అత్యతిష్ఠద్దశాంగులం" అనిచెప్పఁబడి యుం
డెఁగదా అనఁగా నిట్టి విశ్వరూపముగల మహాత్ముఁడు సూక్ష్మరూపి
యై దశాంగుళ వైశాల్యంబగు ప్రదేశంబు నధిష్ఠించి జగదంతర్వ్యాప్తి
నిం బొందియుండెనని భావము. "గురోరధికం" అనునటుల గరిష్ఠముకన్న
గరిష్ఠమైనవాఁడు మఱియు "అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్"
అనికూడ చెప్పఁబడుచున్నాఁడు. అనఁగా దానణుస్వరూపముకన్న నణు

స్వరూపముకలవాఁడు మహత్స్వరూపముకన్న మహత్స్వరూపముగల
వాఁడును ననియగ్రము ఇట్టి సర్వాత్మస్వరూపుఁడును జగదంతర్బహి
ర్వ్యాప్తుఁడును సచ్చిదానందమూర్తియు(నుమా సహితుండగు) శ్రీశివలిం
గమూర్తియే నాకు గురువును, పరమగురువును, పరమేష్ఠిగురుండును
నైయున్నవాఁడు మంత్రరాజంబగుటకు ప్రణవసహిత షడక్షరమైన
ప్రణవపంచాక్షరియే నాజపమంత్రంబు జటాధారణంబును, విభూతిరు
ద్రాక్షమాలాలంకరణము నే నావేషము శివభక్తవైరులనుఖాటించు
కుగుణమగు భక్తియే నాయాయుధంబు భక్తియుక్త సాష్టాంగదండ
నమస్కృతికే నాగా భగవంతుఁడు ప్రసన్నుఁడగును ఇట్టి భక్తులదర్శ
నము పాపక్షయకరము మోక్షప్రాప్తికరము నగును భక్తియే జీవ
న్ముక్తి. కనుకనే భక్తికిని బ్రాహ్మణ్యమునకు నైకమత్యము లేదని తొల్త
నే నీకు నేఁదెలిపియుంటిని" ఇట్లని బహుభంగుల భక్తి బ్రాహ్మణ్యంబు
లు వేఱువేఱని నిరూపించి "నాకు భక్తియేగాని బ్రాహ్మణ్యంబక్కర
లేదని తండ్రికిఁజెప్పి, నాకుఁ దండ్రియుఁ దల్లియు సమస్తబంధువులును
శివుఁడేగాని తదితరులు గా" రనియు "మీపొత్తు నాకక్కఱలే"దని తలి
దండ్రులదిగనాడి, నాగాంబయను సహోదరి తన్ననుగమింప బయలువె
డలి చూచువారు వెఱఁగొంద బసవన్న యొకశివాలయప్రదేశముఁ గుం
జని యచ్చోటఁ గూర్చుండెను

బసవన్న వివాహము

అంత బిజ్జలదేశపురాజునొద్ద దండనాయకుఁడగు బలదేవుఁడు బ
సవనకు మేనమామయు, మాదమాంబకు సోదరుఁడును గనుక బసవన
యుపనయనమహోత్సవ దర్శనార్థంబువచ్చియున్న వాఁడగుటచేఁ దద్విష
యిక పితాపుత్ర సంవాదంబు విని బసవనను మహాజ్ఞానిగా నెఱింగి
యిట్టివాఁడు నాకల్లుఁడైన బాగుండునని యోచించి యతని నొడంబ
ఱచి తనపట్టణంబునకుఁ గొంపోయి వివాహప్రయత్నము సేసెను పుర

ము శృంగారించి పంక్తిళ్ళు పాళలు వేయించి బంధువులను శివభక్తులను రావించి భక్తులపాదములుగడిగి, తత్తీర్థంబు వధూవరులపైఁ జల్లి వారికి భోజనతృప్తిసేసి, బహువిధ భేరీమృదంగాది మంగళతూర్యనాదంబులు సెలంగఁ గొందఱు పాడుచు మఱికొందఱు ఆడుచు, నింకఁ గొందఱు మఱికొందఱితో వివిధవిషయక ప్రసంగంబు లొనర్చుచు, శివభక్తులు శివగీతములం బాడుచుఁ దన్మయత్వంబున నాడుచుఁ నిట్లనేకు లనేకసత్కారముల వినోదించుచుండిరి అప్పుడు బసవన్న ప్రతిభక్తునియొద్దకు నేఁగి, సాష్టాంగంబుగా నమస్కరించి, తద్దత్తవిభూతి బిల్వపత్రపాదంబు స్వీకరించి, నిజతను శిరంబులం దాల్చి, భక్తాంఘ్రిరేణువులం దన శిరంబునం దాల్చుచు, తత్పదదర్శనం బతికుతూహలంబునఁ జేయుచుఁ దన పాదంబులు వారికిగపడకుండ వెనుకకు ముడిచి ముకుళితకర కమలంబులైన ముంజేతులు ముందుకుఁజాచి, మోచేతులఁ దొడలపై నిడుకొని తనతొంటిరూపుఁ దాల్చెనో యనునట్టుల, నిజపూర్వచతుష్పద బసవాకారునిఁ జూచువారికిఁ దోఁప, భక్తమండలి చుట్టునుం దిరిగి మఱలయథాస్థానముఁ జేరి కూర్చుండి తానును వారితోఁబాటు గీతగానంబుసేయుచు శివతన్మయుఁడై యుండెను. అప్పుడు బిజ్జలరాజు దండనాయకుఁడగు బలదేవమంత్రి తనయల్లుని భక్తిజ్ఞాన శివతత్త్వవేతృత్వతన్మయత్వములఁజూచి, రెండవశంభుండే నాకల్లుండయ్యెనని పరమానందమును బొందుచుఁ దనకూఁతురగు గంగమాంబికను దెచ్చి, భక్తులగు పెద్దలకుంగనపర్చి ‹‹కీని నా మేనల్లుఁడగు బసవన్నకిచ్చి వివాహముసేయుటకు మీరెల్ల రామోదించి శుభముహూర్త నిశ్చయంబుసేయుండని యభ్యర్థించెను వారందఱు నేకగ్రీవముగా ‹‹శుభస్య శీఘ్ర''మ్మని యున్నది గావున నీవిఁక నాలస్యంబు సేయక యీమంచి ముహూర్తమె శుభతారాచంద్రబలంబులు గలది గనుకఁ దక్షణమె వివాహంబొనరింపుమనిరి, పామరులకు గ్రహతారాచంద్రబలంబులు గమనింపవలెను గాని

జ్ఞానులని విగావలెనా? వారికిఁ దలంచినదే ముహూర్తము. వెళ్లినదే త్రోవ. ఆడినదే మాట. చేసినదే పని కాని, వారికి మంచిముహూర్తము తోను, మంచిమార్గములతోను, మంచిమాటలతోను, మంచిపనుల తోను నిమిత్తము లేదు ॥శ్లో॥ కింకుర్వంతి గ్రహాస్సర్వే శనిస్సూర్యాంగారకాదయః। ఏకాదశస్థే గోవిందే గురుర్దేవస్సనాతనః" అనెడు వాక్యమె వారికిఁ బ్రమాణముగాని, యితరవేదశాస్త్రములతో వారికిఁ బనిలేదు. అనఁగా జ్యోతిషశాస్త్రానుసారముగా దేవగురువగు బృహస్పతి (గురుఁడు) శింశుమారచక్రంబునందలి మేషాదిద్వాదశరాసులలో, జన్మరాశియందుండఁగా (ఏకాదశమునకు లాభరాశియని పేరు.) తక్కిన శనిసూర్యాంగారకాది గ్రహములు, మఱియేరాశి యందున్నను శుభాశుభభేదములు లేక' యాగ్రహములు శుభఫలములనేయిచ్చును. సనాతనగురుఁడైన శివుఁడు (ఇచటగోవిందశబ్దమునకు శివుఁడర్థము ఎట్లనిన—గాం వృషభం విందతీతిగోవిందః=ఎద్దును (వాహనముగా) బొందినవాఁడుగనుక గోవిందుఁడు) పదునొకండవ యింద్రియమగు మనస్సునందుండఁగా శనిసూర్యాంగారకాది గ్రహములు చెడుస్థానము లయందున్నను, ఏమిసేయఁగలవు? (అనఁగా సర్వకాలసర్వావస్థలయందు భగవంతునియందే మనస్సులగ్నము సేసికొనియున్న వారికి గ్రహచారముతో నిమిత్తములేక వారుసర్వదా శుభఫలములనే పొందుదు రనుట) అట్టి భగవద్భక్తులచే నియమింపఁబడిన సద్యశ్శుభముహూర్తమున బలదేవదండనాయకుఁడు తనకూఁతురగు గంగమాంబికను సమస్తాభరణాలంకృతం జేసి, భాగినేయుఁడగు బసవనకిచ్చి వివాహము యథావిధిగా " దశపూర్వేషాందశాపరేషాముద్వాంశ్యానా'' మనుశ్రుతివాక్యప్రమాణానుసారముగాఁ గన్యాదానపూర్వకముగా లౌక్యవైదికతంత్రమంత్రపూర్వకంబుగా నొనరింపఁబడెను. అంతభక్తవరులా వధూవరలను సకలసద్గుణైకాలంకారులుగాను పుష్పగంధన్యాయంబున నన్యో

న్యాస్పదులుగాను, పార్వతీపరమేశ్వరులమాకు నేకతన్వేక మనస్సంక ల్పులుగాను, శివజ్ఞానదీప్తిసంపిహిత నిజహృత్తనుస్కులుగాను, చిర కాలాభివృద్ధిం బొంది యుందుందురని యాశీర్వదించి సమయసముచితా లాపంబు లాడుచుండ బసవన వికసితహృదయారవిందుండై లేచి నిలు చుండి భక్తవరుల కభిమతార్థంబులొసంగి తదాశీః పరిపూర్ణుండై చేతు లు జోడించి వారలకిట్లనియె

బసవేశ్వరుఁడు తనగురువును దర్శింప బోవుట

భక్తాగ్రేసరులా ! ఈసమీపమునందున్న కప్పడిసంగమేశ్వర మున మద్గురుండు వసియించుచున్నవాఁడు నేనేఁగియాతని దర్శనం బొనర్చి తత్పాదంబుల కెఱఁగి ప్రియభాషణంబులం దనిం సద్బోధ నొంది వచ్చువాఁడ నన్ననుమతింపుఁడని సవినయంబుగాఁ బ్రార్థించెను. భక్తులెల్లను వల్లెయనియంగీకరించి తమతమయథాస్థానములకుం బోయి రి. అంత బసవన నిజపత్నియగు గంగాంబికయు, నగ్రజయగు నాగాంబి కయు వెంటరాఁ బయనమై పోనుఁబోను నానాదిగంతసమాగతులును, భసితరుద్రాక్షమాలాలంకృత దేహులునగు జంగముల ప్రధానులగు భక్తవరుల సంకులధ్వానంబుతోఁ గలగిలలాడుచున్న గురునివాసస్థాన మగు కప్పడిసంగమేశ్వర స్థానము దృగ్గోచరమయ్యెను అప్పురిమాహా త్మ్యంబేమని చెప్పుదు. దానినై భవమాదిశేషునకైన వర్ణింపనలవిగాదు దానిచుట్టును సర్వదా జీవనదులు ప్రవహించుచుండును అచ్చటిచిన్న గుట్టలను, కైలాసశైలతుల్యములే. ఎచ్చటఁ జూచినను భస్మపుగనులే అందలయావులు కామధేనువులు అందలిదూడలెల్ల నందులే వృక్షము లన్నియొరుద్రాక్షతరులే సకల కుసుమఫలవిలసిత తరుసమూహంబు లగు నుద్యానవనంబు లనేకంబులుగలవు అచ్చటిపురుషులు ప్రమథ గణదేవతలే. స్త్రీలు దేవతాస్త్రీలే సకలజనప్రలాపములు సభక్తికృత శివస్తోత్రకలాపములే, అందుదొంగలు లేరు. దొమ్మరులు లేరు. జారులు

లేరు చోరులులేరు దుర్మదాంధులులేరు లోభులులేరు కాముకులు
లేరు. క్రోధులులేరు మోహవ్యామోహకులులేరు భేదబుద్ధులులేరు. అం
తుపమచిత్తులే సత్వగుణప్రధానులే శివతత్త్వచింతాపరాయణులే.
ఇట్టి కప్పడిసంగమేశ్వరమును జూచి యానందకందళితహృదయారవిం
దుండై, బసవన, యచ్చటిభక్తవరు లెల్లనుఁ దన్నుగాంచి యెదుర్కొని
లోనికిఁదోడ్కొనిపోఁగా నచ్చటికేఁగి స్వామియాలయంబుసొచ్చి ప్రాంగణం
బున నిల్చినలుఁగడలం బరికించి ప్రాకారప్రదక్షిణంబుసేసి గర్భాలయ
ముఖద్వారంబున స్వామికభిముఖముగా సాష్టాంగదండప్రణామంబుఁ
గావించి కళ్యాణమండపంబు నందాసీనుండై పౌరాణికసూత్రంబుల
స్తుతియింపుచుండెను అంతనాయీశ్వరుఁడు తనపూర్వపు జంగముని
వేషంబున శిష్యునకు ప్రత్యక్షంబుగా నాలయంబు వెలువడివచ్చి
తన్నుగాంచి యుర్విపై సాష్టాంగంబుగా నెఱఁగి యెత్తఁగి యూరకున్న
శిష్యుని దనచేతులనెత్తి శిష్యమాత్రుండుగాక పుత్రప్రాయుండగుటఁ
గౌఁగిటం జేరిచి తననిశ్చలభక్తికి మెచ్చియిట్లనియె "బసవన్నా! ఇచ్చ
టికి వచ్చుచుఁ బోవుచున్న భక్తవరులచే నీసచ్చరితంబుఁ బలు

బసవేశ్వరునకు గురువు హితోపదేశంబు సేయుట

మారు విని యంతరంగంబున నిత్యంబును నిన్నే దలచుచుంటిని.
ఇది సత్యముగాని యిచ్చకపు మాటగాదు. నేను భక్తపరాధీనుం
డ నగుట నీయంతరంగభక్తికి మెచ్చి నీకు నానారూపంబొసంగి నా
యంతవానిఁగాఁజేసి నీవలనఁ గొన్ని ఘనకార్యంబులు సేయింపందల
చంటిని నీకును నాకునభేదవ్యవస్థాప్రవృత్తి యగుటంజేసి నీవుసేసిన కా
ర్యంబులన్నియు నేను సేసినట్లంగీకరింతును. ఈనీస్వరూపమె నాస్వరూ
పము. నీయవతారమె నాయవతారము. ఇంతయేల నీవె నేను కనుక నా
యనా! నీకుఁ జిరకాలమునుంచి మనోగతంబుగా నెలకొనియున్న శివ
భక్తి యిటమీఁదటికుండునట్లుగాఁ గాపాడుకొనుచు మెలఁగుచుండుము.

భస్మరుద్రాక్షలు ధరించినవారిని శివస్వరూపులుగా భావించుకొనుము.
ఒకవేళ శివభక్తులందే దేని లోపమున్న యెడల దానిదోషంబుగాఁ గొ
నక మేలుగుణంబుగనే భావింపుము శత్రువులైనను లింగధారులై నీకం
టఁ బడిరేని వారిని మిత్రులుగా నెంచుకొనుము. నీవుపట్టిన నీవ్రతము
అట్టివ్రతంబునకెప్పట్టుననైనచ్యుతిలేకుండునట్లుగాఁ గాచుకొనుము
నీమతంబు వర్ణాశ్రమధర్మంబులను బరిపాటింపని సర్వజనసమ్మతంబు
నేక శివార్చనాపరాయణంబు నగు వీరశైవమతము. ఇట్టివ్రతంబునకెన్నఁ
డేని భంగము రానీయక శివభక్తులెల్లరు నేకజాతివారే గాని భిన్నజాతి
వారుగా వారి నెంచి కులభేదంబు వారియందారోపించి న్యూనాధిక భా
వంబులం జూడక సర్వసమత్వబుద్ధిచే నందఱ నొక్కజాతివారుగా నెం
చి వారలతోఁ గలసిమెలసి యుండుము. ప్రకృతమున లోకము శివభక్తి
వైకల్యంబునొంది యున్నది. అది శివభక్తిమార్గమును దలి నూతన
భక్తిమార్గములం గల్పించుకొని వితండవాదములు నిరోఁ జేయు దుర్జ
నులయెడ మృత్యుప్రాయుండవై వారల నిర్మూలింపుము వేదోక్తమున
వర్ణాశ్రమధర్మరాహిత్యంబునగు నాఁటిజంగమ శివభక్తిని యథావిధిగా
నీభూమిపై విలసిల్లం జేయుము శివార్పితశేషము నేగాని యితరపదార్థ
ముల నెన్నఁడు గ్రహింపకుము శివతాదాత్మ్యంబు గలవాఁడవగుట కం
దర్పుని దర్పమడఁచి వానిని భస్మమాత్రావశిష్టుఁగాఁ జేసిన శివుని
మాడ్కి నీవును వానిని గెలిచియుండవలెను గాని, వానిబారికి లోనై
మోహకామావేశంబుల నొంది పరసతులం దిలకించి భ్రాంతచిత్తుండవై
వారలయందు బద్ధనురాగుఁడవుగాక, నారీస్తనజఘననాభీదేశంబులు
దృగ్గోచరంబులైనఁ జిత్తచాంచల్యంబునొందక యవి మాంసపిండవసాది
వికారములని నిశ్చలమనోభావుఁడవై స్త్రీపురుషభేదము దేహమునందే
గాని లోనియాత్మకు లేదని గ్రహించి యట్టి భేదరాహిత్యంబు సూచిం
చుటకే, శివుఁడు సగమాఁడురూపును సగము మగరూపును దాల్చి దేహా

మాత్రమున భేదముంగనపర్చుచు నంతరంగమున భేదము లేదని పరం జ్యోతిరాకారంబున వెలుంగుచు మనల కెఱిఁగించుచున్నవాఁడని నీవు తెలుసుకొని యితరులకు సుబోధకంబుగా నెఱుఁగఁజేయుచు నిర్మోహ నిశ్చల తత్త్వంబుతోఁ గూడిన జీవన్ముక్తుని భావంబుననుంచుము శివై కపరాయణుఁడవై నన్ను శరణాన్న భక్తులను వంచింపక రక్షించుటయే యధి కతరమగు శివభక్తియని యెఱుంగుము స్థావరజంగమాత్మకమగు నీ సృష్టిప్రపంచంబునం జంగమమగు సర్వంబును నాస్వరూపంబుగా నె ఱుంగుము అట్టి జంగమంబులకు సర్వదా శరణ్యుండవై రక్షించుచుం డుము కొందఱు విశిష్టవాదులు నిన్ను వశపఱచుకొనుటకు నిన్ను బోధించి పరమతంబులకుఁ ద్రిప్పఁ బ్రయత్నింతురు వారి దుర్బోధ లకు మోసపోక వశపడకుము స్వతంత్రతఁ జెందియుండియున్న నీవు స్వతంత్రంగా పాడుకొనుము నట్టిక్రమమును చెప్పిన యెడల జ్యోతిస్వరూప నిరూపితుఁడగు ఫాలాక్షుఁడు వారిని రూపుమాపును. నీ నీమంబును స త్యంబును ధీమంతుఁడవై యెంతమాత్రముఁబోనీక నిలుపుకొనుము. సర్వదా సాంబసదాశివ రాజాధురంధరుండవు కావలెను." అని యిట్లు భగవంతుఁడందఱుం జూచుచుండ మునివేషంబున వచ్చి యందఱు వినుచుండ బసవన కిట్లుపదేశించి మఱల నందఱుఁ గనుచుండ గుడిలో నికేఁగి యా స్థానంబు నొంది యెప్పటి లింగాకారంబున నుండె. అదిగని సకల జనంబులు విస్మితులై యాశ్చర్యరస నిమగ్నులై

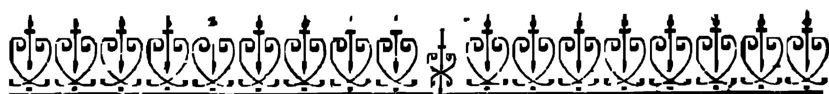
కప్పడి సంగమేశ్వర పురజనులు బసవేశ్వరునిఁ గొనియాడుట

"ఇతఁడె శివుఁడు మునివేషమున వచ్చి నిజతనూజునకు హితం బులుపదేశించి యెప్పటి యట్లగుడిలో దూరి లింగాకారంబున డాఁగి యున్నవాఁడు కానిచో నింత యపూర్వమునిపుంగవు నింతకుమున్నె న్నఁడేని మనము చటుఁజూచి యుంటిమె? ఇంతకు మనము చూచుచుండ మునివేషమున గుడిలోనుండి వచ్చి మఱల మనము చూచుచుండఁగనే

గుడిలో నంతర్హితుండయ్యె. ఇంతకన్నఁ బ్రత్యక్ష ప్రమాణ మేమి గలదు? ఆహా! ఏమి యాశ్చర్యము ఈబసవన్న భక్తి యెంత యపూర్వమైనది ఈతండు శివున కెంత యనాది సద్భక్తుఁడో గదా కానియెడల నీతఁడు రాఁగానే మునివేషంబున గుడినుండివచ్చి యీతనిఁ గౌఁగలించుకొని యనునయించి మృదుమధురగంభీర భాషణంబులఁ బుత్రవాత్సల్యంబు దేఁటపడ నాతనికి హితోక్తులుగఱపి మఱల యథావిధిగా గుడిలోనికఱిగి తన లింగరూపంబున నున్నవాఁడు ఇది గని మనము ధన్యులమైతిమి బసవనివలె మహాదేవుని ప్రసాదంబుఁ బడయనేరని మన జన్మంబు లేఁటికి? బసవన్నదే సాఫల్యమైన జన్మము. మనజన్మంబులు నిరర్థకంబులు" అని మెచ్చుకొనుచు బసవకుమారుని వంకఁ దిరిగి "భళిర! బసవా! భద్రరూపరుద్రావాహా, సర్వలోకైకపూజ్య, బసవకుమార, బసవేశ్వర, ఈశ్వరాభేదభావ, కీర్తివిస్తార, భక్తిసార, నీభాగ్యమేభాగ్యము నీజన్మమేసఫలజన్మము. నీవేధన్యుండవు మాబోంట్లుండిన నేమిప్రయోజనము శివభక్తిసారమంతయు నీయందె యిమిడియున్నది. నీవింత పవిత్రజన్ముఁడవు గనుకనే పరమేశ్వరునకుఁ బుత్త్రప్రాయుండవైతివి తొల్లి భగవంతుఁడైన శివుఁడు జంగమరూపంబున భక్తుల భక్తిసారంబరయఁగోరి విషమంబులగు కోరికలంగోర భక్తులు వానినోడఁగూర్చి తత్ప్రసాదంబు బడసిరి అందుఁగొందఱి చర్యల నెఱింగింతు వినుము భల్లాణచక్రవర్తి భగవంతుఁడు కోరినందునఁ దన భార్యను స్వామికి సమర్పించెను అంత స్వామిమెచ్చి యాతని భార్య ప్రక్కలోఁ బసిబిడ్డఁడై వారల కోర్కెఁదీర్చెను ఇట్లనె ప్రతివానిని విస్తరించి చెప్పనేల వారలుసేసిన విషమ కార్యములం బేర్కొందుము. మఱియొక భక్తుఁడు తన యొంటి వస్త్రమును స్వామికి సమర్పించి తాను దిగంబరుఁడయ్యెను. వేఱొకఁడు తన తనయుని శిరము వండిపెట్టెను. ఇంకొకఁడు తండ్రినిఁజంపెను ఇట్టి యసంభవములగు కృత్యముల

నాచరించియు భగవత్కృపవల్ల నష్టమేమియు లేక యనుగ్రహింపఁబ
డిరి. అట్టి పురాతన భక్తులెవ్వరును బాలుఁడవగు నీ కీడుగారు స్వామి
నీభక్తికి యరసి ప్రసన్నుండయ్యె నందుమా, నీవు సరిగా నెనిమిదేండ్లయి
న వయస్సైనఁ బూర్తికాలేదు గర్భాష్టమ శరద్వయస్కుఁడవు అందు
గర్భ గతవత్సరములు మూఁడునగల బోను ప్రకృతమున నైదేండ్లయీ
డుగల బాలుఁడవు ఇట్టి బాల్యమున నిట్టి భక్తిజ్ఞాన సంపన్నుండవు
గనుక నే మాతులుండగు బిజ్జలదేవ దండనాయకుఁడు దనయనుంగుఁదన
యను సమానవయస్కను నీకుఁ బెండ్లిసేసి బాలుండవయ్యును నర్హపాత్రు
యునిఁగా నిన్ను భావించి పసికూనను నీవెంట నంపివేసెను భగవం
తుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు, సర్వజగదంతర్యామి గనుక నీభక్తిఁ దాను పరీక్షింప
కయే యెఱింగెను గాన నిట్టి నీకితరమనుష్యమాత్రు గురువులు చాల
కని తానె నీకు గురుండై యుపదేశించి యేకగురుండై నీయెడలఁబ్రవ
ర్తించుచున్నవాఁడు. నిన్నుఁజూచిన మామనంబు లాశ్చర్యభావంబు
నొందుచున్నవి వేయేల, నిదానించి యోచించిన నీ యీశ్వరునకును
నీకును భేదభావంబించు కంతయు నున్నట్లు మాకుఁదోఁపదు. మఱి
యును దిలకింప నింకొక్క యంశంబు మామనంబులకు గోచరంబగు
చున్నది అది నిజంబు కావచ్చును. ఏమన, భూలోకంబునఁ గర్ణాటదే
శంబునఁ గేవలముకుఁగుంటి యున్న శివభక్తినిఁ బునరుద్ధారణంబుఁగా
వించుటకుఁ దనయభేదస్వరూప స్వభావంబులు గల నిన్ను బోధించి
యవతరింపుమని యానతిచ్చి యీశ్వరుఁడే యనిపె ననియు, మాద
మాంబ సంతానాకాంక్షఁ గడునియమములతో నందినోము నోచి నీ
వంటి పుత్త్రుఁగోరుటయు నామెని పవిత్రమైన గర్భముగా నీవెంచి దాని
నుపాధిమాత్రంబు సేసుకొని యవతరించితి వనియుం దోఁచుచున్నది.
ఇది యే నిక్కువంబుగానిచో నింతబాల్యంబున నిట్టి భక్తిప్రభావ బా

హాళ్యంబెల్లు గలుఁగును. మహావటవృక్షమంతయు నణుమాత్రంబైన తద్బీజంబున నడఁగి యుండి యది భూగతంబుగాఁ గానందునుండి బయలువెడలి వ్యాపించినట్టుల నతిబాలుండవగు నీలోనీమహద్భక్తియడఁగి యున్నది ఇఁకమీఁద దిగంతంబులకు దీని యూఁడలఁ బ్రసరింపఁజేసి విస్తరిల్లు వటభూరుహంబు చందంబున నీకీర్తిప్రతాపంబులును, భక్తిజ్ఞాన ప్రభావంబులును, నీదైవికప్రజ్ఞావిశేషంబును నీవు సేయఁబోవు నమానుషకృత్యంబులును దిగంతవిశ్రాంతంబులై నీకఖండశ్రేయోదాయకంబులు గాఁగలవు. రూపంబున బాలుండవయ్యును వస్తుతః మహామహుండవగు నిన్నుఁ గన్నులారఁ గాంచితిమి మానేత్రంబులు సఫలంబులైనవి మాజన్మంబులు సార్థకంబులైనవి నీమూలంబున శివభక్తిమలల మొలకయెత్తి భూమియందు వ్యాపింపఁగలదు మేము కోరినదియు నదియే కాన, నో బసవకుమారా! మహానుభావా, ప్రత్యక్షరుద్రా, భద్రపూర్వస్వరూపా, మమ్మెల్లను నీయపాంగదృష్టిచేఁ గాపాడుము" అని యెల్లవారును దన్నుం గొనియాడఁగొలిచియున్నవారలం గని మందహాసంబున నాదరించి వారి వీనులకింపుగ దుర మృదుమధురస్వరంబున శివగీతంబులం బాడుచుఁ దొల్లి, శివుండు బాలుండగు మేధాదక్షిణామూర్తి రూపంబున వటవిటపి సమీపంబు నజ్ఞానముద్రాప్రదర్శనంబున సకలమునీశ్వరుల సందియంబులు దీర్చి జ్ఞానోపదేశంబు సేసిన చందంబున బాలుండయ్యునుఁ దన మందహాసంబున వారిసందియంబులు దీర్చి తన మహానుభావత్వంబు వారలకుఁ దెలిపెడు రీతిని శివజ్ఞానతత్త్వబోధచే బసవేశ్వరుఁడు గొన్నిదినంబులా కప్పడి సంగమేశ్వరమున నిల్చియుండెను.

బసవపురాణము.

ద్వితీయాశ్వాసము

ఆకల్యాణపురమున బిజ్జలరాజు మంత్రియైన బలదేవుఁడా బసవన్నకుఁ దనకూఁతు నిచ్చి మహావైభవముతో వివాహంబుఁ గావించుట ప్రమథులు విని మిగులసంతోషించినవారై అట్టివాఁడు తమ సన్నిధానం బందుండఁ దగినవాఁడని పరమేశ్వరునకు విన్నవించి తదాజ్ఞచే నతనిఁ గైలాసంబునకు రమ్మని పిల్వఁ బంపినారో యనునట్లు మఱికొన్నిదినంబులకు బలదేవామాత్యుండు శివదూతాహూతుండై తదనుసరణాసరణిం గైలాసగతుండై శివసాయుజ్యంబు బడసెను.

బిజ్జలరాజు బసవేశ్వరునిఁ బిల్వఁబంపుట.

ఆతని మరణంబునకు బిజ్జలరాజు మిగుల వ్యసనమునొంది యాతనికుటుంబమునందు సమర్థుఁడగువాని నాతనిస్థానమునందు నియమించి కుటుంబరక్షణంబు గావించు నుద్దేశముతో నాతని బంధువులం గలయంగనుంగొని యిట్లనియె "ఓబలదేవబంధువులారా! మీకన్న నెక్కువ విచారమును నేను బలదేవమంత్రి మరణవిషయమునఁ బొందుచున్నాను ఇఁక మీరు పదేపదే యాతనిఁ గూర్చి వగవఁ గూరుట మాని యాతనిపదవికిం దగినవాని నొక్కని దమ కుటుంబములోని వానిం జేర్కొంటిరేని, నేనాతనిం దగు బహుమానంబున రావించి బలదేవుని పనిలో వానిని నియమించి తత్కుటుంబరక్షణంబుఁ గావింతు" నని ప్రభువు వచించిన తక్షణమే బంధుగులందఱు నైకకంఠ్యముగా

రాజుతో నిట్లు విన్నవించిరి: "దేవా! మాబలదేవమంత్రి కల్లుడగు బసవేశ్వరుఁడున్నవాఁడు. అతండమానుష తేజోవిలాసి. మాదమాంబా గర్భశుక్తిముక్తాఫలంబు సమస్తసద్గుణాలంకారుఁడు. సకలవిద్యాగరిష్ఠుడు. వేయేల! అతని మహామహిమంబు వాక్యవిషయంబున దేవరకు నాశ్చర్యజనకంబుగాక పోదు. అదిమనవి సేతుము సావధానులరై చిత్తగింపుఁడు నిజవివాహానంతరమాతండు భార్యయగు గంగమాంబయు నగ్రసోదరియగు నాగమాంబయుఁ దనతోడనరుదేర కప్పడిసంగమేశ్వరమునకుం బోవుచుండ నందఱుఁ గనుచుండ సంగమేశ్వరుఁడు మునియాకారముతో గుడినుండి బైటవచ్చి బసవేశ్వరు నాలింగనముసేసి "వత్సా" యని పిలిచి యనేకంబులగు హితోక్తులు గఱపి మఱలనందఱు నాశ్చర్యనిమగ్నమానమానసంబులం జూచుచుండ నాలయంబులోని కదేరూపంబు ననరిగి యటన తద్ధానంబు నొందె. కనుక మహాప్రభూ! ఇట్టిభగవత్సాక్షాత్కారంబుగల మహానుభావుఁడు మీకు బ్రధానమంత్రియై యున్ననిక మనరాజ్యంబు భాగ్యమేమనవచ్చు నట్టివానిం దక్షణము పిలువఁబంపుఁడు. అతండిప్పుడు సంగమేశ్వరమునందే యున్నవాఁడు. "అలస్యాదమృతం విష"మ్మన్నటుల నాతండు స్వతః వైరాగ్యోపహతచేతస్కుఁడగుట నేక్షణ మెందేగునో కాన నవిళంబ పిలువఁ బంపుఁ"డని బంధుజనులువిన్నపం బొనర్ప, రాజు కుతూహలాయత్తమానసోల్లాసభాసమానుండగుచుఁ దనయితరమంత్రిజనంబును రథగజతురగపదాతిచతురంగ బలసమేతంబుగాను, బహువిధాలంకృత భద్రగజపురస్కృతంబుగాను, బసవేశ్వరుఁ దోడ్తేరఁ బుత్తెంచెను.

మంత్రులు బసవేశ్వరు నామంత్రణంబు సేయుట

అటుల ననుపఁబడిన మంత్రిజనంబులు కతిపయ ప్రయాణంబుల బసవేశ్వరు నభివేశంబునఁ సంగమేశ్వరాలయమున ముఖమంటపంబున దివ్యజ్ఞానవిగ్రహుండై, నిజాంగనాగ్రజలే తనకు ననుకూల

సహాయనులుగాఁ దదేకదీక్షా తన్మయత్వంబుల గీతగానంబు సేయు చున్నవాని, సబహుమానంబుగా, సవినయంబుగా ననూనయించి యిట్లని ప్రశంసించిరి. "స్వామీ! బసవేశ్వరా! నీవు బాలుండవయ్యును సర్వజనసమ్మాన్యశీలు డవు. నీవాసంగమేశ్వరున కత్యంతప్రియ సుతుం డవని లోకోక్తి వినంబడు. తుచ్ఛంబులగు మానవభోగంబులం బరిహ రించి దివ్యజ్ఞాన సంపన్నుండవై జీవన్ముక్తుండవగు నీకు మానుష మర్యా దాధికారభోగంబులు రుచియింపవని మాకుఁ దెలియును అయినను మేము నిన్నుఁ గోరుట మాకొఱకుఁ గాని నీలాభమునిమిత్తముగాదు. ఒకవిధమున నీకును లాభకర మేయనవచ్చును అదిముందు వివరించె దము. నీమామయైన బలదేవమంత్రి కైలాసగతుండగుట నీకుఁ దెలిసిన విషయమే. ఆతనిస్థానమున నిన్నుఁ బ్రధానమంత్రిగా నియ మించుకొన నుద్దేశించి నిన్ను సవినయంబుగాఁ బ్రార్థించి తోడ్తెచ్చుటకు బిజ్జలరాజు మమ్ములను నీయొద్ద కిపుడు పుత్తెంచినవాఁడు. మాయం దాదరభావము చి మాతోఁడ నరుదెంచి యాపదవిఁ గైకొన్న అది మాకు వైభవముగా నుండును నీమామస్థానములోఁ నిన్నుఁ జూఁ చుచుండుట వలన మా నేత్రములు సఫలములుగాఁ గలవు. మఱియు నిన్ను దర్శించుటకు బహుప్రదేశములనుండి బహువిధ ములగు భక్తులు చనుదెంచుచుందురు. వారల నాదరించి వలయు భోజ నభాజనంబుల వారలనుఁ దృప్తులఁగావించుటకు నీకును ధనమావశ్య కము నీవీపదవి నంగీకరించితివేని మిగుల ద్రవ్యసంపన్నుఁడగుదువు. రా జిచ్చుమాసవేతనమే నీకు సమృద్ధిగా నుండును. అది నీకవసరము లేక పోయినను నీకడకరుదెంచు భక్తులయందు వినియోగము కాఁగలదు గ నుక మమ్ముఁ ద్రోసిపుచ్చక మావిజ్ఞాపన నంగీకరించి నీకై యలంక రించి తెచ్చిన యీభద్రగజంబు నధిష్ఠించిరమ్ము" అని బహువిధముల దన్నామంత్రణంబు సేయు మంత్రుల నాదరణపూర్వకముగా గౌరవించి

వారలతోఁ దాను నిజవనితాగ్రజాతా సమేతంబుగా గజవాహనంబు నూని సామ్రాజ్యయానంబునఁ బురంబున కరుగుచుండె.

అంతనిక్కడఁ గళ్యాణపురాధీశుండగు బిజ్జలరాజు బలదేవామాత్యుజామాత యేతెంచుచున్నవాఁడని విని యాతని యాగమనంబున కతిమోదంబున నెదురుసూచుచున్నవాఁడు గావునఁ బురము శృంగారింపించి చతురంగ బలసమేతంబుగా నెదురేగి నాతిదూరంబున వాహనం

బసవేశ్వరుని ప్రధానమంత్రిగా నభిషేకించి యూరేగించుట

బుడిగి పాదచారియై వచ్చుచున్న బసవన్న నభినందనపూర్వకంబుగా నాలింగనంబు సేసి యాతనితో వచ్చుచున్న భార్యను నగ్రసోదరిని తగ్గుచిత బహుమానంబులచే నిజాంతఃపురసంచారిణులతోఁ గలదేవసదనాయకు గృహంబునకనిపి బసవేశ్వరుం దక్కిన మంత్రులను దన యాస్థానంబునకుఁ గొంపోయి యమాత్యభృత్య కోశాధిపసామంతపౌరజానపదసుహృద్బాంధవపురోహితదైవజ్ఞానులతోఁ గూడి వందిమాగధులు కైవారంబులు సేయుచుండ నిండుకొలువున బసవేశ్వరు నుత్తమ సింహాసనాసీనుం జేసి సభ్యుల యనుమతింబునఁ బసవన్నిగ్గిను దండనాయకుల పైనిఁ బ్రధానమంత్రిగా నాతని నభిషేకించి భద్రముద్రికచేతి కందిచ్చి "నన్ను నా రాజ్యంబు సర్వంబును నీవ యేలు"మని యానతిచ్చుటయు నమ్మహానుభావుఁడు చిఱునవ్వు నవ్వి "రాజా! సర్వరక్షకుండగు పరమేశ్వరుని కొక మనుష్యమాత్రుని పాలించి రక్షించుట యొక పెద్ద కార్యమా! నీవా భగవంతుని యందు నిశ్చలభక్తి గలవాఁడవై శివదాసుల యెడల భయభక్తులుగల వాఁడవై మనుచుండుము. అట్లైన నిన్నును నీప్రజలను నేను గాపాడెదను. నీచేత నీరాజ్యమఖండసామ్రాజ్యంబుగా నేలించెదను'' అని చెప్పి ముద్రికఁ గైకొనెను. అంత బసవేశ్వరుని రాజు భద్రగజారూఢునిం జేసి మంగళవాద్యములతో నతఁడే మనప్రధానమంత్రి యని భేరీధ్వని పూర్వకంబుగాఁ బురజనులందఱకుఁ జాటించ

ష్పాదన యానతిచ్చి పట్టణపు వీథులందూరేగింపఁ బంపిన నట్టి యూరే
గింపుటుత్సవము దర్శించెడు పురజనులును రమ్యహర్మ్యంబుల పైగవా
క్షములనుండి చూచుచుండెడు పుణ్యాంగనలు నాతనిపై సేసలు చల్లు
చు "బసవేశ్వరుఁడన నితఁడేనా? ఇతనినేనా లోకులందఱు పరశంభుఁ
డందురు? ఆహా! యీ భస్మరుద్రాక్ష మాలాధారుఁడెంచి తంబగు
నీతని యాకారముఁ గనినఁ గేవల మాలోకాభిప్రాయమున కతఁడు
దగినవాఁడు గానే యున్నాఁడు ఇతఁడేనా మండంగి మాదిరాజ భార్య
యగు మాదలాంబ గొడ్డు వీఁగిజన్న ముద్దుబిడ్డఁడు? ఇట్టి సుకుమా
రుని, నవమన్మథాకారుని, జ్ఞానస్వరూపుఁ గనుటకు నామె యెన్ని
నోములు నోచినదో? ఈ భూలోకము మాఱుఁ జేయుచున్న శివభక్తిని
పునరుద్ధారణ మొనరింప మానవరూపమున నిట నవతరించిన సాక్షా
త్పరశివుండితఁడె నిశ్చయముగా సు" అని యనేక ప్రకారము
లఁగొని యాడుచుండ నూరేగి మఱలి నిజగృహంబున కేఁగి మజ్జనభో
జనాది క్రియ లొనర్చి యా నాఁటి దినము నిజపత్నియగు గంగమాంబి
కతోడను సోదరియగు నాగమాంబికతోడను బలదేవ మంత్రి భార్య
యగు తన యత్తతోడను నుచిత సల్లాపంబుల సుఖగోష్ఠి నుండెను

బసవేశ్వరుఁడు శివభక్తిని శాసనరూపముగాఁ జేయించుట

మఱునాఁ డుదయమున బసవేశ్వరుఁడు యథాకాలప్రబోధితుఁడై
నిత్యకృత్యస్నానసంధ్యావందన శివపూజాదు లొనర్చుకొని యుచిత
వస్త్రాలంకారంబుల ధరించి కొలువుకూటంబున కేఁగి ప్రజలనెల్లఁ
రావించి యెల్లరు శివభక్తి శివపూజాపరులై సర్వదా తమతమ కార్య
ములం దీర్చుకొనుచుండవలయునని యాదేశించి, మఱియుఁ దనరాజ్య
మందంతటను రాష్ట్రజనులు సదా తమతమ జీవయాత్రానుకూలంబు
లగు కార్యంబులు సేయుచున్న వారైనను నిర్మల నిశ్చల మానసంబుల
తో శివపూజమాహాత్మ్యము తిథివార మాససంవత్సర నిర్ణీత సకాల పరి

వర్తితంబుగానే నుఱక సేయుచుండవలెనని చారులచే నాజ్ఞాపత్రం
బు లనుపుటయేగాక యదియె యొక శాసనంబుగావించి ప్రకటింపిం
చెను. ఈశాసనము నందలి ముఖ్యవిధులేవన:—

(1) శివరాత్రియన నేడాదికొకతూరి మాఘకృష్ణచతుర్దశినాడు సర్వజనసమాచరణీయంబని జనసామాన్యవిశ్వాసము. అదినిజమేగాని భక్తులకుఁ బ్రతిరాత్రియు శివరాత్రియేగాన శివభక్తులెల్లఱు ప్రతిరాత్రియందును లింగోద్భవకాలముపర్యంతము శివపూజ జరుపుచుండవలసినదే. శివభక్తులనేవారలను దూషింపఁగూడదు. శివభక్తులే శివునిస్వరూపమని భావింపవలయును. భక్తులం దేదియైన దోషమున్నయెడల దానినుగ్గడింపఁగూడదు భక్తులనెన్నఁడు నెత్తిపలుకఁగూడదు

(2) సాక్షాత్తు పరశివుఁడైనను నాకిదికావలెనని యడుగఁగూడదు. శివభక్తులకీగినది లేదనఁగూడదు ఇచ్చుట యందాలస్యము కూఁడదు భక్తులను వంచింపఁగూడదు. భక్తులేమి యడిగినను మారుమాటాడక యిచ్చునది తనయొద్ద లేకున్నను వేఱొకని నడిగి తెచ్చి యిచ్చునది

(3) తనకెంత సామర్థ్యమున్నదో యంతియే సేతునని చెప్పునది గాని, చేతఁగానిపని సేతునని ప్రాగల్భ్యము లాడఁగూడదు. అది తప్పఁ గూడదు అన్నదానికన్న నధికముసేసి కనపర్చవలెనుగాని తక్కువ గన పర్చకూడదు. ఆడినమాటలలో బొంకు యుండఁగూడదు

(4) కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యంబులను నరిషడ్వర్గమును జయింపవలెనుగాని మనస్సున వానికెన్నఁడును జోటియ్యఁగూడదు. వానిని మన్నువలెఁ జూడవలెను పరులనెన్నఁడు సాధింపఁగూడదు. పరనిందను తానును పొందఁగూడదు. అందఱు శివభక్తిపూజాపరాయణులై యుండవలెను.

(5) ఇతరుల మర్మములను వెలిబుచ్చఁ గూడదు. శివము తేతరులకు సమయమిచ్చి వారితో మాటాడఁగూడదు పరమతవాదులను భంగపఱుపవలెను. శివదూషణము తనచెవులతో వినఁగూడదు

(6) శివభక్తులధనము నపహరింపఁ గూడదు. భక్తులకు ప్రతివాఁడు నతిభక్తి యుండవలెను. భక్తులనెవరు నాక్షేపింపఁగూడదు వారాడినదే మాట తొక్కినదే త్రోవ వారినెవ్వరును వారింపఁగూడదు. లింగముగల ప్రతిజంగమును ప్రాణలింగముగా భావించుకొనవలెను

(7) పామరుల నెన్నఁడును వేఁడఁగూడదు. భవులకు దండము పెట్ట గూడదు. (భవులనఁగా లింగధారణ లేనివారు.) దుర్గ్రహులకైన భవులకు దానధర్మములు జేయఁగూడదు పాపబాధలకు లోనై యుండఁ కూడదు. అనఁగా పాపకార్యములను జేయఁగూడదు. సంసారమందెల్లపుడు మునిఁగి యుండఁ గూడదు. కుమ్మరిపురుగు బురదలోని వసించుచుఁ దనయొడలికి బురదనొల్లు తగులనీయదో అట్లె సంసారములో నైతము ప్రతిదాని నంటీయంటని రీతిగా నుండవలెను.

(8) ఇంద్రియములను జయింపవలెనుగాని వానికిలోంగి యుండఁ గూడదు సర్వదా శివభక్తిపరాయణాత్వమున నుండవలయును. వేదచోదితమైన యాదిశివమతములను నెలకొల్పవలెను.

(9) తలపట్టి ప్రమాణము సేయఁగూడదు శివశరణవ్రతులను వెదకిరక్షింపవలెను శివశరణుల నెట్లఁగన్నను జేతులెత్తినమస్కరింపవలెను. (శివశరణవ్రతులనగా "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణంవ్రజ, అహంత్వాం సర్వపాపేభ్యోమోక్షయిష్యామి సువ్రత" అని అని భగవద్వాక్యము సర్వధర్మములను విడిచి యొక్కఁడనగు అనఁగా నాకన్నపరము లేదనే భావములో నన్నేశరణుపొందుము. అట్లయిన నిన్ను సర్వపాపములనుండి నేనుతొలగింతును, అనిభగవంతుఁడు భక్తు

నిఁకుపదేశించును గనుక యేమానవుఁడు పాపభీతిచే నేకర్మవలన నేపాప
ము సంభవించునో యేపాపమునకే శిక్షసంప్రాప్తమగునో అట్టివిచ
క్షణ సేసి నేరక తన్నుఁ జూచి రక్షింపుము భారము శివునియందే వైచి "అన్య
థా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ" యనుభావముతో శివునే శరణు
పొందియథేచ్ఛగా స్వపుణ్యంబుల నెఱుఁగక యాచరించుచుండునో
అట్టివాఁడు శివశరణాన్వితుఁడు. లేక శివగణుఁడు ఈలాగిది భక్తులను
వెదకి కాపాడవలెనని భావము,

అని యిట్లు ప్రత్యేక నిబంధనలు శాసనరూపముగాఁ బ్రకటించి
ప్రతివారును నిత్యము ప్రాతరాది ప్రాతః పర్యంతముఁ దాము సేసిన
కృత్యము లన్నియు శివార్పితములుఁ గావింప వలెనని సామాన్యవిధి
యొకటి సైతముఁ బ్రకటీకృతంబు గావించెను సామాన్యవిధియనఁ
గా "ఆత్మాత్వం గిరిజామతిః పరిచరాః ప్రాణాశ్శరీరంగృహం, పూజా
తే విషయోపభోగరచనా నిద్రాసమాధిస్థితిః, సంచారః పదయోః
ప్రదక్షిణవిధిః స్తోత్రాణి సర్వాగిరో, యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం
శంభో తవారాధనం" ఓశంభూ! మహాదేవా, యీదేహమందలి యా
త్మయేనీవు మతిలేక బుద్ధియే పార్వతి. ప్రాణములే యనుచరులు శరీర
మెయిల్లు అనఁగా నీయాలయము ఇంద్రియ విషయభోగములన్నియు
నీపూజ నిద్రయే సమాధి పదసంచారమే నీకుఁ జేయు ప్రదక్షిణము
సర్వవిధములగు వాక్కులే స్తోత్రము ఇట్లు నాయొనరించు ప్రతిదిన
నిత్యకర్మ మేదియో అదియెల్ల నీయారాధనముగాఁ గైకొమ్ము', అని
ప్రతిదినమీ ప్రార్థనా పూర్వకముగా నిద్ర మేల్కొన వలయునని
సామాన్యవిధి

ఇట్లు తన మతప్రచారము రాజశాసనముగాఁ గావించి బసవేశ్వ
రుఁడు విధ్యుక్తముగాఁ బ్రజాపాలనంబు సేయుచు ననేకమహిమలు
గనపఱచుచు రాజుయొక్కయు బ్రజలయొక్కయు మెప్పును బడయు

చుండెను. ఇట్లు బసవేశ్వరుని మాహాత్మ్యంబు బసవేశ్వరునకే యెఱుక
లేక నాతో పరమేశ్వరునికి నార్యామహాదేవికిఁ బ్రమథగణనాథునకు
గోచరమగును గాని వేయుశిరంబులుగల యాదిశేషుఁడైన నెఱుఁ
గఁజాలఁడు మఱియు శ్రీబసవేశ్వరుని జనులందఱు భక్తిజ్ఞానవైరాగ్య
సంపన్నుఁడనియు, వేదాంగపారంగతుఁడనియు, ధైర్యసాహసౌదార్యా
ద్యనేక గుణాకరయుతుండనియు నీతికోవిదుండనియు, సకలవిద్యాపరి
పూర్ణుఁడనియు, దృఢప్రతిజ్ఞుఁడనియు నిత్యసత్యవ్రతుండనియు, త్రిగు
ణాతీతుండనియు, త్రికాలవేదియనియు, శాంతస్వభావుఁడనియు, సర్వ
జ్ఞుఁడనియు సర్వసంపత్సమన్వితుఁడనియు వదాన్యోత్తముఁడనియు
నిస్తులమైన కేవలము పరశివ్రుని యపరావతారమని నుతించుచుండిరి.
శివభక్తులెందఱువచ్చినను వారికేమి కావలసినను నదియెల్లం బరి
పూర్ణముగా నిచ్చువాఁడనియు లోకమందంతట నొక ప్రవాదవ్యాపిం
చెను. అందుపైని లోకమందున్న భక్తజాలమంతయు బసవేశ్వరు దర్శ
నార్థము నిత్యము వచ్చుచుండెను ఈవచ్చువారిలోఁ గొందఱు నిండు
మనంబులఁ దమకోర్కెలు తమపట్టిన వ్రతములు బసవన సఫలములు
సేయఁగలఁడను నమ్మకముతోడను కొందఱితం డెట్లిచ్చునో చూత
మను తలంపులతోడను మఱికొందఱు నిశ్చలవైరాగ్య భావులు తమ
వైరాగ్యముద్ర నవలంబించి కేవలము భక్తివిగ్రహుండగు బసవేశ్వ
రుని దర్శించు భావంబులతోడను నానావిధభక్తులు నానావిధములగు
వేషభాషలతో నరుదెంచుచుండిరి ఇట్లు తీర్థయాత్రలకుఁబోవు తైర్థి
కావళివలె భక్తజనులందఱు బసవేశ్వరుదర్శనముచేసిన మాత్రమున
దృఢభక్తిగలుఁగునను నమ్మకముతో బసవతీర్థ మాడఁజనుదెంచుచుం
డిరి అందుఁ గొందఱు కరితురగాందోళికారథారూఢులై తమతమ
బిరుద నిశానులతో సందుకుందగువాయిద్య విశేషంబులుగల మఠాధి
పతులగు కిరీటస్వాములును మఱికొందఱు భస్మరుద్రాక్షమాలాలం

కృతదేహులై శివచిహ్నంబులం దాల్చి కెండవశేఖరుండను నాకృతుల
తో నచ్చువారును ఱంజిల్లు లింగసంగత దేహులు లింగతన్మయులు
నై యుండిరి వారలకిండ్లకు వలయునన్ని గ్రామునగ్రి నుండివచ్చుటకు
పూజాద్రవ్యంబులు సమకూర్చి వారివారి శివపూజలు యథాప్రకార
నివర్తితంబులుగా [illegible] చేయుచుండగ [illegible] వారి నియోగించి
వారలకు భోజనపదార్థములు నానావిధములతో పంపుచుండ నవి యె
ల్లనారగించుచు వారలు నిర్విచారులై సకలోపచారంబులం బొందుచు
దేవేంద్రభోగంబు లనుభవించుచుండిరి. ఇట్లరుదెంచు భక్తనివహం
ఖ్య దినమునకు మూఁడు నాలుగు వేలగుటకు నంతమాత్రము సదె
యనుత్తేను భక్తుల కెల్లతి నిష్ఠాగరిష్ఠ సత్త్వపుష్టులనుగా జేయుచు ప్రతిదిన
ము వారలయోగక్షేమ మరయుచు నిత్యము వారిసేవచేయుచుండెను

చన్నబసవేశ్వర చరిత్రము

ఇట్లుండగా బసవేశ్వరుని యగ్రసోదరియగు నాగమాంబ
తమ్ముని యందలి వాత్సల్యముచే నాతని విడువనేరక యనుజని
కనిపెట్టుకొని యున్నది గావున నాతనివివాహకాలమునందే తానును
పవయోవిలాసియగు నుచితపతికి మేనమామచే నొసంగఁబడి విధివిహి
తపరిణయంబు గావింపఁబడినదై నిజభర్తృసమేతంబుగా బసవేశ్వరు
నొద్దనేయుండెను. ఆమెయొకానొక మంచిముహూర్తమున నొకకుమా
రునిఁగనియెను ఆచిన్నవాఁడన్నివిషయములలోను మేనమామనే పోలి
యుండెను ఆచిన్నవాఁడును సకలసద్గుణసమేతుఁడై భక్తిజ్ఞాన,వైరా
గ్యంబుల మేనమామకెంత మాత్రమిసుమంతయుఁ దీసిపోక యాతనికె
శిష్యుఁడై యనువర్తనంబున నుండువాఁడు లోకులందఱు నీతనిం
గని పరమాదరభావంబులఁ గొనియాడుచు బసవేశ్వరుని కీతఁడు తగిన
మేనల్లుఁడని యనుచుండిరి తల్లిదండ్రులు సయితము లోకాభిప్రాయమునం
బట్టి యాచిన్నవానికి చన్నబసవేశ్వరుఁడని నామకరణంబొనర్చిరి ఈచన్న

బసవేశ్వరుని లింగధారణంబును పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబును బస
వేశ్వరుఁడే యొనరించి నిజాగ్రశిష్యునిఁగా బరిగణించుచుండెను. అతం
డు "గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః గురుస్సాక్షాత్ప
రబ్రహ్మ" యను న్యాయానుసారంబున బసవేశ్వరుఁడే సమస్తంబు నని
నమ్మికొని యాతనిసేవయే సర్వదా యేమఱక సేయుచుండెను. ఇ
ట్లుండి చన్నబసవేశ్వరుండు లోకులచేతఁ జన్నబసవేశ్వరుఁడుగా భావింపఁ
బడుచుండెను. ఈ చన్నబసవన్న మాతులునకు సంతేవాసియై యాతనియ
డుగులఁబాఁడనే చరించువాఁడుగనుక మేనమామనుదర్శింపవచ్చు భక్త
లకెల్లఁ బరికిఁ దగినయుపచారంబులు తానే యొనగూర్చుచుండెను.

చన్నబసవన్న శివభక్తులను గౌరవించుట

నిజమాతుల దర్శనార్థము శివభక్తులు వచ్చుచున్నారన్న
వార్త వినిన తక్షణమునందే యెంతదవ్వైన నెదురుగా నేగి వారలనుచిత
సత్కారముల గౌరవించి వారలకై యలంకరింపఁబడిన రాజమార్గమున
వారలఁ దోడ్కొనివచ్చి కస్తూరికలిపిన నీటఁ గలయంపిచల్లి ముక్తాఫ
లంబులు ముగ్గులుగా నింపఁబడ్డ యరుగులమీఁదఁ గొందఱిని బాదిళ్ళ
లోఁ గొందఱిని శాలలోఁ గొందఱిని మందిరములలోఁ గొందఱిని
విడియించి విభూతి గంధపుష్ప బిల్వపత్రధూపదీపనైవేద్యములగు శివ
పూజాద్రవ్యంబులు సమృద్ధిగా సమర్పించి పూజాసమయంబున పరి
చారకులచే శంఖకాహళతూర్యాది నాదంబులు గావింపఁబడునటుల
నేర్పాటుల చేయించి పూజానంతరంబున షడ్రసోపేత భోజనంబుల వా
రలఁ దృప్తులఁగా నొనర్చి యే విషయమునందైనను లోటు లేకుండునటుల
సర్వంబును సమకూర్చుచుండును. మఱియు భక్తులు తమకు కావల
యునని కోరినవెల్లను వారికిఁ దానే సమర్పణచేయుచుండువాఁడు. ఒకా
నొక సమయమునందు భక్తులతని సామర్థ్యముఁ బరీక్షించుటకో నిజ
ముగాఁ దమకుఁగావలసియో మనము నిశ్చయింపనేరముగాని, తమకు

నతిచతురలగు వనితలు కావలెనని కోరుచుండెడివారు. చన్నబసవండు
ను తమ మదినెంతమాత్రము గినియక వారల దూఱక యవ్వారి నెల్ల
ననట్టి వేశ్యాభుజంగులఁ గాపాడుచుండెడివాఁడు ఇట్లు భక్తులుకోరిన
వెల్లను మేనమామను వాఁడుగనక్కఱలేకనే తానే వారలకొసం
గుచు తత్క్రియగుణపుడు వారలను నిజగురు (మేనమామ) సామీప్యం
బునకుఁ గొండ్కొనిపోయి గురుస్తుతిపూర్వకముగా భక్తులరాకయూతని
కెఱింగించుచుండును. నిజాగ్రశిష్యుఁడును సుతప్రాయుండును భాగినే
యుఁడునగు చన్నబసవన్న భక్తుల నెదుర్కొనుటయు వారలకు
సాష్టాంగ దండప్రణామంబు లొనర్చి తదంఘ్రి రేణువులఁ దనమేనలం
బూసికొని పాదధూళి శిరమునఁ దాల్చి కుశలప్రశ్నపూర్వకంబుగా సం
భాషించుచు తన దాసానుదాసత్వంబు దెల్పుచు వారలకుపచార
పూర్వకంబగు కైంకర్యము సేయుచుండుటఁ గని బసవేశ్వరుఁడు మిగుల
నానందంబునొంది యామీఁదట గినవానిఁగా నాతని నియమించి తన
శివధ్యానమంత్ర జపపూజాతన్మయత్వంబున నుండుచు నే మఱక
రాజకార్య నిర్వాహకత్వంబు నందును దేఁటిల్లుచుండెను

అల్లమప్రభువు బసవేశ్వరుని జూడవచ్చుట

ఇట్లుండ నొకానొకదినమున బసవేశ్వరుని జూచు నుత్సాహ
ముతో సంగమేశ్వరస్వామి కృపచే సంగమేశ్వర పురాధిష్ఠాతయగు
నల్లమప్రభురూపంబున జంగమవేషంబు గైకొని శివధ్యానపరాయ
ణుండై సకలవిద్యా సంపన్నుండగు పరమయోగిచందంబున ద్వంద్వా
తీతుండై సమకాంచనలోష్టాశ్మ దృష్టితో భక్తిరసం బుట్టిపడుచుం
డఁ జూచువారల కితండే పరశివుఁడను భ్రాంతి గలుగఁ జేయుచు
లింగసంగతదేహుఁడై అహోరాత్రిష్టలింగంబుల రెంటిని రెండుచేతులం
జూపుచు శివతన్మయత్వంబునఁ దన్నుఁదా నెఱుఁగక యిది మెఱక
యిది పల్లం బిదిపుట్ట యిదికట్ట యిదిచెట్టు, ఇదిగట్టు ఇదికొండ ఇది

మేను ఇదిస్థలము ఇదిజలము నను భేదదృష్టి లేక సర్వసమదృష్టితో నరుదెంచు నతని కావలి తొలఁగి మార్గమిచ్చుట చూచువారల నాశ్చర్యాంచితులఁ జేయుచుండె ఈతీరునవచ్చుచున్న యల్లమప్రభువును బసవన్న మొదలు కేవలము సంగమేశ్వరస్వామియే వచ్చుచున్నటుల భావించుకొనియె. సర్వసామాన్యముగా శివభక్తులనెల్లను బసవన్న శివస్వరూపులనుగానె భావించుచున్న విషయములో సాక్షాత్తు శివుఁడేయారూపముతో వచ్చినప్పుడాతని శివునిఁగాఁగనుట బసవన్నకొక వింతగాదు. రత్నపరీక్షకునియొద్దకు రత్నము తనంతనఁ దాఁ జన్నయట్లు భక్తిరత్నపరీక్షకుఁడగు తనయొద్దకు మూర్తిభవించిన భక్తియే వచ్చుచున్నటుల సాక్షాత్కరించిన యల్లమప్రభువును సంగమేశ్వరస్వామియగు శివునిరూపముగా భావించుకొన్న బసవన్న పరమానంద సంభరితమానసుండై భక్తిపూర్వకంబుగా నెదురేఁగి సాష్టాంగ దండప్రణామంబులు పదేపదే గావించుచు వినయవినమితోత్తమాంగుండై తోడితెచ్చి నిజాంతర్గృహప్రవిష్టుంగావించి మణిమయాసనాసీనుం జేసి బహువిధముల స్తుతించి బహువిధోపచారంబులు బూజించె

యల్లమప్రభువునకు బసవన షోడశోపచారపూజ యొనర్చుట.

ఆపూజ చుట్టయు గొఱగిన నుతిపూర్వకంబుగాఁ బూజించెనట్లన — అఖండతేజోరూపంబున నఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండంబుల బహిరంతర్వ్యాప్తుఁడవగునో దేవా! యిన్ని నాచిన్నపుగృహంబున నిమిడియుండెడి సూక్ష్మరూపునిఁగా నామనంబున భావించి యావాహించుచున్నవాఁడను అఖండభూమండలంబే పాదపీఠముగాఁ గల నీకునో దేవా! యుపశమించుటకొక యల్ప మణిమయాసనము సమకూర్చుచున్నవాఁడను పాతాళగంగచే సర్వప్రక్షాళనంబు సేయఁబడు నీపాదంబులకో దేవా! పాద్యంబుగా నంబుకణంబులం జల్లుచున్నవాఁడను. ఏనీచేతను విడువఁబడ్డయొక్క బిందువు హిమవంతంబునఁబడి

యందు బిందుసరంబను పేర నొక పెద్ద సరస్సు యందుండి ప్రవహిం
చెడు జాహ్నవీనది సగరఖాతకుల్యాబడి సాగరంబై యధోలోకంబు
న౯ బారి సగరసుతుల యరువదివేల భస్మరాసులపై పొరలి పారి వార
లకు సద్గతిఁ గలుగఁ జేసి భోగులకు విహారయోగ్యంబగు భోగవతియను
నామంబునఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నదో అట్టిసీచేతికి పుడిసెడునీళ్లు నేనర్ఘ్యంబు
గా సమర్పించుచున్నవాఁడను అలకానదీ నిర్మలతోయంబులనాచమ
నించునీకునో దేవా! నేను మాయూరి తటాకోదకం బాచమనీయంబుగా
నొకయుద్ధరిణెడు సమర్పించుచున్నవాఁడను. ఆకాశగంగా సంతతధారా
పాతాభిషిక్తుఁడవగు నీకునో దేవా! నేను పరిమితవారి పూరంబగు పాత్రి
నుంచి సూచీముఖవ్యాసపరిమాణ స్వల్పరంధ్ర నిస్సరద్ధారా పాతంబున
నభిషేకంబుగా నించుచున్నవాఁడను మానప్రమాణాతిరిక్తదిక్తటాంబ
రావృతుఁడవగు నీకునో దేవా! నేను మానవతంతువాయపడకలి పరి
హస్తమాత్రప్రమాణావధి విశిష్టంబగు కర్పాట తంతునిర్మితవస్త్రయుగ్మం
బొసంగుచున్నవాఁడను. భస్మరాగ యజ్ఞోపవీతుండవగు నీకునో దేవా!
నేనురజితకన్పట సూత్రవినిర్మితంబగు యజ్ఞోపవీతంబర్పించు చున్న
వాఁడను "సర్వోపచారి పీఠభస్మ భస్మపరిదకుంభ" యనున్యాయంబున
సర్వదా భస్మధవళితాంగుండవగు నీకు నవసరముతే లన్నను స్వామీ
నీమేచకకంఠప్రదేశంబునకు తొడవు. శ్రీగంధ మలందుచున్నవాఁ
డను. ఆకాశంబె కేశపాశముగాఁగల నీకు నక్షత్రంబులే యక్షత ప్రా
యంబులుగా శిరంబునందుఁ గానుచుండ, మందబుద్ధినగు నేను తండుల
శ్వేతాక్షతల నర్పించుచున్న వాఁడను అభ్రపుష్పంబులను పుష్పవంతా
లంకృతశివస్కుండవగు నీకునో దేవా! నేనుకతిపయపుష్పపత్రంబుల
సమర్పించి పూజసేయుచున్నాఁడను సర్వలోకంబుల వారికి భక్తిగంధ
పువాసననీవు గల్గఁ జేయుచుండ నీకునో దేవా! నేను గించిత్తువాసనగల
ధూపద్రవ్యపరిమళము జూపుచున్నవాఁడను. అఖండజ్యోతి స్స్వరూపుఁ

డవగునీకుశో దేవా! నేనొకచిన్నవృత్తి దీపమును దర్శించుచున్నవాడను.
హాలాహలాహారనుండవగు నీకు నో దేవా! నేనుద్ధరిణెయంగంగ నాహారన
ముం గల్పించుచున్నవాడను. కపాలభిక్షాన్నభోక్తవగు నీకో దేవా, నేను
నాయింట గలుగు షడ్రసోపేతాన్నంబును నాచేత స్వయముగాం దిని
పించుచున్నవాడని యొకబంగారుపళ్లెరంబున నానాభక్ష్యభోజ్యాహారం
బులు వడ్డించి పాలు పెరుంగు నేయి తేనె పప్పు నాయసాపూపాదులు
నీని సన్నిధిని వడ్డించి నివేదనమాత్రముగాక తనచేతం గలిపి కబ్బళ్లుసేసి
యొక్కొక్కకడి స్వామినోటి కందించుచుండెను

చేతకూలవాని భోజనము గొనువాడు కబ్బళ్లు తాను స్వయముగా
నారగించినట్లు లేదు బసవన చేతికబ్బళ్లు సంగమేశ్వరపురాధినాథుం
డగు నల్లమహారాజు రూపంబున వచ్చిన సంగమేశ్వరస్వామి యాతీరు
ననే స్వయమారగించెను ఇట్లు బసవనయందిమ్ము కబ్బళ్లను ప్రభువా
రగించుటలో లక్షయు నెనుబదివేల శివస్వరూపజంగమ భక్తులభిక్షకై
యుక్తయుంబుగా నొడగూర్పంబడిన భోజనపదార్థంబు సర్వంబు నగ్ని
యందాహుతి కాబడిన యాజ్యంబువలెం బూర్ణంబైన సమిలన తి
నామగ్రి సమకూర్చుట కవకాశము లేకపోయెను ప్రభువుతృప్తిపొంది
నట్లగుపడకలేదు మఱిచుఱిం గబ్బళ్లనుటకు నోరాగలించుచుండెను. అది
గని బసవన స్వామిని దృష్టనొంపించుబడి వేఱుపాయంబుగానక యా
త్మోపహారం బొసంగుటయే ము చిసాధనం బని భోజనభాజనం బగు
స్వర్ణస్థాలికయందుం దానొక కడిగానుంచి భూతసర్వాంగుండై పిండి
రూపంబున భగవంతుని వదనంబు కెగయ నుంకించు నంతలోం బ్రభు

బసవేశ్వరుని అల్లమప్రభునకు శివుండు కొనియాడుట.

వడిగాంచి పుత్రవాత్సల్యంబున నాతనిం గౌఁగిలించుకొని ముందుగా
నిట్లని ముద్దులాడం దొడంగెను "భళిరబసవా! చాభానురాబసవా! వహ్వా
బసవా! నాచిన్నిబసవా, నాచిట్టిబసవా, నాముద్దుబసవా, నాబుద్ధిబసవా,

నానుద్దిబసవా, నాకీర్తిబసవ, నాభక్తిబసవా, నామంత్రిబసవా, బం
ధారుబసవా, నాభాగ్యబసవా, నాముద్దులమూటబసవా, నునవ్వులచన్న
బసవా, నానందిబసవా, నావృషభబసవా, నావాహనబసవా, నాప్ర
మథగణబసవా, నిన్నెంతయుముద్దులాడినను గరిపితీరకున్నది "ఆత్మావై
పుత్రనామాసి" అంగా దంగాత్సంభవం" ఇత్యాదిశ్రుతిప్రమాణవా
క్యములకు మూలకారణుండవగు నాయనుంకుఁ దనయుఁడవు. విశేషించి
నా దయాదిశిష్యుండవు, భక్తుండవును నీయందునాకుఁగల ముద్దుమో
హంబునకు వనియులేక సర్వదానీగాత్రస్పర్శంబునాకుఁ గలుఁగుచుం
డునట్టుల నిన్ను నావృషభవాహనంబుగాఁ జేసికొంటిని అట్టి నాయా
దివృషభేశ్వరుఁడవగు నీవు నేఁడు భూలోకంబున నంతరించుచున్న నాభ
క్తిని మఱల నుద్ధరించుట కిరూపావతారంబుఁగొని యవతరించినాఁడవు
ఇట్టి నీయందు నాయుందలిబత్తి యత్తమిల్లివిత్తెంబుగా నెలకొని తన
నెత్తావినిసిలికి బుత్తెంచి తన్నాఘ్రాణించిన జనులను దనయొద్ద కాక
ర్షించుకొనుచున్నది దానంజేసి భక్తులెల్లఱు నీరూపరేఖావిలాసంబు
లను భక్తిగంధ పరిమళమును గన్నవారు నిన్ను జీవముగల పుత్తడి
బొమ్మయని నిశ్చయ భావంబుల భావింతురు నీలోవెలుఁ గొందు
భక్తింగని నుతికొందఱునిన్ను నంతర్దీపకళగల మహారత్నంబవందురు
నీభక్తిఫలరసాస్వాదకులగు నన్యులు నిన్నఫలాగ్రంబగు నిక్షుదండం
బందురు మఱియు నీవుభక్తుండవును, జ్ఞానులలో జ్ఞానివి పండితుల
లో బండితుఁడవు మంత్రులలోమంత్రివి, రాజులలోరాజవు, భోగ్యవం
తులలో భోగ్యవంతుఁడవు, విలాసములలో విలాసవంతుఁడవు, సిద్ధుల
లో సిద్ధుఁడవు. మునిపుంగవులలో మునిపుంగవుఁడవు, సత్యమునకు
సత్యంబవు, ధర్మమునకు ధర్మంబవునై యుందువు అన్ని సర్వతోము
ఖుండగుట నొడలెల్లను నోళ్లుగలవాఁడును, సర్వతఃపాదంబగు ప్రవా
హజలంబు తనువెల్లను గాళ్ళుగలదియు నెట్లయ్యెనో అట్లే నీవుసర్వతో

భక్తిభావుండవగుట నీకీర్తమంతయు భక్తిరసమునే వెలిగక్కుచుం డును. నీగాలి తగిలినంతమాత్రమున పశువులకును పక్షులకును క్రూర జంతువులకైనను, భక్తిగలుగును. బసవా, బసవా యని నీ నామో చ్చారణసేయు జనులకడ మెలఁగెడి జంతువులకైనను ముక్తిగలుఁగును. బసవాయని నిన్నుఁ దలఁచుకొని విషముద్రాగినను నది యమృతమగును. బసవాయని నీ నామస్మరణసేయువారికి నగ్ని జలమగును వజ్రాయు ధము కుసుమబాణంబగును. కార్చిచ్చు వెన్నెలయగును. మఱియు నవి యే నీనామ మంత్రోచ్చారణపూర్వకంబులుగాఁ బ్రయుక్తంబులయ్యె నేని శత్రువులవై జలమే యగ్నియగును. కుసుమబాణమే వజ్రాయుధం బగును. వెన్నెలయే కార్చిచ్చగును. నీనామస్మర్తలగువారికి శత్రువులు మిత్రులగుదురు. ఇంక నీకట్లగుట యొకయాశ్చర్యమా. నీకుఁగల లింగై క్యసౌఖ్యకేళీవినోదంబును, జంగమ ప్రాణానుసంధానానుమోదంబును భక్తజనపామరప్రసాదంబును ముల్లోకంబుల నెవ్వరికిఁగలవు నాతండ్రి నాయన్న, నాచిన్న, బసవ, బసవసేవక, బసవభక్త, బసవమూర్తి, బస వరాజ, బసవేశ్వర నాముద్దుపట్టి యని మఱియు ననేకప్రకారములఁ గొ నియాడి పునఃపునరాలింగనంబులచేఁ దన్నులిందనుపుచున్న ప్రభువునకు బసవన భూయోభూయస్సాష్టాంగదండప్రణామపూర్వకంబుగ నిట్లనియె.

బసవేశ్వరుఁడు ప్రభువును స్తుతిచేసి ప్రమథగణంబులకీ వృత్తాం తంబు సెప్పుట.

దక్షక దర్పాపహారా! హరా, శర్వా, శంభూ, స్వామీ, నేనా నీకు కడుపునిండఁగ భోజనము పెట్టువాఁడను. తొల్లి పార్వతీదేవి హర గణంబులకు విందుచేసి యందు నొక జట్టిబాలుని మహిమంబునకు నతు లాశ్చర్యయై యభవునకుఁగ నతండు తన గణంబుల మాహాత్మ్యంబు భవానీదేవికిఁ దెల్ప నామెలజ్జావనతవదనయయ్యె. ఆవిధంబు వినుపింతు వినుము. నీవెఱుంగనిది కాదు అయినను నీవుమఱియొక వేషంబున

నన్ను మాయచేయవచ్చితివి గనుక నీమహిమ నీకేవినిపింతును. పూర్వ
మొకానొక దినమున సాంబమూర్తి నిండుకొలువునందుండ నాతని
దర్శించుటకు బ్రహ్మవిష్ణుదేవతలెల్లను వచ్చియుండిరి. వారందఱు
నగజ చూచుచుండఁగనే యున్నవా రున్నట్టుగ శివసారూప్యులైరి.
అందఱు జటాజూటులే. అందఱు త్రినయనులే అందఱు పంచ
ముఖులే. అందఱు నాగభూషణులే. అందఱు పినాకపాణులే మఱియు
నందుఁ గొందఱు శివరూపచిహ్నంబులుగలవారై బహుబాహులు బ
హుపాదులు, బహుముఖులు, బహుకర్ణులు, బహునేత్రులు, బహుశిర
స్కులునగుచు మఱియు నందఱు సింహగజశరభశార్దూలాది వనమృగా
కృతులను అజమహిషగోశ్వఖరసూకరాది గ్రామ్యజంతురూపంబు
లను గండభేరుండ శరభసాళువ గరుడరామబంధు హంసకార గృధ్రో
లూకాది ఖేచరరూపంబులను, మకరకచ్ఛప కూర్మమత్స్యాది జలచర
రూపంబులను, వాసుకితక్షక కర్కోటకాది పాతాళవాసుల రూపంబు
లను, సిద్ధసాధ్యాది దేవయోనులరూపంబులను, దేవతల రూపంబులను,
దిక్పాలకులరూపంబులను. మఱియు ననేకంబులగు శివరూపంబులు
గొన్నవారై, పరమేశ్వరుని జగము విశ్వరూపంబును వారల నందఱఁ
గని దాక్షాయణీదేవి మిగుల నానందంబునొంది వారలకు విందుసేయఁ
దలఁచి భర్త్రనుజ్ఞఁగొని వారల నుండ నియోగించి యున్మేషనిమిషో
త్పన్ననిపన్నభువనావళియగు నాలోకమాత బ్రహ్మాండంబులే పాత్రభాం
డంబులుగాను దిగ్భిత్తులే భోజనమందిర ప్రాకారములుగాను, సంకల్ప
మాత్రంబున సమస్తపదార్థంబులను షడ్రసోపేతంబులగు భోజనపదా
ర్థంబులు సంగ్రహించి యందఱికిం దృప్తిగ భోజనము బెట్టించుచుండెను
అప్పుడు శంభుని ప్రమథగణంబు లవిగని తమయందొక్క బాలుని జూచిర
మ్మని పంపిరి ఆ బాలుఁడు వచ్చి మెడ తెఱపిలేక భోజనము చేయుచున్నవా
రలను, పదార్థసంగ్రహంబును జూచి, యాశ్చర్యనిమగ్న మానసనుం

ద్రైయంబమొద్దకేగి "తల్లీ! నాకాకలియగుచున్నది. పట్టెడుకూడు పెట్టింపు
మని వేడఁగా నాయమ తత్క్షణమే వానికిఁ బెట్టించెను. వాఁడుఁ గూర్చుం
డి వడ్డించిన పదార్థము లేనుఁగుతలకాయలంతేసి కబళ్లు సేసి యొకయర
లిప్తలో భుజించి యింకా పెట్టుమనుచుండెను. పార్వతీపరిచారికలు వడ్డిం
చినకొలఁది నాతఁడు దినుచుండెను గాని యాతినుట కంతము లేదు.
ఇట్లు సమస్తదేవమానవ జాతంబులకు సిద్ధపఱుపఁబడిన ప్రియాన్నపదా
ర్థములయు నీయొక్క బాలుఁడే యారగించుటఁ గని హైమవతీదేవి
భక్తసాన్నిధ్యమునకుఁ బోయి, "దేవా! యీ లోకోత్తరుం డగు
బాలుం డెవఁడు? వీని యైశ్వర్య మాశ్చర్యజనకం బగుచున్నది. పరిమా
ణంబున పండ్రెండేండ్ల బాలునివలె నున్నవాఁడు. వడ్డించిన పదార్థము
లను దినుటకుఁ దాఁ జేసెన కడి యంతెగును తా నుండఁ డనుకొందును.
అట్టి కబళ్ల సంఖ్యాతములుగా వడ్డించినకొలఁది దిగమ్రింగుచు సకలభువన
దేవమానవగణంబులకుఁ జాలినంత ప్రియాన్నపదార్థంబులఁ దానొక్క
డే సరిపెట్టినవాఁడు. ఇతను దినఁబిలిపినవారెందఱో యున్నవారు.
వారలకెట్టులు నేను తృప్తిగా భోజనం బెట్టుదానను? ఇవియు నీమాయ
వలెనే యున్నవి. నీగుణములయొక్కయు నీయొక్కయు మహిమలు
నీకే తెలియును." అని లజ్జావనతవదనయై నిలుచున్న దేవింగని భక్త
వత్సలుండగు భగవంతుఁడు "దేవీ! సకారివాదంబు వలదు. నీవు
సంగ్రహించిన భోజనపదార్థంబు లక్షయంబులైనవి. నీవిందువలన
భక్తగణరూపుఁడ నగు నేను తృప్తిఁ బొందితి" ననునంతలో సమస్తదేవ
గణంబులు తల్లికడ కరిగి "యో లోకమాతా! మాకందఱకును తృప్తి
కరమగు భోజనముఁ బెట్టితివి. ఇఁక మేము మొసవఁజాలము. కుత్తుకల
బట్టి తింటిమి. ఇంకను పదార్థజాలం బపరిమితంబుగా నున్నది. పాప
మీపిల్లవాఁ డెందుండి వచ్చెనో యింకను దినఁ గోరుచున్నవాఁడు. వానికిఁ
బెట్టింపు" మనవుడు దేవి సనిమాచుసంతిలో మఱల యథాప్రకార

ముగా సామగ్రియపారముగాఁ బడియుండె. పిల్లవాడుఁను వడ్డింపుమను చుండె. అప్పుడు పరిచారకులు వడ్డించిన పదార్థములలో మరి రెండు కళ్లు కళ్లు "తృప్తోస్మి" యని యాబాలుఁడను నంతలోఁ బ్రతిధ్వని విన బడినట్లు సమస్తభూతకోటియు నైకకంఠ్యముగాఁ "తృప్తోస్మి" యను నాదంబు వినఁబడెను. ఆబాలుం డదృశ్యుఁడయ్యెను. భూతజాలంబు నదృశ్యమయ్యె. బ్రహ్మాదిదేవతలు లోనగువారందఱు నదృశ్యులైరి. అదిమొదలు పార్వతి యమందానందాశ్చర్యంబులు మనంబునం బెనం గొన నభవుపాలికిఁ జని నిలుచుండెను. పరమేశ్వరుండుఁ నామెంగని "దేవి! చూచితివా నాప్రమథగణంబుల మహిమ? నీవుచూచిన బా లుఁడు నాబాలప్రమథగణము గానివాఁడు ఈగణము నే భూలోకము లో నాభక్తులందఱు జంగమగణమందురు. ఇట్టిబాలకుల నేకులున్నవారు. ఇట్టిబాలకునొక్కనిచే నీయజాండంబుల నేకము లుత్పన్నములగుచున్నవి. ఒక్కనిసామర్థ్యమే లోకాతీతమనుటలోఁ దక్కినయందఱి సంగతి వేఱ చెప్పనేల? అట్లగుటనే వేదములుసైతము నాగణంబుల వేఱువేఱ చెప్పలేక యసంఖ్యాసహస్రములని యూరకున్నవి కనుక నాప్రమథులు బాలకులైనను మహామాహాత్మ్యసంపన్నులు. ఇఁక మునులమాట తలపనేల? వారందఱు నారూపములు. నేనువారిరూపము. నాకును వారికిని భేదమెంతయును లేదుగాన నీవునాభక్తులకును ప్రమథగణం బులకును ప్రసన్నురాలవై వారలనరయుచుండుము నీవనవేతే? నీవునా అర్ధాంగివి. నీవేనేను నేనేనీవు. నీకును నాకును భేదము లేదుగదా కనుక నాభక్తులు నీభక్తులు నాగణంబులు నీగణంబులు. నీవులోకమాతవు. ఆదిశక్తివి. అందఱు నీదాసులే నీవులేని స్థానంబొక్కటిలేదు. ఇన్నియు నెఱింగిన దానవై నీవిటులాశ్చర్యపడుట నాకాశ్చర్యంబుగా నున్నది." అని పార్వతినుగ్గడించి యానందముఁ గలుగఁజేసిన భర్తకు నమస్కార పూర్వకంబుగా నామెయనునయోక్తులఁ బ్రసంగించుచు ననుకూలవర్తి నియై యుండెనఁట.

బసవేశ్వరుఁ డల్లమప్రభువు నీశ్వరుఁగా నుతించుట.

మహానుభావా! అట్టి భగవంతుండగు నీశ్వరుఁడవు నీవె కావా. నన్నుఁ బరీక్షింప నొకమనుష్యమాత్రుండగు నల్లమప్రభు వేషంబున నీవిచ్చటి కరుదెంచినను నీయనుగ్రహంబున నాప్రాక్తన జన్మసంస్కారంబున నాకుంగల్గినయంత దృష్టిచే నిన్నుఁ దక్షణమ నాప్రభువగు సంగమేశ్వరునిఁగా నెఱింగినవాఁడను గనుక నే యీషోడశోపచారపూజ నీకు గావించితిని. కొండంత దేవుని గొండంత మేటిపదు పత్రితోఁ బూజించువారు కలరా? భక్తితోఁ బత్రినీకు సమర్పింతురు "త్రిదళం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచ త్రియాయుధం, త్రిజన్మపాపసంహారం ఏకబిల్వంశివార్పణం" మని యొక్కబిల్వదళముతో మాత్రమె నిన్నుఁ బూజింతును. నీకు నేను కడుపునింప భోజనము పెట్టఁగలనా? నీకడుపునిండించు భోజనపదార్థము నేనే గనుక నే ఆత్మోపహార మొసంగి సమకట్టితిని. లోకంబుల కాదిభూతింబవు నీవు. నీవల్ల నేసమస్తలోకంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి. వృద్ధిఁబొందుచున్నవి. లయంబులగుచున్నవి సృష్టికర్తయగు బ్రహ్మయు పోషణకర్తయు జగద్బహిరంతర్వ్యాప్తియుఁనగు విష్ణువును సంహారకారకుండగు ప్రళయభైరవుండును నీయందుద్భవించిరి వారందఱు నీప్రమథగణము లోనివారే. నాదృష్టికి సమస్తంబు నీస్వరూపంబుగాఁ గనఁబడుచున్నది ఇట్టి యంశములో నిన్ను భిన్నభావంబుల నేమని నుతింపఁజాలుదు" నని యనేకవిధంబుల నుతించు బసవన్నను దయార్ద్రదృష్టినీక్షించి యల్లమ రాజాతని కిట్లనియె.

బసవేశ్వరునకు శివుఁడు వరములిచ్చుట

బసవేశ్వరా! నీవు దలంచినట్లు నేను నిక్కంబుగ నాయాదిశివుండనే. నీయందలి ప్రేమచే నాఁడు నీ జననకాలమందు నీశరీరంబున లింగ సంగతంబు గావించి నీయమ్మతో నీవు నాసుతుండవని చెప్పియుం

టిని పిమ్మట నీవు సంగమేశ్వరమునకు నీయక్కయు నీయతివయుఁ
దోడరా నేతెంచినపుడు నిన్నాలింగనముచేసి నీకు జ్ఞానోపదేశంబు సేసి
తిని ఈనడుమ నీమామ స్థానంబున నిన్ను బిజ్జలరాజు నియమించుట
యు నీవు నీయుద్యోగంబు సేసికొనుచు భక్తినేమఱక భక్తులనరయుచు
పరమభక్తుఁడవై యుండుట చూచి నీకు నిలయు వరంబులొసఁగి మఱి
యొకనారి తొల్లిచేసిన జ్ఞానోపదేశంబును స్థిరీకరింపవలెనని యిప్పుడీ
రూపమున వచ్చితిని శివభక్తులకు నీవొనరించుచున్న యాదరణకు వార
లకు నీవొనర్చుచున్న ధనధాన్యాది వస్తువాహన సదుపాయములకుం
దగినటుల కల్పవృక్ష కామధేను చింతామణులు నీయింటసర్వదా యుం
డునటులు జేయఁ దలఁచితినిగానియట్లొనర్చుటవలన, వానిలోపము దేవ
తలకు బాధకరముగా నుండును గనుక నిను సమస్తపదార్థ సమృద్ధి
యెల్లప్పుడు నీయింట నుండునటులను వలయు సామగ్రులు, వలయు ధన
ములు, వలయుభోజన పదార్థములు, వలయు ధనకనక వస్తువాహనా
ద్యనేక సంపదలు, విచారమేల, నివెప్పుడేవి కావలయునని కోరిన నదియె
ల్ల నమర్చినట్లు నీవు సిద్ధుడవు చుండునటులను నే వరంబులిచ్చితి మఱి
యు నీవు పల్కినవె బంగారము, ఆడినదె మాట, పాడినదె పాట, నడ
చినదే త్రోవ, నీవు శాపానుగ్రహ సమర్థుండవు ప్రతివాది భయంక
రుఁడవు విజయుఁడవు సకలవిద్యా పారంగతుఁడవు ఇంక వేర్వేరు వివ
రింపనేల? నీవు దేవత్వంబు నొందితివి. ఇవి నాయిచ్చవచ్చిన వరములు
ఇదివఱకు బసవన్నయగు నీవు నేటితో బసవేశ్వరుఁడవైతివి నేనేనీవు
నీవేనేను ఇఁక నాభక్తిని భూలోకంబులోఁ బ్రజ్వలింపఁ జేయుము.
దిగ్విజయంబు నొందుము" అని యనేక వరంబులొసఁగి మఱల జ్ఞానో
పదేశంబు సేసి రాజనీతులు గఱపి సాంగంబగు ధనుర్విద్యయుఁ దగు
శస్త్ర పరికరంబులతో నొసంగి బసవేశ్వరునిచేఁ గొడుక యుపచారం
బులంగొని యిట్లు షోడశోపచార పూజాంతంబున నాతండు సూచు

చుండ నచటనే యంతర్ధానంబు నొందెను. బసవేశ్వరుండును దన్నుఁ దా మఱచి రాచకార్యమును దక్క తక్కిన యన్నివేళల యందును లింగతన్మయుఁడై యుండెను. ఈ యల్లమప్రభు బసవేశ్వరుల సమాగమ కథ వినువారును జదువువారును సమస్త సుఖంబులు నిహలోకంబున ననుభవించి యంతమున శివసాయుజ్యంబు నొందుదురు.

వంగకాయలు లింగకాయలగుట

ఒకానొక దినమున బసవేశ్వరులవారు శివపూజ గావించుకొని భక్తులనారాధించు సమయమునఁ గొందఱు లోనికరిగి భక్తులతోఁ దామును భుజింపఁదలఁచి లింగధారణంబు లేనివారు లోని కరుగఁగూడదని తమపై మీఁద పంచలకుచ్చె పిలికలుచింపి యొక్కొకదానియం దొక్కొక్క వంకాయలమూటగట్టి లింగకాయలవలె మెడలఁ గట్టుకొనివచ్చి కూర్చున్నవారలను బసవేశ్వరులు గాంచి "భక్తవరులారా! మీరు లింగధారణ లేనివారు శివభక్తులయిందురు రాఁజాలరు మీరును శివపూజసేసి కొంత మహిమాలింగంబులం జేయు" అని యానతిచ్చిన వారలొండొరుల మొగంబు లేక్కించి చూచుచు సిగ్గున మూటలవైపుఁ జేయిమైచి విప్ప లేక తమవాంగతనము బైటబడునను భయంబున నొండొరుల మొగంబులు చూచుకొనుచుండ బసవేశ్వరులవారది యెఱింగి "భయపడకుఁడు మీమెడలలోనివి లింగకాయలేగాని వంగకాయలుగావు విప్పిచూచుకొనుఁ" డని పలికిన వారిచే మూటలు విప్పించిన నవియెల్లను లింగకాయలయ్యె. వారును శివపూజలుగావించుకొని భక్తులతోఁబాటు దామును విందారగించి బసవేశ్వరులవారివలన [illegible] [illegible] బొందినాటఁగోలె లింగమతధారులై బసవేశ్వరులమతంబు నవలంబించిరి

కుంచము శివలింగమూర్తి యగుట.

పూర్వము మల్లనయను నొకశెట్టి బేరమాడుటకు గ్రామాంతర వెళ్ళియుండెను ఈమల్లనకు తుదకు దీకుశివాలయశిఖరమెనను దర్శించెక

భుజించనను వ్రతముగలదు. ఆగ్రామములో నట్టిశివాలయము లేమిం జే
సి తోడిబేహారులు కుంచమునొకదాని నొక్కచో బోర్లించి దానిప్రక్క
నొక్కయశ్వత్థవృక్షశాఖను పాతించి కుంచముపైఁగొన్ని శివప్రీతికరం
బులగు దెల్లని కర్ణికారపుష్పంబులను బూజించి మల్లనతో "మేము శి
వాలయముం గంటిమి. రమ్ము. చూపుదు" మని తోడ్కొనిచని యా
కుంచమును జూపి నీమల్లన బహుభక్తితో నాకుంచమునె లింగమూర్తి
గా భావించి నమస్కరించి చని భుజించుచుండ వణిజులునవ్వుచు నొకనా
ఖరును బిలిచి "యోరీ! మామల్లన్న కుంచమునకు మ్రొక్కి శివుని మ్రొ
క్కితినని తనవ్రతభంగము చేసికొనియెను. నీవేగి వేగమాకుంచము నొ
కింత తెమ్ము" అని యనుచుండ మల్లన చిఱునవ్వునవ్వి యోరి కుక్క
లారా! మేల యిట్లుఱచెదరు! అక్కడప్రతిష్ఠింపఁబడిన లింగమూర్తిని
బెఱుకనీతరమగునా? పదపడి చూతమని యందఱుం దోడ్కొని యేగు
నంతలో నక్కడనొక దేవాలయంబును దాని నావరణమునుండి మ్రా
నునుండి శాఖలుపైకి వచ్చిన యశ్వత్థవృక్షమును దానిలో లింగాకార
ముగానున్న కుంచమును దానిపైని పూజింపఁబడిన కొండగోగుపుష్పం
బులను గని యందఱు మల్లనప్రభావమునకు నమితాశ్చర్యమునొంది
మల్లన నొకదేవసమానునిగా నాటినుంచి భావించుచుండిరి. ఆయీశ్వ
రుఁడె మల్లేశ్వరుఁడయ్యె. ఆమల్లనె మల్లేశమల్లనయని ప్రసిద్ధికెక్కెను.

మేకపెంటిక లింగమగుట.

కోటకోటండను నొక్కగొల్లపిల్లవాఁడు తనకుసహజముగా నం
కురించిన శివభక్తికి నిత్యము లింగాభిషేకము సేయనిది భుజించువాఁడు
గాఁడు. ఇట్లుండ నొకనాఁడు వాఁడు మందగాయుచుండఁగా నచటికి
వానితండ్రి వానికై యాహారములుగొనిపోయి తినుమని యిచ్చి తాను
మందఁగాయుచుండెను. ఆపిల్లవాఁడు లింగాభిషేక మొనర్చుట కక్కడ
లింగమూర్తి దొరకనందున వెదకఁగా నొకరావిచెట్టు క్రింద నొకమేక

పెంటిక పడియుండఁగా నది యేలింగమూర్తిగా భావించి యొకమేకను దోలుకొనిపోయి దాని పాలన్నియు నాపెంటికపైఁ బిదికి పిమ్మట తాను పూజించెను. మందగాయుచున్న వానితండ్రి దూరముగానుండి నిపీ చర్యగాంచి యట సని వాఁడు క్షీరాభిషేకం బొనర్చిన మేకపెంటికను జూచి వానిపైఁగోపించి యాపెంటికను గాలఁ దన్నఁగాఁ పిల్లవాఁడు కోపమునఁ దండ్రితన్నినది పెంటికకాదు శివలింగమనుకొని తండ్రిఁ దన చురికతో నేయ నది మెడకుఁ దగిలి పీక తెగి వాఁడు సచ్చెను. వెంటనే రక్షకభటులు వానిఁ బట్టుకొని నిష్కారణముగా వీఁడు తండ్రినిఁజంపెనని రాజునకు విన్నవింప జేఁడుపనిచూచుసరికి మేకపెంటికయే లింగమూర్తియై తొలిమేక యాపెంటికపై నిలువంబడి తనపొదుగుపాలను లింగమూర్తిపై నభిషేకముగాఁ దానే కార్చుచుండెను. గొల్లవాఁడు బ్రతికివాఁడై మందగాచుకొనుచుండెను. రాజును గొల్లవాఁడును మిగుల నాశ్చర్యరస మగ్నులైరి. పిల్లవాని మనోభక్తి మెచ్చుకొనిరి నాటినుండి రాజును గొల్లవాఁడును పిల్లవానితోఁ బాటు లింగధారణమును బొంది శివభక్తులగుటయేగాక రాష్ట్రమంతయు శివమతముగ మారెను.

జొన్నలరాశి లింగాకారమగుట

బ్రహ్మాస్త్రకుఁడనునొక జంగమభక్తునికి శివలింగమూర్తిని దర్శించి నమస్కరించనిది భుజింపనను వ్రతమొకటియుండెను ఆతం డొకనాఁడు గ్రామాంతరము బోయి యచ్చట నొక కాపు జొన్నచేనిలో వంటచేసికొని భుజింపఁబోయి లింగమూర్తికొఱకు నలుదిక్కులఁ బరికించి దూరముననున్న యొక తెల్లని జొన్నలరాశిని జూచి "వందేశంభుముమాపతిం సురగురుం వందేజగత్కారణాం వందేపన్నగభూషణం మృగధరం వందేపశూనాంపతిం వందేసూర్యశశాంక వహ్నినయనం వందేముకుందప్రియం వందేభక్తజనాశ్రయంచ వరదం వందేశివం శంకరం" అని ధ్యానించి నమస్కరించునంతలో నదియొక లింగాకా

రమయ్యెను. అంతనా కాపు వచ్చిచూచి భక్తునిప్రభావమునకు మిగుల నాశ్చర్యమునొంది యాలింగమును బూజించుకొనుచుండెను. ఇట్టిచిత్రములను భక్తు లనేకు లనేకములగుపర్చిరి. బసవేశ్వరుడు దొంగలమెడల వంకాయలు లింగకాయలను జేయలేదా. బసవేశ్వరుప్రభావమున జొన్నలరాశి మంచిముత్యములయ్యె.

జొన్నలరాశి ముత్యాలగుట

ఒకనాఁడు బసవేశ్వరులవా రభ్యంగన మాచరించు సమయంబున నొకజంగమువచ్చి "నాలింగపూజకు నిత్యము దినమునకు మూఁడు కుంచముల మంచిముత్యములు కావలెను. ఈచాతుర్మాస్యదీక్ష యిక్కడ జరుపవలెనని వచ్చితిని. పదిపెట్ల మంచిముత్యములు కావలెను. అవి నీవు సమకూర్పఁగలవని వచ్చితిని." అని చెప్పఁగా నాయన స్నానము యినపిమ్మట ముత్యములెక్కడివి యని యోచించుచుండు సమయమున నెదుటనున్న యొకజొన్నలరాశి మంచిముత్యములై తనకు గనిపించినదానిని భక్తునకుఁ జూపి "నీయిష్టమువచ్చినన్ని ముత్యములు తీసికొమ్మని యాజొన్నలరాశిని గనుపఱచెను. అది చూచి భక్తుఁడు బసవేశ్వరుల ప్రభావమునకు నాశ్చర్యపడుచుఁ దనకునలయు ముత్యములం గొనిపోయెను. అతఁడు పోయినపిమ్మట మఱల జొన్నలరాశి యెప్పటివలె నుండెను. బసవేశ్వరునొద్దకు వచ్చుభక్తులు పూర్వపుభక్తుల ప్రభావంబులు సెప్పుకొనుచుందురు.

గొడ్డుటావునఁబాలు రాటనుబత్రియుఁదీసిన భక్తునికథ

ఒకానొకభక్తుఁడు వేఁడాకనిలోఁ దొల్లియొకభక్తుఁడు మొరటద వెంకయ్యయను భక్తునింటికిఁ జని తనశివపూజకు, బ్రతిదినము నొకయావుపాలును బుట్టిపోణకెడు బిల్వపత్రియుఁ గావలెననియు నట్లులేనిచో నాటిదినము శివపూజలేకపోవుట యేగాక తనకును శివపూజ (భోజనము) లేదని చెప్పుచు "వెంకయగారూ! మీరుభక్తులనియు మీరట్లు సమకూర్చ

గలరను నిండునమ్మకముతో నేఁటిరాత్రి మీయింటికివచ్చితిని. ఈయర్ధ
రాత్రమున నాశివపూజ జరగవలెను. మీరుసనుకూర్చిన నివ్వాడె సను
కూర్పుఁడు. తేపుమీకు నేనుగానరాను.'' అనిచెప్పినంతలో వెంకయ్య
మిగులవ్యసనము నొంది జంగమదేవరకు సాష్టాంగదండం బొనరించి
యాసనాద్యుపచారములు సలిపి స్వామీ! మీరుశివపూజకు సిద్ధపడుడు.
మీరుకోరినపాలును బత్రియు మీకుఁ దెచ్చినేను మీశివపూజయగు
నంతలో మీకు శివపూజకు (భోజనమునకు) వలయు సంభారంబులు
సిద్ధపాకంబు గావింతునని దలఁగొని యొకపాత్ర శుభ్రముగాఁగడిగి దొ
డ్డిలోఁ గట్టియున్న గొడ్డుమొదవు నొద్దకుఁబోయి పొదుగుగడిగి చనిక
ట్టులు రెండు రెండు చేతులఁబట్టి పితుకనంతలో "జయజయ" మని ధార
లుపడి నిమిషమాత్రములో నాపాత్రనిండిన నదిగొని జంగమయ్య
ముందిరనిడి పెఱటిలోఁ బందిరిపడిపోయిన దానికిఁ బ్రాతవడియున్న
యొకమద్దిత్రాటనుజూచి దీనబత్రిఁగోతునని తట్టఁబట్టిచెట్టెక్కి తట్టలకొ
లఁది బత్రిఁగోసి పుట్టిపొణకెడు కాఁగా త్రాటయెప్పుడుత్రాటవలె నుం
డెను. ఆపత్రి జంగమయ్యయెదుటఁబెట్టెను జంగమదేవరయాపాలను
బత్రితోఁడను తనశివపూజముగించి విందారగించి వెంకయసూచుచుండ
నక్కడనేయంతర్ధానమొందెను. ఇట్టిదైవశోధలకాఁగెడి భక్తులుగలరా
యనరెండవభక్తుఁడు'' ఇట్టిపుక్కిటిపురాణములు మనపెద్దలు సెప్ప
వినుచుమేగాని మనమెన్నఁడు నెక్కడను జూచి యెఱుఁగమనెను. అది
విని మొదటిభక్తుఁడు "ఏమీ! మనబసవన్న మొన్న జొన్నలరాశిని ముం
చిముత్యములుసేసి యొకజంగమయ్యకుఁ బదిపుట్లిచ్చెనని వినలేదా?
బసవనకుమించిన భక్తులు మఱిగలరా? అతనిం దర్శింపఁబోదముపద.
నిదర్శనంబులింకను ననేకములుసూడఁగలము. ఒకానొకప్పుడు శివుఁడే
జంగమరూపమునవచ్చి ఆతనిభక్తినిశోధించిపోవుచుండును. అని యిట్లే
ద్దలునుసుకొనుచు బసవేశ్వరుదర్శనమునకుఁ బోయిరి. ఇట్లు భక్తపారి

జాతమని పేరుపొందిన బసవేశ్వరులయొద్దకు సర్వదాసంఖ్యకు మించిన భక్తులువచ్చి యిష్టార్థసిద్ధులు పొందిపోవుచుండు భక్తగణము తనయొద్దలేనియొకనిమిషమైనను బసవేశ్వరులకు లేదు. ఒక్కొక్కవేళ జంగమదేవరలు రాత్రినిశీథసమయమున బసవేశ్వరులునిద్రించుసమయమున నేతెంచి తమసడివిన్న నాయనమేల్కొనును నిద్రాభంగముసేయఁగూడదని నిశ్శబ్దముగా వేచియుందురు. అప్పుడుతన్నెవ్వరో లేపినటుల బసవేశ్వరులుమేల్కొని యాయర్థరాత్రమునందె వారల కతిథిసత్కారంబులు గావించువారు

సంగమేశ్వరస్వామి బసవేశ్వరులను మూఁడవకన్ను వేఁడుట.

భక్తులేదియడిగిన నది బసవేశ్వరుఁ డిచ్చుచున్నాఁడని బసవేశ్వరుఁ బ్రతీక్షించుటకు సంగమేశ్వరస్వామి యొకదినంబున జంగమరూపంబున నరిగి భక్తపూజాపరతంత్రుఁడగు నాతనింగని "ఓబసవమంత్రీ! నీకీర్తి దిక్కుదిక్కులయందు వ్యాపించినది భక్తమందారుఁడవఁట ఇదిసాధ్యమిది యసాధ్యమనిలేక భక్తులేదిగోరిన నదితప్పకయిత్తువఁట. నీయుదారసాహసంబులు నేవిన్నదిమొదలు నినుఁజూడవలెనని యువ్విళ్లూరుచుంటిని నేఁడు నిన్నొకటి యర్థింపవచ్చితిని. అదినాకొసంగితివేని నీకీర్తిసమస్తలోకంబులం దేజరిల్లును" అనియనునంతలో బసవేశ్వరులు చేతులుజోడించి "స్వామీ! యిచ్చువాఁడెవఁడు? పుచ్చుకొనువాఁడెవఁడు? "మహేశః ప్రతిగృహ్ణాతు మహేశో వై దదాతిచ మహేశస్తారకోభాభ్యాం మహేశాయనమోనమః" యనున్యాయము వినలేదా సమస్తము మహేశస్వరూపమె ఇచ్చువాఁడనను నేనుఁబుచ్చుకొనువాఁడవను నీవునూ మహేశుఁడు భక్తస్వరూపుఁడు. అట్టిభక్త స్వరూపమున నన్నుఁ గృతార్థుఁజేయవచ్చిన నీవే యామహాదేవుఁడవు.

బసవేశ్వరులు శివునివంచించి నుతిసేయుట

కావున నోమహాదేవా! యిదిగో యీయద్దముఁ దిలకింపవయ్యా, నీకు మూఁడవకన్ను లలాటఫలకంబున విస్పష్టంబుగా గోచరించెడిని.", అని యొకయద్దముఁ జేతికిచ్చెను. భక్తరూపంబునవచ్చి నసంగమేశ్వరుఁ డాదర్పణంబు నతికర్పంబుతో నీక్షించి తనరూపుఁ బ్రతిఫలించిన నిజఫాలలోచనంబుఁ గని విస్మయమంది బసవనచే బహునేర్పుగ వంచితుఁడనైతినని నవ్వుకొని లేచిపోవుచుండఁగా బసవేశ్వరులు లేవనీక చేయిఁబట్టి "గూర్చుండఁబెట్టి" దొంగజంగమా! సంగమేశ్వరస్వామీ! నన్నుభ్రమియింపఁబోయి నీవేభ్రమపడితివి "భూసురో బ్రాహ్మణాశ్చైవభూగురోర్గజ గన్మైవచ" యనులోకోక్తి వినలేదా? ఇప్పుడు జంగమరూపంబున వచ్చిన నీవే ప్రత్యక్షరుద్రుఁడవు. నీకు మూఁడవనేత్రముండఁగా నన్ను యాచింపవచ్చితివా? నీవెక్కడ దాఁచితివి ఎవరికైన నెఱవిచ్చితివా శంకరదాసయ్య కిచ్చినది మఱలఁ జేకొనలేదా? ఇట్టి దొంగచేష్టలెక్కడ నేర్చుకొంటివి? కనుకనే నీచేతి కద్దమిచ్చి నీకన్ను నీకుఁగనపర్చి నిన్ను నేమాయచేసితిని ఈవిషయములో నీవోడితివి. నేగెల్చితిని "పుత్రాదిచ్ఛేత్పరాజయ" మ్మనుట సిద్ధంబేకదా నేను నీప్రియసుతుండనుగానా? సర్వతంత్రుండవగు నీవెట్లు ప్రవర్తించినను నీకేజెల్లును గాని యుత్తమ శివభక్తులెవ్వరిని విడవన్నమాట నీకుఁ దెలియదా నీవు నిజమైన భక్తుఁడవైనయెడల నీవును లాతివారి నడుగువాఁడవు కావు. భగవంతుండవు గనుక భక్తులనడుగుటకును వారలకిచ్చుటకును నీవేతగుదువు. దేవరదాసయ్యకుఁ దవనిధినొసంగితివి. శంకరదాసయ్యకు నీఫాలలోచన మొసంగితివి. శిరియాలురాజు శెట్టి సుతునిఁ జంపించి యాతనిభార్యచేఁ బిలిపించి మఱల బ్రతికించితివి. కుమ్మరగుండయ్యకు నిండుయౌవన మొసంగితిని. ఇట్టి వేవియు నిన్ను నేఁ గోరలేదు. నాకవసరం

బును లేదు. నాకు స్వర్గాదిభోగము లక్కఱలేదు. సంపద లవసరము లేదు భక్తభుక్తశేషమే నాభుక్తికిఁ జాలును. నీసేవ భక్తులనేకుల నేకవిధంబులఁ జేతురు. ఒకళ్లొకళ్లొక్కొక్క కైంకర్యముననే దృప్తులై దాననే వారు నీసాయుజ్యంబు నొందుచుండిరి. ఒకభక్తుఁడె కేవల మభిషేకమె ప్రధానసేవగా నియమించుకొని దానికిఁ గొన్ని నియమంబు లేర్పఱచుకొని తనజీవితమంతయు దానియందే వెళ్ళఁబుచ్చి తుదకు నీ సాయుజ్యంబు నొందెను. మఱియొకభక్తుఁడు పుష్పకైంకర్యమె ప్రధానసేవగా నేర్పఱచుకొని పలువిధములగు కుసుమంబుల సేకరించి దండలుగుచ్చి నీకు సమర్పించుచు జీవితంబుగడపి పరమపదంబు నొందెనుఁ వేఱొకభక్తుఁడు నీకు గంధంబు సమర్పించుటయె ముఖ్యసేవగా నమ్ముకొని ప్రతిదినము నిండ గంధముతీసి నీకు నలఁదెదనని నియమము చేసికొని యానియమముఁ దప్పక నెఱవేర్చునని నీప్రసాదంబు నొందెను ఇట్లనె వేఱవేఱ సెప్పనేల? కోటకోటయ్య, పుష్పదంతుఁడు, పూజారికన్నప్ప, ఇంది రేకవ్వ, నమ్మినంది, ఒడయపల్లఁడు, ఏణుమూర్తి, ఓహిళయ్య, నరిదసోపప్ప, మాళిగయ్య, చోళవిభుఁడు చిరుతొండనంబి, సంగళవ్వ, కరికాలచోడరాజు, హొన్నయ్య చెన్నఁడు వీరచోడయ్య, రేచయ్య, బిచ్చిబాచయ్య, నమిత్తాండి, కల్లిదేవయ్య నామవేది, మాయిభట్టు, కళియంబ నయనారు శ్రీపతిపండితుఁడు మల్లికార్జునపండితుఁడు, సకలేశ్వరమాదిరాజు, కక్కరదేవుఁడు కేశిరాజు దండేశ్వరుఁడు గణేశ్వరుఁడు ఇరవంతుడు చరమయ్య కరయూరిచోడు ఏకాంతరామయ్య, బల్లహుఁడు శంకరబాసు ఏణాధినాథుడు శివలెంక మంచయ్య బంకేబంకవిభుఁడు సురియచౌడయ్య కులచిరియాండు, బెజ్జమహాదేవి రుద్రపశుపతి కిళ్లయ్య, శివరాత్రిశంకరయ్య, భోగిదేవయ్య దేవదాసు, కిన్నరబ్రహ్మయ్య, మడివాలుమాదయ్య, కడవలనంబి, కోటమల్లయ్య, కుమ్మరగుండయ్య, తెలుగుబొమ్మయ్య, కోవూరిబ్రహ్మయ్య,

నురియచండయ్య, (చమడయ్య) బల్లేశుమల్లయ్య, బిబ్బబాచయ్య, మొర
టదనంకయ్య, గొడగూచి యీమొదలగు శివభక్తులనేకులు స్త్రీపురు
షులు నీకొక్కొక్క రొక్కొక్క యుపచారంబుసేసి తరించిరి. సర్వదా
సర్వజ్ఞా అధీశ్వరా పరమేశ్వరా సర్వాంతర్యామీ భక్తవత్సలా భక్త
స్వరూపా * భక్తభావ్య హరా శంభో మహాదేవా అనంతనా
మ వేషధారీ నిన్ను నాకేమియు నిమ్మని యాచింపను
మఱియును నో దయానిధీ! నీవు కాలకూట భక్షణంబు గావింపని మును
పును, బ్రహ్మవిష్ణుయిశ్వరులు గాకపూర్వమును, త్రిపురసంహారము గాని
నాడును పార్వతీపరిణయంబునకుఁ దొలుతను, ప్రథమసృష్టి స్థితిలయంబు
ల కర్తవ్యకాలంబున నీవొక్కండవే దేవుండవు నేనొక్కండనే నీభక్తు
డను కనుక నో దేవా! నేను నిన్నుఁ గోరునది మఱియేమియు లేదు గాని
యిప్పటివలె సర్వదా నీయందు నిశ్చలతన్మయభక్తినే నాకిమ్మని వేఁడు
చున్నాఁడను. ఇట్లు శివవినయంబుల భగవంతుని స్తుతించి తన్ను వంచింపవ
చ్చిన యాత్రికు వంచించి బసవేశ్వరులవా రానందవార్ధి నోలలాడుచుండ
నిదేసమయమని జంగమరూపధారియగు నభవుండంతర్ధానంబు నొం
దెను. బసవేశ్వరులు నిజరాజకార్యప్రవర్తకుండయి యుండె.

బిజ్జలరాజునకు బసవేశ్వరులు తమ ప్రభావమును జూపుట.

ఒకనాఁడు బిజ్జలరాజు నిండుకొలువున వందిమాగధ నటవిట గాయక కవిపండిత వేశ్యాజన వినోదంబులు జరుగుచుండ, మంత్రి సామంతాప్త జనంబులు తమతమ యథాస్థానాసనంబుల నాసీనులై యుండ, నిజ సింహాసనాసీనుండగు బసవేశ్వరుఁడు సభాసదులెల్లను నదిరిపాటునఁ దిరిగి తనదిక్కు చూచి నవ్వునటుల ఓయని పలికి భయపడకుము. నేఁ బట్టుకొంటినని బయలఁ జేతులు సాచి యేదియో గట్టిగాఁ

బట్టినటుల పట్టియుండెను. అదిసూచి సభికులందఱు పక్కున నవ్వసాఁగిరి, రాజును నవ్వి "బసవన మంత్రీ! గోరంత బూఁడిద మేన నలఁదినఁ గొండంత వెఱ్ఱి పట్టునను సామెత నిజమాయెను. శివభక్తి నీకుఁ దల కెక్కిన కొలంది పిచ్చిచేష్టలు పెచ్చుపెరుగుచున్నవి ఎందుకట్లు చేతులు సాచి బయలువట్టితివి? నీచేతుల నేమియు లేదే. పట్టుకుంటి నంటివి. ఎవరితో మాట్లాడితివి? ఏమియీ వెఱ్ఱి ప్రేలాపనము. అని నవ్వుచు ననెను అదివిని బసవేశ్వరులవారు తన ప్రభావము తాఁ జెప్పుకొనఁ గూడదని యూరకున్న సయెల్లందన్ను వాతులుండని (పిచ్చివాఁడు) యనాదరణ నేతురుగానఁ జెప్పక తీరదని రాజునకిట్లనియె. "వినుమో భూపాల తిలకమా! నేను పిచ్చివాఁడనుగాను, మన త్రిపురాంతకేశు గుడికిఁ దూరపుగా నాఱామడ దూరమునఁ గపిలేశ్వరమను నొక గ్రామము కలదు. అందు నెలకొనియున్న కపిలేశ్వరునకు నొక తపసి సన్యాసిపుట్ల పాలు మహాన్యాస పూర్వకంబుగా రుద్రాభిషేకం బొనర్చెను. సోమసూత్రియు నెంబడిన బైటఁబారిన యా క్షీరప్రవాహము పురంబున నెల్లవీథులను నించి కాలువలై పాఱుచుఁ బ్రజల గమనా గమనంబుల నడుగు దుమ్ముగ బురదయై కాళ్ళఁ ద్రొక్కఁబడి పెను బ్రాంపియై నడచువారి పాదము కూరుకుపోవుటయు జాఱుటయు మొదలగు నిక్కట్టులు గలుగఁ జేయుచున్నది. అత్యుత్తమురాలు వయోవృద్ధురాలునగు గాళవ్వయను నొక గొల్లగతిత వెన్నయు మీగడయుఁ జల్లయు నమ్ముకొనఁ బోవుచుండఁ గాలుజాఱి బోరగిలఁ బడఁబోవుచు "బసవా!" యని నన్నుఁ దలఁచుకొనెను. అంతనే నవ్వాభయవడకు నేను పట్టితినంటిని. ఇంతియు. ఇంతకన్న మఱి విశేషము లేదనెను. అదివిని రాజును సభికులును మఱింత నవ్వి యిదియొక యున్మత్తప్రలాపము. ఆఱామడ దూరమందున్న యువ్వను నీవు పడకుండఁ బట్టితివా యని తక్షణము రాజు దండనాయకు నొకనిఁ బిలిచి యొక యుష్ట్రంబు నాయత్తంబు

సి నిమిషమాత్రమున నాయవ్వను గోడిచెమ్మని పంప వాఁడట్లు చేసె
ను. అవ్వను రాజు సభలోనికిం బిలిచిన నామెవచ్చి బసవేశ్వరులవారు
సెప్పిన వృత్తాంతమును జెప్పి తన కాలి బురదను తన తలపైనున్న
భాండమును జూపి యిదియొక వింతగా మీరు గనుచున్నారా. ఈ బస
వేశ్వరుగారి ప్రభావము మీరెఱుఁగరా. తొల్లి యఱువది ముగ్గురిలో
నొకండగు తిరుచిత్తంబులుడను శివభక్తుఁడు తన శివపూజ నిమిత్తము
పుష్పములు పత్రి కోసుకొని సజ్జలో బెట్టి పట్టుకొని యింటి మార్గమ
ధ్యమున వెనువాన గురిసి త్రోవయంతయు నడుసై బురదలోఁ గాలు
జాఱి పడుచు పుష్పాలు పత్రియు పాడగునను భయమున "స్వామీ!
రక్షింపు" మని యొక కేక వేయునంతలో నచట శంభుఁడు సాక్షా
త్కరించి యతనిఁ బడఁకుండ గాఁపాడెను. ఆ సాక్షాత్కరించిన శివుఁడు
యిప్పుడు లింగాకారమున భక్తశంభుఁడను పేరఁ బరఁగుచున్నవాఁడు.
నాఁడా శంకరుఁడు భక్తునిఁ గాపాఁడినట్లు నేఁడీ బసవేశ్వరుఁడు నన్నుఁ
గాపాఁడెను. ఇదియేనా ఈ బసవేశ్వరుల మాహాత్మ్యము మీరింకను
వినలేదా అట్లయిన నేఁజెప్పెద వినుండు

సిద్ధరామకృతి కథ

నేనొకనాఁడు సొన్నలిగకుఁ బోతిని. అక్కడ భక్తులనేకులు శివ
ధ్యానపరులై శివమననంబున సద్గోష్ఠి నుండుదురు. అచటికా దినమున
సిద్ధరామకు కృపియను నాతఁ డరుదెంచెను. అతనినిఁ జూచి వారందఱె
దురేఁగి సవిన[illegible] భక్తికంబుగాఁదో[illegible]తెచ్చి యుచ్చాసనంబునఁ
గూర్చుండఁబెట్టి యందఱు నెదుట ముకుళిత కరకమలులై నిలిచి యీ
తని కిట్లనిరి. "ఓ సిద్ధరామా! జగత్ప్రసిద్ధయశోభిరామా, సమస్తసద్గు
ణ ధామా, మునికుల సోమా, నిర్జితకామా, నీ మహిమను గొనియా
డ నెవరికిఁ దరమౌను, అనాది ప్రసిద్ధమగు శ్రీశైలమునకుఁ బ్రతినిధిగా

నీవ్వొక యభినవ శ్రీశైలమను పురము నొకదానిని నిర్మించి యందు
శ్రీశైలమునుంచి తెచ్చి మల్లికార్జున లింగమూర్తినిఁ బ్రతిష్ఠించి యం
దఖిలతీర్థంబులు మూర్తీభవించునటుల సమస్తతీర్థమయంబు గావించి
యారామతటాకాదులను సైతము వెలయఁజేసి యన్నసత్రంబు గట్టిం
చి యఖండయశోవిరాజమానుండవగుచుఁ దపస్వులలో నగ్రగణ్యుండ
వై దేదీప్యమానంబుగఁ బ్రకాశించుచున్నవాఁడవు. నీవుభూలోకము
లో నవశనవ్రతుండవు అన్నపానములజోలికిఁ బోవు నినుఁబోలు నిం
ద్రియనిగ్రహులు యోగసిద్ధులు మఱిభూలోకంబున లేరని మేమనుట
యతిశయోక్తియు నిన్నునిచ్చకంబు గానుపించుటయుఁగాదు సత్యము
సత్యము ముమ్మాటికిని సత్యమిది నీవుప్రతిదినంబును శివభుజానంత
రము ప్రమథలోకంబునకు, యోగగమనంబునఁ బోయి వారలతో
నిష్టగోష్ఠి గొంత జరిపి పిమ్మటఁ గైలాసంబునకువచ్చి యాభూతేశుసం
దర్శనం బాచరించి మరల భూలోకంబునను నాయాలయమునకు వచ్చు
చుందువు మాకంతకంటెకొక సందియంబు గల్గినది అదె నీవది స్పష్టం
బుగ విశదీయవలెను. అందుకై నీకొఱకు మేము పేదలు పెన్నిధికొఱకె
దురుసూచునందంబునఁ జూచుచున్నారము. అది యేదియనిన అఖండ
ప్రతాపంబునఁ గుతపరవివలె భూలోకంబునఁ బ్రజ్వరించుచున్న మన
బసవేశ్వరులను ప్రతిదినమును కైలాసంబున సాంబమూర్తివారి సాన్ని
ధ్యంబున నుండునని జనప్రవాదము వినుటయెగాని చూచివచ్చి చెప్పిన
వారు లేరు నీవునిత్యము నటకేగుదువు గనుక బసవన్నయట నున్నదీ
లేనిదీ చూచివచ్చి మాకునీవు వాక్రుచ్చితివేని నీమాటయే మాకుఁ బ్రమా
ణము మేమునిజముగా నమ్మెదము. దయచేసినా మనోభీష్టసిద్ధి
నొనర్పు' మని భక్తులుకోరునంతలో సిద్ధరామయోగి " నేడుతప్పక
నేను కైలాసమునకేగి చూచివచ్చి మీకుఁజెప్పెద'' ననినాఁడు. తాఁ
కైలాసమునకు సిద్ధగమనంబునంబోయెను.

సిద్ధరామముని కైలాసమున కేగుట

అట్లు నసి కైలాసంబున రవిశతకాంతితోఁ బ్రకాశించుచున్న
పరమేశ్వరుని సభాసదనంబున కేగునంతలో నచట విష్ణుబ్రహ్మలోక
చోనున్నతాసనములను, ద్వాదశాదిత్యులొక్కెటను, వసువులెనమం
డ్రొక్కెతలమునను, నవగ్రహంబు లొకచక్కిని, దిక్పాలాష్టకం బొ
క్కనంకను, దేవతావితానం బొకచాయను, విద్యాధరాప్సరోయక్షర
క్షోగంధర్వకిన్నరపిశాచ గుహ్యకసిద్ధసాధ్యగరుడ కింపురుషులను సంజ్ఞ
లచే వెలయుచున్న దేవయోనులొకొక్క దిక్కునను భృంగీశనందీశాది
ప్రమథగణంబులును బాలప మధులు నొక్కప్రదేశమునను, వీరభద్ర
గణేశషణ్ముఖకుమారత్రయంబు సమీపంబునను, మాహేశ్వరగణంబు వెను
కభాగంబునను, నృత్యాభినయగానవిద్యా ప్రవీణతా ప్రసిద్ధులగు గణి
కానికరంబులు పురోభాగంబునను వందిమాగధులు పార్శ్వప్రదేశము
లను, సనకసనందనసనత్సుజాతాది దేవమునులును, విశ్వామిత్రాత్రి భర
ద్వాజగౌతమ వాల్మీకివసిష్ఠ వ్యాసభరద్వాజాంగిరః ప్రభృతి మధ్యమ
లోక తాపసులును, కపిలాది పాతాళలోక మునులును, శుకాద్యవధూత
లును, వాసుకి, శేష, తక్షక, కర్కోటకాది నాగలోకవాసులును, స్త్రీ
రూపంబుల సకలాభరణాలంకృత త్రైమూర్తిభవించిన నర్మదాసింధ్వ
రావతీయమునాసరస్వతీ, గౌతమీ, తపతీ, కావేరీ, తామ్రపర్ణీ, ఫల్గునీ
శోణా, గండకీ, కృష్ణావేణ్యాది పుణ్యనదీనదంబులును, పురుషరూపముల
నావిర్భవించి తత్తదుచిత ప్రాదుచిత మణిమయమకుటాంగద మౌక్తిక
రత్నహారస్వర్ణచేల భర్మాంశుకూలాలంకృతులగు హిమవన్నిషధ వింధ్య
మాల్యవత్పారియాత్ర గంధమాదన హేమకూటములనుకుల పర్వత
ములును, మలయదర్దురరోహణాదులగు నితరధరణీధరంబులును మృతపతు
లచితులం బ్రతిష్ఠంబులగు నగ్నిహోత్రంబులు దదనుగమనానుకూల
సరణి యదియగుట నందు నానంద సుందరవదనారవిందంబులతో నిజత

నూలతలం పూర్ణాహుతులుగా వ్రేల్చిన మహాపతివ్రతాశిరోమణులు
దమతమ మగలతో దివ్యదేహంబులు దాల్చినవారై సురనారీపరి
వీజిత చామరాందోళనంబున నుద్వేల్లితంబగు భుజవల్లీ కంకణఝణ
త్కారంబు నిజవిజయసూచకంబగు జయశబ్దవాచకంబు ననుకరించు
చు వింతసొంపు గలిగింప విమానారూఢులై యరుదెంచిన పుణ్య
స్త్రీపురుషమిథునంబు లొక్కొక్కయెడను, స్వస్వయోగ్యతానుకూల
నానావిధాసనంబులం దాసీనులై పరివేష్టించియుండ విచిత్రమణిగణా
లంకృతంబగు సమున్నతంబగు కనకాసనంబున గంగాగౌరు లంగోత్త
మాంగంబుల నలంకరింప గంగాయమునా సంగమస్థానంబునుం బో
లిన సితాసితదేహదీప్తిం బ్రకాశించుచు నిజభూతగణంబులు తమ
తమ యథోచితసేవలొనర్చుచుండ హాకినీ శాకినీ డాకినీ యాకినీ ప్రభృతి
మహాచతుష్షష్టి కోటియోగినీగణంబు లంబాసేవాతత్పరులై పార్శ్వ
తింబరివేష్టించి వారుగొలుచుచుండ, నాంగోపాంగంబులగు వేదం
బులును, చతుష్షష్టికళలును, మూర్తిమంతంబులై యూడిగంబులు
సేయుభసితరుద్రాక్ష ఫణిహారనాగయజ్ఞోపవీతాది భూషణంబుల దేదీ
ప్యమానంబగు నిజదేహకాంతి ప్రసరించి సభాభవనంబును ధౌతసర్ణమ
యంబొనర్ప దానియందంబును జూడఁజనిన భక్తులకది యపారంబగు
ఘూర్ణితపయఃపారావారంబున నందగించుచుండ నిండుకొలువున్న చం
ద్రశేఖరు నాస్థానంబుఁగని, సిద్ధరామయోగి హర్షోత్కర్షాంకురితపుల
కాలంకృత నిజదేహుండై యామృడునకు సాష్టాంగదండప్రణామం
బాచరించెను అప్పుడు పార్వతితో లోకోపకృద్భాషణగోష్ఠినున్న యప్ప
రమేశ్వరుండ సిద్ధరామభక్తుని ననుగ్రహపూర్వకంబుగా నాలోకించి
"యెందుండి రాక విశేషంబులే" మని యడిగెను. సిద్ధరాముఁడును
„స్వామీ! భూలోకంబున నుండి వచ్చుచున్నవాఁడను. అందలి భక్త
లందఱు బసవేశ్వరు లిటనున్నవారో లేరో చూచిరమ్మని నన్నుఁ గోరి"

రని లలాటఘటితాంజలిపుటుండై విన్నవించెను అప్పుడు పినాకపాణి సిద్ధ రామమునిపుంగవుని దయార్ద్రదృష్టి నవలోకించిసిద్ధరామా! బసవునిప్ర

శివుఁడు సిద్ధరామునకు బసవేశ్వరులంజూపి యాతని ప్రభావంబు లుపన్యసించుట.

భావంబు గనవచ్చితివా భక్తులెల్ల నాతనిం బరీక్షింపఁగోరిరా. అట్లయిన బసవనిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించుటయేగాక నీకునిప్పుడ విస్పష్టముగ నాతనిజూపెద బసవలింగ మాలోకమీలోక మనకయన్నిలోకములలో నెక్కడఁ జూచిన నక్కడెయున్నవాఁడు నాయందున నాప్రమథులనడు మనుసర్వదాయుండును క॥ ఇందుఁగలఁ డందులేఁడని సందేహమువల దునాబసవలింగఁడునీ వెందెందు వెదకిచూచెదు వందందేసిద్ధరామ యమిగలఁడునుమీ॥ లోకములోగురు లింగజంగమంబులు మూఁడును బసవనిస్వరూపములే. అనఁగా లింగతత్త్వము నుపదేశించు గురువును, లింగమూర్తియు, నారాధించు జంగమంబును (భక్తుఁడును) బసవరూ పముమూఁడు నొక్కరూపమే ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపములుమూఁడు నొక్కరూపమే ఇక్కడక్కడనన నేల? మూఁడుము బసవలింగము నాహృదయమున నున్నవాఁడు అఁ ముక్కంటి తనహృదంతరమును జూఁ ప నందుధృతజ్ఞానముద్రుఁడై యరమోడ్పుఁ గనుదోయిలో ధ్యాన నిష్ఠాగరిష్ఠుండై పద్మాసనాసీనుఁడై భూలోకములోఁ దానుగనిన బస వనమంత్రి నిజరూపము కేవలలింగాకారంబున బసవలింగమూర్తియై దృగ్గోచరుండగుటయు నాసిద్ధరామమునియు నచ్చటి సమస్తసభ్యులు నతులాశ్చర్యరసనిమగ్నులై దర్శించుచు చేతులుమోడ్చి యీశ్వరునకు నమస్కరించుచుండ పార్వతీదేవి యదిగని పరమాశ్చర్యం బొందుచుండె ను. అదిగని పరమేశ్వరుఁడో గిరిజా! చూచితివా నాబసవనిప్రభావంబు నేను నాయాదివృషభవాహనరూపంబగు బసవఁడు నొక్కరూపులమని తొలుతనీకు శిలాదముని వృత్తాంతమునఁ గొంతయెఱింగించితి గదా.

వినుము. ఇఁక నామూలాగ్రముగా బసవనిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించెద
బసవఁడు లోకపావనుఁడు నేనులోకాధీశుఁడను బసవఁడు సకలలోకోప
కారి. నేనుసకలలోకసంహారకుఁడను బసవఁడుభక్తులకు రత్నభాండాగా
రము నేను భక్తదేహుఁడను బసవఁడుభక్తికిరాజు నేనుముక్తికిరాజు
ను బసవఁడేభక్తిపట్టభద్రుఁడు నేనులింగపట్టభద్రుఁడను. బసవండుసచ
రాచరలోకానీకంబులం జరించు చరలింగమూర్తి. నేనుస్థాణులింగమూ
ర్తిని బసవండపరశంభుండు నేను కేవలము శంభుఁడను మమ్మునెమ్మ
దినమ్మువారికి భక్తిగలుగును బసవనిందలంచినవారికి ముక్తిప్రదంబగు
భక్తివైరాగ్యంబులు జనించును మఱియు నేనుభక్తులాసంగిన వార
ప్రాణదేహార్థంబులఁ గైకొందును బసవఁడో భక్తులడిగినఁ దనప్రాణ
దేహార్థంబులు వారలకుఁ దప్పకయిచ్చును. ఒకప్పుడడుగక పోయినను
దానగ్రహించియిచ్చును. బసవయను నక్షరత్రయమూలమంత్రంబు నెవ్వ
రెవ్వరుజపింతురో వారియందు నేనును నాగణంబులును సర్వదా గాచి
యుందుము. ఇది నిజము. మఱియు నో పర్వతిరాజపుత్రీ! వినుము ఎ
వ్వండు మన్మహోచ్చారణంబు సేయుచుండు బసవాంశజుండే ఎవ్వం
డు మత్పూజసేయు నతండు బసవాంశజుండె ఇంతయేల బసవని యం
శలేనిది భక్తిగలుగదు కనుక భక్తులందఱు బసవయంశలవారె బస
వం డెల్లవేళలయందు నాయందును నాప్రమథగణము నడమను తానల
రుచుండును. బసవనికి భక్తుల సరిసిప్రోచుటకన్న నితరసంసారసుఖంబు
లక్కరలేదు ’’ అని యగజకు గజచర్మచేలుండు నిజప్రతాపంబు విను
పించునంతలో నతనిహృదంతర్వర్తియైయున్న బసవన్న స్వామికిట్లను
దేవా! నీకు భక్తుఁ డొకండును లేఁడు నేనొక్కఁడనె నీభక్తుఁడను
ఏమనఁగా నీవు భక్తస్వరూపుఁడవు. భక్తులందఱు నీయొక్కరూపే
యని వేదంబులు ఘోషించుచున్నవి. లోకములోని భక్తులందఱు నీ
స్వరూపమెయ్యయి నేకభావముగాని నపుఁడా యేకవస్త్వారాధనము

సేయువాఁడెవఁడు? నేనె గనుక నేనొకండనె భక్తుఁడను. నీవొకం
డవె భగవంతుండవు భక్తాంఘ్రిరేణువును దలధరించి భక్తభుక్త
శేషమును క్షుధోపశమనార్థ మారగించి భక్తశుశ్రూషాపరతంత్ర
వ్యాప్తినున్న నాకుమఱి యపవర్గమన్న వేఱనున్నదే? ఇదియే నా
కు మోక్షము. ఇంతికన్న మఱినాకు మోక్షప్రాప్తి యవసరము
లేదు కానవో భక్తవత్సలా నాకు క్రిమికీట సరీసృపస్థావర జంగమం
బులగు పర్వతోర్వీరుహాదులందుగాని, నగమృగాది భూచరంబులందుఁ
గాని, గృధ్రోలూకాది వాయుచరంబులందుఁ గాని, గరుడగంధ
ర్వాదిఖేచరంబులందుఁ గాని, మత్స్యకూర్మాది వారిచరంబులందుఁ
గాని, సింహశార్దూలాది పశుచరంబులందు గాని, మఱియేయితరజం
తు జీవరూపంబున జన్మగలిగినను భక్తిమాత్రము నన్ను విడువకుండ
నిదేమాత్రయును నాకుఁ బ్రసాదింపుము దీనికిమించినవర మొక్కటియు నా
కక్కఱ లేదు అని వేఁడుకొన్న బసవనికి భగవంతుండు బసవదేవా! "నీవే
నేను నేనే నీవు" అని యుభయు లొకటిగాఁగ సిద్ధరామలింగని చూచితివా.
సిద్ధరామా వింటివా బసవని మాహాత్మ్యంబు. నీకోచన తృప్తికగ బుగా
బసవనిఁ దిలకింపుమని బసవనిఁజూపెఁ, జూచిసిద్ధరాముఁడయు నాశ్చర్య
సముద్రనిమగ్నుఁడై మఱిమఱి శూలికిసాష్టాంగదండంబు లాచరించి
ముదలఁగొని భూలోకంబునకు వచ్చి భక్తులకెల్లనుఁ దద్వృత్తాంతంబు
వినిపించె. వారలకతండు సెప్పచున్నతఱి నేనక్కడనుండి వింటిని ఇట్టి
బసవన్నకు లోకాంతరంబునంగాక దేశాంతరంబునంగాక సమీపభూప్ర
దేశంబునఁ బరికపదచ్యుతినేల నొఱఁగఁ బోవు ముసలవ్వను జెంతఁబట్టి
కాపాడుటయొక వింతయో' యని కాళవ్వ సెప్పఁగా విని బిజ్జలరాజు గోప
వృద్ధనుఁజూచి యామెయందున్న పంకచిహ్నంబులఁ దిలకించి బసవేశ్వ
రుల ప్రభావంబుఁ దలఁచి బహుళాశ్చర్యంబునొంది యా కాళవ్వయను
గొల్లముదుసలికి ధనకనకవస్తువాహనాభరణాలంకరణంబుల నొసంగి

పంపెను మఱియు నారాజు బసవేశ్వరు లయనల్పదైవికప్రాభవంబుఁ దలఁచి తనమనంబునం దెవ్వరికరసగోచరంబున నిశ్చలుండగు లింగమూర్తి నిశ్చలభక్తిగో నారాధింపఁబడుచుండునట్టి భక్తులే ధన్యులు. సర్వగతుఁడవగు నీభక్తులకు సర్వగతత్వములవడుట యాశ్చర్యంబె సర్వమయుండైన యభవుభక్తులకు సర్వమయత్వంబు సహజంబుగాకపోవునె? అణిమాద్యష్టాంగయోగసిద్ధుఁడగు కాలకంఠుని భక్తుల కాసిద్ధులు వశగతంబగుట భగవదనుగ్రహంబుగాదె అట్లుగాక పోవునె? దూరజ్ఞాన దూరశ్రవణ దూర దృష్టులు శివభక్తులకుఁ గరతలామలకంబులుగావె. భక్తులకుం దనసారూప్య సాయుజ్యంబు లిచ్చిన యాయాకాశకేశుండు దనకుఁ గల సర్వజ్ఞత్వాదిసిద్ధులు భక్తులకుం బ్రసాదింపకున్నె? భగవంతుండు భక్తులఁ దనకన్న నధికులనుగాఁ జూచుననుట సిద్ధమె. నన్ను దూఱిన నేసహింతునుగాని నాభక్తులదూఱిన సహింపనని భగవంతుఁడు సెప్పియున్నవాఁడు దైవశోధ కోడంబడును గాని భక్తశోధ కొప్పఁడు తనభక్తులఁ బరీక్షించువారలను దాఁబరీక్షించి వంచించుచు ఒకానొక వేళలయందు భక్తులను దాఁ బరీక్షించునపుడు వారలచేఁ దానువంచితుఁడగుటకు సిద్ధపడియె యట్లొనర్చును. ఇందుకుఁ దార్కాణము భల్లాణరాజు మొదలగు పూర్వపుభక్తు లనేకులు గలరు. అంతయేల నిన్నమొన్న బసవన భక్తరూపమున వచ్చినశివునికి దర్పణము చేతికిచ్చి దర్పమణఁచలేదె ఆహా! బసవా, బసవమంత్రి, బసవరాజ, బసవేశ్వరా, ఎంతవాఁడవుర, యని యనేకవిధంబులుగ బసవేశ్వరులను గొనియాడి యనేకంబులగు ధనకనకవస్తువాహన దాసదాసీజనమయ భర్మాభరణమృదుదుకూల రథగజతురగాది బహుమానంబులొసంగి తానునుశివభక్తిపరాయణుండై యుండె. ఇట్లు రాజుచే బహుఁబహూకరింపఁ బడినవాఁడై బసవేశ్వరుఁడు తన రాచకార్యంబులం దేమఱక శివభక్తులను సర్వదా గౌరవించుచు వారికివలయు పదార్థం

బులొండఁగూర్చుచు వైదిక రాజకీయవ్యాపారంబులం దేకాగ్రదృష్టి గల
వాఁడై యమాత్యత్వంబు నివర్తించుచుండెను.

తృతీయాశ్వాసము.

బసవనిత్యాగమున కోర్వక తోడిమంత్రులు రాజునకుఁ జెప్పుట.

ఇట్లు రాజసన్మానంబు నొందిన బసవేశ్వరుఁడు తనరాచకార్యంబులు యథావిధిగా నెఱవేర్చుకొనుచుండఁగా నొకానొకమాసాంత దివసంబునఁ దనసైన్యములకు వేతనంబులుపంచి యిచ్చుటకు ధనంబు పేటికలం దిడికొని శకటంబులపైఁ బెట్టించుకొంచు నేఁగుచుండుట మార్గమధ్యమున నొకవిటజంగమగాంచి యాతనిభక్తవేషంబున వంచించి గొనుకపెట్టెలయందున్న ధనంబుసర్వంబుఁ దనకిమ్మని యడుగఁదప్పక యట్లనే యాధనమంతయుఁ నీసియాతనికిచ్చెను అదిగని తనతోడిమంత్రులు రాజుగారికి జూపని "స్వామీ! చెప్పినపాపము చెప్పకున్నదోషమును సంభవించును గనుక విన్నవించుచున్నవారము. బసవన్న మీ ఖజానమండలి ధనమంతయు పెట్టియలకొలఁది భక్తులకు ధారవోయుచున్నవా" డనిరి. అదివిని రాజుమిక్కిలికోపించి బసవేశ్వరులఁ బిలిపించి నీమంత్రిత్వముమాకక్కర లేదు మాధనముమాకిచ్చివేయుము నీవు భక్తుండవని పరధనమును లోష్టవత్తుగాభావింతువని మేమునమ్మినచో మాధనమును మీతాతతండ్రులు గణించినయాస్తివలె వ్యయపఱచుచున్నావు. ఇదియేనానీదైవభక్తి. ఇదియేనారాజవిశ్వాసము అని యాగ్రహదృష్టితో నడిగెను. బసవేశ్వరులును మందహాసము దరవదనారవిందుండగుచు "ఓవెఱ్ఱిప్రభువా! ఇంతమాత్రమునకింత యనుమానము పడవలెనా? నిర్మలశివభక్తుల ధనమునకాశపడుదురా! ఈశ్వరభక్తుల

కైశ్వర్యంబునకుఁ గొదువయుండదు. కల్పవృక్ష కామధేను చింతామ
ణులు వారలయిండ్ల నెపుడును గొలువుండును. మానససరోవర నిర్మల
నీరపానంబొనర్చు కలహంస ముఱికిగుంటలకరుగునా? మందారమాకం
దాదిపుష్పముల మధురసంబుఁ గ్రోలు తుమ్మెదయుమ్మెత్తపూవులపైఁ
బ్రాలునా? పరమేశ్వరదత్తమహదైశ్వర్యంబు నందులఁ దూగుభక్తుఁ
డితరధనంబుల కాశపడునా? ఇవిగో తాళపుచెవులు ఈపెట్టెలు దీయించి
మీధనమును మీరు లెక్కవెట్టుకొనుఁడు అందొక చిల్లిగవ్వయైనఁ గొ
ఱఁతయుండిన నీచేత నేఁగఠినశిక్షకుఁ బాత్రుండఁ గాఁగలను" అని
మృదూక్తులఁ బ్రతివచనంబులఁ బలుకుచు పెట్టియలబీగంబులు దెఱచి
యందున్నధనంబు సర్వంబును లెక్కప్రకార మొకదమ్మిడియైనను
దక్కువలేక గనపర్చెను అప్పుడక్కడనున్నజనంబులు గొందఱు తమ
లోఁదాము పరస్పరాశ్చర్యరససంమగ్నమానసులగుచు నిట్లనిరి తొల్లి
మధురాపురినాథుండు తనప్రధానమంత్రిచే నధికధనం బశ్వంబులం
గొనుటకుఁగాను దేశాంతరంబుఁ బంపుమండ మధ్యమార్గంబున నొక
భక్తుఁ డాధనంబును గోరకుంతియిచ్చివేసి గుఱ్ఱములనుగొనుటకు
ధనంబు లేమి యడవిలోనురులఁబన్నించి నక్కపోతులం బట్టించి తెచ్చి
జక్కనయనారి యనుమంత్రి రాజున కొప్పింప నవియే వేలకువిలువ గుఱ్ఱం
బులై పుడమితేనికిం బ్రమోదంబు బుట్టించె భక్తులప్రభావం బిట్లుం
డును మనబసవనమంత్రి రాజుసొమ్ము సరిగాఁగనఁబఱ్చుట యేమివింత
యని తమలోఁదాము సంభాషించుకొనుచుండ బిజ్జలరాజది విని బసవే
శ్వరుల ప్రభావంబున కాశ్చర్యపడి యాతనిననేకవిధంబుల గారవించి
యపచారంబు చెప్పుకొనియున్న మంత్రులంగని యీమీఁద మా బసవన
పై మాతోఁ గొండెములం జెప్ప గుక్కలనాలుకలు గోయించి కొత్త
సున్నంబంటించి నోటిలోఁ దుమ్ముఁ గొట్టింతునని కట్టడము సేసెను.

❁ జంగమవిటుం డొకండు తనలంజకొఱకు బసవేశ్వరుల భార్యగట్టిన పట్టుపుట్టంబడుగుట ❁

మఱియొకనాఁడు జంగమవిటుం డొకండు లంజయింటనుండి బసవేశ్వరులనడిగి ధనము తెమ్మని యాలంజ దాసినిఁ బంపెను అదిసని బసవేశ్వరుల నగరికిఁబోయి యట నాతని భార్యయగు గంగమాంబిక గట్టియున్న పట్టుపుట్టముం గని ధనముమాట యటుండనిచ్చి వేగమఱిరిగివచ్చి యాలంజను గని "అక్కా! నీకేమని సెప్పుదును. బావగారు నన్ను బసవేశ్వరులనడిగి మన కర్చువెచ్చములకు ధనముఁదెమ్మని యంపినారు బసవేశ్వరులనగరికి నేనేగి సూచునంతటిలో నాతనిభార్యయగు గంగమదేవి గట్టియున్న పట్టుపుట్టము నాకనులకు మిఱుమిట్లు గలుగంజేసినది. ఏమియాచీరెయందము ఏమిదానినిగనిగలు ఏమి దానిజరీయంచు ఏమిదానిమార్దవంబు ఇఁక నేవేయువేలఁ జెప్పలేను ఆచీరెవంటి చీరేయీ భూలోకంబున నేగాదు ఏలోకంబున నేనాతిమణియొద్దను లేదని నేను దృఢముగా నొక్కివక్కాణింపఁగలను బావగారినిఁ బంపి యాచీరఁ దెప్పించి నీవుధరించితివేని నీజన్మ సార్థకంబగును. అట్టిచీర ధరింపని యాదుజన్మంబేల? అని దాసిచెప్పిన మాటలువిని యాపసుపుఁబోఁటి తనవిటునిఁబిలిచి "ప్రియుఁడా! బసవనమంత్రిభార్య గంగమదేవి గట్టిన పట్టుపుట్టము నీవు దెచ్చి నాకిచ్చినసరే. లేనిమొదల నేటితో నీస్నేహము నాకక్కఱలే" దనియెను విటులు కామాంధులు గదా లంజకోరినఁ దనమానప్రాణములైన నీయసిద్ధపడుదురు సిగ్గన్నమాట మొదలేయుండదు. లంజకోరిక దీర్చుటకు జంగమవిటుండు మైనిండ భూతినలఁది రుద్రాక్షమాలలుధరించి రుద్రాక్షకిరీటంబు తలపైనిడి రుద్రాక్షాంగదంబులు రుద్రాక్షకటకంబులు రుద్రాక్షాంగుళీయకములు రుద్రాక్షపావలు రుద్రాక్షఛత్రంబును ధరియించి యడుగడుగున "శంభో, శంకర, మహాదేవ, సాంబ, సదాశివ" మొదలగు శివనామోచ్చారణంబు సేయుచుఁ బ్రబ్బ

కురుద్రునివలె వేషమునై మకొని బసవేశ్వరుల దివ్యభవనంబున కరిగి
శివపూజానిష్ఠాసమయంబగుటఁ దానును లోనికరిగి బసవేశ్వరులచే న
తిథిసత్కారంబులంగొని «బసవనమంత్రీ! నీకడ కొకముఖ్యమగు పని
గలిఁగి నేవచ్చితిని. నాకుధనధాన్యంబు లక్కఱలేదు. భోజనభాజనంబు
లును పనిలేదు. నీయంగనధరించు దుకూలపుట్టంబు నాకొసంగి యతిశీ
ఘ్రంబున నన్నంపెదవేని నీకుఁ బదిపున్నెంబులఫలంబు గలుఁగును”
అని యింకయుఁ జెప్పఁబోవుచున్న జంగమవిటుని బసవేశ్వరులు మఱి
చెప్పనవసరము లేదని తనభార్యను రావించి «చెలీ! నేఁడు మనభాగ్యమే
మని కొనియాడుదును. పుట్టువెఱుఁగని యీజంగమ పుట్టువేల్పు సాక్షా
ద్రుద్రుఁడు. మనగృహపావనంబు సేయ నేతెంచి మనల జన్మలు సా
ర్థకంబగునట్లు నీకట్టినపుట్టం బభ్యర్థించుచున్నవాఁడు. ఇప్పుడీతని కిదిన

బసవేశ్వరులు తనభార్య కట్టినట్టిపుట్టము తానుస్వయం విప్పి జంగమున కిచ్చుట.

మర్పించితిమేని మనకు మఱి పుట్టువుండదు. కాన నామాటఁ ద్రోసివే
యక నైళ బయాపుట్టం బిచ్చివేయుమని తానామెపైటచెంగు పట్టి చీ
రెలాగుచో మఱల నెప్పటియట్ల నాపైటచెంగట్లమఱియుండెను. చీరె
యంతయు దేహమునుండి తొలఁగించునంతలో మఱియుఁ జీరెయు నమ
రియుండె. ఇట్లు బసవేశ్వరులామె కట్టినపుట్టంబు గట్టినది కట్టినట్లుండగా
ననేకచీరెలామె శరీరమునుండి యొలిచ యచ్చట నేలపైనొకరాశిగా
చీరెలుపడ్డనై చెను. అదిచూచి జంగమవిటుండు సిగ్గుపడి «ఏమి యీబ
సవనప్రభావము ఈయన తీసినకొలఁది చీరెల క్షయంబులగుచున్నవి.
అయిన నిదియొక వితగాము శివభక్తులకివి సామాన్యకృత్యంబులే.
తొల్లియిడుగుఱి నాయనారి తనభార్య చీరలిట్లే యొలిచి యిచ్చియుండఁడ
లేదా? బల్లహుఁడు తన భార్య నీయలేదా? ఇంక మఱెందఱెన్ని యీ
య లేరు. అన్నిటికన్న చిత్రమైనది మఱియొకటి మానకంజారుఁడు

తనకూఁతుపెండ్లి మహావైభవముతోఁ జేయుచుండ నొకబక్కారి తపసి
వచ్చి యాపెండ్లికూఁతురి శిరోజములఁ దనకు జడలుగా ధరించుటకు
నిమ్మనియడుగ నాయన యెంతమాత్రము మనంబునఁ గ్రొత్తపెండ్లి
కూఁతురను శంకలేక యావెంట్రుకలు గత్తిరించియివ్వలేదా? శివభక్త
లు దమప్రాణములైనను గొంకులేక యడిగినతక్షణము సమర్పింతురు
గావున బసవనమంత్రి యీచీరెలొసఁగుట యొక యాశ్చర్యంబుగా"
దని తనమనంబున ననుకొని నాప్రియురాలు నేనిచట జాగుసేసినందుకు
మనంబునఁగినియునేమో యింకనిటఁ దడయరాదు వలసినన్ని చీరె తె
త్తికొనిపోయెదనని తనవెత్తిమీఁద నొకచీరెలమూటఁ బెట్టుకొని మన
లిక త్వరగ మనంబున వెలయాలి యిల్లుఁజేరెను అంత నక్కడిజను
లందఱు బసవేశ్వరుని యుదారభావంబునకును సిద్ధాంగియంగీకారంబు
నకు నతులాశ్చర్యానందంబుల నొందుచుండ గంగిమాంబిక యంతఃపురం
బునకుం జనియె.

సంధ్యాకాల శివపూజ

అంత దినకరుండు పగలంతయుఁ బసవేశ్వరులు సేయుచున్న
దానగరిమనుఁ జూచుచుండి కరయుగంబున నాతఁడు సేయుచున్న దాన
మునకు సహస్రకిరణంబులఁ దాఁ జేసెడిదానము సరిరాదని నాతనిప్రతా
పంబున కోడిపాఱెనో యన్నటుల సూర్యాస్తమానంబయ్యె తనయిం
టికతిథిగా నేతెంచుచున్న సూర్యభగవానుల కహఃపూజలుగావించు
టకు నపరదిగ్వధూమణి లక్షపుష్పపూజకునై సేకరించిన కెందామరల
రాశియనఁ బడమటిదిక్కున సంధ్యారాగమతిశయిల్లెను అట్టి సంధ్యా
రాగసమయంబున శివార్చనలు శివభక్తులు సేయుచున్న సమయంబున
బసవనమంత్రియుఁ దనశివపూజ కుద్యుక్తుఁడై యొకయవసరంబునఁ గొం
దఱు తృతీయపురుషార్థపరులగు జంగమవిటులు దమశివపూజలు తమ
తమభోగవనితల యిండ్ల దీర్చుకొనువారై వలయుగంధకుసుమాది పరి

కరములు బసవననడిగి తీసుకొని తదనుమతి నడుగుచుండిరి. ఇట్లువీరు లగు జంగమును వేశ్యలయిండ్లకుఁ జనుటగని, ముగ్ధసంగయయును

<మగ్ధసంగయకథ>

నొకభక్తుఁడు కేవలలింగపరాయత్తచిత్తుఁడు ప్రథమ పురుషార్థపరుండు లింగశబ్దము తత్సంబంధసేవాపూజావిషయక పరిభాషతప్ప తదితర శబ్దార్థమైన నెఱుంగనివాఁడు తనమనంబున నిట్లువితర్కించుకొనెను. పంపె దువాఁడుబసవనమంత్రి వెళ్లెనువారు మహాదేవభక్తులు కోఁడుగొని పోవుచున్నవి శివపూజాద్రవ్యసంభారములు. ఈభక్తులందఱు శివపూజ లొనర్చుకొను స్థలము లంజలయిండ్లట ఒక్కొక్కభక్తునికొక్క లంజ యిల్లు విడిదిగానేర్పఱుపఁబడెను వీరందఱచ్చటికి శివపూజార్థముపోవుచు న్నవారు లంజలయిండ్లశివపూజలు బహువిఘ్నతలో నిశ్చలత్వముతో నే ప్రతిబంధకములు లేక జరుగునేమో? నేనునుబసవనమంత్రి నడిగిర్యొక లంజయిల్లు విడిదిగానడిగి యచటకేఁగినిశ్చలముగా శివపూజసేసికొని యెదనని లంజయన్ననేమోయెఱుఁగని యామహానుభావుఁడు బసవ దండనాథునికడకేఁగి తనకును వలయుసంభారములతో శివపూజకై యొకలంజయిల్లు విడిదిగానియమింపుమనివేఁడెను ఈతనియమాయకత్వ మునకు మౌగ్ధ్యభావమునకు బసవేశ్వరులవారు మందహాసముసేసి తగిన సాధనసామగ్రిసంభారములతో నొకయతిచతురురాలగు మనోహ రాంగియగు నగువేశ్యయింటికిఁ దోడిచ్చిపంపిరి ఆవేశ్యయునిట్టిపరమభక్తా గ్రేసరుఁడు దనయింటికివచ్చుచున్నవాఁడని ముందుగానెఱిఁగినదికావునఁ దనగృహంబునకు ననేకశృంగారములుగావించి పచ్చతోరణములు గ ట్టించి కస్తూరికలపినసీటఁ గలయంపిచల్లించి ముత్యాలముగ్గులు వెట్టిం చి శయనగృహంబ లంకరించి బొమ్మలుపటములువెట్టించి మణిదీపములుం చి పందిరిమంచమందు పట్టుపరుపునుబఱపించి దానికిఁజుట్టునుం బూల దండలు వ్రేలించి తలగడలుదిండ్లువెట్టించి వాసనద్రవ్యంబులు సిద్ధపఱ

చి లోనికిఁ గాలుపెట్టడముతోఁ గామోద్రేకంబుగలుగునటుల సేయించి తానును బన్నీటజలకమాడి పసుపుమేనలఁదికొని కుంకుమచందనంబుల నుం బూసికొని కస్తూరితిలకంబిడి దివ్యవస్త్రదివ్యాభరణంబుల ధరించి వేచియుండి తనగృహసమీపమునకు ముగ్ధసంగయ్యరాఁగానే యెదురుగాఁ బోయి యడుగులకెఱఁగి కైదండయొసఁగి యర్ఘ్యపాద్యంబులచేహస్తపాదప్రక్షాళనంబులు సేయించి యాతండుగొనివచ్చిన నాకర్లచేతి పూజాద్రవ్యంబులం దసదాసిచేలోనికంపి శయ్యాగృహంబున కాతనిఁ జేర్చునంతలో నాతండదిగని వెఱఁగందియది పరమేశ్వరునాస్థానమని యామంచంబు హరునాస్థానమంటపంబని యెంచి శివపూజకు నిది సరియగు స్థలమనిమనోల్లాసంబుగగురనచ్ఛోదనంబళి విప్పిపరచి కూర్చుండి శివపూజకుఁ దాఁదెచ్చిన సంభారముల నందుకొని యచ్చోనుంచుకొని విభూతి మేన ధరించుచు వేశ్యను సై-

❧ ముగ్ధసంగయ వేశ్యాశయ్యాగృహములో శివపూజ సేయుట. ❧

తమొఁ భక్తునిఁగా భావించి స్త్రీపురుషవిచక్షణత నెఱుంగని యామహానుభావుఁడు నీవేలభూతి మేనఁ బూయవనియడుగ నామె "స్వామీ! నామేనఁ బచ్చనిబూదిబూసితి నిదియే పార్వతిధరించు విభూతియని దారాసుకొని పసుపుజూపెను. రుద్రాక్షమాలలుదీసి తనమెడలోవైచుకొని నీవేలరుద్రాక్షలు ధరింపవని యామెనడుగ నాముగ్ధయు నతిచతుర గావున స్వామీ! యివిగో నామెడలోని రుద్రాక్షలు" అని ముక్తాహారంబులు గనపర్చి "స్వామీ! రుద్రాక్షలు లవణసముద్రప్రాంతములం దుప్పునీటిచే వృద్ధియగు రుద్రాక్షచెట్లయం దుత్పన్నంబు లగుటవలన మీవినల్లగానుండును మావిదుగ్ధసాగర మధ్యంబునం బడియుండి సర్వదా పాలతోఁదడియుచు దానియడుగున సినుకలోఁ గూడుకొనియుండు శుక్తిరుద్రాక్షతలంబులలోని గింజలగుటచే మాద్రాక్షలు తెల్లగానుండు" నని తనహారములు చూపించెను ఇట్లు సంగయ సేయు ప్రశ్నలకెల్ల

తానుమారుత్తరంబు లిచ్చుచు నతని మనసునకెక్కునటులఁ దన యా
ర్యామతంబును బోధింపనదియు నొకశివమతంబని యాతఁడనుకొని
“భక్తాగ్రేసరుఁడా! నీమతంబు బహుచిత్రమైనమతము ఈమతమునకు
గురువులెవ్వ” రనిన నాతలోదరి స్త్రీపురుషభేదములేక తన్ను భక్తుఁడా
యని పురుషవాచకంబున సంబుద్ధిసేయునాతనికిఁ దద్భేదంబుఁ దెలుపు
నదై యిట్లనియె “స్వామీ! మీదె శివమతము. మాది పార్వతిమతము
మామతమున కాదిగురుఁడు సదాశివుఁడె ఆతనివలన పార్వతి యుపదేశ
మునుబొంది యామె మాకెల్లఱ కుపదేశించెను కాన మేము పార్వతీ
మతస్థులము పార్వతియన శివునిభార్య శివుఁడు పురుషవ్యక్తి పార్వతి
స్త్రీవ్యక్తి లోకములోని భక్తులందఱు వారిస్వరూపులు మీవంటిపురు
షులందఱు శివస్వరూపులు. నావంటిస్త్రీలందఱు పార్వతీస్వరూపలు శివ
పార్వతులిద్దఱు నేకాంగులు అట్లనే భక్తపురుషులు, భక్తవనితలు నే
కాంగులు. అట్లనే భక్తస్త్రీపురుషు లందఱు నేకాంగులే బసవనమంత్రి
మొదలగు మహాపురుష భక్తులందఱుఁ దమతమకొక్కొక్కయర్ధాంగిఁ
గలిగియుండురు. దానితో వారు సమస్తసుఖంబు లనుభవించుచుందురు
ఇఁక మీవంటి ప్రత్యేకస్త్రీలులేని భక్తులకు మేము స్త్రీలుగా నర్ధాంగ
మలంకరించు స్త్రీభక్తులము మీరు నేను నేకాంగులమై చరింపవలెను
కాన వినుము. ఈరాత్రి సమస్తభోగము లంగీకరించి నామాట యంగీ
కరించి మీరునాతో నేకాంగత్వమున నీరాత్రి సుఖింపవలెనని కోరుచు
న్నా ననెను. అదివిని యట్లనే సేతము. ముందుమన శివపూజ కానిమ్ము
పిమ్మట నీచెప్పినయట్లు చూతము” అని తనశివపూజ పెట్టియఁ దెమ్మ
న నామె శివపూజ నామానందిచ్చి తనదాసీజనంబుల నాటపాటలకె
సిద్ధపఱచి శివపూజాసమయమందుఁ దానును వినోదంబు జరుపుచుం
డెను. ఇఁక శివతన్మయత్వంబున నాతఁడు శివపూజ ముగించునం
తటితోఁ దెల్లవాఱెను సూర్యోదయం బయ్యెను. బసవేశ్వరుల

ముగ్ధసంగయ బసవేశ్వరులతోఁ దాను చేసిన శివపూజా విధానము చెప్పుట

త్యాగశీలత్వమును దారసాహసంబులకు వెఱఁగంది సిగ్గుపడి పాఱిపోయి
నసుక్యుఁడు మఱల జూచు కుతూహలంబున వచ్చినాఁడాయను నటుల
సూర్యుఁడుదయించెను అప్పుడు ముగ్ధసంగయ బసవనను తన గృహంబు
నకే తెచ్చి తనకన్నముందువచ్చి కాచియున్న విటభక్తులందఱు వినుచుం
డ తనచేసినపూజావిధానం బెట్టిది చెప్పఁదొడగెను "అయ్యా! బసవే
శ్వరులవారూ! నేను గడచినరాత్రి శివపూజయందు బహుబాగుగా
నెఱనేర్చితిని ఆలంజయను నాకన్న నధికభక్తురాలవలె నన్నుగారవించెను
మీరుగూడ నాతోవచ్చియున్న మొదల నావినోదంబునకు మీరునానం
దించియుందురు నాకొకక్రొత్తసంగతి తెలిసినది పార్వతీభక్తులు
స్త్రీలట. శివభక్తులు పురుషులట పార్వతీశివుఁడు నెల్లు సర్వదా యేకాం
గులై యుండఁగ మఱి స్త్రీభక్తులు పురుషభక్తులేకాంగులై
యుండవలెనఁట శివునికిఁ బార్వతియున్నట్టుల మీవంటిభక్తులకొక్కొక్క
స్త్రీభక్తురాలేర్పడియుండునట. ఇట్టి మావంటిస్త్రీలు శివభక్తులకొఱ
కుఁ దామేర్పడిరట స్త్రీపురుషవాచకముల భేదము గలిగినది స్త్రీలు
ధరించునది పచ్చనివిభూతి తెల్లనిరుద్రాక్షలునట వారుమున్నుగనఁగూడ
రుద్రాక్షధరించుచుండెట అవిపెద్దదియై తెల్లవారఁజామునఁ దూర్పుదిక్కునఁ
గనఁబడు వేగుజుక్కవలెనుండును. ఇంకయునెన్నెన్నో ఆభక్తుఁడు—
కాదు భక్తురాలు—నాకుపదేశించెను తనయొద్దనున్న భక్తబృందము
ను బిలిచి నాశివపూజాకాలమందు గానవాద్యామోదంబు గలిగించెను.
శివునిమోములసామనాదం బనియొకదా స్త్రీపురుషభక్తులేకాంగులు
కావడమె శివానందమట ఆయేకాంగత్వము రాత్రులయందేగాని పగ
లులేవట పగటిపూట భిన్నాంగులుగానే యుందురట. ఈయేకాంగత్వ
విషయము నాకంతగాబోధపడలేదు. కాని స్త్రీపురుషభేదముమాత్రము

దెలిసినది. పార్వతీపరమేశ్వరులు సమర్థులు గనుక వారలేకాంగత్వమునఁ జరింపఁగలరు. మనము మనుష్యులగుటచే నట మన కేకాంగత్వము రాత్రులయందేగాని సర్వదా లేదట ఇంకయు ననేకరహస్యములు నేటి రాత్రి శివపూజాసమయమున నుపదేశింతునని యామె చెప్పెను.'' అని సంగయ్య చెప్పుచున్నతఱి విదులందఱు నొకరితో నొకరెకసక్కెములాడుకొనుచు కడుపులు చేతఁ బట్టుకొని యాతని యమాయకత్వమునకు నవ్వుచుండిరి. బసవేశ్వరులవారు మందహాసము సేయుచు నాతనికిఁ గొన్నిహితమార్గములు బోధించి యుచితసత్కారములు సేసి పంపెను

చెన్నబసవన్న బసవేశ్వరులతో నిట్టిభక్తులఁ గూర్చి ప్రసంగించుట.

అప్పుడు సమీపముననున్న బసవేశ్వరులువారి మేనల్లుఁడు చెన్నబసవన్న యాముగ్ధసంగయ్య మూఢభక్తికి నాశ్చర్యపడుచు నిట్టియీమూఢభక్తులు తొల్లి యెందునైన నుండిరా? ఇప్పుడున్నారా? ఇకముందు నుఁ గలరా? యని తనగురువగు బసవేశ్వరులవారినడుగ వారు మునుపున్న భక్తులచర్యలు గొన్ని వారున్న్విధంబుచి యిట్లనిరి

బసవేశ్వరులవారు చెన్నబసవనికి గుప్తపశుపతి వృత్తాంతంబు సెప్పుట

ఓయి చెన్నబసవన్నా! మాచితివా యీభక్తునిమౌగ్ధ్యము ఈతండు మనము పురాణములలో వినియెడి తొల్లింటి ఋష్యశృంగునివంటివాఁడు ఆతండును స్త్రీలనుసైతము మునులుగానె భావించుచుండెడివాఁడు. విభాండకుండను మునికి నొకయప్సరస దర్శనంబున రేతస్ఖలనంబయిన నాతండు రేతంబుతోఁ దడిసిన కౌపీనంబు నొకసరోవరంబునఁ బ్రక్షాళనంబు సేయ నొయాఁడు లేడి తృషార్త్తయైవచ్చి యాసీరు ద్రావినఁ దానికి సద్యోగర్భంబున మృగచిహ్నంబుతో నొసలనొక శృంగంబుగల సుతుండుదయించిన నాముని యాబాలుని నాశ్రమంబునకుఁ

గొంపోయి పెంచెను. ఆతఁడె ఋష్యశృంగుఁడు తుదకాతండు వేశ్యల వలన నాలోకజ్ఞానమును బొంది స్త్రీపురుషభేదము నెఱింగి తుదకు మహానుభావుండయ్యెను

పూర్వకాలమునందు రుద్రపశుపతియను నొక భక్తుఁడు తనయూరిలో నొకపౌరాణికుఁడు భాగవతంబు పురాణంబు చదువుచు క్షీరసాగరమథన కథాప్రసంగమున నమ్యుదధినుండి హాలాహలమను జగన్నాశనకృత్ప్రకారాట్టహాసంబు నొండు విషము బయలువెడలిన దాని బ్రహ్మాదిదేవతలు కోరినందున శివుండు మ్రింగెనని విని యాపౌరాణికుని మతలముతల నొకనయే యడిగెను "ఏమీ లోకాంతకరంబునగు విషమును శివుఁడు మ్రింగెనా? ఇది నిజమేనా?" యని గుచ్చిగుచ్చి యడుగుటయు నప్పౌరాణికుండది నిజంబని చెప్ప నాభక్తుఁడు నేల బడి కొంతవడికిఁ జైతన్యమునపొంది యిట్లని పలికెను "నాతండ్రీ! శివన్న నీవు విషమేల మ్రింగితివి నీవు మ్రింగితివన్న నేనాయవస్థను వచ్చినపుడు నిజముగా మ్రింగిన నీవేయవస్థలో నుంటివో యకటా రొమ్ము కట్టినయెడల నది చంపును కాన నాతండ్రీ వేగమ గ్రక్కివేయుము. క్రక్కకున్న నీకు మరణంబు సంభవించును ఆదుర్వార్త నేను వినఁగలనా? అయ్యో! విషము మ్రింగుమని నిన్ను కోరుటకు వారలకు నోరెట్లాడె? వారే మ్రింగఁగూడదా? తామే యాపదయు లేక సుఖముగా నుండవలెనట నీవు విషము త్రాగి చనిపోవలెనట ఏమి వీరిగడుసుతనము నీకుఁ దల్లియున్న నట్లు మ్రింగనిచ్చునా? నీయర్థాంగమున నున్నయగజ యెట్లొప్పుకొనియె వీరభద్రాది సుపుత్రులు చెప్పనియె వారు నిను ద్రాఁగ నిత్తురా? ఇదినైన వేగమ గ్రక్కుము నాతండ్రీ. నేభరింపలేకున్నాను ఈవార్త నాగుండె బ్రద్దలుగొట్టుచున్నది. నేనేమిసేతును ఎంతదుర్వార్త వింటిని విషము గ్రక్కివేసితివా లేదా? పౌరాణికుండా! ఆవిషము గ్రక్కివేసెనా లేదా? నిజముసెప్పు" మని పలువిధంబుల పలవించుచున్న

యూరుద్రునుపలికిఁ బౌరాణికుండింక యుమియనులేదు.కంఠమున నున్న
దని చెప్పెను అదివిని "అయ్యో! కంఠగతమైన దేవిషము ఇకనాకేది
దిక్కు ఆవిషము కంఠము దిగినయెడల మతిచెప్పనదేమి? ఆపయిని
మరణవార్తయే ఇకనేఁ బౌరాణికునడిగిన నావార్తయే సెప్పను ఇక
నేను మతెవ్వరినడుగక మరణవార్త చెవులఁ బడకమున్న నేనేమరణం
బునొందెద నని యన్నోనున్న యొకయగాధసరోవరంబులంగని యం
దుదుముక మునుంగింపనవసరమున ప్రమథగణంబులతోడను గంగాజటా
జూటంబులతోడను శాలేంద్ర శిరశిఖాభూషణముతోడను వాసుకినామ
కసర్పరూప పాశంబుతోడను నాగయజ్ఞోపవీతంబుతోను దుర్గాస
మాక్రాంతవామార్ధదేహంబుతోడను సూర్యశశాంకవహ్ని నేత్రంబు
లతోడను నకమేశ్వరుండు ప్రత్యక్షుమై "భక్తవరుడా! నీమూఢభక్తి
కి నేమెచ్చినాఁడ నీకుఁజలయు వరముగోరు" మనవృష భక్తుఁడు "స్వా
మీ! నావరంబుమాట దైవంబెఱుంగు నీవువిషము నుమిసితివా
లేదా? ఆమాట ముందునాకు జెప్పుము ఆపై నావరముమాట చూచు
కొందును" అనుచుండగా నీశ్వరుండు వానినోదార్చి "నేను విషము గ
ళపులోనికి మ్రింగలేదు గిరిబుప నిముడ్చుకొన్న వాఁడను. గానినేఁగ
దా భక్తులునన్ను నీలకంఠుఁడందురు ఈవిషంబిట్లుంచుట నాశరీరంబు
నకు నూర్పేమియు రానేరదు. నేను యథారోగ్యముగా నున్న వాఁడను"
అనుచుండగా భక్తుఁడు విషమెప్పటికైనను ప్రాణహాని జేయును గనుక
నాతండ్రీ! వేగమ యుమిసినైవుము కంఠముతో నెల్లకాలమునుటుండు
నా? కంఠము దిగినయెడలఁ దప్పక ముప్పుదెచ్చును అదుగో దిగుచు
న్నట్టు నాకగుపడుచున్నది అని యాపరమేశ్వరుని కంఠముదిక్కునను
రదేకదృష్టితోఁ జూచుచున్న భక్తునిఁ దగతోడపైఁ గూర్చుండఁబెట్టు
కొని" ఈవిష మెప్పుడు నిట్లనేయుండును క్రిందికిదిగదు నీవునమ్మవేని
నమ్మనకముపుట్టువఱకు నట్లనూచుచుండు" మని శంభుఁడనుచుండగా

భక్తుఁడు "నేనిట్లనె మాచుచుండినను ఈవిషము కంఠమెప్పుడు దిగితే యప్పుడు నాశరీరంబు విడుతు" నని చూచుచుండెను ఇప్పటికి రుద్రపశుపతి యీశ్వరునికొడపైని కూర్చొనియున్నాఁడు. విఁటివా చెన్నబసవా మూఢభక్తుల చర్యలని బసవేశ్వరులు చెప్పి మఱియు నిట్లనియె

నక్కనయనారికథ

నక్కనయనారియను నొకభక్తుఁడు తనభార్యయుఁ దానునొక శివపూజ సేయుసమయమున నెవరిలింగమూర్తిని వారు వామకరంబున నుంచుకొని ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారంబులఁ బూజించుచుండిరి. భర్తమిగులనిష్ఠగా శివపూజ సేయుచుండెను భార్యతనలింగమూర్తి నరచేతనుంచుకొని యేకాగ్రచిత్తంబునఁ దిలకించుచుఱె నాలింగమూర్తి తనుప్రపైని జిలజిలమని చలిదిప్రకినట్లగపడెను అదిగని యారోగము దేహమంతయు వ్యాపించెనని శరీరమునకుఁ హానివచ్చునని దానికిఁ జేయవలసిన ప్రతిక్రియ యామెచేసెను. ఆచలిదిరోగమునకుఁ జేయవలసిన శాంతి యేమనఁగ ఎనపడిన వెంటనే యాతనువుపై నారోగమంకురించిన భాగమునఁ దక్షిణానుయుమిసి యూడిపడమటగనుఁ నానయనారిభార్య యట్లనే తొందరపడి యారోగనివారణముఁ గావించెను. ఆ యుమియుటలో నామెనోటితుంపరలు ప్రక్కను శివపూజసేయుచున్న భర్తచేతిలో నున్నలింగమూర్తిపై కొన్నితటలునఁబడెను అదిగని యామెమగఁడు మిగులఁగోపించి "యోసీపాపీ, నీకుభక్తియనువాసన యేలేదు. మూఢురాలవు నూడు నాలింగమూర్తిపైన నోటితుంపర లెట్లుపడినవో. నీనుంచినాశివపూజ భ్రష్టయిపోయినది ఇఁక నిన్నునే నొల్లను నీయిచ్చవచ్చినచోటికిఁబొమ్ము" అని ప్రియురాలి నెటకేని వెళ్లబుచ్చి తానుశివపూజయెటులనో ముగించి మఱునాఁడు పగలంతయు నేకాకిగాఁ గాలయాపనము సేసి రాత్రిశివపూజకై లింగమూర్తిని బైటఁ దీసి చేతిలోనిడుకొని చూచునంతలోఁ దొలిరాత్రి తనభార్య

నెంతవఱకు దూఁపాడిచెనో యంత మేరదప్పఁ దక్కినలింగమూర్తి దేహ మంతయు నెత్తుటిపొక్కులతో చలిదిరోగముచే మెన్మ యల్లలనాడుచుం డెను. అదిగని యావయనారి తానుభార్యను దణిమిచేసిన దోషమునకు బశ్చాత్తాపమునొంది భార్యయొక్క భక్తికి మెచ్చుకొని యామెను వెదకి తెచ్చి మనోహరాంగీ, నీభక్తిని నేఁగనుఁ గొనవేర నెవ్వని నాలింగమూ ర్తినిఁ జూడుము. నీవుగతరాత్రి దూఁపాడిన మేరదప్ప తక్కిన మేనంత యు నెట్లురోగపూరితమైనదో” అనియామెకు సాష్టాంగనమస్కారము చ రించి యీవ్యాధి నివారణసేయుమని కోరుటయు నామె దేవుని మేన పొక్కులుకనిపెట్టి అయ్యో! నిన్న నామగఁడు నన్నుకోపపడి పొమ్మన్న నుఁ బోక మొండితనముఁ జూపి నేను స్వామిశరీరమంతయు నప్పుడె దూఁపాడిచినయెడల నింతజబ్బు యుదరకుండును ఇప్పుడు దేహమంతయు వ్యాపించె నే నెట్లు బాగుసేయఁగలను దేవునియొడలు పడిపోకము దే వాయింగము నేను విడిచెదనని తనువుఁదొరగఁ బ్రయత్నించు నామెకు శివుండు సాక్షాత్కరించి “అమ్మా! నీభక్తికి నే మెచ్చితి మీభార్యా భర్తలిద్దఱికి వలయువరంబులుఁ గోరుఁడిచ్చెద”నని యడిగెను అందుకు వారు “దేవా! నీదివ్యదర్శనంబయ్యెను. ఇంకమాకుఁగోరవలసిన వరము లెవ్వియో మాకుఁదెలియవనిరి అందుపై భగవంతుఁడు వారియమా యకృత్యమునకు సంతసించి వారలకు భూలోకమున నున్నంతకాలము సకలైశ్వర్యములతోఁ దులఁదూఁగుచుండుమని కైలాసంబున కేఁగి తననారూప్యముక్తినిఁ బొందులాగునను వరంబులిచ్చి యంత ర్ధానమయ్యెను

బిజ్జమహాదేవమ్మ కథ

మఱియు బిజ్జమహాదేవమ్మ యనునొక పెద్ద యతివ శివార్చనా పరతంత్రురాలై యొక్కనాడు తనమనంబున నిట్లని వితర్కించె “శివునికిభార్యయుండె, తదితరపరిచరులుండనుండె, యొక్కతల్లి లేకపోవు

టకుం గతంబెయ్యది యగునో, తల్లి లేక యితండెట్లు పుట్టి యుండును.
లోకములో సకలజీవులు జన్మించుటకుఁ దల్లియే గదా మూలకారణంబు
అట్టి తల్లివలన నీయితండును బుట్టియుండనోపును తల్లి యున్న నీతనికిన్ని
పాల్లు వచ్చునా? తల్లి యున్న నీతని నిల్లు తిరిపెమెత్తనిచ్చునా తానయి
నఁ బదియుండ్ల వడిగి తెచ్చి బిడ్డని సాకును గాని యిల్లు పేక్షించునా. తల్లి
యున్న నితని నిల్లు త్రోలు దాల్ప నిచ్చునా? విషము త్రాగ నిచ్చునా వల్లకా
టిలోఁ దనబిడ్డ యుండి బూడిదె బూసికొనుచుండ నే తల్లి చూచి భరిం
పఁ గలదు. ఇతనికిఁ దొల్లి యొకతల్లి యుండె గతించి యుండవచ్చును.
అయ్యో, లోకములో నిండఁ స్త్రీలు, బిడ్డతల్లులున్నారు ఎవరైనను
తమబిడ్డఁడని శివుని గాపించి యుద్ధిపనులు సేయనీక కాపాడుచుండఁ గూ
డదా కాని నేనొక నీశ్వరుని నాబిడ్డఁడుగా భావించుకొని సకలవిధంబుల
నాతని కుపచారములు సేయుచుండును" అని నిశ్చయించుకొని యప్పుడు జనిం
చిన శిశుపరిమాణముగల యొకలింగమూర్తిని జెప్పు ముద్దాడుకొని
నాయనా, నీవు నాబిడ్డఁడవు. నిన్ను నే నిప్పుడుగంటిని. ఇదిగో నేటినుంచి
నీకు బాలకోపచారంబులు సలిపి నిన్నుఁ బెంచి పెద్దవానినిఁ జేసెదను."
అని నూనె మేనఁ బూసి నలుగిడి యుష్ణోదకంబులు మీఁదఁ జలికినోటి
లో నీరువడకుండఁ జేయి యడ్డపెట్టి నీరుగ్రుక్కరింపి కడుపవిమి యొడలు
దోమి మడలమడల నీరు వ్రాసి జలకమాడించి తడియొత్తి పొత్తిళ్ళ వెట్టి
యూయెలఁ బరుండబెట్టి లాలిపాటలు పాడి నిద్రపుచ్చి మఱి మేలుకొలు
పాడి లేపి పాలిచ్చి మఱలఁ బరుండఁబెట్టి యిట్లు దినదినము శైశవకర్త
వ్యములగు నుపచారంబులు సేయుచుండును నేలఁ బ్రాకుటీమున నా
తండ్రి, ప్రాకుచుంటివా యని లేవనెత్తి యక్కునఁ జదుముకొని మోకా
ళ్ళను చేతులనంటిన మన్నుఁ దుడిచి చేయూతనిచ్చి నడిపించును. విద్దె
ములు సేయించును నడిపించును పరుగెత్తించును. చిన్నచిన్నమాటల
ను నేర్పును పెండ్లి సేసెదనని యోదార్చుచు దను

అయిదుసంవత్సరములయీడు బాలుఁడగునప్పటికు నాశూలియు నవ్వయందలివాత్సల్యంబున నామె సేయు నుపచారంబులు గైకొనుచు నిజమైనబాలునిక్రియ నామె ముచ్చటలు దీర్చుచుండెను. ఇట్లుండి యొకానొకనాఁడు భగవంతుఁడు ముసలవ్వకు మోక్షమిచ్చుటకు నుద్దేశించుకొని యేదైనరోగమిపుగల్పించి యామెకుఁ బ్రత్యక్షము గాఁదలంచి మిగులరోగపుఁ బీడితునివలె నోరు దెఱవక కంఠమూపి తల్లియొద్దఁ బాలు త్రాగుచు నోటనున్న కుచచూచుకమును మెల్లనవదలి యూరకపరుండెను అదిసూచి యాయవ్వ "అయ్యో! నాతండ్రీ! నీకెక్కడరోగము వచ్చినది నీరోగము నాకై వచ్చినదికాదు నేఁబోయి నీవున్నలోకమున కెంత మేలుగలుగునోగదా నాచిన్నికుమారా! నిన్ను విడిచి నేనెట్లు బ్రతుకఁగలను నాతో మాట్లాడవేమి కన్నువిప్పిజూడవేమి. ఇదియేమిజబ్బో తెలియదు ఏవైద్యునికి జూపుదును ఒడలుచల్లగానే యున్నది నాడి బాగుగానే కొట్టుకొనుచున్నది. పేరుపెట్టి పిలిచినయెడల జవ్వాబియ్య గనపడదు ఇల్లనాడుసూత్రము గిడితమోక్షణమో యూపిరి విడుచువాసనలేఁ గనిపించుచున్నవాఁడు. ఇదియేమి మాయరోగమో తెలియదు నేనేమిసేయుదును నాకేదిదిక్కు ఎవరుబోదును. నాయనా మాటాడవేమి నాబిడ్డా, నీకొకయిక్కట్టు వాటిల్లిన నాగతియేమి కాను. తండ్రీ! ఒక్కమాఱు నీముద్దుమాటలు నాచెవినిఁ బడనిమ్ము కన్నువిప్పుము ఈయూపిరి రవంతయు బోయినప్పటికట నీముఖము చూచి నేను జీవించియుంట కన్న నిప్పుడే యీపాటి నీవుసూచుచుండఁగనే నాప్రాణంబులు విడుతు"నని యుఱివెట్టుకొనఁ బ్రయత్నించెను. అంతలో భగవంతుడు తనప్రమథగణంబులతోడను, నందీశభృంగీశాది రుద్రగణంబులతోడను నారదాదిమహామునులతోడను, వాగీశలక్ష్మీశాదులతోడను సాక్షాత్కరించి "అవ్వా! నీకేమికావలయుఁ గోరుము. నిన్నుద్ధరింప నేను బ్రత్యక్షమైతిని నీభక్తికిమెచ్చితిని నీభ

క్తికిలోఁబడితివే నేను బిడ్డఁడనై నీయొద్ద మెలఁగితిని ఇఁక నీకు మోక్ష
ముగావలెనా? ఇహలోకజీవనముగావలెనా చెప్పుము. నా యనుచరులు
నైతము నీ భక్తికి ఎహ్యపడుచున్నవా'రని సాంబశివుఁడు తనతోఁ
బ్రసంగించుటవిని యామె మనసులో తనయనూయకత్వముఁ దేట
పడునట్లుగాఁ జూచువారలాశ్చర్యము పడునట్లుగా నాదేవుని దేవుఁడని
యెఱుంగక తనబిడ్డఁడనియే భావించుకొనుచు "నాతండ్రీ! నాకేవరము
నక్కఱలేదు నీకేరోగముచు లేక చిరకాలజీవివై నాకన్నులయెదుట లీలా
విహారంబులసలుపుచుండి లోకోద్ధారణంబు సేయుచుండుట యొక్కటి
యే నాకుఁ గావలసినవరము" అనియూరకుండెను. అంత నానాంబనా
శివుఁడు చిఱునవ్వునవ్వి "అవ్వా, నీవుతల్లివైనన్ను సంరక్షించుచుండ
నాకు జబ్బేమియుండును. నాకేమియు దేహమందస్వస్థత లేదు. నిరామ
యదేహుఁడనై యున్నాను, నీవేమియు నట్టివిచారము మనస్సునందుం
చుకొనవద్దు నీవుకోరినవాల నీకోరికప్రకారము నడచుకొందును అని
యామెకు భక్తి ననుగ్రహించి ముక్తికొంతకాలము మీఁలోకంబుననుండి
పిమ్మటఁ గైలాసము చేరుననుగ్రహించి యంతర్ధానంబు
నొందెను.

గొడగూచి కథ

మఱియు శివదేవుఁడను నొకభక్తుఁడు తనభార్యయుఁ దానును
గ్రామాంతరము పోవుచు నింటియొద్దఁ దన కడసారికూఁతురును చూచి యా
మెకుఁ జెప్పవలసినబుద్ధులు సెప్పి "యేమి తాగిన నొక్కపదినాళ్లు
మానవద్దని సెప్పిరి" అమ్మా! నీవుబుద్ధిగానిల్లు గాచుచుండుము.
నీయాటపాటలనే మఱిమేయుచు నిత్యము నియమముగాఁ జేయు శివకైంక
ర్యము మానకమానుగా నీవు సేయుచుండుము, మేము ప్రతిదినమును
కుంచెడుపాలు మనయింటిముందు బోసి తీసికొని శివాలయమునకు
కేఁగి యీశ్వరునకర్పణము సేయుచుండుము ఈమనమునింతనానవా

లుంచుకొని యచట నీవానవాలుంగొనిపోయి భక్తిపూర్వకముగా శూలికిసమర్పించివచ్చి యాపైని నీయితరపనులు సేసుకొనుచుండుము.” అని యనేకవిధంబులం దనయనుంబదింబది బోధపర్చి వారుగ్రామాంతరమునకుం బయనమైపోయిరి. ఆకన్నియయుమిగుల భక్తిశ్రద్ధలతోం బాలుపిదికి బాగుగంగాచి యాకాగినపాలను దానానవాలుంచుకొన్న తూమునంబోసి దేవాలయమునకుంగొంపోయి యాలింగమూర్తియెదుటనుంచి “స్వామీ! నాతండ్రి నీకీపాలుప్రతిదిన మీవేళసమర్పింపుమని నాతోంజెప్పి దేశాంతరమువెళ్లెను నేనీయానవాలు నీకొఱకు మాయయ్య యిచ్చిన యీయానవాలు ముంతతోందెచ్చితిని. ముంచుకొనుమని మాయీయావుయుంతయూనో కాదో, పాలు తెప్పగాం గాగినవో లేదో సూచుకొమ్ము ఏలోపమున్నను నాకెఱింగించితివేని భక్తిసేతును కనుక నాయందుందయయుంచి యీపాలుత్రాగి ముంతనాకిమ్ము నిచ్చటనె గాచియుండెద”నని గుడిబయటికేచ్చి కొంతసేపుకూర్చుండి మఱల లోనికింబోయి సూచుసరికి పాలెప్పటివలె నేయుండెను అపుడదియాదిన్నది ఏమిదేవా! నాపైకోపమా, నేనుకన్నెననియా, భక్తికి జిన్నపెద్దతనంబులనవసరంబులు కొలకక్కువయనియా, కొల్చిమూచుకొమ్ము మామూలుకన్న మఱిగిద్దెడో, సోలెండో, పెచ్చుండునుగాని తక్కువయుండదు ఇంతకుకొలబుఱ్ఱకు సరిగాందెచ్చితిని ఒకబిందువైనను దొణకనీయక బహుజాగ్రతగా దెచ్చితిని. పాలలోంబాచదాపకల వలేదనియా మాతండ్రినాకుంజెప్పలేదు కావలసినయెడల నరనిముషములో నింటికింబోయి తెప్పియిచ్చెదను లేదావానికిందో డటుకులు గావలెనా నీమనసులోమాట నాకెట్లుదెలియును నీవీపాలారగింపనిచో నాతల్లిదండ్రులు నన్నుంగొట్టితిట్టుదురు. కాంబట్టి నాతండ్రి! నన్నిట్టులు నెట్టక నీమనస్సులోని యభిప్రాయము వెలిబుచ్చి నాచేతనాపసేయించుకొని పాలారగించినన్నంపుము నేనింటికడ నింకయునసేకపనులు సే

నుకొనవలసియున్నది నీవునీయభిప్రాయము సెప్పునంతవఱకు నేను
లేవను" అనిసాష్టాంగపతియై యేడ్చుచుండెను ఇట్టుగొంతసేపు విలపించి
తుదకు స్వామిపాలుత్రాగియుండునని లేచికన్నులుతుడుచుకొని చూచు
సరికిఁ బాలువట్లనెయుండెనుగాని యొకబొట్టయినను తఱుఁగలేదు.
అదిగని యేడ్చుచు పెద్దగొంతుతో "దేవా! నీకుఁగనికరములేదు
విషముఁద్రాఁగిన కఠినచిత్తునకుఁ గనికర మెక్కడనుండివచ్చును విషము
మెసవిన నీనోరుచేదెక్కి యున్నది. ఈతీయనిపాలుద్రాగిన ఆనోటి
యరుచిపోవును నీవుపాలుద్రాఁగనిచో నాతండ్రి నన్నుఁబడఁగొట్టును
వానిదెబ్బలచేఁ గుళ్లి చావవలసివచ్చును అట్లు దుర్మరణంబునొందు
టకంటెనో ముక్కంటీ, నీముంగల నీశిరంబుపై నాశిరంబుమోఁది యొ
క్కనాటి కపాలమోక్షము సేసికొని నీలోనైక్యమైపోయెదను. ఇంతక
న్నమత్రాణము మార్గము నాకుఁగానరా"దని యాలింగము నెత్తి
మొత్తుకొనుటతో తులకించుటతో నాలింగమూర్తి తటాలున
రెండుచేతులు నాడి యొకచేతను పాలముంతఁబట్టుకొని వేఱొక్కచే
త నామెఁ గౌఁగిలియుంబట్టి యాముంతెడుపాలు గుటుకు గుటుకున నొక
బెట్టుగా ద్రాగెను. తడియైనను లేకుండునట్లుల ముంత నాకివేసి వటువల నారగించి
యాముంతి నాయిటిచేతికిచ్చి మాటమాటాడక విడిచిపెట్టెను ఆము
ద్దియవద్దయునొద్దితోఁ బాలుకూలిత్రాగెనని కడుమోదంబున నింటికేఁ
గి యితరపనులుచేసికొనెను ఇట్లు ప్రతిదినము నావనిత గొనిపోవుపాలు
మామూలుప్రకారము స్వామి త్రాగుచుండెను. ఈప్రకారము కొన్ని
దినములు సనినవెనుక నొకనాఁడుముంతతోఁ బాలుగొని యాచేడియ
వాడుకప్రకారము స్వామిచేతికందియ్య నాతియ్యవిల్తుని గొంగ దొంగ
వలె పాలారగించి శుష్కపాత్రంబు నాబింబోష్ఠి కిచ్చిపుచ్చిన నామెసం
తోషముతో నింటికిఁ బోవుచుండ నా మార్గముననే గ్రామాంతరము
నుండి వచ్చుచున్న తల్లిదండ్రులాబిడ్డగని యెక్కడినుండివచ్చుచుంటివని

యడుగ నాబుడుత శివ లయమునుండి యని బమలుసెప్పెను. "యింత లోబాలేవి" యని తండ్రియడిగెను "శివుండారగించె" నని మించుచుఁ బోఁడి జబాబుచెప్పెను "ఓసి! రాతిలింగమూర్తి నిజముగాఁ బాలుత్రాగు నో, నివేదికయినవిచ్చితివా? లే. నీవే త్రాఁగివేసితివా నిజము చెప్పుము. నిజము సెప్పకున్న నిన్నుఁ జిక్కకట్టెదంతు" ననియెను అందుకాయఁదు ముఖ మెంతమాత్రము గొందుకులేక " నిశ్చయముగా దేవుఁడవ లన్ని యుఁద్రాగెను మునున్నట్టిఁద్రాఁగె" నని నిశ్చయముగా ధైర్యము తోఁ జెప్పెను తండ్రియుమట్టున ను సిద్ధమగు సందేవచ్చునని నా టికూతుకుండి మఱునాడు త్రైకడ పేడి దగ గొడకూబదేతినే వ లుగా పించి పట్టించుకొని దేవాలయములో లింగమూర్తి యెదుటఁబెట్టించి యూరకుండెను వ లట్లు సేయుచెను తండ్రి. "యీవ మ్మా, దేవుఁడు పా లుత్రాఁగఁ" డెను. అంత నై నావె" స్వామీ! చేపట్టియూపరా, ఆశ్రి తరక్షకా, శరణాగతవత్సలా, నిన్ను అడు యదేచ్ఛఁగా నావేతిపాలు ద్రాగి నేఁడేలత్రాగవు. మా తండ్రి న మనుమ్నాఁడవియా కానిమ్ము, నేనును మాతండ్రియుఁ గొంతకను వెలుపగను వేగిముత్రాఁగుము అని "తండ్రీ" నాము నా! మనమును చుచుండఁగా స్వామిత్రాఁగఁ డుగనుక మనమాచాటునకుఁ బోదము" ముఁ మఱలివచ్చిచూతము నిన్న త్రాగినవాఁడు నేఁడేలత్రాఁగఁడు" అని తండ్రినిఁ జేయిపట్టి కొంచ ము చాటునకుఁగొంపోయి యొక కొంటె సేపాగి మరలివచ్చి చూచునప్ప టికిఁ బాలొకబిందునైనఁ గనఁబడక యట్లే యుండెను అందుపైఁదండ్రికిఁ బట్టిరాని కోపమువచ్చి పండ్లు పటపట గొఱుకుచుఁ గన్నులెఱ్ఱఁజేసి యగ్గలంబగు నలుక దేవేంద్రుఁజూడ దీవించుచు కన్నకూఁతురను మోహ పాశమును దెగఁగొట్టి పరమశత్రువువలెఁ జూచి" యోపిశాచీ! యిట్టి దొంగపనులెప్పుడు నేర్చితివి పాలన్నియు నీవుత్రాఁగితివో లేక నీమీఁ డగాండ్రకిచ్చితివో నోరులేని యీనిశాకరశేఖరునపైఁ బెట్టితివా? ఇతం

డెక్కడతాఁగనే రాకాశి. నిన్నుఁ బొట్టఁబద్దలగునటుల నొక్కతాపు
దన్ని యమలోకమున కంపెదఁజాగుము నీవుకూఁతురవా. కాదు.
నాదేవుని కలు పూజ్చినపాతకవు ఇక నిన్నుంచఁగూడదు" అని
డొక్కపైఁ దన్న యత్నించునంతలో నాయంతికమున యశ్వగమానమై
యొక్కనోటున "శంభో! శరణు శరణు శరణు నాస్యర్థాభవితం
మయాదుష్కృతం క్షమేశ దానము" అని పెద్దగొంతుతో నేడ్చుచు
లింగమూర్తిపైఁబడెను ఆపాటుతో లింగము భిన్నమై రెండుపాయలు
కాఁగా నామగువ మూలోనికిం బోవుచుండెను. "బిడ్డా! నీకుభయము
లేదు నాలోనీసకై చి కాలమునాయుందుందుము." అనిభగవద్వాక్య
ము వినఁబడెను. అప్పుడాభక్తురాలు తనసయాభక్తిని దెలుసుకొనఁ జాల
క "బిడ్డా! పోతివా" యని పట్టుకొనఁబోవునంతలో నంతయు లోనికిఁ
బోయి దానితలవెండ్రుకలు మాత్రమాశివదేవుని చేతిలోఁ జిక్కెను
అంతలో లింగాకారమట్టిపూడిపోయెను దానిపై నామెతలవెండ్రుకలు
మాత్రము తలండిపెట్టువిడిచి వి వేలుచుండెను ఇట్లు భగవంతుఁడా
ముగ్ధభక్తురాలిపైఁ దినలోనైక్యముసేసి కొనెను ఆ లింగమూర్తి హృ
దయమున వ్రేలుచుండిడి వెంట్రుక లారు నెలలకొకసారి మొలుచుచుం
డుటచే కత్తిరించుచుండును. యిప్పటికి నాయాలయంబున నాసివలింగ
మునైవెండ్రుకలు కనఁబడును. ఆరునెలలు కాఁగానె మొదిగినంతమట్టు
క త్తిరించి వేతురు ఆశివదేవుఁడను భక్తునికూఁతురువంటి భక్తులు
ముజ్జగంబులంగలరే మూఢభక్తికిని గూఢభక్తికిని భగవంతుఁడు ప్రస
న్నుఁడైనటుల మఱియేభక్తికిని బ్రసన్నుఁడుకాఁడు. ఆగాఁడగూఁడయ
ను నాచిన్నదాని మూఢభక్తికిఁ బ్రత్యక్షప్రమాణ మిప్పటికి నా లిం
గమూర్తియే. ఈకథఁ జదివిన వినినవారికి సకలసుఖంబులు నీశ్వరకరు
ణచేఁగలుఁగును.

దీపకదళియారుకథ

కంబయను పట్టణమున నొక శివభక్తుడు దీపకదళియారను నా
మంబున వాసంబుసేయుచుండెను ఆతడొకనాడు వేఱే యొకవ్యాపక
ముపైని గ్రామాంతరము బోవుచు మార్గమధ్యమున నొక యడవిప్రదే
శమున నొకపాడుపడిన శివాలయముంగాంచి యిట్లు చింతించెను "
ఆహా! ఏమియీవింత శివుడీయరణ్యమున నున్నవాడు. శత్రులవలన
నేమికీడుమూడునోగదా, ఈతనికెప్పుడును పెద్దవారితోనె పగము
త్రిపురములంగూల్చెను మఱియు బెక్కురక్కసుల నుక్కడంచెను
తాను దయాళువని లోకప్రసిద్ధికదా ఇట్టివాండ్లుండగ వారివారితో
తనకేల విరోధముంగొని పెచ్చుకోనవలెను. తనదయాళుత్వము
దేవతలకు మేలును రాక్షసులకు కీడును గలుగజేయుచున్నది
రాక్షసులీ బలవంతులు వారి విరోధముగూడదు ఇట్టివిరోధులుగల
యీతడు కారుచీకట్లు గ్రమ్ముని మహారణ్యమున నుండవచ్చునా?
ఇతనకు గుడిఒడిలము లేదు చుట్టును ప్రాకారము లేదు, తలుపులు ద్వా
రబంధములు లేవు సోమసూత్రము గానరాదు పార్వతియుండు చోటు
గానరాదు ఇంత కట్టుదిట్టము లేని యీయాలయమున బూజానమ
స్కారముల యిట్లుంచుకుండన కేమి భయమువచ్చినది కానిమ్ము. ఇక్క
డ నొకపెద్ద గోపురములతోడను చుట్టుప్రాకారములతోడను గట్టిప
ట్టువట్టి నేనొక పెద్దగుడి నిర్మించెదను "అని తిరిగి గ్రామమునకు
బోయి తన యాస్తినంతయునమ్మి యా ధనంబుగొనివచ్చి య
చ్చట నొకగొప్ప ప్రాకారముగట్టించి వానినడుమనొక పెద్దయాలయ
మును గోపురద్వారబంధ కవాటగవాక్షములతోడను చిత్రంబుల
గు బొమ్మలతోడను నిర్మించి యాలయంబునకు క్రమముగ
సోమసూత్రము త్తించి పార్వతీదేవి యాలయము వేఱగట్టించి
యర్చకుల నిర్ణయించి వారలచే యథాకాలయథావిధిపూజలు

నిత్యంబు నత్యంతవిభవంబుతో నీశ్వరునకు నీశ్వరికిఁ బ్రదక్షిణపూజలు జరుగు నేర్పాట్లు సేయించి యంగళ్లు పెట్టించి యిండ్లు గట్టించి యందు సంసారులను దించి వారలకు భోజనసంపత్తుల నేర్పఱిచి స్వామినిత్యసేవకుఁ బాకళ్లు నంగళ్లు వేశ్యలు కులాలురు స్వస్తివాచకులు మొదలగు సేవకాండ్ల నియమించి తానును ఘనకీర్తుఁడై రాగభోగాదులు క్రమముగా నెరవేర్చుచుండెను. ఇట్లు పరమభక్తిపరాయణుఁడగు నద్దీపకళియారు భగవంతుని సేవ చేయుచుండఁగా కొన్నిసంవత్సరములు సంపూర్తిగాఁ బూజ జరుగుచుండెఁ బిమ్మట క్రమక్రమముగా మాన్యస్థలములు సకాలమున నీయలేకపోయినందున వారందఱును మానుకొనిరి. ఆభక్తుఁడు నున్నంతవఱకు గ్రామస్థులచేఁ బూజ గావించుచుండెను కొన్నాళ్లకు వారును మానుకొని యూరకుండిరి. అటుపోఁగా భక్తుఁడు తానే పూజ యొనర్చుచుండెను. పూజాద్రవ్యంబు లేవియు నున్నను నవి లేకపోయినను దీపసేవమాత్రము తప్పవలేదు. రాత్రింబవళ్లు ప్రకాశమై యుండునట్లు వెలుఁగునట్లుల సేయుచుండెను. ఇట్లుండఁగా గొన్నాళ్లకు దీపమునకుఁ జమురును దుర్ఘటమయ్యెను. అప్పుడు భక్తుఁడు చుట్టుపట్లనున్న చెట్లు కొట్టి తెచ్చి కాల్చుచు దీపకాంతిఁ గలుఁగఁజేయుచుండెను అంతనా చెట్లును సంపూర్ణములయ్యెను తాను ధరించిన యిండ్లయొక్క పైకప్పును, గూలములు వాసములు లెంపులు ద్వారబంధములు కాల్చి వెలుంగుఁ గలుఁగఁజేయుచుండెను అవియును జెల్లిపోయెను. తుదకా భక్తుఁడు దానుమాత్రము మిగిలి మఱి యేద్రవ్యమును లేకయుండెను. స్వామియాలయమునకు దీపము లేదయ్యెను. అప్పుడా భక్తునికి మఱి యేయుపాయమును దోఁచక తనతలవెండ్రుకలు మూఁదికి నెడఁగట్టి యాకొనలను నలుబుఁ దగిల్చి రగిల్చి వెలిఁగించి యదియే దీపంబుగా నాలయమును చుట్టును దిరుఁగుచుండెను వెండ్రుకలు గాలి తలలోని మెదడంటుకొని కాలుచుండి వెలుఁగుచున్నను వానికిఁ జైతన్యము లేక యట్లనే తిరుఁగు

చుండెను. అప్పుడు భగవంతుఁడు తన ప్రమథగణంబులతోఁడను వా
మాంగోత్తమాంగ విరాజమాన గౌరీగంగలతోఁడను బాలచంద్ర శిరో
భూషణములతోఁడను నాగయజ్ఞోపవీత నాగచర్మనాగాభరణంబుల
తోఁడను ప్రత్యక్షమై "నీభక్తికి మెచ్చితి వరమడుగు" మనఁగా
భక్తాగ్రేసరుఁడు "నాకే వరమునక్కఱలేదు మనమీయరణ్యంబున
నుండవద్దు పద పోదము నాగుడితోఁ గైలాసంబునకు" ననివిన్నవించెను.
అదివిని యనశ్వరశివహరుఁ తాళనీ నేత్రుఁడాయాలయముతోఁడ నాతనిఁ గైలా
సంబునకుఁ గొంపోయెను. ఇట్టి చిత్రంబులుగలవె గుడితోను కట్టెతోను
కైలాసంబునకేగిన యీచెంకదళియాను కథఁ జదివినను విన్నను మి
న్నువాక వాల్ప నల్పంబులగు నాయురారోగ్యంబులిచ్చి ధనకనకవస్తు
వాహన సమృద్ధులొసగి రక్షించును

నాట్యసముత్తాండికథ

కంచిలోఁ గాపురముండు నాట్యసముత్తాండి యనునొక భక్తుఁడు
కొండొకనాఁడు శివాలయమునకేగి యందు తాండవలింగమూర్తి
దర్శనము సేసి యామూర్తి వీక్షించి పైకెత్తఁబడిన కాలొకటియు నేల
మోసిన కాలొకటియు వంగిన నడుము నక్రమముగు వికృతాకారమును
జూచి యాగుడిపూజారితో నాముక్తబత్తుఁ డిట్లనియె. "ఓయీ! నం
బీదేవుని యాకారమిట్లేల వికృతముగానున్నది చూడుమదిగో! ఒకపాద
ము నేలను మోపియు మోయనట్లున్నది - మఱియొకపాదము నిగికెత్త
బడి యామిన్ను వెన్నుదన్నియున్నది. నడుము వంగి యసియాడుచున్నది
శరీరమంతయు నొకదిక్కునకు నొరిగియున్నది చేతులు కదలుచున్నవి
పిడికిట నేమియో పట్టినట్లున్నవి అవి యాచేయుఁగదలుట నొకవిధమైన
ధ్వనిఁ గలిగించుచున్నది కన్నులు మూయఁబడియున్నవి భూషణములు
సడలియున్నవి. మెడలోనిహారములు చిక్కువడియున్నవి కేశపాశము
విడియున్నది ప్రక్కలోని పార్వతి గానరాదు ఒకప్రక్కదగ్గఱఁ గూ

-ద్పుండి సూచుచున్నట్లున్నది ఇదియంతయుఁ గన నాకు భయమొదవు
చున్నది ముక్కంటి యొంటికొక యిక్కట్టువాటిల్లదుగదా నిజము సె
ప్పుము" అని మఱిమఱియు నడుగు భక్తుని యమాయకత్వమును గని
యాయచ్చకుఁడు వాని వంచింపఁదలంచి "భక్తవరుఁడా! నీకేమి సెప్పుదు.
ఇప్పరమేశ్వరుని కిది యొకమహావాతరోగము గన్పించినది నేనునునీవలె
నిదిగని యాశ్చర్యపడుచుంటిని. తగినమందు పడపోయిన నదిప్రమా
దించు" నని యనునంతలో నాభక్తుఁడు సతగునఁ బరుగెత్తి యింటికిఁ
బోయి తనకున్న యావదాస్తియుఁ దెగనమ్మి ధనమువట్టుకొనివచ్చి
యానంబిచేతికిచ్చి వైళంబమందు సేసి యిమ్మనియడిగెను. "మఱియు నీ
రోగమెంతవేగముగా నివారణచేయుదు నంతవేగము నేనును నాదార
యు సుతులును నీదాస్యము సలుపుచుందుము ఈభగవంతుఁడే సా
క్షి" యని బహువినయముగా వేఁడుకొనెను. అంత నాటక్కరిపుజారి
యొకప్రొయ్యిపెట్టి యం[illegible] తెనుఁగెనుఁ గొంతయాముదము
ను బోసి చూముకపాకులు, జిల్లెడాకులు, మొదలుగ కొన్నియాకులపస
రుకోసి పిండిముఱిగించి పొంగివచ్చించి వడియఁగట్టి "ఇదియొకతైలము
దీనిపేరు మహానారాయణతైలము. దీనికిదియె మందు నీవుప్రతిదినము దే
వునిదేహమున నిదె మర్దనాసేయుచుండుము రోగముకుదురు "నని చెప్పి
యిచ్చెను. ఆభక్తుఁడు నిదేక్రమమున నిత్యము నాతైలము మృత్యుం
జయునొడలికి మర్దించి కొన్నాళ్లు కాచమురు ముగిసినను లేశమైన
గుణము లేకుండుటచే తాను మఱికొంత తైలమువండి యాయాకుల రస
ముతోఁ గలిపి స్వామిశరీరమునకుఁ బూయుచు నినుపగొట్లములతోఁడ
ను వేడిచేసియావిరిఁబట్టిన బట్టచెఁగుతోఁడనుఁ గాచుచు రవంతయైనఁ
గుదురకుండుటచే విసిగి "ఇంక నీరోగము మానదు ఇట్టివాతములకు
మహామాయిమె తగిన మందు మహామాయియనఁగా సలసలమఱిగెడు
నూనెకెసఁటిలో నుడికిన సర్వావయవపూపేలమానవదేహపు మాంసపు

ముద్దుఁగదా. నేను యిట్టిమంచుగాకున్న నీరోగనివర్తిగాదు కనుక ని
వ్వాడేయుట్లయ్యెద" నని క్రాఁగెడునూనెలో దుముకనుంకించు నాతనికి
నిజపరివారసమేతుండైన చంద్రచూడుండు ప్రత్యక్షంబై "వత్సా! నీభ
క్తికిమెచ్చితి, కోరినవరములనిచ్చెద నడుగు" మనభక్తుఁడు "దురాదర్శా
నావరములమాటకేమి, నీయెడలకే తగనిరోగంబెట్లుసంప్రాప్తించె. ఇది
యెట్లుమానును? ఈ తెవులుమాన్చుకొని నీయనామయదేహమున్నా
కుఁజూపు" మని యడిగెను. మనసిజదయ్యుండాయయ్య నొయ్యనఁజేరఁ
దీసి "నాయనా! నాముగ్ధభక్తుఁడా! యిదిరోగముగాదు. నేను మహాన
టుండను. నాట్యముసేయఁ దలకొంటినేని నాయాకారమిట్లుండును.
నేను జగన్నాటకసూత్రధారుఁడను. భూమియేనానాట్యరంగము. ఆక
సంబునట్లయు. ఈచోట రెండుపాదములుంచి నటింతును. లోకంబులు
ను, లోకేశులును, లోకస్థితులును, సనినపిదప నలోకంబగు నీవిశ్వం
బున నేతాండవమాడునపుడు నేనొకఁడనేయుందును. అప్పుడనాయ
ర్ధాంగమందున్న యంగన నాతాండవమునకు సాక్షియై యీక్షించు
చుండును. దానంజేసియే యామెకు మహేశ్వరమహాకల్ప మహాతాం
డవసాక్షిణి" యనునామాంతరంబు వొదవెను. ఇదిగాక నాకాదిలోక
పాలకులును, లోకస్థులును, సమస్తభూతగణప్రపంచంబును, మార్కం
డేయాది మహామునులును ప్రహ్లాదనారదవసురుద్రాదిత్య ప్రముఖబర్హి
ర్ముఖపురస్కృత బ్రహ్మ విష్ణువులకుఁ గనులపండువులగా నొకానొక
ప్పుడు తాండవమాడుచుందును. ఏనెప్పుడునాట్యముసేసినను పార్వతినా
ప్రక్కనే గూర్చుండ చూచుచుండును. ఈతాండవవేషమేగాని రోగము
లేదు. ఈనాతాండవరూపమును దర్శించినవారికి మఱిజన్మలేదు. కాన
నీవునాతోఁగూడఁగైలాసంబున కరుదెంచి మఱిభూమియందు జన్మించ
క దేవత్వముచుబొందిన యీతనువుతోడనే నాసన్నిధినుండు" మని
యూతనిం దనతోఁగొంచునేగెను. కాఁబట్టియట్టిభక్తుండగు సీనాట్యన

మర్త్యాండికథ వినువారును, జదువువారును భూలోకంబున ననేకాబ్దం
బులాయురారోగ్యైశ్వర్య సంపన్నులై సమస్తసుఖంబు లనుభవించి
తుదకుముక్తిభాజనంబగు కైలాసంబున శాశ్వతముగానుందురు.

కాళహస్తికన్నప్పకథ

దక్షిణకైలాసంబనఁ బ్రశస్తికెక్కిన కాళహస్తియును పురప్రా
వరణంబున నొక్కింతదూరమున నుడమూరను పేరనొక బోయపల్లె
కలదు. అందుకన్నప్పయను నొకబోయనాయకుఁడు శివభక్తిపయఃప
యోధినిర్మగ్నమానుండగుచు శివపరతంత్రవృత్తినుండును. అతండొక
నాఁడు వేటకై తనబోయలు కొందఱు వెంటరా నరణ్యంబునకు నాఖేటం
బున కరిఁగియలసి యందునొక శీతలచ్ఛాయాసమావృతంబగు నొక
భూరుహంబుపొంతఁ బరుండికించిన్మీలిత నయనుండై నిద్రించుచుం
డెను. అప్పుడుగంగాధరమూర్తి యాతనియుంగిఁత చెతింగి తనసేవా
కైంకర్యం బతనికొడఁగూర్ప నుద్దేశించిస్వప్నసాక్షాత్కారంబున నతని
తో "ఈమార్గంబునఁ గొంతదూరం బేఁగితివేని నీకుదివ్యాంగంబగు
నొకలింగంబు దృగ్గోచరంబగు నదియునీప్రాణలింగమనుమీ. ఏమఱక
దానికిసభక్తిసేవాకైంకర్యంబు సేయుచుండుము. దానసీకు మేలుగలుగు"
నని యానతిచ్చి తానంతర్ధానంబునొందె. అట్టిస్వప్నంబుగని యాకన్న
ప్పయదిరిపడిలేచి, యున్నట్టుండి నలుదిక్కులంగలయంగనుఁగొన నొక
యూర్ధ్వదిక్కునఁ గాలిత్రోవని, యామార్గంబునఁ గొంతదవ్వేగునంత
లోనపూర్వలింగాకారం బటఁగాంచి "భళీ! నాకలమెంతనిక్కువంబు.
ఈదివ్యలింగంబట నాకొఱకేవెలసెఁ గనుఁగొంటిని. ధన్యుఁడనైతిని.
వాయుమూర్తికంబును ఫాలలోచనంబునుం గలయీశునిచటఁగంటి. ఈ
తఁడెనాప్రాణలింగ" మనిసాష్టాంగదండమిడి ప్రదక్షిణముసేసి చేతులు
జోడించి మఱిమఱిమ్రొక్కి నాభాగ్యవశంబున నీశుండట నాకుఁ బ్ర
త్యక్షంబయ్యె. నాకలనిజమయ్యె. ఈయీశ్వరునిచట విడిచి నేఁబోఁద

గను. ఈతనిబుజ్జగించి యొడంబఱచి నాగ్రామంబునకుం గొంపోయి పాఁకఁగట్టి యందు బ్రతిష్ఠించి పూజించుచుండెద" నని నిశ్చయించి మఱల నద్దేవునకు పునస్సాష్టాంగంబుగావించి కైమోడ్చి సభక్తికంబుగా గద్గదస్వరంబున నిట్లువిన్నవించె—"నాతండ్రీ, నాదేవా, నాయీశా నాప్రాణలింగమా, నీవిచట నొంటినుండుటకుఁ గతంబేమి? ఎవరిపైఁ గోపమున నిచటకేఁగుదెంచితివి? నాఁడుదక్షాధ్వరంబున నిజయోగాగ్ని నిదగ్ధయైనసతికొఱకు హిమవత్పర్వతంబున నత్యుగ్రయొక్కఁడపవు మొండి వ్రతపంబొనరించి పార్వతీసమాగమంబునొందితివి వామభాగమున నామెను ధరించితివి నేఁడట్లనే నీదేహదక్షిణభాగంబలంకరించుటకు వేఱొక సతిగావలెనా? అట్లయినఁ జెప్పుము మాయూరనీకుఁదగిన కిరాతాంగన యొండుగలదు దాని నీకుఁ గూర్చెదను. సుప్రసన్నులతోఁ బోరాడునపుడు నీయొక్కగిబ్బనిప్పటకు మోపికొనవచ్చి నేలబడవైచిపోయెనా అట్లయిన నిప్పుడేపరుగెత్తిపోయి దానింబట్టి తెచ్చెదను లేక శత్రువులెవ్వరైన తఱుముకొనివచ్చిరా? అట్లయిన నాయుకవిక్రమంబున నట్టిపగతుని నొక్కకోలను నేలఁగూల్చి నీభయంబుఁదీర్చెదను లేవాభక్తుడనగు నన్నుద్ధరించుటకై చనుఁగాచియుంటివా? అట్లయిన నాతోఁడరమ్ము మాబోయపల్లె నీకొక మంచియిల్లుగట్టించి యందునీకుభోజనభాజనములకు దగిన వసతులనేర్పఱచి నిత్యము నేను సేవచేయుచుందును. అసలైన పుట్టతేనెయు మంచివెదురుబియ్యమును గలవు కాయగూరలనేకములు గలవు బహువిధములగు మాంసాహారములు గలవు. లేచిరమ్ము వేగమ పోదము" అని యెన్నివిధములఁ బిలిచినను స్వామి మాట్లాడక స్థాణువై యూరకుండెను అదిగని కన్నప్ప తనలోనిట్లని వితర్కించె. "నేనెంతబ్రతిమాలినను శూలి చూచుమాటాడలేదు కారణము తెలియదు. ఏనను చిరకాలమునుంచి యీనిర్మానుష్యారణ్యప్రదేశమున నొక్కఁడ పడియుండుటచే భోజనము లేక శుష్కించి నీరసపడియున్నాఁడు. అం

దువలనఁ బలుకలేకున్నాఁడు కాఁబోలు! కానీ, నేనిచ్చటనే కొంతకాల
ముండి యాతనికి భోజనము తృప్తిగాఁ బెట్టి కొంతబలము మనస్థైర్యము
గలుగఁజేసి నుడిపిల్చుకొనిపోదును అని నిశ్చయించి యాచోట చుట్టు
ను శుభ్రముసేసి యాహారాన్వేషణములకై యేగుచుండెను ఇటులుం
డఁ దొల్లి కొందఱు దైత్యులు శివునిఁ గూర్చి యుగ్రతపంబొనర్చిరి వార
లకు నాతఁడంతఁ బ్రత్యక్షమై "వరముఁ గోరుఁడిచ్చెద మీకువలసిన
బ్రహ్మవిష్ణ్వాది పదవులనైన నిచ్చెద" ననియెను. అందుకారాక్షసులు
"దేవా! మాకా యాపదవు లేల? బ్రహ్మాదులు మా రాక్షసులకు లొం
గినవారై మా బాధలుపడలేక మమ్ము నిగ్రహించుటకు నిన్నుఁ బ్రా
ర్థించుచుందురుగదా! వారలకజేయులైనట్టి మాయంధక, గజ, త్రిపుర
తారకాద్యసురుల నీవనిర్జించితివి వారు నీచే హతులై నీనామహాత్మ్యమును
బొంది నీసన్నిధినుండిరి గాని నీతోనైక్యము గాలేకపోయిరి మేము
పునర్జన్మ లేక నీయుదరంబున నుండఁగోరి మా దేహముల నీకాహారము
గా నొసంగవచ్చితిమి మమ్మునమెసవి మాకు నీగర్భగోళములో శాశ్వతా
వాసము నిమ్ము అందుండి మేము జన్మరాహిత్యులమై సుఖించెద" మనిరి
అందు కాయంధకాసురభంజనుఁడు "ఓదనుజులారా! మీరు కోరిన
కోరిక బహుదుష్కటమైనది అయినను తప్పక దీర్చెదను. మీరు శ్రీకాళ
హస్తిపుర సమీపారణ్యమున మృగరూపమునజన్మించి యెవరికింటం
బడక సంచరించుచుండుఁడు కలియుగాదిని నామహాభక్తుఁడు బోయ
వాఁడొకఁడు మృగాన్వేషణకై వచ్చును అప్పుడువానికి మీరగుపడు
దురు మిమ్మువాఁడు సంపిమీ దేహములను నాకుపండిపెట్టును అవి నే
నారగించి మీకుమోక్షం బొసంగెద" నని చెప్పియంతర్హితుండయ్యె
అదితిసుతులు వెంటనేవచ్చి యాయరణ్యంబున మృగరూపంబున నున్న
వారు. కన్నప్పకు దృగ్గోచరులుకాగానే యామృగయుల వేఁటాడివాని
మాంసంబులు రుచిపుట్టినట్లు వ్రుల్లలగుచ్చి కాల్చిప్రక్కనున్న సరోవ

రంబున పుక్కిడునీరు నోటఁబట్టుకొని, యెడమచేతం దనకోలలువిల్లును బట్టి కుడిచేతమాంసదోనికలు బట్టి తలపైఁ బూలదాల్చి వేవేగవచ్చి యెడమకాలి చెప్పుతో నిర్మాల్యముఁదీసి పుక్కిటినీళ్లతో మార్జనము చేసి తలపై బువ్వులతోఁబూజనలిపి కుడిచేతినంజుళ్లు భోజనము పెట్టి యిట్లు దినదినమునుఁ దప్పక సేయుచుండెను లింగదేవుఁడును బ్రత్యక్షము గా నారగించుచుండెను. ఇట్లుండఁగా మహారణ్యమగుటచే నిత్యపూజ యొనర్ప లేక మొకమిూఁగి యాఱునెలలకొకసారి గడుయత్నమున నచ టకుఁ జని దేవునికిఁబూజానమస్కారంబులు గావించిమఱల వచ్చుటకుఁ బోయిన వాఁడొకనాఁడు దనమామూలుపూజ సేయుటకు వచ్చిచూచి యీస్థలమంతయు నపవిత్రమైనదని శుద్ధిసేసియథోపచారాపచారముల తోఁ బూజించి రహస్యముగా నటనేగాచియుండెను ఇంతట గన్నప్ప తన పూజాద్రవ్యంబులు దెచ్చి పూజించువిధానముంగని యమ్మోయియా మూథాత్ముఁడు దేవునెంగిలిసేసెను వీఁడుతన పాదమున నిర్మాల్యవిస ర్జనంబుసేయుట, యెంగిలినీటమార్జనంబుసేయుట, మాంసమునివేపం చుట మొదలగు నీకార్యములెల్ల స్వామియెట్లుసహించె వీనినెట్లయిన నంతంబునొందింపవలెను నేనువీనితోనిగ్రహించరాదు. తొంటియేనుం గును సాలెపురువుసంపిన టులనేఁ జేయవలెను. ఒకయరణ్యముననొక తంతువాయంబు భూరుహంబుపొంత వెలసియున్న యొకలింగమూర్తికిఁ దనతంతువులచే వృక్షశాఖలంచిలయ నల్లియొక యాయాకారముగా నిర్మించి దానికిఁ బ్రాకారగోపురద్వారగవాక్షాదు లొనరించి యాగుడి యందు దేవునికిఁ దానుకుసుమంబులుదెచ్చి పూజించుచుండెను ఒక నాఁడొకద్విపి యాయూర్ణనాభం బొనర్చినయాపనిగని యెవరిట్లు స్వా మియగుపడకుండ మూసిపెట్టిరని తనతుండంబుననాపట్టెల్ల తెగఁద్రోసి తుండంబునఁ దెచ్చిననీళ్ళతో మార్జనంబొనర్చి శిరంబునఁదెచ్చిన పచ్చనిపూవులతోఁ బూజించెను ఇంతలోసుమంబులు దేఁబోయిన

సాలెపురువు ద్విరదచేష్టితంబునుఁగని తనయంతరము వానియంతరము
పరస్పరతారతమ్యము నఱయక సాహసించి యాకరితుండంబు వెంబడి
శిరంబునకెగఁబ్రాకి లోలోనలిచిఁ దోమ స్తిష్కముమాయచేసి దాని
తోనాయుభంబును జావునటులఁజేసి సంపి తనక్రోధముఁ దీర్చుకొన
లేదా. నేనును నట్లే పీనింగపటోపాయంబునఁ బరిమార్చెద''నని మఱి
మఱిఁజూచుచుండ నాఖండపరశుండు వాఁడు దెచ్చి మాంసము నార
గించి యొకకంట నీరుగార్చుచుండెను. ఆనీరుగారుట కనప్ప గాంచి
"అయ్యో, నాదేవుని కంటికిరోగము వచ్చినది. దీనినేనెట్లు
మాన్పుదును ఇది యేమిరోగమో పోల్చువారెవఱు మందిచ్చువారెవ
ఱు. తెచ్చువారెవఱు." ఇట్లని యనేకవిధంబుల నాలోచించి "యిన్ని
పాట్లుపడుటకన్న నాకుడికన్ను నవలీలఁబెఱికి స్వామి కంటిమీఁద నతికి
యానీరుగారుట మాన్పెద'' నని యట్లనేచేసెను వెంటనేకన్ను నీరుగా
రుట చూచివేసెను. అప్పుడకన్నప్ప రెండవకంటి కెన్నడైన నిట్టిరోగ
ము వచ్చునేమో అట్లురాకుండ నిప్పుడె నాయెడమ కన్నుకంటికి ముందు
గా నతికివేతునని కన్నుఁ బెఱుకఁబోవునంతలో నంతకాంతకుండు పొడ
సూపి యాకన్నప్ప మొదటఁ దనకిచ్చిన కన్నుతనికి మఱలనిచ్చి "నీభక్తి
కి మెచ్చితిని. నీవువేఱుగ నాకియ్యవలెనా? నాకన్ను లేనీకన్నులు. నీక
న్నులేనాకన్నులు. నేనేనీవు. నీవేనేను." ఇట్లని సంభాషించుకొనుస మ
యంబున తొంటియోగి యదిగని తానున్నస్థలమునుంచి బయలుపడి
కన్నప్పకు సాష్టాంగదండంబుల్ మ్రొక్కి "నీయెడనేఁజేసిన యపరాధంబు
నకు నన్ను క్షమింపుము. భక్తుఁడవన నీవేభక్తుఁడవు. శివైక్యంబన్న నీదే.
నీవంటి శివైక్యపరతంత్రులు మఱిలేరు మహాభక్తుఁడవు నిన్నుఁ బూ
జించినఁజాలును. శివునివేఱఁ బూజింపఁబనిలేదు." అని బహుభంగుల
నాతనిఁ గీర్తించుచుండఁ జూచుచున్న తల్లి భవానీదేవియు నక్కడ బి
క్కటిలి నిలుచున్న భక్తులగు ప్రమథగణంబులు నతికుతూహలులగు

చుండిరి అంతలోఁ గన్నప్పది దిక్కుమొక్కంటియు పన్నగభూషణుని
దిక్కుఁ గన్నప్పయుఁ బరస్పరాలోకంబులు సేసికొనుచుండ వారిదృష్టు
లన్యోన్యంబు నేకీభావంబులగుట నెల్లఱుంగాంచి మించినభక్తియో
గంబునఁ దదేకదృష్టులై వారి దెసఁ బఱఁగఁజూచుచుండిరి. అప్పుడప్పరమే
శ్వరుండు గన్నప్పను గాఢాలింగన పరితుష్టునిఁ జేసి “నీకుఁబురుషార్థంబు
లు నాలుగునిచ్చెద ఇంద్రాది దేవపదవులనైనఁ గోరిననిచ్చెదఁ గోరు”
మనసమ్ముగ్ధభక్తునన్మృదునితో “దేవా! నాకు మోక్షమన్న నేమి
యో దెలియదు పురుషార్థంబుల తెలివి మొదలేనున్న ఇంద్రాదిపదవు
లేల? నాకుఁ గావలసినదొక్కటియె అదియేకన నీదృష్టిసర్వదా నాప
యింబ్రసరించుచుండవలె నాదృష్టియెల్లవేళల నీయంఘ్రులయు దనిలిచి
యుండవలెను మనమిద్దఱముఁ బరస్పరాలోకనే వదన్యోన్యదృగ్జాలుర
మైయుండవలయు నింతియనాకోరిక” అని యూరకున్న కన్నప్పను గ
రుణార్ద్రదృష్టింగాంచి తనయెదుటనుంచుకొని యొకరినొకరు సర్వదా
నిరీక్షించుకొనుచుందురు. నేఁటికినిఁగాళహస్తిలో నీశ్వరసాన్నిధ్యంబు
నఁ గన్నప్ప విగ్రహంబునుగలదు. ఆకన్నప్ప పుక్కిటినీరే దేవునికిమా
ర్జనము సేయుచుందురు. ఆకన్నప్పను ముందుపూజించి యాశేషించిన
పుష్పాదిద్రవ్యంబుల శివునిఁ బూజించెదరు. శివునికిఁ గన్నప్పనము సేసి
నవాఁడగుటచేఁ గన్నప్పయను పేరనాభక్తుఁడు ప్రసిద్ధికెక్కెను. ఈకన్న
ప్పకథ జదివినను, విన్నను, వ్రాసినను సద్యోముక్తికలుఁగును. వింటిరా
భక్తవరులారా! భగవంతునికి భక్తులయందున్న గౌరవము తనభక్తుని
కగ్రపూజయిచ్చి యాతని శేషంబును దాఁ గొనుచున్నవాడు. ఇట్టిముగ్ధ
భక్తులనెందఱినో యీశ్వరుఁడు కాపాడుచుండుట వినుచుంటిమిగదా
వారలచరిత్రంబు లీతీరున నేమనము ప్రసంగించుకొనుచుండుటలో లోక
వ్యాప్తంబులైనవి” అని చెన్నబసవన్న యడిగినప్రశ్నపై నతండు విను
చుండ భక్తులకు బసవేశ్వరులు మూఢభక్తులకథలు వినిపించి మఱియు

నాభక్తులను సంబోధించి మున్ను కళియంబనాయనారను భక్తుఁడు సర్వదా యిట్టిమాఢభక్తులకథలు సెప్పుచు మీవంటిభక్తులను దనుపుచుండెడివాఁడని మనమువినలేదా? అట్లనే నేఁడు నేను మీచెవులకింపుసొంపొదవెడికథలవినిపించి మీసేవ సేయఁగలిగితి నింతకన్న నాజన్మంబునకు వేఱసార్థకతయున్నదె" యనుచు వారలగోష్ఠిని గొలువుదీర్చియుండెను

సకలేశ్వరమాదిరాజు కథ

భూదేవి కంఠహారమున నాయికామణియనందగి నంబెయనునొకపురంబున కధీశుండై పురమున్దనుభక్తుఁడొకండు సకలేశ్వరమాదిరాజను భూనాయకుం డుపనాయకవృత్తిని బ్రజాపాలనంబు సేయుచుండెను అతండు సకలసుగుణనికరప్రపూరితుండును, శమాదిషట్కసంపన్నుండును, పశిరూప్యష్టాంగయోగసిద్ధుండును, నమలినచిత్తుండును, బ్రవిమలవృత్తియు నజరిత్తపతానువర్తనగజ్జపూర్యవునుపలుండును బాహితాఖండలప్రతిరాశివంతులుగును త్యాగభోగభాగ్యసకనస్తు సంపత్తిప్రపూరితాశులుగును, సంగీతసాహిత్యావార్గ్వభవ సమగ్రుండును దాపీదానావిపరిజన ప్రజాపాలనానుగ్రహుండును, వీణాగానవాయిద్యనిపుణుండును, వేదవేదాంగపారగుండును, శ్రితకల్పభూరుహుండును నగుచు నవనినేలుచుండును. ఇట్లుండ నొకానొక కాలంబున కాతనికి జంగమలింగానుభవ ప్రాపత్తి గలిఁగి ప్రతిదినము గడియగడియకు వితరచింతలు మాని, రాజ్యభారంబు మంత్రిపై నిడి లింగపూజసేయుచుండును పూజానంతరమునం దనేకవిధంబులగు ననేకచిత్రవిచిత్ర రూపంబులఁదంబుమీఁదెడు ననేకాహ్వాయంబులగు వీణెలననేకరాగంబులను మేళగించి నాయకశంబున నాయారాగంబుల నాయావిపంచులు పలుకుచు నునటుల నేర్పు బచియించుచును శంకరాభరణము మున్నగు శివప్రీతికరంబులగు రాగంబులు పలుకఁజేయు సమయంబుల నాయుమాధవుఁడా వీణెయం ~దనె

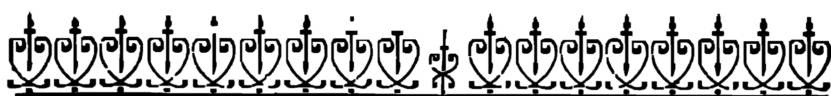
నమర్చుకొని తా ననేకరాగంబులం బాడుచుండ నయ్యండజయాన యగు జలిగొంకదేవి కూర్మికూఁతురు నాదంబునకు దగులయ్యశ్రుతుల నతుల వినోదంబునఁ బురిగొల్పుచుండును. అదిగని ప్రమథులు నిత్యాంతప్రమోదవంతరితస్వాంతులగుచుఁ జూచుచుందురు ఇట్లత్యంత భక్తిసమంచితుండగు నయ్యుత్యుత్తమ భక్తుండు కాత్యాయనీ భర్తృపూజాతత్పరుండై యొకానొకనాఁడు శివభక్తులెల్లఁబు గలసిమెలసి సుఖగోష్ఠినుండ మాదరసువినుచుండ శ్రీశైలంబున మల్లనసు లేక మల్లికార్జున నామక భక్తుండొకండు రాజ్యంబువిడనాడి భక్తియోగంబున జ్ఞానయోగ బునొండొంట నేకీభావంబులుగొన దేవత్వంబునొంది శ్రీశైలమల్లికార్జునుండనఁ దానే యాపర్వతాధిష్ఠానదేవుండై యున్నవాఁడని విని యాతని దర్శింపఁగుతూహలుండై తనరాజ్యంబువిడిచి యతిప్రయత్నీకృతప్రయాణంబుల నా శ్రీశైలంబునకుఁ జని యందలి విశేషంబులం గనుచు పోవుచుండెను ఆపర్వతరాజంబున సమస్తంబును లింగమయంబె చెట్లు నదులు గండశిలలు గుహలు మృగములు పక్షులు సరీసృపములు లోనగు సమస్తస్థావర జంగమ పదార్థంబులన్నియు నాతనికిఁ గేవల లింగాకారంబులవలె గనుపట్టుచుండెనివి ఇట్టివిశేషంబులఁ గనుచుఁ బాతాళగంగలో మునింగి ముక్తిగుండంబునఁ గ్రుంకువిడి మూలవిరాళ్లింగ దర్శనంబుగావించి యింకమల్లికార్జున లేక మల్లయ్య ప్రత్యక్షలింగమూర్తి దర్శనంబున కాతని నన్వేషించుచుఁ బోవంబోవ మార్గమధ్యంబున నొకచోట నతనిదృఢభక్తి నరయుఁగోరి మల్లయ్య తనయోగప్రభావంబున విశ్వరూపంబుదాల్చి త్రోవనరికట్టి యడ్డంబుగా నితనికేగుటకు దారిలేకుండఁ బండియుండెను మాదిరాజు చనిచని యావిశ్వరూపునిఁ గాంచి యువికాళ్ళుసేతు లివితలయును సంగవిచక్షణలేక పడియున్న యీరూపంబేమి ఇదియొక కొండయో, బండయో, భూతమో, మృగమో, నదీప్రవాహమో, సత్త్వత్రిఘాత్రీకమో, నిరూపింప శక్యంబుగాకున్నది.

విసను దీనితల యెక్కడనున్నదో సూతమని చని మూఁడుసంవత్సరము లేకప్రియాణంబుగా నరిగినను దలగానరాలేదు మఱలివచ్చి కాళ్లదెస గనుఁగొందమని యాదిక్కున నెనిమిదిసంవత్సరముల నవరతప్రయాణం బొనర్చినను కాళ్ళుకనఁబడలేదు. అంత యథాస్థలంబునకు మఱలవచ్చి సాష్టాంగదండంబాచరించి చేతులుజోడించి "మహానుభావా! నీమహాత్వ్యం బుఁగనుంగొన నాయింద్రాదులైనం జాలరన నేనెంతవాఁడ. నన్నను గ్రహింపు" మని యనేకవిధంబుల నమ్రుఁడై క్రమవాగ్రసంబాతని చె విసోకం జేయుటయు నానుల్లరుసు ప్రత్యక్షంబై మాదిరాజు నాలింగనం బుసేసికొని నీభక్తికిమెచ్చితి నీవిట శివపూజ సేసికొనుచుండుమని యత నికొక యాశ్రమంబుఁ గల్పించి యీ చెట్టు గొమ్మనీడ బహు దూరప్రసారి నీ విక్కడ నిశ్చల జప సమాధి నిష్టనుండుమని చెప్పి యాతనిమరల భూమికిబంపనూహించి, యాతలో కొంతకాలంబునకుఁ దానొకగొల్లని కూపంబుధరించి మేతెంచి యామాదిరోజున్న చెట్టుకొమ్మనతికివైచెను అంత నామాదిరాజయోగి యా గొల్లవానింగని "యోరోరి మూఢుఁడా, పాపాత్మా, నీకునఱుకుటకు మఱిచెట్టుకొమ్మ లులేకపోయెనో? నాయున్నవృక్షశాఖయే ఖండింపవలెనా? చూడు. నిన్ను నాకోపానలంబున భస్మముసేయ గలనుగాని తపస్వికిఁ గోపము కూడదు" అని తన్ననేక విధంబుల దూషించుచున్న మాది రాజుంగని కపటగోపకుండగు మల్లరుసు నవ్వుచు "నేమయా, యోగిపుంగవా' మహాతపశ్శాలీ, నీయాగ్రహంబునకు మేఱయేమి? నీవు తపస్వివా? తాపసికిఁ గోపముండవచ్చునను నేను పాపినంటివి లోకులు పాపాత్ములు గాని వారెవ్వరు?' పాపాత్మ పాపస భవ, యను నార్యోక్తి విన లేదా? మనపుట్టువు పాపకూపమునందుండి మన పెఱుఁగుట పాపలోక మున మనమరణాము పాపమువందే నాకుఁగొట్టుట కొక చెట్టులేదా యుని యడిగితివి నీకు నివసించుటకు మఱియొక్కచెట్టు లేకపోయెనా?

సంసారముత్యజించి మీవంటిసన్యాసులు మఱల సీమణాత్రియాంభిలాష వ్రుంసుటఁ గాదే నీవిప్పుడు కోపంబునలంబించుట సర్వసంగపరిత్యాగి యగు యోగికి కాలస్థలవిచక్షణాంబులేల? తినతపంబున కెచటనైనను సరె యెప్పుడైననుసరె" ఇట్లని యనేక విధంబుల సోదాహరణంబుగ నాతనిమందలించుచు నిజరూపంబు చూపిన మల్లికార్జునస్వామినిఁ గని మాదిరాజుసిగ్గుజెందిన మొగంబుగలవాఁడై తన్నుఁ దానిం దించుకొ నుచు నపరాధంబు క్షమింపుమని బహుభంగులఁ బ్రార్థించెను. అంత నామల్లయ్య మాదిరాజ గని నిన్నుఁనుఱల భూలోకంబునకుఁ బంప నేఁ జేసిన పన్నుగడగాని, నీ భక్తికి లోటులేదు పరమేశ్వరునానతిని నదికేశ్వరుఁడు భూలోకమున బసవేశ్వరరూపంబునఁ గల్యాణపురం బున బిజ్జలరాజమంత్రియై యవతరించినవాఁడు అతనికి సహాయుండవై శివభక్తియోగింబున నతనితోఁ గూడ వర్తించుచు నీ భూలోకంబున నీవు నేఁ బదిసంవత్సరములు నుండవలెను ఇప్పుడు నీకారు నూటయే బది సంవత్సరములైనవి. మఱియేబది యబ్దంబులు బసవనమంత్రితో నుంటివేని నామీఁదనిన్ను నాసన్నిధికిరావించుకొనియెదను ఇప్పటికినీకుఁ గావలసినవరంబులు గోరు మిచ్చెద వానిం గైకొని బసవనమంత్రిఁ డ నుండుము" అనునంతలో చూచి రాజు పునఃపునఃదండనంబులొనరించి "దేవా! నీవు వరంబు లొసంగెదనంటివి ఏమివరంబులుకావలయును? స్త్రీలఁగోరుదునా? అందఱును బరస్త్రీలే అయువందునా అదిమాయ దానిని గుర్తెఱుంగజాలము ఆ మాయవచ్చు నెప్పుడో పోవు నెప్పు డో వచ్చుట నెచ్చటనుండియో పోవుట యెచ్చటికో తెలియదు పోని మ్ము ఇంద్రపదం గోరుదునా? అదియేమి శాశ్వతము ఇప్పటికెట్టి యిం ద్రులెందఱైరో? బ్రహ్మత్వమందునా? అదియు నధ్రువము ఇది యె న్నవసృష్టియో ఇంక నెన్ని సృష్టులుగానున్నవో శాశ్వతమైనది యన పాయమైనది శివపద మొక్కటియె అది నేఁ గోరనక్కఱ లేదు.

గాన మహాప్రభో, నాకేవరంబులక్కఱలేదు నీయనుగ్రహంబను వరం బొక్కటియె సాలును నిన్నుఁబొడఁగని నీచేనుఁ గలావితుఁడనగు నాకు నిత రవరసముదాయమునందుఁ గోరికయుండునే మందారకుసుమంబు నా ఘ్రాణించు నిందిందిరమధునకుసుమంబునొందునే నాకు నీయంఘ్రిద్వయ భక్తిదప్ప వేఱువరంబక్కఱలేదు ॥ అనుచు మఱిమఱిభక్తిపరవశత్వం బున సాష్టాంగంబాచరించుచతరి గిరున బుఱ్ఱతిరిగి కళ్యాణపురంబున బ సవేశ్వరుల యాస్థానమంటపంబు సమీపంబునఁ బడిలేచిన, నంతకు ముందొకనాఁడు బసవేశ్వరులు సంగమేశ్వరుం దర్శనంబునకుంబోయి లింగాకారమధ్యంబు వెలువడి యీమాదిరాజువంటి యొక వ్యక్తిపై కివచ్చి తన్నుంగలసినటులఁ గనిపెట్టియుండెను గనుక నీమాదిరాజును బసవన చేయూఁతయిచ్చి లేవనెత్తి సాష్టాంగంబెఱిగియును నమోక్తుల నుపచారంబులుసలిపి తనయొద్దనుంచుకొని కన్నతండ్రివలె నాతని భా వించుచు నతిభక్తిగౌరవంబు లాతనియెడఁ గనపఱచుచు శివార్చనాపర త్వంబున నిద్దఱు నేకనిష్ఠాగరిష్ఠులగుచు రాచకార్యంబు వేమఱక విధ్యు క్తంబులుగా నెఱవేర్చుకొనుచు కొన్నిరాజుచే మన్ననలంగొంచుఁ బ్రజ లచేఁగీర్తింపఁ బడుచు, శివభక్తులచే నాదరింపఁబడుచు మహావైభవం బున శివమతస్థాపకుఁడగుచుండె ఆట్టి బసవేశ్వరులయందు వాత్స ల్యంబున మాదిరాజును ఉత్కృష్ట శివునియపర రూపంబని నాతని యొద్దన సద్వికాల సర్వావస్థలయందుండి యాతని నేక హితోక్తులు గఱపుచు నతనికిందోడుఁ నీడయైయుండెను మల్లికార్జునస్వామి యా జ్ఞ ందాల్చి యాదేవుండానతిచ్చిన గొడువ యేఁబది యేండ్లు బసవేశ్వరుల తోఁ గడిపి పిమ్మటవఱల శ్రీశైలంబునకరిఁగి వారియాస్థానంబున వా రినన్నోష్ఠినుండంగలవాఁడు ఈమాదిరాజుచరిత్ర మింతచిత్రమైనదిగను కనే యన్నిఁటికన్న నిది మిన్నయైనది కావుననీతని సత్కథసావాధా నమనస్కులై వినువారెల్లఱు శివసాయుజ్యమును బొందుదురు. చదివి

నవారును, వ్రాసితద్గ్రంథంబును నిత్యపారాయణంబుగా పూజాపీఠంబు
ననుంచుకొని భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బూజించువారికిం గలుఁగుఫలము నిక
వక్కాణింపశక్యముగాదు. చతుష్షష్ట్యుపచారాంచిత చతుష్షష్టిసమయ
సమాచరిత నిశ్చలసద్భక్తిపూర్వక శివపూజాఫలంబు సద్యఃప్రాప్తం
బుకాఁగలదు.

బసవపురాణము.

నాల్గవయాశ్వాసము

మడివాలు మాచయ్య కథ

ఈభూమండలమున నెప్పరిగెయను నొకచిన్నపల్లెగలదు. అందు మడివాల మాచయ యనునొక శివభక్తుఁ డుండెను ఆతం డయోనిసంభవుండు కులమున రజకుఁడు. శివభక్తికిమూలకందము జితేంద్రియుఁడు జ్ఞానసంపన్నుఁడు సర్వదా జంగమార్చనా సక్తచిత్తుఁడు వీరశైవుఁడు. న్యాయశీలుఁడు. నిష్ఠురప్రగల్భవాగ్విముఖుఁడు. భక్తిప్రసంగసుముఖుఁడు అరిషడ్వర్గమర్గన్యాపహారి. అపునర్భవాపవర్గమార్గప్రచారి హరభక్తానుసారి, దీనజనోపకారి దుష్టజనాపకారి భక్తివినూరమారి దురాచారదూరి. లింగజంగమార్చనప్రకారప్రచారి భక్తాంఘ్రిరేణువు. ఇట్టి మహానుభావుఁడు కులమునఁ జాకలియయ్యును దన యయోనిజత్వమున మహానుభావుండు కావచ్చును కల్యాణపురంబున బసవేశ్వరుల భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబులును జంగమభక్తార్చనదీక్షయు విని తానాపురంబునకేఁగి బసవేశ్వరులంగని వారిచే సాక్షాత్ఫాలనేత్రుఁడుగాఁ బరిగణింపఁ బడి సపర్యలనందుచు నందేయుండెను. తన కులవృత్తియగు బట్టలుతుకుట యెయ్యొకముఖ్యకర్తవ్యంబుగా నిశ్చయించుకొని హరభక్తుల మాసిన బట్టలు పరిశుభ్రముగానుదుకుచు వారలకిచ్చుచుండును బట్టలుతుకు కాలంబున మిగులనాచారసంపత్తిగలిగియే సంపర్కముఁ దగులనీక యుదికినవస్త్రములం దనతలనే ధరించి మోయుచు సహజబలసంపన్నుఁడుగనుక నొకకేలనొక సురకత్తిధారాకరవాలంబు దాల్చి రెండవచేతనొక గంట వాయింపుచు "శివభక్తుల మడిబట్టలుతికి తెచ్చుచున్నాను. వీనికే

విధమైన మైలయు సోకఁగూడదని చేరరాఁబోకుఁడు. వచ్చినఁ దెగనఱికెద
దూరంబుగఁబొండు అప్పురాయఁడు ,,అని నోటఁబాటుచు గంటమీా-
టుచు కత్తిఁజూపుచు నిటికినేఁగి మొపరిబట్టలువారి కిచ్చుచుండు.
తానుసుకువేళభక్తు లెవరైన నేఁగియడిగిన వలసినన్ని మడుగుధావతు
లువారికిచ్చును. ఇట్టిశిష్టాచారసంపన్నుఁడయొక్క వీరభక్తిప్రతాపంబు
భక్తులచేవినుచు బసవేశ్వరులు వేయువిధంబుల నాతనిఁ గొనియాడు
చుండును. అదివిని పురజనులందఱు నిట్టిభక్తుఁడు లేఁడని పొగడుచుండిరి
జనులనుతికిఁ బాత్రుఁడై వీరాచారపరాయణుండగు మాచయ కళ్యాణ
పురంబున నట్లుండి యొకానొకదినమున యథాప్రకారముగా నుదికిన
భక్తాంబరముల నంబరమంటెడు తనశిరంబుపై మూఁటగట్టిపెట్టుకొని
యింటికి బోవుచుండ నొకమనుజుండావని కేకలు ఘంటానాదమువినుచు
న్నను చేతనున్నకత్తి గనిపించుచున్నను ప్రమాదవశంబున దాయం
జనుదెంచి తప్పించుకొనిపోవుటకు నడ్డంగ్రోవ లేకపోయి నాతనికెట్టె దుర
నెట్టె నిలువఁబడె విస్మితుఁడై యూరకున్నవాఁడింగని తలద్రెవ్వనేసి
కత్తినెత్తి మొత్తగుసమత్తులంబున కెగమీాటును అదిగని పురజనులం
దఱు నేకముఖంబున జేరిపాలికిఁ జని ,,యోయొకిమీాడా! యింతకా
లము నీ చల్లని రాచరికమునఁ బ్రజలందఱు నీప్రజలయట్లఁ దమదేహ
దనాదులపట్ల నిశ్చింతులై సుఖులైయుండిరి నేఁటికాలమునకు మనపురం
బున కొక మహామారి యేతెంచి వీరు వారను నాకపురజనులఁ దననోట
పైచుకొనుచున్నది ఆమారి యేదియన నోమహారాజా! యేచాకలి
వానిని పరమభక్తుండని యతిరోమిజుండ వియు నపరశంభుండనియు మన
బసవేశ్వరులవారు సేవించుచుందురో యాచాకలి మాచఁడే. వీని
మూర్ఖత గాలిపోను. బట్టలులికి యింటికిఁదెచ్చుచు దగ్గర రాకండి.
వచ్చినఁ బుచ్చెకాయ దెగనఱికెదననె బిగ్గరగాఁ బాటుచు గంటవా
యించుచుఁ గత్తిఝళిపించుచు వచ్చుచుండు వాని భీకరాకారధ్వనులు

గని వినిన మానవులె గాక పశుపక్షిసముదయమును క్రిమికీటకాదు లు
ను సైతము వానికి నోరకిలిపోవునుగాని వానిదృష్టి గోచరత్వంబు
నకు దూరంబగుచుండును అదియేమిచిత్రమో కాని నేఁటిదినమొక విచిత్ర
మే మెల్లఱముం బరమాశ్చర్యంబుతోఁ గాంచివచ్చితిమి పాప మొక
యనామధేయుఁడు ప్రమాదవశంబున సమీపించి యోసరిలిపోవుటకు
మారుదారిలేక దగ్గరిలిన నగ్గుడమిండఁడు చెండుగతి వాని మొండెం
బునుండి ముందంబును గత్తివేటునఁ దూలించెను అది మీఁదికెగయుట
గనఁబడెనుగాని మఱిపెగుట మేము చూడలేదు మహావాయుపదంబున
నాఁడు మహాభారతయుద్ధంబున భీమునిచే మడియింపఁబడి యేనుఁగుల
యంగంపుడెక్కలు నేఁటికి నెగురుచున్నవని పెద్దలగు పౌరాణికులు
సెప్ప నొప్పుటికింపక మనమువిని నవ్వుచుండుటయేగాని నేఁడు మన
మడివాలు మాచభీమునిచే నెగమీటఁబడిన మనుజశిరంబు దిరంబుగఁ
దిరుగుచున్నటులఁ బ్రత్యక్షగోచరము గనుచున్నారము కాన నోదయా
నిధీ రాజునకుఁ బ్రజలు బిడ్డలు ప్రజలకు రాజుతండ్రి రాజునకుఁ బ్రజ
శరీరము అట్టి దేహంబున నున్న దేహరాజుకాఁబట్టి యీపురంబున
కాపాడింపఁబడిన యీకాళరాత్రిని దేవరవారు పాఱఁదోలనిచో నిఁకఁ
గొన్నిదినంబులకే మనపురంబు నిర్మూలంబగుటకు లేశమైన సందియం
బులేదని యొడయని పాదంబుల వ్రాలి లేవకున్న జనులంగని రాజు
బసవముఖాలోకనంబుగావించి బసవమంత్రీ! వింటివా ప్రజాలాపంబు
లుచాకి వాని సీవింత పెద్దసేసినందున మనకు మూఁడినకీడు చూఁ
డుము ఇఁక మాఱు మాటాడక వీని నూఱువిడిచి పోవువానిఁ
గాఁ జేసము అందు నుపాయంబు నిరపాయంబగు దాన సీవ
యూరయుము" అనుసంతలో బసవేశ్వరులు "రాజోత్తమా, ప్రజలరిత్త
మాటలకు భయపడవలదు వాఁడు మహానుభావుఁడు. దైవాంశసంభూ
తుఁడు. అట్లయగుటనే యయోనిసంభవుఁడు. విస్తరించివచింపనేల? వా

స్తవంబుగాఁ బ్రశస్తంబగు నాభూతేశుని యుపదానవతారుఁడు. ఒకమను జునిఁ జంపెనని మనము చంపింపఁగూడదు చంపినను సామాన్యమైన చంపుగాదు. శిరంబిప్పటికి నంబరమునను్నదని మనవారె చెప్పుచున్న వారు. ఇదియొకవింతగాదె? మఱి యతని శిరమువొచ్చితిమేని మఱలవాని బ్రతికింప నతండోపునని నానమ్మకము కనుక వానిజోలికిఁ బోఁగూడ దని నాయభిప్రాయ" మని బసవేశ్వరులు బదులుచెప్పెను అదివిని రాజు "ఈబసవనమంత్రి యెప్పుడు నిట్టిపిచ్చితలంపులే తలంచుచుండు" నని యాయనకుం దెలియకుండఁ దనచుట్టలంజీరి "మీరు మన భద్రగజంబు ను పురికొల్పి యామాచఁడు వచ్చుదారిఁగాచి, యడ్డంబుసొచ్చి తొలఁ గుమన్నఁ దొలంగకుండు. ఏనుంగుండీకొలిపి వానిమట్టించి పీనుంగుంగా వింపు" డని యానతిచ్చెను. అంత నాసామంతమావంతు లేనుఁగును కట్టా యితంబుసేసి రాజాజ్ఞ నెఱవేర్పవిధిలేక భయంబొందుచు మాచ య్యవచ్చుమార్గము నరికట్టికాచియుండిరి మాచయ్యధీరుండు. తననిత్య కృత్యంబగు బట్టలుదుకు పనిపూర్తిసేసికొని యథాప్రకారము ఘంటా నాదంబుతోడను, నిజసింహనాదంబుతోడను "రాకురాకుఁడు తొలఁ గిపొం" డనుచు నేనుఁగు సమీపించి యరణ్యంబున మృగరాజై స్వేచ్ఛా విహారంబున నుండవలసినగజము నిజప్రారబ్ధవశంబున నొక్కమనుజనా యకునకుఁ జిక్కి దుఃఖంబుపాలగు నీక్షుద్రమాతంగంబునకానేఁ దొలం గుటయని మావటీండ్రు ప్రాణంబులకాశపడదరేనిఁ దొలఁగిపొండని చెప్పి పాఱిపోఁ జూచుకరిరాజు రాజభటుల ప్రోత్సాహంబునఁ దనపైకు ఱుకఁబోవ నద్దానిం డాసి తుండంబునందికొని ముక్కముక్కలుగా ఖం డించి యంతఁబోక శుండాలంబు నంగంబున మాంసంబిది తొలిది యె మ్ముల్లివి యన విచక్షణలేకయుండునట్టుల. జిందఱవందఱగా నఱకితుం డఖండంబుల నాకాశంబున కెగఁజిమ్మియాడించుచు గారిఁజేసికొని గజకనుజాం బరిమార్చి మఱలిచను మినుసికయ్యయొయ్యనఁ దననెలవుఁ

చేరి "నాపై నీ స్తంబేరకుంబు డంబుమీఱిన గర్వంబున డీకొల్పిన
యీయుత్పమతియ గుక్షిలిపలిని గతజీవుంజేయుక యూరకుండువాఁడం
గా" నని శపథంబొనర్చెను అవివిని బిజ్జలరాజు బసవేశ్వరులం జేరఁజేరి
యంఘ్రులపైఁబడి యీయిమ్ముఁ దప్పొపుమని బహుదీనముగాఁ బ్రతి
మాలుకొనెను బసవేశ్వరులును రాజును దయార్ద్రదృష్టింగని "యో వై
ష్ణీరాజా! నామాటవినవైతివి మఱియాలువాఁడను భ్రాంతిచే వానిని
సామాన్యమనుజునిఁగా భావించి వానింజంప యత్నించితివి. చంపఁబో
యిన భద్రదంతి యంతంబునొందె. పరమభక్తులకిల నసాధ్యంబులుగ
లవే?

ఇరువత్తుని వృత్తాంతము.

మున్ను ద్రావిడదేశంబునఁ గరయూరను గ్రామమున నిరువత్తను
నొకశివభక్తుఁడు గలఁడు అతండా చోడరాజురాజ్యమున నరువదిముగ్గు
రు భక్తులలో నిరువదియవవానివంటివాఁడగుటచే నిరువత్తను నామనం
బున బఱఁగుచుండును మఱియు నతఁడు సర్వసంగపరిత్యాగి. సమస్తశి
వపురాణార్థవేది షడ్విధలింగార్చనార్పితావధానుండు జంగమపూజా
తత్పరుఁడు ధనయావనసంపన్నుఁడు సర్వదా పురాణగోష్ఠిం గాలంబు
గడపువాఁడు ఇట్టివాడై యొకగొప్పవ్రతంబున నుష్ఠించుటకు మనోని
శ్చయంబు చేసికొనియెను. అదియేమన—నీశ్వరభక్తులకపచారంబులు
సలుపు నేమనుజునైనను జంతువునైనను భూతంబునైనను దేనినైనను
కనికరములేక ప్రాణవియోగులఁజేయుటయే ఇట్టి గట్టిపట్టుఁబట్టియా
యిరవత్తు తత్తఱలేని చిత్తంబున మత్తగజంబునైన మొత్తజాలు బల
శాలి గనుక నానియుతుంబున జనులకుఁ బురాణంబులు సెప్పుచుండెను.
ఇట్టుండఁ గొండొకనాఁడు పట్టపురాజు పట్టపుటేనుఁగు మదోద్రేకంబున
గట్టువదిలించుకొని బయటఁబడి మీఁద నాధోరణుండు మల్లించుచున్న
ను మళ్ళక వానిని సరకుసేయక పురవీథులం దిరుగుచు నెదుటఁబడ్డ యే

జంతువునైనను మనుజునైనను విసర్జించుచు పురమెల్లఁ జిందరవందర సేయుచుండెను. ఆయూర నొకశంభుభక్తుఁడు శివపూజకుఁ గుసుమవిసరంబులఁ గోసుకొని తెచ్చుటకుఁ దెల్లవాఱుజామున లేచి తోఁటతోఁటను జెట్టుఁజెట్టును వెదకి సద్యోవికసితంబులును సువాసనావాసితంబులు నగుపుష్పంబుల నేఱికొని సజ్జనిండించుకొని యింటికేఁగువాఁడు కర్మవశంబున నాయిభంబు బారిఁబడియెను. వానినది తుండంబున నెత్తి మీఁదికెగమీటి దంతంబులమధ్య వ్రేలునట్లుఁ బట్టి నుంచెను. ఆభక్తునికి గజదంతంబొకటి ప్రక్కనుగ్రుచ్చుకొని ప్రాణావసాన సమయాసన్నుఁడై కొలుఁదులఁ ప్రాణంబుల ధరియించి "శంభో, శంకర, మృత్యుంజయ, మృత్యుముఖంబుననున్న నన్నుద్ధరింపు" మని దీనముగా మొఱవెట్టెను. ఆవేదనమును ద్వాదశనామకి భక్తుని వీనులసోఁకిన నతఁడు విని "యిది యేమి! భక్తునకెవ్వనికో యాపదవాటిల్లినది పోయిచూత" మని బయలుదెడలి చూచుసరికి శుండాలంబు తుండాగ్రంబున దంతములనడును గాయపడిన ప్రక్కనుస్రవించుచున్న రక్తముతో మినుకుమినుకులాడుగ మనోన్ముఖంబులగు ప్రాణములతోనున్న భక్తునియవస్థ గానఁబడియెను. అదిచూచి యిరవత్తు భక్తుఁడు తనచిత్తమునఁ జేసికొన్న ప్రతిజ్ఞం బరిపాలించుటకు నిచుకేనియు వెనుదీయక హస్తిహస్తంబు నిజహస్తంబున నాకర్షించి లాగి మెడవంచి దానిపైనున్న మావంతునొక మోదిమోది నంపి పిడికిటిగుద్దు చేఁ గద్దనన మొద్దుమొగంబును వికళితకుంభంబై నేలఁబడఁజేసి కొమ్ములనడుమ నిమిడియున్న భక్తునిఁ బయటఁదీసి వానికి నుపచారంబులు సేయుచుండునంతలో "యిరవత్తు భక్తునివలనఁ గలభంబు మృతినొందింపఁబడిన" దని భటులువిన్నవింప చోడరాజువిని యిరవత్తునొద్దకుఁ దానేఁగుదెంచి సాష్టాంగంబెఱఁగి కరకమలమ్ములు ముకుళించి "స్వామీ! నాసామజంబు భక్తునిమీదఁ జేసినయపరాధంబు నాదిగాని దానిదిగాదు. భృత్యులు సేసినదోషమునకు రాజశిక్షార్హుఁడు

తిర్యగ్జంతువగు నాకంతికేమి తెలియును? అట్టిదాని లోఁగదిసికొన నేరని నాదోషంబున భక్తుఁడు ప్రాణావశిష్టుండయ్యెను ఈతండు బ్రతుకునో బ్రతకఁడో నిశ్చయింప నలవిగాకున్నది ఇట్టి స్థితిలో భక్తునుంచి నేజీవించుట నాదితప్పు నన్ను బరిమార్పుఁడని మీరట్లానర్సరుగాన నాశిరంబు నేనఖండించుకొనియెద" నని గండ్రకత్తెరతోఁ గలఁ గత్తెరించుకొనఁబోవునంతలో సాక్షాత్పరశివుఁడు వామభాగాంగీకృత శ్యామాదేవితోను ప్రమథగణంబులతోడను బ్రహ్మవిష్ణులతోడను నందిమహానారూఢుండై గంధర్వాప్సరోగణ పరిసేవితుండై ప్రొడసూపి రాజభక్తికి మెచ్చుకొని "నీభక్తి సాహసంబులు నాకుఁ బరితోషకంబులయ్యె." నని యిరువత్తు వంకఁజూచి నీప్రతినకును రాజుభక్తి సాహసంబులకును నేను పరిపూర్ణతృప్తుండనైతి. ఇకనీవును, రాజును కోరినవరంబుల నిచ్చెదఁ గోరు"డని యానతిమున్నె నచ్చిన రిని బ్రతికించి దానిమావటీనికిఁ బ్రాణంబులొసఁగి దానిదంతంబుల మధ్యనుండి యూడఁదీయఁబడి ప్రాణసందేహావస్థయందున్న భక్తునికి యథాస్థితినొసఁగి యున్నదేవుని నిరవత్తుగాని, రాజుగాని వరము లేవియుఁగోరలేదు. భగవంతుఁడు వారలకు సద్యోమోక్షమిచ్చి మీయిష్టానుసార మీలోకంబునఁజరించి తుదకుఁ నాలోకంబున ప్రమథులతోఁబాటు మీరునాగణములోనివారై యుండుఁ"డని యానతిచ్చి య తహితుండయ్యె. వింటివా, రాజా, భక్తులయొక్క ప్రభావ"మని బసవేశ్వరులు రాజునకుజెప్పి యీయిరివత్తుకథ విన్నవారును జదివినవారును బహుబలధనసంపన్నులై సకల భోగముల ననుభవించి తుదకుమోక్షంబునొందెద"రనియుం జెప్పి మఱి యునిట్లనియె

బాపురిబ్రహ్మయ్య కథ

బాపురిబ్రహ్మయ్యయను వీరశైవుని వృత్తాంతము మఱియుఁ జిత్రంబదివినుము. బ్రహ్మయ్య వీరశైవుఁడు వీరాచారతత్పరుఁడు సం

తతజంగమలింగార్చనాసక్తుఁడు ఉత్తమోత్తముఁడు. భోగిగాఁడు. రాగిగాఁడు త్యాగి విరాగి శౌర్యధైర్యస్థైర్యౌదార్య దేహబలధనసంచయసమన్వితుఁడు ఇట్టివాఁడు శివపూజార్హంబులగు పుష్పవృక్షంబులతోఁటలనేకంబు లుత్పాదించి దినదినముఁ దెల్లవారుజామున లేచియును మాపచయంబు సేసి యింటికి దెచ్చి వానితోఁ దండలుగుచ్చి యాపూలదండలతో భక్తులనలంకరించుచుండును. వారిశివపూజలకు విడిపువ్వులంగూడ నిచ్చుచుండును. మఱియు ననేకసంతర్పణంబుల భక్తులం దృప్తులంగావించుచుండును. ఇట్లుండ నొకనాఁడొకరాజు మఱియొకరాజుపై దండెత్తిపోవుచు బాపూరునొద్దకువచ్చి యచ్చటిపూవదోఁటలును బ్రహ్మయ్యతొల్లి నందిరూపుశివునికి జొన్నలు మేపుటయు నొకవాదంబునఁ బట్టుపట్టిగట్టురాపట్టిని జెట్టపట్టిన యాజగజెట్టిని ప్రత్యక్షంబు గావించి యాతనిచేఁ గొన్నియంశముల నిదర్శనంబులుగాఁ బలికించుటయు లోనగుబ్రహ్మయ్య ప్రభావమునువిని తాను దండుదిగుటకు వసతియగు స్థలమిదెయనియచ్చటఁ బనగృహంబుల నిర్మించుకొని వసతులనేర్పఱచుకొని బసదిగియుండెను

అంతనా రాజన్యుని గజరాజంబు మదించిమావంతుని లెక్కపెట్టక స్వేచ్ఛావిహారంబు సలుపుచుఁ గట్టుటకుఁ దొరుకక యడ్డపడిన జనులనుగాని జంతువులనుగాని తుండంబునఁ బట్టి విసరివైచుటయు, దంతంబులఁ బొడుచుటయుఁ గాలం ద్రొక్కుటయు మొదలగులీలల యమలోకలీలల నాలోకింపనంపుచుండెను అప్పుడు బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడు పూలసజ్జసంకనంకించుకొని యత్యుత్సాహముతో నింటికేఁగుచుండ నడిత్రోవలో నీమదకరియెదిరింగని "ఎచ్చటికేఁగుచుంటివి తొలఁగిచనుము" అని తుండంబుఁబట్టి వెనుకకుఁద్రోసిన యావేదండం బేములాఁచుకొనుచు వెనుకవెనుకం దిగజాఱి తుండంబుమీఁదికెత్తి యొక్కఘీంకారగర్జనం బాచరించి తోడనవిగతజీవియై నేలంబడియెను. ఆదిగని రాజభటులు సని

రాజునకునివేదింప నాభూజానియు దిగ్గన లేచి పరువునఁగాలినడక నేతెం
చి బ్రాహ్మణయ్యయకుగులవై (బడి యుపచారంబులు సెప్పకొని తన్ను
రక్షింపుమని వేఁడుకొనఁగా భక్తుఁడు కరుణించి కరిజింబిచ్చి యనుగ్ర
హించె ఇట్టుబ్రాహ్మణ్యభక్తునాశ్రయించి రాజు కృతార్థుండయ్యె. ఇట్టి
విగదభక్తులసామర్థ్యాతిశయములు. వారలుశరణన్న వానినెంతిపాపా
త్మునయినను గాచిరక్షింతురు పురికింపువానినెంత బలవంతుండైననుఁ
బొరిగొనియునజుపాలికిఁ బంపుదురు. కావునవోబిజ్జలరాజన్యా! ఇఁకమన
కొకదారిలేదు నామాటవినకచెవినిఁబెట్టి మడివాలు మాచయ్యను
నీచునిఁగానెంచి చంపనెంచితివి మనమాతనిపాదంబులపైఁబడి శరణు
సొచ్చుటకన్న నొండుసాధనాంతరము లేదని బసవేశ్వరులు సెప్పనంత

బిజ్జలరాజు మాచయ్యను శరణుబొందుట

టరాఁ నొక్కచాటునఁబోయి మాచయ్యకాళ్లుపట్టుకొని సాగిలిమ్రొక్క
విసవకన్నంబాచి బసవేశ్వరులును మాచయ్యకు సాష్టాంగదండంబు
వెట్టి రాజకొలకుఁడాబ్రతిమాలుకొనియెను అందుకుమాచయ్య రాజు
ననుగ్రహించి తొలుత నేనుగును, దానియంతను బ్రతికించి యాపి
మ్మటఁ దానుతొలుదొల్త చంపినమనుజునిప్రాణంబులిచ్చి యనిపెను.
రాజపారముదంబునఁ దనయనుంగు నేనుంగును మావటీని బురజనునిఁ
దోడ్కొనినిజప్రాసాదంబునకు వేంచేసెను బసవనమంత్రియు మాచ
య్య కనేక భక్త్యుపచారంబులు గావించియాతనిమఠంబున కాతనిఁ
బుత్తెంచి నిజమందిరంబునకుఁ దానేఁగి సుఖాసనిష్ఠుండైయుండె. ఈ
పూరిబ్రాహ్మణయ్య భక్తాగ్రేసరునికథవిన్నను జదివినను చెప్పినను బహు
విధసుఖసంపదలతో నీలోకంబునదాయువున్నంతకాలము నోలలాడి పి
మ్మట శాశ్వతశైవసాయుజ్యమోక్షమును బొంది శివలోకంబున నుం
దురు. మాచయ్య నిజనిత్యకృత్యంబులను యథాక్రమంబున నివర్తిం
చుచుండఁగా బసవేశ్వరులును భక్తగోష్ఠిగడు సుఖంబున దినం

బులుగడఁ(పుచుండి యొకానొకదినంబున నొకగీతంబుపాడెను ఆగీతం

(మడివాలు మాచయ బసవేశ్వరులఁ దూలనాడుట.)

బున భక్తులయొక్క దైన్యమునుగూర్చి కనికరముగలిగించు ధోరణిగ
నఁ బఱచెను లోకంబుననున్న భక్తులలోఁ గొందఱు తన్నాతెంగివచ్చి
నవారును మఱికొందఱు తనత్యాగశీలతవిని యేతెంచువారును, తాను
వెదకించి సగౌరవంబుగారప్పించినవారునై యనేకమందిభక్తులు తనయొ
ద్దనే సకలసౌఖ్యోపేతులై యుండ సంతసించుచు దీనులగువారుఁ మఱిలే
రుకరాయని విత్రపీఁగుచుండువానికి నాఁడొకస్మికంబుగా "కాపీనవంతః
ఖలు భాగ్యవంతః" అను శాస్త్రోక్తిప్రకారముగాఁ గొందఱు భక్త
చూడామణులు నిక జటాజూటాలంకరిష్ణు రుద్రాక్షచూడామణి మయ
మకుటాంగద కటకాంగుళీయక కర్ణకుండలాది భూషణంబులతోఁ గాపీన
ధారులై భిక్షాపాత్రలంగేలఁ గీలించుకొని కేవలపరశంభు స్వరూపంబు
లతోభిక్షుకులై తనమందిరంబునకుఁ ప్రవేశించినవారింగని జ్ఞానసంపన్న
త్వంబున వారలప్రభావంబెఱుంగక పేదవారనుకొని "అయ్యో! భక్తజ
నదారిద్ర్య తిమిరమునకు నేనొకమిహిరుండనై మూలమూలలనున్న
పరిపరివిధంపు హరదాసుల వెదకి తెప్పించి వారివారికి వలయు గోరికలం
దీరుచుచుండ నీరిక్తభక్తు లెచ్చోటనుండి వచ్చిరి ?" అని వారిబహిర్ద్ర
ష్టంబగు దీనవేషంబునకు మనంబు శోషింపవారివిషయమై తానొందిన
జాలి, నాలీలగీతరూపంబున నుద్ఘోషించెనుగాని వారు దన్నరయుటకు
గపటవేషంబున నరుదెంచిన మాచయధీరునిగతిఁ గితవభిక్షులని యె
ఱుంగకపోయెను. అట్టి బసవాద్గీతంబగు నాగీతంబును విన్నభక్తజనులు
మాచయయొద్దకుంబోయి యటు గానంబుగావించిరి. అదివిని మాచ
య్య కటకటంబడి భక్తజ రిక్తస్థితి శ్రవణపరాఙ్ముఖుండుగావున నట్టి
దానిం దనచెవిని సోఁకించిన బసవేశ్వరుల ననేకవిధంబులదూషించి పర
మభక్తులపేదఱికము నాచెవినిఁ బడఁగూడదు భక్తులెన్నఁడు దరిద్రు

లుగాను "అపికాపీనవాన్ శంభుస్తథాపి పరమేశ్వరః" అనునట్టుల నీ భక్తులును భగవదైశ్వర్యసంపన్నులుగాని, నీవనుకొనినటుల దరిద్రులుగారు. నీధనమదాంధతచే నీవేలోకంబున ధనాఢ్యుఁడవని, మహాదాతవని నీయొద్దకుఁ వచ్చువారందఱు దీనులనియూహించి నీయహంభావమును నీవుప్రకటించితివి నీత్యాగమదనెంత. నీవిచ్చినభోగమన్న దెంత? ధనకనకవస్తువాహన దాసదాసీజనభూక్షేత్ర గజాశ్వాందోళికా ద్యైశ్వర్యంబులన్న వెంత. నీకంటికి భక్తులంతదరిద్రులు గాఁగనఁబడిరే. నీవిచ్చినదేపాటి? చూడు నాసామర్థ్యంబు నేఁటినుండిభక్తులకు నీవ్రుక్కాసైన నొసంగనవసరము లేదు ఇదిగో నేనవనిధులవారకేర్పఱచెదను. నీవుధనదునివలె నానిధులంగాఁచియుండి వచ్చినభక్తులకిచ్చుచుండుము. అని బసవన్ననుద్దేశించి కొంచము శుద్ధోదకంబుఁ బుచ్చికొని యభిమంత్రించి లింగసంగతంబుఁ గావించి నేలచల్లునంతలో నాబిందువులన్నియు నానావిధములగు నవరత్నజాలంబులు కుప్పకుప్పలై యుప్పొంగఁబడియుండెను. అంతకుమున్నె బసవేశ్వరులు మాచయ్య తన్నుదూషించిటవిన్నవాఁడై వెంట నేయుటకేఁగి యున్నందున నామణులనెల్లం బ్రోగుసేసి తానే భక్తుల భాండాగార ద్వారపాలకుఁడను నటులఁ గాచియుండి వారలకెల్ల వేళలనిచ్చుచుండెను.

బసవన్న మాచయ్యను శరణుబొందుట.

ఇట్లుండి బసవేశ్వరులు నిజాహంభావంబునకు భావంబునన సిగ్గునొంది మాచయయొద్దకుఁ బోయి యడుగులఁబడి దేవా! నీవుసాక్షాత్తు సంగమేశ్వరుఁడవు నన్నేలధర్మమియుంచెదవు నన్నుఅయుట కొక్కొక్కవేళ నొక్కొక్కవేషంబున వచ్చుచుంటివి. నాఁడల్లమనుపాలు లీలనే తెంచి నన్నువంచింపబూనితివి నేఁడీమడివాలురూపంబున వచ్చినన్ను మోహపెట్టుచుంటివి గాని, ప్రారంభమునుంచి నిన్నుదైవభావ బున

గనుచున్న నేను నీమాయచే నావరింపఁబడినవాఁడనై నిన్నెఱుంగలేక
నీరూపంబున నేతెంచినభక్తులను నిన్నుఁగాఁ గనఁజాలక నీయుపాలంభ
నమునకుఁ బాల్పడితి దానునితప్పుదండంబులతో సరిగాదె. నీకును నాకు
ను హస్తిమశకాంతరముగలదు ఏనుంగుకన్న పెద్దజంతువును దోమక
న్నఁ జిన్నజంతువును మఱిలేవుగదా అట్లనేనీకన్నఁ బెద్దయగుదైవంబు
ను నాకన్ననధముండగు భక్తుఁడు లేరు. మఱియు "అణోరణీయాన్మ
హతోమహీయా" నన్నభావము నీయందేగలదు అధికములో నల్పమి
ను డునుగాని, యల్పములో నధికమడఁగదు అధికుఁడవునీవు, నల్పుఁ
డను నేనని తొలుదొల్తనే విన్నవించుకొనియె యుంటిని కాన నన్ను
లోఁగొని నాతప్పుసైచి నాకుసర్వదా సహాయుండవై యుండవేఁడెద
"నని యనేకవిధంబులం బ్రార్థించుచు పాదంబులంబట్టి వదలకున్న బస
వన్నం గరుణార్ద్రదృష్టినవలోకించి" యోబసవా? నీవుచెప్పినట్టుల నీభ
క్తిపారవశ్యంబును భక్తజనాదరణంబును త్యాగశీలతయు భోగవిముఖ
తయు నిత్యాసక్తిగుణంబుల నరయఁ జనివివేకక ఘుట్టిమాఱుషేషముల
నీయొద్దకువచ్చుచున్నవాఁడను మనుజునికిఁగల దుర్గుణంబులెన్నియైన
ను క్షమార్హంబులుగాఁగలవు. కాని యహంభావమునకుఁ దుల్యంబగు
దోషంబునొండులేదు అహంకారవిదూరుఁడు భగవత్సాన్నిధ్యంబు
నొంది తద్దైక్యభావముంగనును. అహంకారవశంగతుండధః పతితుండై
యూర్ధ్వమృత్పిండమువలె నడుగంటునుగాని కందుకముమాదిరి మీఁది
కెగయ నేరఁడు. కావున నిట్టియహంకారస్వరూపము నీకుబోధపఱిచి
దానిలోఁబడవద్దని నీకుపదేశింపవచ్చిన నీయిష్టదైవంబగు సంగమేశ్వర
లింగమూర్తి నేనే "ననిస్పష్టపఱచి మఱియు, గొందఱియహంభావులయ
వస్థస్పష్టముగా మనోగోచరంబులగునట్టుల వారలచరితంబులు కథారూ
పంబున వెల్లడిసేయువాఁడై మఱల నిట్లను. వింటివాబసవన్నా! నాయ
న్నా, తొల్లియహంభావంబునవర్తిల్లిన భక్తులకు వాటిల్లినయవస్థలు

శంకరదాసయ్య కథ

జడయశంకరమను నొకమహాస్థలమందు శంకరదాశను పేరుగల భక్తుడుగలడు అతడు వీరశైవుడు త్ర్యక్షఫాలనేత్రము గలవాడు అపరవీరభద్రుడనదగు రౌద్రరసముగలవాడు సంసారవిమోచనుడు అష్టైశ్వర్యసంపన్నుడు. జరామరణంబులు లేనివాడు నిర్మలజ్ఞానస్వరూపి. శివపూజాధురంధరుడు ఇట్టివాడు గంతలుబొంతలుగుట్టి యంగడినమ్మి నిత్యమును దవ్వోక్రియమున నైదుమానికులువడ్లు దెచ్చుచుండెడివాడు ఆయైదుమానికలవడ్లతోడనే కోట్లకొలది జంగమభక్తలకు సంతర్పణ సేయుచుండెడివాడు. ఇట్లున్న శంకరదాసయ్య చరిత్ర విని కనకగిరి యనేకశిష్యకోటితో దేవరదాసయ్య యేతెంచి కాంచి మిగులసంతసించి మగుడ దనమందిరంబున కేగి "యహహా! శంకరదాసయ్యభక్తి యేమి శివదాసులకు జేయు నాసంతర్పణము లేమి." యని కొంతతడవు పొగడికొనుచుండి దయగలవాని వలెవిచారించి దుగ్గవ్వను బిలిచి శంకరదాసయ్య యింటిలోగోడకు దప్పుకు లేదు గనుక నీగంపెడు చిట్టుగొనిపోయి యిమ్మని చెప్పి మలమలమాడు కాతొండలోబంపెను అదిమూచి శంకరదాసుమిగుల హర్షించిచవారివలె నైకీసంతసించి "ఓహూ! దేవరదాసయ్యంగారు మాయందుదయదలచి గంపెడుచిట్టుపంపినారు. మమ్మేమిగోరదలచినారో కూలివానికి నొకయిచ్చిగొన్న తవుడిది యని యొక చేయిగంపలోనుంచి పిడికిలించగా నాగంపెడుచిట్టును బిడికిటిగొనిమిడిపోయెను దానితో వారింటనున్న యాంచదాస్థియు నడగిపోయెను అంతశంకరదాసయ్య 'అయ్యో! మీనింటిలో కొంచెకడ్డెనను లేకపోయెనా? ఉన్నదొకగంపెడె అదిమనకు బంపిచేసెను మతివానికెక్కుడిది" యని గర్వంబునబలికెను దుగ్గళవ్వమరంమున కేతెంచి యా వృత్తాంతంబు సెప్పనంతలో దేవరదాసయ్య సిగ్గుజెంది దానొందినయవమానమునకు నగచుచుండగా దుగ్గళవ్వ యాతనితోనిట్లనియె 'దేవ

రదాసయ్యగారూ! మీరిట్లు శివదాసులను శోధించుట తగునా? ఏపుట్ట
లో నేపామున్నదో ఎవరిమహిమ యెట్టిదో తెలియఁగక పలుకఁగక నైదు
మానికెలఁ గింజలలోఁ గోట్లకొలఁది జంగమభక్తుల నారాధించెదు నమ్మ
హానుభావునకుఁ దన్నుఁ బరీక్షింపుట యాతనినవమానించుట గాదే.
వెతపింపఁబోయి వెతచినట్లు మీరాతనిఁ బరిభవింపఁబోయి మీరే యవ
మానితులైతిరి. శంకరదాసయ్యమహిమ మీరు వినలేదు కాఁబోలు!
తాను జేయు జంగమార్చనకీశ్వరుఁడు వెఱఁగంది సాక్షాత్కరించి వరంబు
వేఁడుమనఁ దనకేవరమునక్కఱలేదనియు నట్లు భగవంతుఁడు గోరుమన్న
పుడు గోరకుండుట యాతని నధిక్షేపించుట యని "స్వామీ! మీరు
కోరుమనుటయు నేఁ గోరకుండుటయు లోకవైపరీత్యమగును కనుక
నాయందు దయగలదేని నాకింగలపుఁగన్ను దయసేయుమ"నెను తత్క్ష
ణమయుమాప్రాణవాహనుండాతనికి లలాటమందొక వేఁడికన్నుఁ బొందు
పఱచెను. దానితోఁ బరమతవాదులఁ బూదిసేయుచుఁ బరదైవవిగ్రహ
ములను దదీయాలయములను నాశనముసేయుచు నన్యమతశుండాలగం
డభేరుండాకారుండై వెలుంగుచున్న యాతనితట్టు దేరిచూడలేక క్షుద్ర
దైవతంబులతని కూసిగంబులుసేయుచు శునకములవలె నాతనిమడంబు
ముట్టునుఁగాచుకొనియుండెను ఇట్లు లాతిజనులర్చించు గ్రామదేవతలను
దనకావలి శునకంబులుగాఁగొని నయాశంకరదాసు ప్రభావంబు విని
గని యోర్వలేక జగదేకమల్లుఁడను రాజు దనయుల్లంబున వెల్లిగొను

జగదేకమల్లుఁడు శంకరదాసును శోధించుట

నసహ్యభావంబునఁ దనపురమున నొకవిష్ణ్వాలయంబు నిర్మించి యం
దుక్క విగ్రహంబులను జేయించి పంచలోహములలోఁ బోదిగించి
ప్రతిష్ఠించి నిత్యపూజానమస్కారంబులు గావించుచుఁ "కాశీశ్వరు
మెప్పించి ఫాలనేత్రంబుం గొనుట నిజంబయేని మీ శంకరదాసయ్యయీ
యాలయంబున నెలకొనియున్న యత్యుగ్రజ్వాలానృసింహస్వామి దర్శ

నంబొనర్చి చలింపక మఱలివచ్చినఁ జాలు"నని యాతనిశిష్యులచే వా
ర్తనంపెను. అదివినిశంకరదాసయ్య ముసిముసినగవుతోఁ దనశివభక్తు
లవెంటఁ దోడ్కొనివచ్చి—"వందే శంభుముమాపతిం సురగురుం వందే
జగత్కారణం, వందేపన్నగభూషణం, మృగధరం వందే పశూనాంపతిం
వందేసూర్యశశాంకవహ్నినయనం వందేముకుందప్రియం వందేభక్తజనా
శ్రయంచవరదం వందేశివంశంకరం॥ శ్లో॥ బ్రహ్మమురారిసురార్చితలింగం
నిర్మలభూసురసేవితలింగం జన్మదుఃఖవినాశకలింగం నౌమిసదాశివనా
మలింగం॥ శ్లో॥ భూధరతనయాపూజితలింగం భూధరకన్యకశోభితలిం
గం భూధరభిత్ప్రతతంనుతలింగం సాంబసదాశివనామలింగం॥ పంకజగర్భ
సమర్చితలింగపంకజగర్భసురావనలింగం పంకజగర్భవశీకృతలింగం నౌ
మిసదాశివనామలింగం॥ శ్లో॥ నారదముఖ్యానమస్కృతలింగం నారదము
ఖ్యమనోగతలింగం నారదముఖ్యపురస్కృతలింగం నౌమిసదాశివనామ
కలింగం॥ శ్లో॥ లింగాకారసదాచరలింగం లింగప్రాణసదాస్థిరలింగం
లింగర్భావిధిసంగతలింగం నౌమిసదాశివనామకలింగం॥ అను లింగపం
చరత్నంబులను జపించుచుఁ గన్నులుమూసికొని దేవళంబుతలుపులు
దెఱచి చూచునంతలో నాభీకరనరసింహమూర్తి శుద్ధసలరలింగాకారం
బై కన్పట్టినఁ జూచువారలెల్లరును శివభక్తులు నత్యాశ్చర్యనిమగ్నమా
నసులైరి రాజునుశంకరదాసయ్య యనుగులంబడి యాతని బహువిధంబు
లంబూజించి ధనధాన్యసమృద్ధునిఁ జేసియుంపెను

దేవరదాసయ్య శంకరదాసయ్య ప్రాణంతుండగుట

అట్లు జగదేకమల్లుఁడు శంకరదాసును శోధించుకాలమునఁ దే
వరదాసయ్యయు నచట నుండినకతంబునఁ దానును శంకరదాసునకు సా
ష్టాంగంబొనరించి తన్నునన్నించి రక్షింపుమని వేఁడుకొనెను. అదిగని
శంకరదాసేమియు నెఱుఁగనివాఁడై "మీరెవరు? దేవరదాసయ్యగారా?
మీరు మహానుభావులు, శాంతమూర్తులు నిరహంకారులు గర్వరాహిత్య

లరు దాసమాడామణులగు ఎప్పుడిచటికి వేంచేసితిరి? మాకొరకేమి తెచ్చితిరి? కూలివానికిఁగొరకయిచ్చి కొన్నతవుడేమైనఁ దెచ్చితిరా? పోనిండు, మీవంటిమహానుభావులు పుచ్చిపెట్టిన ధనమందేమైన నుండవచ్చును. త్రవ్విచూడుఁ"డని దేవరదాసయ్యచేత నటుఁద్రవ్వించగా నటనొకగని బయలువెడలి యందు బంగారుకన్నవేలును వేలయంతయు బంగారుటిసుకయు గన్పడెను. అంతదుగ్గళవ్వయు దేవరదాసయ్యయు పాదాక్రాంతులై లేవకున్న మీరిచ్చిన గంపెడుతవుడుకు బదులుపదిగంపల యిసుక గానిపోండు. పేదసాదలననుగ్రహదృష్టిఁ వారలనాదరించి యారాధించుచుండుఁడు ఈయిసుకనానబెట్టి యేసులుసేసి యెండఁబెట్టి బంగరునూలు దారములొడికికనకచేలంబులం గట్టుకొండు. దాసులకింత నెనరుగలిగి బ్రతుకుఁడు లెండు" అని యనేకవిధంబుల దృణీకరించుటయు దేవరదాసయ్య లేవకనె "పాపాత్ముఁడ, గర్విని, క్షమింపుము నీదాసులగోవేయవకాదు పదివేలవయంశను బోలువాఁడ నుగానను దీనాలాపంబులఁ బ్రతిమాలుచుండ నిద్దఱిని లేవఁదీసి సగౌరవంబుగా నింటికిఁబంపెను. దేవరదాసయ్య స్థితియెప్పటియట్ల యుప్పొంగుచుండె ఇట్లు దేవరదాసయ్య నహంకారంబున నవమానించిన శంకరదాసయ్యకు నహంభావదోషంబున నీశ్వరునివలనఁ బడసిన నేత్రంబులోపించెను గనుక, బసవా, శివదాసులెన్నఁడైన నహంకరించివచ్చునా మఱియువినుము.

నిమ్మవ్వకథ

నిమ్మవ్వయను నొకయమ్మక్క పరమభక్తురాలు. వీరశైవాచారిణి. కుమ్మరిపురువవతె సంసారమందుండియుఁ దల్లేపమేమియులేనిది సర్వదా జంగమార్చనాసక్తురాలు భక్తులరుదెంచిన మించినసంతసంబున వారలకు విందొనర్చుచుండును ఆమె కొకతనయుఁడు పండ్రెండేండ్ల యీడువాఁడు కలఁడు. వాఁడు శివభక్తులయిండ్లకు గావిండ్లపై గాయగూరలు మోయుచు వారియావులం గాయుచు వారలిచ్చు వత్సరవేత

నంబుం దెచ్చి తల్లికి నివేదించుచుండును ఆమె తద్ద్రవ్యంబున సర్వదా జంగమలింగసమారాధనా పరాయణాత్మకత్వంబున నట్లు కాలక్షేపము సేయుచుండఁగా, కాంచీపురంబున సిరియాలను నొకవీరశైవభక్తుఁడు

సిరియాల కథ

నిత్యము నైదుగురు జంగమయ్యలకు షడ్రసోపేతముగా భోజనముపెట్టి వారలం దృప్తులం జేసి పిమ్మట తాభుజించుచును వీరవ్రతధారణంబు సేసి యెడతెగక వ్రతాచరణంబు సమధికభక్తితో జరుపుకొనుచుండువాఁడు. ఇంతియగాక జంగమదేవరలు కోరిన వస్తువులు వారికిచ్చుచుఁ గోరిన యాహారం బొడఁగూర్చుచుఁ దృప్తిగావించుచుండును అట్టి వానిభక్తి లోకులు గనుఁగొనఁ గుతూహలంబుగలవాఁడయి యొకానొక దినంబున భగవంతుండగు పరమేశ్వరుండు జంగమయతివేషంబునఁ బొడసూపి సూత్రుష్ఠోరించిన సనవంబు గైకొని యర్ఘ్యపాద్యంబులందియున్న తానంబునఁ బాంచాలి యాతనిచే భిక్షార్థంబు నిమంత్రితుండై యంగీకారంబొసంగకయున్న నొక్కయిచ్చకంపుమాటల నతనిం గైవారంబు సేసి ఓయి సిరియాలశెట్టీ, నిత్యము నైదుగురయ్యల కొయ్యనభోజనంబు పెట్టక నీవుభుజింపనని యొకవ్రతముఁ బట్టితివి. సంతసించితిమి. నేఁటికొక హాయనమునుండి మేమొకవ్రతముఁ గైకొంటిమి. అది మా కుసరిపెట్టువారు కనపడలేదు మాంసంబులలో నరమాంసంబు మిగుల రుచ్యంబని లోకులువచింతురు. మృగమాంసంబుదిను శార్దూలంబైతము విధివశంబున నెన్నఁడేని మనుష్యమాంసముఁ దినఁగలిగినేని నాఁటనుండి మఱి మృగపలలంబున కాసపడక నరామిషంబునకే దారిఁగాచి నరమేధంబు సేయుచుండును కనుక మాకును నరమాంసభిక్షనొసంగినవారియింటనే వారిచ్చిన షడ్రసోపేతభక్ష్య భోజ్యాహారంబులఁ గైకొందుముగాని లేనియెడల జలపానంబుసేసి యుపవసించెదము ఇట్టి

నాకోరిక దీర్ప సమర్థుండెక్కడనుం గానరాకుండుట మేము యూర నిట్లు
కోమలబాలకామిషంబు రుచిసూడ నోరూరc దిరుగుచున్నారము. నీక
ట్టిసామర్థ్యము గలదేని మాకు భిక్షపెట్టుము కాదేనిc బోయివచ్చెదము"
అనుటయు నాశిరియాలుశెట్టి "స్వామీ! దీనికింతవిచారమేల. పండ్రెం
డేండ్ల ప్రాలకుండొక సుతుండు నాకుc గలcడు. వానిమాంసంబున మీ
కుc దృప్తి గావించెదను, కొంతతడవిట విశ్రమింపు" డని యాతని నట
నుంచి యింటికేcగి నిజసతికిc బూర్వ జంగమాగమనం బెఱింగించి చేతులు
పిసుకుకొనుచు నోరుతడcబడc జెప్పలేక సెప్పcబోవుచున్నట్టుల నిలు
వంబడియుండెను ఆమె యాతనినైజ ఖరింగని "యేమి" యనుమానించె
దరు. చెప్పcబూనినది వేగమయానతిండు. మీ మనంబునం గల గొఱc
తయే" మని గ్రుచ్చిగ్రుచ్చి యడిగెను అందుకా యిజమానుcడు విషా
దంబునం గుంగువానివలెc గితపతపసి కోరిన కోరిక యెఱిcగించిన నమ్మ
హాపతివ్రత మహాప్రమోదంబున లేచి భర్తృపాదంబులకెఱగి "స్వామీ! యిం
తవగచెదరు కోరినవాcడు మహేశుండు. ఇట్టి కోరిక దీర్తు ననినవారు
నాప్రాణేశులరగు మీరు మీయాత్మజునcడు నాకుcగల స్వాతంత్ర్యం
బు మీకు లేకపోయెనే. ఇcకc దడయనేల? వైళంబగా వింతము మీరు
మ్మలికింపకుc" డని సంగళవ్వచేc బారశాలం జదువుకొనుచున్న బా
లకు నోలింబిలిపించి తనయంకతలంబునc గూర్చుండబెట్టుకొని చుంచు
దువ్వుచు ముద్దుమాటలcబలికించుచుc దానును బ్రతివచనంబులు
వలుకుచు వానిం బారాయత్తచిత్తుంగావించి వెనుకదిక్కున వాcడియు
గు కరవాలంబు కేలంబూని యొండొక దెస దేనినో సూcచుచున్న వాని
వలెనుండి నిమిష నిమిషముc దనవైపు దిరిగి చూచుచున్న భర్తను
గ్రేcగంటందిలc దరుcగుమన సైగచేసిననతం డట్లొనరింప నిట్లుసుతున
నూనయుంచి వంచనంపును మారితెలయొక చోడాట తక్కిన యంగం
బుసంధలి మాంసపుకండలు వండుట కనువువడునట్టులc జిన్నచిన్న తు

నుకలుచేసి గరము పాలాపూసి యుప్పు, పులుసులం బోదిఁ నేతవేయించి
కమ్మనికూరచేసి మఱికొన్ని యితరభక్ష్యభోజ్య లేహ్యపానీయంబులగు
చతుర్విధాహారంబులు సిద్ధపఱచి పూజాగృహంబున శివపూజాపరికరం
బు లాయత్తంబులుసేసి యాసన్యాసికై యెదురుచూచుచుండ నాతం
డెప్పటికిని రాకయుండుటచే నాశెట్టి నేఁ బోయిపిలుచుకొనివచ్చెదనని
భార్యకుంజెప్పి యాచాయం జని సనిష్ఠయొక వృక్షమూలంబునని మీలిత
నయనుండై స్నానాధ్యనుష్ఠానంబులు దీర్చికొని యోగనిష్ఠాగరిష్ఠతను
న్న యాయన్నంగని "స్వామీ! దయసేయుఁడు. సర్వంబు సిద్ధంబయ్యె
తము రేచటికేఁగితిరోయని వెదుకవచ్చితి" నని మిన్నక విన్నవించిన
నమ్మహానామహేశుం "డిగిదో వచ్చుచుంటిని. నాకై యింతయరయనే
ల. ఇక్కడక్కడకర యెక్కడన్నైన నేనయుందును. సంసారపరిత్యాగం
బుసేసి సర్వత్రవ్యాపకంబౌనట్టి మాకంటి భిక్షులకు నీవంటిగృహస్థు
ముంగొంగుఁ బసిఁడిగాకెవ్వ వంటయింటి చిత్రపటముల దూలమున బుట్టి
న తేనెపట్టు, సాలనున్న లేఁజపుపూవు, గోడిపొత్తనుమూటగట్టిన దేవమ
ణి, పెరటఁగొండిన కల్పతరువు అట్టివాఁడవుగనుక నే నా హిరణ్యాక్షువ
రమును బరిసాధించితిని" అని యాతనివెంట గృహంబునకరిఁగెను.
ఆశెట్టియు దంపతులిద్దఱు సువర్ణకలశంబునఁ దెచ్చియిచ్చిన సర్ణోదకం
బున నాతనిపాదంబులుగడిగి యర్ఘ్యంబొసంగి యాసనాసీనుఁ గావించి
యాతనికి శివపూజకై తానేపట్టపెట్టి పూజాద్రవ్యంబుల నచటనుంచి
శివపూజగావింపుఁ డనుటయు నమ్మహానుభావుండు "నాకై యొడఁగూ
ర్చిన పలుపదార్థంబుం జూపుఁ" డన సిరియాలుశెట్టి భార్య పాకపాత్ర
ంబోఁ దెచ్చి ముందఱఁబెట్టుటయు నద్దానిం బరిశోధించి "దీనం దలకాయ
మాంసమేది? అదియు బహురుచికరమైనది మాంసభుక్కులు మిక్కిలి
యాసతోఁ గటికివాండ్రమ్మెడు మేకతలలనుగొనిపోవుట పట్టణంబులం
దఱుచుగ నేఁ జూచుచుందును. అదిలేని యీమాంసమునాకేల" యని

లేఁచిపోవుచున్న యాభిక్షుని బ్రతిమాలి యాశిశుశిరంబుఁ దెచ్చి కనఁబఱచి "దేవరా! యిది కేశసంకలితంబు. కేశదూషితంబగు నరమాంసాహారంబుఁ దొల్లి యగస్త్యవశిష్ఠ మునివెట్టి యాతనిచే శపింపఁబడి నరాధముండయ్యె. ఈక్షణము యీతలవండించి తెచ్చెద" ననుసంతలో నాతని సతి మును నతిశీఘ్రంబున వండి తెచ్చెను. అంత నక్కపట నిటలతల నయనుండు మఱియొక యుపాయంబు పన్నెను. "శెట్టీ! నీవును నీకుఁదగిన యర్ధాంగియు నాయెడలఁ గనపఱచుచుండిన దృఢభక్తికిని, ఓరిమికి వేగంబున ననుకూర్చు పదార్థంబులకును నామనంబతి కుతూహలకలితంబైనది. కాని, యొకకొఱఁత కానవలెను. అది యేమనిన, నీకుడిప్రక్క నేనును నాయెడమప్రక్క నీవునుఁ గూర్చుండి నీయంగనయగు తిరువెంగడాబి వడ్డింప యిష్టగోష్ఠీసల్లాపంబులు నలుపుచు రుచులుగ్గడించుచుఁ దృప్తికరముగ భుజింప వలెను. ఇట్లయిన నాకు భోజనము పెట్టుము, కాదేని మేము పోయివచ్చెదము. నీక్షణంబు నీవగోనుము" అని మాటల లేనంబోయెను నా యిందువనాలికి బదులుసెప్ప నోరు రాక వికవికలాడు మగనిం గని యాలాతనిం జేరి "యేల చింతించెదరు? మనచేతులతో మఱచముసంపుకొన్న తనయుని మాంసము భుజించుట మాత్రయు తప్పగునా? జంతువధ సేయువారికిఁ దజ్జంతుమాంసము తాముభుజించినఁ బాపిన దోషము లేదని పెద్దలు సెప్పుదురు కనుక నిఁక నెంతమాత్రము మనంబునఁ గొంకక నిశ్శంకతో నాతనియండఁ గూర్చుండి భుజింపుఁడనియుద్దతికిఁ బ్రత్యేకాసనంబులు వెట్టించి రజతపాత్రంబుల నమర్చినతుమాంస సహితంబుగా సమస్తపదార్థంబులువడ్డించి" యారగించుఁ "డని" నక్కపటకాళకంధరుండు తనమనంబున ఘనంబుగ మెచ్చుకొని" యాతడు దేనికిని వెనుదీయలేదు. ఇఁక నాచేత వంచితుఁడుగాఁడు. వీనికన్న వీనిభార్యసాహసం బెక్కుడుగనున్నది. "సాహసంషడ్గుణాంచైవ" యనునట్లుల స్త్రీలకున్న మనోనిబిడత్వము

పురుషులకుండముగదా?” యని తలపోసి మఱియు నాతనికిట్లనియె
“ఓనోయి శెట్టీ, యీ సన్నియుసమకూడినవి. ధనభోజనము లబ్బవా
యి. కాని యింకొకగొప్పలోపముగలదు. దానింగూడ పేర్చదవేని నే
సుఖముగ నీతోడవిందారగించి యధేచ్ఛంబోదును లోకముననెవ్వ
రేనిఁ దమయింట నొకరికి విందొనరించినపుడు దనపుత్రమిత్రకళత్ర
దాసదాసీజనంబులతో నానంది పడెనుగదా. నీకున్నకుమారులం బిలు
వుము. వారలతో నారగింత”మనుటయు సిరియాలు కన్నీరుగ్రమ్మ
చుండ దీనస్వరంబున “మహేశా, నాస్థితియెఱింగియు నన్నిట్లు ము
ప్పులఁ ద్రిప్పుటన్యాయము దేవా! నేనుదొలుదొల్లనే దేవరవారితో
నొక్కఁడే కొడుకున్నవాఁడని వానిమాంసంబునమీకు విందొనరిం
తునని మనవిసేసి యట్లనెగావించితిని. చచ్చినసుతుఁడు మఱలనెటుల
వచ్చును, ఎఱిఁగియుండి నేనేమనిపిలుతును? ఎటకేనింబ పియుంటినేనిం
బిలువఁగలను. పిలిచినవాఁడెట్లువచ్చు? ఇఁకనిట్టిమీ దుర్భ్రమలు మాని
మనస్ఫూర్తిగాఁ దినుఁ”డనియె. అందుపై దొంగజంగమదేవర కోపిం
చినవానివలె మహోద్రేకముగా “ఛీ! నీవపుత్రకుండవు” “అపుత్రస్య
గతిర్నాస్తి” యనిశ్రుతులు ఘోషించెడి. నీయట్టిగతిమాలినవాని యిం
ట భుజించుటకన్న నాఁటికిఁ బస్తుండుటమేలు” అనివిసువుకొనుమునికి
మాఱుమాట సెప్పలేక కోమటిపిఱికి మనసునసూరకుండెను అంతనక్క
ంతుమర్దనుండు దయగలఁచి యాతనిభార్యం జీరి “తరువెంగడాంబా!
నీమగనికెంతసెప్పినను వినడయ్యెను నీవైననామాట మన్నించి నీచి
న్నికొమరునిఁ బేరుపెట్టిపిలువుమమ్మా తల్లిపిలిచిన రానిబిడ్డఁడుగలండా?
బిడ్డలకు దేవికయిన నడ్డమున్నదిగాని, మాతాహ్వానమున కెచ్చటను
నడ్డంబులేదు జననిపిలిచిన నో యని తనయుఁడు పరుగుపరుగున పాఱి
వచ్చును.” అనియానతిచ్చునతనికి మ్రొక్కి మహాప్రసాదంబని తిరు
వెంగడాంబ యిట్లని నలుదిక్కులఁ దిరిగితిరిగి కొడుకును బిలిచెను.

మృతుఁడైన సిరియాలుసుతుఁడు బ్రతుకుట.

"పున్నామనరకము నుండి తల్లిదండ్రులమగు మమ్ముద్ధరించెడు నాచిన్ని కన్నకొడుకా! నాపండ్రెండేండ్లబాలకుమారా! నవమన్మథాకారా! సకలసుగుణాగారా! సంసారపంకనిమగ్నపితరసముద్ధరణా! సముద్ధనిర్భరానందకార్భకా, నిర్భరమశ్శోకశమునా, నాకన్నతండ్రీ! నాసిరాలా, నాముద్దుపట్టీ! మాయయ్యా! సుడిభుజమును నాయెడమకన్ను నదురుచున్నవి మమ్మున్మరచిపెట్టక సీగజైరెండెల ఘుల్లుఘుల్లుచప్పుడుతో చప్పున పరుగెత్తుకొనివచ్చి నీముద్దుమోముజూడ నీడగాచియున్న నన్ను వెనుక పాటువచ్చి కౌఁగలించుకొనుమని నలువిక్కులనాలుగుమూలలఁ బిలుచుపరిక్కునబ్బాలుఁడుపరుగెత్తుకొనివచ్చి తల్లింగాంచి దండంబు పెట్టుచుయు, నాపేరాలుండుసుఁ దల్లియుఁదండ్రియుఁ గలుసుకొని నిజపరివారముతోఁ దిపసికడ సంభోవ సమకట్టియోఁగుసరికి నటనా పినాకియుదృశ్యుండై తత్క్షణము మాచు వారల వెంగంచి రుద్రాక్షజటామకుటంబుతో నాగశిఖావాశంబుతో నాకాశగంగాప్రవాహ సంకలితజటాజూటంబుతో వామార్ధదేహాలంకృతశ్యామాదేవితో గజచర్మపరిధానంబుతో బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రగణ ప్రమథగణ వీరభద్రాది కుమారవర్గంబులతో శూలవజ్రఖడ్గపరశ్వాద్యాయుధాద్యాల కరిష్ణుండగుచు వృషభవాహనారూఢుండై నిరూఢభక్తపరిపాలనదక్షుడగు కటాక్షనిరీక్షణంబుదోఁ బ్రత్యక్షుండై తనయెదుట నుదుట కేల్త్రంబడిన ముకుళితహస్తంబులతో నిలువంబడియున్న సిరియాలును దత్స్త్రీపుత్రులంగాంచి యభినందించి తత్పరిజనంబులనె గాక సమస్తపురజనంబులను కైలాసంబునకు నకళేబరంబులతో గొంపోయి యట నిజప్రమథగణంబులతో గలుపుకొని సుఖస్థితినుంచెను. ఇట్లు భద్రరథుండగు నారుద్రుండు కాంచిపురంబునంగల సకలజీవులం గైలాసవాసులం జేయ సిరియాలుశెట్టి ప్రమథగణంబులతోఁ గలసిమెలసి సంచరించుచు నొకదినంబున నందరుపిన "నిజపు

త్రుంజూపి యీశ్వరునికి విందొనర్చి మెప్పించి మరల పుత్రునింబడియు
టయేగాక పరిజనసమేతంబుగా గైలాసంబుం జొఱఁగొన్న నావంటిభ
క్తుఁడు ముల్లోకంబులం గలఁడే" యని గర్వంబునం బలికె ఇట్లు చిరు
తొండనంబికిఁ (సిరియాళు) గలిఁగినగర్వం బపనయింపందలంచి యీశు
విలుకానిం బరిమార్చిన యార్చిష్మన్నేత్రుండు తెలియనివానివలె నటించి
యొకనాఁడు దరహాసముఖంబున నాతనిం గని నవ్వుచు "శెట్టీ, మనము
శివుఁడు సిరియాళుశెట్టిం దోడ్కొని నిమ్మవ్వకడకు వచ్చుట
కమాఱు భూలోకంబునకుం బోయివత్తము రమ్మా"యని చెయివట్టి
యిద్దఱు జంగమరూపంబులు దాల్చి నిమ్మవ్వ సదనంబునకు రాఁగా నా
యవ్వయుం గడుముదంబున వారలఁ గాంచి సంతసించి మద్గృహపావనం
బు గావింపవరుదెంచిన భూరుద్రులను మీరు నాయింట భిక్షగైకొండని
వారల కాసనంబులు గల్పించి శయ్యలం బవళింపించి యిందుఁ గొంతతడవు
సుఖసుప్తి నరుగండు. నేవంటసేసి మీకు స్నానంబునకు జలము సిద్ధము సేసి
లేపెదనని ప్రార్థించి వారలఁ దనయింట విడియించి తాను వంటసేయు
చుండ వీరిద్దరును సుఖగోష్ఠిం బ్రొద్దుపుచ్చుచుండిరి. మఱికొంతసేపటికి
నిమ్మవ్వ షడ్రసోపేతంబులగు భోజనపదార్థంబులు సిద్ధపఱచి స్నానం
బునకు నీరు నాలవని ఘటంబుగొని నూతికి పానీయంబుం గొని రానేగెను.

ఇంతట నామెకొమరుండు పసువులఁ గాయుచుండి యాఁకలియగుటచే
నింటికివచ్చి వంటయిలు సొచ్చి "అమ్మా! యమ్మా" యని తల్లిని పదిసా
ర్లు పిలిచి పలుకకున్న నెందుఁబోయెనోయని యొకతబుకులో పక్వంబు
లై యున్న రెండుబూరెలం దీసికొని తినుచుండఁబోవుచున్నంతలో నీరుదీసి
కొని వచ్చినయవ్వ వానిం గని "యోరికుక్కా, భక్తులకొఱకు సిద్ధపఱి
చిన పాకద్రవ్యంబుల నంటిమ్మెలబుట్టితివా? ఇట్టి నీవంటి కొడుకుండి
నేమి లేకనేమి" యని వానిం జావమొత్తి గాడిలోఁ ద్రోసివేసి

నిమ్మవ్వ తనసుతునిఁ జంపుట.

యాశవముపైఁ దొక్కకప్పి శుచిస్నాతయై మఱల పునఃప్రయత్నంబు
చేసి పరిశుద్ధపాకంబొనర్చి జలంబుంగొనివచ్చుటకై మఱల నేటికింబో
యెను ఈనడుమ శివుండు సిరియాలుం దోడ్కొని గాడియొద్దకుంబోయి
చచ్చినసుతునిఁ గప్పినతొక్కను గాలితోఁ దూలించి యాశవమును
జూఁపి కంటివా, యీమగువసాహసము మనకై సిద్ధపఱచిన పదార్థం
బుల వీఁడు స్పర్శించుటచే నవి యపవిత్రంబులైనవని గోతిపాలుగాఁ జేసి
మఱల వంటచేసి మనస్నానంబునకు జలంబు తేఁబోయినది.'' అని యవ్వ
చేసిన సాహసకృత్యపూర్వోత్తరం మతనికిఁ జెప్పి యప్పటియట్లు నిద్రిం
చువానివలె వారిద్దఱుఁ బండుకొనియుండిరి అవ్వ యేతెంచి వారలను
స్నానంబునకు లేపి ''వేగమ శివపూజ గావింపుఁడు, ఆలస్యమైనది. మిగుల
సొక్కలిగొనియుందురు గాఁబోలు ''నని స్నానోదకం బచటనుంచి గృహం
బున వారికి సివపూజాసామగ్రియంతయు సిద్ధము సేసి కాఁచియుండెను
వారును కృతస్నానులై ధౌతవస్త్రంబు లుధరించి విభూతిరుద్రాక్షలు ధరిం
చి లింగపూజలుగావించి యవ్వ యొడ్డించిన పదార్థంబు లారగించుటకు
మున్న మిన్నేటి వాకదాలుపు నిమ్మవ్వం జీరి'' అవ్వా! నీకొమరుండింత
కుమున్నిచటికేతెంచి నిన్నుఁ బదిపర్యాయములు పిలిచినను నీవు పలు
కకున్నకి నెటనోపోయెను. పాప మెంతయాకలిగొనివచ్చెనో, అట్టిబాలుని
విడిచి మేముభుజించుట శ్రేయముగాదుగనుక వానిం బిలిచి తోడ్కొని
రమ్ము. మేము ముగ్గురముఁగలిసి భుజించెదము. అంతదనుక మేముగా
చియుందుము శీఘ్రంబుగ బిలువుమమ్మా ''యని యానతిచ్చిన నాయిం
తియెంతయు దరహాసంబుతో'' నో కఱకంఠా! నన్నేల మాయసేసెద
వు. ఆఁడుదాననని యా నన్ను భ్రమింపవచ్చితివి ఈనీవేషంబులు మాను.
నేను సిరియాలు చిరుతొండ ననుకొంటివా? సుతుఁ జంపి నిన్ను మెప్పించి
మఱలఁ దత్సుతునితో నీవొసంగిన కైలాసము నేనొల్ల. నాసుతుండు స్వ

కృతాపరాధా ఘనదోషంబులవమ్మగ్గ. వానిపాదంబులవనవాఁడు. పూతుండ య్యె. అట్టి పాపిష్ఠికుమారుండు నా కేల. నేనువానిఁ బిల్వను. వాఁడు రాఁడు. పొద్దువోవుచున్నది. ప్రొద్దుఁడఁగానె యీసుభోజనంపుఁడు. నాసు తుఁవార్తయిఁక కేల? పాపాత్ముఁడు నావకఁ బ్రతుకునా? చచ్చినవాఁడుమర లవచ్చునా? వచ్చినను నేనుమెచ్చను. ఇఁకఁ దడయక సుఖభోజనముకా నిం[illegible]డని వారలఁ దొందరపెట్టనిమ్మవ్వ ధైర్యస్థైర్యంబులకు సిరియా

నిమ్మవ్వకు శివుఁడు ప్రత్యక్షమగుట.

లంతస్సుఁ జెంది మొగంబు వాల్చుకొనియెను. మఱియునతండు నిర్భరనిర చింతార సనిర్మగ్నమాన మానసుండై నిశ్చేష్టుండై యిన్నకున్నతతి నప్పరమేశ్వరుండు ఉమాసమేతుండై నందివాహనంబెక్కి ఫాలలోచ నంబువిలసిల్ల నీలకంధరంబు బంధురద్యుతి నుతంబుగా హిమవచ్ఛి ఖరంబుజట్టుకొన్న వన్యాకాలకాలజీమూతంబుపగిది నిగనిగలాడుచుండ నజహరిప్రముఖ నిఖిలగీర్వాణులును దమతమదేవీసమేతులై తోడనగు దేర రుద్రప్రమథగణంబులతోఁ జతుర్భుజుండై నిజనాథోచ్చంభురూ పంబునఁ బ్రత్యక్షుండై యెదుటనిలిచినఁ గని తయ్యంగన యిట్లనియె.

నీలకంఠా! యేమి యీనీవేడబములు. భక్తులమొఱ భగవంతుఁ డుపడుపాట్లబెట్టితె తొల్తనొక కొంటెతనపు మాయవేషమున నేతెంచి భ్రమవెట్టి తుదకు నిజరూపుసూపి రారమ్మనిపిలుచుట, వరంబులు వేఁడుమనుట, యిదిమొదలగు పనులు నేనెఱుంగనిగానను గాను. మాని నినైనను సీమాతులకు లోనుగాను ఆకలిగొనిన స్తనంధయుఁడు తల్లి చనుఁబాలకపేక్షించి యేడ్చుచుండ నాతల్లిబొల్లిమాటలచే బెం[illegible]ండ యొకటిచేతఁబెట్టి లాలించి పాలువాలి యేగుగతి, నాయింటఁగొడుకువచ్చి నాచేత తాంబూలములఁ బింసివంటలతో బాకంబుసేయించి సిద్ధపఱచుకున్న భోజనముమాని, యిట్టిమాయారూపములం జూపిన నేఁజోనిచ్చువానను గాను. తొల్లింటిభక్తులభంగి నేనీభక్తులకు లొంగి నీవిచ్చువరంబులం

బడసి యాలోకంబునఁ జిరకాలంబు బ్రతికి తుదకుఁ గైలాసంబుఁ జేరఁ దానను గాను. మఱియు నిప్పు డీసీ వెంటి మన్నని చీరనఁ జేరు దానను గాను. ఇఁక లేనిపోని యనూనమానితాకారంబులం బూనక మానక తిన్నఁగఁ గూర్చుండి నీవడ్డించిన యన్నంబువంటకంబులలో నారగించి మఱిపొమ్ము. నమ్ము. వదలను కదలనియ్యను" అని గట్టిపట్టుపట్టియున్న యన్నమన్నకోరికదీర్పఁ గూర్చుండి దండిగ భుజించి సిరియాలుం డనుమని యాతని చిఱుతదీర్చి ముఖంబెత్తి "నీవేల యిట్లు చిన్నవోవుచున్నావు? పన్నగభూషణు భక్తులచరితంబులు వినలేదె తొల్లి కాటకోటచండికాదులోక నిమిత్తమునఁ దమతండ్రుల నాప్తులనెంతయుఁ గొంకక ఖండించి కండకండలుగాఁ జెండి యావెంటనె సాక్షాత్కరించిన నాలీలన మఱిల వారలు జీవంబులం బొందలేదె?

నరసింగనైనారుకథ

మఱియు పారభక్తులలో నొండగు నరసింగనయ్య నారనువాఁడు భూరమణీకంఠహారతరళాయమానంబై మాననీయంబగు ద్రవిడదేశంబునకు రాజైయుండె. యొక్కనాఁడు రాణివాసంబుతో నుద్యానవనంబునకేఁగి యందున్న పన్నగాభరణు మందిరంబునకేఁగి యందు నిందుశేఖరుం బూజించుటకుఁ బూలుదెమ్మని తోటమాలికాజ్ఞాపింప వాఁడు వాడనినద్యోనికృత్తంబులగు పూలగుత్తులగంపతోనిడి దేవపూజకుఁ గొనిరా నారాజురాణియందొక పూవుంబీసి తనముక్కున మూరాసూఁడ నాపూలవాఁడు భూవిభుదేవి ముక్కుఁగ్రక్కునఁ గోసెను. అది గని తోటబోటులు ఘూకునఘూషించుచుఁ బరువులిడి రాజునకావార్త నివేదించిన భూపతి యాపువ్వులకాపరిఁ బిలిపించి "ఔరా, మూర్ఖా, నీకు శివపూజావిధానంపు పరిపాటి తెలియదు శివపూజకు నాయత్తము సేయఁబడిన పూలగుత్తులలో నొకపూవుంబీసిన చేతినిముందుండ నుమకన్ముక్కునా చక్కఁగఁ గోసితివి? ఛీ పోయని వానింబంపి యింపుమాట

లతో సొంవుక త్రెంబిలువనంపి 'యోసీ! నీవాపూవు నెట్టుచేయిజాపితీసి
తివి మాతము చాఁపుమాయనిచేయిచాపించి యాకరంబుం దనకరవా
లంబునఁ బ్రకోష్ఠంబునొద్దనుఁ దద్దయుకయంబునఁ దెగనఱుక నేముపవి
త్ర్యక్షుమై తెగినముక్కుఁడునకయు హస్తకమలంబును మఱలనయ్యె
వ్రోట్లనతికి యవింగితజ్ఞులాలగు సీయాలికి నట్టిబుద్ధిపుట్టించిన దోషంబు
నాదిగాని యామెదిగాదని యొసఁబఱచి యొప్పగించి గైనుమన నిండు
మనంబున మఱిమఱియుప్పొంగుచు. శేషొన్నవాఁడు గాఁడా? మఱియొ
కనాఁడు పుడమితేఁడు దనచేడియ కొట్లనున్న ధాన్యమంతయు వెచ్చఁ
బెట్టినదనికోపించి గర్భిణియను నవమానమైన లేక తలఁదఱిగిమఱల
నాకృపచే నామెప్రాణములం బడయలేదె? ఇట్టివిగా భక్తులచర్యలు.
ఇఁకమన యన్వయోత్పన్నసేసిన తనయుని చప్పండుగానివెఱవునఁ జంపి
వెట్టియు నేఁబ్రసన్నుఁడనైన వాముిచ్చెద వేఁడుమన్న మిన్నకుండి
మఱల యాలనాసినదిగాఁడె సూనుని ప్రాణంబులనిమ్ముగోరినాఁ? నిజ
మె ఏమి, స్త్రీయాను జప్పుమన నాతోఁ మున్ను విన్నపంబుసేసి
నాయనుజ్ఞపైఁ జంపితివిగాన నేఁ బిలువుమననీయుంగనపిలిచె. తెనయుఁ
డు సనుదెంచె. నిమ్మన్వయో. మనమెఱుంగకుండఁ గను మొఱఁగిచంపి
నదిగావున మనముపిలువమన్నను బిలువకయ్యె ఇట్టిభక్తులు, భక్త
రాండ్రు ననేకులుగలరు కాఁబట్టి నేనభక్తాగ్రేసరుఁడనని యహంక
రించి విఱ్ఱవీఁగరాదు" అనిపరమేశ్వరుఁడు సెప్పినంతలో సిరియాలు
పెడతలవెట్టుకొని తినయహంకారమునకు సిగ్గువడుచు దిక్కులుసూఁచు
చుండెను అప్పుడప్పరమకారుణికోత్తముండగు నమ్మత్తగజాసురారి
సిరియాలునారాత్ప యహంకృతిమాన్పించి నిమ్మవ్వసుతునకుఁ బ్రాణ
ములిచ్చి లేవఁజేసి తల్లినిఁజెల్లినప్రాణంబులం గొల్లగొని యుల్లసిల్లెదు
కొడుకునుంగలిపి కైలాసంబునకు రమ్మనిపిలుచు నామె" నాకు ముక్తి
యక్కఱలేదు భక్తియసాఁఖను. చరలింసేవయొనరించుచు నీభూలో

కంబునను యుండుఁడి"నని పోనాల్లని యాయిల్లాలికి, నామెసుతునకుఁ
చిరంజీవిత్వపదవి నొసఁగిన నాయవ్వయు సత్క్రియ లాచరించుచు
పుత్త్రుండునుం దానునుఁ దమచరిత్రములోకుల నేక విధంబులఁగొని
యాడుచుఁ గ్రీడించుచుండె నింకను నీనగరంబున జీవించుచున్నది ఈసిరి
యాలు నిమ్మవ్వలకథలు వినువారికి నాయుష్యాముత్తైనసుతులు గలిఁ
గి వారలుండుదురును చిరజీవులై యుందురు అట్లుశివుడానతిచ్చెఁ కథ
విని సిరియాలుకైలాసంబునకుఁ బోనుంకించుటఁగని మినుసిక దైవంబు
వ్రాసీక యాతనిగరంబునఁ దెమల్చి పట్టిరమ్మని జంగమవేషంబులిద్దఱుఁ
దాల్చి యింకయుభిక్షులఁజూడఁడగోరి హలాయుధపురమున కరిగిరి మా
ర్గంబునవచ్చువారల నల్లంతదూరమునఁ జూడఁగానే హలాయుధుండను

హలాయుధునికథ

నప్పుడమి యెకిమీఁడుల్లాసంబుతో నెదురువోయి యర్ఘ్యపాద్యములొ
సఁగి గృహంబునకు దోతెచ్చి షడ్రసోపేతంబులగు పదార్థంబుల భోజ
నతృప్తులఁగావించి కుశలప్రశ్నసల్లాపంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచు, "హర
మూర్తులారా! మీ రెందుండి యిటకేఁగుదెంచితిరి మద్గృహపావనంబు
సేయునిటకే చనుదెంచితిరా? మఱియెందేనిఁ బోవుచు మార్గాయాసం
బపనయించుకొన నిటకరుదెంచితిరా? భవద్దర్శనంబున మన్మనంబున
కనుతాపంబు వృడమినది. నాచేఁ బూజలందుచు నింకఁగొంతకాలం
బుండుం"డను హలాయుధునికి హాలాభక్తుఁడును దక్షిణాకృపాకటాక్షం
బున నాతనివీక్షించి యిట్లనియె.

" భక్తాగ్రేసరా! మావంటిజంగమంబులను మీవంటిగృహస్థు
లేగదా సర్వదానిర్వహించెడివారు మేమొకచోనుండెడివారముగాము
భక్తులవలనఁ బూజింపబడుచు నెడతెగని సంచారమున నూరూరఁగల
శివవ్రతధురీణుల నిరీక్షించుచుఁ దిరుగుచుండెడివారము మేము భక్త
లెందున్నను వెదకివారిండ్లకుం జనియెదము. వారునుమమ్ముఁ దమ

ప్రాణలింగంబులని భావించి యనుభవించుచుందురు నీవెఱింగినతొల్లిం టిభక్తులలో నీలకంఠుఁడు కరికాలచోడుఁడు అర్యమయ్య, చంగళీమారుఁడు ఏకాంతనాధుఁడు చేరరాజు, వాగీశనైనారు సోమాసిమారఁడు పళ్లనయనారు, మొదలగుభక్తుల గృహంబులమేమర్చనంబుల నందినవారమె. మమ్మెఱుఁగనివారును మాకుఁదృప్తిగలుగఁ జేయనివారును భక్తులీలోకంబున లేరు మేమాదినిజన్మించినది నిరాలంబపురము, మాజననీజనకులెవ్వరో మాకుఁదెలియదు మమ్మునాఁటినుండి పెంచిపెద్దలఁ జేసినవారు మీవంటిభక్తులే మాకుశాల్యంబునందలయాటిసలుగిసి నీరోసి జలకమార్చిన దొకభక్తురాలు భక్తుండొకడు మమ్మును చిన్నప్పుడు కేలందేల్పట్టి నడిపించె. మాకుముద్దుమాటలునేర్పి బుద్ధిగలిగించినవాఁడు మఱియొకభక్తుఁడు కట్టవస్త్రములిచ్చిన వాఁడొకఁడు. భోజనముదినిపించినవాఁడింకొకఁడు గంతమిండలమై దుండగంబుననొకనాఁడు మేముపశుతుల యందుబవలింపఁగోరినపు డొకభక్తుఁడు మాకిట్టియి సుముఖులఁ బొందుపఱిచి మామున్దు సెల్లించెను జడలు దాల్చివిరాగత్వమొంది భక్తసంచారంబు సేయగమకించు మాకునొక భక్తుండు తనకూఁతు నూతనవివాహితకొప్పగొసి మాజడలకర్పించి మమ్మునిజమైన ప్రస్తుతజంగమరూపంబునకుఁ దెచ్చినయచ్చపుభక్తుఁడు వేఱొకండు. ఇట్లుభక్తులవలన నే సమస్తసదుపాయంబులఁ గనుచుమనుచున్నవారము ఇంతయేల మున్నశిరియాలుశెట్టి యీశ్వరునకొక గొప్ప విందొనర్చి తనబంధుమిత్రాదులగు పురజనంబులనందఱఁ గైలాసంబుఁ జూఱగొన్నవాఁడుగాఁడె? కంచిలోసిరియాలుఁడు భక్తసమారాధన నేయుచుండ నొకదినంబున శివుఁడాతనిమనంబులో తరయఁగోరి తనదూతలన నేసులఁబంప వారలవసపడితని వలపిసంత చెఱుకునిసమిచ్చి తృప్తులంజేసి యీశ్వరునింగెలిచె. మఱియు నాకంచిలోనే యిరువదియొక్క దినంబులెడతెగని వానఁగురిపించిన నెప్పుడును బదివేల జంగమదేవరలుం

డెడిపట్టణంబున నొకండును లేక యందరు నేఁగిరి అంత సిరియాలు జంగ
మాన్వేషణపరుండగుచుఁ దిరుగుచుండ గొండవిలుకాఁడు జంగమరూపంబు
నగపఱచి యాతని తనూభవుమాంసంబున విందుఁ గోర నతం డట్లొనర్చ
సంతసించి మఱల నాతని సుతు బ్రతికించి పురజనులందఱితో నాతని గై
లాసంబునకుం గొంపోయె. అప్పుడు మేమచ్చట నేయుండి కన్నులారఁ
గాంచితిమి. ఇది తథ్యము. రవంతయు వింతగాదు మేము చూచినదిగాని
విన్నదిగాదు అట్టిభక్తులీ భూలోకంబున నెవ్వరేనిం గలరె?" యని చెప్పు
చున్న యప్పరమేశ్వరునకు హలాయుధుండు "ఏమీ! సిరియాలుని శివు
డు జంగమరూపమున వచ్చి నీ తనయుని జంపి యామాంసంబు నాకుఁ
దినఁ బెట్టుమని నిజముగాఁ గోరెనా?" యని యడుగంగ నివ్వానివలె నడుగు
టయు నాగట్టురాపట్టి మగఁడు" నిజమే మేము గంటిమని చెప్పితిని
గాదా నీవు నమ్మవేని జూడుమాతనిచరితంబు లోకంబున పద్యకావ్య
ముగాను దృశ్యకావ్యంబగు నాటకంబుగాను వచనకావ్యముగాను మ
హాకవులచేఁ జేయంబడి బహుజనులచేఁ జదువంబడి వినంబడుచుఁ బ్రసి
ద్ధింపంబడి మెచ్చఁబడుచున్నది మఱియు నాటకము సూచునపుడు
పశ్యన్మహాజనులందఱు దమతమ తనువులం బులకలు గరింపఁగనుచుండి
యిట్టిభక్తులెందును లేరని ప్రశంస సేయుచుందురు. ఇంతియగాక పసుల
కాపరిపిల్లకాయలు దమసామ్ములు మేయుచుండఁ దారందఱొకచోఁ
గూడి సిరియాలుకథను బాటగాఁ బాడుచు నాటకమాడుదురు. స్త్రీలు
తిరుగలిము దఱబండి విసురునపుడును, రోఁకటఁ దంపునపుడును సిరియాలు
పాటయే పాడుచుందురు" ఇట్లని మఱిమఱి నెఱనమ్మకము పుట్టునట్టుల
సిరియాలుకథ నుడివెడు నాయుడుపనాయకశేఖరుమాటలు వినివిని తన
మనంబున ఘనంబగు కోపంబంకురింప ముఖము జేవురింపఁ బండ్లు పటపటఁ
గొరుకుచు. ఆహా! ఏమియాశ్చర్యకరమగు గాథ వింటిని దనుజుఁడు ది
నుమనుజమాంసమును శివుఁడు తినఁ గోరెనా? కోరెను పోదయావిహీ

నుండగు యమునివలె సుతుం జంపం దండ్రి కెట్లు బుద్ధిపుట్టెను? పుట్టెను పో
రక్కసివలె తల్లియు నెట్లుల్లసితభావంబునం దనచేతులారం గన్నకొడుకు
నుం జంపించెను తనతనూజుడైనను వానిం జంపుటకు వీరికేమి స్వాతం
త్ర్యముగలదు? ఒకనిజీవంబును బోంగొట్టి నొకనికిహెచ్చగలదా? తుద
కుం దనజీవమును దాను తీసికోలేము ఇట్లు నిజీవత్యాగము తనంత దాం
జేయువాం డాత్మహత్య యను పాపఫలం బనుభవింపండా. పరజీవహంత
యునట్టి యధికపాపభాక్కగును ఇంతకు నరమాంసముం దెమ్మని శివు
డు గోరెను గాని సూనునిం జంపుమని కోరలేదుగదా? అట్టిచో శిబిచక్ర
వర్తివలెం దన దేహంబునం గండలుకోసి వండించిపెట్టంగూడదా? బిడ్డనిజీ
వముకన్నం దనజీవము హెచ్చగునా? పూర్వమొక కోంతి తనపిల్ల కడుపున
వ టుకొనియుండంగా నొక కాలిన పెనము దెచ్చి దానిపై నా కోంతిని బల
వంతముగ గూర్చుండంబెట్టి నదికడుపుననున్న పిల్లను దిగజార్చి యా పెన
ముపైం బడవైచి దానిపైదాను గూర్చుండెను తనముడ్డి కాలకుండున
ట్లుల పిల్లనడ్డువెట్టుకొన్నదిగాని దానిబాధ కనిపెట్టినదిగాదు కనుక నేమ
ర్కటకిశోరన్యాయమునం బిల్ల తెట్టిగాని తల్లిపట్టులేదు. అప్పుడు పుట్టిన
పిల్లయైనను దన్నుం దాం గాపాడుకొనవలెను గాని తల్లిగాంపాడదుగదా?
అట్టితల్లియే యీసిరియాలునాలియు కనికరించును మాటలేక పాపభీతి
రివంతయుం దోంపక సుతునిం జంపె వారి భక్తియననెంత? అట్టి మూఢ
భక్తిం బరీక్షింపంబోయిన యామూఢజంగమము యొక్క దైవత్వమననెం
త? ఇట్టి బహువ్యసనకరంబగు ఘోరకృత్యం బాచరించిన యాశివునకు
సిరియాలునకుం బ్రమథగణంబులకు వెలిసుమండో జనులారా! యనిమ
హాకోపంబున ఘంటానాదంబుసేసి బాహువులప్పళించి తోడనం దన
సింహనాదంబున లోకంబునం జాటింపెను అప్పుడు సిరియాలును
దమపై కేమివచ్చునోయని భయపడుచుండ జంగమరూపంబున వచ్చిన
వారు గానమిమ్ము మన్నింపవలసివచ్చినది గాని, లేనియెడల మీరును

దద్బహిష్కారార్హులౌతె" యని మాడిపడుచు శివుఁడు ముదిసినమతిచెడి తొండముదిరి యూసరిపుల్లియైనటులఁ దాను దానవుండయ్యెను. రాక్షసులచే నుపాసనీయుండగు దైవంబునకు రాక్షసత్వమె సిద్ధించునుగాని దేవత్వమెట్లునిల్చును? నరాముఁడు సేయుకృత్యములు నరాదకృత్యములుగావా? కనుకనే యట్టికృత్యంబు సిరియాలుచేఁ జేయించెనని చిందులుద్రొక్కుచుండెను అదిచూచి సిరియాలును సిరియాలు నేస్తుఁడును సిగ్గునమొగంబులు వంచుకొని యొకమూల నొదిగికూర్చుండిరి అప్పుడు పినాకి తనమనంబున దిగులొంది మఱియు హలాయుధుని నామవచనంబులఁ దానోడఁబఱచఁజేయలేమిని శ్యామలాంబను మనంబునఁ బిలుచుకొనెను

అంతనా హిమవంతునికూఁతురు పెనిముత్తైదువయగు జంగమభక్తురాలి చందంబున నందంబగు మేన పసుపుపూసి కుంకుమబొట్టు పెట్టి భ్రూమధ్యంబున విభూతిరేఖవనర రుద్రాక్షమాలలు మెడఁదాల్చి శివస్మరణపూర్వకముగా నచటఁ బ్రత్యక్షంబైన, హలాయుధుఁడు దెసకేగి భక్తివందనం బాచరించి యుచితసత్కారంబుల లోనికిఁగొనిపోయి యాసనాసీనంగావించిన నాయమయు నాతనిసంబోధించి "ఏంటివా హలాయుధా! విష్ణువు తన భార్యయగులక్ష్మిని వక్షస్థలంబున నిడుకొని కాపాడుకొనుచుండెను బ్రహ్మ సరస్వతిని ముఖమందు ముచ్చుకొని యానందించుచున్నవాఁడు ఇట్లయినను లక్ష్మీసరస్వతులకు జాతినీతులులే నిఖిలజాతిపురుషులను దామువరించి వారితో వివహరించుచున్నవారు. అట్టి వారలస్థితియె యట్లుండఁగా నీకలోకములో స్త్రీలకెక్కుడ యింగితజ్ఞతగలదనిచెప్పవచ్చును సర్వకాలసర్వావస్థలయందుఁ గందర్పహరుని యర్ధాంగంబుననుండి పరపురుషులఁ గన్నెత్తియైనఁజూడని పార్వతియొక్కతె లోకములో మహాపతివ్రతయనిచెప్పవచ్చును అట్టిపార్వతివ టిదానను నేనునిన్నుఁ జూడవచ్చితిని. హలాయుధుండను శివభక్తాగ్రేసరుఁడు

జంగమభక్తులకును, భక్తురాండ్రకు నేమికోరిననది యెల్లనిచ్చుచున్న వాఁడను ప్రఖ్యాతి లోకమంతంతటను వ్యాపించినది ॥ అని చెప్పుచున్నయ వ్వార్వతిమాటలువిని హలాయుధుఁడు" భక్తులలో నధమాధముఁడను నేను నన్నిట్లునుతింపవచ్చునా తల్లీ! ఇచ్చుటకు నేనెవండను? మీభక్తి యమీకునసమస్తంబులిచ్చును. ఇఁకేమిగావలెనో కోరుమమ్మా ॥ యని హలాయుధుండనెను. అంతనాయగజయుని గజగమనంబునకు ననువగు పాదంబులు నేలమోపి లేచినిలువంబడి చేతులుమోడ్చి ఆవెంటనే సిరి యాలును లేచినిల్చి కైదోయిజోడించి నేలకొరిగి సాష్టాంగంబుగా న మస్కరించుచు ప ॥ ఓయి హలాయుధా! నీవు శివపూజాధురంధరుఁడ వు పరమపవిత్రగాత్రుఁడవు లింగసంగతుండవు నిష్ఠైవుండవు భక్తు లయెడను రక్తుఁడవు ఇట్టి సుగుణశాలివిగనుక నే నీ నేను భక్తురాలివే షంబున నన్నుమెచ్చితివి. ఆసమయమున గళించిన కన్నుల బుట్ట వికసింపం జేసి నిట్టిగానేన గాత్రంబుపైనునిచి" నన్ను విన్నము నిజమొత్తిం గించెను నేనుమానినిగాను ఈశానునివామభాగంబునుండి నీవంటిభక్తులగడంచి రక్షయుమదసు శ్యామలాదేవిని ఈజగము రూపంబులకుఁ గన్పడి ముప్పని చేతులుజోడించి నీకుసాష్టాంగ దండంబు పెట్టుచున్న యీభక్తురాలుసిరియాలు అవ్వలనెవ్వగనివ్వటిల్లెడు మానుకొనిపోయిన యెడపువ్వులో చిన్నవ్రాయిన మొగంబుతోఁదల వాల్చుకొని నిల్చియున్నయమ్మహానుభావుఁడౌ నుమిాహలాయుఁడు నీ దృఢభక్తికి మెచ్చి వీరిద్దఱును వేషంబులనచ్చి నీకులోఁగి నీచేనిర్జింపఁబడి యోడితమని సిగ్గునిట్లోనూఁగాడ నేఁటికనన్ను బలంచుకొనిన నేవచ్చి యున్నరూపు నీకెఱింగించితి ఇఁకనీవువారలను గారవించిచమ్ములనను పుము పోయివచ్చెదమనిన హలాయుధుండు లజ్జాననతవదనుండై ॥ శివా భవా, యభవా, మృత్యుంజయా, కాలకంఠా, భక్తపారిజాతనా శాస్త్రేయపశుపాలకా! పశుపతీ, మాయాజంగమరూపంబున నాసదనం

బున క్రరుదెంచి నన్ను మాయసేసిభ్రమపెట్టి లేనిబోనికాఱుకు తలు
నాచేతఁగూయించి నన్నోడించి నేనొంకవలసినలజ్జాభావము నీవహించి
యేమియుమెఱుంగనివానివలె నిలుచుంటివా? మిక్కిలికంటిదేవరా! ఈ నీ
వ్రునరించిన యీయసంగతిపుపవికి నీవాయూసపడి యింతప్రయత్నం
బున నీపెరియాలుంగూడ వెంటఁబెట్టుకొనివచ్చి యీపాట్లుపడుటేమొగాక
యెక్కడోకైలాసంబులోనున్నని మాయమ్మనుగూడ నిటుచరావిం
చితివా? హా! మఱచితిని. ఎటనోయున్నదననేల? నాదిపొరిజాటు నీవు
పరశివుండవు. ఆయమ్మనీవామభాగంబునవె యున్నదికాదా? దాననే
గదా నీవుసర్వదాయర్ధనారీశ్వరుఁడని జగత్కీర్తితుండవు నేనుధన్యుం
డను. బహుజన్మకృతసుకృతపరిపాలకుండవు నీవుతొలుతనే నీనిజరూ
పంబునకు గానుపించినదో నామూఢత్వంబు లోకులకెట్లుగోచరింబ
గును మఱియుభక్తులమహాభావంబునడంపఁ జెలువొంద యిట్టివేష
బాబులు నీకుఁజెల్లుచుండును చాలు! ఇంకనైన నీయుద్ధృతిః మయం
బగు నీనిజాకారంబునాఁ జూపి నన్నుకృతార్థుని జేయుమయ్యా, లేవ
య్యా" యని భగవంతునితోఁ బ్రసంగించి పడియున్నపెరియాలుం దనకే
లలేవనెత్తి "లేవమ్మాయి పెరియాలూ! నీవంటిభక్తుఁడీము ల్లోకములలోఁ లేఁ
డునిజము నీవిట్లనుకొనుటకుఁ దగినవాఁడవె ఆయినను మన ముట్లనుట
మనయహంభావమును వెలిపుచ్చును అహంకారముమాయ దాని జ
యించినవాఁడే మాయనుజయించినవాఁడు భగవంతుఁడుభక్తులయ
హంకారమును దొలఁగింపఁదేని తనభక్తవత్సలత్వమునకుఁ గళంకము
వాటిల్లును గనుక నేనీయహంకారముఁబోగొట్టవిన్నుఁ నాయొద్దకుఁ
బిల్చుకొనివచ్చి మఱికొద్దిఱకుఁదగినబుద్ధిసెప్పెను నీచరిత్రసకలజనంబు
లును బండితపామరులు స్త్రీబాలురు పాటగాను పద్యములుగాను బరిం
చుచుండుట నీనాటకమాడుచుండుటయే నీభక్తాగ్రేశరత్వంబునకు సా
క్షి ఇట్లుపెరియాలుతో ముచ్చటించుచున్న సమయంబునఁ దబ్బింబ

కుంకుండు భద్రరథారూఢుండై శూలవజ్రఖడ్గాద్యాయుధంబులతో
జటాజూటంబులతో, నద్దాననెలకొనియున్న గంగావాహినితో, పన్నగ
శిఖాపాశముతో చంద్రచూడామణితో భసితవిభూతికోలతో రుద్రా
క్షమాలలతోఁ గపాలభిక్షాపాత్రంబుతో నభయహస్తంబుతో నభ
టఁ దోలుత జంగమరాలిరూపంబున హలాయుధునికిఁ గన్పడి తోడ
న యత్యపూర్వంబై యీశ్వరుని వామార్ధాంగంబునదూర ముసిముసి
నవ్వులతోఁ తొంగిచూచుచున్న శ్యామాదేవితోఁ బొడసూపెను.
హలాయుధుండును సవినయభక్తి నమస్కారంబులుగావించిన నించు
తల్లునిఁ గొంచపఱచిన పంచముఖుండు "హలాయుధా! నీభక్తికిమెచ్చి
తి. తెమ్ము. రమ్ము కైలాసంబున" కని యంతనిలువక సకలజనంబు
లతో నతండేలు నవపురంబులలోని సకలజీవులను నాలుగంగుళముల
లోతువరకు నూళ్లతున్నను పెల్లవెల్లలుగాఁ దీయించి కైలాసంబున
కుఁగొనిపోయెను. ఇట్లు శివయోగులకు గలిగించిన యుత్సాహభావమునడచు
టకు నిటలనయనుండు హలాయుధుఁ గల్పించె, యూడగన్నాటకి
సూత్రగారుఁ ఢీకపటనాటకమాడెను కాన నీకథవినువారును జదు
వువారును వెఱవారికిం జెప్పువారును హలాయుధునివలెఁ గైలాసంబు
నొందెదరు. కావున నోబసవకుమారా! భక్తులకెన్నఁడైన నపాంరోర
ములౌనునా?

మరుదుండునికథ

మఱియుఁ జెంగొండయను నొకపురంబున మరుదుండండను నొ
క మహాభక్తుఁడు గాపురముండెను అతండులింగసంగత దేహుండు.
భక్తార్చనారతుఁడు. నిర్వికారి. నిరహంకారి. నిస్తులుండు భక్తిభావ
ణుండు. ముక్తసంగుండు సత్యంగసక్తచిత్తుఁడు దైవికసామర్థ్యసంప
న్నుఁడు శివానుగ్రహాదక్షుంబగు తపోమహిమగలవాఁడు. ప్రతిసంవత్స
రము బహునిష్ఠతో శివరాత్రివ్రతముసలుపువాఁడు ఇట్టిమహానుభావుఁ

డగు నామిష్టున్నుండ ననునారు తనయూర శివరాత్రిదీక్ష యేకాధ్వరమ్ముగా
బండ్రెండువత్సరములు నిచ్చిలు వచ్చుపుబత్తి నొనరించి పదమూఁడవ
యేఁటఁ దిరువారూరను గ్రామంబునకు బోయి శివరాత్రిదినంబున నందు
న్న వల్మీకేశ్వరుఁడను మహేశునిఁ గొలువఁ దదాలయంబున కరిఁగి యచ
టనున్న శివభక్తులతో నిష్టగోష్ఠిం గాలక్షేపంబు సేయుచుండెను. ఆస
మయంబున న్నాపురంబునఁ గలనంబియను నొకధనికుండు సంతతవేశ్యా
లంపటుండు జారశిఖామణి తనపరిజనంబు లిరుదెలంకులఁ గొలువ కవి
గాయకజనుల స్తోత్రపద్యగద్యగీతంబులఁ జదువుచుఁ బాడుచుఁ జేతుల
మద్దెలల తాళంబులఁ గొనినవారు తాళంబుల వాయించుచుఁ దమకాక
దెలుపుచుఁ దోడ రాఁ దానొక యాందోళిక నెక్కి వేత్రహస్తులు దారి
సేయుచు ముందు నడవ శివభక్తులు గొందఱు ద్రవ్యాశచేఁ దన్ను బహు
విధంబులఁ గైవారంబులు సేయుచు దీవనలిచ్చుచు ననుసరింప మహావై
భవంబుతో గుడికిఁ బోయి వాకిలిఁ బల్లకి డిగి లోనికేగి చూచెను భక్తుల
నైపు దిరిగి మూఢాత్మ నిర్లక్ష్యభావంబునఁ దనయుంపుడుకత్తెను మనంబు
న ధ్యానించుచు దానివిలాసంబులం దలంచుచుఁ దనలోఁ దానె నవ్వుకొ
నుచుఁ దనయీడుఁ దానె మాచుచుకొనుచు నతివేగంబున గర్భగో వెలలోని
కిం బోయి దేవునిఁ దనపడియుమ్మని యడుగుచుండఁగా మురుమిండనయ
నారదిగని "వీఁడెవ్వఁడు దిగ్గజంబులవంటి పరమశివభక్తు లిట నుండఁగవా
రలం గనకె గౌరవింపక సగర్వంబుగా నిటు బోవుచున్నవాఁడు వీఁడెవండు
భక్తుల ననాదరభావంబునం బరిహరించి గుడిలోనికిఁ బోవుచున్నవాఁడు.
ఇట్టివీనిగర్వమును సర్వమంగళాధవుండెట్టు సహించె? శివుఁడలిఁగిన భక్తుఁ
డు కాయఁగలఁడుగాని, భక్తుఁడలిఁగిన శివుఁడు గాయఁగలఁడె? చూత
ము వీనిపంతంబు. తత్క్షణమ్ము బైటకుఁ దఱుముఁడు. ఇది వీనిసాహసమో లేక
యూ దేవునిమన్ననయో" యని వానిమెడబట్టి యర్ధచంద్రప్రయోగము
సేయ నుంకించునవసరంబున నాగుడితంబడి [పూజారి] పరుఁగుపరుఁగున

బాఁగుబాఁగు వానిజోలికిఁబోకుఁడని యూమరుమిండనయనారిపాదంబు
లంబడి సాష్టాంగదండంబు వెట్టి చేతులుజోడించి" దేవా! వీనిమీఁ రేఖం
గరా ఈనల్ని కేశ్వరునిముద్దఁడు. వీనితో నాదేవుఁడు ప్రీతివినమునిష్ట
గోష్ఠిఁబరుపుచుముద్దుసేయుచు దినమునకువేయినిష్కంబులు వానియి
ష్టానుసారము భోగించుటకిచ్చుచుండును వీనివంటివిటుఁ డీలోకంబునఁ
గాదేలోకంబుననుండఁడని నానమ్మకము వీనివేశ్యకును వీనికినిదగవు
వచ్చినపు డీశ్వరుఁడు తగవరియై మధ్యనిల్చి హాస్యరసంబులగు సరసస
ల్లాపంబుల వారలఁగొలుపుచుండును. వీనిజారత్వమును దానెట్లుస
హించెనో ఆజారత్వమునకుఁదగినధనము దినమునకువేయినిష్కములిచ్చు
నని తొలుతమనవిసేసికొనియెయుంటిని. "శ్లో. దాసోహమానధనాహంతి
వేశ్యాధనార్థికం ఆయూంషివినవాహంతి సర్వంహంతిపరాంగనా!" అ
న్నటుల వేశ్యాలంపటునకెంతధనమునుజాలదు అందుకనియె దినము
నకువేయిమాడలధనమిచ్చుట జారులనుశిక్షించుట్లు జారమాత వీనిజార
త్వమునోర్చుట యాశ్చర్యము ఏమీ యాశ్చర్యమేమీ! దారువనముని
మానినీమా ధనాపహారుండగు నమూన్మకసంహారకుండు వీనిజారగుణంబు
నహించుట యొకవింతయగునా? జారుఁడుజారులనేగదా మెచ్చును.
వారలనేగదా చేరదీయును " అనిచెప్పుచుపురాజారిమాటలువిని "ఓహో
యిట్టివాఁడా యీబూచులతేఁడు వీనినఁబనియేమి ఇట్టివానింజేరఁదీసి
గర్వోన్మత్తునిఁజేసిన యీశంభునిదితప్పు కనుకనో భక్తులారా! నేఁటి
నుంచి పంచశరసేవకునికి ననుంగుఁజెలికాఁడగు నునపంచశరారికి, వాని
గణంబులకు వెలిబెట్టుదము లెండిలెండిమనముపోదము. గుడి[illegible]దుం
డునలదని "ఘంటానాదంబున వాదువెట్టిభక్తులతోఁడం దానును వెడలి
పోవుసమయంబున నాగచర్మాంబరుండు మెండగుసిగ్గుతో నాదేవళం
బందుండనోడి, భక్తులుసూడకుండునటులును పురాజారుల కనుమొఱఁ
గియు సూక్ష్మరూపంబున నంబియఁ దన్ననుసరించి వెంటరాబయలు

వెడలుమార్గంబుగానక భక్తులుగనిన నవ్వదరనుసిగ్గున నగ్గలికంబగు
నెవ్వగముదిగదుర గర్భగుడినుండి సోమసూత్రద్వారంబున బయటవచ్చి
యంతటమంటపదీపస్తంభంబుల నీడలందనువుదాచుకొనుచు మొగం
బునఁ జేతమూసికొనుచు గోపురద్వారంబుదాటి గుడివెనుకకుఁజని యా
తెఱువునఁ బాటిపోవుచు మార్గమధ్యంబున నొకగండశిల చతుష్కో-
ణంబులుగలది యడ్డుపడియున్న దానిఁగండ్రించి యారంధ్రంబున
దూరి యవ్వలనని వెనుకకుఁదిరిగి చూచుచునదరిపడుచు బెదురుగుండె
యగలవాఁడై పోయిపోయి యెదురనొక నానావిధతరులతాగుల్మంబు
లను శుకపికాదివిహంగమమృదుమధుర రవంబులను పుష్పఫలనుగంధ
గంధురత్వంబునను హరిణశంకురామమరుశశాదినిర్వ్యాపకమృగసంకుల
త్వంబునను మనోహరంబగు నుద్యానవనంబుగని యందుసందందసంచ
రించుచుఁ దావచ్చింతోఁదానెఱుఁగక తిరుగుచుఁ గొంతదూరంబున
నిర్మలనీహారశీతలసలిలపూరంబును కమలకుముదశైవాలభారంబును హం
సకారండవాదిజలవిహగసంచారంబును మత్స్యకూర్మాదిజలచరవారం
బును మణిమయసోపానతీరంబును దేవతావిహారంబునగు నొకకాసారం
బుగాంచి దానితటంబుల నలుదిక్కుల నక్కజంబులగు జంబూ ప్లక్ష
సాల, రసాల తమాల తాల హింతాల పనస ఖర్జూర, పూగ నాగరంగ
నాళికేర నింబ రంభాది భూరుహచ్ఛాయలం గలయఁదిరుగుచు దివ్యల
నొకసంతాన మహీరుహంబుఁగని దాని ధౌతమయకాంతింగని దూరం
బునుండి చూచినదిగనుక దావిడిచివచ్చిన గుడిమానితొలుతభ్రమించి
విరామించి యందలిఫలపుష్పంబులంగని దేవభూజంబుగానెఱిఁగి దాని
నీడను విశ్రమించి యెదపై చెయ్యిడి బ్రదుకుజీవుఁడాయని యూపిరిని
గుడించుచుఁ గొంతవడికి శ్రమదీరఁగన్నులుమూసి నిదురించువానివలెఁ
బండుకొనియుండెను అంత నానంబి మనంబునంగల గర్వంబపనయించు
కొనిభక్తులకోపంబునకు భయపడి భగవంతుఁడా పాఱివచ్చినప్పుడు తన

గతియేమగునో యనుభయంబున నంబాసతితోనిట్లను "అయ్యా! నీకే లయిట్టి భయమునొంద నిందులకేతెంచుట. నీకేయిట్టి భయమున్న నాగతియేమగును?" అని యడుగ నామృడుఁడు "నాయనా, యేమిచెప్పను భక్తులునారూపము నేనువారిరూపమను. వారునాకు వెరవరు గాని నేవారికి వెరతును వారిసంతోషము నాసంతోషము వారిదుఃఖము నాదుఃఖము వారినిఁబూజించిన నన్నుఁబూజించుటయ వారికిచ్చిన నాకిచ్చుటయె వారలెనాప్రాణంబులు నేనేవారిప్రాణంబులు. నేనలిగిన భక్తులుగాయఁగలరు. భక్తులలిఁగిన వారిని నేఁగాయలేను భక్తులతప్పులు భక్తులే మన్నింపవలెను. భక్తులనుదూరుట నన్నుదూరుటయె. స్థావరజంగమ లింగపూజలు రెండును జేయవలెను జంగమలింగపూజ లేని స్థావరలింగపూజయేల? అదినిరర్థకము భక్తులె జంగమలింగంబులు, స్థావరలింగంబు నేన నీవుస్థావరలింగనిష్ఠదృఢభక్తుండవు జంగమలింగభక్తివిముఖుండవు. విశేషించి జంగమలింగద్రోహివి. నేనుభక్తవత్సలుఁడను. భక్తవిగ్రహుఁడను భక్తపరాధీన మనస్కుఁడను భక్తాశ్రితుఁడను. భక్తసేవకుఁడను. అదియెట్లన్న వినుము

బాణుని కథ

తొల్లి బాణుఁడను భక్తవరుండు చతుస్సముద్ర ముద్రితమగు భూమినిఁబరిపాలించుచు సర్వంసహా సమస్తజనంబులకు వలయుపదార్థంబుల నిచ్చుచు నర్థిజనకల్పద్రుమ బనఁ బేరుపొందిన బలిచక్రవర్తి నూర్వురుపెనయాలలో నగ్రసుతుండు దినమునకు వేయితడవలు నాపూజసేయుచుండెడివాఁడు, అట్టివానికి నాపూజకే కాలము చాలకపోయియుండుటచే రాజ్యభారముఁ జూచుకొననవకాశము లేకుండుటచే నేనాతనికిఁ గరుణించి ఏకకాలమునందే నాసహస్రావృత్తిపూజ ముగియునటుల వానికి సహస్రకరంబుల నొసంగితిని. వానితో వాఁడు సహస్రావృత్తిశివపూజ నొకనిముసంబులో నొనర్చువాఁడు అట్టివానికీర్తి లోకమందం

తటను వ్యాపింప వానిఁజూఁచుటకు భక్తగణంబులు తదితరులు నయుత నియుతసంఖ్యలు బయలుదేఱ నారంభించిరి వారలతోఁ బ్రసంగించు చుండ నాతనిఁ బూజాభంగమగునను దలంపున నే నాతనిపూజ ముగిసి యతఁడు ప్రసాదము స్వీకరించువఱకు నాతనిద్వారముకడఁ గావలి యుండువాఁడను గానా.

కరికాలచోడుని కథ

వెండియుముదిగొండ యనుపురంబును బాలించెడి కరికాలచో డుఁడను చోళదేశపురాజు కావేరింగట్టి దిట్టతనంబున నింటికొకరుచొ ప్పున వెట్టితట్టలుమోసి మట్టి తెచ్చి గట్టువెట్టుడని నియమించినఁ బట్టువు భక్తికిమెచ్చి తానును బురజనులతోఁ బాటు వెట్టితట్టలుమోయ లేదా? మఱియు స్వామిభృత్యసంబంధంబు దిగనాడి నంబియనువాఁడు వేశ్యనుం చుకొని నిశ్చయంబుగఁ జరించుచు స్వామి చేత నే యూడిగంబులు సేయిం చుకొనుచుండ నూరిలోనివారేమియు వానినాన వెట్ట లేక యూరకుండిరి నునపవాద తనచే వినఁబడకుండ దాగియుండెడి కరికామదేవుని కథవిని నట్లకాపాడివచ్చితిని ఆకరికామదేవునివలెఁ గాక నే నీయూరిజనంబుల తో వికటించక వారలలోఁగలసికొని యేకభావంబున మెలఁగుచుంటి నిగానా? నేనేమి? మీ తాతకుమాతాతకు యచ్చియున్నాఁడా? నీ మె డల నేనేల యింతభక్తి చూపవలె నని నీవడుగ బదులు సెప్ప లేక నీభక్తికి మెచ్చియేకదా నేనన్ని పనులకొడఁబడి నీయూడిగంబులు సేయుచుంటిని నేఁడునీవు నాభక్తులలో నహంకరించి వారలధిక్కరించితివి ఇఁకనీవెట్లు బ్రతుకఁగలవు? నేఁగాయ లేను "సంసర్గయాపాపగుణాభవంతి" యను లోకోక్తి సార్థకంబయ్యెను నీతోటిసాంగత్యంబున నాకు నాభక్తులలో దలవంపులాయెననుచు ననేకనిదర్శనంబుల భక్తులమాహాత్మ్యంబులును వారల దివ్యచరితంబులును నుగ్గడించు నాయుగ్గికను దేవరకు మ్రొక్కి" దేవా! దీనదయాపరమూర్తీ! నేనపరాధంబు సేసితి నన్ను మన్నింపుము.

భక్తులకు నాపైఁగినుక పొడమినది గనుక దాని నాభక్తులవలన నేటో గొట్టివారల ప్రసాదంబునకుఁ బాత్రుండనయ్యెద నిఁక నెన్నివిధంబుల నయినను వారింబ్రతిమాలి మ్రొక్కి ప్రసన్నులం జేసికొనియెద" ననిబ యలువెడలి పురాభిముఖుండై తాళంబులువాయించుచుఁ బడిపడి దండంబులంబెట్టుచు భక్తి చరితంబుల గీతంబులం బాడుచుఁ బురంబున కేఁగుచు నందరుభక్తులు విను తెఱంగున వేఱవేఱ భక్తులచర్యల ననివార్యసింహనాదంబున నిట్లని వేఱవేఱ గణుతింపం దొడంగె నెట్లనిన.

ఏణుమూరితి కథ

ఏభక్తుండు నిత్యముఁ ద్రికాలములయందు నిందుజూటునకుఁ జందనసమర్పణంబు సేత యొకనియమంబుగాఁ గలవాఁడై యెట్టకేలకు గంధసంపాదనమునకు దనకుధనంబు లేమి నిజమనంబున ధనసంపత్తియొకసంపత్తియె భక్తిసంపత్తియ నిజమగుసంపద. అట్టిభక్తి నాకుఁ గొదువయగుటనె గాఁబోలు శూలపాణికిసమర్పింప నాకు దివ్యగంధం బలవడకున్నది. కాసి, నా దేహమంతయు గంధంబుగానరగఁ దీసియీశునకర్పించెదనని తనకుడిమోఁచేయి గంధపుసానపై నుంచి లింగోదకంబున నరగదీయ, దేహమున కేమియు నాయాసము లేక చేయియరగక రక్తముగారక రంగుమారక దుర్వాసనగాక శ్రీచందన గంధంపు వాసనగలిఁగి ముద్దముద్దలుగా గంధంబుబయలు దేర నాచందనమును దండశూకభూషణునకు సమర్పించి జనులందఱు సూచుచుండ దివ్యవిమానారూఢుఁడై కైలాసంబుఁ జూఱఁగొనెనో యట్టియేణమూరితికి దాసానుదాసుఁడను.

దవలనంచి కథ.

తనప్రాణలింగమునకు నిత్యమును వేయివత్తులు చమురునందడి పి దీపసమారాధన సేయుటయె యొకనిత్యవ్రతముగాఁ గలయొకభక్తుఁ డుదీపమునకుఁ జమురుసంపాదించుటకు ధనంబులేమిఁ దనువునలేనినూనెమతియెందుగలదు? అట్టినాతనువును వెలిఁగించి దీపారాధనమొనర్తు

ననని కేశపాశమును నిరవకాశముగ బంధించి కొనలననువుగ వెలిగించి నిశ్చలుండై యాదీపమును పాపతేనిసామ్ముల ద్రొరకునమర్పించి యుండఁజూడ విమానారూఢుండై యారూఢింగైలాసమును జూచిఁ గొన్న యాడకవల నంబికింటి పనులుసేయుబంట నయ్యెదను.

గుగ్గులకళియారి కథ

ఏమహానుభావుఁడు నిత్యమును వనపాపలింగమునకు సృకధూపంబు సమర్పణసేయుచు నట్టిధూపద్రవ్యము ను సమకూర్పుటకుఁగా నిల్లునమ్మి పుస్తెపూసలుం గొడువపెట్టి తుదకుఁదెగనమ్మి యదియుం జాలక చింతించుచుతఱిఁ దిరుపకుం డామనుపురంబు పాలించు రాజు తాను నట్టివ్రతంబుగైకొని పెట్టలేక చిక్కుపడుచుఁ జింతిచుచున్న యవసరంబు నఁదావటకేఁగి నిచ్చలుంగొల్లగ గుగ్గిలమిడిన నాధూపంబున నీశునిఁదృప్తి సేతునని యొప్పించి యాగుగ్గలముందెచ్చి శివాలయంబున కేఁగి యందునాగుగ్గిలము ధూపముపై వియొక కొత్త చీరఁదెచ్చి దానిరెండుచెంగులు శివలింగమునకుఁ బ్రొట్టుముడి వెట్టి కడమ రెండుచెంగుల నొకమంచి దానుగలకత్తి నంటగట్టి గొంతుకత్తిఁ దమెడకుఁదగిల్చుకొని "ఓదేవా! యింతదనుక నిర్విఘ్నముగా నాంబ్రాణిధూపము నీకు సమర్పించు నేనిత్తఱి నే నదియర్పింపలేక నాసిగ్గు నేనపొందుచు నట్టి నాయసామర్థ్యజీవనమికేల "యని గొంతుతఁగుగుకోనుచున్నా" నని వెనుకకొలుగ, నీశ్వరునికటాక్షంబునఁ గళ్యాణకాకారమును కైలాసనివాసంబును గన్నవాఁడయ్యెనో యాగుగ్గిలకళియారికి సేవకాధముఁడనగుచున్నాను.

అరివాలుని కథ

నిత్యమును శివపూజాకాలమునఁ గాలగళునకు మహానైవేద్యము రాజనమల బియ్యపుటన్నముగాని మఱియొకరకము బియ్యములోవండిన యన్నంబిడనని యొకవ్రతంబుపూని కాలక్రమమునఁ బేదఱికము

నమునిం గి యట్టిబియ్యమ్ముచే కూరమ్ముం గొడవలిపట్టి కూలిచేసి తనకూలి
వేతనముకుం గా నారాజనాలబియ్యమిచ్చు నిర్ణయంబు సేసికొని, యా
తీరునఁ గొన్నిదినంబులుగడిపి తుదకు వియును దొఱుకక వ్యాపకము సేసి
యైదుదినంబులు తండులాభావంబున కటికియుపవాసంబు సలిపి యాఱవ
నాఁడు చేరెడుబియ్యములభింపఁగా నవియైన స్వామి నివేదనంబొనర్తు
నని వేవేగ నింటికిఁజనుచు మధ్యమార్గంబునఁ గాలుజాఱిపడి యాబియ్య
మంతయుఁ గలియఁ గసుకీనత విచారించి, "ఛీ, బియ్యమైన శివునకకర్ప
ణసేయఁజాలని నాబ్రతుకేల" యని ప్రాంతమున్న కొడవలిఁదీసి మెడ
కుఁదగిలించుకొని కోసుకొనయత్నించుతఱిఁ బ్రమథగణంబులతో, ఫాలనే
త్రంబుతో శ్యామాలింగితవామాంగంబుతో నగజదమనుండు ప్రత్య
క్షమై కైలాసంబునకుఁ దోడ్కొనిపోవ పునర్జన్మరాహిత్యమగు శాశ్వ
తపదవి నందె. భక్తుఁడు నిత్యజీవియై మనుచున్నాఁడో యాయరిపాలున
కంగి భక్తి పరిచర్యలు సేయు దాసులదాసులకుం దాసుండను

ఉడిభక్తనయనారి కథ

పాండ్యదేశమునందున్న యేయుడిభక్తనయనారను భక్తుఁడితర
వృత్తులనేమియు నెఱుంగక వలఁగొని చేఁపలుపట్టు వృత్తినవలంబించి
జాలంబులోఁ జిక్కినతొలిమీలను శివప్రీత్యర్థంబుగా విడిచి రెండవత
డవదొరికినవె యమ్మి యాధనంబున జంగమార్చనలు సలుపుచుండ
నొకతరి యైదుదినంబులు వేటసాగక డస్సివసికి యాఱవదినంబున
వలఁబుచ్చుకొనిపోయి యొకతటాకంబున వైవనందునొక బంగారుమీను
చిక్కిన దానిందీసి మఱలనీటఁబడవైచి పునర్జాలవిసర్జనంబుసేయ మఱల
నదియెదగులుకొన్న దానిబోవిడిచి యెన్నిమారులు వలవైచినను నాచే
పయే దొరుకుచున్నందున నాఁడునైతముపవసించి యేడవనాఁడు వేఱొ
క స్థలంబున జలచరంబులతో మిగులడంబుమీరిన యొక పెద్దసరోవరంబు
న వలవైన నాఁటిదినంబునను తొలినాఁటి పైడిమీనె చిక్కె తొల్తవిడు

నంబడి, మఱలవిడువంబడిన వలలోనదియె చిక్కువడి యిట్లన్నిసారులు వలవేఁటయొనర్చిన నన్నిసార్లు నదియె తగులుచున్నందున నాఁటిదినం బట్ల యట్లనె పైఁచి పదునాఁ డష్టమదినంబున వలఁగొని వేఁటాడఁబోవుచు "నేఁటికినింబునఁ జేఁపలుదొరకవేని మఱివఁజేపట్ట" నని భీష్మించి విను చుట్టయు బ్రహ్మాది మహాఋషిగణంబులను దనమాయ యనెడివలలోఁ జిక్కువెట్టుచున్న యాపన్నగభూషణుండు భక్తియనువలలో భగవంతుండు చిక్కకపోఁడను నార్యోక్తి నిజంబుసేయ నాఁటివలలోఁ దానేని జస్వరూపంబుతోఁ జిక్కువడి ప్రత్యక్షుండై భక్తునిగఁటాక్షించి ప్రమథాధిపత్యంబొసంగి కైలాసంబునకుఁ జేరిచిన నఖండసామ్రాజ్యం బను భవించుచుఁ బ్రమథగణసేవితుండై యునుచున్నాఁడో యట్టియుడి భర్త నయనారిం జేరి బ్రతికెను దశశత భృత్యవర్గమునకు నేను దశశతతరభృత్యుండను.

ఏణాధినాథుని కథ

విభూతిరుద్రాక్షధారులెల్లఁ దనకు శ్రీలింగంబుగా భావించుచు నేలాపురంబున రాజ్యమేలుచు నమితశక్తివంతుండై పరరాజులగెలిచి వారలవలనఁ గప్పంబులంగొనుచు రాజులకెల్లనుముక్కులోని ముల్లయియుండ నాతనిమీఁదికి నొకరాజు తనమంత్రిని బార్వతీశశాసనధురీణుం జేసి మేనెల్లభూతిఁబ్రామి యుద్ధంబునకంప నాతనితోఁదలపడి మొదలిభూతిఁజూచి "నమశ్శివాయ"యని కత్తినేలబడవైచి "శివశరణు శివశర"ణని వాకంబులపై బడిలేచి స్వామీ, దయచేసి పూజలఁగొనుండఁక నాపచివ్వుఁడట్లు కాదు నీవుమాకశతుఁడవు నినుఁదలఁదునుము మని మారాజునన్నంపె"నని కరినాలంబెత్తి నటుకదొఁజకొనునవసరంబున నాఖడ్గంబును పుష్పమాలయై మెడఁజుట్టుకొన హరశాసనసిష్టాగరిష్ఠుఁడగు ఏనకానీశుఁడు నిజరూపంబునం బొడసూఁపి మోక్షమొసఁగి కైలాసంబునకుం గొంచుపోఁగిన యేణాదినాథునకు భృత్యానుభృత్యుఁడను.

చేదివల్లభుని కథ

వెండియు నఖండశివభక్తిధురీణుండగు చేదివల్లభుండు రుద్రాక్ష భసితమండనుండై రుద్రాంశను భావంబున నట్టివారల మన్నించుచు పరభూపతులను భండనంబునం జోరిగొనుచుండనో దిన తేదులు పదము ప్వ్రాజ బలవంతులగు స్త్రాయుధులు జేసి వారల దేహంబులకు శివచిహ్నంబులగు రుద్రాక్షభస్మంబులలంది పంత వారుంగాంచి మించుభక్తిని శివభావంబున సాష్టాంగదండంబిడి వారందఱుఁ దమనిగూఢాయుధంబుల నాతనిం బొడువ దేహంబునం బొడమెడు రక్తంబున కెంతయుఁ జింతింపక నిశ్చలమానసంబున వారల నిజగురుజంగమరూపులుగా నెంచి మఱిమఱి మ్రొక్కుచుండ ఖండశశిమండనుండు సాక్షాత్కరించి మోక్షంబొసంగి యక్షయపదలింగల కాలము నిలిపినట్టి చేదివల్లభునకు నూడిగంబులు సేయు నసంఖ్యాక దాసగణంబులలోఁ గడపటివాఁడను

కరయూరిచోడుని కథ

శంభుచిహ్నంబులం దాల్చినవారిని శంభుస్వరూపులుగాఁ గైకొనుచు ఎరథరారమణులపైఁ దనసేనలనంప వారువారల గల్చిపోరులో సీల్గినవారి శిరములు ముప్పదిబాఁడ్లై గొనిరాఁగ నందునొక బుత్తమిఁగుల రక్తసిక్తమై యూసవాలుపట్టి సలవిగాని కీతింగనుపట్ట నట్టిదుర్నిరీక్ష్యంబగు ప్రధానాంగంబునకుఁ దనతలను మొఱఁగు వెట్టెదనని తలఁదఱుగుకొని దానిపై శివార్పితముగా నుంచిన వానిసాహసంబునకు మెచ్చిపచ్చవిల్తువిరోధి నిజరూపమున నచట నావిర్భవించి శాశ్వతపదవికిఁ గొంపోయిన భక్తవర్యుండగు గదయూరిచోడునకు నూడిగంబులు సేయు నధమాధముఁడనగు గొలువుకాఁడను.

కలియంబినయనారు కథ

తనపనివాండ్రలో నొకఁడు తన్ను కను మొఱఁగి పాఱిపోయి లింగధారియై జంగమభక్తులం గూడి యే తెఱవారలనండటి కర్ఘ్యాద్యుపచా

రంబులు సలుపుతతి వాశలఁగోసివాఁడగు నిజపరిచారకునికి సైతము లింగధారణామాత్రమున శివస్వరూపిఁగా భావించి కాళ్లుగడుగ నీరువ్రో యుదనఁగూలు "వీనిమీఁదెట్టుఁగ రావి పీఁడుమనవేతనపుబనివాఁడు. వీని కాళ్లుఁగడుగవ" ద్దని నీరువ్రోయుటమానినమానినిఁగని శివునకు నర్ఘ్యం బిచ్చుచుండ నీయందజయాన వానిఁబరిహరించుచున్నది ఇట్టియపచారంబు లుసేసిన యాసతి నెట్లుచేకొందునని దానిచేతులుఖండించి సీశ్వరుండు సాక్షాత్కరించి తెగినహస్తములవలికి యతియుబోకంబునకే భక్తవరు నిఁగొంపోయెనో ఆకిలియంబచయునారికి నౌకరులగువారికి నేను నౌకరును.

ఇకవదాండికథ

ఏమహాభక్తుఁడు జంగమలింగపూజ నిష్ఠతోఁడ నొనరించుచుం డ నాతనిభక్తి నరయుఁగోరి గౌరీపతి జంగమరూపంబున వచ్చి పూజ లు గొని గోచియుబొంతయు నిచ్చియిది భద్రబఱచుకొని యుంచుము. నేనిప్పుడేగంగకుఁబోయివచ్చితీసుకొనియెదనని యొప్పించి గడియతాళి గోచియుబొంతయు మాయనుసేసి తిరుగవచ్చి "యేదీనాగోచిపాత యును నాబొంతయునాకి" మ్మనఁ బెట్టియయుంచుభద్రపఱచిన వానిం దీయఁబోయి యుందుంగానక యిల్లెల్ల వెదకి యెచ్చటంగానక తొల్లింటి గోచిపాతకును బొంతకును వానియెత్తు బంగిరునోసంగెదనని యొడఁబ ఱచి యొకత్రాసు దెప్పించి యదవియుంచి బంగారముఁ దూచనారం భించిన గోచిపాతిబొంతలే బరువెక్కుడగుచుఁ డినపసిడిసొమ్ములు చాల కపడుచుండుటఁగని పెద్దకాలావేయించి యందుఁదూచుచు డనింటను న్న నగలునాణెములు వస్త్రములు సమస్తంబు పెట్టినను సామగ్రివహించి నభాగమెపైకివేచుచుండుట యాకాలూపైఁ దానెక్కఁబోవ నద్దు నని నిజరూపంబు సూపి యీయఁబడిన మోక్షంబుఁ గొల్లగొనెనో య ట్టియిదువదాండికి నడిదొందాసుండను.

దంగుళిమారయ్యకథ

సకలసంపదలు జంగమభక్తుల కొసంగుచుండెడు పేదయైన నుశక్తికొలఁది నట్లొనరుపుచున్న నీశుండు భక్తివరయవచ్చి యర్ధరాత్రంబున వానలోఁ దడిసి యొడలెల్ల వణఁకుచుండ నొకపాకను బీకినైచి మంటలు సేసి చలిదీర్చిన నాఁకలి యగుచున్న దనవుడు యింటఁబియ్యము లేమిఁ దొలిరేయి విత్తనవిత్తులు వెతికి తెచ్చి వెచ్చఁజేసి దంచిబియ్యము నుశుభ్రముగ వండి పాక మొసఁగఁ జూచి పరమేశ్వరుఁడు నిజరూపంబున బ్రత్యక్షమై లోక మెవ్వనికొసఁగనట్టి దంగుళిమారునకు నొసఁగు బంటను.

గణపాలుని కథ

తనపరిపాలనలో నెవండును భవియుండఁగూడదు అందఱును లింగసంగత దేహులు గావలెను. మొదలబోధింతును వినకున్న నాచే సృష్టిక్రమము దెలుపుదును ఇదిగాకున్న శాస్త్రములు గనపర్చెదను. అట్లు దీనికి వినకున్న వలసినంతధనము త్తము దానికిలోఁగకున్న దండింతును. ఎన్ని చేసినను వినక లింగధారి కాకున్నఁ బదకండల బ్రహ్మసేయుట రాజయ యని నిశ్చయించి రాజ్యమందలి జనులందఱని లింగుల జేయుచున్న యీరాజు నిష్ఠ బరీక్షింతు మని యీశుండొక వెలఁది కాఁపువేషంబునఁ జనుదెంచి రాజద్వారంబులో నిలిచి “ప్రభువా! నేను శిస్తుబాకీ లేదు కట్నములుగానుకలు నాతాహాతుకుఁ దగినంతఁ జెల్లించుచున్నాను బకాయ లేదు పాలు నాలుగు బాకీ లేదు నానావిధ వెట్టిగొట్టములు విధివిహితముగాఁ జేయుచున్నాను ఇట్టి నన్ను మీ యుద్యోగస్థులెలకో యింత బడి వెట్టుచుండరు విచారించి న్యాయ మొసంగుడు, దేవరా! యని బహువినయముతో మొఱవెట్టుకొను రైతు గని “ఓరీ! వాకిటఁ గావలివారుండఁగా వారలఁగనుఁ భాస్వామి నీవేలు కేటులనరు దెంచితివి. భక్తులు మాలోనికి రాఁగూడదు నీస్థితిగతులు విచారించి నీకు సదుపాయము సేతుగాని తక్షణము పోయి లింగధారివై రావలయు”ననవుడు “దేవా! మాకి లవాటు లేదు. మావంగి

డమున నెన్నఁడు నలింగధారులు లేరు నేనెట్టులలింగసంగత దేహుండఁ
గాఁగలను? నాకదిరుచింపకున్న" దిన "నీకువలసినంత ధనమిత్తునట్లుసేయు
ము" అనుటయు "అదినాకక్కఱలేదన" నీకువలసినంత ధనమిత్తునట్లుసే
యుము" అనుటయు "అదినాకక్కఱలేదన "నీతలఁదునిమెద"నని కత్తి
దూసితెగవైచునవసరమునఁ గత్తివేటు మెడపైఁబడియుఁబడని యొసె
సుమృదుండు నిజరూపంబునఁ బొడసూపి "యోయీ! నీకుఁగావలసిన
వరంబులవేఁడుమిచ్చెద" నన దేవా! నీవరంబులు నేనొల్ల తొల్లియే
నెలమకాపురూపమున నేతెంచితివ్రా యారూపంబునను లింగంబు మెడ
గట్టుకొనివచ్చినఁగాని నీమోము నేఁజూడ"నని తక్షణము శివకాపును
లింగధారిగా నొనరించిన గణపాలునకు నధమభృత్యుఁడను

కుమ్మరిగుండయ్యకథ.

మఱియుఁ బెనుబెట్టయనుపురంబునఁ గుమ్మరిగుండయ్య యను
భక్తుఁడొకఁడు గలఁడు. అతండు సంతతశివదీక్షామతియు జంగమార్చ
నాలాలసుండునై యొకనాఁడు శివాలయంబునకేఁగి యందునీశ్వరుని సే
వించి తిరిగియింటికిఁబోవు నవసరంబున నొకవేశ్యయన్నముదిని కంచము
వొలిచి గిరగిరఁద్రిప్పి యానీరు తానురుగుమీఁదనిల్చి పైకిఁబాఱఁజిమ్ము
టయు నాయెంగిలినీరు తనపైఁబడకుండ చేసికొనుటకుఁ జీఁకటిరాత్రిల
గుటచేఁ దప్పించుకోలేక "శివశివ" యని భగవన్నామస్మరణ మొనర్చు
చుఁ బోవుచున్నయాతని గుండయ్యఁగా నెఱిఁగి లోనికింగొంపోయె సు
గంధనూనెలఁదలయంటి పన్నీటజలకమార్చి కర్పూరతాంబూలంబు విడె
మొసఁగి యుపచారములు సెప్పుకొని పంపుటయు నాతండింటికిజని
భార్యతద్వర్తనం బెఱుంగనిదైనను దనవంటి గంధంబువలన నాతనికి
వేశ్యాలంపటము గలిగెనని యోచించి తన్నుస్పర్శింపవద్దన నామెతో
సరసోక్తులాడుచు వేశ్యచేసినతప్పును దానికై యదిసేసిన యభ్యంగన
మును నాయకు నివేదించి కొంగుబట్టఁబోవ "నన్నా ముట్టవద్దు నీకును

నాకునింతటితోసరి" యని ముట్టనీయకుండుటయు శివుండు జంగమవే
షంబున నాతనియిల్సేరి పూజకుఁగైకొని తనచేతికమండలు నాతనిచే
తికిచ్చి "యిది భద్రపఱచి యుంచుము నేను మఱలివచ్చి పుచ్చుకొని
యెద" నని చెప్పిపోయి యాకొప్పెరమాయఁజేసి మరికొంతసేపటికి
వచ్చి నాపాత్రి నాకిమ్మనియడుగ గుండయ్య, దానిదాచిపెట్టిన పెట్టియ
దీసిచూడ నదికనఁబడలేదు భార్యనడుగ నామెయు నేనెఱుఁగననియె.
అంత నామాయజంగము "మీభార్యాభర్త లిరువురు నేకమయి నాకొ
ప్పెర నపహరించి యేమియునెఱుంగనివారివలె నటించుచున్నారా? ఇదే
నాకమండలువు నీటిపాను నాకొప్పింపరేని మిమ్ములను తగవునకు రచ్చ
కీడ్చెద. కాదేని, మీ రుభయులు చెరువులోమునిఁగి స్నానముసేసి భా
ర్యశిరంబుపై భర్తయు భర్తభుజంబుపై భార్యయుఁ జేతులుంచి యా
కొప్పెర మీరుదాచలేదనియు నెటులమాయమైనదో మీరు నిజముగా
నెఱుంగననియుఁ బ్రమాణముసేసితిరేని నమ్మెదననుటయు నావధూవ
రులు "స్వామీ! వేఱొండుప్రమాణము సేతుముగాని కొండొరుల
శరీరంబులు దాకను నేఁటికెనిమిదిపదులు సంవత్సరములనుంచి మేము
భార్యాభర్తలమయ్యు నొకరినొకరుఁ దాకక పరస్పర సంభాషణములే
గాని స్పర్శలేకయే కాపురముసేయుచుంటి" మనమాయజంగము "కాదు
వప్రమాణంబులు నాకుఁబనిలేదు. మీకిష్టమున్నదేని నేఁగోరినశపథం
బుఁ జేయుఁడు లేనియెడల రాజదండనంబున కొడంబడుఁడు" అని
యీమొదలగు ననేకమాటలుచెప్ప వారలశపథంబున కొడంబడి వడు
గున బుడకలిమువఁ జేసి యొండొరులు శుద్ధజలంబులవార్చి "స్వామీ!
మేము నిర్దోషులము మమ్ము నీజంగమదేవర నమ్మునటుకు నీవెసాక్షివి.
దక్షయజ్ఞవినాశనా! పాపనాశనా! సాంబసదాశివా!" యని యొకరిశిరం
బుపై నొకరుహస్తంబుపై నొకరియరచేయియుంచి పరస్పర స్పర్శ
నంబులు శేసికొనుటయు నాకపటజంగమదేవర తత్క్షణమే యదృశ్యుండై

నిజశివస్వరూపంబున దాక్షాయణీదేవీ సమావృత వామభాగంబుతోడను గంగాతరంగిణీ సమలంకృత జటాజూటంబుతోడను, వండశశాంకభూషణంబులతోడను, నీలనేత్రంబుతోడను, వృషభారూఢుండై, ప్రమథరుద్రగణంబులతో వాగీశలక్ష్మీశాదులతోడను సాక్షాత్కరించి గుండయ్యా! యెనుబదిసంవత్సరము లేకనిష్ఠగా జరిపిన మీదంపతుల బ్రహ్మచర్యవ్రతంబునకు నేఁ దనిపితిని మీరిద్దఱు సరిముదుసలులైతిరి మీరిపుడ నేఁ దరుణరూపవనంబు మఱలఁ బ్రసాదించితిని. మీరు త్రిదశవయస్కులరై త్రిదశుల బోలి యీలోకంబున మఱియెనుబదియబ్దంబులు యిష్టసుఖగోష్టి బరస్పర సరససల్లాపసంభోగాద్యాచరణంబులఁ బరమసుఖంబనుభవించి యాపైని మీకెప్పుడు నాలోకంబునకు రానలెనను కోరికగలుగునప్పుడు నన్ను స్మరింపుఁడు మీకువిమానంబు నంపెదను దానిపై గూర్చుండి వచ్చినా ప్రమథగణంబులతోఁ గలసిమెలసి వారలకధీశులై యుండుఁడని యనుగ్రహించి యదృశ్యుండయ్యె నట్లు గుండయ్యకు భృత్యాచారముండెను.

పుసలనయనారి కథ

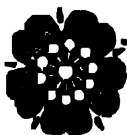
విక్రమచోడుండు బంగారులింగంబును బానువట్టంబును జేయించి శివాలయమునఁ బ్రతిష్ఠించుట గాంచి తానునిజదేహాలయంబున నాత్మలింగంబును బ్రతిష్ఠించి మనఃపూజలుగావించి యీశ్వరప్రసాదంబు నొందిన పుసలనయనారికి దాసానుదాసుండను

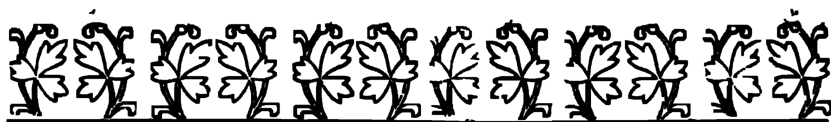
మఱియు రాజ్యమునొల్లక జడలుదాల్చి పరమయోగియై మోక్షమొందిన తిరువాలునిబంటును తిరునావకరుశుని నారాధించి యాతనికరుణచే నీశ్వరుని యథాస్వరూపంబెఱిగి సేవించిన తిరుకురుపికి బంటుబంటను గోహిణీయు దాసునకునాయాసంబునఁ బురహరప్రసాదంబు వడసిన తిరుప్పూరితిరుమూలదేవునికి భృత్యుఁడను సంతతభక్తపరాధీనమానసుండై వారలసేవయె ప్రధానవృత్తిగాఁ గలిగి మెలఁగిన చిరు

పులిదాసునకు దాసానుదాసుండను దీనముఖంబునఁ దనకొకసమయం బుని శివుఁడు లింగరూపంబునఁ గనఁబడిన నఱిమెతింగి యాలింగమూర్తినిఁ జేతనిడుకొని యోదార్చుమాటలాడిన చిరుతనయనారికిం బాదసేవకులలో నధమగణ్యుఁడను ఇప్పటికిఁ గనుపించిన భక్తులవశపార్శ్వపు భక్తులిండ్లఁ బనులుసేయు వారికింబరిసేయు నౌకరు నేన వర్తమానభక్తులకుఁ గైకర్యంబులు సేయు గింకరులకుఁ గింకరుండ ఇంకముందు శివభక్తులై పుట్టఁగలుఁగు భాగ్యంబుగలవారియింట నొంటరిబంటనై యుండఁగలవాఁడను ఈతీరున ననేకప్రకారముల భక్తులచరితంబులు పాడుచు నడుగడుగునఁ బడిబడిదండంబులిడుచు సాష్టాంగంబుగాఁ బొర్లుదండంబులుపెట్టుచు మఱియు దీనస్వరంబున ‹‹మీభక్తుఁడ, రిక్తుఁడ, మీదాసానుదాసుండ, మీసేవకాధముండ, మీయడిమెడదాసుండను, నాన్యథాశరణుండ, మీరేనాపక్ష నన్నుఁగావరే, దీనదయాపరులారా శివభక్తసమూహములారా, యనియఱచుచుఁ దనవెంబడిం బంచశతవదనుండు పొంచిపొంచియరుదేర భక్తవరులాతనింగాంచి వెంటవచ్చు నీలకంఠుం బరికించి నమస్కృతులొనరించి యాతనిం గాంచి తమలోఁ జేర్చుకొని వారలతో సర్వేశుండు మీరుమండని భక్తికిమెచ్చి సాహసంబునఁ దన్నావేశపెట్టినందుకు మునుమున్ను యదఱఁగైలాసంబునకుఁ గొనిపోయెను కనుక బసవదండాధీశా! భక్తులకుగర్వము తప్పౌనోకాదో నీవే సెప్పుమని పూర్వభక్తుల చిత్రచరిత్రకథ నమిషంబున బసవేశ్వరులకు గొన్నినీతు లుపదేశించి యాతనికిఁగలిఁగిన గర్వంబు బెడఁబాపి, వచ్చిన భక్తులకు మణిదుమధనరాను లొనంగి వీడుకొల్పిన బసవన్న పాదాక్రాంతుండై వీడ్కొని భక్తజనసమేతంబుగా నిజగృహంబునకేఁగి సుఖంబుండె.

బిజ్జలరాజును పురజనులు నాతండు కేవలము మంచుమలయల్లుండుగాని సామాన్యమనుజుఁడు గాఁడని శిరంబులువంచి హస్తంబుఁ

మోప్చి దండంబులవెట్టి తమతమ నికేతనములకరిగిరి. మాచయ్య తన భక్తిమార్గంబునకుఁ దానేఁగెను. ఈమడివాలుమాచయ్యకథ భక్తితో జదివెడువారును విన్నవారు నొరుకుఁ జెప్పువారును మాచయ్యవంటి ప్రభావముగల భక్తులై ధరలో ననేకవిధములగు సుఖంబు లనుభవించి యంతంబునఁ గైలాసంబుం జూఱఁగొందురు.

బసవపురాణము.

పంచమాశ్వాసము

కిన్నరబ్రహ్మయ్యకథ

పుడమిపడఁతికి మొలసరపుదండలోని కొలికిపూసవలె నందగించెడి పోఁడిమిని నొకపురవరమున కిన్నరబ్రహ్మయ్య యను నామంబునఁ బరఁగుచుండెడు భక్తుఁడొకఁడుగలఁడు. అతఁడు ప్రౌఢశైవుఁడు. భూతదయగలవాఁడు లౌకికవృత్తులనేకములు నేర్చినవాఁడు లోకపూజ్యుఁడు లోకవంద్యుఁడు. అఘటనఘటనాపటిష్ఠుఁడు భక్తపరతంత్రుఁడు లింగసంగతదేహుఁడు శివభక్తాగ్రేసరుఁడు బహువిధవృత్తులఁ దానార్జించిన ధనమంతయు భక్తాయత్తంబుసేయుచుండును ఇట్టిభక్తపరిత్యాగము కొఱకుధనము సంపాదించ నతండొకనాఁడు కిన్నరమీఁటుచు రాగంబు పాడుచుండఁ గిన్నరనారదాదిగాయకులు టక్కేఁగి యాసంగీతమాధుర్యమున నోలలాడుచుండఁ దుంబురుండెందుమాలియు నాతనిగీతగానంబునకలరి బ్రహ్మయ్య నాదబ్రహ్మములయుబ్రహ్మము రాగబ్రహ్మము దానయై యొప్పునని యప్పరమేశ్వరుండు దినదినమూతనికి నొకమాడయు నొకచిన్నంబు నొకపాతికయు నిచ్చుచుండును ఈశ్వరునివలనఁ గొనుధనమునుసైతము భక్తులకే వినియోగపరచుచు నిత్యము జంగమపూజయొకవిధికృత్యముగా నిర్ణయించుకొని యాతండు కాలంబు గడపుచుండ బసవేశ్వరుల భక్తివాసనలు సర్వదిగంతరాళముల వ్యాపించి మించుచుండుట గాంచి బసవనాయకుని దర్శనము సేయవలెనను కుతూహలంబున బిజ్జలరాజు నేలుబడిఁ బ్రధాననగరంబగు కళ్యాణపురంబునకరిగె. అట్లతని రాక

యంతకుముందె బసవేశ్వరులు తమలింగమూర్తియందు నిత్యశివార్చ
నావిధానమునఁగనుఁగొని తాఁగనినయట్ల తన్నుంగానవచ్చిన కిన్నర
బ్రహ్మయ్యకుఁ గతిపయపదంబులెదురేఁగి సాష్టాంగవందనంబాచరించి
యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులఁ బూజించి యాతనిపాదోదకంబు శిరస్సునఁజల్లు
కొని బిల్వప్రసాదం బందుకొని కర్ణోపరిభాగంబున ధరియించి గృహం
బునకుఁ దోతెచ్చి షడ్రసోపేతభోజనంబునఁ దృప్తునిం జేసి తత్వచింతలు
సేయుచు నిద్దఱుండిరి. ఇట్లిద్దఱుఁ దద్దయుఁ బెద్దతెకంబున సన్నగ
రింబున నెకొనియున్న త్రిపురాంతకేశ్వరు నాలయంబునకరిగి, యం
దుఁ గిన్నెర బ్రహ్మయ్యమాత్రము గొంతతడవు మృడభక్తజనగోష్ఠి
నుండఁగోరి బసవేశ్వరుల వీడుకొలిపి గోపురద్వారంబున భక్తగోష్ఠిని
బ్రహ్మయ యుండునవసరమున నొకవిటుఁడు పండుగనెపంబునఁ దనవే
శ్యకు సమర్పింప నొక కండక్రొవ్వుగల పెద్ద గొఱ్ఱెపోతును వెలకుఁగొని
దానిమెడనొక త్రాడుగట్టి వీధిఁగొనిపోవుచుండ నాలయసమీపప్రాం
తమున వచ్చునంతలో నామెండమెకము మిండఁడుగట్టినత్రాడుఁ దెగి
యది తప్పించుకొని యాలయంబులోని కరిగి గర్భకోవెలమఱుఁగున
డాఁగియుండెను దాని బట్టి నావిటుఁడును, తోఁడెదననుచు గుడిలోని
కరుగఁ గిన్నెరబ్రహ్మయ్య వాని గని మృదువచనముల నిట్లనియె —
“నాయనా! ఇఁకలోనికిరాక యిచట నేనిలువుము నీబారిఁబడిన యీ
పోతులు దైవవశంబునఁదప్పి యీ మహేశ్వరునాలయంబుఁ బ్రాణభ
యంబున మాశరణుసొచ్చెను. గాన దీనిఁ జంపుట నీకున్యాయముగాదు.
ఎంతమూర్ఖుఁడైనను శరణన్నవానిఁగాచును గాని విడువఁడు అట్టిస్థితి
లో పశుపతిభక్తులు తమ్ముశరణంబునొందిన పశువిశసనంబునకొర్తురే?
నేనీఁ జంపనీయను నీకువలయునేని- గొద్దియో గొప్పయో నీగొఱ్ఱెవి
లువ మాచేఁగొనిపొమ్ము ఇదియ మానిశ్చయ”మని పెనఁగొనని
నెను అంతవాఁడు పకపకనవ్వి “కొవ్విన గొఱియపోతును పండుగ

వేఁటకై రొక్కమిచ్చి గొని తెచ్చి దానిం బోవిడుతునే? గుడిఁ జొచ్చినను,
మడిఁ జొచ్చినను విడుచువాఁడనుగాను నాగొఱ్ఱెను నాకిమ్మని జాగు
సేసిన నాబోగిని కోపించునను భయమున నెంతవ్రేలినను దానిని
బ్రహ్మయ్య విడువకుండెను. అంత నావిటుఁడు డవచనంబున నిట్లని విత
ర్కించె — "ఈదాసుఁడు దీనివిడువఁడు వృథావిళంబము నాకేల? దీని
కితఁడిచ్చిన వెలఁబెట్టి మఱియొక మంచిక్రొవ్విన గొఱ్ఱియనుఁ గొనిపోయి
యాతెరవకొప్పించి దాని ప్రసాదంబువడిసెద నీతనివలన మిగులధనంబు
గొనియెద" నని మిగులకోపంబునఁ బోవువానివలెఁ బోవనుంకించు వా
నింబిలిచి తట్టి వేయుమాడలు దెప్పించి యిప్పించి యాచొప్పునఁ బంపివేసె
ను. వాఁడును మఱియొక మంచిగొఱ్ఱెనుగొని సానియింటికిం గొంపోయి
"నాయికామణీ! యిదెగో సూఁడుము నీనిమిత్తమొంతమంచి పొట్టేలునుఁ
దెచ్చితినో దీనివేఁటగాఁ గైకొని పండుగఁ గావించి దానిమాంసంబున సు
ఖభోజనము సేసి యాపైన నాకు నీభోగభోజనము వెట్టించుము" అని
మంచిమాటలాడుచున్న వానికి నామె" ఓరీ, నీగుండెతనము సాలును
నలుగురిలో నగుబాటు నీకును నాకును జేకూరెను. తొలుతఁ గొన్న
వన్నెగల బలిసిన వెలగల వేఁటనమ్ముకొని యల్పక్రయమునకు విధిలేక
కొన్నదీనిం దెచ్చి నా మొగంబునఁ బాఱవైచితివా? నీతోఁటివిటులు నీ
యోలమిఁ గని నవ్వుచున్నారు. నాతోఁటి వెలబోఁటులు నన్నుఁ గని నీవం
టిమగవాని నింటఁ జేపట్టినందుకు నవ్వుచున్నారు గనుక నీచేతనైనఁ
దొలుతటితగఱునె గొనిరమ్ము కాదేని నాతో రావనెపొమ్ము మఱిరా
వద్దు నేటితో నీకును నాకును సరి. మఱిపొత్తు లేదు పొమ్మని
మెడబట్టి గెంటెను. వెలయాలిపొత్తు కలకాలముండునని నమ్మినవాఁడు
మూఢుఁడుగాని యింగితజ్ఞుఁడుగాఁడు బుద్ధ్యుపాయఁబగు పాయంబు
నాపాయంబని కాయంబుసతమని మదవతులవలపులలోఁ బడిన మిలమిల
లాడెడి గండుమీనంబులుగారె. రోయింతుల పంతంబులు నెఱవేర్చువా

రుఁడట్లు యీచొప్పఁడు తననాశంబునకే మఱి యాగుడికిఁబోయి గో
త్రంబట్టఁబోవ బ్రాహ్మణుఁగని "యోరీ! దానిఁబట్టకుము అది గోత్రపో
తుగాదు వెలకూడలు సెల్లినపుడే యదివృషభంబై యంబాపతివాహ
నంబైనది ముట్టకుముట్టకు" మని యడ్డువడనాబాఁపుడు వాలువెతికి
బ్రాహ్మణుని నఱుకనుఱుకు సమయంబున నాయనయుఁ దనచేతికరవా
లమున వానితలదునిమె నదియు నీశ్వరునిగుడి వెనుకప్రక్కఁ బడియె
అప్పుడచట నున్న యాబాపుని చుట్టములు మిగులదుఃఖంచి రాజుపాలికిం
బోయి "దేవా! యిదేమివింత మనపురంబున శివభక్తులు పెచ్చుమీ
ఱితేమయిచ్చవచ్చినట్టుల పురజనంబుల నాశంబు నొందించుచున్నవారు.
వారల బారిఁబడి మేము బ్రతుకంజాలము వారలనె పురిలోనుండనిచ్చు
మమ్మెటకన్నఁ బొమ్మన్నఁ బోదు" మని మొఱవెట్టుకొనిరి. బిజ్జలరాజు
మిగులఁగోపించి బసవేశ్వరుల పాలికరిగి "బసవమంత్రీ! మీహరభక్తుల
చరితంబులు విన మాకు వెక్కసంబగుచున్నది. వారు హింసాదూరులని
దయాపరులని సన్మార్గసంచారులని విందు నేఁడది చోద్యంబయ్యె
మనశివాలయమున నొకభక్తుఁడు గోత్రపోతునకై పోయి యొకనితలను
నిమెనఁట సంసారులప్రసంగంబు తనకేల? ఇట్టి యాగడములు మీకే
దగును. తొల్లింటి భక్తులమార్గములు నిట్లెయున్నవి. ఒకఁడు బాలునిఁ
జంపె. మఱియొకఁడు శివలింగమును గాలఁదన్నెను. ఇంకొకఁడు తండ్రి
నిఁ జంపెను వేఱొకఁడు మాంసపుకండలు తినఁబెట్టెను వెండియునొ
కండు తనయాలినిచ్చెను ఇట్లెందఱో క్రూరకృత్యంబులు సలిపి యవి
యెల్ల భక్తికృత్యంబులందురు. ఇతరుల ధర్మంబు లధర్మంబులందురు.
మీయధర్మముల ధర్మంబులందురు. మీభక్తిమర్మంబులు మీకే తెలు
సును ఇట్టిమారున్నచోట మాపంటి రాజులు ప్రజాపరిపాలనంబు సేయ
వెఱతురు కాన నికమీఁద మీరే రాజ్యమేలుఁడు. మేమెటకేనింబోదు"
మనెను. బసవేశ్వరుల వారదివిని "రాజా! దేవరవార ట్లనఁదగునా?

శివభక్తులన్న నంతమొరకులా? వారివంటి భూతదయాపరులు మఱిలేరు
ఏవినవారు ముందు వెనుకల నారయక భక్తుల నిట్లు తూలనాడఁదగునా?
ఎవ్వరెది సెప్పినను వినవచ్చును గాని విన్నంతమాత్రమున నమ్మఁ గూడదు
అట్లు నమ్మి యాప్రకారము నడుచుపుడమితేఁ డిర్దినననఁగొట్టంబునం
గట్టుమన్నవానిపాటవాఁడు. శివభక్తునకును బోపునికిని గాఱియువిష
యంబునఁ బ్రవర్తివిసకలహ కారణమును విచారించి ముందెవరియందు
దోషమున్నదో వారలశిక్షింపవలెను. మంత్రులవనంపి యాకారణమా
రసిరమ్మని యానతిందు తొలితప్పుసేసిన గుండగేఁడును దండితము.
ఇంతకు నట్టివాఁడె తనతప్పునకుఁ దగినదండమును దానె బొందియుం
డెను ఇఁక మనము శిక్షింపనవసరమేలే" దనవుడు బిజ్జలేశ్వరుఁడు
"మంచిది. కానిమ్ము ఇప్పుడె మంత్రులమూలమున సర్వంబునిర్వహిం
చెద" నని యమాత్యులనల్వుర రావించి యాలయంబునకేగి వేఁగుల
వారిచందంబునఁ దొల్త గొంతవిచారించి పిమ్మట శివభక్తునిజోటియు
కరారు గొనిరండని పంపెను వారునుశివాలయమునకేఁగి యచటిజనం
బుఁను రహస్యప్రకారంబునఁ గిన్నెర బ్రహ్మయ భక్తివికారంబుగొం
త యరసి యామీఁద నాతనియొద్దకుంబోయి నమస్కరించి "భక్తవ
రా! ఏమియీవింత. భూలోకమున శివభక్తుల హింసాపరులనియెడి కీర్తి
బొందియున్నచో నేఁడు మీరుమాబొప్పనిఁ బోటులునకుఁగాను సంపితి
రని యపవాదవ లగుచున్నారు దీని నిజానిజములు మీనోటనె వినిర
మ్మని యిమ్మహీపాలుఁడు మమ్మంపె. సీఘ్రంబ సెలవిండు. పోయివ
చ్చెద" మని విన్నవించిరి బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడును "శివశివా" యని
చెవులుమూసికొని కన్నులరమోడ్చి భగవధ్యానంబుఁగీలించి "రాజమం
త్రులారా! వినుండు. నేనీయాలయంబున హరకైంకర్యము సేసికొనుచు
న్నకాలమున నీబొప్పవిటుఁడు దనలంజకుఁగాను పండుగవేటకై యొకమం
చిబలిసిన మెండపోతునుగొని మెడకుఁద్రాడుగట్టి యీడ్చుకొనిపోవు

చుండ గాలవశంబునఁ ద్రాడు తెగి యాఁగొఱియతల నఱుకఁబడు నపా యంబుఁ దప్పించుకొని యుపాయంబునఁ గపాలపాణి యాలయంబుసొచ్చినఁదద్భక్తులు తన్నుఁగాఁతురని యెఱిఁగినదానివలె గుడిసొచ్చి వెనుకపక్కను డాఁగియుండెను. ఇటుఁడును దానింబట్ట మిట్టిపడుచు గట్టి పట్టుదలతోఁ బట్టఁబోవుచుండ నేగిన "యోయయ్యా! యిది దేవాలయము. భగవద్భక్తులున్నచోటు భక్తులు భూతదయాపరులు పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతముఁ బ్రతిజీవికిఁ దనజీవమందాశ సమానము నిన్నెనఁడేని నఱుకఁబోవునపుడు నీవుదప్పించుకొని పాఱిపోవుటకుఁ బ్రయత్నింపవా? అట్లనే నీతగఱును నీవుదన్నుఁజంపుటకుఁ గొనిపోవుచుంటి వని యెఱిఁగినదిర్వాలెనిటవచ్చి మాశరణుసొచ్చినది. మేముదీని విఱువము వలసినంతధనమిచ్చెదముకొనిపొ"మ్మంటిమి వాఁడును మాపట్టుదలసూచి ఇక వీరె తసొమ్మయిన నిచ్చితీరుదురుగాని గొఱ్ఱెను విఱువరని నిశ్చయించుకొ నిమాచే వేయిమాటలుగాని వినిపించుకొనెను మఱికొంత సేపటికి వాఁడలి వచ్చిమాతోఁ బ్రసంగింపకయె గొఱ్ఱెంబట్టి ఁబరుగత్తి పట్టునప్పటికి మేము గని యిదియేమిరా, యప్పా, నీయాగడము "ముండయుమాటయు దక్కె" నన్నలోకోక్తి వింటివా, ధనమునుగొఱ్ఱెనుగూడ దక్కించుకొనియెదవా? ఇఁకనీవు ధనమువాఁడవుగాని పొటేలువాఁడవుగావు మేముదీని వెల నీకొసగినతక్షణమె దీనిని లింగసంగతంబు గావించితిమి చూడుము దానిమొదలనున్న శివచిహ్నంబులు వానింగనియు నీవుఁబట్టభయము లేక చేతులెట్లాడినవి అదియుఁకమీఁద నీశ్వరునివృషభవాహనంబుగాని నిజముగాఁగొఱియగాదు కనుక నీకుజీవమందాశయున్న దానివిడిచి పొమ్మంటిమి వాఁడునిప్పుడ్రొక్కినకోఁతివలె మండిపడుచు నోఱులోని కత్తిబైటికిఁదీసి నన్నేయఁబోవుటయుఁ బ్రతిజీవునకు నాత్మరక్షణంబు ప్రధానకర్తవ్యంబుగావున నేనునునాకత్తినెత్తి యొక్కవేటున శిరఃకళేబరంబుల వేఱుసేసి నాతనువునేను గాపాడుకొంటిని ఆశిరంబును దేవా

లయమునకుఁ బృష్ఠభాగమునఁ జేయుచున్నది మీరు పోయిగనివచ్చి తొలితప్పెవరిదో తెలిసికొని మీయినునకెఱింగింపుఁడు. వానికి నాకును వేఱునాత్ములు లేరు. మీరునమ్మకేని నానిజంబు మీకుఁబ్రత్యక్షగోచరంబుగుటకుఁగాను త్రిపురాంతకుచేత నె పలికించెద'నని పలుకులుసెప్పెను. అమాత్యులు జరిగినప్రసంగము మహిపతికెఱిఁగింప భూజానియను నాశ్చర్యంబునొంది "యేమీ! తాఁజేసినపని జేయుటయేగాక దేవునిచే బలికించి తనమాటనిలుపుకొనునా? కానిమ్మదియుఁజూతము. రమ్మని మంత్రివర్గంబు తోడను బురజనంబుతోడను జనినిలుచున్నతఱి వారలతో నేఁగిన బసవేశ్వరులు కిన్నరబ్రహ్మయ్యకు నమస్కరించి చేతులుజోడించి యిట్లని స్తుతించెను శృంగారులకెల్ల శృంగారకుఁడును విరాగులకువిరాగిగను భక్తులకుభక్తుఁడుగను, దేవతలకుదేవుఁడుగను స్వత్వులకుసత్విగాను రాజసులకురజోవంతుఁడుగాను తామసులకు తమఃప్రధానుఁడుగను దీనులకుదీనుఁడుగాను ధనికులకుధనిగను బేదలకుఁ బేదవాఁడుగను నల్పులకల్పుఁడుగా మహాత్ములకుఁ మహాత్ముఁడుగా సజ్జనులకు సజ్జనుఁడుగా దుర్జనులకు దుర్జనుఁడుగా దొంగకుదొంగగాను సంసారికిసాంసారిగా నగుపడుచుఁ బ్రత్యక్షదైవంబలైయున్న యోకిన్నరబ్రహ్మయా! భూలోకహరా నీకునమస్కారము

తొల్లియొకభక్తుఁడు శివరాత్రినాఁడు పరాకున విటియింటికిఁబోయి లింగోద్భవకాలమున దాని కుచపీడనంబునకుఁ దలఁకొనుదనచేతుల నందొకదానినంటి యప్పటికి శివరాత్రి స్ఫురణకురాఁగా 'హరాహరా' యని యాడుగఱచుకొని మనంబు శివపరంబుగాఁగా నామెకుచంబునె లింగముగాభావించి హరహరమహాదేవశంభో' యనికేకవైవ 'నో'యని యొకనాదము ప్రతిధ్వనిఁ బలికింపలేదా? చీమయందు భగవంతుఁడున్నాఁడా? దినమునకెన్ని మనకాలిక్రిందఁబడి మడియుచున్నవని సోదాచూచుట కొకచీమనుబట్టి పిడికిటమూసి "యోశంకర! పాపభయంకర!

భక్తసుఖంకర!” యని యొకపిలుపుబిలువ “నోయి” యని వానిచెవి యొద్ద నుంచఁబడిన పిడికిఁటిలోని చీమనుండి ప్రతిధ్వనివినఁబడలేదా? మఱియు బాపూరి బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడు జొన్నలరాశియందుభగవంతుఁ డున్నాఁడని చెప్పి యారాశియొద్దకుఁబోయి “పార్వతీమనోహరా, పరాత్మా, పరమేశ్వరా” యని యాహ్వానంబొనరింప “నో” యని దాని నుండి భగవంతుండు ప్రతిధ్వనియియ్యలేదా? అట్టిభక్తులకన్న నీవేలయ లఁతివాఁడవగుదువు రాజును మంత్రులును బంట్లును పురజనులు నాబాలగోపాలము జూడవచ్చిరి గనుక యీశ్వరునిఁబలికించి కీర్తిచే నందలము చుమనివేఁడికొనెను. అప్పుడా యీశ్వరునికంఠధ్వని వినుటకు నందఱును విన నక్కడక్కడదాఁగియుండ నాగుడిపూజారియు మెల్లనఁగుంచెకోల దిప్పి తాఁజనియొకమూల నొదిగియుండెను బ్రహ్మయ్య యప్పుడు కన్నులరమోడ్చి యాలయంబు తల్పులుదట్టి శివాశివాశివా’ యని మూఁడుతట్టులు తట్టునంతలో దడాలున తలుపులువీడి వెనుకకుఁ దెరువఁబడి ద్వారంబు వెల్లడియయ్యెను అప్పుడు పురజనులు తొల్లి భక్తులకుభగవంతుఁడు తలుపులు దెఱచెనని వింటిమిగాని యిపుడుకన్నులార గంటిమి ఇఁకనితఁడు దేవునిమాట్లాడింపఁగలఁడని కిలకిలమనుసంకులధ్వనులతోఁ జూచుచుండ బ్రహ్మయ్య “యోయయ్యా! త్రిపురాంతకేశ్వరా నాపనులువేఁడులేదు నిన్నేఁ నేఁగోరుకొంటిని నాచెప్పినది నిజమో యబద్ధమో నీవేచెప్పవలె నీయొక్క గంభీరకంఠనాదంబు విని నందఱు వేడుకపడుచున్నారు. కాన నైజంబుదెలుపుమో దేవా” యని బిగ్గఱగా నఱమఁడు గుడిలోనుండి “నీవుచెప్పినదంతయు నావంతయైన నబద్ధము లేక పూర్తిగానిజమోయీ” యను నాదంబువినఁబడి యాధ్వనియాతీరున నేఁడుదినంబులవఱకు నాగక యంతకంతకు హెచ్చుచుండెను ఇట్లేడహోరాత్రము వెసఁగినయానాదంబు ప్రళయకాల గర్జనమువలెఁ దరతరము వృద్ధినొందుచుండ భూతప్రపంచంబంతయు సకలప్రళయం

బున కేమిహేతువోయని కల్లోలితమానసులై పరుగువిడ మొదలుపెట్టిరి
వేధసంక్షోభంబునొందెను విష్ణుండు వెఱచిచనఁబోయెను దేవతలుభీతి
చేత బ్రహ్మవిష్ణుల నాప్రళయంబుమాన్పుమని ప్రార్థింపనరిగిరి. ఆకా
శము దిరుగఁబడెను చుక్కలుమొక్కలువోయెను సూర్యచంద్రాదు
లు గతులుదప్పిరి. భూమి యుబ్బద్దలై పాతాళంబునకు మార్గమిచ్చెను.
అందున్న బలియుఁదాతయగు ప్రహ్లాదునిఁ దోడుకొని కైలాసంబునకేఁ
గి యటనీవార్తవిని భూలోకంబునకుఁ జూడవచ్చెను భూకంపంబుగలిగె
ఇట్టి యుత్పాతంబులు పుట్టినంగని బిజ్జలుండు బసవేశ్వరులంజేరి యీ
యమోఘగర్జానాదంబు మాయింపుమని ప్రార్థింప నాతండు బ్రహ్మ
య్యయొద్దకుంబోయి సాష్టాంగదండంబు పెట్టి తొంటియట్ల మఱల స్తుతిం
చె నట్లన భక్తియనువలలో భక్తుఁడుచిక్కెను. చేఁపలవానికి చిక్కిన
చేప తప్పించుకొను నుపాయంబులేక తుదకుఁ దనజీవంబులె వానికిసమ
ర్పించుచున్నది భగవంతుఁడన్ననో మాయాసహాయుఁడుగాన భక్తుననే
క మాయోపాయంబులచే శ్రమపెట్టఁదలంచి వానినన్నిఁటినిదాటి యొక
వానికిని భక్తుఁడు లొంగకపోవుటచేఁ దుదకు సర్వశక్తిసామర్థ్య
ము లాభక్తులకిచ్చి తాఁదప్పించుకొని పాఱిపోయి దాగియుండును కను
క భగవంతునివలన బొందఁబడిన యఘటనఘట నాసామర్థ్యంబున నీభ
యంకరధ్వని నణఁగింపుమాస్వామీ, భక్తశిరోమణీ, మీయడియేన్
దాసుండ” ననుటయు నాబ్రహ్మయ్య భక్తుఁడును నర్పునియొద్దకుఁబో
యి “హా” యని యొక్కమాఱను నంతకు నిశ్శబ్దముగా నాఘోష
మెటుపోయెనో తెలియక లోకంబులు సుఖస్థితిని దనరినవి. అప్పుడు బి
జ్జలధరానాథుండును తనదండనాథులతో పురజనులతో బ్రహ్మయ్యకు
సాగిలిదండంబువెట్టి “పరమభక్తుఁడా! నీవిట్టివాఁడవని యెఱుంగక నీలో
తరయగమకించిన నాతప్పుమన్నింపుము నీమహాత్మ్యముగనుగొన నేనెవ్వ
డను నీభక్తికిమెచ్చి బ్రహ్మాదులెవ్వని నిజభావంబు గనుగొనలేకపోయిరో

యట్టిగట్టువిల్తుఁడె నీకుబంటయి నీయిష్టానుసారము మసలుచున్నాఁడు నీవుపలుకుమన. బలికి మానునున మాని నీవాడించినట్టుల బొమ్మలాట వాఁచేతి బొమ్మవలె నాడుచున్నాఁడు ఇఁక నీశరణుసొచ్చితిని నన్నుఁ బాలముంచు నీటముంచు నీదేభారమని మఱిమఱి దండంబులువెట్టి నిజపరివారంబులతో భోవనుర్యుక్తుఁ డగునంతకు నందఱుసూచుచుండ గనే బ్రాహ్మయ్య తనసామర్థ్యంబును నాభోపుని మఱలబ్రతికించి బుద్ధులుసెప్పి విశ్రుతీఁగక భక్తులను భయపడుచు వారలసేవచేయుచు నీవు ను భక్తుఁడవై మనియుంతంబున నాయంతకాంతకు నుపాంతంబునకు విమానంబున నఖండతేజో విరాజమానుండవై యేఁగి ప్రమథగణంబుల తోఁటివాఁడవు గానందయుండుమని చెప్పి వెంటనె వానిదేహంబు లింగ సంగతంబు గావించి పంపెను రాజును బ్రాహ్మయ్యా ననేకవిధంబుల గారవించి తనపురంబున దిరంబుగనుండుమని కోరి సెలవుగైకొని చనియె. బసవేశ్వరులును గొంతవడి నాతనితో నిష్టాలాపంబులఁ గాలక్షేపము సేసి యాయనందనగృహంబునకు గొంపోయి యిద్దఱును సుఖగోష్ఠినుండిరి. ఈ కిన్నర బ్రాహ్మయకథ వినువారును వ్రాయువారు నొరులకుఁ గథ రూపంబున నుడువువారునుఁ జిరంజీవులై యీభూలోకంబున స్వేచ్ఛ మనుగానుండి తమయిచ్చవచ్చినప్పుడు కైలాసంబున కేఁగుదురు

కలకేతబ్రాహ్మయ్యకథ

మఱియు శివపూజాపరుండును భక్తనిత్యసంతర్పకుండును లింగ సంగతానుభవార్భుతప్రతుండును గతకలుషుండును కనికలోష్టసమబుద్ధియు నగు కలకేతబ్రాహ్మభ్యయను మహానుభావుఁడొకఁడుగలడు ఆ తండు జీవన్ముక్తుండై నిరాశుండును, నిర్మోహుండును నిరహంకృతుడై యొకచేతఁ దగఁబూఁగొమ్మును వేఱొకచేతనొకకుడియాము ధరించిశివుడే యీవేషంబున దినదినమునకు గుదెంచుచున్నవాడని భక్తులనుకొన నిత్యం బును భక్తులయిండ్లకేఁగి "అమ్మలారా! యక్కలారా, పరమతపతి

తులఁ దాకిపొడిసేయఁగల రుద్రునినిటలాగ్నివచ్చెఁజూడుమా. మ తేతర
జనకమలంబులనాళంబులతోఁగూడ నూడుబెఱుకు వీరభద్రభద్రగజం
వచ్చెఁదిలకింపుఁడు భూతలంబునఁగల భక్తులయిండ్ల విందుగొనుపాపపు
భక్తాధముఁడు వచ్చెఁగనుఁడు ప్రమథులముందునను సోదరుఁడను
దుగ్గళవ్వకు ముద్దుకొనుకును సంగళవ్వకు ననుజుండు నగువాఁడు నను
డెంచె'నని వారలతోఁ బలుకుచునవ్వించుచు నిత్యమును వారలొసం
గెడి తెంమలాదిపదార్థంబులు దెచ్చి వారితో జంగమార్చనాసంతర్పణం
బుల భక్తతృప్తిగావించుచుండును. ఇట్లుండ నొక్కనాఁడొక శివభక్తు
డలసిసొలి యతనికడకేఁగి యేమియుమాటాడలేక యాయాసంబునఁ
గొంతవడి యూరకుండుట బ్రహ్మయ్యగని యేలయిఁతయలసినాఁడవు.
ఇంతప్రయాసపడి యిటురాఁగారణంబు సెప్పవచ్చునేనిం జెప్పుమనవుడు
నాభక్తుఁడు పెదవులార్చుకొని చేతులుపిసికొనుచు నిట్లనియె ‘‘శంకరు
డు భక్తవశంకరుఁడును పరమేశ్వరుఁడుగనుక దనభక్తులకే కొఱఁతయు
లేక వారికివలయుధనంబొసంగుచుండు తొల్లినంబికి నిత్యమునుం బది
వేయి రూప్యంబుల నిచ్చినటుల నేడు కిన్నెరబ్రహ్మయ్యకు నిత్యమును
గొంత సొమ్ము నిచ్చుచుండునని విని యాతనిదర్శనంబుసేసి యేమైన
నొకతృణముఁబట్టుకొనిపోయి కుటుంబపోషణము సేసికొండమని పోవుచు
న్నాను. వారిమరమిక్కడికింకయు నెంతదవ్వున్నదో'' యనెను అదివిని
బ్రహ్మయ్య కోరికగలిఁగి శివునిఁదలచుటతప్ప నిష్కామసేవయొనర్చు
చుచుండ వలెను నిష్కాములకువలయు భోజనపదార్థంబులు శంభుండె
యొవరో యొకగృహస్థుమూలమున నిప్పించుచుండును ఈతృణప్రాయ
మగుధనంబునకు నీవంత దవ్వరుఁగ నేల? వలసినధనము నేనిత్తును గొని
పొమ్మని చెప్పి తనయొద్దనున్న గుదియను గంటతోఁదాటించిన గని
గళుమని బంగారుచినచిన్నవి పెదపెద్దవి కణికెలు జల్లున నేలమీఁద
నొకరాశిగఁబడెను. అదిగని బ్రహ్మయ్య జంగమదేవరనుబిల్చి నీకువల

యు నన్ని కణికెల నేటికొమ్మని చెప్పినపై నా భక్తుఁడు, పడిసకుండదపు
బంగారుకణికెలు దనకుమోయుటకు భారంబుతలఁకఁ దగినమూటఁగట్టి
నాఁటికచట శివపూజఁగావించుకొని మఱునాఁ డుదయమున మూట
నెత్తిఁబెట్టుకొని తిన్నగామోయలేక పడుచులేచుచు నక్కడక్కడదిం
చుకొనుచు నెట్లకో యొకతీరున బసవన్నయున్న కల్యాణపురంబునకేఁగి
మోతదించి లోనికింజని బసవనమంత్రింగని యాతనికిఁ దాఁ దెచ్చిన
ధనంబువిధ బతము నెఱింగించి యాధనంబు దనయింటికి మోసికొని
పోవుటకు నొకరిద్దఱుపరిచారకులం బంపుమని ప్రార్థించిన విన్నబసవేశ్వ
రులా బ్రహ్మయ్య యీవికి నచ్చెరువంది యాభక్తునకు ధనముమో
యుటకు నిద్దఱునొకర్ల నిచ్చిపంచి తనమనంబుననిట్లు వితర్కించె—
కలకేతబ్రహ్మయ్య యెంత భక్తుఁడోగదా ఎంత మేటిభక్తుఁడుగాకున్న
మాకిన్నెరబ్రహ్మయ్య బత్తినీసడించునా? అట్టిమహానీయుని దర్శనము
నర్చి యాతనియనుగులంబడని జన్మమొందు"కని కిన్నెరబ్రహ్మయ్యను
గూడఁదోడ్కొని యిద్దఱునవి కలకేత బ్రహ్మయ్య సదనంబునకరిఁగి
యాతనియనుఁగుఁదమ్ములకుఁ దమశిరంబులసోఁక సాష్టాంగనమస్కా-
రంబుగావించిన వారలనిద్దఱ సగౌరవంబుగా నాదరించి యాసనంబుల
నాసీనులంగావించి కిన్నెరబ్రహ్మయ్యంజూచి బసవేశ్వరులుకోఁ గొం
తప్రసంగబు సేయఁదలంచి యిట్లనిరి, 'బసవన్నా! మన కిన్నెరబ్రహ్మ
య్యనుఁ బోలినభక్తులు లోకంబున నెవ్వరేనింగలరె? తొల్లి న చిశివు
నివలన దినదినంబును నిత్తెబత్తెంబునకు గాను వేయిమాడలు గైకొని
నట్టులఁ గిన్నెరబ్రహ్మయ్యయు మిసుపికయ్యవలన నిత్యమునుకూడ
యుం జిన్నంబునుం బాతికయు ధనముఁగొనుచున్నాఁడు. శివునిఁబలికించి
నవాఁడు. మఱియుఁగైలాసంబున కేబొంకితో నేఁగి మఱల నేతెంచిన
వాఁడు శంభునివలనఁబడిగొనుటయు నాతనిసాక్షిగాఁగొని గంభీరధ్వని
తో నాతనిచేసాక్ష్యమిప్పించుటయు, యథేచ్ఛగాఁ గైలాసంబునకేఁగి

మజలిసచ్చుటయు సామాన్యభక్తులు సేయఁగల కృత్యములుగావు. మఱియుబ్రాహ్మయ్య శివభక్తులనేకమంది నెందఱువచ్చినను దృప్తిగా విందొనర్చుచుండును. బహుదినృత్తులచేఁ దానార్జించినధనమును శివుఁడిచ్చు ధనంబును నొకప్పుడుచాలక పోవునేమో. ఆధనంబునకుఁదోడు మావద్దఁగూడఁగొంత ధనమున్నగాని పొమ్మను. వేనవేలుబండ్లకొలఁది ధనమూతనికిచ్చినను మాకేమియుఁగొఱతలేదు మీరిప్పటికేగి కిన్నెర బ్రాహ్మయ్యను బంక్లిచ్చిపంపుము తాఁజేయుధర్మకార్యములలో మా ధనమున్న సైతము గొంతకలియనిమ్ము ఎవియో కొన్ని యల్పులవృత్తులవలన మేమార్జించి పాతిపెట్టిదాచుకొన్న ధనంబేగాన మాకుశివుఁడు ధనమివ్వలేడు. ఇంతకాలముకుగాను భక్తులమైయుండి మేము తన్నెంతఁబూజించినను మాపై నాయుమాపతి చిఱికన్నువైచెను గాని తన యీశ్వరత్వము స్థిరపఱచుకొనుటకు మాకెంతయైశ్వర్యమివ్వలేదు. మేమడుగలేదనిచూ నెను అడుగకపోయిన నివ్వవలెనని యాతండెఱుంగఁడా? కాయున్న శివుఁడు పేదవాడె పేదవాఁడుకానిచో భిక్షాటనమేల సేయును? అతనిభక్తులము మేమును బేదవారమె పేదలమనిమమ్ము ననాదరభావమునంజూడకుఁడు మాకు నెన్నివేలబండ్లపై బంగారుగావలెనో యన్నివేలుశకటంబులు నికటంబుగాఁ బంపుఁడు శంకరదాసయ్యకు ననుంగువెంకలమగు మాకుధనంబులేదని మీరుమనంబున శంకింపవలదు నమ్మరేని జూడుఁడు. చిల్లరవృత్తులచే మేముసంపాదించి పూడ్చిపెట్టిన బంగారుధనమ్మని కలకేతబ్రాహ్మయ్యయటఁ బడియున్న యొక మట్టిబెడ్డను జేతఁబట్టిచూపెను అంతలోనదిబంగారు దిమ్మయైకనుబడెను అదిచూచి బసవేశ్వరులును గిన్నెరబ్రాహ్మయ్యయు కలకేత బ్రహ్మయ్యకుఁబునస్సాష్టాంగంబొనరించి పాదములపైఁ బడిలేవకున్న జిఱునవ్వునవ్వుచు వారలనిద్దఱ లేవనెత్తి యాలింగనంబు సేసి మంచిమాటలనాఁటివినము వారల శివపూజలందన యుంటఁజేయించి బహూకరించి

పంపెను. కలకేతబ్రహ్మయ్యయుఁ దనయథాస్థితినుండెను. అట్టిమహా నుభావుఁడగు కలకేతబ్రహ్మయ్యచరిత్రము జదువువారును విన్నవారును వ్రాసినవారును నిష్కాములై యీలోకంబున నెల్లసుఖంబులనుభవించి యంతంబునఁ గైలాసంబుఁ జొఱఁగాంచి మోక్షపదవి నొందెదరు.

మోళిగమారయ్య కథ

సర్వదా శివభక్తుల నర్చించెడు పరిపూర్ణచిత్తంబు గలవాఁడును శుద్ధసత్త్వగుణోపేతుఁడుఁ దత్త్వజ్ఞానియు జీవన్ముక్తుఁడును, కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యంబులనెడు పశ్యతోహరులగు నిపుణతస్కరులు జ్ఞానిరత్నము నపహరింప గాఁచియున్నను దానిని వారిబారిఁబడనీక నిశ్చలమనంబను దృఢపేటికయందు దాచి కాపాడుకొను వాఁడును కాష్ఠకేతృవృత్తిని జీవించుచున్న మోళిగమారయ్య యనునొక శివభక్తతల్లజుండు గలఁడు. అతండు నిత్యంబు నడవికేగి యొండుకట్టియల మోపొకటి మోపికొనివచ్చి యంగడినమ్మి తనమ్మాలంబున జంగమారాధనంబు సల్పుచు భక్తసంతర్పణబు సేయుచునుండును ఇట్లాతం డొనర్చుచుండ దన్మందిరమున నొకనాఁడు కొందఱు జంగమభక్తులారగించి బసవేశ్వరు గృహంబునకు మఱునాఁడుసని యక్కడ షడ్రసోపేతభోజనంబుఁగావించి భుజించుతఱి "ఓసవన్నా! నీయింటఁగుడిచిన నానావిధరుచ్యంబులగు భక్ష్యభోజ్యలేహ్యపానీయాది చతుర్విధాహారభోజనంబును మోళిగ మారయ్య యింటఁదిన్న యంబలికి సరిరా” దని యాతనితోననిరి. అదివిని బసవేశ్వరులవారు మారయ్యయింటికిఁజని భుజించి చూడవలెనని మనను వ్రేకమిని నపుడయొక నిరుపేద జంగమవేషంబున మారయ్య యింటికేగి యాతండరణ్యమునకు బోయియున్నను తద్ధర్మపత్ని యర్ఘ్యపాద్యాంబులొసంగాని యెదురుగాఁజని పూజింపసమకట్టుట యు నవిసేకొనక కొంతదడవుట మసలి మఱికొంత సేపున్న యెడల నెత్తిఁగి

యున్నవా రెవ్వ రేని విచ్చేసిన మొసలఁ దినగుట్టు బయలువడునను భయం
బునఁ దటాలున లేచి గుబుక్కున నొక్కదాటున శివపూజాస్థలంబున కే
గి యటఁగూర్చుండి ''అమ్మా! మా లింగమూర్తి యాఁకొనియున్నవాఁ
డు మా శివపూజయైనది. మహానైవేద్యము తరువాయిగన్న వేగముగ
నీయింటఁగల పదార్థ మెవిదియేని దడవుగొనక నానిమిత్తము మఱల పీడ
కసిద్ధముగానున్నది. యింతయుం బలియైనను సరే శీఘ్రముగ వడ్డింపుమా,
తెమ్మా, రమ్మా'' యని మారయ్య భార్యనడుగ నామెయు మిక్కిలి
భక్తితో నంబలియె తెచ్చి యొడ్డించిన మిగుల నాప్యాయముతో దానిం
దిని కడుపునిండినదనుటకు సూచకంబుగా త్రేనిచి కడుపుఁ దడవుకొనుచు
నాయమ్మకు మ్రొక్కి శివపూజాస్థలంబున లింగమూర్తి నలంకరించి నా
గాభరణము పడగ వెనుక రెండు బంగరు మాడలుంచి లేఁచిపోయెను పో
వుచు. బోవుచు మారయ్యమహిమ కలరి ''నేఁడుగదా జన్మంబు సార్థ
కమ యనది. ఈతనియీవికి కల్పవృక్ష కామధేను చింతామణి మేరున
గంబుల త్యాగంబుగ్రిందను మన్నది ఈతనియింటి చూరునుండి రాలు
ధూళి యెవనిశిరంబునఁబడునో వానిశిరంబు శిరంబు ఈతనియింట గుడి
చిన యంబలియె యమృతము దాని నారగించినవారికి మఱిక్షుత్తృష్ణ
లుండవు ఈతండు రెండవ విశ్వనాథుండు ఈతనిధర్మపత్ని యన్నపూ
ర్ణమ్మ ఇట్టి భక్తుఁడింక నీభూలోకమున మఱియొకఁడుండఁడు. పేదవా
నివలె దానున్నను భక్తసమారాధనము దనయింట నలువదిగడియలు
నిరాఘాటముగా జర్గుచున్నది'' అని యనేకవిధంబుల నాతనిం గొనియా
డుచుం బోయెను అంత మధ్యాహ్నముగాఁగా మారయ్య మోపు నెత్తి
నిఁ బెట్టుకొని యింటికివచ్చి భుజించుచున్న మరికొందరు భక్తులంగని మ
హాసంతోషంబునొంది ''నాయింట నెల్లవేళల నిట్లు భక్తులాసక్తితో విం
దారగించుచుండవలె'' నని మనంబునం గోరుచు లోనికి నరుదేర నాయమ
యెదురుగా నేఁగి మోపుదింపి గోడకుఁ జేరవైచి యుష్ణోదకంబుల నాతని

పాదంబులు జానువులవఱకుఁ బిసికి కడిగి పథశ్రమంబు గొంత వాయఁజే
సిన నొక్కింతతడవు కూర్చుండి లేచి స్నానమాచరించి శివపూజకుం
గూర్చుండి లింగమూర్తి నాగాభరణంబెఱింగించి యభిషేకంబు సేయఁ
బోవుచు దాని చాటునునుంచిబడిన మాడలుగని యివి యెవ్వరుంచిరని
భార్యనడుగ నామెయు నదరిపడి చూచి యిందాక నొక భక్తుఁడు శివపూ
జఁజేసె నతండుంచియుండవచ్చు" ననెను ఆతని బసవేశ్వరులుగా నెఱిం
గి మారయ్య మిక్కిలి సంతోషించి "ఏమి బసవనియౌదార్యము! తా
నుధనవంతుండు. మేము పేదలము మాడలమొగమె మేమెఱుఁగము.
గాన మాకు రెండుమాడలిచ్చి పోయెను ధనవంతులకు ధనహీనులయం
దిట్టి దయయుండుటె వలంచి నెగదా" యని తానుశివపూజ దీర్చుకొనిభు
జించి యభిషేకంబొనర్చిన యాలింగోదకంబు దానప్పుడె తెచ్చి గోడకుఁ
జేరఁబెట్టిన నెమ్ముకట్టియలమోపు పైఁజిలుకఁ నాకట్టెలన్నియు బంగా
రుకణికలయ్యె వానివన్నింటిని జిన్నతుకలుగాఁ గొట్టించి వెయ్యేసి
మాడలమెత్తున కొక్కొక్కతునకగాఁ జేసి బసవన్నయిచ్చిన రెండుమా
డలు నిద్దఱు భక్తులకిచ్చి కొందఱుభక్తులకుఁ దాఁదెచ్చిన బంగారుమోపు
వెయ్యేసిమాడల తునుకలు నొక్కొక్కరికి నొక్కొక్క వేయిమాడల
మెత్తుతునుకలనిచ్చి యంపెను వారందఱు బసవేశ్వరుల పాలికింబోయి
మారయ్య యిచ్చినట్టి మాడలమెత్తుగల తునుకలంజూప బసవేశ్వరులు
సిగ్గుపడి తానిచ్చినరెండుమాడలు నిద్దరుభక్తులయొద్దఁ దీసికొని వారికిబ
దులు వేమేసిమాడలిచ్చి తక్కినవారితో సమానధనవంతులుగాఁ జేసి
వారలనంపి దాను చిన్నమొగంబుతో మారయ్యయొద్దకరిగి యడుగుల
కెఱఁగినంజూచి "బసవన్నా! యేలచిన్నబోయెదవు? నేనన్నతప్పు లేదా.
భాగ్యవంతుఁడవీవు నిర్భాగ్యులముమేము మమ్మరసి మాకుధనంబిచ్చితివి
మేలయ్యె దీనికోపంబేల? నీవంటి భక్తుఁడెందుఁగలఁడు? నేఁడుమాకిచ్చి
నటుల దినదినము నీకడకువచ్చు భక్తులకందఱికట్లిచ్చుచుండుము. అప్పు

డుగదా నీభాగ్యము బయలుపడను నిన్ను మెత్తురు మడివాలయ్య
మును కులము మేము మమ్ము నీలోఁగలుపుకొనుము. నీయౌదార్యమునీ
కుంకు మెచ్చుకోఁగలడు" అని యనుచున్న మారయ్య చరణంబుల
నియచేతులంబట్టి శిరంబునఁ దాల్చి లేవనున్న బసవన్నను మారయ్య లేవ
నెత్తి శిరంబుమూర్కొని యాలింగనము సేసి "భక్తవరా! నీవుకలహం
సవు, నేఁగాకంబను నీవు పరిసువేదివి నేనయఃఖండంబను నీవుహస్తిని
నేనుమశకంబను నీవురత్నంబవు, నేంశర్కరంబను నీవుజ్ఞానివి, నేనజ్ఞానిని
నీవువిరాగివి, నేనురాగిని. నీవుగుణివి, నేనిగుణహీనుండను. నన్నుఁగటా
క్షించి తత్త్వోపదేశంబు సేసి భక్తిమార్గంబునం బురికొల్పుమా" యని
యనేకవిధంబుల నుపచారంబులు సెప్పుకొని యాతనివలన ననుజ్ఞాతుఁ
డై నిజపురంబునకరిఁగె. మారయ్య యుదినయథాస్థానంబున యథాస్థి
తితో సుఖంబుండె ఈమారయ్యచరిత్ర వినువారును జదువువారును
మోక్షంబున నపేక్షితంబుగాఁ జూఱఁగొనుట కేమియాశ్చర్యము

కన్నడ బ్రహ్మయ్య కథ

మఱియు శివభక్తులలో నగ్రగణ్యుండును జంగమోపాసకుల
లో మొదటివాఁడును వీరశైవవ్రత ప్రధాన నియముండును బహిరా
గంత ర్యాగ క్రమారాధితార్యాపతియు లింగార్పిత నిజధన శరీరుండు
ను, జంగమ లింగార్చనా పరాయణుండును, భక్త సంతర్పనార్పిత
మానసుండును, శివార్పిత సకలపదార్థ పరిత్యాగుండును, రెండవ శం
భుండని లోకవిఖ్యాతినొందిన కన్నడ బ్రహ్మయ్య యనునొక భక్తుఁడు
గలఁడు. ఆతండు చౌర్యవృత్తియె తనకు సుఖవృత్తిగా నవలంబించి తదా
ర్జిత ద్రవ్యంబుల జంగమార్చనలు నియమంబుతో నెఱవేర్చు చుండును.
దొంగతనంబునకు వలయు పరికరంబులు, కన్నముత్రవ్వ సాధనములు,
చిన్నగునపము, కత్తెర, కత్తి, త్రాఁడు, తోరపడము, పలుక, నారస
ము, కాటుకదోకి, కాటుక, యీటె, మంత్రాక్షతలు, యెఱ్ఱకాలినోఁచి,

నల్లపాత తలచుట్టు, కుక్కల నోరుకట్టు, ఒకటియట్టె చెప్పులు, పోడి, నంచి యీ మొదలగు దొంగతనపుఁ బనిముట్లుగొని ప్రతిదినము గృహస్థుల యిండ్లకరిఁగి ధనంబులు దొంగిలించి తెచ్చి శివభక్తుల కిడుచుండును. ఆ దొంగతనంబునకుఁ జొఱఁబడిన యిండ్లు కాలవశంబున భక్తలయిండ్లయ్యేనేని దీపంబులు వెలిఁగించి వారలలేపి మీయింటి దాసుఁడను. కాపురాయు కుక్కను మీ భక్తుండను. కన్నడ బ్రహ్మయ్యను నన్నెఱుఁగుఁడు. మీ ధనధాన్యంబులు భద్రబఱచుకొనుఁడు నేనున్నంత కాలము మీయిండ్లకు వచ్చిన భయంబులేదు నేఁ గాచుచుండెద" నని తొలఁగి పోవును. భక్తులుగానివారల యిండ్లలో ధనకనక వస్తువాహనంబులంగొంపోయి శివార్పితంబుగా శివభక్త సమారాధనం బొనర్చుచుండు నిట్లుండ నొకనాఁడాతని యింటికి నసంఖ్యాకతంబగు భక్తసంఘాతంబు సనుదేర వారలకు విందొనర్ప ధనంబు కేమి, నన్యుల యిండ్లకుఁబోవ నింతవేగముగా సిద్ధముగానున్న బిజ్జలుని భాండాగారము దప్ప మఱియెక్కడను దొఱకదని పట్టపగలు రెండుజాములవేళ పరికరములం దాఁపెగి రాజగృహంబునకు దొంగతనంబున కరిఁగి తొల్లిబసవేశ్వరుల యింటికిఁజని దొంగతనపు బనిముట్లు నాతనికిం గూడ నొసంగి రాజధనముకొల్లకు కన్నము వేతమురమ్మని పిల్చి యాతఁడుతోడరాఁ గన్నము ద్రవ్వి లోని కరిఁగెను అచటఁ గన్నము త్రవ్విన మన్నంతయు నాతఁడడుగిడినచోట్లనున్న మన్నంతయు బదియాఱువన్నె బంగారయ్యెను. లోనఁగలపెట్టియలం దెఱచి వలయు ధనంబుగొని మఱలి చనియె నెచ్చటనాతఁడు దొంగతనము సేసినను నిండుసంచులువిప్పి కొంతధనంబుఁగొనిన నాసంచులు మఱలభర్తియగుచుండును. కాననీతని దొంగతనమువలనఁ బిజ్జలకు నష్టము లేదు. మన్ను బంగారగుట వలన మఱింతలాభమె అట్లుబ్రహ్మయ్య సనిన నాతనిఁబట్టఁబోయిన భటులు పట్టలేక మగుడినరు దెంచి "స్వామీ! మన భాండాగారమునఁబట్ట

పగలు చిన్నదబ్బ్రహ్మయ్య దోచుకొనిపోయెను వానికిసహాయంబు మన
బసవనమంత్రియు దొంగవేషమునవచ్చి యచటమీరాకకెదురు
సూచుచున్నవాఁ''డని విన్నవింపరాజును మిగులసంతసంబున విచారం
బును బాఱఁగొనుచు మనంబున ,,నేఁడుబసవన్ననాకు దొరికెను. పట్టపగ
లు నాధనముకొల్లను గొల్లవెట్టఁదలంచినవాఁడు మఱిదేనికిసహసింపఁడు
నన్నడిగినఁదనకువలసినంత ధనంబీయకపోదునా? ఏలయిట్టియప్రశస్తపుఁ
బని సేసెనో'' యనితక్షణము వచ్చి కన్నముఁజూచి మన్నుబంగారుకావి
డలుచూచి మార్గమున నాలిని యడుగులుబడ్డచోటను గన్నపుమన్నంత
యు బంగారపుమన్నుఁదిలకించి యాశ్చర్యపడి కోపంబుమాని ,,బసవన
మంత్రీ! యేమి యీచిత్రము! ఈబంగారమేమి?'' యనియాడుగ ,,దేవ
రా! మీరెఱుంగరా ఈశ్వరునిరెండవరూపమటుల నుండెడువాఁడు
దొంగతనమెతనకు వృత్తిగాఁగల మోళిగమారయ్యయను భక్తుఁడొ
కఁడు తనయింటికి నసంఖ్యాతమహాభక్తులను దేర వారలఁదృప్తి సే
య భోజనపదార్థములకు ధనములేమిఁబట్టపగలు దొంగతనమునకుఁ
దగినపరికరములఁగొని బయలుదేఱి మనధనముకొట్టు దోచుకొనఁదలచిఁ
నన్నుఁబిలిచిన నేను మఱుమాటాడలేక యాతనివెంటనంటివచ్చితిని.
వచ్చుత్రోవలో నాతనిశ్రీపాదముద్రలచిహ్నంబులందలి యిసుకయుఁ
గన్నముత్రవ్వినమన్నును బంగారమై యిట్లు మెఱయుచున్నవి ఇఁక మన
పెట్టెయలలోని ధనంబుగణించిచూతము అన్నియునిండుసంచులేగాని
వెల్తిసంచియొకటియు లేదుగదా. వానింగలిపి యీవెలితిసంచిలోని
నాణెములు జమాఖర్చు చిఠాప్రకారము లెక్కపెట్టిచూచిన సరియుసరి
గానున్నది. దొంగయనుపేరెగాని యతనిదొంగతనమున మనకుఁగలిగిన
నష్టమేది? పైపెచ్చుమనకు మిఱింత విలువలేనిబంగారము దొరికినది వింటి
వా రాజా! భక్తులచరిత్రము వారునడచినదే త్రోవ పట్టినదే బంగారము.
వారొకప్పుడధర్మంబునఁ బ్రవర్తించిన నదియొపరమధర్మంబగును దాన

నెగడా «అధర్మో ధర్మతాంవ్రజేత్" అను నానుడిపుట్టినది. ఒకరికిఁ గష్ట
ము నిచ్చిన పనియే మఱియొకనికి సుఖముఁ గలుగఁ జేయును. ధర్మరాజు జూ
దమాడి తమ్ములతోఁడను, ధర్మపత్నితోఁడను వనవాసాజ్ఞాతవాసంబుల
నిడుమలంబడెను ఆజూదమున నెగడా దమునినారపు మహాదేవు సాక్షా
త్కారంబుగనెను రాముఁడు వేఁటాడి యాలింగోలిపోయెను కన్నప్పవేఁ
టాడి శివునిఁగలిసె హింసవలన మాండవ్యమహాముని కొఱతవడియె.
ఆహింసవలననె చండేశ్వరుఁడు శివప్రసాదంబు వడసెను ఎరసతులంగూ
డిన వారందరు నరకమున యమభటుల పట్టుఁ గోలలపాలైరి. పరసతిని
సర్వదా యుండుకొన్ననంబి యీశ్వరసాయుజ్యంబు నొందెను బ్రము
చ్చులు శిక్షాపాత్రులై యుండ గొఱియ మ్రుచ్చగుసూద కుంతు నఱుకున
బడి వధ్యశిలకెదురేఁగుచు మహేశుభక్తుండై విడువంబడియె మఱియు
«రాజ్యాంతే నరకం ధ్రువమ్" నుటకు బ్రతికూలంబుగా నోడఁకును
బేంమరాయుడును రాజ్యాంతమున మోక్షంబు నొందిరి వారిలచర్య
లటు డనిమ్ము కన్నడ బ్రహ్మయ్య మాహాత్మ్యం బెఱిఁగించెద నాక
ర్ణింపుము - భక్తులాఁగొని యన్నంబునకై తనయింటి కేవేళవత్తు రావేళ
నేయలెండు రాత్రియనక పగలక సాధనస పత్నితోఁ దొంగతనమునకు
బయలువెడలును కన్నముద్రవ్వి లోనికిఁ రిఁగి యాయింటిలోని వారలు
ధరించిన శివచిహ్నంబులంబట్టి యవి భక్తులయిండ్లని తోఁచినఁ దొలఁగిపో
వును ఇతరులగృహంబులైన నంచలిధనంబులు గొల్లఁగొని జంగమార్చ
నకు వినియోగించును. పట్టపగలరెండు కన్నము త్రవ్వునపుడుగాని, లోని
కేఁగి ధనసంచయంబుల గొనునపుడుగాని యితరుల కదృశ్యుండుగానుం
డును. ఇంటికాపులు భక్తులైనవారికి గనఁబడి చెప్పిపోవును ఇతరులైన
వారలధనముఁగొని రాఁబోయినను వారిధనమెప్పటి యట్టులనుండును
గాని తఱుఁగదు. అదియేమిచిత్రమో నరనాథులుగాని, భాగ్యవంతులు
గాని, తన్నుఁబిలిచి లక్షలొసంగినను దొంగతనపుసొమ్మగాని యాలక్షు

లు గికులు లక్ష్యము సేయువాఁడుగాఁడు. ఇట్లు కన్నడబ్రహ్మయ్య ప్ర భావంబును చెప్పిన బసవేశ్వరుల బిజ్జలుండును సంభావించి తనధనంబిను మడి యకుటఁగాంచి సంతసించి వీడ్కొని నిజనివాసంబునకుం జనియె. కన్నడబ్రహ్మయ్యయుఁ దాఁగొన్నధనం బిలు సేర్పుటయు, నాతనిభార్య మొకురుపని యూటలంకుకొని భద్రపఱుచును ఇట్లు సంతతజంగమా ర్చనా పరతంత్రుఁడై కన్నడబ్రహ్మయ్య జీవవృత్తి నడుపుచుండెను అట్టి బ్రహ్మయ్యచరిత్రంబు వినువారును జదువువారును కొదువలేనిసుఖంబు లనుభవించి యంత్యంబున ననుపమమోక్ష సామ్రాజ్యంబునకుం బట్టాభి షిక్తులగుదురు

ముసిడిచౌడయ్యకథ

ముసిడియనునొకపురవరంబున చౌడయ్యయనునొకభక్తుఁడు క లఁడు. అతఁడువీరశైవుఁడు రెండవవీరభద్రుఁడు ఆచరితసకలపుణ్యాకర్మ ఫలత్యాగి అమోఘపరాక్రమశాలి శాంభవానుగ్రహదక్షుఁడు విఖ్యాతఘ నుఁడు. విద్యాప్రసాదైకసం. అవధుఁడు. జంగమలింగాభ్యర్చనావినోది శ్రౌత క్రియాపరతంత్రుడు సాంఖ్యాధికవాసనారహితుఁడు ప్రాజాపత్య బ్రహ్మచారి. ఖడ్గపాణియునగు నసిముసిముసిడి యతఁడొకానొక దినంబున వీరువారనక సకలజనంబులును బసవేశ్వరులభక్తిసామర్థ్యం బులు పొగడుచుండుట విని యతివిరగన నతికుతూహలంబు గలవాఁడై భక్తగణంబులతోఁగలిసి యుసురుచు ముంగనొక యరణ్యంబు గని యందు వికసెను. ఆయడవినిముసిడిచెట్లు ఫలభరితంబులై బలిసివెలిఁగి యొక్కొక మేరునగంబుభాతిఁ గన్పట్టుచుండె. తోడనున్న భక్తగణం బులు చౌడయ్యపాలికిం జని "దేవా! యీముసిడిపండ్లను శివార్పితం బులుగానించి కడుపార మెసవవలెను నానమాసుఁబోడమినది నీయా నతికై నెదురుచూచుచున్నవార"మనిన ముసిడిచముఁడయ్య ముసిముసినగ వు మొగంబునలంకరింపఁ దనచేతికరవాలంబా చెట్లమూలంబులకుఁ

దగులనిచ్చి యొకరాపురాచి యథేచ్ఛఁగా భుజింపుఁ"డని సెలవొసంగ భక్తులందఱా పంక్తులమెండుగఁగొని లింగసంగతంబులుగావించి కడు పులనింక భుజించి "నేఁడుగదా ముసిఁడిచౌడయ్య నామము సార్థకమయ్యె"నని యాతనింబొగడిరి అంతమఱునాఁడచటఁగదలి చౌడయ్యయు భక్తులును కళ్యాణపురంబునకుంజనిరి. తొలినాఁటి తనశివపూజాసమయమున బసవేశ్వరులు తనయిష్టదైవమగు సంగమేశలింగమూర్తి యందు చౌడయ్య స్వరూపమును జూడఁగని యాతండరుదెంచుచున్నవాఁడని యెఱింగినవాఁడు గావునఁ గొన్నియడుగులెదుర్కేఁగి పాదంబులకుఁ బాద్యంబును హస్తంబులకు నర్ఘ్యంబునొసఁగి యింటికిఁగొంపోయి శివపూజచేయించి విందొనరించి కళ్యాణపురంబునఁ గొన్నాళ్లుండుమని ప్రార్థించి యీశ్వరభావంబున నాతనినారాధించుచుండెను ఇట్లుండఁగొండొకదినంబున వీరశైవమురాచాకులెల్లరు నాతనికింగళ్యాణంబు గావింపనూహించి యనేకసేవనలిచ్చి పెండ్లికింబొమ్మని బహుమానంబుగావించి తామునుకోడసఁ జనుమ వివాహంబునకాని గొనిపోవుచున్న సమయంబున మధ్యనొక చతుష్పథమార్గంబున నొకతపస్వి మృతకళేబరమును వాహకులుపరేతభూమికిఁగొనిపోవుట చౌడయ్యగనిపెట్టి "ఔరా! యీమహాతపసిచే దీవనలనొందమి నీతఁడుఁగూడ రామి నాకీపెండిలి యేలయని యావాహనంబునాపి దింపించి ఖడ్గంబునూడఁబెఱికి యాతపసితనువునంటఁజేసి "మునివరా! గ్రుస్కు ననిక్క లేచిర"మ్మనవుడుఁ గట్టిన త్రాళ్లుదెగి యంతనాతపసిలేఁచి నిద్రమేల్కనినవానివలెఁ గండ్లునలుపుకొనుచు వచ్చి చౌడయ్యకునమస్కరించి నిలుచున్నవానింగని చౌడయ్య "రోయయ్యా! నీవుసాతూత్తు మినుసికయ్యావు ఏలయీనరవాహనంబున బయలువెడలితివి నీసంగడీఁడకు గుబేరుఁడునరవాహనుఁడని నీకు నట్టికోరిక వృషమెనా? ఇఁకఁజాలు నావాహకులంబొమ్మనని నాకొఁడన పెండ్లికరుదెమ్ము నీయాశీర్వచనరహితంబగు పెండ్లినాకక్కఱలేదను

టయు నాతపస్వియు ముందఱ నడువఁజొచ్చెను అంతమఱికొంత దవ్వు లరుగుచో నచ్చటఁ బసులకాపరిపిల్లకాయ లాడుకొనుచుండెను. యా పులమేయవిడచి యవిచెవరితోఁగవదప్పి వెడలునపుడు వానిమళ్ళించుచు పాటలుపాడుకొనుచు గెంతుచు చెట్టెక్కుచు విహరించుచు నొకవిష యంబునఁ దమకువివాదంబు గలిఁగిన నాతిగవ్వుఁ దీర్చ నందలియొక పెద్ద పెయ్యలవాఁ డందఱఁ బిలిచి యాతగవునకు సాక్షి యీబసవ వటవిటపియె యనుట చౌడయ్యవిని వారలం జేరఁ జీరి "యోరీ! పాపలారా, బసవమ ఱ్ఱియేమిరా?" యనియడిగెను అయ్యా! దీనికొక గాథగలదు తమతా తచే వింటినని మాతాతమాకుఁ జెప్పెడివాఁడు. వినవలదేని దద్వృ త్తాంతంబంతయు నెఱిగించెదనని యిట్లు చెప్పందొడఁగె

"పూర్వకాలమునందు రెండువద్యాహంబులు బరదర్పితములై యొండొంటితోఁ బోరాడి యహోరాత్రములు మల్లయుద్ధముసేసి తుద కొకదానిచే తెరువడి యొకటిమడిసె నంతనిచట శివభక్తులాచచ్చినదాని నిట సమాధియొనర్చి దానిపై నిమఱ్ఱిమొలిపించిరి నాటంగోలె నీమఱ్ఱి చెట్టునకు బసవమఱ్ఱియనిపేరు, దీనిఫలంబులు మాంసఖండంబులం బోలి యుండి మాంసపురుచి గలవియైయున్నవి [illegible] రసంబును (అనఁగా చెట్టునతెకిన వచ్చెడిపాలు) రక్తప్రాయంబు కడునెఱ్ఱగానుండు" నని చె ప్పెను. అదివిని చౌడయ్య నేను బసవనిచావువింటిమి బసవనం జెయం డుబుగా ముందుండునని వివాహంబునాకేల యని నొంటనున్నకత్తి దానిమొదలనత్తి "మఱ్ఱిమూలంబుననున్న యోబసవనందీ! లేచిరా"మ్మ నెను అప్పుడు నాఁడు పూడ్చఁబడిన యావృషభంబు వంబుదూరి తొం టీరూపంబున గుబాలున లేచి యొకగంతువైచి చౌడయ్యను మూచూ చి చెట్టుమొదల వాసనఁజూచి మూత్రవిసర్జనంబుఁ గావించి కాలుద్రు వ్వి తోఁక యాడించి గింగిరఁ దిరిగి మఱ్ఱిప్రదక్షిణించి ఘణిల్లుమని ఱంకె వైచి ముందున్న తపస్వితోఁ దానును బుర్రగమనంబున వివాహంబు

నకరుఁగుచుండె ఇట్లు దపసియు నాఁబోతును గొలిచి రా వివాహంబు కే
గుచు మార్గమధ్యమున నొకయతి దీర్ఘ ప్రసారితంబగు మహాసరిత్తుంగని
యాకసంబున కంటుచుండిన నందలియలల కల్లోలంబుగాంచి తొలఁ
గిపొమ్మని చౌడయ్య తననిస్త్రింశం బానదికీళులం ఝళిపించి గంభీర
ధ్వానంబునఁ బలుక నాకాశగంగ చే శివభక్తులప్రభావంబు విననేఁగనో
యన్నటుల మిగులెగయునలలతో నొకపాయయయి [illegible] జెలిమి
సేయఁబోయెనో యన్నటుల, [illegible] నూర్మికార
హితంబగు నల్పప్రవాహంబుగల పాయయొకటియు గా త్రొడువాయలై
నడుమ నెడల్పుత్రోవయొసంగిన చౌడయ్య ముందునడుచుచు గత్తినెత్తి
చూపుచు రండని పిలువ నందఱునాయేటిదాటి యవ్వలఁ జనినిలుచున్న
చౌడయ్య తిరిగిచూచి మోహంబుజెట్టె త్రుళ్లులేక మెల్లనఁ బొమ్మనియా
నతిచ్చి మునివృషభునకును వృషభంబును మంగళనడువఁ గళ్యాణంబున
కుంబోయి క్రియాలోపంబుగాక వేదమంత్రప్రూరితంబుగా వివాహ
క్రియా నివర్తియొనరించి కల్యాణపుర పునరాగమనంబున ముందున్న
ఋషివృషభములఁ చరితంబుఁ బరిజనులువిని యానందానందంబున
బొరలఁ బురప్రవేశంబు గావించి భోగజుపప్రయోగ మాంత్రఘోషంబగు
వైదికవీథి నరుఁగుదఱ నొకబాలశశిమణి యాంతనికినెదురై నమస్కరించి
శతాయుఃపరిమాణపుగమ్మని దీవనఁబొంది నాఁటితేయి సుఖంబుండె ను
ఱునాఁడరుణోదయంబున నరుణకిరణ తనయునాయంబునకుం బయనంబై
పోవుదాని నావాహనంబుతోఁగూడ మోపికొనివచ్చి దానితలిదండ్రులు
చౌడయ్యముందఱఁబెట్టి నిన్నఁగడా యీబాలనీచే శతాయుఃపరిపూ
ర్తిగా వరంబునడసి నేఁడు మిడిసినది. నీయాశీర్వచనమె గుఱిదప్పనయె
డల నిఁక నెవ్వరి యాశీర్వచనము నిలుచును" అని యేడ్చువారలం గనిక
రించి తానాశవంబునొద్దకుఁబోయి మండలాగ్రంబున దాని తన్వగ్రంబు
నంటి, బాలేందుముఖి! ఏల యీలీలనిద్రించెదు పగటినిద్దుర పద్మముఖు

లకుఁదగునా? కమలనయనలన యనకమలంబులు పగటిపూట వికసించి
యుండఁ జెలఁగాని ముకుళింపవచ్చునా?" యనుఁడు నిద్రమేల్కాంచి సభా
తినానాతి లేచి కూర్చుండెను అంతకుమున్న దానితలిదండ్రులు చేతులు
జోడించి నిలుచున్న వారలతోఁ దామును కరకమలంబులు ముకుళించి వి
నలువురకు నప్పటికిగతించిన వయఃపరిమాణంబుగాక ప్రత్యేకశతాయః
పరిమాణాయువు నొసఁగి నమ్మువ్వురను లింగసంగత దేహులఁగావిం
చె అంత నాపుర జనులు వీరువారనక యెల్లవారును వచ్చినవారిప్రాణం
బులు మరలనొసఁగి వారలరక్షించిన నాదయ్యొక్కరక్షింప డోపుఁగాని
యన్యులోపుదురే యని తన్నుఁగాని పొగడుచుండఁ జేడయ్యయెప్పటి
యట్లఁ దనయథోచిత వర్తనంబుననుండె నట్టియెడఁ గొందఱు పరమతా
వలంబకులు తనులోఁ దాము చేడయ్య ప్రభావమునుగూర్చి ప్రసంగిం
చుకొనుచు" సీతంతా దాసనాడుకొని పోయినదినంబు నొందినవారి
ప్రాణంబులు వారికిమరల ఒయసేయసమర్థుండుగాని, యెన్నఁడో సచ్చి
కుళ్ళి కంపుగొట్టుచున్న మృతకళేబరమును పునర్జీవితుఁనుగఁ జేయఁజా
లునే? చూతము" అని వారందఱుఁ గలసి యొకగోనెసంచి దెచ్చి దాని
లోని కాళ్లుచేతులు గన్నులు ముక్కు చెవులు,తల కడుపు, వీపు, వేళ్ళు,
గోళ్ళు, మొదలగు నవయవంబులు గలయుఁగట్టి లోనగడ్డికూరి యక్క
డక్కడఁ దారాళ్ళతోఁ గట్టులుగట్టి యూరివెలుపల నొకపాడుగుడివెనుక
బడవైచి వేర్వేఱ నొకరితోనొకరు చేడయ్యకు వినఁబడునట్లుగ
"నూరికడనున్న పాడుగుడివెనుక నొకజంగమతపసి కళేబరమున్నది.
ఏనాడుసచ్చి యటఁబడినదో తెలియదు కుళ్ళి కంపుగొట్టుచున్నది ఎవ్వ
రునట సనవెఱతురు పాపమా గతజీవునికిఁ బ్రాణదానంబుసేసి చేడ
య్య బ్రతికింపనోపునేమో?" యని సంభాషించుకొనుచుండ నందుఁ
గొందఱు "మనమితరులవలె భయపడినలాభమేమి? మనము మతేతరు
లమైనను శవము జంగమమతశవము అదిగో శివచిహ్నంబు లగువిభూ

తిరుదాత్రాదులు గనఁబడుచున్నవి. దానిని చౌడయ్యతప్పఁ బ్రతికింపఁ
గలఁడుగాని వానినొక విమానమున నెక్కించి మనమందఱము మోసి
కొనివచ్చి యాయనయెదుటఁ బెట్టుదమని యనుకొనుచుండఁగ నొకఁడు
తనచేతికఱ్ఱతో దానింబొడిచి "యౌరా! కుళ్ళుగుమ్మడికాయవలె లో
లోనఁ గుళ్ళినది రా. కఱ్ఱగుచ్చినంతగా బడినది ఎంతనీరు పైకిబుస్సునఁ
గారుచున్నదో. కంపు కంపు బాయఁజాల" మనుచు నొకవాహనముఁ
గల్పించి దానిపై నాశవమునుబెట్టి నలువురుమోసి చౌడయ్యకట్టెదుర
బెట్టిరి దానినామహాత్ముఁడుగని యిద్దిభక్తులుచేసిన మాయగాని మఱి
యొకటిగాదు కానీ, దీనినిఁజూచి జనులాడెడు నెఱుఁగంద నొకజంగమ
మునిఁగాఁ బొందుపఱచెదనని డాయంబోయి తనకరవాలంబు చేలనాని
దాని నాశవంబు శిరంబునమోపి "యోరీ బుడుత నెలదాల్పా! యల్పంబగు
నీరూపంబున నేలయడంగితివి? నిన్నుంగనఁ నిచట భక్తులెందఱు వేచియు
న్నారో చూడుము. ఈక్షణము వేగము లేచిరమ్మా" యనుఁడు నామా
యాశవంబె యొకయమానుష రూపంబున లేచివచ్చి చౌడయ్యపాదము
లపైఁబడి "భక్తపోషకా! నేనొకజంగమభక్తుఁడను తొల్లియేజన్మంబు
నలేక యిదియేనా తొలిజన్మంబుగా నీచేతన సృష్టింపఁబడిన వాఁడను
సామరులందు భక్తులునన్ను గోనెసంచుతో నిర్మించి నీమూలమునఁ
బ్రాణములు గలవానిఁగాఁ జేయించిన ఘన నేఁటినుండి నేను గోనెదా
సుఁడను నామంబుతో నీకడ నీయనుగుబంటనై పరిచర్యలుసేయుచుం
డెద. నన్నుఁగాపాడి రక్షింపుమా" యని సాష్టాంగదండంబిడి లేవకున్న
నాతనిలేపి పరిచారకగణములో గలుపుకొని యామాయఁ గావించినపా
పమతులగు పరమతాచారులను హతులఁగావింప దలఁకొన నాతనికిన
ద్యులై వారెల్లఅతిలజ్జావనతశిరస్కులై వేడుకొన్న వారలనుగటాక్షిం
చి యితరమత చిహ్నంబులందీయించి లింగసంగత దేహులంగావించి
బుద్ధిగలిగి మసలుకొం" డని బుద్ధిసెప్పిన వారలు "అసమానధైర్యవీర్య

ప్రతాపధాముండవగు నోచౌడయ్యభక్తవరా! శరణాగతత్రాణకృపాణ
ధురీణా! పాపచిత్తులము దుష్కర్ములము జ్ఞానవిహీనులము శివభక్తి
విరహితులము నీయెడల నపరాధంబొనర్చినవారము "అన్యథాశరణం
నాస్తి త్వమేవ శరణమస్మాక" మ్మని నీయడుగులఁ బడ్డవారము. మ
మ్మురక్షింపుము నీవేమావాలింటి ఫాలాక్షుండవు మాయనేకజన్మసు
కృతపరిపాకంబున నీపరిచర్యసేసి నీదాసానుదాసులమై యిలఁగలకాలము
మనఁగోరుచున్నార" మని యనేకప్రకారంబులఁ గైవారములు సేయుచు
చౌడయ్యకునమ్రులై యుండిరి. ఈముసిఁడిచౌడయ్య చరితము జదివిన
వారును విన్నవారును వ్రాసినవారును వాసిలేని యీశభక్తులై సకలసు
ఖంబుల ననుభవించి నిటలాక్షుని లోకంబునఁ దుదిని శాశ్వతపదవినుం
దురు.

సురియచౌడయ్యకథ

మఱియు సురియచౌడయ్య యనునొక భక్తుఁడు జితేంద్రియుం
డును భూతదయాసాగరుండును విగళితసంసారబంధుండును శ్రద్ధానుష్ఠి
తకర్ముండును సజ్ఞానసిద్ధాంతుండును నసంగవిహారదూరుండును నవవిధవార
నశ్యంబును కామనాశనుండును మాయాప్రపంచనిర్వంచితుండు నగుటం
రసాన్ భక్తాజిహ్వాగ్రయను లోకోక్తి ననుసరించి గురులింగభావంబులఁ
జరలింగంబులనారాధించుచుండును అతఁడుకళ్యాణపురంబుననున్న భ
క్తులనాశక్తితోఁ బ్రార్థించి గృహంబునకుం గొంపోయి పాలును నేయి
యు పప్పుఁగూరలుఁ జారుఁబులుసుఁ బెజుగు గారెలు బూరెలు నపూ
పంబులు నరిసెలుఁ బంచభక్ష్యాన్నంబులు షడ్రసోపేతంబులగు నాహార
పదార్థలం బొతిలలో నొడ్డనసేయించి వారలశివపూజలుసేయించి చేతు
లుజోడించి శిరంబునఁదాల్చి "మహానుభావులారా! భుజింపుఁ"డని
ప్రార్థింప హరభక్తులకు జంగమలింగమూర్తులు కడుపులకింపార భోజ
నంబులు సేయుచుందురు ఇట్టుభక్తులకు శివపూజలుగావించి తానును

గూర్చుండి నిజలింగమూర్తినిఁ బూజించునపుడు దానభిషేకమొనర్పక
పూర్వమె యీశుని నేత్రములనుండి హర్షాశ్రులు జారుచు దేహమంత
యుఁ దడుపుచుండును. సజ్జయుంకలి పువ్వులఁ గొని పూజ చుటకు ముం
దె నిజమనస్సరసిజము హరునిశిరంబునఁ దనరుచుండును. వ్రకధూపం
ఒగ్నియందు వైవకమున్నె యీశ్వరునందలి వాసనలు పైవెడలును దీప
ము వెలిగించుటకు మునుపె యాత్మజ్యోతి భూతేశుముందఱ వెలుగుఁ
చుండును. పక్వపదార్థంబు లర్పింపకమున్నఁ దన ప్రాణముపహారమై
యమరుచుండును ఇట్లాశర్వబహిర్నిష్టల లింగము మనోభావంబున ని
త్యంశివపూజసలుపుచు నైవేద్యం బొసంగు తఱుణమునకుఁ దనయొద్ద
నున్న సురియయొరఁ బాసి పత్రమునకడ్డము నిల్చిన దానినందుకొని
పూజావేదికకొక్కమూలఁ బెట్టి "స్వామీ! నీవు నా చేతియన్నంబుఁ బ్రత్య
క్షంబుగా స్వీకరింపలేనిచో నీ సూరకత్తిచే గొంతుఁ గోసుకొనియెదఁ దలచి
యొకబంగరుపళ్లెరంబున సకలపదార్థంబులుం బెట్టి చి వానిఁ గలయఁ
గలపి కబళ్లుకబళ్లుగాఁ జేసి యొక్కొక్కటి నెక్కువమనంబున మిక్కిలికఁటి
దేవరు నాహ్వానంబు సేయుచు నందియ్య నయ్యిందుశేఖరుఁడును జన
చేయుసాఁచి యా ళ్లందుకొని యత్యాపత్యయముతో నారగించెను.
ఇట్లు ప్రతిదినమునఁ ద్రిసంధ్యలయందు సురియచౌడయ్యతోఁ జంగముం
డుడు ప్రత్యక్షముగా నాతని చేతిప్రసాదం బారగించుచుండె. సంసారసం
క్లేశపారావారంగతుండై యాతండునిండుమనంబున మెండగుభక్తిస
లుపుచుండును. ఇట్టుపూర్వకాలమందు సైతము భక్తవంతుండగు వేదండ
చర్మాంబరుండు భక్తవాత్సల్యంబున వారలయిండ్ల నారగించుచుండెడి
వాఁడనివిందుము. కరికాలచోడుఁడను కాలకంఠునిభక్తుఁడొకఁడు దొల్లి
మెత్తగాఁ గాఁగిన మీఁగడపాలు మున్నూటయిరువదిపుట్లు నూతనతు
లుం బులవించి యందుకుందగిన శాకంబులను ముప్పందుముమిరియాల
తోఁ బాకంబు సేయించి పళ్లెరంబులలో భక్తినునిచి యాయుధహస్తు

డై యీశేషముం దఱఁబెట్టించి యారగించు చప్పుడు వినవలయునట్లు వినఁ
వినఁబడనివో మెడఁగోసుకొని యెద ననియు వినయముతో నిలుచున్న
యాతనికి శ్రుతిగోచరంబగునటులు బుడబుడఁ బీల్చి జుఱ్ఱిన చప్పుడును
మీఁగడయుఁ గాయగూరలును నమిలినధ్వనియుఁ బిప్పినుమిసి వైచిన
స్వనంబునుఁ గలుగ॥ జేసి యారగించెనట మాదరచెన్నయ్య తొలిది
నమున ఘనమగు భక్తితో సీతున కంబలివెట్టి మఱునాఁడు నట్లే యొన
ర్చి యామెంగిలిపాత్ర నిత్యము నంటగిలి ద్రాగుపాత్రగా నుంచుకొమ్మ
న నది యాతనియందలి యనాదరంబుఁ సంబాధవుండంగీకరించె ననివిం
దుము. మఱియు ద్రాక్షారామమున వీరకోడన్న తా భుజించుచుఁ దన
కుమిఁగల జలినైన కడి నగమునిచి మఱియొన మనసొప్పక దానినొకచి
న్న పళ్లెరంబున నుంచి తనదాసిచేత నీశ్వరాలయంబున కనుప నదిసని
యిషది మాయక్క నిన్నఁ దినుమని యపీరన్నగారు మ్మని యుంచి
య్య ! మహేశ్వరుండా కొప్పరసంచుకొని యా యెంగిలిముద్దఁ దిని యా
పాత్ర నాలోవెలి చిలుపల బసనైచునని పెద్దలుసెప్పఁగ విందుము ఇ
ప్పటియుం డెఱుఁ గనుఁగొనుచుండె సురియ చౌడయ్య చేతి కల్లందుకొని
భుజింపలేదా? అట్టి యీసురియ చౌడయ్య కథ వినువారును, జదువు
వారును వ్రాయువారును, నొరులకు వినుపించువారును, వ్రాసినపొత్త
ములను భక్తితోఁ బూజించువారును సద్యోముక్తిం గందురు.

తెలుఁగుజొమ్మయ్యకథ

శివభక్తియుక్తుండును బాపరహితుండును చిదగ్నినిర్దళితశుభా
శుభకర్ముండును కారణజన్ముఁడును నిస్తులయశుఁడు వీరశైవుఁడు సంగరహి
తుండును సతతలింగము లింగార్చనాసక్తుఁడును కిరాతపురారి యేరూపం
బున నవతరించెనో యనునటుల శివసారూప్యశరీరచిహ్నుఁడునగు తెలుఁ
గుజొమ్మయ్య యనుభక్తుఁడు గలఁడు. తండసమానదానవిద్యాపరా
క్రమధురీణుండై శివభక్తిపరతంత్రుండునై లోకహితార్థంబు జన్మించి

నవాఁడుగావున నిత్యజంగమలింగపూజావిధానుండై కళ్యాణపురంబు ననుండును

ఆతెండటులనుండఁగా శ్రీశైలంబున శివానందుఁడను నొకముని పుంగవుండు తపశ్చరణైకవృత్తి నొకయాశ్రమంబు కల్పించుకొని తపో నిష్ఠనుండ నాతనియొద్ద తెల్లఁబుట్టబలిసి నీలాద్రివలె నగుపడుచుండెను. అచటికొకనాఁడు గంధర్వులుతమ భార్యతోఁగూడి స్వేచ్ఛావిహారంబు లుసలుపుచు నాతోవనాకాశగమనంబున నేఁగుచుఁ గొండవలెనున్న తంబుగాఁగన్పట్టు నాతపసిపుట్టంగని యిదియేమొచిత్రము. ఇచ్చట నున్నది కొండగాదు కేవలము డుత్పయనుంగాదు లోనబురబురగ నుకు వినబడుచున్నది ఇదియొక కదలమెదలలేని యొక యెలుగుగొడ్డయియుం డునని తమలోఁదామనుకొనసమయంబున నచటనున్న యాముని శిష్యుండు తనగురువును భల్లూకమని వారన్నఁదున కలుషించి «ఓయి గంధర్వులారా! మీ దైవకగమనంబునకు గర్వించి క్రిందుమీఁదు గానక మహానుభావుండగు మాగురు నిమ్మృగప్రాయునిఁగా మాటాడు చున్నవారు. మీగర్వమె మిమ్ములఁబడనున్నది నేటిమొదలు మీరం డఱు నాలుబిడ్డలుసహా మృగంబులై యారణ్యములఁ దిరుగుచుండుఁడు” అనికఠినంబుగాఁ బలుక నాతనికి గంధర్వులునమ్రులై «మేము తృణీకా రభావంబున ననలేదు అమాయకంబుగా కట్టుగనఁబడినది కనుక మమ్ముఁ క్షమింపు” మనవుడు «వాఁడు నావాక్యం బమోఘంబు బ్రహ్మ లిఖితమైన నొకప్పుడు తప్పునదప్పును గాని నాశాపంబు దప్ప”దనెను వారుమోక్షణంబుఁ బ్రసాదింపుమన నాతండు మీరెల్లరు గళ్యాణ పురపరిసరారణ్యంబున మృగంబులరై తెలుగు బొమ్మయ్యచే వేటా డంబడి మీరుమీగంధర్వరూపులంబడసెదరు. పొండ”నవారు తక్షణము మృగజన్మంబులనొంది పూర్వజ్ఞానసంపన్నులై యెప్పుడు బొమ్మయ్య వచ్చి నెప్పుడు మనకీశాపవిమోక్షణం బగునని యెదురుసూచుచుండ

టు రెండు చెక్కలగునటులగా ఖండించిపాఱవైచెదను. నీవంటిమూర్ఖులిం
దుకుఁ బ్రయోజనము లే"దని వానితోఁ గఠినముగాఁ జెప్పెను. అంతనా
జైనుఁడు చిఱునవ్వు నవ్వి "యోమూఢుఁడా! నీమూఢభక్తి విడువుము,
జ్ఞానమార్గము నవలంబింపుము. 'నిస్త్రైగుణ్యేపథివిచరతాం కోవిధిః కోని
షేధః' అనెడు శంకరసూక్తివినలేదా? మేము గుణరహితులము. గుణా
వలంబకులము గాము. గుణాతీతులము. మాగురుబోధ నీవువినలేదు
కాఁబోలు! మేము విగ్రహారాధన సేయము. మాది కేవలము సమాధ్య
వస్థనుండు ధ్యానమతము. మనోనైర్మల్యము ప్రధానముగాని, బాహ్య
నిర్మలత్వమేల? పాముపట్టినపాత్రను. బైనితోమి శుభ్రపఱచినటుల నీ
నీబాహ్యపవిత్రప్రవర్తనంబును. నీవంటిమూఢభక్తుఁడొకఁడు చెప్పుకాలి
తో నీశ్వరునిపైనున్న నిర్మాల్యముఁ దీసెనని వింటిని. నీ వెఱుఁగవా?
భ్రాంతిలేక నిశ్చలమయిన మనసుతో నేమిచేసిన నదియెల్ల జనసహ్యమ
ముగును. ఇంతకు శివాయుధంబునకు నీయధికారమేమి? ఇదె సర్వజనగ
మ్యంబు. ఎవరిభక్తిమార్గమున వారు పోదురు. మా భక్తిమార్గమిదియ.
ఇఁక నీ చెడుగును మఱుగుఁడుగుము కాదేని నీతల నీశ్వరార్పణముసేసి
మఱలఁబడయుము. అట్లైన నీసాహసము నీశివనిష్ఠనతెఱయు లోకంబు
నకు వెల్లడికాఁగలదు" ఇట్లని జైనుఁడనునంతలో నేకాంతరామయ్య
"ఛీ! పిచ్చిజాపుట మొంతపని కానీ, నీకు తల శివునికిచ్చి మఱలఁ బడ
యుమనెను. అరిమొంత! ఒక్కసారి నాశిరంబు ఖండించి హరాయని
సమర్పించి మఱల మొలిచిన శిరంబు గలవాఁడనై పిదపనప్పుడు నిర్లక్ష్యం
బన్నారును నన్నాటంకపెట్టలే"రని మనంబుననుకొని వానిం జేరియిట్ల
నెను "ఓరీ! జైనాధమా, నీవు కోరినదియొక దుర్ఘటకార్యము కాదు
శివభక్తులకసాధ్యములు లేవు శిరమిచ్చి తెచ్చుకొనుట యొకగొప్ప కాదు
తొల్లి జంబూనునూర నొకభక్తుఁడు, మహాకాలుండను పేరుగలవాఁడు
మహాకాలుండగు శివునికి శిరము సమర్పించి తిరిగిపొందలేదా? అవ్యాత్ర

గోవిందభట్టునాఁబడు నొకభక్తుఁడు విని తలదేవునికిసమర్పించి మూఁకు
న్నాళ్లకు వేఱొకతలను బడయు లేదా? అదివిని మొదట దనంకయ్యాయను
నొకభక్తుఁడు నవ్వి ॥ఆ॥ యిది యేమివింత నఱుకఁబడిన తలమూఁన్నాళ్ల

<<కిఁ మొదట దవంకయ్య తనతలనఱికి శివునికిచ్చుటకథ>>

కాతిరిగి మొలచుట! ఈమూఁడుదినములు శివుఁడచట లేకుండెనా? నఱుకఁ
బడిన తలగల మొండెము నచ్చికుళ్లలేదా? వెంటనే మొలువవద్దా? అయి
నను భగవత్సమర్పితము సేసినతలను మఱలఁగొనుటగూఁడునా? నేనట్లు
గ్రహింపను. మూఁడు ముచ్చితలలు భగవంతుఁడు మొలిపింపనో” అని
యెల్లఱుఁజూచుచుండఁ దనతలఁగండ్రకత్తిచేఁ జక్కనఁగత్తిరించి
శివునిపాదంబులపైఁ బడవైచినఁ దక్షణమునఁతియొక తల మొలిచెను.
దానిందిరిగి ఖండించెను తక్షణమునఁతియొకటి మొలిచెను. దానినిసైత
ముఖండించెను వేఱొకటియుప్పుడె మొలిచెను ఇట్లుమొలిచినకొలఁదిఁ
దలలనఱుకుచుండెను నఱికినకొలఁదిఁ దిగఁబలు మొలచుచుండెను ఇట్లునఱు
కుటకు భక్తుఁడువిసువలేదు. నఱుకఁబడినతలలుభూమిపైన కుప్పకుప్ప
లుగాఁ బడియుండెను. ఎప్పటికప్పుడు మొలిచినతలయొక్కట యట్టపై
ట్టిచూపులఁ జూచుచుండెను భక్తునిచేఁ నఱుకఁబడిన లెనతలలు నజీ
వంబులై యీశ్వరసన్నిధిని నిలువంబడి సన్నుతులయు, వెక్కిరించుతల
యు కలవఁబోవుతలయు పాదములపైఁబడుతలయు శిరంబునవిలుచుతల
యు ప్రదక్షిణమాచరించుతలయు దండములిడుచుల నేలకొఱఁగుతలయు
స్తోత్రము సేయుతలయు పరిహాసోక్తులువలుకుతలయు నై యనేకవిధం
బులనుండఁ దుదకునొకతల పార్వతిపాదంబులకు మ్రొక్కి ॥అమ్మా!
చూచితివా, మాయమ్మ సామర్థ్యము. నఱికినకొలఁదిఁదలలు మొలిపిం
చుచున్నవాఁడు నిర్లక్ష్యముగా వాఁడు నఱుకుచునెయున్నవాఁడు తుద
కు మేమీఘోరకృత్యముఁజూఁడలేక విసువుకొనుచున్నాము గాని యాభ
క్తునికి నీభగవంతునికి విసువుదలలేకయున్నది. నీవైన పేరలపంతంబులు

మాన్పింపవేతల్లి'' యని మొఱవెట్టును. అప్పుడులోకమాతయు భూతే
శునితో "మనభక్తునితో మనకింతపంత మేల. భక్తుఁడునుతపాత్రుయుఁడు.
నిజముగఁగన్నతనయుఁడె. పుత్రాదిచ్ఛ ల్విరాజయ'మ్మని తమకెఱుం
గకేని ఇఁక నీతలకాయలన్నియు నంతర్ధానంబుసేసి భక్తునితోనీకు నేతోఁ
డిటనని చెప్పిమందలించి వానిశిరఃబుతో వానినుంచుకుని నియోగిం
పు''డని మనవిసేసెను. మనోనాయువివాక్యను గారవించి యుక్కాల
కంఠుఁడు వసకటుచేయువట్టి మఱికుంఠింపనీక నీకునేనోడితినని యుత్తని
తలలన్నియుఁ దనశరీరమున నంతర్ధానంబును సేసి నీభక్తినిదలుచిచూడ
నాకలవిగాదని నిజపరాజయంబు నంగీకరించి భక్తుని సమాధానపఱచె.
చూచితివా, జైనా! భక్తులసామర్థ్యము ఇదియునుంగాక భయంకరా
కారులగు ననేకుల మీజైనులను మాభక్తులు పడఁదోలిన చరిత్రలు
గలవు చెప్పెదవినుము

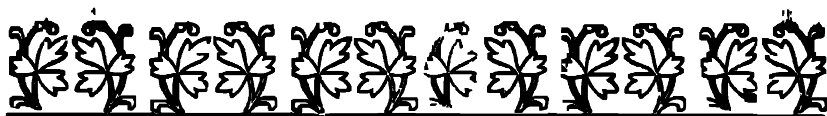
తిరునావుక్కరసి కథ

తిరునావుక్కరసియను నొకజైనమునియుండెను అతని కాకస్మి
కముగా నొకశూల (కడుపునొప్పి) పుట్టెను. అదియెన్నిమందులు తినిన
ను కుదురలేదు లోకమునఁగల మందులు మాకులు మంత్రములు తం
త్రములు కడుపునొప్పిని మాన్పలేదు ఓర్వలేని యాబాధపడుచుండు
నాతనిసోదరి వచ్చిచూచి శివమంత్రప్రభావంబున శివభక్తులాదరమున
నిచ్చు తీర్థప్రసాదముల నీశూలకుదురునుగాని, యన్యథా దీనికి నివార
ణోపాయంబు లేదని యన్నకుబోధించి యతనిని శివభక్తిపరాయణునిఁ
జేసెను. అతండును చెలియలిమాటలు గైకొని శివభక్తులశరణుసొచ్చి
వారిపదరజంబు శిరంబునఁదాల్చి వారిచ్చిన తీర్థప్రసాదంబులుగైకొని
నంతటఁ దనబాధిమాని యనాయాసంబున నిరామయదేహుండై చె
ల్లెలింబిలిచి "నీకతంబున నాసూల నివారణమైనది. నేను బ్రతికితిని.
ఇఁక నేసర్వదా శివభక్తుఁడనై దాసానత్వంబుదానున భక్తులసేవయొ

నొకనాఁడు శివపూజార్థంబు బిలపత్త్రికొఱకు నరణ్యంబునకేఁగి నా
తని గని మృగంబులు "ఈతఁడె బొమ్మయ్యగా నోపుఁ గాదేని వీనింగని
న మనకు నానందము వొడముచున్నది" యని యనుకొనునవసరమున
నందొకవృద్ధమృగంబు బొమ్మయ్యపాలికిం జని దండము వెట్టి "అయ్యా
మేము గంధర్వులము ఒకమునికుమారుని శాపవశంబున నిప్పాట హ
రిణజన్మలమై మృగరూపంబుఁ బడియుంటిమి మాఖేచరగమనంబును
గంటి. నీచేవారితులమై మాకుణాంబునొందెదము ఇదియమాకుపర
మావధిగా నాతండు నియమించెఁ గావున మమ్మిఁ బరిమార్పుము
నా మాటనిజముసుమ కొకని ర్వ్యంబు గినవలెను పెఱవేటకాండ్రకు
మేము దొఱకక పిచేతియాయుష్పాతంబునను యీ దేహంబులం విడిచి
దివ్యదేహులమై ఖేచరగమనంబునఁ గైలాసమార్గంబున నరిగెదము.
కని పెట్టు" మనవుడు బొమ్మయ్యయు నిజయోగదృష్టిచే సర్వంబును
సత్యంబుగా నెఱింగి నల్లెయని పురంబునకుం జని మఱునాఁడు వేఁట
కాండ్రంబిలిచి "తేపు మనము వేఁటకుం బోవలెను మనపురంబునఁ గల
వేఁటకాండ్రసంకట బిలువుఁడు రాని వారల దండింతునని డప్పువేసి
చాటింపించి తానును చిత్రసాయుధములఁ ధరియించి పచ్చంట్టుపంచగట్టి
ఖండువా మీఁద వైచి తమతమ సన్నాహంబులతో వేఁటకాండ్రు
తోడరా నడవిఁ జనిచని ముందుఱ సాలరసాలతమాల హింతాలాది వృక్ష
జాతంబులతోడను హంసకారండవాది జలవిహంగమములతోడను విల
సిల్లు సరస్సులతోఁ దుఱుఁగొను నయ్యరణ్యంబుఁ గని మృగయావినోదం
బునకుం దవిలి వేఁట కుత్తరువీయ వారలు కుక్కలగొలుసులువిప్పి వదలి
యాయుధంబుల నేయ సమకట్టిరి ఒక్క మృగమైనను దొఱకక బొమ్మ
య్యకెదుటికేఁ బోవుచుండెను అతండు గురిపెట్టి వాండ్రఁ గూల్చుచుం
డెను. ఇట్లు తమచేత నొకజంతువైనను దొఱకకపోవుటయు నవియెల్ల
బొమ్మయ్య చేతఁజచ్చుచు వెంటనే దివ్యరూపంబులు దాల్చుచు ఖేచర

గమనంబులఁ గైలాసంబున కేఁగుట వారుచూచి యవికారణజన్మమృగ
ములని యోచించిరి బొమ్మయ్య దినమున కేఁడేసిమృగంబులఁ జంపి శివ
పురంబున కనుపుచుండె. బొమ్మయ్య వేఁటాడురీతిఁ జారులవలనవిని రా
జును బసవేశ్వరులును గలిసి యరణ్యంబున నాతనివేఁటసూచి యరుదం
దుచుండిరి అప్పుడు బసవేశ్వరులు రాజుతోడను పురజనులతోడను
"గురుధ్యానమను బిండివాలమున సంసారసింహంబును బరిమార్చి భక్తి
సమాధానమను ముద్గరము పూర్వజన్మ దుష్కృతములను భల్లూకముల
నడంచి గుర్వాజ్ఞయనుఖడ్గంబున శ్రీమత్పుండరీకింబు నాళంబుతో ని
ర్మూలంబు సేసి సుజ్ఞానమను దీర్ఘాపిచే నజ్ఞానమను వరాహంబుగ్రుచ్చి
మొత్తి భక్తియనుతోమరమునఁ బ్రపంచమాయ యను మనుఁబోతు
గ్రుళ్లడంచి నిత్యప్రసాదంబను వింటి నింద్రియంబులను వేళ్లను పాఱఁ
ద్రోలి నిర్మలశివనామస్మరణమను కిరాపిచే లోకజాలంబను మిండకాని
గండడఁగించి భావ్రాక్తియను నీపణత్రయమును హరమహిమయను
పట్టణంబున, పరమతవాసులను మృగంబులంజంపి యిట్లుబహిరంతర్మృ
గయావిహారుండగు బొమ్మయ్య కాటవి మృగంబుల నరనిమిషంబులో
డినుముట యొకయాశ్చర్యమా? వెనను బ్రకృతిననుసరించి దినమునకే
డేసి చంపెను" అని బొమ్మయ్య మహాత్మ్యంబుఁ గొనియాడుచుండ
బొమ్మయ్యయును యథాస్థితింకనరె. ఈబొమ్మయ్య చరితంబుఁ జదువు
వారు విన్నవారు వ్రాసినవారు శాశ్వతసుఖసంపదల ననుభవింతురు.

బసవపురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము

ఏకాంతరామయ్యకథ

మఱియు మహాశీలాక్రమశాలియు యథావిధి సదా సమర్చిత శూలియు, జైనమత మేఘపటల ఝంఝామారుతుండును, జితేంద్రియుండును, భవిసంస్పర్శసమాలాపాది వ్యాపారదూరుండును నిర్భీతుండును, పరమపాతకప్రహాణగుణోదారుండును రౌద్రరసవీరభద్రుండును వీరశైవమార్గప్రచారుండును శంభుపదసేవావధానుండును రహస్యభక్తి సంయుక్తమానసుండును ధైర్యశౌర్యౌదార్యగాంభీర్యాది సమస్తగుణోపేతుండును స్వచ్ఛందయోగమార్గగమనప్రవీణుండును నగు నేకాంత రామయ్య యనుభక్తుం డొకండు గలండు అతండు ప్రతిదినము శివపూజానంతరము ప్రమథగణలోకంబున కరిగి వారలతో నిష్టాగోష్ఠినుండి మఱిల పూజాసమయంబునకు భూలోకంబునకేతెంచి, పూజానంతరమున దిరిగి యచ్చోటికి నేగి యీప్రకారంబున నిత్యత్రికాలశివపూజాసమయములందు భూలోకమున శంభుపూజాసముగుండై, తదితరకాలముల నుగ్రప్రమథగణలోకంబున తద్గోష్ఠినుండుచు నుభయలోకంబులకు గమనాగమనంబులు యథేచ్ఛగా సలుపుచుండును ఇట్లుండ నొకనాఁడు చంద్రహాసుఁడు భూలోకమున నడుగంటిన శివభక్తినిమఱల నుద్ధరించి వృద్ధిసేయుమని నందికేశ్వరు నియోగించి యంప నతండు బసవావతారంబున కళ్యాణపురంబున బిజ్జలరాజుమంత్రియై యున్నవాఁడని యాతనికీర్తి ప్రతాపంబులువిని తద్దర్శనార్థము కల్యాణకటకమున కరిగి తనరాక బసవేశ్వరు లెఱుఁగక మునుపె యొక దేవాలయంబున కేగి యందు శివలింగ దర్శనస్పర్శనపూజాధ్యానాది క్రియాలోల

త్వంబునఁ గొంతప్రొద్దుపుచ్చి బయటవచ్చునవసరంబున నొకశైవుఁడు
శివాలయంబులోనికిఁ జెప్పుకాలితోఁ జనుచుండఁ జూచి "యోరీ
మూర్ఖా! పాపాత్ముఁడా! పశువా! యేమిరా నీయాగడము. చెప్పుకాల
తో నాలయములోని కేగుచున్నావు ఛీ! భక్తిహీనుడా! నీముఖముఁ
జూడరాదు తక్షణమీ జోడవతల విడిచివచ్చి స్వామికభిముఖముగా
నేలనొఱఁగి సాష్టాంగదండంబు వెట్టి యోయీశా! యభవా! నేనజ్ఞుం
డను మూర్ఖుఁడను నేనెఱుఁగక సేసినయీపాపమును క్షమించి నన్ను
రక్షింపుము అనివేడుకొనిపొమ్ము అట్లయిన నీయెడల నీప్రాణంబు
లుండును. కానిచో నాచేతియీకఠారంబు. జూచితివా? దీనితో నీశిరం
నఱ్కుదు సద్గురుకటాక్షంబున లింగధారణంబు స్వీకరించి మనియెద"నని
చెప్పి యావెంటనే పగలూరను (దీనికేయిప్పుడు కడపజిల్లాలోనున్న ప్రొ
ద్దుటూరందురు) గ్రామమునకుంబోయి యచ్చటనున్న యొకశైవగు
రుం గాంచి నమస్కరించి "దేవా! నన్ను మీకింకరుగాఁ గైకొని నాకుశి
వజ్ఞానోపదేశంబు సేసి రక్షింపు" డని నిలుచున్న యాశైవగురుంగాం
చి యాశైవగురుం డాతని గుణాంగుళభక్తుని జేయఁ దలపెట్టి తొలు
దొల్తఁ బంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబు సేసి దానిని యథావిధానంబున
న్యాసపూర్వకంబుగా ననుష్ఠింపఁ జేసి దీక్షయొసంగి పూర్ణకలశోదకంబు
ల నభిషేకంబొనర్చి లింగప్రాణగావించి యాతని దేహంబు తల్లింగసంగ
తంబు గావించి లింగము ప్రాణముఁగా నెఱుకఁగఁజేసి పాంచభౌతిక దేహా
భిమానంబుం జెడఁగొట్టి లింగదేహాభిమానం బుపదేశించి వాయుమ
యంబులగు ప్రాణంబుల చాంచల్యంబును పృథ్వీమయంబగు దేహంబు
ల యస్థిరతము నగ్న్యాపోమయంబులగు క్షుత్పిపాసల స్వరూపంబును
తన్నివారణోపాయంబులు నాకాశమయంబగు తృష్ణాగరిష్ఠత్వంబును
శమదమాదుల దానినడంచుమార్గంబును జ్యోతిర్మయంబగు జ్ఞానదీప
ప్రభావంబును దానియఖండ తేజోవిరాజత్వంబును కామక్రోధలోభ

మోహ మదమాత్సర్యాంబులను నరిషడ్వర్గనామకాంత స్వత్రుస్థితియు జ్ఞానరత్నంబునపహరింప వారలార్గురు సర్వదా వేచియుండుటయు శత్రువులకుఁ దస్కరులకగమ్యంబగు దుర్గంబున ధనగుప్తి యొనర్చి దానిఁ గాఁపాడుకొనునటుల గృహస్థాశ్రమ దుర్గగుప్తిని జ్ఞానధనసంరక్షణోపాయంబును మఱియు ననేకంబులగు శివరహస్యంబులును దేటతెల్లంబుగాఁ దెలిపి యాత్మలింగార్చనా విధానంబులును వీరశైవులకు సర్వంబును లింగార్చనమె యనియు లింగవీక్షకన్న శైవదీక్ష లేదనియు లింగదేహాలింగప్రాణులే వీరశైవులనియు ననేకంబులగు తత్పూజాద్రవ్యవిశేషంబులును వేళావిశేషంబులును భక్తపరిపాలనలాలనాదికంబులును సవిస్తరముగాఁ దెల్పి యనల్పశివభక్తునిఁగా నొనర్చుటయు నాతిరునావుక్కరసియు వీరశైవుండై విభూతిరుద్రాక్షలు ధరియించి యథాకాలశివపూజలు గావించుచు భక్తులనారాధించుచు శివదీక్షాపరతంత్రుండై యుండఁ దక్కిన జైనులు వీఁడు మనమతమును వీడి శివమతము నవలంబించెను గాన వీని నేనుఁగు కాల ద్రొక్కింత" మని కాలుసేతులు గట్టి యేనుఁగు కట్టెదురఁ బడవైచి మీఁద నేనుఁగును డీకొల్పిన నది తొండమున వానినెత్తి మూఁగగిల నొకవాఁడు మెల్లన దూలగించిచనియె గాని వాని మొదలికిఁ గించిత్తైన ధూళియుఁ బొసంగ నెత్తి మఱల మెల్లగ దిగవిడచెను గజాసురారిభక్తుల నొకసామాన్యగజంబు బాధింపఁగలదే? ఒక్క పర్యాయము చంపుదమని విషభోజనము బెట్టిరి అదియు జీర్ణమై శరీరమునకు మఱింత మెఱుపకాంతిఁ గలిగించె విసపుమేఁతరిబత్తులకు విసమమృతంబు గాకుండునే? వీనిఁ జంపక విడుతుమా యని యనేకకట్టియలం దెచ్చి యగ్ని రగిల్చి మంటగావించి యాపెనుమంటలలో వానిఁ బడవైచిరి ఆమంటయుఁ జప్పనఁ జల్లారి యానిప్పులన్నియు నీరయ్యెను. అగ్నిదేవుని లలాటమున నేత్రముగా ధరించిన యాపావకాక్షుని భక్తుల దహింప కాకి కాగ్ని కెట్లు దీక్షత్వంబు వర్తించు? ఇఁక వీఁడు దెసను జానాడు. "అగా

ధమగు బొద్దనబావిలోఁ బడవైతమని యట్లు గావించిరి. ఆబావిలోని
నీరంతయు నింకి యందున్న రెండు గొప్పనాగుఁబాము లొకదానితోఁ
కనొకటి యంటఁగరచి పట్టి గట్టుననుండి యడుగువరకు నిచ్చెనత్రాడు
వలె వ్రేలాడుచు నాతనికి దృగ్గోచరంబయ్యె. వాఁడా త్రాటినిఁబట్టి
పయి కెక్కివచ్చి మఱల వారలకు శివబోధ యొనర్పఁజొచ్చెను. మహా
గంగ జటాజూటమం దిముడ్చికొని దానిచుట్టును నాగపాశమును శిగపా
శముగాఁ జుట్టుకొన్న యాగట్టువిల్తుని దాసులకు గూప గంగ యడంగు
నుగాదె? మఱియు నాగపాశుని భక్తులను నాగపాశమె రక్షించును
గాదె. ఇచట నాగపాశ మెవానిని పయి కెక్కించెను. ఇట్లెన్ని మార
ణోపాయములను వాఁడు చావకుండుటఁజూచి వారెల్లరు "మనమింతిం
తలుగాని మహామారణ కృత్యంబులఁ బఱఁగించియు నాయించు విలు
కాని దాసానుదాసునిఁ బంచత్వంబు నొందింపఁ జాలమైతిమి. ఇఁక
వానికిఁ బరమభక్తులమై వాని మతమునె యవలంబించి కూడియుండు
ట మనకును శ్రేయస్కర" మని వారందఱు నమ్రులై చేతులుసాచి
శిరంబును వంచి సాష్టాంగ దండంబులువెట్టి వారల జైనచిహ్నంబులు
విడనాడి శివచిహ్నంబులు ధరించి శివభక్తులై వానిలోఁగూడి సంచరిం
చుండిరి.

ఇట్లు బహుజైనుల శైవులఁజేసి జైన సమయ కోలాహలుండ
ను బిరుదంబు వడసి తిరునావుక్కరసి మహాశైవ మతోద్ధారకుఁడై తా
నొక మతబోధకుఁడై తన జైన శివభక్తగణంబులోఁ బ్రమదగణంబు
తో బైలువెడలిన సాక్షాచ్ఛంభుండునుం బోలెఁ బయలువెడలి యనే
క నిదర్శనంబులు మహాత్త్యంబులు ప్రజలకుఁ గనఁబఱచుచు మతబోధ
కుఁడై యొక యాశ్రమంబు గల్పించుకొని యొకమతాధికారియై యుం
డె. వింటివా, జైనాధమా! మీ జైనముని పడిన యవస్థయు మఱల

శివభక్తానుగ్రహంబున వాని మహోన్నత దశయు. నీవు నట్లయగుదు
మని చెప్ప యేకాంతరామయ్య మఱల నిట్లనియె.

తిరువదాండారి కథ.

ఓరీ! వేఱొకయాశ్చర్యము చెప్పెద వినుము. తిరువానూరను
గ్రామమున నొకభక్తుఁడు జాత్యంధుఁడు సదాశివాభిషేకరతుఁ డిరువ
దాండారియనువాఁడు తనభక్తిరసంబు వెల్లిగొన నభిషేకార్థము నీరు
మోపి తెచ్చుటకు గ్రుడ్డివాఁడగుట నోపిక లేక శివాలయముప్రక్క నొక
బావిత్రవ్వుకొందుమని నిశ్చయించుకొని తట్టయుఁ బారయుఁ గొని శివాల
యంబుప్రక్క నొకయిమ్మగు తావు నేర్పఱచుకొని మన్నుద్రవ్వ నారం
భించి త్రవ్విననన్ను దూరముగా మోసుకొనిపో లేక చుట్టునుగట్టుగా
వేసుకొందునని యూహించి తానావరణగావించిన బావికిఁ బ్రక్క నొక
రాటయు లోన నొకరాటయుఁబాతి యా రెంటికి నొకత్రాడుగట్టి యా
త్రాటియాధారమున దానింబట్టి యదేదారిని మన్ను మోయుచు బైట
తట్టతోఁ జిమ్ముచు నిట్లు మిగులనోపికతోడను శ్రద్ధాభక్తులతోడను
నూయి ద్రవ్వుచున్నవానిం గని జైనులనేకవిఘ్నములు లేచి యవివిఫలం
బులగుట నారాటలనూడఁబెఱికి త్రాటినితఱికి బైటఁబాఱవైచిన నా
యందభక్తుఁడు మిగులఁగోపించి భగవదనుగ్రహంబునఁ బ్రత్యక్షదృష్టి
బడసి జైనులనెల్లం బాఱఁద్రోలి వారివసతులమూలనొంటుఁగఁ జేసిన యి
రువదాండారి యాశ్చర్యచరిత్రమును విన లేదా? వినకున్న నివుడువింటి
విగదా! ఇకనైన బుద్ధిదెచ్చుకొని బ్రతుకుము. మఱియొకచిత్రకథఁ
జెప్పెదవినుము.

పిళ్లనైనారునకు పార్వతి పాలిచ్చిన కథ.

శ్రీకాళీక్షేత్రంబున నొకశైవబ్రాహ్మణునికి నీశ్వరపుత్త్రుండగు
కుమారస్వామియంశచేత జనించెననుప్రఖ్యాతిగల యొకచిన్నవాఁడుపు
ట్టెను. వానికిఁ బిళ్ళనయనారను పేరుపెట్టి తలిదండ్రులు మిగులగారా

బమునఁ బెంచుచుండిరి. ఒకనాఁడు తండ్రియాబిడ్డ నెత్తుకొని యొకసరో
వరతీరంబునకుఁజని తనయునట తటంబునఁ గూర్చుండఁబెట్టి తానులో
నికిదిగి స్నానమాడుచుండెను. ఆకాశమార్గంబున నాతిత్రివిమానంబు
నఁ బార్వతీపరమేశ్వరులు భూలోకవిహారంబు సేయుచు నాసరస్సునొద్దకు
వచ్చిరి. పార్వతియాచిన్నవానింగాంచి వానిని సుతప్రాయంబుగాభా
వించి భర్తంజూచి "స్వామీ! యాచెరువుగట్టున నాడుకొనుచున్న
పిల్లవానింగాంచితిరా? వాఁడుమన కుమారునాకారంబున నామనం
బునకుఁ గనిపించుచున్నవాఁడు. వానింజూడనాకుఁ బాలిండ్లఁ బాలుచే
పుచున్నవి. ఒక్కపర్యాయము వానినెత్తుకొని ముద్దాడిపాలిచ్చి వైళం
బిమళ్లివచ్చెదను. అంతదనుక తమరీవిమానంబునిచట నాపుఁడు."
అని ప్రార్థించి వేగదిగివచ్చి యాపాపనెత్తుకొని శిరంబుమూర్కొని
యడ్డాలనిడుకొని పాలిచ్చి యంతఁబోక యొకసువర్ణపాత్రంబునఁ గొన్ని
పాలుపిదికియిచ్చి మఱలిపోయి విమానంబెక్కి భర్తృసాన్నిధ్యముం
బొందెను అంతస్నానంబు సాలించి కొలను వెడలివచ్చిన తండ్రి మొగ
ము నాండ్రించుకొని మిగులఁగోపమున "ఓరీ! నీకీపాలముంతనెవ
రిచ్చిరి? నీకుఁబాలిచ్చిచన్న యామగువయెవ్వతె? తెలియనిపోరఁతుల
పాలట్లుత్రాగవచ్చునా? ఎవ్వరేమోనసమొవరింతురో. ఇప్పుడునీకుఁ బా
లిచ్చిన యావాలుఁగంటిం జేర్కొంటివేనిసరి లేనిచో నాచేనీక్షణము
నీవుమడిసెదవు" అని యత్యుగ్రదృష్టితోఁ దన్నడుగుచున్న జనకునకుఁ
దనయుండు భయముచేవడవడవణఁకుచు "నాయనా! నాకుస్తన్యమి
చ్చిన యామచ్చెకంటిఁ జూడుము. అదిగో! విమానమింకనక్కడనేయు
న్నది. ఆపరమేశ్వరునియర్ధాంగమున దేదీప్యమానమై వెలుఁగుచున్న
యాయుంగనంగుర్తింపుము. ఆమెయేనాకుఁ బాలిచ్చినది. ఆలోకమా
తయే నాకుఁబాలిచ్చి నాదేహంబు లింగసంగతంబు సేసి కొన్నిసంగతులు
సెప్పి సనియె" నని కొడుకు సెప్పునంతలో నాపుడమిఁ జెల్వు విమానంబు

ను దానియందున్న పార్వతీపరమేశ్వరులను కన్నులారఁగాంచి నేలనుం డియె వారలకునమస్కరించి యందుఁబార్వతికి మఱిమఱి మ్రొక్కి యక్కొమరునంసపీఠంబున నెక్కించుకొని నిజాలయంబునకుండని జరిగి నవృత్తాంతంబంతయు నేకాంతంబున దనయింతికిం దెల్పి యిద్దఱు నమం దానందంబున నందనునతిప్రేమమున బెంచుకొనుచుండిరి. పార్వతిస్త న్యపానవిశేషంబునఁ వానికి జ్ఞానోదయంబయ్యె.

అంతనొక్కనాఁడు రెపకడనబ్బాలుండు ఖండపరశునాలయంబు నకుఁబోయి యటభక్తిపారవశ్యంబున నాడుచుబాడుచు గంతులువైచు చు నీశ్వరునుతించుచున్న వానికిఁ బార్వతియొకనురియయు నొకసువర్ణ మయమగు తాళములజతయు నిచ్చిన నాసూరకత్తిని మొలనుధరించి తాళమువాయించుచు నారదాదులగానంబును మించురాగజ్ఞానముతో గానంబొనరించి యీశ్వరునుతించిన నాతండునుబ్రీతుండై యసమాన హేమసింహాసనంబును ముత్యాలపల్లకియు శ్వేతఛత్రము నక్షయనిధి యునొసంగెను.

ఇట్లాపళ్ళనయనారు శంభునివలన దినపడసెనయుండలంబెక్కి య క్కజంబగు మొక్కవ్రాని ధైర్యగాంభీర్యాదార్యాదిగుణ ంచేతు డై సక లవిద్యాపరిపూర్ణుఁడై ఛేరికహాళాదివాయిద్యములతో సంచారంబ్రారం భించి యుత్తుంగచోడుని శివభక్తునిఁజేసి రెండువేలబౌద్ధులను శైవులు గామార్చి వారలచే సేవలనందుచు జైనమతస్థులకు తలలువంచునట్లుచేసి మధురానగరపురాజుభార్య శివభక్తురాలగుట నామెపిలుపింప నచ టికేగెను.

అప్పురంబుననున్న జైనబౌద్ధులందఱుఁగూడి రాజసముఖంబు నకుంబోయి "రాజా! జ్ఞానసంబంధియనుపేర నొకబాలుఁడువచ్చి వేద బాహ్యులరని మనలదూషించుచు బౌద్ధులనాశంబు దెలుపుధూమకే తువని పల్లెలోవిల్లవీగుచు దిరుగుచున్నవాఁడు. వానినెట్లైన నూరువెడల

గొట్టవలె' నన్న రాజును దూరమాలోచించి ప్రజలంగని వారలనోదా ర్చి "యుత్తుంగ వోమని గురువట యాపిల్లవాఁడు ఎంతవాడుగాక పో యిన సంత రాజునమ్ముఁడగును. అట్టివానినేదైన వాదముననోడించిపఱ పుటయొప్పఁగాని యూరక యెట్లుపంపనొప్పు" ననియెను.

అంతఁ బదునెనిమిదివేల జైనమునులాతనితో వాదించి యోడి పోయిరి. వారావేలుమొగంబులతో జాటకువచ్చి యాతని వంచించు నుపాయంబుగానక యర్ధరాత్రిమున నాతనిచిన్నయింటికి నగ్నిదగిల్చి దానిఁ బరశురామప్రీతిగావింపనిశ్చయించుకొని రాత్రియగుడు నిట్లనే మండుచున్నకొఱవిదెచ్చి యాతనియింటినడి కొప్పునఁబెట్టిరి. అయగ్ని యునాతని గృహంబు దహియింపనోల్లక ముందఱవచ్చి నిల్చినఁ జూచి "యోహవ్యవాహనా! నా గేహంబు దాహంబుగావింపవచ్చి తివా? యనియాతండుపలుక నగ్నిదేవుండును చేతులుజోడించి"స్వామీ! నే నట్లుసేయనోపుదునా? యీప్రభావంబునాకుఁ దెలియదా? తొల్లిదక్షా ధ్వరవిధ్వంసనంబానర్చు వీరభద్రుండు మదీయజిహ్వలుగోసి నన్నువి హ్వలుంజేసె నాతనియనుంగు సోదరుండవగు కుమారుఁడ వీవగుట నే నెఱింగియు భవదీయగృహదాహకకృత్యంబున కొడంబడక మీయాన శిరసావహించి నెరవేర్పవచ్చితిని ! సెలవి"మ్మని భయభక్తులతో నిలు చున్నయనలుంగని" యోదహనా! నాశక్తిసామర్థ్యంబుల వెనుకటిగఁ దలఁతువుగాని యిప్పటికీ భూపాలుదేహంబును బొంది యీతనికిఁ దా పోద్రేకంబు గలిగింపుమూ"యనెను. అంత నాహుతాశనుండా రాజు మేన మిత్తిలేనిమంటలెత్తింప బాధకుఁదాళఁజాలక తేఁడు కుయ్యో యొట్టోయని రోదనంబుసేయ నాతని భార్య మంగయక్కగనిరాజాజ్ఞ వడసి జ్ఞానసంబంధించి బిలిపించి రాజుతాపంబుఁబాపుమని నాశిల్లనయ నాదిట్లను, "ఈమూగినజైనులందరు నొకయెత్తు నేనొక్కరుండ నొక యెత్తు ఈభూజాని సర్వాంగంబుల దేహమంతయు వ్యాపించిన యీ

బాధ నగము శేషమాస్పదఁ దక్కిన సగము మీరు పోఁగొట్టుఁ"డని నీరు
మంత్రించి యారాజునొడలికి దక్షిణభాగంబునకు లేపనంబు సేయించిన
దక్షిణము యామంట లెత్తుటమాని యా భాగంబు నీటఁ దేలినటులఁ జల్ల
గానుండె వామపార్శ్వమంతయు నింతింతనరానిపొగలేని మంటమండు
చుండెను. అప్పుడు జైనులందఱు నొక్కుమ్మడిఁ దమతమ మంత్రంబుల
జలంబులు మంత్రించి ప్రోక్షించి తుదకు శుద్ధిస్నానంబు సైతముఁ గావించిరి
మంట యినుమడింబెఱుఁగుచుండెను. తుదకు నెకిమీఁదు జైనులందఱు
వినుచుఁ గనుచునుండఁ గైదోయిసంధించి "పల్లవయనారీ! నీవు మహాను
భావుఁడవు సామాన్యమానవ బాలకుఁడవు గావు పార్వతీప్రియసుతుండ
గు కుమారస్వామివే నీవు నాఁడు కృత్తికలు గని విడిచిన యాపదాన
నుం బరమేశ్వరి గాంచి చేరఁదీసి పాలిచ్చి తక్షణమ సమగ్రవయో విశే
షుంగావించి యఖండదైవత్వంబొసంగి యాతని దేవసేనానింగావించి
వానిచేఁ దారకాసురుం జంపించెఁగా వె? నేఁడట్లనె యొక సామాన్య
జైనమతస్థుఁడగు రాపన్యకు నర్భకుండవుగా నుదయించిన నిన్నుఁ
గని నీకుఁ బాలిచ్చి జ్ఞానవంతుంగావించి యనుగంటిన శివభక్తిని నీచే
మరల భూలోకంబున నెలకొల్పం దలంచియె యిట్టిమహానుభావంబు నీ
కొసఁగినది. నీయాజ్ఞ నాయగ్ని దేవుఁడై శిరసావహించినపుడు నేనెంతటి
వాఁడను. నాబాధమాన్పి నన్ను రక్షింపు"మని పరిదేవనంబు సేయఁగ
నికరించి భస్మంబు మంత్రించి యాతని దేహంబున వామభాగంబునకు
బూయించిన నదియుఁ జల్లనయ్యె. అంతనా భూపతియు, నాతని సతియు
పిళ్లనయనారునకు సాష్టాంగదండంబు లాచరించి యాతనియాజ్ఞ శిరం
బునందాల్చి శివమతంబవలంబించి లింగధారణంబుఁ బొంది వీరశైవు
లైరి. అపుడు పిళ్ళనయనారు జైనులనెల్లఁ గాంచి "యింకను మమ్ము
మాడ్కిఁ జాలెడువార లున్నయెడల శీఘ్రము ముందుకుఁ గడంగుఁడు
తాదోపమానంబుల నిప్పుడమానంబులఁ గావించెద"ననియెను. అందు

కాఁజైనులు లేచి "అయ్యా! మాకును మీకును మాటలువేయేల? ఒక్కశపథము వినుఁడు! మాచిన సర్వజ్ఞనామమును మీశివనామమును వేఱువేఱఁ జీట్లపైఁ బంచాబ్దంబులబాలునిచే వ్రాయించి యగ్నిముఖంబునఁ బడవైతమందుఁగాలినవి మోఁడినవి. కాలకున్నవి గెల్చినవి దీనికి మీరొడఁబడియెదరా?" యనిరి

అంతట పిళ్ళనయనారు "సరే! దానికేమియు సందియము లేదు. కుక్కపల్లు బంగారు రేకున రాచినమాత్రమున బంగారు రేకయిన వెలితివచ్చునా? కావడిభారము సరిపెట్టుకొనుటకు నొకతలఁ బాలును రెండవతల తాయిఁయు బన్నిన కానటిబరువులో తాయి తాయియుఁ బాలుపాలునె యగునుగాని తాయిపాలగునా? అట్లనె జిననామము శివనామ మగునా? కానిండు! మీరుకోరినట్లె సేతమని యొకబాలునిచే శివ జిన నామములు రెండును రెండు తాటియాకు తునకలపై వ్రాయించి రాజుచేతి కియ్య నాతఁడది యగ్నిముఖమునఁ బడవైచెను. తక్షణము జిననామమున్న తునక చుఱచుఱ గాలిపోయినది. శివనామమున్న తునక కాల్చిన బంగారు రేకువలె మఱింత వన్నెదేరినది. అదిచూచి జైనులు తలచచ్చి త్రొక్కఁబడినపాముపలెఁ దోకలాడించుచు "అయ్యా! యొకపందెము నందేమి గలదు. మూఁడు పందెములు గెలువవలెగదా. యీసారి యాతీరుననె వ్రాయించి కావేరీ ప్రవాహమునఁ బడవైతము పాఱిపోయిన తునక యోడినది. యేటికెదురీఁదుతునక గెల్చినది." అనుటయు "నట్లనె కానిం"డని మఱల నొకబాలునిచే జిన శివనామములు వ్రాయించి కావేరికిం జని యందుఁ బ్రవాహమధ్యమునఁ బడవైచిరి. జిననామమున్నయాకుముక్క మీఁదఁమీఁదనే తేలుచుఁ బ్రవాహము వెంబడిని బాఱిపోయెను. శివనామమున్నతునక కప్పదాట్లువైచుచు నేటికెదురీఁదుచుఁ జనుచుండెను. చీల్లుగొని కావేరికి బోవునపుడు పళ్ళనయ

నారు రాజుంగని ॥యోరాజా! మీజైనులసంగతి నాలోచింప ననుఁ
గొట్టినవాఁడవు మాయన్ననుఁ గూడఁగొట్టుచూ చూతమను కోమటి
చందంబున నున్నది. వీరాడినదాట పాడినదిపాట యగుచున్నది. వీరే
యేశపథంబులఁ గోరుచుందురో వానికెల్ల నేనోడఁబడుచుండుట వలన
నీర లింకయు నెన్నెన్నో యిట్టిమాయోపాయమును పన్నుచుందురు.
ఎన్ని జైనులమాయలు మంత్రములైనను శంభుమంత్రమునకు సాటి
కాఁగలవా? కనుక యీసారి శపథమేమన నోడినవారు తప్తలోహ
శూలంబులం గొఱఁతలువడుటయె యని యొప్పించినవాఁడగుట నటుల
నేటికెమరీదు శివనామముగల తునకల తునకలం దీయించి తనజయము
బొప్పించి వారల పరాజయంబు స్థిరపఱచి పగునెనిమిదివేల జైనులనం
తకు ముందు నిడియాలను రాజుసేయించి యుంచిన సూదిమొనగల
యినుప గాలులఁ గాల్పించి వాటిపై నందఱం గొఱఁతవెట్టించెనుగదా.
ఇట్టులాపళ్ళనయనారి తిరువ్వూరు మహాత్వంబు నిలుపుట నీవువినలేదా?
ఓరీ! జైనా! యింకను బెక్కుమాటలు పేలెదవా. అట్లయిన
మఱియు వినుము.

నిడుమారునికథ

నిడుమారుఁడను నొకభూపతి తానేలు దేశంబునం దెక్కడను
జైనులఁ గాపురముండనీక యందఱ శివభక్తులంజేసి తాను శివభక్తా
గ్రేశరుండై రాజ్యమేలుచుఁ దన దేశంబునం దక్కఁ దదితర సీమ
యంతయు జైనమత భూయిష్ఠమగుటకు మనంబెనరోసి యెట్లు వీరల
నీశానుభక్తులం గావింతునని పరితపించుచున్నతతి నాజ్ఞానసంబంధి
యను పళ్ళనయనారు జైనులజయించి చోడభూవిభునిఁ దనకింకరునిఁ
జేసికొని యనేకవేలమంది జైనుల నినుపతొట్టియల దింపించెనని విని
తత్క్షణము జైనులనెల్ల రావించి వారలతో నిట్లనెను. ॥ఓవేదబాహ్య
మతావలంబకులారా! మీరింతకాలము మాప్రజలకు మీశూన్యమత

మును బోధించుచు సర్వజ్ఞనామధేయుఁడగు శర్వునివిడిచి సర్వజ్ఞశబ్ద
ము జినునియందు వర్తింపఁజేయుచు బౌద్ధమతబోధసేయుచు నజ్ఞాన
మార్గంబునకు వారలం ద్రిప్పుచు బాధచేయుచున్నవారు మాజ్ఞాన
సంబంధియను శివభక్తుఁడు జైనులననేకవేలను జయించి చోడరాజును
దనవశము చేసుకొని జైనుల నినుపత్రొట్టియల దింపించినవాఁడని వినలే
దా? ఇక్క మీకు బ్రతుకునందాశయుండెనేని మీరందఱు శివభక్తులై
నుండుడు కాదేని మిమ్ము నుపశూలంబులకు దియించెద" నని చేత
నొక భీకరకరవాలంబు బట్టి యిట్టుట్టుదిరుగు నతనింగాంచి జైనులీవి
డుమారుడిక మనలను దప్పక లోహశూలంబులం గ్రుచ్చునుగాని విడు
వఁడు వీనిచేఁబట్టి ఘోరంపుజావు చచ్చుటకన్న శుభప్రదమగు శివమత
మునంగీకరించుటమే" లనితలపోసి యందఱు శైవమార్గానుగులైరని నీవు
వినలేదా? యోజైనా! యల్లచెల్లతిరువారూరను నొకనగరంబున
జినమతలోద్రేకంబు హెచ్చి పెఱిగి యతిశయిల్లుచుండ నందొక్కవీరశై
వుడు నమినంబియను వాఁడూరెల్ల ద్రిమ్మరి యాచించి నేయి దెచ్చి యా
నేతితో దినమునకు వేయివత్తులు ప్రత్యేక దీపంబులు శంభునకు వెలిగిం
చుచుండువాఁడు అట్టివాని వ్రతభంగము సేయ నమకట్టి జనులింటింటికి
బోయి యెల్లవారలకు "వీఁడు మీయిండ్ల నేయిగొంపోయి యూరుబైట
నున్నపాడుగుడిలో దీపములు వెలిగింతునను మిషచే నేలపాలుగావించు
చున్నవాఁడు. తానునుభవింపఁడు మీకుంచఁడు. కాన వీనికింక నేయిబో
యకు" డనిచాటి చెప్పిరి. అందుపై బ్రజలకు వానపై నసూయజనించి
మఱియాజ్యంబు పూజ్యంబు పూజ్యంబని చెప్పఁబోఁడంగిరిగాని యొక
రైన నొకబొట్టయిన నీయరైరి. అతండు నేయిదొరకనందుకు దిగునొం
ది భగవంతుని గూర్చి యిట్లని ధ్యానించి మొఱవెట్టెను గట్టుపట్టిచేప
ట్టినయోదిట్టా! నాదిట్టతనంబీ వెఱుంగుదువు వేయింటికినొక్కదీపంబు
దక్కువయైనను మఱిబ్రతుకను. దానికిబదులు నాశిరంబు ఖండించి నా

తో వెలుంగుచున్న యనంతజ్యోతి నీకునమర్పించెదను. ఇందుకుదప్పితి నేని
నీయుడుంగరాన" యనిసాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కి వేడుకొన్న భక్తవత్స
లుండగు భగవంతుండు వాని దృఢనిశ్చయం బెఱింగినవాఁడుగావున దయా
గాడుబ్రత్యక్షుండై యాతని జేయూతయిచ్చి లేవనెత్తి యోవైశ్యవాడా!
నీకేల యూరూరుదిరిగి నేతికై ముప్పిరియెత్తుట? నేబిచ్చగాడనైనను
నాభక్తులను మహదైశ్వర్యసంపన్నులం జేసెదను. వారలబిచ్చమెత్తి
నీను నీదీపంబులు దినమునివేయుగాదు లక్షలు కోట్లు వెలిగించినను తర
గనితంపుగా నీరూపునాస్నానవాపికయుండ నీకు నేతికిగొఱుకవ యేమి?
ఆసూపమందలినీరంతయు నేయికన్న మిక్కిలి తస్ఫుటముగాను కాంతిమం
తముగాను దీపంబును వెలిగించును. కనుక నేటినుంచి దినదినము స్నాన
వాపి యుదకంబుతో దీపంబుల వెలిగింపుము. నీకార్యంబు పూజ్యంబ
న్నవారల తోట్రుపులన్నియు నశించును" అని చెప్పి యంతర్ధానమునొందె
ను. అంతనాతడు సంతసమంది స్వామికిమనసా యనేకనమస్కారంబు
లుగావించి నిత్యమును కూపోదకంబున దీపంబులు వెలిగింప నవితొల్లి
టికన్న పదమున్నతంబగు కాంతితో వెలిగెను. మఱునాడుదయము గ్రా
మస్థులునిద్ర మేల్కాంచి నంతలో నెవరిగోష్ఠంబున నున్న పశువులు
వారి గోష్ఠంబులనే కాష్ఠప్రాయములై నిలిచినవినిలిచినట్లుగానె, పడి
నవి పడినట్లుగానె కిక్కురుమనక నొక్కసారి చచ్చినట్లు పడియుండెను.
అదిచూచి పౌరులు తమదోషమును దాముగ్రహించి యాభక్తునిపాలి
కింబోయి తమ్ముక్షమింపుమని మించినభయభక్తి వినయంబులతోఁ
బ్రార్థించిన నాతండును నంగీకరించి వారియూలప్రాణంబులు నొసంగి
వాడి నేగాక చచ్చిపడియున్న యెనుములు, మేకలు, గొఱ్ఱెలు,
మున్నగుపశువులపోతుల నన్నిటి బ్రతికించి వారలకు శివదీక్షయిచ్చి
మన్నించి యంపెను. వింటివా యోరితైవదురాత్మా! యింకయు నొ
క్కవిశేషంబు,

సామ్యతొండనికథ

చోళదేశంబున శాతమంగయను బౌద్ధజన సమృద్ధంబగు నొక
పురంబు గలదు. అందు సామ్యతొండఁడను నొక శివభక్తుఁడు తన
పూర్వజన్మఫలంబున నొక జినకుటుంబములోఁ బుట్టి భక్తిపెంపున
జైనుల భయంబున శివుని-గూర్చి యిట్లని ధ్యానించెను. "ఓశివా
భవా! భవానీపతీ! నీభక్తి నాకుఁ గలిగినందునను లాభమేమి?
బాహ్యభక్తుఁడనై నేమెలఁగిన మావారు నన్ను బ్రతుకనీరు. మనం
బున నిండగు భక్తిగలిగి, యదిలేనివాఁడుగా నెల్లు మెలగునేర్తు? నీభ
క్తుఁడనగు నన్ను భక్తిలేని తలిదండ్రుల గర్భమునఁ నేల ప్రసవింప జేసి
తివి? దీన నీకుఁగల లాభమేమి? అయిన నిదియునొక మేలుతోఁ జకే
యని నేననుకొనియెద నీయందు గాఢభక్తి గలవాఁడనై పైకిభక్తి
లేని వాఁడుగ నటించుచు నీయనుగ్రహము నాపై బ్రసరించి యీపా
పాత్ములగు జైనులునీవు నిర్మూలించి నీబాహ్యభక్తి లోకమున బహి
రంగవ్యాప్తిం బొందుపర్యంతము నికుశత్రునివలె నటించుచు బ్రతి
దినమున నీత్రికాల శివపూజా సమయంబుల నిమ్మఁ బుష్పంబులఁ
బూజించుటకు మాఱుగా నిన్నువైని మాఁడేసిరాళ్ళు రువ్వుచు నిట్లు శిలా
పుష్పంబుల నీపూజఁ గావించుచుండెద అది మావారి కత్యంతామో
దప్రదంబగు" నని నిశ్చయించుకొని యట్లు సేయుటకు నైదుదినంబుల
వఱకు ననువుగాక యాఱవదినంబునఁ దొలిదైమెదుదినముల రాళ్ళు
ముంకూరువ్వి పిమ్మట నాఱవదినమున విసరం దలఁచి రాళ్ళు వెదః
యేఱితెచ్చి విసరివిసరి వేసరి "యోభగవంతుఁడా! నీపై రాళ్ళువిస
నాచేయి నొప్పి యెత్తినది గాని నీవుకదలమెదలక యట్లేయుంటివి
నా రాళ్ళు నీకుఁదగులలేదా? తగిలినను లక్ష్యపెట్టవైతివా? ఈసా
నీవు తుళ్ళిపడి లేచి పాఱిపోవులాగున పెద్దఱాయి నీతలపైఁ బడ
తు"నని యొకచాపఱాయి యెత్తి విసరనుంకించు నవసరమున శివుఁ

నిజరూపంబుతో మునిగణపతిసేవింతుండగుచు నెదుట నిలిచి త్రాయి
యున్న చేయిపట్టినిలిపి "నీసాహసంబునకు మెచ్చితి. వైరమునఁ బ్రస
న్నుండ నగునంత వేగము భక్తిని బ్రసన్నుండఁగాను నీకుఁ గోరిన
పదవి నిచ్చెద నడుగు" మనెను. అంత నాసామ్యతోండడు "స్వామీ!
నీయఖండ లింగాకారమును బ్రహ్మయు విష్ణుండును జూచి, పాదములు
సూతునని బ్రహ్మ పాతాళంబు నడుగుపర్యంతము దిగ మూచి కానలేక
మఱలివచ్చి చూచితినని యబద్ధమాడి భూలోకమునఁ బూజలేనివాఁ
డయ్యె. శిరంబుఁ జూచెదనని పైకెగసిపోయిన విష్ణువు చూడలేక తిరిగి
వచ్చి చూడలేదని నిజమొప్పుకొని నీకత్యంత భక్తుడై నీయనుగ్రహం
బునకుఁ బాత్రుండయ్యె. అట్టినీలింగాకారము స్వరూపమిట్టిదని వేదం
బులుద్ఘోషింప లేకపోయెను. సమస్తలోకములవారు వచ్చి దానిని
దర్శించి చేతులుమోడ్చి యత్యంతభక్తిసమగ్రులై పూజలు మొదలు
పెట్టిరి. సనకసనందనాది మహాయోగులైనం దమ యోగదృష్టినిఁ గన
లేని నీయసమానచిన్మయలింగమూర్తి యాకారము స్పష్టముగా
నేఁడు చర్మచక్షువులఁ గనఁ గలిగితిఁ. నింతకన్న వేఱు వరమేమున్నది.
దేవా! నీకు దూషణభూషణ తిరస్కారంబులు సమానంబులు ఇతర
పదవులకన్న నాకిప్పుడున్న యీపదవియె చాలును ఈ దేహము తోడ
నే నీలింగమూర్తి సేవఁ గావించుచుఁ దరించెద. ఈసీపై నాచే యెత్త
బడిన యీరాయియె యనేక పావురంబుల నాకారంబున నీగుడిచుట్టు
గూళ్ళలో నివసించుచు దినదిన ప్రవర్ధమానంబై స్త్రీపురుష భేదంబు
లగు నాకృతులు గలిగి పార్వతియు నీవు నెట్లు జోడువిడువక యేక
దేహులై కలసియుందురో యట్లనే మగపావురాయియు నాసతియు
జోడుగట్టియు జంటవీడక సంతతిం గాంచుచు వృద్ధినొంది ప్రాతస్సా
యం సంధ్యాసమయంబుల బైట సంచరించుచు నీకీర్తిం దేటపఱచు
చుండుఁగాత! నేను నీయథావిధి ప్రకటపూజలు సలుపుకొనుచుండెదను

ఈ నీమతంబునకు విరుద్ధమతాచారులును వేదబాహ్యులునగు జైను లంగడ తేర్పుము" అని యిట్లుప్రార్థించిన భక్తునికోరికప్రకారము సర్వ ము నట్లనేచేసెను. జైనులు నచిరకాలంబునఁ దమలోఁదామీ సాహ్య తొండఁడు దప్ప దక్కినవారందఱు మడిసిరి పిమ్మట శివభక్తి ప్రాబ ల్యము గలిగెను. ఇట్లు సావ్యతొండఁడు శ్రుతిబాహ్యంబును నరకకూ పాయనంబునగు మీమతావలంబకుల నిట్లునిర్మూలించుట నీవువిన లేదు రాజైనా"యని చెప్పి మరలనిట్లనియె

కోఁపూరి బ్రహ్మయ్యకథ

జైనాధమా! ఇంకను వినుము కోఁపూరిబ్రహ్మయ్యయను నొక శివభక్తుఁడు తానున్నవీటఁగల జైనులకుంజైనకుఁ నొకవాదము గలుగ హేతూదాహరణంబుల వాలము నచ్చఁజెప్పవారలు సమాధానముఁ జెప్ప లేక యోడి యాలుబిడ్డలుతోడను దాసదాసీజననామంతాదిబంధువుల తోడను వెఱచి పఱపఁగడఁగి, యంతనొక వటమహామహీరుహంబుంగాంచి శివభక్తునిం జేరి యీ వటవిటపివి వేళ్ళతోడను శాఖలతోడను నాకులు పిందెలు కాయలు పండ్లతోడను దానినాశ్రయించి యుండు జీవకో టులతోడను భస్మమాత్రావశిష్టంబు నీవు సేతువాని మేమట్లొనరింప వ్వు పునర్జీవితంబుగ నొనర్తువాయని యడుగి నతండు నాశంబునొం దించుట మాపనిగాదు నశించినదానిని పునరుద్ధారణంబుఁగావించుట యె మాగురువాజ్ఞయన నందఱుంగూడి యతిప్రయాసంబున మంత్రం బుల నామఱ్ఱిచెట్టును దాని యందున్న జీవరాసులతో భస్మంబుగా ంప నాబ్రహ్మయ్యయు నింతభస్మంబు మాత్రింది యాభస్మంబువై ల్లి యాన్యగ్రోధమును సమగ్రముగ తొంటియాకారంబున నిలువజేసి ఱునవ్వునవ్వుచున్న యాతనిసామర్థ్యంబునకు వారలోడిపాఱిపోయిరి గారివసతులనెల్ల బ్రహ్మయ్యతీసికొని శివభక్తులకిచ్చెను. పాఱిపోవుజైను

లఁబట్టి తెప్పించి యమపురికి లిథులుగాఁ బంపెను. ఈకథవినలేదు రాజై సా! మఱియును వినుము

దేవరదాసయ్య కథ

భొట్లచెఱువనునొక పురమున పురజనులు పది వేలమంది తన్ను సేవించుచుండ నొకజైనుఁడు దేశింబల్లహుఁడను రాజునకు మంత్రియై యుండునొక జైనాగ్రహారము లేర్పఱచుకొని మహావైభవముతో జైనజనసంతృప్తిఁగావించుచుండెను ఆ దేశింగుబల్లహుఁడను రాజు భార్య శ్రీసంగళదేవి దేవరదాసయ్యకు శిష్యురాలై లింగదీక్షఁబొంది తనభర్త జైనమతస్థుఁడై తనయాచారాల్నియు జైనులపాలు సేయుచుండుట గని పెట్టి జైనులనోడించి భర్తను శివమతస్థునిఁగాఁ జేయుటకు నుద్దేశించి నిజగురువగు దాసయ్యకు దయసేయుమని యొకకమ్మ వ్రాసి పంపెను అతఁడును జైనులతో వాదించి వారిని, రాజును శివమతస్థులుగాఁ జేయుటకుఁ దన శిష్యవర్గముతో భొట్లచెఱువుపురమునకు విచ్చేసెను ఎప్పటికి జైనగురువునొద్ద పురజనులిరువదివేవురు శిష్యులు పోగుపడి యతనినే విశేషముల సేవించుచుండిరి. దాసయ్యవచ్చునప్పుడు మానము జైనులువిని మార్గమధ్యమున నాతని కెన్నియో యంత్రమంత్రములఁ గల్పించి రాకుండునటుల బ్రయత్నములు సేసిరి గాని దాసయ్య వానినన్నిఁటి నతిక్రమించుకొని తుదకు పురమునఁ బ్రవేశించెను దేవియు నాతనిరావించి దండనమస్కారములు చేసి యొకభవనము బసగానిచ్చి వారికిఁగావలయు సదుపాయముల జరుపుచుండెను ఇట్లు దాసయ్య తన శిష్యులతో వచ్చియుండుట జైనగురువు రాజున కెఱింగించి యాతనిరాక తమ జైనులకుఁ బ్రతికూలము గనుక నాతనిఁ బురము వెలువరింపుమని రాజునకు విన్నవించెను. రాజును తనభార్య యొద్దకు నంతఃపురంబున కేగి ,, దేవీ! లోకము భార్యాభర్తలిరువురు నేకమార్గానుసారులైనవారి సంసారము యుక్తముగానుండును గాని భిన్నమతస్థులైనవారి కుటుంబస్థితి ,, యెద్దెండకు నెనుపోతు

వీడకుండాగు నెద్దును నెరుపోతును బూన్చఁబడిన బండియొక్క దుర్గతిని
బొందియుండుదు నీవు నామతమవలంబించుట శ్రేయస్కరము. భార్య
కు భర్తయే దైవము పతిదైవికయగు భార్యయె పరమపతివ్రత. నీ
వట్టిదానవేని నామతమవలంబించి యీదాసయ్యను శిష్యసమేతముగా
బంపివేయుము జైనులం విన్న నతనికిబ్రమాదముపుట్టును." అని చెప్ప
భర్తవాక్యములు విని భార్య యిట్లనియె — దేవా! యీమతవిరు
ద్ధము మనయిద్దఱికిని నడుమవచ్చినదికాదు మనవివాహమునాటనుండి
యు నున్నదే. మీరునన్ను వివాహమాడునపుడు నామతమును నేను
విడువక దానినే పరిపాలించునట్లును పూర్వాంగీకరించి యట్టిసమయ
ము ముందు నాతోఁగావించి పిమ్మట వివాహమైతిరి. శ్లో॥ గురుత్యాగీ
భవేద్రోగీ మంత్రత్యాగేదరిద్రతా । గురుమంత్రోభయత్యాగే రౌ
రవం నరకం వ్రజే" త్తనియెడు సమస్తాగమశాస్త్ర సారసంగ్రహ ముని
యెడు మంత్రశాస్త్రప్రమాణమును మీరు వినలేదా? మీజైనమునకు
గురూపదేశము మంత్రజపము దేవతారాధన గురుశుశ్రూషాదులు
లేవు కాఁబోలు! మీరునాకు దైవస్వరూపులేగాని, యీవిషయము
లో మీయాజ్ఞనే శిరసావహించి గురుమంత్రములవెంటనేవిడిచి రౌర
వనరకమును జూడఁజాలను. మీజైనమతమునకుఁ బుణ్యాపాపములు
లేవు. స్వర్గనరకములులేవు దేహత్యాగానంతర మాజీవుఁడేమగునో
వారు స్థిరాంత్రము అనంతరము సర్వము శూన్యమని మీసిద్ధాంతము
శూన్యమగుటయు జీవుఁడును శూన్యుఁడవునని కాఁబోలు మీసిద్ధాంత
ము. అట్టిశూన్యసిద్ధాంతమతమును నేనవలంబింపలేను. ఇందుకు మీ
యాజ్ఞదాటుటను నామవలనుపడకపోయినను మనవివాహమునాఁటి
సమయప్రతిపాలనమువలన నాకాదోషములేదు. మీకునేను సర్వదా
దాసిని, మతమునువిడిచి మఱియొకమత మవలంబించుట మీజైను
లకుదోషములేదుగాని, మాశైవులకు మతత్యాగము కన్న మహాపాతక

ము లేదు. ఒకలాగైన మీకును నాకును ప్రత్యవాయముండదు. మాగు
రువులు రాక నేను. మీజైనులవాడించి శైవమతసిద్ధాంతము సేయుటకే.
మీగురువులుగెల్చిన మాగురువుగారిని వారిశిష్యులను మీమతము
లోనికి చేర్చుకొందురు. మాగురువులుగెల్చిన మీయును మీగురువులును
వారియితరశిష్యులును శివదీక్షపొంది శైవులుకావచ్చును. అట్లయిన మీ
కును నాకును మతత్యాగదోషము కలుగదు. ఎవరోడిన వారన్యమత
మవలంబింపచ్చును. గనుక వారికివీరికి వాదము జరిపింపు" డని భర్తను
బహువిధముల బ్రతిమాలి యట్టివాదమునకు జైనులనొప్పించి వారికి
దాసయ్యగురువునకు వాదము సభాభవనమున స్థిరపఱిచెను.

ఇట్లుభయవాదులను మధ్యవర్తులను ప్రోగుచేసిసభయందుగూ
ర్చి యుభయపక్షములవారును దమతమ శిష్యప్రశిష్యసముదాయము
తో సింహాసనీనులై యుండ నిజజైనగురు సేవ సేయుచు రాజును తనసై
వగురు సేవ సేయుచు రాజభార్యయు చెఱియొకసింహాసనము నలంకరింప
జైనులకు దాసయ్యకు వాదమారంభమయ్యె అందు జైనులకు మత
గ్రంధములు, శాస్త్రసిద్ధాంతములు లేవు వారికి తంత్రవాదము నింద్ర
జాలాదిమాయలు ప్రధానములు వారిది ద్వైతమతమునుగా దద్వైత
మతముగాదు. కేవలము శూన్యవాదమతము. ఇట్టిజైనులతో దాసయ్య
వాదమునకుఁగడంగి తొలుతసగుణప్రకారమును పిమ్మటనిర్గుణప్రకార
మును వెనుక వేదాంతసిద్ధాంతమును తదుపరి జీవాత్మ పరమాత్మ
స్వరూప నిరూపణమును తదుపరి జీవదేవస్వరూపములును వారి వారి
శాశ్వతాశాశ్వతత్వంబులును కట్టకడను శివమతప్రాధాన్యమును, లిం
గస్వరూపమును లింగసంగత దేహపారిశుధ్యమును మున్నగు ననేకవిష
యములు వారికిఁ దెలుపుచుండ సభికులు తలలూఁచుచు వారుసేయుబో
ధలకచ్చెరువందుచు జైనులమూకీభావముఁగని నవ్వుచుండిరి "దిక్కా
లాద్యనవచ్ఛిన్నానంతచిన్మాత్ర మూర్తయె స్వానుభూత్యేకమానాయ

యువులను మనస్సులేకహృదయమను నంతరింద్రియమును నాలుగుభాగములుగ విభజించి మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములను నట్లుభాగములుగా విభజించి వానియధనమందా యవయవములనుంచి వానిచేతనాయాకర్మలఁజేయించుచు నిట్లుస్థూలదేహమును గావించి దానిచేకర్మలుచేయించుచుండును. పైనిచెప్పిన మొదటిపదియు తరువాతిపది వాయువులను కడపటినాలుగును కలిసి యిరువదినాల్గును ప్రకృతులనఁబడును. ఆప్రకృతులే నిర్గుణబ్రహ్మముయొక్క స్వరూపము. ఈ యిరువదినాల్గు తత్త్వములేతపు సూక్ష్మాంశలచే నీస్థూలదేహమం దంతర్వ్యాప్తమై లింగములేక లింగదేహముఅను పేరఁ బరఁగుచుండును. స్థూలదేహము నశించునుగాని యీసూక్ష్మదేహము నశింపదు. దానియొక్క బహిర్గమనమె మరణమనఁబడును. మరణించిన దేహముయొక్క లింగము దేహాంతరములనొందిది తనస్థూలముతో దాఁజేసిన కర్మలఫలము ననుభవించుచుండును. ఈసూక్ష్మలింగదేహము భిన్నమగుటయే మోక్షము. అప్పుడే సూక్ష్మదేహమునన్న తేజస్సు మహాతేజస్సునైక్యమగును. సూక్ష్మదేహమున తేజోమయంబున నుండి పరబ్రహ్మము కర్మసాక్షియై సూక్ష్మదేహ లింగదేహము నధిష్ఠించి యుండియందున్న పైయిరువదినాల్గు తత్త్వములను తనప్రకృతియే జీవుడను పేరఁ గావించు కర్మల నీక్షించుచు నాయాకర్మలఫలముల వానిచే ననుభవింపఁ జేయుచుండును. ఇట్లు సూక్ష్మరూపమున లింగదేహము నందుండి స్థూలదేహమునకు తానధిపతియై యుండును గనుక నీ లింగదేహమునే జీవుఁడందురు. ఆజీవుఁడు స్థూలదేహము నంగుండుట వలన స్థూలదేహముగల మనదేహమె దేహియనబడును ఇట్టి దేహములనేకములు గలవు. ఇవి భూచర, ఖేచర, జలచరము లని మూడు విధములు. ఈమూడువిధములకు దేహములకు—"ఆహార నిద్రాభయ మైథునంచ సమానిచేష్టాని నరోమృగాణాం" అన్నటుల పై చర్య

లన్నియు సమానములే ఏనుఁగుమొదలు నుసమ (చిన్నదోమ) వఱకు నున్న దేహములు వానియందు లింగసజ్ఞగల సూక్ష్మదేహమున్నవి పైనజెప్పిన నిర్గుణబ్రహ్మము తన యిచ్ఛామాత్రమున "ఇచ్ఛామాత్రం ప్రభోస్సృష్టిం" అన్నట్లు సృష్టించి యందు మానవ దేహమందు గల జీవునికి తక్కిన యన్నిదేహముల యందున్న జీవునిపై నాధిపత్యమిచ్చి యతనివశము వానినిఁ గావించి వానికాహారాదులు నియమించి యితరాహారపదార్థములను వానిలో వానినే బలిష్ఠభూతములకు బలహీనముభూత మాహారముగా నియమించి మానవదేహ జీవునికి స్వతంత్రశక్తి యొకటి యధికమిచ్చెను. ముక్తాయుక్త విచక్షణజ్ఞానము నధికముగాఁ గలుగఁజేసి భావనాశక్తియుఁ గలిగించెను. ప్రతిజీవుఁడును "ఆత్మవత్సర్వభూతాని" యనున్యాయమునఁ దాఁజూడని భూతము యొక్క స్వరూపము తనస్వరూపమువంటిదే యనుకొనుట స్వాభావికము. మనలో కొందఱిప్పుడును కాశీయెన్నడు పోనివారు శ్రీకాశీ ప్రశంస చేయుచున్నప్పుడు చూడనివాఁడు తనయూరివలెనే యని యుండుననుకొనును అట్లనే మానవజీవుఁడు జననమరణములయందు తనకు స్వతంత్రము లేకపోవుటచేఁ దనకన్న నధికుఁడు మఱియొక జీవుఁడున్నాఁడనియు, నట్టివాఁడె పరబ్రహ్మమనియు దేహమనంబులం దలంచుచుండును పైనవివరించిన సృష్టిరెండువిధములు అనఁగా స్త్రీ పురుష భేదరూపములుగాఁ జేసి యారెంటి సంస్పర్శలవల్ల మఱలఁ బ్రజోత్పత్తి యగునట్టుల నిర్ణయింపఁబడెను కనుక కొందఱా పరబ్రహ్మస్వరూపమును పురుషరూపముగాను కొందఱు స్త్రీరూపముగాను భావింతురు. "యాదృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ" యని యేరూపముగలవాని భావింప బడునో ఆరూపముగానే వారి దృష్టికి గోచరమై వారుభావించిన కృత్యములను చేయుచుండును. కనుక మనవలెనే సంసారాదివ్యవహారమును పరబ్రహ్మమునం దారో

పింపఁబడినవి. త్రిమూర్తులు, త్రిశక్తులు నిట్టి భావితరూపములే పర
బ్రహ్మమేరూపమని యెవరుభావింతురో వారికారూపముగానే గనఁబ
డి వారివారికృత్యములనరసి వారికి మోక్షమిచ్చుచుండును ఇది సగు
ణపరబ్రహ్మస్వరూపము శివుఁడె యట్టిపరబ్రహ్మస్వరూపియని మావా
దము అశివుఁడు శాశ్వతుఁడు జీవుఁడును శాశ్వతుఁడెగాని, స్వతంత్ర
శాశ్వతుఁడు భగవంతుఁడు అస్వతంత్రశాశ్వతుఁడు జీవుఁడు. అట్టిస్వతం
త్రుని ఆశ్రయించి తద్బలమున జీవుఁడును స్వతంత్రుఁడగును అట్టిశివు
నినిర్గుణస్వరూపము ననస్సునభావింపలేక సగుణస్వరూపమును భావిం
చువారుశైవులు సగుణములోనే భేదములుగాని నిర్గుణములో భేదము
లేదు శివపూజ విగ్రహస్వరూపపూజయుఁ గేవల లింగస్వరూపపూజ
యునన రెండుతెఱఁగులు రాజునకుపచారములు నౌకరులెట్లు చేయుదు
రో అట్లె దేవునకుపచారములు దేవునిసగుణభావము విగ్రహాకారము
నభావించి చేయుదురు రాజునకు కోటవలెనే విగ్రహాకారదేవునకు
గుడి శివపూజలో విగ్రహస్వరూపపూజకన్న లింగస్వరూపపూజయం
దు ఫలమధికము గుళ్ళలో సాధారణముగా శివుఁడు కొన్నిలింగాకార
ముతోను కొన్నియంగనిరూపణముగల విగ్రహాకారముతోను సేవా
ద్యుపచారములు గొనుచుండును. ఈశుఁడని దానియందుండు లింగా
కారమును సర్వదా తమయొడలియందు ధరించువారు వీరశైవులు.
"దేహో దేవాలయం ప్రోక్తం, జీవో దేవస్సనాతనః। త్యజేదజ్ఞాననిర్మా
ల్యం సోహంభావేన పూజయే" త్తను సిద్ధాంతముచే తమదేహమునె
యొకదేవాలయముగను అందున్నజీవుఁడె శివునిగాను భావించి "ఆత్మా
త్వం గిరిజామతిః పరిచరాః ప్రాణాః శరీరంగృహం। పూజా తేవిషయోప
భోగరచనా నిద్రాసమాధిస్థితిః। సంచారః పదయోః ప్రదక్షిణవిధి స్తో
త్రాణి సర్వాగిరో। యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం శంభో తవారాధ
నం" అని వీరశైవులు జ్ఞానమార్గమున ప్రత్యేకపూజలేక తాముచేసిన

నమశ్శాంతాయ తేజసే" అని దైవము తేజస్స్వరూపము దానికి నామ రూపనిష్పత్తి లేదు అఖండ తేజోమయస్వరూపముగాని యవయవసమ నిత్యవిగ్రహస్వరూపముగాదు సర్వాంతర్యామి, సర్వబహిర్వ్యాప్తియుఁ గలది దైవస్వరూపము పంజరములోని చిలుకవలె నొకానొకప్పుడు తేజఃస్వరూపమైన దైవము జగదంతర్వ్యాప్తినొంది యుండు పంజర మువలె నొకానొకప్పుడా దైవమె లోకముల నావరించి బహిర్వ్యాప్తి నొంది యుండును. అట్టిదైవము నాశ్రయించి తదనుగ్రహము వడయుట కు దిక్కాలాది నిర్ణయములు లేవు. అనగా నొకదిక్కునఁగాదన్ని దిక్కు లను వ్యాపించియున్నది తేజస్సు ఒకగదిలో వెలుఁగుచున్న దీపము యొక్క కాంతి యాగదిలో నున్న దిక్కులను పూర్ణముగా నెట్లువ్యాపిం చినదో యట్లనా దైవతేజస్సంతటను వ్యాపించియున్నది ప్రొద్దుపోఁగానె లోన దీపముడి తలుపులు బిగించి మూయఁబడిన గదిలోఁ దల్లవారువర కు నేకకాంతితో వెలుఁగునటుల వెలిఁగింపఁబడిన దీపముయొక్క వెలుఁగును జూచుటకు నారాత్రి యిన్నిగంటలకని నియమమున్నదా ? ఏనిమిషమందుఁ దెఱచిన నానిమిషముననే చూడవచ్చును ఆ వెలుఁ గేదిక్కున నున్నదని నియమమున్నదా ? అన్నిదిక్కుల నేకరీతిని వెలుఁ గుచున్నది. అట్లనే మన యజ్ఞాన చక్షువులకుఁ (చర్మచక్షువులకు) గనఁబడక జ్ఞానచక్షువులచే నెన్నగాఁ జూడనొప్పు. దైవ తేజస్స్వరూప ముఁ జూచుటకు కాలనిలయము లేదు దిక్కు నిర్ణయము లేదు ఏకాల మందయినను నేదిక్కునందయిన నేకరీతిగా నది పూర్ణముగ వెలుఁగు చున్నది. జ్ఞానోదయమైన తక్షణమె గనిపించును. మఱియు నాదైవతే జస్స్వరూప భావము గుర్తెఱుఁగుట స్వానుభూతి ప్రమాణము. అనఁగా నెవ్వరెంత మాత్రమెఱుంగుదురో యంతె. చెరువులోనున్న నీటిని దెచ్చుకొనుట కెవ్వరెంత పాత్రఁ గొనిపోవుదురో యంతియె నీరువచ్చు నుగాని యధికము వచ్చునా ? పెద్దకుండ, బిందె, గూన, కాబు,

గోలెము, పిడత, చట్టి, తుదకొక యుద్దరిణె వీనియందేది చేతఁ బట్టుకొ నిపోయిన దానెడు నీరె కొనఁగలుగును. అట్లనే గురుబోధామృతరసమున నెవ్వరికెంత యనుభవము కలుఁగునో యంతయె యనుట. దీనికొక యుదాహరణము— నలుగురు గ్రుడ్డివాండ్రు గజస్వరూపమును దెలుసుకొనఁగోరి యొక మావటివాని నాశ్రయించిరి. వాఁడా నలుగురినిఁ గొనిపోయి పండుకొనియున్న యొక యేనుఁగును జూపి నలుగురిని గజమునొద్ద విడిచెను. అందులో నొకనికి దానికాలు దొరికినది. అది తడవిచూచి యిదియేయేనుఁగు రూపమనుకొనెను మఱియొకనికిఁ జెవిదొరికెను వాఁడది తడవిచూచి యదియె దాని స్వరూప మనుకొనెను. వేఱొకనికి తుండము దొరికెను. వాఁడది తడవిచూచి యదియె దాని స్వరూపమనుకొనెను ఇంకొకనికి దాని కడుపు దొరికినది వాఁడది తడవి చూచి యదియె దాని యాకారమనుకొనెను పిమ్మట మావటివాఁడు వారి నేనుఁగును చూచితిరా యన వారుచూచితిమని యొకఁడు కాలు తడవిన వాఁడు రోలు వంటిదనెను. మఱియొకఁడు చెవితడివిన వాఁడు చేటవంటిదనెను. వేఱొకఁడు తుండముఁ దడవిన వాఁడు రోఁకలివంటిదనెను ఇంకొకఁడు కడుపుఁ దడవిన వాఁడు గాదెపోలిక వంటిదనెను. ఇట్లెవ్వఁ డేయవయవస్పర్శము నొందెనో వాఁడు దాని పోలికను చెప్పుచుండెను గాని యట్టివాడే సర్వావయవములను స్పర్శించి పూర్ణముగాఁజూచినయెడల రోలువంటి కాళ్ళును, రోఁకలివంటితొండమును, చేటవంటిచెవులును, గాదెబుట్టవంటి కడుపునుగలది యేనుఁగనిచెప్పును అట్లనేదైవతేజస్వరూపమును గురుబోధవలనను, తనచక్షుర్దృష్టివలన నెంతగ్రహించునో యంతయవానియనుభవ మనఁబడును కొందఱు కొంతకాలము మాత్రమనుభవింతురు మఱికొందఱు మఱికొంతయధిక కాలమనుభవింతురు. కొందఱుయోగులు ప్రాణాయామాది వాయువినోదనమున నైక్యానుసంధానపరులై యట్టియైక్యమును తమతమయ

భ్యాసానుసారముగా కాలపరిమితినిబట్టి నిలుపుచుందురు. సర్వదాయట్టి యభ్యాసము చేచేయుచు "యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్యకర్మణా" మనియెడునియమము జరుపుకొనుచు నభ్యసించువారు తమయోగబలమున మృత్యువును సైతము జయించి సర్వకాలములయందు చిరంజీవులై యుందురు మార్కండేయాదు లట్టివారే. ఇదినిర్గుణ పరబ్రహ్మస్వరూపము ఇక సగుణస్వరూపమువినుఁడు. అట్లు సర్వవ్యాపకత్వమును, సర్వశక్తిత్వమును, సర్వతంత్రస్వతంత్రమునుగలిగి, కాళ్ళులేక నడచునదియు, చెవులులేక వినునదియు కన్నులులేక చూచునదియు, చేతులులేక చేయునదియు మనస్సులేక యాలోచించునదియు నిట్లు వాక్పాణిపాదపాయూపస్థలను కర్మేంద్రియములైదును, త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజహ్వాఘ్రాణములైదుంగాఁ బదియు మనస్సును పదునొకండవదియునగు నింద్రియములేనిదయ్యు నాయాయింద్రియములు గావించు కృత్యములగు వాచకకరణగమన మూత్రమలవిసర్జనాది కార్మిక కార్యములును, స్పర్శ, రూప, శబ్ద, రస, గంధంబులను ననుభవకార్యములను జేయునిర్గుణబ్రహ్మము చిద్విలాసమునకై భూతసృష్టిసేయ నిచ్ఛగలిగి యాకాశాది పంచభూతములను సృజించి యవియు, వానితన్మయంబులగు శబ్దస్పర్శరసరూపగంధములును, ననుకపదియునుఁ దనప్రకృతి గా నేర్పఱచి యందుభూతపంచక సమ్మేళనమున వానివాని సూక్ష్మాంశలచే దేహమునొకస్వరూపమేర్పఱచి యాశరీరమందు ప్రాణాపానవ్యానోదాన సమానములను ప్రధానభాగములుగాను, నాగకృకరకూర్మ దేవదత్త ధనంజయములను తత్సూక్ష్మభాగములుగా వాయువును పదిభాగములుచేసి యందుంచి యావాయువులచే దేహమునువిగ్రహమున కేర్పఱుపఁబడిన పైని చెప్పిన కర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియ కృత్యములను జరుపుటకు నవయవములను పేర నాపనియంగంబుల నిరూపించి వానిచే నాభూతకృత్యంబులగు తనాన్నాత్రరను భూతాత్మక దేహముచేతఁ జేయించుచు నాపదివా

ప్రతికార్యము వారికి సమర్పణచేసితిమను తంత్రమును సృష్టిపఱచుకొను
రు. అట్టివారిలో కొందఱు మహోదార్థ్యము కొంచెము తక్కువగాఁగల
వారు లింగాకారమును సూక్ష్మముగా నొకశిలలో నేర్పరచి వానికి
గుడికిమాఱుగా నొకకరండరూపమగు నొకమహారజత తామ్రాదిలో
హములతో నేదైన నొకదానిచే వారివారివిత్తానుసారమొక బహిరావ
రణమేర్పఱచి యాసూక్ష్మలింగము నాయావరణమునందుంచి దానికి
లింగకాయమని పేరిడి (లింగకాయమనఁగా గుడియు నందున్న దేవు
డును) దానిని, హృదయము జీవుఁడును పరమాత్మయునుండు తావుగా
వున హృదయగతమగునట్లు మెడలో నొకసూత్రముతో గ్రుచ్చి వ్రే
లఁగట్టుకొని నిత్యకృత్యములను దేవునికి నివేదించుచుందురు ఇదియె
ప్రధానమగు వీరశైవమతము. ఈవీరశైవులకు సమస్తము తమమెడ
లోనున్న లింగమూర్తియె"

ఇట్లని బహువిధములుగా సోదాహరణముగా సశాస్త్రయుక్త
ముగా వీరశైవమతసిద్ధాంతమును చేసియు, జైనులకది యెంతమాత్ర
ము బోధపడకుండుట "ఓ జైనులారా! మీకీ సిద్ధాంతము లేవియు
బోధపడవు. వలసిన నిదర్శనములు చూపెదను. చూడఁగలరా"
యనియడుగ వారు వీని నెట్లయినఁ జంపవలెనని యూహించి యొక
కర్కోటకాది మహావిషసర్పము వంటి విషముగల శుద్ధస్వచ్ఛమగు
తెల్లత్రాఁచుపాము నొకదానిని బట్టితెచ్చి యొకకుండలోనుంచి దాని
పైని మూఁకుడు మూఁతవేసె సభలోనికిఁ దెచ్చి "మీశివుఁడు సర్వాం
తర్యామి యంటివిగదా యీకుండ యందున్నాఁడా? అట్లున్న యెడల
దీనినుంచి మీలింగమూర్తి యాకారముతో నున్న శివునియాకారము
ను పైకిఁదీయు"మని గంభీరముగా బలికి ఇఁక నీ యుపాయమున
నాతఁడు తప్పక మరణించునను ధైర్యముతోననిరి.

ఆకుండ యందున్న పాము బుస్సుబుస్సుమని బుసకొట్టుచుఁ చప్పుడుపైకి విన్పఁబడునట్లు రోఁజుచుఁ దోఁకతో కుండను గొట్టుచు లోపల గడబిడఁ జేయుచుండుట సభాసదులందఱికి వినఁబడుచు నందు పామున్నసంగతి వారికి గోచరమయ్యెను. వారందఱు దాసయ్యతో" నిజముగా దానియందు పామున్నది. సాహసింపవద్దు. దానికాటుదగిలి విషమునఁ బ్రాణహాని సంభవించును వాదమింతటితోఁ జాలును. ఎవరి మతము వారిదేగాని యొకరిమతము నొకరవలంబింపనక్కఱలేద"ని దాసయ్యను బోధించుచుండిరి. రాజుభార్యయుఁ దనగురువున కోటమి సంభవించునని చిన్నబోయిన మొఖముతోఁ జూచుచుండెను. రాజుబహు గంభీరముగా దనగురువు గెలుచుననుధైర్యముతో భార్యముఖముచూచుచుండెను. అప్పుడు దేవరదాసయ్య సభాసదుల నవలోకించి "యీకుండయందున్న లింగమూర్తిని నేను బయటఁదీసెదను. నిజముగా నిందున్నవాఁడు సర్వాంతర్యామియగు మాలింగమూర్తిగాని పాముగాదు. అదియె నిజమైనయెడల నీరాజును వీరిగురువును వారియితరశిష్యప్రశిష్యులును నాకు శిష్యులై శివదీక్షఁ గైకొనియెదరా ? ఈవిషయము మీరుస్థిరపఱిచితిరేని నేనీప్రత్యయమును మీకందఱికిఁ గనఁబఱతు"ననియె. అంతనాసభికులు జైనగురువును రాజును దానికొప్పుకొనువారుగా నియమించి యొప్పుకొంటిమని వారిచేననిపించిరి. అంత దాసయ్య నిశ్చలచిత్తంబుతో 'శివశివేతిశివేతివా, భవభవేతి భవేతిభవేతివా। హరహరేతిహరేతివాహరేతివా। భజమనశ్శివమేవ నిరంతరమ్మ'ను శివమానసబోధ శ్లోకమునను సరించి సర్వదా సర్వకాలసర్వావస్థలయందు శివమతస్తత్వరుఁడై సమస్తచరాచర జంగమస్థావర స్వరూపములనెల్ల శివస్వరూపముగా భావించువాఁడు గనుక తొల్లియొక శివభక్తుని బలవంతముగా విష్ణ్వాలయమునకు రాజుతోడ్కొనిపోయి మీశివునకునమస్కరింపుమని విష్ణువిగ్రహము నగుపర్చి బలవంతపెట్టుటయు నాతఁడు

"వందే శంభు ముమాపతిం సురగురుం వందే జగత్కారణం। వందే పన్నగ భూషణం మృగధరం వందే పశూనాంపతిం । వందే సూర్యశశాంకవహ్నినయనం వందే ముకుందప్రియం । వందే భక్తజనాశ్రయంచ వరదం వందే శివం శంకరం॥" అని ధ్యానించుచు కన్నులుమూసి తెఱచుసరికి నక్కడ విష్ణువిగ్రహము లేక లింగాకారము పానవట్టసమేతముగాను సోమసూత్రముతోను ప్రత్యక్షమయినఁబు లనేక ధ్యానశివనిష్ఠాపరాయణుండై తన శివతన్మయత్వంబున నిశ్చయముగా

1 బ్రహ్మమురారి సురార్చితలింగం । నిర్మలభానుకశోభితలింగం।
జన్మజదుఃఖవినాశనలింగం । నౌమిసదాశివ పన్నగలింగం॥

2 భక్తజనార్చితపావనలింగం । భక్తహృదంతరభాసురలింగం।
భక్తమనోరథపూరకలింగం । నౌమిసదాశివ పన్నగలింగం॥

3 భక్తగణాశ్రయభావితలింగం । భక్తజనావన భావనలింగం।
భక్తజనస్తుతవర్ణితలింగం । నౌమిసదాశివ పన్నగలింగం॥

అను నీమూడుశ్లోకములచేత ధ్యానించి యొకబిల్వదళము చేతఁబట్టి
"త్రిదళం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచత్రియాయుధం । త్రిజన్మ
పాపసంహారం ఏకబిల్వం శివార్పణం ॥" అని కుండముమీఁత మూఁకుడుకొంచెమెత్తి యాబిల్వదళము దానిపై నిడినంతలో నదివరకున్న బుస్సురోఁజుట మొదలగు సంవడిలేక కుండనిశ్శబ్దమయ్యెను అదిచూచి సభికులును రాజభార్య దాసయ్య గెలుచునేమోయని కొంచెము ధైర్యపడనాగిరి. రాజును జైనులును తమకోటమి రాఁగలదేమోయని చేటమొగములు వేసిరి. ఇట్లు బిల్వదళము సమర్పించి దాసయ్య యొక్కపర్యాయము హుంకరించి పంచాక్షరీ మంత్రోచ్చారణపూర్వకంబుగా "నమోరౌద్రిలింగం నమస్స్వచ్ఛలింగం । నమశ్శుద్ధలింగం నమోబుద్ధలింగం । నమోజైనలింగం నమశ్శైవలింగం । మమప్రాణలింగం నమస్తే నమస్తే" అని స్మరించుచు మనస్సాష్టాంగ నమస్కృ

తపూర్వకముగా మూఁకుడుమూఁతఁదీసి క్రిందబడవైచి పడగఁబట్టి పా
మును జైనుఁడీయఁగా నందఱుఁ జూచుచుండ నాపాము సర్పాకారము
గా జైనుఁడువచ్చి దాసయ్యచేతిలో మంటిచేసి కూర్చుండుటకు చుట్టుచుట్టు
చున్నదేమో యనునట్లు గనిపించి తుదకు తనిచేతికి సరిపడు లింగంపాన
వట్టమునై చేతిలోనిమిడెను అదిచూచి రాజును జైనగురువును సిగ్గుప
డి దాసయ్యకు సాష్టాంగదండము పెట్టి తత్క్షణమె శివదీక్షఁబొందిరి.
తక్కినజైనులందఱు నొక్కమాఱు దీక్షఁబొంది లింగధారణముఁగావించి
రి.ఇట్లు జైనులు వేయుపశ్నల కుత్తరములిచ్చి గెల్చినయాస్ఫాటికశుద్ధ
స్వచ్ఛలింగమూర్తినచట నుత్తరేశ్వరుఁడను నామమునఁ బ్రతిష్ఠించెను.
ఓసీ, జైనా ! చూచితివా, మా దాసయ్య మీజైనులనెల్లగెల్చి వారి
నేమనూఱువసతులు తప్పించి శివభక్తులఁ జేసెను వింటివా వానిప్రభా
వము. మఱియు వినుము చెప్పెద.

నాచిదేవయ్యకథ

మాయిడిగెయను పురమున నాచిదేవయ్యయను శివభక్తుఁడుం
డెను అతఁడప్పురముననున్న జైనులనెల్లఁ బొరిగొనకగాని యీశ్వరుని
కుపహారంబియ్యనని బిరుదుమువలికి యాపురంబు విడిచిచని పండ్రెండు
దినంబులలో పండ్రెండు శివభక్తులఁ గూడఁబెట్టి వారును తాను
నామాయిడిగె పురంబుపై దాడివెట్టి ముట్టడించి యప్పురంబుననున్న
జైనులఁ బొరిగొనుటకు వారుదక్కఁ దక్కిన యాబాలగోపాలమును
వారిపై దాడిపెడలుఁడని చాటించి పురప్రవేశంబు సేయ నందున్న జను
లలో కేవినులను పేరుగల యొక జాతివారు లేచి భక్తనముదాయము
ను నిలిపి వారు పదిమందిమాత్రము పీ గావేశంబున జైనుల నెదుర్కొ
ని బాహాబాహి కేశాకేశిని ముష్టాముష్టినిట్లు మల్లయుద్ధంబునఁ గొం
దఱిఁబరిమార్చి పిమ్మట నాయుధహస్తులై తమశిరంబులు దామనతికి
గొని వానినెడమచేతం బట్టుకొని కుడిచేత నాయుధంబు ధరించి వీరా

లాపంబు లాకసంబుముట్టు చిట్టచివర కొక్కఁడును మిగులకుండునటుల నందఱు జయినులం గడతేర్చి తమ్ముఁజూచి జైనులు భయంబునఁ బాఱిపోవుచుండుఁ గాంచి పోనీయక క్రీడావినోదంబున నేడు నూఱు జైనవసతులలో జైనప్రతిమలున్న తావుల నాప్రతిమల తలలూడ్చి దానియందున్నలిపి యార్చి యందొక్క శివలింగంబును ప్రతిష్ఠించి యిట్టి జైన నిర్మూలంబుచేసి యాపగుగుఱు తమతలలు మఱల నట్టల పైఁబెట్టినమాత్రంబున నవియంటుకొని వారు జగజ్జెట్టులన ప్రమథగణ ప్రధానులై తత్పట్టభద్రులైరి నాచిదేవయ్య మహాత్మ్యంబు చిరకాల మునాఁటిదికాదు దరిమిలాదే నీవువినలేదా ? అని యటుండనిమ్ము. పాటివేల్పులని మీరు పాటించి కొలుచు మీ మేటివేల్పుల పాటులం జూచితివా ? పశువులగుమిమ్ము మాభక్తులు పఱచుపాట్ల కిదియొక వోద్యమా ? మీరింకను మాచే పంచత్వంబునొందఁ దర్హులు మఱి యు వినుబు

సోమన్న కథ

హులిగిరయను పట్టణమున సోమన్నయను నొకభక్తుఁడు వర్త మానభూత భవిష్యత్ జ్ఞానసంపన్నుఁడై శివభక్తి పరిపూర్ణుఁడై ప్రతి దినము ముప్ప్రొద్దును శివలింగదర్శనము చేయనిది భుజింపనను నియ మముగలవాఁడై యట్లు సేయుచునుండ నాతనికిఁ గన్నులుడుకులెత్తి తెరవలేక గుడికిఁబో నశక్తుఁడై మూఁడుదినము లుపవసించెనుగాని కన్నులు కుదురలేదు. ఆపురమున నాతఁడొక్కఁడు దక్క దక్కినవా రందఱు జైనులే. వారుగుమిగూడి యొకనాఁడాతని వంచింపనెంచి దు రాలోచనసేసి యాతనియొద్దకుఁబోయి ,,సోమన్నా ! యేలయిట్లు దిన దినము నుపవసించెదవు ? 'ఆయురన్నం ప్రయచ్ఛతి' యనివినలేదా ? అన్నగత ప్రాణమన్నము లేనిచోఁ బ్రాణహానివచ్చుఁ గనుక నేఁడుని న్ను శివాలయమునకుఁ గొనిపోదుమురమ్ము. నమ్ము. మనమందఱము

శ యూరివారము ఒకరికొకరు సహాయము చేసికొనకలేరు" దని నమ్మించి యాతనిచేయిబట్టి యందఱుఁ దోడరా నొక దొకపొన్న చెట్లవనములోనికిఁ గొని పోయి యట నొక జైనగురు ప్రతిమఁ జూపి చేతఁదడివించి యిదిగో! మీగుడిలోనికి వచ్చితిమి మీశివుని స్పృశింపుమని చేతికా ప్రతిమనందించెను వాఁడాప్రతిమమును దాఁకి లింగమూర్తియాకారమునఁ దనచేతికిఁ దగులునంతలో "శాంతం పద్మాసనస్థం శశధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం శూలంపాశంచఖడ్గం పరశుమభయదం దక్షభాగేవహంతం నాగంపాశంచఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశం వామభాగే। నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి" యని ధ్యానించునంతలో జైనులందఱుఁ బొక్కిపెట్టుచుఁ "గో" యని ఘోషించి "చాలుచాలు! మాజినేశ్వరుఁడు మెచ్చుకొని నిన్ను మాలోఁగలుపుకొనెను నేటినుంచి మాలోనొకఁడవై జైనుడవై బ్రతుకు" మనిరి అదివిని తోఁ ద్రొక్కఁబడిన త్రాచువలె బుస్సుమని లేచి "ఛీ ఛీ! పాపాత్ములారా! నేను మీజినేశ్వరునకు గినేశ్వరునకు మ్రొక్కితినా? శివాలయమున శివలింగమూర్తికి మ్రొక్కితిని రండీ యాలయంబులోనికి లింగమూర్తిదర్శనము మీకుఁగావింతు" నని బలిమిని గన్నులు తెఱచి చూచునంతలో దానున్న చోటె యాలయముగను దాస్పృశించిన జైనప్రతిమమె శివలింగమూర్తిగాను, చూచువారి కన్నులు మిఱుమిట్లుగొనినట్లు ప్రాదుర్భావమొందిన నాయాలయంబును లింగాకారమును జూచి జైనులాశ్చర్యభయపూరితులైరి. అదియె కదా నేటికిని సోమనాథదేవళమై హిందూదేశచరిత్రలో బ్రసిద్ధికెక్కి మహమ్మదీయుల దండయాత్రలో గొల్లపెట్టఁబడినది. ఆసోమన్నని మానుషప్రభావమునకు మాజినేశ్వరుడెసాక్షి. ముందుమాసోమన్న మీజినులకెట్లు గర్వప్రాయశ్చిత్తము సేసెనో! ముంజేతి కంకణమున కద్దమేల? మఱియు వినుము.

వైజకవ్వ కథ

పరమగేయను పురమున వైజకవ్వయను నొకశివభక్తురాలుం డెను. ఆమెభర్త జైనుల నాశ్రయించి వారిమతమవలంబించి వారితోఁ గలసిమెలసి తిరుగుచుండును. అతఁడొకనాఁడు జైనసమారాధనము సేయఁదలంచి, యింటవలయుషడ్రసోపేతములగు భోజనసామగ్రి సమ కూర్చి వంటచేయించి జైనులఁబిలువనరిగిన నతనిసతియు బహువిధపదా ర్థభోజనప్రియత్నమంతయుఁజూచి "బాహ్యుల కొఱకు నాయాహార పదార్థబాహుళ్యమంతయు వృథకదా? శివభక్తుఁడొకఁడైనఁగనఁబడ కూడదా! ఒక్కఁడైననుదొరికెనేని వానికిముందు భుజింపఁబెట్టి యులికి వేసి పిమ్మట జైనులకుఁబెట్టుదు"నని శివభక్తులకొఱకుఁ బరివరించుచు నెదురుచూచుచుండెను. భక్తమనోరథపరిపూరకుండగు భగవంతుఁడు తనభక్తురాలికోరికఁదీర్చుటకై యొక మునివేషమున రుద్రాక్షకిరీట భసితత్రిపుండ్రరేఖలతో నెదుటపడి "శంభో! శంకర! మహాదేవ! పార్వతీవల్లభా!" యనుచునిలిచెను వైజకవ్వయాతనికి సాష్టాంగంబొ నరించి లోనికిఁదోడుకొనిపోయి తొందర తొందరగా స్వామీ! నామ గఁడు దుర్మార్గుఁడు జైనులను బిలువఁబోయెను. అతఁడు రాకముందు స్వాములవారు భిక్షగైకొని తృప్తిగాభుజించి విజయంచేయుఁ"డని వడ్డింపఁగా నాకపటమునియుఁదినుటకారంభించి నిమిషమాత్రమున నామె యొడ్డింప నాప్రయత్నమంతయుఁ దాభుజించి జైనులకొక బలు స్సాకైన లేకుండునటులఁ జేసి యామెభర్తవచ్చువంతలో నదృశ్యుండ య్యెను భర్తవచ్చిమఱుఁగుపడినమునిఁజూచి మఱిఁగానలేక భార్యపై గోపించి "యోసీ! దుశ్శీలా, నామతమునకు విరుద్ధమగుమతమవలంభిం చుటయెగాక నన్ను వానికొంపగూలెనన్నటులనే నలిప్రయత్నమున స పాథించినరుచ్యంబులగు భోజనపదార్థములన్నియు నొకమునివరుపాల గావించి వాని నెందుదాచితివిచూపవే, లంజా, లండీ, లంకులాడీ, ఆ

కుమగనికిఁబెట్టి వానిని దాఁచుకొంటివా! పూర్వము సప్తమహర్షులవంటి యేడుగురు బైరాగిమతస్థులు తమభార్యలు వ్యభిచరింతురని వారలఁ దమ కమండలువులలో దాచుకొని మోయుచుండుదురు. వారొకయూరనొక గృహస్థునియింటి కతిథులై యేగి యరుగుపైఁగూర్చుండ గృహమేధి యింటనున్నవారికి లెక్కప్రకారము విస్తళ్ళు (భోజనపాత్రలు) కుట్టియు బైరాగులకేడు విస్తళ్లు కుట్టఁగా వారు యజమానునిఁజూచి "అయ్యా! మేమేడుగురము కాము పదునలుగురము మేము గృహస్థధర్మమందున్న వారము. మాభార్యలు మాతోనున్నవా" రని కమండలువులలోని భార్యలను బయటవెడలించి చూపిరి. ఆవాస్తవ్యుఁడది గని యాశ్చర్యపడి పదునాలుగు విస్తళ్ళను కుట్టెను. ఆభార్యలేడుగురు భవనభర్తంగని నమస్కరించి "అయ్యా! మేమేడుగురమె కాము మఱియేడుగురు మాతోనున్నవారు. వారు మామనఃప్రియులు. మేము కులటాధర్మమందున్నవారము. కులటయనగా తన వివాహితభర్తకు శుశ్రూషసేయుచు నాతని కేలోపము లేకుండ నాతని సంరక్షణసేయుచు దదాజ్ఞాబద్ధయై లేశమైన నాతనియందు నాదరభావము లేక కర్మవశంబుననైన జాతిభేదమున నొండొరుల స్త్రీపురుషజాతులు భిన్నములైనందున వానివలన నింద్రియసౌఖ్యము వడయలేక దానికొఱకొక సజాతీయుడగు పురుషు నేర్పఱచుకొని వానితో నొక్క రాత్రిపూటమాత్రము భర్తృశుశ్రూష పూర్తియై భర్తృపదసేవ నొనరించి యందువలన నాతండు నిద్రింపగనే మేము మేలుకొని మఱల వానిని దాచుకొనుస్త్రీ. మేముట్టికులటలమె. మీపురుషులు మాకొప్పులలో నున్నవారు చూడుమని కొప్పువిప్పిచూపిరి. అందు నేడ్గురుపురుషులుండుట జూచి యాశ్చర్యపడి "మహామాయా మహాసత్వా మహాశక్తిర్మహామతి" యనునటుల మహాశక్తిస్వరూపము స్త్రీయని చెప్పినవాడు వెఱ్ఱివాడా? "కృతేతు రేణుకాశక్తిః। త్రేతాయాంశక్తిర్జానకీ। ద్వాపరే ద్రౌపదీశక్తిః కకా

శక్తి గృహేగృహే" యనుటయును వాస్తవయె. ఆమహాశక్తు లెట్టుల
ము కొప్పులలో అంకుమగల దాచికోయట్లనే నీవును నీఅంకుమగని కొ
ప్పులో దాచితివా" యని కొప్పునట్టియూడ్చి అచ్చుకులాగి యీమహాశ
క్తినిజూచితిరా యేనూరు జైనులకు జేసిన ప్రయత్నమంతయు నొక్క
అంకుమగనికిబెట్టి వానిని దాచుకొన్నది ఇట్టిశక్తికట్టి భోక్తాంశగల పు
రుషుడెగావలె గాని నేనేపాటివాడను. ముందుదు నేడు దీనియూపుమా
పెద" నని కాలఁజేతఁదన్నుచు, నేలనీడ్చుచు, చెట్లరాయుచు నరుగుపై
నుండి నేలఁబడవైచుచు బొర్లించుచు బొర్లించుచు నోడలరక్తధారలు
గారుచుండగా నిష్కరుణముగా బాధించుచుండెను గాని యామహా
సాధ్వి తృణమాత్రమైనను భయములేక క్లేశమునొందక తొల్లి ప్రహ్లా
దుఁడు తండ్రిసేయు మారణప్రయత్నముల నన్నిటిని సైచినట్లు తనమ
గడు సేయుశిక్షలుసైచి "పార్వతీశా! శంభో! శంకర, దీనదయాపర,
భక్తపరిపాలకా నీవాపిరి కాపాడు భారమునీయది" యని ధ్యానించు
చుండెను అప్పుడు సాక్షాత్కారింపగు భవానీభర్త తొల్లిపట్టన్నచేత
సంగవిముక్తుని రావజట్టికి తట్టపట్టుకొనిపోయి మన్ను మోసిన వందము
న నందమగునొక బుడతవటుగు వేసముదాల్చి యాసమ్మర్దములో నా
యవ్వాకడ్డుసొచ్చి యామెపై భర్తచేయు గ్రుద్దులు దెబ్బలుమున్నగునవి
యామెకు దగులకుండునటుల సేయుచు నడచుచుండ జైనులువానినిగని
"యోరి వడుగా! కడకుఁబోరా' యని యతనిపై దెబ్బలు వేయజొచ్చి
రి ఆదెబ్బలువానికిఁ దగులక రాజభటులకు దగులుచు వారలం గొలఁదు
గజేయుచుండుటయు నానైజకవ్వాకొకటియుఁ దగులకుండుటయు జైనుల
లోనొక బుద్ధిమంతుడు గనిపెట్టి యామెకు నీవొనరించు శిక్షలన్నియు
బూడిదవెల్సిన నేయిచందమయ్యె ఈమె దైవభక్తియుక్తురాలు. నీవు
ల్లనియెడల నీమె నొలఁగఁబొమ్మనుము గాని వ్యథాయాసము గలుగఁ
జేయకుమని యామెభర్తకు బోధించి వానిచెలిపిడిఁ విడిపించి "యమ్మా!

నీమగఁడు నిన్నొల్లఁడాఁ దేనిబో" యన్నని విడిపించెను. అంత నాకాంతామ
ణి నిశాసమయంబున నెందుఁబోదునని దారింబోవుచు నటనొక జైనా
లయం బొకటి గనఁబడినది. శివాలయంబని భావించి యందుఁబ్రవేశించి
యందున్న జినప్రతిమ నొకదానిని లింగాకారముగాని యాలింగము
ను గౌఁగిలింపగా నదినిజముగ లింగమూర్తియయ్యెను జైనాలయము శివా
లయమునైనది. ఇట్లు వైజకవ్వభర్త శివమత విరుద్ధమార్గప్రచారియై
తన్ను విడనాడినను దాను శివమతస్థురాలై తొల్లి మునులభార్యలలో
నాలాయనియు ననసూయయు భర్తలచేవిడువంబడి శంకరుభక్తురాండ్రై
సద్గతినొందినట్టుల నీమెయు నట్లు సద్గతినొందెను. మఱియొక్క విశేషము.

తిలకవ్వ కథ

తొల్లి తిలకవ్వయను నొకవనిత శివభక్తురాలైయుంట నామె
మగఁడు తానవలంబించిన జైనమతము నేలయవలంబింపగూడదని
మతవిరుద్ధమార్గస్థురాలగు నామెనువధింప నుంకింప భయముననామె
పాఱిపోయి యొక దేవాలయముసొచ్చి యందున్న లింగాకారము వెనుక
దాఁగెను. వాఁడును తోడనె వెంబడి యామెనులాగి చంపువాఁడై కేశ
ములను బట్టిలాగగా మగవాఁడై పోయెను. శివభక్తిప్రభావము చూ
చితివా? అట్లనే భక్తిప్రాబల్యముచేత వైజకవ్వ శివుని దనవశముచే
సుకొన్నదని జనులాడఁగ నేఁడు ప్రత్యక్షముగ జూచితిమి. ఆవైజకవ్వ నిర్మ
లభక్తికి మెచ్చి ప్రత్యక్షమైన యీశ్వరుడు వైజనాథుడను పేరుతో నేటి
కిని బరివనిగపురమున వెలసియున్నవాఁడని జనులు బహుముఖంబులనా
డుకొనుట నీవు వినలేదు రాజైనుడా? పూర్వుల చరిత్రములిట్లున్నవి.
వారిదాక యేల? ఇప్పుడు మీయాటోపమడఁచుటకు మేమే చాలుదుము.
మహాకారుమిమ్ము ననేకులవాదములకు బిలువబంచి గెలుచుట చూచు
చున్నారుగావా? ఇట్లనిపలుకుచున్న యేకాంతరామయ్యకు జైనుడిట్ల
నియె—"ఋషభమతమె యాదిమతమని నిదర్శనములతో స్థిరపఱుపగల

చేసి యట్లుసేయుము. కాదేని మానముద్రవహించి యూరకుండుము," అనుటయు రామయ్యవానితో "ఓరీ, జైనాధమా ! నీకేమి నిదర్శనము కావలెను. పద చూపెదను మీజినేశ్వరుని ప్రతిమ శతఖండములై కూలిపోవు నింతకన్న మఱేమికావలెను ?" అనివానిని మఱికొందఱు జైనులను తోడ్కొనిపోయి యాప్రతిమదిక్కు తీవ్రదృష్టితో జూచున రికి నదినూఱువ్రయ్యలై యొఱఁగిపడెను. ఇటులనె జైనుల పదునేను విగ్రహములను రూపుమాపి వానిని నొకవజైనులనుద్దేశించి "యోరీ ! చూడు మిదిగో నిప్పుడే నాశిరంబీశ్వరునకు సమర్పించి యేమఱపము లట్లనెయుండి మరల నాశిరంబు నేను బొందెద అట్లుసేయకుంటి నేని మొదటదమకరుకు శిష్యుఁడను గాను ఈశ్వరభక్తుఁడనుగాను. ఈయూర నున్న మీజైనులనెల్ల గాఱద్రోల నామదినిశ్చయించితి" నని బిగ్గఱగా జెప్పునంతలో జైనులందుకొప్పుకొని యొకవంక నిలిచిరి. బసవేశ్వరులవా రును వానిభక్తిదార్ఢ్యమున కచ్చెరువంది వానికడనె నిల్చియుండెను. బిజ్జలరాజును చూచుకుతూహలముతో వచ్చి చూచుచుండెను. పురజ నులెల్లఱును కూడ నేలయీనినట్లు వచ్చియుండిరి. అప్పుడు రామయ్య యొకవాఁడియైన కత్తిని కుడిచేతఁబట్టి యెడమచేతఁ దనకేశపాశముబ ట్టుకొని పెద్దయెలుంగుతో "ఇదిగో నాశిరం బర్పించుచున్నవాఁడనని" యాదఱకు నిటఁజెప్పి కుడిచేతిఖడ్గముతో నొక్కవ్రేటున దనశిరంబు దేహమునుండి బాపి యెడమచేతబట్టుకొనెను. అప్పుడు మొండెమట్లనె నిలిచి మందహాసము చేయుచుండెను. బసవేశ్వరుల వారేకాంతరామ య్య యంతభక్తుఁడు మఱిలేఁడని పొగడెను. పురజనులందఱు కెవ్వునఁ గేకవేసి "భళిర ! యేకాంతరామ నీభక్తికి నీవేసాటి" అని చప్పట్లు వాయించుచు తాళములుగొని యవివాయించుచు గీతములంబాడుచు నాట్యమాడఁదొడఁగిరి ఏకాంత రామయ్య మొండెము కుడిచేతఖడ్గము ను డాచేత శిరంబును బట్టుకొని మందహాసముసేయుచు నడుగుతప్ప

కలయుకుననుగుణ్యముగా నడుగులువేయుచు సింహనాదము సేయుచు
నాట్యమాడుటఁగని యుండినజనులందఱు నానందాశ్చర్యరస నిమగ్నులైరి.
ఇట్లేడు దినములవఱకు నా యేకాంతరాముని మొండె మాస్థితిలోనె
యూరెల్లఁదిరిగి యెనిమిదవనాఁ డుదయమున శివాలయమునకరిగి తోడ
నేగిన యనేకజైనులను వలచేతనున్న కత్తితో సైగచేసి సరిగానిలుచుం
డని చెప్పినటులవారికి ద్యోతకమగునటుల నొనర్చి వారట్లునిలుచుండఁ
దా చేతనున్న శిరమును మీఁదికెత్తఁగా నాశిరము జైనులను బిగ్గఱగా
"ఓ జైనులారా! చూచితిరా నాప్రభావము. నేనన్న యేడుదినంబులు
గడచినవి మఱల నా మొండెమునకు నేనదుకుకొని మీతో బహులగా
ముచ్చటించెదను చూడుఁడని వారలుచూచుచుండ కబంధమునకు శిరం
బుడిగిలించిన నదికొంచెము మొటిగియున్నను తొందరచె నట్లనె యంటుకొ
నిపోయెను. పిమ్మట నేకాంతరామయ్య మరల మందహాసము చేయుచు
"ఓ జైనాధములారా! చూచితిరా, నాశిరంబును మఱల నేఁబడసితిని
ఇది కొంచెము మొటిగియున్నది. అది నాబుద్ధితక్కువవలన నట్లుకాలేదు.
పాపాత్ములగు మీముఖములు చూచుటకు నాకిష్టములేదని లోకులకెల్ల
ను వెల్లడిసేయుటకొఱకె నేనట్లుడిగితిని ఇఁకనైన సిగ్గుపడి జయపత్రి
కయిచ్చి లేచిపొండు" అని యందఱమును గదలించి యాలయంబులోనికరి
గెను. జైనులుసిగ్గుమొగంబులతో జయపత్రిక రాజుచేతఁబెట్టి తాము
ను శివభక్తులయి యాపట్టణములోనే యుందుమని మొక్కిపెట్టగా నే
కాంతరామయ్య యనుమతిని రాజు, వారలఁ దనకళ్యాణపురమున నిలి
పెను. కోఱలుతీసిన పామువలె నోడినవా రెచటనున్న నేమని రామయ్య
వారల నుండుడనెను. బసవేశ్వరులవా రేకాంతరామయ్యను రెండవ
యీశ్వరునిగాభావించి సేవించి యాతనివలనఁ దత్త్వోపదేశమునుబొంది
యాతనిసేవించుచు దనయొద్దనే యుంచుకొనెను. రాజును పరమాశ్చ
ర్యభరితుండై యేకాంతరామయ్యను బసవేశ్వరుల కప్పగించి "బసవ

మంత్రీ ! యీరామయ్యసేవ నాకుమాఱుగా నీవే సర్వదాచేయుచుం డుము ఈతఁడేమనకు బ్రత్యక్షదైవము పరశివుండు. మనసంగబసవే శ్వరుఁడు " అనిచెప్పి యంతిపురంబున కరిగెను. జైనులు రామయ్యకు బా దాక్రాంతులై శివభక్తులై యాతనినే శివునిగా భావించుచు నాప్రా లునని నివసించియుండిరి. ఈయేకాంతరామయ్య చరిత్రమువిన్నను కో రికతో వ్రాసినను పెరభక్తులకుజెప్పినను మారీభయామిమారక రోగభ యమును చోరభయమును క్రూరమృగభయమును దుష్టవిషసర్పభయం బును శత్రుభయమును నానావిధమగు ననారోగ్యభయము నపమృ త్యుభయమును తొలంగిపోవుటయెగాక యట్టివార లాయురారోగ్యైశ్వ ర్య పుత్రపౌత్రప్రపౌత్ర సంతతితోఁ దమయిచ్చవచ్చినంతకాల మిచట నఖవృత్తినుండి పిమ్మట స్వచ్ఛందవృత్తిని దివ్యవిమానముపైనిఁ దమ పూర్వాపదవంశస్థుల నూటయొక్కతరములవారిని వారివారి సకలపరి వార సమేతముగాఁ గైలాసమునకుఁ గొంపోయి యచట శాశ్వతపదవి ననుభవించుచుందురు

పోద్దలదేవు బాచయ్యకథ.

మఱియు నీ ధరామండలమున బిజ్జలరాజునొద్ద నీ పోద్దలదేవు బాచనార్యుఁడను మంత్రిపుంగవుఁ డొకఁడుగలఁడు అతని సుగుణాతి శయములు నతిశయోక్తి లేక వర్ణించు టిమన్న నొక గ్రంధసంపుటము సాలదు అతిశాంతచిత్తుఁడు, ఇంద్రియనిగ్రహుఁడు, అరిషడ్వర్గమును జయించినవాఁడు, వేదవేదాంగపారంగతుఁడు, బుద్ధియందు బృహస్పతి యు, భాషయందాదిశేషుండును, తపశ్శక్తియందు విశ్వామిత్రుండును భోగమం దింద్రుడును, దానమందు బలిచక్రవర్తియు. బ్రహ్మజ్ఞాన మందు సనకసనందనాదులును, వేదములందు బ్రహ్మయు, పురాణము లయందు వ్యాసమునీంద్రుడు, తర్కమందు గౌతముండును, వ్యాక రణమందు పాణినియు, జ్యోతిషమందు సిద్ధాంతవేత్తృ కర్తృత్వముల

కదిప్పాతలగు నృసింహ సూర్యచంద్రాదులును, వైద్యశాస్త్రమందు ధన్వంతరియు, రతికళాశాస్త్రములయందు వాత్స్యాయన కొక్కోక జయదేవులును ఛందోనీతిశాస్త్రములందు కవియు, సర్వజ్ఞత్వమందు నందికేశ్వరుఁడు, ఏకలింగనిష్ఠయందు భృంగియు, రౌద్రంబున వీరభద్రుండును, సాత్వికంబున గణపతియు, రజోగుణంబునఁ గుమారస్వామియు, కీర్తియందు పృథుదధీచ్యాదులును తనకీడుగారనఁ బ్రసిద్ధికెక్కినవాఁడునై యేకశివాచారతత్పరుఁడై, వీరశైవప్రధానుఁడై పరమశానలంబక మత్తేభ మదకంఠీరవుండునై కల్యాణపురమునందె బిజ్జలదేవుప్రధానమంత్రియై యుండి ప్రతిదినమునను, సౌరాష్ట్రనగరమునకుఁబోయి రాత్రిశివరాత్రిగా బాలించుచుండును పామరులకు యేఁడాదికొకరాత్రి శివరాత్రిగాని, శివభక్తులకుఁ బ్రతిరాత్రియు శివరాత్రియే. ఇట్లుండ నొకనాఁడు నిజమైన శివరాత్రియేగుదెంచిన బాచయమంత్రి రాజనుమతిఁ బోవలెనని యెంచి ప్రభుసముఖమునకుఁబోయి, సౌరాష్ట్రనగరంబున కేగి శివరాత్రిఁ బాలించుకొని వచ్చెదనని యనుజ్ఞనడిగెను. రాజు మంత్రింగని నేఁడు నీవు పోవుట కెంతమాత్రము వీలుపడదు. పనిచాలగలదు. ధనధాన్యభాండాగారమున జమాఖర్చుచూచుకొని మనపురమున శివరాత్రిపనులు మామూళ్ళ జరిపింపవలసియున్నది అదియంతయు నీతలన పెట్టినవాఁడను. నీవుపోయిన నాపనిజరుగదు. ఒక్కొక్కతడవ కొక్కపనిగాని రెండు పనులొక్క సమయమున సమకూడునా? ఒకటి రాజసేవకాకున్న దైవసేవ కావలెనుగాని "అవ్వ బువ్వ" యనునటుల రెండును కావలెనన్న నెట్లుసమకూడును? బాలెంతరాలికి లంజెతన మెట్లు సేయనగును? బాలెంతితనము దీరిన వెనుక గదా ఆలలంజెతికములోనికి దిగవలెను. అట్లున నీరాజసేవపూర్తిగా నెఱవేర్చి పైని సేవకుఁబొమ్ము కాదేని మాదొడ్డకొలువు చాలించుకొని పోవలెనన్నఁ బోవచ్చును. నీస్థాన

మాన మతిరెయొకనిని నియమించుకొని పనిజరుపుకొందును. ఇంతయేల! ఆసౌరాష్ట్ర శివుఁడె చటికివచ్చెనేని నీవ్రుక్కరుండవు కావు మనమందఱము మహావైభవముతో నిటనే సేవింతము" ఇట్లని యూఁతిమ్మ నృపవాక్యములవిని బాచరాజు తనమనంబున నొక్కింత విచారము కలిగించుకొని యీరాజాపకలబుద్ధి విన్నవాఁడు నామతవిరోధులెవ్వరో యీతనికి బోధించిరి లేనిచో నిట్లాడునా? ఇతనిమాట పెడచెవిఁబెట్టి నాకు, బోవడగదు. అట్లు నేసితి నేని మూర్ఖుఁడ ననిపించు కొందును. గనుక రాజు సెలవిచ్చినట్లు సౌరాష్ట్రవిభుఁడు నేఁడిచ్చటికే వచ్చి నాచేత కొలిపించుకొనును కాదేని నన్నుఁ దన సదనమునకుఁ గొనిపోవునుగాని నానియమము చెఱచునా?" అని ధ్యాననిశ్చయముతోఁ బోక నిలిచెను ఇట్లు నిలిచి ధనధాన్యముల జమాఖర్చు వ్రాసుకొనుచు ధనము లెక్కపెట్టుచు ధాన్యము శివాలయంబులకు వంటవారికి వారివారి మామూళ్ళ ప్రకారము కొలిచి పళ్ళుకొలఁది నిచ్చుచున్న బాచామాత్యునొద్దకు నొకభూపచిత నొకనందికేతనముగల చేటుబట్టివచ్చి యాలేఖ నతనిచేతికిచ్చె «నేను సౌరాష్ట్రసోమనాధుని పరిచారికుఁడను. నేఁడు శివరాత్రి. స్వామివారిటకు వేంచేతురు సాయంసంధ్యాసమయమున నిట నామూలగాదె బుట్టక్రింద సోమనాధలింగమూర్తి యావిర్భావకుగుదు. గనుక నాగాదె నొకమూలకుఁద్రోయించి కనిపెట్టిచూచుచుండుఁడు. మీకు చూచుచుండఁగానే తటాలున నొక్కమాఱు లింగాకారము గుబుక్కునఁ బైకిలేచి నదోభిషేకోచితముగా సోమసూత్రసహితముగా నమరియుండును తప్పక నేఁటిసాయంకాలము సోమనాధుఁ డిచటికరుదెంచును. కాచియుండుఁడో కల్యాణపురజనులారా!" యని మేఘగంభీరస్వరంబునఁ బురజనులకెల్ల వినఁబడులాగున నొకసింహనాదంబు సేసి యందఱు చూచుచుండఁగానె యదృశ్యుఁడయ్యె. పురజనులందఱదిగని «యోబాచామాత్యా! యీవచ్చినవాఁడు కేవలపు

నుష్యమాత్రుఁడుగాఁడు. పరిచారికవేషమునఁ బురహరుండగు సోమ
నాథుఁడే యిటకేతెంచి తన భవిష్యదాగమన ప్రకారంబు మనకువెలి
బుచ్చి వెళ్ళిపోయినవాఁడు. ఏలయట్లు నిశ్చేష్టితుఁడవై యోచించెదవు?
తప్పక స్వామివిచ్చేయును. భక్తవత్సలుఁడగు భగవంతుఁడు భక్తుల
యిండ్లకుఁ బోవుట యొక గొప్పపనిగాదు. మున్ను గుండయ్యభక్తికిమె
చ్చి వానియున్న సదనమునకుఁ దాఁబోయినవాఁడుగాఁడే యీశ్వరుఁడు?
నీభక్తికిమాత్ర మేమిలోటు? అంతకన్న వేయిమడుంగులెక్కుడని చెప్ప
వచ్చును. ఏలయన స్వామి యితరభక్తులయిండ్లకుఁ బ్రచ్ఛన్నవేషమునఁ
బోయి వారికిఁ దననిజరూపు చూపక సేవచేయించుకొని పిమ్మట సా
క్షాత్కారములఁ జూపెను. నీవిషయములోనో, ఇపుడో వచ్చుచున్నా
ను. నానిజమగులింగాకారమున సాక్షాత్కరించెదను. కాచియుండు
మని ముందుచెప్పి పిమ్మట వచ్చుచున్నవాఁడు. గనుక నీపుణ్యము
వంటిపుణ్యము మఱియెవ్వరును జేసియుండలేరు. లౌకికవ్యాపారము
వేగఁ దుదముట్టించి స్వామిపూజకు వలయు పదార్థముల నాయత్తప
ఱచి గాడె బుట్టఁదొలఁగించి స్థలశుద్ధిసేసి నీవును నీమిత్రులును నాఁటి
మంత్రులును రాజును కాఁచియుండుఁ"డని వేవిధంబుల నాతనిఁగొని
యాడుచుండ లెక్కజమాఖర్చు వేగమ పూర్తిచేసి రాజునొద్ద సెలవు
తీసికొని పురములో శృంగారింపఁబడి జనంబుల కాజ్ఞాపించి బిల్వపత్రి
పుష్పఫలాదులను గొనితేరఁ దగువారల నియమించి గాడెచుట్టు దీసి
న స్థలమునలికించి ముగ్గులువేయించి పంచవర్ణచూర్ణమున రంగ
వల్లిగావించి స్నానకృత్యంబునకుఁ దాఁ జనునంతలో సూర్యాస్తమ
యమై యపరగోళపరిపాలనార్థమై రవి యేగెను అప్పుడు బాచయ
మంత్రియు నితరమంత్రులును, బసవేశ్వరులవారును రాజును పుర
జనులును 'స్వామి యెప్పుడువచ్చును. ఎప్పుడు మేమంచవఱము నేక
ముఖంబుగా భృంగారానీత శుద్ధజలంబుల లింగోద్భవకాలము పర్యంత

మభిషేక మొనర్చి హాలాహలభక్షణ మాత్రమునఁ గలిగిన తీవ్రతాపో
శమనంబు గావింతు"మనుచు నొకరినిమించి యొకరుఁ సూచుచుం
డఁగా నాకసంబున దేవదుందుభు ల్మ్రోగుచుండఁగా వానిధ్వనులు
"అదిగోవచ్చె నిదిగోవచ్చె" నను ధ్వనులు వినఁబడులాగున వారి
మనంబులకుఁ దోఁచుచుండ నొక్కలిప్తమాత్రమున నందఱు సూచు
చుండఁగానె తనకై యలంకరింపఁబడిన గాదె బుట్టక్రింద భూభాగ
మున భూమిబ్రద్దలు సేసికొని యేకశిలాస్వరూప సోమనాథలింగమూ
ర్తి లింగాకారముపైకిఁ దోఁచి కనిపించఁ జూచినవారెల్ల రాశ్చర్య
రసనిమగ్నులై చేతులుసాచి మ్రొక్కుచుండ ముందుగారాజు సమీ
పించి లింగమూర్తికి సాష్టాంగదండ ప్రణామంబొనరించి నిలుచుండ
బురజను లొక్కరొకరే యేగి మ్రొక్కుచుండ నాయాశ్చర్యకృత్యము
నకు బసవామాత్యుం డమందానందమునొంది బాచామాత్యు ననేక
విధంబులఁ గొనియాడెను అప్పుడందఱు నేకముఖంబునఁ "దొల్లిసిద్ధ
రామయ యను భక్తుఁడు శ్రీశైలమునకేగి శ్రీమల్లికార్జునస్వామి
వారి ననేకవిధంబులఁ బ్రార్థించి తనయున్నచోటునకుఁ గొంపోవఁ
గలిగెను గాని యిట్లురమ్మని తానపిలువకుండనే యిదిగోవచ్చెద నని
ముందు కింకరకృత్యంబుగా వార్తనంపి పిమ్మట గాదెబుట్టయున్న చోట
నావిర్భవించునట్లుగా నిట్లు తనయున్నచోటికి నీశ్వరు రప్పించుకొనిన
మా బాచామాత్యునివంటి భక్తపుంగవులు మరెందుగలరు ? అని
బాచరాజును కీర్తించిరి. అంత రాజాసోమనాథునకు గొప్ప యాల
యము మణిస్తంభరత్నగోపుర కుడ్యమంటపసింహాసన ద్వారాదులతో
గడురమ్యముగాఁ గట్టించి నిత్యభోగపూజాభిషేక ధూపదీప నైవేద్య
ములకుఁ దగువసతి నేర్పఱచి యనేకులఁ బూజారుల నియమించి
తాను ప్రతిదినముఁ దద్విధం బరయుచుండెను,

ఇట్లు పరమతసాగర కుంభగంభవుండగు బాబామాత్యుని లోకు లెల్లరుఁ గీర్తించుచుండ రాజు శివకేశవులయందు దనకుఁగల సమత్వంబు లోకులకుఁ దేటపడునట్లుగా నా బాచయమంత్రి వీరశైవత్వము నట్లె యెఱుంగఁబడునట్లుగాను తత్క్షణమె యొకవిష్ణ్వాలయముఁ బ్రతాపనారాయణపురమునఁ గట్టించి యందు బ్రతాపగోవిందుఁడను పేర నొకవిష్ణువిగ్రహంబు చెక్కించి మంచిముహూర్తమునఁ బ్రతిష్ఠగావించి యెల్లరు సేవించుచుండ దానచ్చటఁ గొలువుదీర్చియుండి నలుగడలంగల యఁదిలకించి వచ్చియున్న యందఱి తనపురజనులతో నిట్లని ప్రసంగించె "అందఱు వచ్చియుండ మనబాచరాజచ్చటికి రాలేదు. కతంబేమియై యుండు? తాను వీరశైవుఁడనియా? యీగుడి నేము నిర్మించి ప్రతిష్ఠించినట్లు దానెఱుఁగఁడా? యెఱిఁగినేని విష్ణుమతస్థుఁడు గాకపోవుటచేఁ దనశైవమునకు హానివచ్చుననియా? లేక మాకొలువు చాలించుకొనెనా?" యని యనేకవిధంబులఁ బలవించి కటకటంబడుచుండ విని బసవేశ్వరులవారు రాజుతో నిట్లనిరి

బసవేశ్వరులవారు బిజ్జలరాజునకు ఘంటకర్ణాది శివభక్తుల చరితంబు సెప్పుట

ప్రభువతంసమా! బాచయమంత్రి చరితంబు సంపూర్ణముగా దా రెఱింగియు నిట్లాగ్రహపడుట న్యాయమా. ఆతండు తమకొలువేల చాలించుకొనును? మీరానతిచ్చినపని యెన్నఁడేనిఁ జేయక జవదాటెనా? మీయందనాదరభావము గనఁబఱచెనా? వీరశైవులకు ముఖ్యమగు శివరాత్రిదినమున దానేఁటేట దినదినము నియమముగాఁ బోవుచుండెడి సౌరాష్ట్రసోమనాథుని దర్శనమునకు మీరువద్దన్న తత్క్షణము మానివేసి మీయాజ్ఞానుసారముగా నాభగవంతు నెమనపురికి రావించి సర్వదా యాతని దర్శనము మనకెల్లరకబ్బునటుల చేసిన మహానుభావుఁడు. అట్టి వీరశైవుఁడై యుండి కరలింగపూజానిష్ఠులగు శివభక్తులలో న

గ్రగణ్యుఁడై తన మతమునకు విరుద్ధముగాఁ బరదైవదర్శనమున కెట్లువ
చ్చును. అట్టి వీరశైవులు పరదైవ ప్రశంస చెవులవిందురా? ఇట్టియా
కారములం గనులఁ గందురా? వీరశైవుల చరిత్రంబు తావకమ
నోగతం బయ్యెనేని గాన బాచయామాత్యు నిట్లు నిందిం
పరు. వినలేదా, తొల్లి బాచేశ్వరుఁ డేకశివాచారపరాయణుండు, శివ
నామోచ్చారణ శివపూజ శివదర్శనము తప్ప తుదకు శివుని యర్ధాంగి
యగు దక్షసుతను సైతము లక్ష్యము సేయనివాఁడు శివుని వామాం
గమునఁ బార్వతి యుండుటచే నాభాగము తనకుఁ బూజార్హము
గాదని స్త్రీరూపమగు నావామభాగము మాని పురుషరూపమగు
దక్షిణభాగ లింగమూర్తినే తన కరమున నిడుకొని పూజించుచు శివ
దర్శనమున కాలయమున కేగునపుడు వామభాగ సమీక్షణంబు మా
ని దక్షిణభాగమునకె పోయి యాదిక్కు నమస్కరించి దర్శించి వచ్చు
చుండెను. ఇట్టిది కదా యేకలింగ శివదీక్ష. మఱియు ఘంటాకర్ణుఁడను
నొకభక్తుఁడు తన రెండుచెవులకు రెండుగంటలు వ్రేలఁగట్టుకొని వాని
సర్వదా మ్రోగునటులఁ జేయుచు నితర దైవనామంబులు తత్ప్రశం
లుఁ దనచెవిని బడకుండ నేకశివాచార తత్పరుఁడై శివభక్తిసమ
గ్రత్వంబున ముక్తిం గొనఁడె? మఱియు నఱువదిముగ్గురు తొంటివీర
శైవుల కాచార్యుండై మహేంద్ర మంగళపురమున యఱియమాఖ్యాతఁ
గీర్తింపఁ బడు నొక వీరశైవుని చరిత్రము బహుచోద్యము. దానిఁ
జెప్పెద వినుము.

ఆతండు శివనామముఁ దప్ప నితరదైవనామము దనముందఱ
నేరును వక్కాణింపఁగూడదు. అట్లుచ్చరించిన వాని తలఁదునిమెదనని
యొకయుగ్రవ్రతము బట్టియుండెను. అట్టివాని యింటికొకనాఁడొక
బ్రాహ్మణభిక్షుఁడు భైక్షార్థంబు శివనామోచ్చారణంబు సేయుచు
నరిగిన నాయింటిగృహస్థు గని తానుస్వయముగా భిక్షఁగొనివచ్చి యత

ని జోలిలో నైచుచుండఁ గొంతయన్నము నేలవడియెను. అదిమాచి యాభిక్షుఁడన్యదైవ నామోచ్చారణంబు సేయ సరియు ముందుగ్రుడ్డై కోప మాచుకొనలేక యట తనచేతనున్న యొకభీకరదర్వి కరమునఁ (తెడ్డుతో) గడుపుమీఁద గ్రుచ్చికొట్టె. ఆదెబ్బతోడనే యాభిక్షుక బ్రాహ్మణుఁడు తక్షణము మృతినొందెను అపుడు పురినున్న బ్రాహ్మణులందఱు గుమిగూడి "యేమి వీనియాగడము! 'బ్రాహ్మణోనహంతవ్య' యనిశాస్త్రులు చాటుచుండగా వీఁడిట్టి దుర్ణయంబుచేసి పాతకమున కొడిగట్టెను. వీని రాజునకొప్పింతము. బ్రహ్మహంతకు రాజదండన మవశ్యకర్తవ్య' మని రాజునొద్దకుఁ బోయివిన్నవించిరి రాజాతనిఁ బిలిపించి 'యేల యిట్టిపని సేసితి' వని యడుగ నాతండు 'నేఁజేసినది బ్రాహ్మహత్యయె యైనను నేనెందుకట్లు చేసితినో యాశివునికే తెలియును గాని మీకుఁ దెలియ'దనెను అంతఁబై రాజు కోపించి "యాచచ్చిన బ్రాహ్మణునితోఁగూడ వీనినిఁజంపుఁడు పొం'డనెను. అంతనాతనిఁ జంపుట కాయుధహస్తులై రాజకింకరులు రాఁగని యావీరశైవుఁడు "నన్నుఁజంపుటకు మఱుపుటకు నాయీశ్వరుఁడు కర్తగాని మీరట్లుసేయఁ గలుగుదురే! నే మీచేతఁ జచ్చువాఁడనే?" యని వీధి వెంబడిఁ బఱతెంచు నెడ నొకశివాలయము గన్పడిన నందుఁజొచ్చి "స్వామీ! శివ! శంకరా! హరా! భవా! 'అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవశరణం మమ'యని దేవా! నీవీరశైవమతస్థుఁడనగు నేను నాచేసిన శపథమునకు వెలితిరాకుండ బ్రాహ్మణుఁడైనను శంకలేక నేఁజంపి నావ్రతపరిపాలనంబు సేసికొంటిని అట్టిపాపిష్ఠిబ్రాహ్మణునితోఁ బాటు నన్నును వీరుసంపఁ జనుచున్నారు. నేనేతెంచి నీశరణంబు సొచ్చితి" నని 'పాహిమృత్యుంజయా! పాహిమృత్యుంజయా! పాహిమాం పాహిమాం పాహిమృత్యుంజయా!' యని మొఱవెట్టి నిలుచుండ, "పరమశాంతావలంబకుఁడగు భవితో సమానముగా వీరశైవ

మతావలంబకుఁడవగు నీవు సావనర్హుండవుగావు. నాయురమ్ముసాక్షి' మని తక్షణంబు విప్పెను ఆబ్రాహ్మణుఁడందుఁ జనఁదొడనరుదెంచి భటునుబోవంబోవ నొకయెడ నరియుచూఖ్యుఁ డదృశ్యుండై యాతని యుత్తరీయము మాత్రము మారెకు చెంగు పన్నగభూషణుని భూషణములపైఁ గప్పపడి యగుపడెను. దానింజూచి భయపడి రాజకింకరులు మఱలిపోయి రాజున కాసంగతి విన్నవించిరి మావీరశైవుల కదియె నిదర్శనము. మఱియువినుము

వీరశంకరయ్యకథ

వీరశంకరుఁడను నొకభక్తుఁడు స్వప్నమందైనను పరమతదైవ బోధల వినని యొకగట్టివ్రతము బట్టియుండ నొకానొకదినమున రాత్రి కలలో నొకబౌద్ధుని తానంటుకొనినట్లు కలగని విచారించి యన్యమతచండాలుని స్పృశించిన యీశరీరము కుక్కముట్టిన కుండ వంటిదికాదా! యీకళేబరమెల దీనిఁ గాల్పనాయని ప్రొద్దునలేచి నిశ్చయించుకొని తత్క్షణమ శ్రీశైలమునకుఁబోయి తన యవయవముల దా ఖండించుకొని యినుపకాగులలో నూనెఁ గ్రాగవెట్టి బాగుగా మరిగిన నూనె మొసలిలో దుమికి యుడికె ముద్దయై మహాన్మ్యాయియై పోయెను. మఱియు వినుము

శివవెంకమంచయ్యకథ

శివవెంకమంచయ్యయను శివభక్తుఁడొకఁడు శ్రీ కాశీపట్టణము లోనివసించియుండి ప్రతిదినము తాను మూప్పొద్దు శివపూజాసమయములందుఁ దనచేతి పదివ్రేళ్ళను ఖండించి శివునికి సమర్పణచేసి మఱల వానినెప్పటియట్ల పొందుచుండును ఇట్టిమహిమగల వీరశైవుఁడై పరవాదుల గెల్చి శివమతప్రతిష్ఠాపనముచేసి శివుఁడెదైవముగాని వెఱదైవములులేరని యొకయేనుఁగుపైని జండావేయించి చాటుచుండఁడివాఁడు ఇతరమతస్థులదిచూచి సహింపలేక యందఱు నొక విష్ణ్వాలయము

నొద్ద గుంపుగూడి మంచయ్యను వాదమునకు రమ్మని పిలిపించిరి. పిలువఁబడి పోకున్నఁ బరాజయమని తలంచి మంచయ్యపోయి వారలేమే వాదములుచేసిన వానివానిలో వారితోవాదించి గెల్చినవారు సహింపలేక మాకు నీచదువులతోను నీవాదములతోను నిమిత్తములేదు ఏదైననొకనిదర్శనముఁ జూపినయెడల మేమందఱుబ్రాహ్మణులము శివభక్తులమయ్యెదమనిరి. అందుకు మంచయ్య "మీకేమినిదర్శనముకావలెను? ఒక్కటిచూపించెదను నమ్మెదురా? అదియేమన మీవిష్ణుదేవుఁడు వచ్చి శివునికి సాష్టాంగనమస్కారము చేయునటులఁ జేసెదను చాలునా" అనెను. అందుకువారందఱుఁ జిన్నఁబోయిన మొగంబులతో నూరకుండిరి. అంతనుంచయ్యం సాంబసదాశివపరబ్రహ్మమును మరియు ధ్యానించి తద్దాసులను సంస్మరించి శ్రీవిష్ణునుద్దేశించి ఓకృష్ణా సర్వజగదాధారుండగు సర్వజగద్భర్తకును సర్వమంగళాభర్తకు నమస్కరించుటకు వేగముగా లేచిరమ్మా" యని యొకకేకవేయునంతలో విష్ణుగుడిలోనుంచి శ్రీబిందుమాధవస్వామి యందఱుఁగనుచుండ తనప్రత్యక్షవిష్ణురూపముతో వక్షస్థలస్థిత లక్ష్మితోడను సమస్తాభరణములతోడను వచ్చి ముందుగా మంచయారాధ్యులకు దండముపెట్టి పిమ్మట శివాలయమునకుబోయి విశ్వేశ్వరునకు సాష్టాంగనమస్కారంబు గావించెను. అందఱు బరమాశ్చర్యము నొందిరి. ఇట్లు సాక్షాద్విష్ణువు శివభక్తులయందుఁదనకుగల గౌరవము గనపర్చి "శివభక్తః ప్రభుర్మమ" అనెడు లోకోక్తిని స్థిరపఱిచెను. ఇదియొక యాశ్చర్యముగాదు. "దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతం తన్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా" అని బ్రాహ్మణవిషయములో నిజముతాన చెప్పెను. అట్లనె శివభక్తప్రశంసలో "పశవ స్సర్వలోకాశ్చ పశూనాంపతిరీశ్వరః। పశివ్రాభక్తవశగస్సనాథభక్తాః పరిభుర్మమఃశివభక్తః ప్రభుర్మమ, తస్యభక్తః ప్రభుర్మమ అనిపాఠాంతరము)

అని భక్తులయొక్క యుత్కృష్టత నంగీకరించెను. మఱియు లక్ష్మి యొకనాఁడు శ్రీమహావిష్ణుని "స్వామి! అంతర్బహిర్వ్యాప్తి గలిగి సమస్తజగంబులకు నీవే కర్తవు భర్తవునై యుండఁగా నిన్నే సకలదేవమానవులు ధ్యానింపవలెను. నీకన్న వేఱుదైవము లేదుగదా! నీవెవ్వరిఁ గూర్చి సమాధినిష్ఠులో నుండి జపము సేయుచుందువు? అని యడుగ యడుగ స్వామి లక్ష్మికి యిట్లనియె "దేవీ! నాయిష్టదైవమెవరో చెప్పుమంటివా? అయి తెవినుము "మహాదేవం మహేశానం మహేశ్వర ముమాపతిం। మహాసేనపతింవందే మహాభైరవనాశనం" అని సర్వదా నేనాపరమాత్ముఁడగు శివుని ధ్యానించుచుందును ఆశివుని మహత్త్వ స్వభావవ్యాప్తిగాఁ జెప్పుటకు వేనోళ్ళు చాలవు ఇంతయేల, పదునెనిమిది పురాణములలోఁ బదిపురాణములు కేవలము శివమాహాత్మ్యమునే దెల్పుచుండును వాయుపురాణము పద్మపురాణము అగ్నిపురాణము మొదలగునవి యాయాదేవతలును గూర్చి వారే సర్వోత్కృష్టదైవములని బోధించుచు నాయామతోద్ధారకులకు నాధారములైనవి ఇన్నిపురాణములలో నాప్రశంస గలవి రెండు మూఁడుండునుగాని యెక్కువలేవు ఇంతకు నేను కర్మకు లోనై యున్నవాఁడను. అవతారాది భేదములచే జననమరణములకు లోనై యున్నవాడను. అయితే నాతపోబలము చేతనే నెప్పుడెప్పు డెందునిమిత్తమే యే యవతారముల నొందితినో నాకుఁ దెలియును మర్త్యులది యెఱుఁగరు గనుకనే నేను మానవులకు దేవుఁడనైతిని. జననమరణములు లేక యాద్యంతశూన్యుఁడై సర్వదా యేక శివస్వరూపమున వెలుఁగుచున్నవాఁడు గావున నీశ్వరుఁడు దేవులకు దేవుఁడుగనుక పరమేశ్వరుఁడయ్యెను. ఇది లక్ష్మీనారాయణ సంవాదము. అట్లువిష్ణువు కాశీవిశ్వనాథుని యాలయములోని కందఱు చూచుచుండఁగావచ్చి స్వామికి సాష్టాంగపడి మఱిలేవక యట్లనె యుండిపోయెను ఇప్పటికిని విశ్వేశ్వ

రాలయములో లింగమూర్తియెదుట సాష్టాంగనమస్కారముచేసియట్లు
నె పడియున్న యొకవిష్ణువిగ్రహము కనుపించును. ఎల్లరు చూతురు
గనుక భూమిని శివభక్తుల మహాత్మ్యమును తఱిచి చూడఁగూడదు.
తఱిచినవారికి పాపము సిద్ధించును. భక్తులలిగిన నింద్రాదులయిన చెడు
దురు. వారు కటాక్షించిన బరమసుఖముల గనుదురు

శంకరదాసయ్య ప్రశంస

శంకరదాసయ్య యనుభక్తుఁడు రెండవశంకరుఁడై శంకరునిమె
ప్పించి మూఁడవకన్నుబడసి యగ్నినిభంబగు తన్నేత్రమున నన్యదైవ
మతావలంబకులను తదారాధన విగ్రహములను జూచుసరికి నవియుఁ
వారు నీఱైపోవుచుండును అదిసహింపలేక బల్లహునిదగ్గఱనున్న జగదే
కమల్లుఁడునాఁబడు నొకమాయావి యెదురుకొనిన వానిం దీవ్రదృష్టితో
గనుడు రాజును, రాష్ట్రజనులును, చూచి యాశ్చర్యపడునట్లుగా నామ
ల్లుని నీలదేహము దహింపఁబడి బూడిదెయయ్యె నేఁటికిని నిదర్శనముగా
నాబూడిదె గనిపించుచుండలేదా ? రాజచూడామణీ ! భక్తులయెడ
నెన్నఁడు దోషములేదన్న సంగతి నీకును దెలుసును ఇక నిట్టిపెక్కు
మాటలేల ? బాచనమంత్రి యాధిక్యమైన భక్తియింకను గనరాదు.
నీవు వలదన్న బోవుటమాని సౌరాష్ట్రసోమనాథుని మనప్రోలికిఁబిలిపిం
చుచున్నవాఁడుగదా. తమకొట్టులో ధాన్యము మానెకర్లకుఁ ఒళ్ళుపె
ట్టునప్పుడు కొలిచి పొయ్యడమెగాని వారలపేరులు జాబితావ్రాయఁడు
కవిలెనిండ పంచాక్షరీమంత్రమె వ్రాసినింపును. నీవడిగినప్పుడు తప్పక
పనివారిపేర్లతోఁగూడా జమాఖర్చుచెప్పి పైరసుద ప్పులేకుండునటుల
బేరీజు కనఁబఱచి నిలువ సరిగాఁ గనిపఱచుచుండలేదా ? ఇది నీవెఱిం
గినదైనను నేఁజెప్పవలసివచ్చినది. ఇఁకమీఁద నాతనిమహాత్మ్యం బింక
ను నీవు నాలిదూరకాలంబునఁ జూడఁగలవాఁడవని యిట్లు బిజ్జలరాజా
నకుబసవేశ్వరులవారునచ్చఁజెప్పి బాచయనురమ్మనివర్తమానమంపెను.

అకబురువిని బాచయ తనమనంబున నిట్లని వితర్కించు—
"బసవన్న నన్నుఁ గూర్చి రాజునకె తచెప్పెనను. భూమీశుఁడు పకులమా
టలను నమ్మి నన్ను పదేపదే తలుచుచున్నవాఁడు. అక్కడి వారందఱు
నన్ను వాదమునకు రమ్మని పిలుచుచున్నవారు వాదమునకు నాహా
తు డనై యనాదరణాంబునఁ బోవకుండుట చనదుగానఁ బోయినచ్చెద
గాక" యని వితర్కించి తక్షణమునబయలుదేఱి యుచ్చోటికిఁబోయి య
టనున్న శివభక్తులను నమస్కరించి చిన్నఁబోయిన మొగంబుతో నిలు
చున్న బాచామాత్యునిగని రాజు మిగుల గోపదృష్టితో నాతని కిట్లనె
ను. సకలలోకనాథుఁడగు విష్ణుమూర్తి ప్రతిష్ఠనేగావింప నీతోటి మం
త్రులందఱు బోయినప్పుడు నీవేలయచ్చోటికి బోతేవు. ఇదియేనా కొలు
వుగొలుచు తెఱఁగు ?" అనిపలుకు రాజునుసైత మొకమోస్తరు కోప
దృష్టితో నీక్షించి యందఱు వినుచుండ నిట్లనియె

⊰ బాచమామాత్యుఁడు శివునికన్న వేఱుదైవము లేడని
నిరూపించుట ⊱

"పుట్టుచుగిట్టుచు భవనాగరమున నీదుచు కష్టసుఖము లనుభ
వించుచుండు నితర చిల్లరదైవములను కర్తలని భర్తలని లోకంబు
లకు నీవేర్పఱచెదవు. సమస్తలోకములకు కర్త, భర్త, హర్త, యెట్లు
మూచినను నాకాత్తు భవానీభర్తయు, మృత్యుహర్తయు సృష్టికర్తృ
కర్తయునగు నాయాదిశివుఁడుదక్క దక్కినవారికట్టి యాధిపత్యములు
గలుగనేర్చునే ? కర్తలకు గర్తయు భర్తలకు భర్తయు, హర్తలకు హ
ర్తయు నగు సాంబసదాశివుఁడు గాక కొదువ వారు కర్తలనువారినోట
బురుగులురాలవా ? విష్ణువె "మమకర్తా మహేశ్వరః" అని స్పష్టము
గా నొప్పుకొనుచుండుట వినియు శివునికి విష్ణువల్లభుఁడని నామాంతర
మున్న సంగతి శివసహస్రనామములం గనియు జగత్కర్తృత్వము ము
న్నగునవి విష్ణ్వాదులయం దారోపించుట మూఢతనముగాదా ? సృష్టికర్త

బ్రహ్మ యగునందుమేని తన శిరము శివునిచే ద్రుంపబడినప్పుడు మఱల మొలిపించుకొనఁగూడదా ? విష్ణువందమా, తనకొడుకును జావకుండ గాపాడుకొనఁగలిగెనా ? జైనబుద్ధులు దైవంబులగుదురా ? వారు త్రయీ సిద్ధాంత దూరులు కేవలపశువులు. ప్రతిమార్చకులు. నిజమైన దైవ మాహాత్మ్యమును వారు కనిపెట్టలేకపోయిరి. మదపుటేనుఁగు వెంబడించినప్పుడు భయంబున బాటియందైనను జొరఁదగును. గాని, జైనదేవాలయములో మాత్రము దూరఁగూడదు. మాయవలన సృష్టియగుచున్నదని యొకసిద్ధాంతముకలదు అట్లగుట నామాయను దైవమనవచ్చునా ? ఒకవేళ ననుటకు వీలుపడినయెడల దానికె దైవమని పేరుబెట్టఁగూడదా. మాయ యనుటయేల ? బ్రహ్మయు విష్ణువును దైవంబులు కానేరరు. వారు శివునియధికారమునకు లోబడినవారు. బ్రహ్మముఖతః పుట్టినవయ్యును సోమకాసురునిచే నపహృతంబులయిన వేదములు తత్కాలమున నమయొద్ద లేమిం జేసి వారు వేదబాహ్యులైరి. ఇట్లుపైన జెప్పిన యైదుగురు (అనగా బ్రహ్మ, విష్ణు, జినుఁడు, బుద్ధుడు, మాయ) దైవతములుగారు జగత్కర్తృత్వము వీరికిలేకపోవుటచే వారినిమించిన యాశివవాడీశ్వరుడు తత్కర్తృత్వము వహించి షడ్దర్శనములచే గీర్తింపబడుచున్నవాడు. (దర్శనమనగా శాస్త్రము) షట్ శాస్త్రములును వేదమునకంగములు ఆవేదాంగములే యీశ్వరుని ప్రతిపాదించుచున్నవి. వేదములనేయేల యీశ్వరునిఁగాఁజెప్పి సృష్టికర్తృత్వమావేదములకేల నిర్ణయింపగూడదు ? అవి సోమకాసురుని యపహారణంబునకు లోనైనవి. భూమిని దైవమందుమేని మలమూత్రములకు నది నెలవైనది. జలము దైవమందుమేని యొకయతి యరచేతిగుంటలో నది యిమిడిపోయినది. అగ్ని దైవమందుమేని సర్వభక్షకత్వంబున దూష్యభావంబునొందె. వాయువు దైవమందుమేని వికృతిమై యొక మ్మూల నడఁగియుండె. ఆకాశమును దైవమందుమేని దానికిని బ్రాళ

యుంబుగలదు. ప్రమథులు దాని నాక్రమింతురు. సూర్యచంద్రులు దైవములందుమేని వారలకొకచోట నిలుకడలేదు పోనిమ్ము! సర్వజగద్భూతకోటి కంతరాత్మగా నున్న జీవాత్మనే దైవమందుమేని దానికి లింగదేహాధిష్ఠత్వంబున జన్యజనకభావంబులు గలిగియుండును ఇంతకు సర్వంబును కర్మవశము కర్మచేతనె జన్మకలుగును. కర్మచేతనె జన్మరాహిత్యముకలుగును. కనుక నాకర్మమునే దైవమందుమేని జడత్వప్రతిపాదితం బగునది దైవమెట్లగును? కర్మ యనుభవయోగ్యముగాన నొకరిచే ననుభవింపబడునది ప్రవర్తితా వ్యత్వమునకు సరిపడునా? కర్మనుచేయువాడొకడు ననుభవించువాడొకడు నుండిన లెను. చేయువాడే కర్తయు ననుభవింపబడునదియె కార్యము లేక క్రియ లేక కర్మయె యనబడును కర్మనుచేయు కర్తకు సృష్టికర్తృత్వము గల దైవమందుమేని దక్షుడు యజ్ఞముచేసియే యహంకారమునొందెను? తుదకు దన శిరముగోల్పోయి చిమిడిగారుచుండు గొర్రెశిరము నతికించుకొనెను. "అవశ్యమనుభోక్తవ్యం కృతం కర్మశుభాశుభం" అను వాక్యము కర్మానుభవావశ్యకత్వ ప్రతిపాదకముగాని కర్మకర్తృత్వావశ్యకత్వ ప్రతిపాదముగాదా. దీనికొకదృష్టాంతము—ఒకియూరినొక బ్రాహ్మణుడు తన నలుగురుకొడుకులను దనయవసానకాలమున బిలిచి తాబట్టుకొనుమంచమునకు నాలుగుకోళ్ళక్రింద ధనముదాచియుంచిన సంగతిజెప్పి నలుగురును బ్రత్వుకొని దానివలన జీవింపుడని చెప్పి మరణించెను తండ్రికుత్తరక్రియలు పూర్తిచేసి కొడుకులు నలుగురు ప్రత్యేకముగా నాలుగుకోళ్ళక్రిందను త్రవ్వుకొనుటకు కోళ్ళు వేఱువేఱుగా నెంచుకొని యెవరికి దొరికినది వానిదేగాని యితరులకు వంతులేదని నిర్ణయించుకొని త్రవ్విరి. ముగ్గురికి సూమునుచులు ధనముదొరికినది నాలుగవవానికొక తాటియాకుముక్క దొరికె దానియందు "నాభుక్తి" యని వ్రాసియుండెను. ధనముదొరికినవారు ముగ్గురు బహుసంతోషముతో వ్యాపారము

చేసికొనుచు గొంత కాల మనుభవించుచుండిరి. తాటియాకుముక్క
వ్రోకికినవాడని పట్టుకొని యొకయరణ్యమార్గమున బోయిపోయి సా
యంకాలమునరికి నొక రాజపట్టణము చేరుకొనెను ఊరుబైట నొక చె
రువునొద్ద స్నానసంధ్యావందనాదులు దీర్చుకొని యొకపాడు దేవళము
లో బ్రవేశించి యందుదూర్పు గోపురములో బండుకొని నిద్రించుచుం
డెను ఆరాజున కొక కూతురును, ప్రధానమంత్రి కొక కూతురును షరా
బుధనాల పోలిశెట్టి కొక కూతురును కొత్వాలు హీరాసింగు కొక కూతు
రును నలుగురు కూతుండ్రు దేసిలెండ్రికదియె యేకపుత్రికవిషయముగా
నుండి మిగుల గారాబముతో బెరుగుచుండిరి వారందఱు దమ సవయ
స్కుడగు ద్వితీయమంత్రికుమారునితో గలసి పాఠశాలలో బసుపుకాల
మున నాతనియందు మోహముగలవారై యీడువచ్చి చదువుచాలిం
చుకొన్నసమయములో దేనితలిదండ్రులకది చెప్పక మంత్రికుమారుని
తో దేశాంతరము పోదలచి యందఱు నొకదినము రాత్రి ప్రథమ, ద్వి
తీయ, తృతీయ, చతుర్థయామములలో పురమునన్న శివాలయగోపుర
ములలో తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమోత్తర గోపురములలో మంత్రికుమా
రుని వచ్చియుండుమని యానవాలుచెప్పి సాంకేతమేర్పఱచి తాముదా
నైయుండిరి. ఆసాంకేతి కదినమేయా "నాభక్తి" బ్రాహ్మణుడు
పోయినదినము. మంత్రికుమారుని చదువు, తండ్రియాదినమునఁ దాను
స్వయంగాఁ బరీక్షించుచు తెల్లవార్చినందున నాతఁడు సాంకేతికస్థాన
మునకుఁ బోన వీలు లేకపోయెను. ఆయాడుపిల్లలు నలుగురికి నాసం
గతి తెలియక తమతమ సాంకేతికముల ప్రకారము రా నారభించి
యందుతొలుదొల్తఁ గొత్వాల్ హీరాశింగు కూతుఁరు తూర్పుగోపు
రమునకువచ్చి చీకఁటిలో నున్నయాబ్రాహ్మణుని తనకరస్పర్శవల్ల దగ్గ
ఱఁదీసికొని నిండుతమకముతో నున్నదె కావున స్వేచ్ఛగా మదన
క్రీడసల్పి యాపైని చేతనున్న మైనపువత్తి వెలిఁగించి వాని మొఖము

జూడ వింతముఖమాయెను. మనస్సువిఱుచుకొని యింకబశ్చాత్తాపము వలనఁ బనిలేదు ఫిరినివెంటనె తత్తిమి మంత్రికొమారుని రాకకెదురు సూతునని వానిని నీవెవ్వఁడవని యడిగెను వాఁడు తనపేరుచెప్పక చేతనున్న తాటియాకుముక్కను చూపెను వెంటనె దానియందున్న "నాభుక్తి" యను దానితోసరిగా "స్త్రీయ తేకర్మ" యని తనచేతి నున్న చేగంటముతో వ్రాసి తాఁదెచ్చిన ఫలహారపదార్థములలో కొన్ని వానికిచ్చి వెంటనేపొమ్మనెను. వాఁడు దక్షిణగోపురములోనికి బోయి పండుకొనెను అచ్చినది మంత్రికుమారుఁ డొకయడుగు వెనుక ముందుగా వచ్చునను నాశతోఁ గాచికొని పండుకొని నిద్రబోయెను. తొలిజాము గడచెను రెండవజామున పోలిశెట్టికూఁతురు దక్షిణగో పురమునకు వచ్చి కొత్వాలు కూతురువలెనే జరుగవలసిన పనులన్ని జరిపివేసి వానిముఖముచూచు నంతలో నిశ్చేష్టురాలై స్వయంకృతా పరాధమునకుఁ దన్నుఁదానె నిందించుకొని వాఁడు తనచేతికిచ్చిన యా తాటియాకు ముక్కపైని "నాభుక్తి స్త్రీయతేకర్మ", యని చదివి కొత్వాలుకూతురు తనవలెనే భ్రమపడ్డదని గ్రహించి మంచిది తనకు సహవాసికురాలామె యున్నదిగదా యని ధైర్యమునుపొంది "కల్పకోటి శతైరపి" యనివ్రాసి తాఁదెచ్చిన ఫలహారములలో గొన్ని వానికిచ్చి పంపివేసి మంత్రికుమారునిపై యది యాసతో గాఁచికాచి నిద్రించెను రెండవజాము గడిచెను. అబ్రాహ్మణుఁడు పశ్చిమగోపురమునఁ బండు కొనియుండెను ప్రధానమంత్రికూతురు తనసాంకేతము ప్రకారము వచ్చి పండుకొనియున్నవానిని లేపి మంత్రికుమారునిగా భావించి తొలియు ద్దులవలెనే తాను తొందరగా మదనక్రీడాసుఖము ననుభవించి తానును వారివలెనే వానిముఖముచూచి వాఁడిచ్చిన తాటియాకుముక్కలో వ్రాసియున్న భాగము "నాభుక్తి స్త్రీయతేకర్మ కల్పకోటిశతైరపి"యని వ్రాయబడిన తనచెలికత్తెలరెండు వ్రాఁతలనుచూచి యావ్రాతలను

బట్టి వారు చెలికత్తెయలుగా గ్రహించి ధైర్యముతో ‘‘అవశ్యమనభో
క్తవ్యం’’ అని వ్రాసి వానినంపివేసి తాను మంత్రికుమారుఁడు వచ్చునను
నడిరేయాంతలో గాచికాచి నిద్రించెను. అంత వాఁడును పోయి యుత్తర
గోపురమున బండుకొనెను మూఁడవజాము గతించెను నాలుగవ యా
మమున రాజుకూతురు తన సాంకేతికము ననుసరించి వచ్చి వైముగ్గురి
వలెనే తానును తొందరగా నింకుతమకమున గండువయసున నున్నది
గావునఁ నాలుగొల్తనే సురతసుఖము ననుభవించి యాపిమ్మట వారి
వలెనే వానిముఖముచూచి వాఁడు తనచేతికిచ్చిన తాటియాకుముక్క
నుచూచి దానియందు వ్రాయఁబడిన మూఁడులిపులనుజూచి తనచెలికత్తె
యలు ముగ్గురును, దాను నొక్కనోమె నోచితిమని యనుకొని విచా
రించవలసిన పనిలేదని ధైర్యముతో దానియందు వ్రాయఁబడిన ‘‘నా
భుక్తం క్షీయతేకర్మ కల్పకోటిశతైరపి।అవశ్యమనుభోక్తవ్యం’’ అను వేఱు
వేఱు లిపులలోనున్న భాగములకు సరిగ దానును ‘‘కృతం కర్మ శుభా
శుభం’’ అని వ్రాసి శ్లోకముపూర్తిచేసి మఱియొకసారి చదువుకొని
మఱితాను నిమిరించక వానితో నిష్టాగోష్టిగా సరససల్లాపములాడుచు
వానినే తన భర్తగాభావించుకొని తాను పద్మినీజాతిస్త్రీ గనుక అది
తనకు సహజముగా లభించిన తెల్లవాఱుజామున సుఖమును మఱల
మఱల వానితోడ ననుభవించుచు భయపడుచున్నవానికి ధైర్యముగ
లుగఁజేయుచు ‘‘మేము చేసుకొన్నకర్మ మాకనుభవింపక తీరదు ఇం
తకు నీవు స్వచ్ఛమగు బ్రాహ్మణజాతివాఁడవు. మాపూర్వపుణ్యము
ఫలించినది మేమునోచినది మంచినోమె తక్కువజాతి వారమయ్యు
నెక్కువజాతివాడవగు నిన్ను వివాహము గాంధర్వవిధానమునఁ జేసి
కొంటిమి. ఇఁక మీతల్లిదండ్రుల యనుమతంబున నిన్ను మేమునలుగు
రము నేకముహూర్తమున వివాహమై మాయింట నిన్నిల్లఱికముంచు
కొని యారాజ్యమంతయు నీయిచ్ఛావిలాసముగా బరిపాలించుటకు నీకి

చ్ఛేదను భయపడ" వద్దని యనేకవిధంబుల బురికొలిపి భయముదీర్చి తెల్లవాఱినవెనుక నాగుడిపూజారి వచ్చినవెంటనె యాతనిచే దనతండ్రి యగు రాజుగారిని, తనచెలికత్తెయల తండ్రులగు ప్రధానమంత్రి, పోలి శెట్టి, కొత్వాలు వీరుముగ్గురిని దేవాలయమువద్దకు రమ్మని వర్తమాన మంపి యాబ్రాహ్మణుని స్వామివెనుక దాచి తామునలుగురు స్వామి సమక్షమందునిలిచి మనస్సులో "స్వామీ? నీయెదుట మేముచేసిన పాపకృత్యమునకు మమ్ము క్షమించి కామినులము గనుక కామకృత్య మును జేసితిమి సురతసౌఖ్యముయొక్క యుత్కృష్టత మేము వేఱచె ప్పనక్కఱలేకయె యొకనిమిషమైన నెడములేక సర్వదా దాని ననుభ వించుచు పౌరుషము సగము నోర్వాయి మన్మదునిదహించన వాఁడవ య్యు వాని బాణములయొక్క ధాకకు నీవును దాళలేక భూధరాత్మజా ధరామృతమున బ్రదికె సగమాఁడురూపును గలయర్ధనారీశ్వరుఁడవై య నవరత సురతలంపట సుఖస్థితి యందున్న నీవే స్వానుభవముగాన నోదే వా! మాతండ్రులు నుమ్ము క్షమించి మాయధాకర్మఫలప్రాప్తుండగు భర్తతో మమ్ము గూర్చి పెండ్లిసేయునటుల ననుగ్రహింపుమని ప్రార్థిం చుచుండిరి. అంత రాజును ప్రధానమంత్రియు, పోలిశెట్టియు, కొత్వా లును జేరకడవచ్చి యతినిష్టాగరిష్టత్వంబున ధ్యానయోగావలంబకులై యున్న తమబిడ్డలం గాంచి వారు కన్నులు తెఱచు వరకు నట్లనే కాచి యుండిరి వారుకన్నులు విప్పిచూచి యందఱునేకముఖమున నొక్క సారి రాజుగారికి సాష్టాంగదండంబు పెట్టి "శరణు శరణు" అని ము మ్మాఱుపలికిరి. పిమ్మట ప్రధానమంత్రి కూఁతురును, పోలిశెట్టికూఁతు రును, కొత్వాలు కూఁతురును తమ తమ తండ్రులకుఁ బ్రత్యేక నమ స్కారంబులు గావించి వారును ప్రత్యేకముగా "శరణు శరణు" అని ముమ్మాఱు పలికిరి. "మీకభయము. మీభయము తీర్చెదము. నిజ ము చెప్పుడఁని వారడుగ నందఱితరపున కడసారిది కొత్వాలు కూఁతు

రు ముందుగాఁ దాబద్ధదిగా స్పష్టముగాఁ జెప్పి పిమ్మటఁ దక్కినము
గ్గురివృత్తాంతమును నిజముగా యున్నదియున్నటులఁ జెప్పి తాటియకు
ముక్కను తాము చేసిన శ్లోకము పూర్తియఁ గనబఱిచి యాపిమ్మట
"నాభుక్తి" గాడిని దెచ్చి రాజుపాదములపై బడవైచిరి. బ్రాహ్మణుఁ
డగుటచే రాజముందుగా తానే వానికి నమస్కరించి వానియాశీర్వా
దమును గ్రహించి, తక్కిన ముగ్గురునట్లనే చేసిన యికమీరు తప్పు
చేసితిరని మిమ్మును శిక్షించుట గతజల సేతుబంధనము. ఇంతకు మీరు
వరియించిన వాఁడు నవయన్కుఁడగు రూపయౌవన సంపన్నుఁడును
విద్యాపరిపూర్ణుఁడునగు బ్రాహ్మణుఁడుగాని హీనజాతి మూసవుఁడు
గాఁడు. విష్ణుశర్మవలెనె మీకును వీనివలన వరరుచి, భట్టి, విక్రమా
ర్క, భర్తృహరివంటి బిడ్డలుంగని యీరాజ్యపరిపాలనము చేసికొనుచు
మీ యనంతరము సుఖముగా నుండుఁడని వానికి వారలఁజెండ్లి జేసి
క్రమముగా కొద్దికాలములో వారు వానప్రస్థాశ్రమమునకుఁబోయిరి"
కాఁబట్టి చేయఁబడిన కర్మయొక్క యనుభవ్యతయె యావశ్యముగాని
కర్మచేయుట యావశ్యకము గాదు చేసినను చేయకపోయినను సరే
గాని చేసినకర్మ మాత్రమనుభవించక తీరదు. గాన సాధ్యమైనంత
వఱకు సత్కర్మనే చేయుచుండవలెనన్న "ఏక ఏవ రుద్రో నద్వితీయః"
అని శ్రుతులు ఘోషించుచున్నవి. కనుక కర్తలకు కర్త, మదనమద
హార్తయగు సర్వమంగళభర్తగాని మఱియొక్కఁడు తగఁడు. హరిపుర
స్సరదజసురాదులు కారు. వీరందఱును పశువులు. పశుపతి శివుండు.
నియంత్ర్యయంత్రపారతంత్ర్యంబున కార్యకరణప్రవర్తకులై యమాంత
రకర్మలం జేయువారై చెప్పినపనుల సేయువారలాపనులకు, తత్ఫలం
బులకుఁ గర్తలు కాఁగలరె ? కర్తలుగాఁజాలమికి మర్త్యత్వంబునను
సకలజనాది మతములకు విస్పష్ట ప్రత్యక్షప్రమాణములను జెప్పెద
నాలింపుఁడు. గోరుమీటుదానికి గొడ్డలియేల ? ఒక్కనిదర్శనముఁ

చూడుఁడు. శివాలయము యొక్క గోపురము శిఖరము మొదలగువాని యందు విష్ణ్వాది దేవతల యాకారములు వారివారియవస్థాంతరములతోఁ బ్రతిమలుగాఁ జిత్రింపఁబడినవో లేవో యోచింపుఁడు అనేక శివాలయ గోపురములపైని కృష్ణునిరాసక్రీడ, జలక్రీడ గోపికావస్త్రాపహరణము మొదలగు చిత్తరపు లున్నవో లేవో గమనింపుఁడు వీనిఁ బట్టిచూడ వారు శివుని పరిచారకులు గారా ? విష్ణ్వాలయముపై నెచటనైనను, శివప్రతిమ యొక్కటైనను గందుమా ? మఱియు నీక్రిందిక్రమమున శివునకు నితర దేవతలకుఁ గల తారతమ్యములు చూడుఁడు. దానిఁబట్టి శివున కితరదైవము లెల్లను సరియగుదురో మీరే యూహించుకొనగలరు.

	శివుఁడు.		ఇతర దైవములగు బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులు
1	అప్రతిమాకారుఁడగు లింగమూర్తి	—	ప్రతిమాకారులై చరించువారలు
2	నిర్మలనిత్యనిష్కర్మదేహుఁడు	—	దుర్మలదుష్టదుష్కర్మదేహులు
3	శుద్ధ ప్రబుద్ధానిరుద్ధదేవుఁడు	—	అప్రసిద్ధ బౌద్ధ జినులు
4	చావుపుట్టువులు లేని దేవదేవుఁడు	—	చావుపుట్టువులుగలవారు
5	బ్రహ్మముఖాకారపశువులకుఁ బతియగు పశుపతి	—	బ్రహ్మవిష్ణుపురోగులకు పశువులు
6	విష్ణుకంకాళధరుఁడు శంకరుఁడు	—	శంకితమనస్కులింద్రియకింకరులు
7	ప్రళయకారకుఁడు	—	ప్రళయభీతులు
8	మునిగణార్చితపాదయుగళుఁడు	—	మునిశాపహతులుభీతులు
9	సకలలోకపూజ్యుఁడు	—	అర్భకులు. అర్చకులు
10	మూఁడుకన్నులుగలవాఁడు	—	రెండుకన్నులుగలవాడు
11	హాలాహలాగ్నినివారకుఁడు	—	హాలాహలాగ్నిదగ్ధులు

12 త్రిపురదానవభంజనుఁడు	—	త్రిపురదానవబాధితులు
13 అంధకాద్యసురసంహారకుఁడు	—	అంధకాద్యసురభయార్తులు
14 బ్రహ్మకపాలము నుధరించిన వాఁడు—బ్రహ్మను తండ్రి		
15 విష్ణుని వెన్నెముక ధరించినవాఁడు	—	ఆవిష్ణునిఁబూజించువారితరులు
16 అవతారాదిభేదములు, జనన మరణములు లేనివాఁడు	—	అవతారాదిభేదములు గల వాఁడువిష్ణువును తదితరులును
17 సమస్తమునాక్రమించిన మహాలింగమూర్తి	—	ఆలింగమునె చిహ్నముగా ధరించువారు
18 పరమేశ్వరుఁడు	—	కేవలమీశ్వరులె
19 సర్వజ్ఞుఁడు	—	అసర్వజ్ఞులు

ఇట్టి తారతమ్యములెన్నెన్నియోగలవు సమస్తపురాణ సమస్తాగమ సమస్తవేదనావ పరిశోధకుఁడను మహాతార్కికుఁడును సూత్రభాష్యకారుఁడునగు హరదత్తాచార్యులవారు కంచిలో వైష్ణవులకు శైవులకుఁ గలిగినభేద బుద్ధికనుగుణ్యముగా శివాధిక్యమును స్థిరపఱచి వైష్ణవులకు బుద్ధిచెప్పి శివదూషణ మెన్నఁడును చేయకుఁడని బోధించి శైవులకు వైష్ణవులకు సమాధానపఱచిన శివోత్కృష్ట హరిహరతారతమ్య శతశ్లోకియను గ్రంథమున అష్టోత్తరశతప్రశ్నల సమాధానపూర్వకములుగా నున్నవి. వానిఁగనిన శివునియాధిక్యత స్పష్టముగా గలదు.

మఱియు హర, సర్వేశ్వర, భవ, పరశివ, పరమేశ్వర, మహాదేవ, పశుపతి మొదలగు నుత్కృష్టనామంబు లితరులెవ్వరికిగలవు? ఇంతియగాదు. "తద్విష్ణోః పరమంపదం" విష్ణునిదిపరమపదమని, విష్ణునిపరదైవమనియు జెప్పుచుండు వేదమె "పశ్యంతి సూరయః" అని శివుని విష్ణువంటి కృతార్థులె చూడఁగలరుగాని యితరులు చూడలేరని చెప్పుచున్నది. అట్టి వేదప్రమాణము నెఱింగియు గొందఱు మందభాగ్యులు తమయజ్ఞానంబున సద్గతికి బాహ్యులై కుతర్కంబుల గొన్ని నమ్మచు

శివునిఁగాక యన్యదైవముల సేవించి ముక్తిఁగానలేక స్వర్గాదిలోక
ములఁ జననమరణంబుల నొందుచున్నారు రాజా ! అట్టివాని విశేష
భాషణములతో మనకుఁబనియేమి ? మఱియు వినుము. విష్ణునకు
జననమరణములు లేవియెడల వీరశైవుఁడగు మాభృగుశాపమున నవ
తారాదుల నేలనొందుచున్నవాఁడు ? మఱియుఁ బితామహునకు
లలాటంబున శివుండును గుదంబున విష్ణుండును, జనించిరి. దానంజేసి
విష్ణునకు నధోక్షజనామంబు నెగడెనని సామవేదప్రమాణము ముఖ
సంభవుఁడు పెద్దయగు నాగుదస్థానంబునఁ బుట్టినవాఁడు మేటియగు
నా ? ఇదియేల ! ఇంద్రావరజుండై యదితిగర్భంబున వామనరూపం
బునఁ బుట్టలేదా ? ద్వాపరంబున బాదరాయణుండని వ్యాసరూప
మున జనించినవాఁడు గాఁడా ? "వ్యాసా నారాయణస్సాక్షాత్తని
శ్రుతిప్రమాణములు గలవు ఈకలియుగమున కృష్ణనామంబుతో నెగ
డుచున్నవాఁడు. గాదె. ఇంతయేల విష్ణ్వాలయములలో విష్ణుపదము
గోరి తపస్సుచేసెనే వారల కావిష్ణుపదము నిచ్చువాఁడు శివుండె. విష్ణు
నిమాయలు వానిపాట్లు వానికె తెలుసును. మున్నొకముని వక్షంబునఁ
దన్ను వాని కాలు గోకయందున్న నేత్రమును బెరికివైచి వక్షస్థలంబున
దాపువలనఁ బడినమచ్చయె యిప్పటికిని గనుపించుచున్నది. మున్ను
దుర్వాసుఁడు రుక్మిణీకృష్ణుల నొకబండికిఁబూన్చి వారలచే నదిలాగిం
చుచుఁ దానుబండివాఁడై కశాఘాతంబుల వారలవీపుల నొప్పింపఁడె ?
మఱియు నుపమన్యుఁడను ముని మహాతపముఁ జేసి పాలకడల
నీశ్వరునిచేఁ బడసి క్రోలుచుండ నందున్న యాదినారాయణుండు గళం
బునఁబడఁ గాండ్రించి యుమ్మివేయఁడె ? జలంధరుండను రాక్షసుఁ
డంబరమున విష్ణునెదిర్చి గెలువఁడె? జరాసంధుఁడు దన్ను వెన్నుదవిలిన
నోడిపాఱి సముద్రమధ్యమున నగరంబుఁ గావించుకొనఁడె ? మృగ
చండాల గర్దభః" అనిమృగజాతి చండాలంబగు గర్దభము నాశ్రయిం

చి కూయుకుండఁ జేసికొని తనప్రాణమును గాఁపాడుకొనలేదె ? గజా
సురాది రాక్షసులు విష్ణునియుద్ధమున ననేకపర్యాయములు పాఱిపోవు
నట్లు చేయరె ? వారిని శివుఁడెగదా సంహరించెను విష్ణుమూర్తి
దధీచి పైనిఁ జక్రప్రయోగము సేయు నాదధీచి వీఁపగి చక్రమును
విఱిచివైచి తన్ను వెన్నడింప బంధియై పాఱిపోయిన వాఁడుకాఁడె ?
దేవాసురులు పాలకడలిఁ ద్రచ్చి యందుఁ బొడమిన విషమును భరింప
లేక మొగముమొగములు సూచుకొనుచు శివునిఁ బ్రార్థింప నతండా
విషమును దా గళమందిడుకొని వారల కమృతంబొసంగ దానినార
గించుటకు విష్ణువు మగతనములేక యాఁడుదై పోయెనో లేదో మీరే
చెప్పుఁడీ ! బలిని వంచనచేసి భూమియంతయు నాక్రమించిన పాపమున
విష్ణువు భూమియం దుండుటకుఁ దావులేక సముద్రమధ్యమున నుండు
టకుఁ బోయెనుగాదె ? భృగుపత్నిని జంపిన దోషమున నాతని శాప
మునఁ దాను భార్యావియోగమునొంది యావిరహమును వేయి
సంవత్సరము లనుభవించి తుదకు భార్యలేకుండఁగనే రామావతార
ము చాలించెను గాదె ? వాలిని మాయచే చాటునుండి బాణమేసి
చంపిన దోషమునకుఁ దాను కృష్ణావతారమున ఘోరారణ్యమున
నొక్కబోయవాని యలుఁగుదెబ్బచే ప్రాణములు విడిచెనుగదా ?
వెన్నదొంగిలించి గొల్లభామల మానములకుఁ బాపి వారితో జారత్వ
ము సల్పినవాఁడు గాదా విష్ణుఁడు ! నందికేశునితో నెదుర్కొని విష్ణు
డాతని నాసానిలముచేతఁ దూలింపబడ్డవాఁడెకాఁడె ? మఱియు తాను
దైవమని విఱ్ఱవీగుచు నాది మహాలింగమూర్తి నిజరూపుఁ జూడలేక
పోయెను గాదె ? ఇదిగాక సంతానముకొఱకు నిష్ఠతో ననేకయుగ
ములు మేషరూపమున సేవించుచు శివునిఁగూర్చి తపంబొనర్చిన వాఁ
డుగాఁడె ? మత్స్యమును బరిమార్చి దానిపేగులు తలఁదాల్చినట్లు
కూర్మమును బరిమార్చి దానికపాలమును హారముగా శివుడు ధరిం

చేను. ఈమత్స్యకూర్మములు రెండును విష్ణునియవతారములుగావె? విష్ణువు శరభరూపమునఁ జిత్రభ్రమణం బొనర్చుచుండ శివుఁడా శరభమును బరిమార్చి దానిచర్మమును ధరించెనని శరభాధ్యాయమునఁ జదువలేదె? ఆదివరహము దంష్ట్రము శివునిహస్తమున నున్నది గాదా? త్రివిక్రముని వెన్నెముక హరునిచేత ఖట్వాంగమువలెను న్నదిగాదా? ఈ యాదివరహమును, త్రివిక్రమమును విష్ణురూపములుగావా? మఱియు విష్ణునికన్ను శివునిపాదములపైఁ బడియుండ లేదా? విష్ణునిదైవముని యెట్లు గొలువవచ్చును ఏమన విష్వక్సేనుని శిరము శివుడు శూలమునఁ బొడిచి మీదికెత్తిన నట్లనేయుది వ్రేలాడుచుండలేదా? శివునియెదుట విష్ణునిదేహమంతయు నెత్తురువరదయై పాఱలేదే? దానంజేసె గాదె శివునికి హరహరుఁడను నామంబు ప్రసిద్ధంబయ్యెను. "హరిహరంతం" అని వేదప్రయోగమును గలదు. "యజ్ఞస్యశిరచ్ఛన్నం" అని శ్రుతిప్రమాణము కలదు. యజ్ఞధ్వంసి శివుడు యజ్ఞపురుషుఁడు విష్ణువు గనుక యజ్ఞధ్వంసకాలమున వెన్నునిశిరముఁ పన్నగభూషణుఁడు దునింపలేదె? ఆదిమహాయజ్ఞమున మదాంధుఁడైనవిష్ణువు శివునిచేత శిరచ్ఛేదము నొందలేదె? ఆతఁడననేల, శివుని చేతదెబ్బతినని వారెందు నెవ్వరు గలరు? మఱియు నాసమయంబున శివప్రేరితుండై యొకయక్షుఁడీ భూమిపై నొక తృణంబువైవ దాని నెవ్వరైన నెత్తజాలిరే? బ్రహ్మకైదు శిరంబులు గలుగుకాలమున నాబ్రహ్మ యాటోపము మాన్పుటకుఁ బంచముఖుఁడాతని పంచమ శిరంబును పుటుక్కునఁ ద్రుంపఁడె? మఱియు మృగరూపమునఁ గూతుఁగవయఁబోవు బ్రహ్మశిరంబును శివుఁడు మృగవ్యాధుఁడై ద్రుంపలేదె? ఆబ్రహ్మమానసపుత్రుఁ డహంకరింప నాతనినుష్ట్రసంజాతునిగా శివుఁడు సేయలేదె? మఱియు వ్యాసుఁడు చేయిమీదికెత్తి విష్ణునివేఱదైవము లేదని చెప్పుచున్నతఱి నాతని భుజమేమయ్యెనో

శివకీర్తనములను గ్రంథమున వినలేదె? రావణుఁడు కైలాసము నెత్తు
నప్పుడు పార్వతి కంపింపఁగా శివుఁడా పర్వతము నంగుష్టముచే నొత్తఁగా
వానిపదిశిరంబులందుఁ జిక్కుకొనవాఁడు శివునిఁ గీర్తించి యాయుపాయ
మును బాయఁడె? మన్మథుఁడు శివునిపై మోహరించి భస్మమయ్యెనుగా
డె? దానికిసూచకముగా నేఁటికిని కామదహనమను నుత్సవము జరుగుచు
న్నది. దక్షుఁడు గర్వించిశివనింద చేయుటనెగదా వానితలగొట్టబడి గొఱ్ఱె
పుఱ్ఱె యతుకఁబడినది భృగుమహాముని యరకాలఁ గన్నుగలిగి సకలలో
కముల నే నీకన్నుచేఁ జూతునని గర్వించిన శివుఁడాకన్నుఁ బెఱికివైవఁడె?
శివదూషణము సేయుటనెగదా వీరభద్రుఁడు పూషునకుఁ బండ్లురాలఁ
గొట్టుటనేనే జగత్ప్రాణుఁడనని విఱ్ఱవీగుటనెగదా గాలికి శివుఁడు కాళ్ళు
తెగఁగొట్టెను శివద్రోహిదక్షునివీట నాహుతులు గ్రహించుటనెగదా
యగ్ని జిహ్వలు, శాఖలు గోలుపోయెను ఇంద్రునిచేయియు నదితి
ముక్కును, వీరభద్రాసులు ఖండింపలేదె? చంద్రునిఁ గాలంజమరడె?
సరస్వతికి ముక్కును, స్వాహకు చన్నును గోయలేదె? వారట్లు యజ్ఞ
మునకు వచ్చినందుకు ఫలముగా నట్లుచేసెను. మఱియు, గర్వంబున
యజ్ఞభాగములకై వచ్చిన చిల్లరదేవతల నెట్లు చెండాడెనో వినలేదె?
లోకమునంతయు నొక్కమాఱు ముంచివైతునని గర్వముగా వచ్చు
గంగాప్రవాహమును మెలమెల్లగాఁ గరపల్లవంబున గ్రహించి జగ
ద్రక్షణార్థంబు జటాజూటమున నిమిడ్చికొనఁడె శివుండు? భూమినంత
యు నొక్క పడగపై మోయుచున్న శేషుని నొక్కచిటికెన వ్రేలి
యుంగరమువలెఁ దాల్పఁడె శివుఁడు? మఱియు నాకసమంతు నొక
దాని నొకటి గలయక చిత్రభ్రమణంబులఁ గ్రీడించు కఱకురక్కసుల
పురంబులు మూఁటి నొక్కటిగఁ జేర్చి విష్ణుని బాణముగాఁ జేసికొనియు
బాణమున వారలమువ్వురనొక్కసారిమర్దింపఁడె? మఱియునుదధిమథన
సంజాత హాలాహలము జంబూఫలంబుక్రియ గళంబున నుంచుకొన

వే? అంధకాధిరాక్షసుల పెక్కండ్రవధించి లోకములగాపాడఁగాదె?
ఇంతలేసిపనులకుఁ బ్రత్యేకము శివుఁడే కావలెనన్నమాటలేదు. అతని
చఱిగుణాంబునందొక్క చిఱుబ్రాయపు బాలుఁడొక్కరుండు బ్రహ్మాం
డంబులనన్నిటి నొక్కవ్రేటికిఁ బ్రోగుచేసి మంటపెట్టఁగలండు. అట్లు
గావున మాశివునిబోలు దేవుఁడెండును లేడని నిశ్చయముగా నొక్కి
చెప్పఁగలను రాజా! ఇంకొక్కసంగతి చెప్పెదవినుము. శివుఁడొక్క
డె నిత్యుఁడు. విష్ణ్వాదుల నిత్యులనుటకు నొక్కనిదర్శనము చాలదా?
యేమన విష్ణుని వెన్నముకను బ్రహ్మయొక్క శిరంబును శివుఁడు చేత
దాల్చినవాఁడనుటలో ఆయిద్దఱి నట్లుచేయుట నేగదా వారిలయత్పప్తి
క్తిని నాశనంబునకును శివుఁడె కర్తయనుటకు సందేహము లేదు భూ
మీశా! యింకొక రహస్యము వినుము విష్ణువు పమన్యుఁడను మునిచే
త శివదీక్షఁబొంది యింద్రనీలలింగమును సజ్జలోనిడుకొని యెల్లపుడు
మూఁడువేళల మిక్కిలి శ్రద్ధతో లింగమూర్తి పూజ సేయుచుండును.
శివుని వేయికమలములచే విష్ణువు పూజించుచుండఁగా నతనిభక్తిగని పె
ట్టుటకు శివుఁడందు నొకకమలమును మాయసేసిన దానికిమాఱుగాఁ
దనకన్ను వెలికి వాడములపై బడనైచి ఆఖరునామమునకు నేత్రపుష్ప
ము భర్తిచేసెను దానికిమెచ్చియెగదా శివుఁడు చక్రమును తానుదా
చిన కమలమునె కన్నుగా నొసంగెను. దానికిఁగదా విష్ణునకు గమలా
క్షుఁడను నామముగలిగెను. కమలాక్షుఁడనగా బద్మమువంటి నేత్రము
గలవాఁడని గాదు దానివ్యుత్పత్తి. అట్లయిన నందఱికన్నులు పద్మము
లతోడనె పోల్పఁబడును. దానవిశేషమేమున్నది? పద్మమె నేత్రము
గా గలవాఁడని దానిభావము. ఇంతియగాకను విష్ణువు మత్స్యావతార
మున పన్నగాలంకారుని మత్స్యేశ్వరుఁడను నామంబున బ్రతిష్టించి బ
హు నిష్టతో బూజించినవాఁడు కూర్మావతారమున సాగరఫేనమున
కూర్మేశ్వరుని బ్రతిష్ఠించి యర్చించినవాఁడుగాఁడా? అన్నియేల సమ

స్త్రావతారములలోఁ బూర్ణావతారమగు రామావతారమున ముందుగా సేతువుగట్టి యందు రామేశ్వరుని బ్రతిష్ఠయొనర్చి తాను పూజించి యాపైనిగదా రావణునితో యుద్ధముసేసి వానిగెల్చెను. అంతకుముందు విష్ణువు శ్రీరామరామంబున రామేశ్వరునుపాసింపలేదా ? ద్వారకానగరమున గోవిందేశుఁడని కొడుకునకు బేరుపెట్టుకొని కృష్ణుఁడు శివునిఁ బూజింపఁడె ? మఱియును లంపూరి బ్రహ్మేశ్వరుడని పూజించుచున్నవాఁడుగాదె ఇట్లని యింద్రుండు నింద్రేశుఁడని శివునిఁ బూజించుచున్నవాఁడుకాఁడా ? వ్యాసుఁడు శ్రీకాశిలో వ్యాసేశ్వరుడని లింగప్రతిష్ఠఁజేసి వ్యాసకాశీయును తనపేరిట కాశిలో బూజించుచుండలేదా ? పీరువారుననక యెల్లవారును వారణాసియందు దమపేళ్ళ లింగంబులం బ్రతిష్ఠించి బూజించుచున్నవారుగదా ? కావున శివునకుఁదక్కఁ దక్కనవేల్పులకు కర్తృత్వము నుపాస్యత్వము గలదా ? శివుఁడే యర్చితుండై యభిమతార్థంబుల నిచ్చుచుండును. ఇది సకలశాస్త్రపురాణాగమ నిగమసంసిద్ధము. దేవతలకుగాని, మనుజులకుఁగాని, యక్షరాక్షసులకుగాని యెవ్వరికైనను శివుఁడిచ్చిన వరములేమోండు. విష్ణు బ్రహ్మలిచ్చినవి యరుదు

కాళిదాసు శివునకుఁ దనరెండు కన్నులతోనున్న శిరంబె పూర్ణాహుతిగా నొసంగుచు నిట్లు తొమ్మిదిజన్మముల నఖండశివపూజయొనర్చినందున నాతనికి శివుఁడు సర్వతశ్చక్షుస్సంపన్నమగు సర్వజ్ఞతంబొసంగె శివనాగమయ్య చేసిన యఖండపూజకు మెచ్చి ప్రతిసోమవారమును దర్శించు దివ్యచక్షుస్సుల నాతనికిచ్చుచుండెను. మయూరుఁడు సూర్యనారాయణమూర్తిని సేవించినను పోని కుష్ఠురోగమును పోఁగొట్టి యాతనికి దివ్యదేహమిచ్చెను బాణుని వాఁకిట కావలియున్న యీశ్వరుఁడు వానికిఁ గృష్ణునిచే ఖండింపఁబడిన సహస్రబాహువుల మఱల మొలిపింపలేదా ? దండి తన్నుఁ గీర్తింపఁ విష్ణునిచేఁబోని నేత్రరోగ

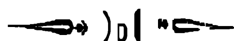
మఱిచిత్రముగా శివుఁడు పోగొట్టఁడె? తనకుధూపమర్పించిన యోబ
శయ్యను చేతికంటుతోఁగూడ తనపురికి శివుఁడు గొంపోవఁడె? దేవ
రదాసయ్యకు ధననిధి యొసంగలేదా? కుమ్మరి గుండయ్యకు నిండు
ప్రాయ మొసంగలేదా? ప్రమథులు చూచి యాశ్చర్యపడ వడుపున
కరికాలచోడవిభుని పురమునఁ బైడివాన గురిపింపలేదా? బసవనికిఁ
గనకగద్దియ యొసంగలేదా? మున్ను నిమ్మవ్వకు నేఁడుదినములు తట్ట
మోసి పనులుచేయలేదా? జక్కయ్యచేతఁజచ్చిన వనమృగములను
తనపురికి గొనిపోలేదా? కుమారపాలఘూర్జరుండు తన్ను భయకర్మ
లచేత నర్పింపఁగా వాని యాత్రతంత్రములతో తనపురికి గొనిపోలే
దా? అట్టులనె పల్లవయనారను మహాత్ముని తనపురముతోఁగూడ
కైలాసమునకు గొనిపోయినవాఁడు గాఁడే? పరగొంతపెరుమాణి నం
డఱు చూచుచుండఁగాఁ గైలాసమునకు దీసికొనిపోవఁడె? శంకరదాసు
పన ప్రమోలఁబాడఁగా మెచ్చుకొని తాను తాళమువేసి తనపురికి గొం
పోఁడె? నేఁటికిని గనబడుచున్న షోడశమహాపీఠములను నిలుపలేదె?
తెరసగణమువారను పదిమ్మండ్రి వీరత్వమున జైనులను శూలనోల వారి
పౌరుషమునకుమెచ్చి వారికిఁ గైలాసమొసఁగఁడె? మృగమును వే
టాడఁబోయి దానికై గాచి తెల్లవారుదనుక మేలుకొనియున్న చెంచు
వానికి నాఁటిదినము శివరాత్రియగుటచే జాగరణాఫలము వానికొసగలే
దా? తొంటిచనిన శివభక్తుల చరితము లిట్టివియెన్నియో కలవు
వానినన్నిటి నేల యిప్పుడు మఱల మఱలఁ దలపోయవలెను.
శివునికి సనూనులు గలరనుటయు నేకాత్మవాదమునుగూర్చి
యెల్లప్పుడు గట్టిగ చర్చించుచుండుటయు శివుఁడెక్కువ విష్ణువెక్కువ
వాఁడా, శివశబ్దములో విష్ణుశబ్ద మంతర్భూతమనుటయు ఈశ్వరునికెని
మిది యాకారములు గలవనుటయును, దుష్టులను లోకోత్కృష్ట భక్త
సంతతితో సరిపోల్చుటయును వారి కష్టతరణాత్వములను వినుచుండుట

యు మనోపాతకములని శిష్టులాచెంతకుబోరుగాన నోభూపాలా! నన్ని
పుడు పిలువబంపిన హేతువున నేనిటకువచ్చితి నావలనఁ గల ప్రయో
జనమేమి ? ఆజ్ఞకుబద్ధుఁడనై దోసిలియొగ్గి యున్నవాఁడను సెలవిమ్మ
నుటయు, రాజుపరమతస్థుల మోములుచూచెను. వారును తలలు
వంచి పెదవులు దడుపుకొనుచుఁ గొయ్యబాఱినట్రోటలవలె నిలువఁ
బడి యొకరిమొగము నొకరు చూచుకొనుచు నోటమాట రాక నిలు
వున నిశ్చేష్టులై నిలుచుండిరి అట్టిపరవాదులను రాజుగాంచి తాఁ
జేసిన పొరపాటునకుఁ దనలోఁదానే సిగ్గునడుచు చిన్నబోయిన మొగ
ముగలఁవాఁడయ్యెను. కుక్కమొఱిగి చెబ్బతిన్నట్లు క్రొవ్వునఁదార్కికు
లు వితండవాదములు సేయుచు బాచనను మనుష్యమాత్రునిఁగా
భావించి యాతనియెడ ద్రోహముదలఁచినవారు దమలోఁదామె సిగ్గు
జెంది తమతప్పునొప్పుకొని బాచయ్యను కేవలము సాక్షాత్కరుఁడగు
రుద్రునిగాఁ దక్షిణాము యుఁదటిమొనుట నొప్పుకొని దండములువెట్టి
తారుమారు త్రోవలఁ బాఱిపోయిరి వారట్లు పాఱుటఁజూచి బిజ్జల
రాజును సిగ్గుతోఁ దనయంతిపురికిఁ బోయెను. అచ్చటనున్నయార్యులెల్ల
రుఁ దన్ను స్తుతించుచుండఁగా బాచయమంత్రియు బసవేశ్వరులవారును,
శివభక్తులెల్లరును, తమతమ యునికిపట్లకుఁ జేరిరి.

ఈషోడ్డలదేవు బాచయ్య పవిత్రవిచిత్ర చరిత్రమెవ్వరు భక్తి
శ్రద్ధలతో శివభక్తసభాంతరాళము నెల్లరు వినునట్లుగా వక్కాణింతు
రో యెవ్వరిట్లు నుడువంబడు మహానుభావుని ప్రత్యక్ష నిటలాక్షుని
బాచయామాత్యుని యుత్కృష్టచరిత్ర శ్రద్ధతోడను, భక్తితోడను,
విందురో యట్టివారు యమధర్మరాజునకు వాహనమైన యెనుబోతుమె
డలో దృఢమైన త్రాటితో గట్టఁబడి యామడలకొలఁది దూరమునకు
వినబడులాగున గణగణమని బిగ్గఱగా ధ్వనిచేయు ఘంటానాదమును
స్వప్నమందైనను వినక కైలాసమున నందివాహనముపై నుమాసమేత

ముగా సకలపరిగణసమేతుఁడై స్వారి వెడలు మహాదేవుని వెంట నాతని ప్రమథులతోఁ బాటు సకలవైభవముల నొందుచు నత్యుత్సాహముతోఁ గైలాసలోక సంచారులై భూలోకమండలి శివభక్తులంగని మెచ్చుకొనుచు మూఢులంగని వీరెప్పుడు శివభక్తులై యీలోకమున మాతోసరిగాఁ గలసిమెలసి మసలుచుందురనుచు వారలకు శివభక్తి గలుగు మార్గములు పరులమూలముగా గనబఱచుచు ‘లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు’’ అని కోరుచుందురు.

బసవపురాణము.

సప్తమాశ్వాసము

శివనాగమయ్యగారి కథ

పరమారాధ్యుడును భక్తిరసపుసూనపీయూషనిరంతాస్వాదితతమోదిత హృదయుఁడునగు బసవుఁడు యాతాయాతజంగమ సంఘమున కందరాని ప్రతిపత్తులనర్పించి యిష్టార్థంబుల నేర్చి, యభీప్సితంబులదీర్చి నాబంతులఁగూర్చుచుండుటయు శివనాగమయ్య యాతిథ్యమగ్రేసరమై నిత్యమంగళప్రదుఁడగు బసవుని పరిపాటికి సాటిలేని కపటముగా నుండెను. అసూయాపూరితులును, విద్యాగంధవిహీనులును, విమతులునగు విప్రులీమంగళహృదయుని, భక్తజనమధ్యస్థుని పరమానందము, శివనాగమయ్య నూత్న స్నేహోత్సాహము, విలో

కించి యనమంజిన మైత్రిగాసూచించి భక్తిపూజ్యుఁడగు బసవునిప్ర
ఖ్యాతికి వైరఖ్యాతిఁ బూరింప నదనుగా నెద గొని బిజ్జలుని పజ్జకేగి
లజ్జనుజ్జగించి జ్యావతీ! పరాధీనులకడ, యిష్టులపై నిష్ఠురములు కష్ట
మునష్టము పెట్టును! అయినను పల్కెద వినుఁ పరమాపదము మా చెప్పి
నచొప్పులు తప్పులై ముప్పులుప్పతిల్లఁజేయునే యనుఁడు. విరికి నిర్దు
ష్టము దృష్టి ప్రామాణ్యముకదా! బసవుఁడు భక్తాగ్రేసరుఁడు, పార
మార్థికుడు, లింగావిష్టుఁడని నమ్మఁగొందుముగదా! వారిప్రమత్తత
జిత్తగింపుఁడు అగ్రాఘమవర్ణంబుల నిర్ణయింపఁజాలక, చాలక యా
రాధ్యులవంకఁగొనక నంబిసెంబలుల నతిధిసత్కారంబుల నంతమెరు
గని మెంచిమించి పురవీధులన పాంక్తేయుల రీతి నస్పృశ్యులపగది,
నబ్రాహ్మణ్యమునట్లు మముగాంచ కైంకర్యముకూలి యెగ్గుబెట్ట
నేటికి కుమతపరిజుష్టముగా శైవసామ్రాజ్యమునక చెల్లినది జియ్యా!
బసవుని రప్పించి మెట్టియెదుట యీవర్ణనాంకర్యము, కైంకర్యముగా
దనియు, మతనాశంకర్యమని మండలించినఁగాని సందర్భము లావి
ర్భవింపవని పల్కియుల్కి బిజ్జలుఁడు సజ్జనాపవాదంబు నాదరింపక
యు గాదన జాలక, నేలికవదువున గదువుండక నందకు రమ్మని బసవు
నాజ్ఞాపించుటయు, ప్రభుచిత్తాయత్తుండును, భక్తాయత్తచిత్తుండునగు పర
మార్థవిద్ధుఁడగు బసవఁడుత్రాసమేల, మేలయని శివనాగును శైవంకర
ముగు శిబికారోహణమొనర్చి భక్తపరిచర్యల నెరిగించుచు నేతెంచిన
సంచితపుణ్యుని బసవుని యాలించి తిడ్రించి నృపాలుఁడీ యన్యాయంబు
నమాంగళ్యమేమి, అని ధిక్కరించుటయు, భక్తసాయుజ్యుండగు పూ
జ్యుఁడు దిగులుమాని పనిబూని! ఒజ్జాబిజ్జలా! నాస్తికులరీతి, పామంతు
లవలె స్త్రీవిద్యావిష్టులభాతి, జైనబౌద్ధుల మాడ్కి జూడ్కి రాని వై
ష్ణవవర్ణాచారములు (శివ శివ) పట్టుబడినట్లు జాతివైషమ్యముల త
ర్కింప సంపత్కరించునే! ఆరాధ్యున కన్యాత్వమారోపింప జెల్లదు.

అణిమాదుల కధ్యాత్మికచింతయే స్వభావము. అష్టాదశసిద్ధులకారా
ధ్యుడే యాత్మగ్రాహము ద్వంద్వాగ్రుడగు ప్రణుతసిద్ధుడీ శివనాగమూణి.
అట్టియెడ జన్మకాష్ఠికమగు వర్ణనిర్ణయము బూనెదవా పూర్వాశ్రి
యుండగు గాడగరమాచనార్యు న్వాస్తధేనుజానువున నీసర్వైశ్వర్యరాజ్యం
బును హేయమన్న నిమ్నజాతియే యగు. కామధేను సంతాన
ముగా జూపించు నీలోక సంతానమున కింతరాయము జేయనీయక
న్నమిన్నలకీతెన్ను లెన్నుటసన్నకాదు యజ్ఞాచారమగు పిష్టి, స్వాత్మసం
యోగంబగు పశుకాండలో దుండగమున్నదన్న హోమశేషమారగించు
న శేషమనీషిప్రందంబున కీవర్ణసాంకర్యదోష మాపాదింపనగును. శై
వారూఢమున ప్రవర్తక నివర్తకమను మతద్వయభేదము లుత్పన్నమై
నవి అందు తొల్లిటిదిభవజన్మ జడము ప్రాకటశివసంస్కృతుఁడు నివ
ర్తుఁడు, భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబగు వర్ణంబెసముత్తీర్ణము. శైవులు నిరా
కృతులుగాని పరాకృతులుగారు పురాకృతమగు జడలోకము, మూఢ
త్వమునుఁ జేసి తిరస్కరించిన సంచితార్థములు శైవపంథానమున కను
సంధానము లేయని నమ్మిన నాసిద్ధాంతమంతరార్థము కాని వ్యర్థముకా
దు గారీవరా ! భైషజము లేల ! భక్తవరు లేల ! శివనాగుని సాగమ
నమే శైవ నుగమనమనజాలక మనజాలక యీలీలవిమతులు పేలజోల
మూలునే! కరికిపంది, హరికిసుక్క, హేళికిఖద్యోతము, చంద్రునకునక్షత్ర
ము, క్రందలుగంగకు సముద్రమునకుకుల్య, కామధేనువునకు గార్దభము,
కల్పమునకుగచ్చ, సరిపోల్చుట తగువరులపనియగునా ! ఒక్కశివభక్తు
నకు వేయిజన్మబ్రాహ్మణ్యము నాణ్యముకాదని వాదించి మోదింప నా
దరింప బోధమతివై సంగతివై యనంతఫాలాక్షు సత్సభాభ్యంతరాళ
మునకుండి శ్రీపతిపండితయ్య స్థూలనిర్మితదుకూలమునఁబోలిన లోకా
లోకసంహారకమును, సర్వభుక్త్యమునగు హరుని త్రినేత్రమాన నము
త్పన్నమైనకీలలఁ దనకేలనవలీలఁబట్టి పరిశోధింపలేదా ! ఆరాధ్యులప్రౌ

క్క ప్రాలినమహికంబులకైన నీజాతిబ్రహ్మకూటంబులు సాటికావు,
ఇందుకు తార్కాణ మొక్కగాదార్థంబుకలదుగా?

కల్లిదేవయ్యగారి కథ

తొల్లి హేలాపురంబను గ్రామంబున యశోధనుండును రుద్రాప
రావతారుండునగు ప్రసిద్ధభక్తుఁడుండెను ఆతని నామధేయము కల్లిదే
వరయ్య. తద్గ్రామంబున నీశ్వరాలయ మొకటి గలదు ఏతదాలయమం
టపమున నాగమొకటి శైవసాన్నిధ్యమునకై వెడలుభక్తులఁబట్టి సా
యుజ్యంబు నొందించుచుండెను. సామాన్యులాశాపాశబద్ధులగుటచే
ప్రాణప్రదమని యెంచునిహంబునహించి పాపసంహారమునకు భయ
భ్రాంతులై మరపరివేశంబునకు జంకివంకలబోవుటయు విని భక్తాపా
య భుజంగగారుడమణియగు దేవయ్య శైవసాక్షాత్కార మొనరింప
పరివారలు వలదని వారించిన సారించక మండపప్రవేశ మొనరించుట
యు యథారీతియని దుష్టభుజంగము జంగముదేవర పాదములు పాదా
క్రాంతమైనట్లు బిట్టుఁగుట్టి విషభుక్కని తక్కువగా (మక్కువకుని
లింగదేహమును భంగపఱుప తెఱపిలేక చాకలించుటయు నెల్లరువిలో
కించి కించమాని విగతపాపరూపంబును జేపడిచూచుచుండ దేవరమ
హత్వంబు సహత్వంబుగా నాచచ్చినపామును తనయిష్టదైవతాలంకార
మని బాలిగొని పునఃప్రాణప్రతిష్ట జేయుటయు నీవార్త యాబాలగోపా
లము జనవిద్దూరమై యప్రతిమానశక్తి సారూప్యమాపాదించుచుండెను.
అంతగృహదాసి నర్ఘ్యంబునకై యుదకంబుదే భాండముగొని తటాకం
బునకేగుచుంటయు జనసమ్మర్ధమగు మధ్యేమార్గంబున నొకవిప్రుని
కరస్పర్శచే నామె 'శివశివ' అని యాకుండను దండగబెట్టి విభూతిధార
ణమైనవెనుక నూత్నభాండోదకము గ్రహించుటయుఁగాగల యాచారం
బులకందలి విప్రులొక్కవడువున పంకించి కట్టుగానొక్కపెట్టున నేకాం

తమునసున్నను మాకాంతప్రియమానసుండగు దేవరవై దాడివెడలి మీదాసియే భారిసికి మాసంపర్కము విప్రస్పర్శ మెంతవిషమైనదో వింటిరా. మాతాకిన దీనికి దురాచారమంట మీపాటిచేసి యీబోటి నిమాట యెత్తమైతిమి ఇట్టిసంప్రదాయములు వేదోక్తమా, శ్రుతివక్తమా, పురాణోదితమా, ధేమమా, యజమానులకడ నిర్ధారణచేసి విడుచుట సంభావ్యమనుటయువిని పరతిరస్కారగమొల్లని సల్లలితహృదయుడయ్యు దేవరప్రతివాదుల వర్ణితిహ్యాముసహ్యాము కాని మానసమున భూవరుల నుద్దేశించి ఆర్యా! వితర్కము లేల! మిమ్మంటరాదంట శైవసిద్ధాంతము. భక్తావాస స్థితకుర్కశాలికిని మీసోకుతగదు అట్లుంగాక (బ్రహ్మణి చరంతీతి బ్రాహ్మణాః) పరమార్థముసాకారము పరశబ్దముత్కృష్టపదంబు గావున శశిఖండభూషణుని కాయర్థముసార్థకము కావున వ్యాకరణోక్తముగా సంస్కరించిన [శైవంపరమోత్కృష్టం, ఉత్కృష్టంపరమ్ ఏవా, ఏవమ్ బ్రాహ్మణోశైవం, శైవాఏవై బ్రాహ్మణాః ఏతాన్వై శైవంవేదా!] అనుప్రమాణభాష్యములు స్ఫురించును. బ్రహ్మమతబండనకు వాకు సహజకోపోద్దిప్తులై దేవరా! మన్నించుచుండుమనియూ యీదురాలాపము శైవేతరమెల్ల వేదబాహ్యమనియు శైవేతరులు శునులనియు నీయుత్కృష్ట ఆట్టియెడ సర్వతోముఖమును శర్వాంతరార్థకమునకు సోదహరణముగా ప్రయుక్తంబగు నొండుస్వరయుక్తంబులగు బుక్కులు సల్లపింపుచునుటయు భక్తవశంకరుండగు శంకరుడు కాలభైరవాంతర్గమనుండై ప్రత్యర్థులు వ్యర్థకుడ దేవరపాలబడుటయు నాయింటిబాగిలము వేగిరము దైవాదత్తునగు వైదికాసనమలంకరించి దేవరయావర్తములకెల్ల ప్రత్యాపన్నములు సమర్థించగా గన్నవిన్న విప్రవరులెల్ల తెల్లబోయిరి. అంత విజయాత్ముడగు దేవరవిప్రులఁ దిలకించి ,కూపస్థమండూకములక, గాని యీయబ్బురమేల! సర్వసిద్ధియగు సిద్ధరాయని మరంబున నొకసారమేయ మపారవేద విద్యా

ప్రసక్తమైయున్న దానిగురువింత వింతకాదు ఇట్టిభక్తాంకితముల జల్లు
గొన్నలాలాజలంబులైన మొట్టకట్టడిజాతికి చెల్లునే తొల్లి శైవుం డొ
క్కరుఁడు కోటివేద విప్రులకు మేటియను మాప్రత్యక్షసిద్ధాంతము
న్నది. అది మీకాగమ్యము కానోపును అని దేవరధిక్కరింప ప్రతివా
దిభయంకరుఁడగు నప్పటి బాడబుల నిరాకరింపనొల్లని బడుగుబాపలా
పడదేవర పాదాక్రాంతులై పండితవాక్యము రిత్తవోవునా! నేర్చిన
యంతకునీతి మనీషులముందు మామాట సత్యమైనను లోటుపడకు
న్నే? నిగ్రహానుగ్రహసమర్థుల ప్రత్యక్షములగు వాక్యపరంపరయే పటి
గానిమాసత్యసూక్తి వాదనబలము లేమిచే సామెతకాదు దేవరశైవమ
హత్వముత్కర్షించి మూఢతార్కికుల సంధిగ్ధావస్థల గస్తిచేయనెంచి
విప్రసాయకులారా! శునకమన్న గిలిపిరి జంతుసారూప్యార్హులు కార
ని నేతెలియనైతిని అంతకు నీచాతినీచమై పరమాత్ముల పాదధూ
ళిసోకినమాత్రాన యుత్కృష్టమగు జడమునైనగాంచి సాదృశ్యము గొ
నసగును ఇదిగో యీపాదరక్షకు సతుల్యమైన యుత్తములిందెవ్వరుం
డురో! యని తులాభారిమువేయ భక్తపాదరక్షకైన నావాదవేదబృంద
మునాటి రాజాలక దేవరపస్పర్శనమునకు శైవాదర్శమునకు విమర్శ
చేయలేక సిగ్గుజెంది పగ్గవీగి యథాయథరైరి.

బిబ్బబాచయ్యగారికథ

నృపాలోత్తమా! సత్తువమాని శత్రుభావమున శైవోత్త
ముల నుత్తడీకొనిన మూఢులగతి రిత్తవోవునే! తొల్లి విప్రాగ్రహా
రంబని పేరందిన గొబ్బూరను గ్రామవిశేషముండు. అందు శైవతత్ప
రమానసుండును, భక్తజనాగ్రగణ్యుడును నిరంతర జంగమార్చనా
తత్పరుఁడునగు నొకమహామహుఁడు వెలయుచుండు. అతనినామధే
యము బాచయ్య స్వగ్రామంబుననే కాన దూరభారంబున నెంచక

పరిపాత్రంతము లెంకి దన్వైన నారాధనపేరువిన్న పులకితగాత్రుఁడై యయ్యె భక్తపుంగవాపాప మూ రూపంబు నగ్రహారంబుపై పడి యిండ్లద హించెను మేడలమాడ్చెను, కొట్టములముట్టడించెను, మిద్దెలగూల్చెను, గాదెలగాల్చెను, వేదపాఠశాలల నేలమట్టమొనరించెను, గేహసీమలు పేరుమాసెను, దేహాళులు మట్టిగొట్టెను. రాజవీధులు బగ్గుమూపాలయ్యెను, బజారులు హాజారములు బట్టబయలయ్యెను, గ్రామశేషమిట్లు భక్తునిశాపవశమున ముట్టుకొనుటగాంచి బాచన యపారభక్తియుక్తుఁడు అట్టివానితిరస్కరించుటచే నోఁడారుగాక సమూలాపాటము సంభవమయ్యెను. హాస్యమునకై యగ్గిదాకిన కాలకుండునా! అదిగో! యింటిపశువులాధారహీనమై యల్లాడుచున్నవి! వత్సహీనమై, వగచుచున్నవి. స్త్రీలుపాతలులేక రోతబుట్ట జేతులజేతములమోది విలపించుచున్నారు! శిశువులు వ్యసనముతో నున్న మాతల నడుతల నుబ్బిన వేడిబొబ్బల నుబ్బరముల బొబ్బబొబ్బయని భ్రమసి సొమ్మరిల్లుచుండిరి. అంతకు నిష్కారణవైరమే కారణభూతమయ్యె. గతన్నాస్తి పూర్వకృతమునకు వగవనేల! ఇంతటికిమేల్కొని బాగుపడుట ధర్మమని యన్యోన్యము సంప్రతించుకొని వాదముడిగి సాదరమున నాదయాపరు శంకరహృత్పరిసరసరసకు జేరి కరములు శిరములజేర్చి, పాదములప్రవాద మొనర్చిరి దిక్కుమని యొక్కుమ్మడి దుక్కముగ దురవదురు పాఱులుతీరని మాహాత్మ్యమునకు బాచడు సహజకోమలహృదయుడు, శరణాగత భక్తవత్సలుఁడు మెల్లనిజూపులఁజూచి తెల్లని చిఱునగవు వెల్లనిమోమున జిలుకాడ, చల్లనిమాటల వెల్లుగానాస్వాసించి పరామృశించి తేర్చి యూరార్చి మందలించి గర్వభంగమగునట్టు లార్యా! ఇదేమి వెతండికము. తృటిపూర్వమున నంటకూడదంటిరే! మఱుక్షణము మాపుల్లెల, పాతల రోతగానక బూసికొందురే! అగ్రవర్ణముల స్పృశ్యల విమర్శించుటలు శెల్లుఁను. దర్శింపనొల్లునే! పామరలోకంబున

కగుజాతివైషమ్యమేలలెండు. సర్వశివంకరుండగు గౌరీపతి జతవెతగా
నెంచి, తద్భక్తుల ననురక్తుల ముక్తిసంగుల భంగపుచ్చ మచ్చరమూను
ట దేహమ్ముపై గినిసి తను వినాశ మొందుటగు. అట్లైనను సాయుజ్యమ
గును కాదన్న చౌక్కానిభ్రమలేల! అని నిజమహత్త్వమున నారుద్రా
గ్ని నుపసంహరించుటయు నయ్యది లక్కపండువలె, పవడముకొప్పిరీతి
బాచని శంఖహస్తముల జేరుకొనియెను. తెల్విగొన్న బాపలు సామర్థ్యం
బున గాంచ నగ్రహారము చెక్కుచెదరకుంటయు నేతద్వృత్తాంతమం
తయు కలగాంచెను బాచనిశైవ సందేశమున కమితానందమంది
స్వయంకృతాపరాధములకు వగచుచు క్షమార్పణవేడి బాడబులెందే
చనిరి. ద్రేకితభక్తియుక్తుండై యాకర్ణాంత నిజవిశాలఫాలభాగంబున
విభూతిదాల్చి రుద్రాక్షలరుతలేల, పట్టిసముం జేబట్టి, చర్మంబుకటిబెట్టి
లలితాలంకృతమును శైవమందిరంబు నగు శిబికకు పట్టువులంగప్పి పడ
గలదిప్పి విభూతినరిచి, మల్లెలపొదిపి మంచిగంధముపూసి మారేడుల
మూసిస్నిగ్ధమైముగ్ధమైసుప్రసిద్ధమై నందికేశ్వరు బేరుకొనని యుల్లాసము
ద్దగు వెల్లయెద్దును పాదమున కందెయులు కొమ్మున పొనుగొట్టములు నరు
త రుద్రాక్షపేరులు నంకమున పడగలు ప్రక్క త్రిశూల లాంచనము
పార్శ్వమున పన్నగాలంకారము లలాటమునం బైడిపట్టము కంఠమున
శేగంట ప్రకాశింప దవ్వుల శృంగారంబుగదోచు రాకేందుబింబమో
యనునట్లు శకటమ్ముబూన్చిన యమంగళతూర్యనాదంబు లుప్పతిల జం
గమార్చనలపాల్గొని భక్తభుక్తశేషంబు లపారముదంబున నెత్తిబత్తి
మెయి బండిలోనిడి పరమేశ్వరుని భజనచేయుచు బోయి తత్ప్రసాదం
బున తోడిభక్తులదనిపించు బాచయ్య యమాయక స్వభావమును గా
ఢవిశ్వాసమును నిగూఢభక్తిని గ్రహింపజాలక ఆయూరి వేదవాచ్య
లమని యగ్రేసరులమని యగ్రజులమని యపభ్రమించు పండితులెల్ల
మత్సరబుద్ధులై యొక్కనాడానందపరవశుండై సాటిదేవరుల యుత్సా

హాముననఁ బాల్కొని పరవశుండైన బాచనివేచని వెరుచబాపలు అం
త్యజా! నీకెంతపొగరు. చచ్చుడిపూటములకూడి అగ్రహారమురచ్చల వి
ప్రులమచ్చలనిట్లు సైపులేని కైపున మైలజేయ జెల్లునే, ఆహా! పుల్లెల
బువ్వకు మడిగట్టి యీళ్ళోడిముచ్చెలగాండ్రతో నోడలెఱుగని సివమూ
నుటంతయు కైంకర్యమేగాబోలు నేర్చుబోతివిలే అని యెగతాళిజేయ
భక్తహృదయము జలింప బాచడాగ్రహాయత్తుడై పదార్థవాదులగు సో
దరులారా! ఇదే గొప్పప్రసాదము కాదందురా! శైవలోకము హ
సించుగాక తమకింపక డాయుడని విప్రులు మాటగాయుని విలోకించు
నంతలో భుక్తశేషాన్నముగాదె, కుంకుమరాశివలె, బాలసూర్యకిరణ
వితతియట్లు కోమలలతికాగ్రములట్లు నరుడావిష్టములగు సూక్ష్మాణు
వులు దృగ్గోచరమగుటయు వెనుదీయని కోపావేశంబున బాచడా సిప్ప
కల గ్రహించి రుద్రపూజ్యమగు మందారదళములట్లు భ్రమించి వెల
య రాజు కణంబులజిల్కు యొడలంటి గడ్డములుకాలి పట్టులంటుకొని
పేదబాపలు కచ్చలువిచ్చుకొని దోవతులూడ్చి యాత్మసంరక్షణార్థము
న్న భయమునకు దాళలేక జంగములవ్యథాదూలిన గాలిసోకునకు ము
క్కుచు దవ్వోగియుంటయు నిష్టభక్తపరివృతుండై బాచడు యథాపూ
ర్వకముగా మంగళగానతత్పరుండయ్యెను

మాదర దూడయ్యకథ

పవిత్రగణాధిపభక్తులకు యుక్తుల వంచించు సంచితంబు సా
మంజస్యమగునేపో! భక్తాగ్రణుల మానసికశక్తుల గ్రహింపక కొ
జమాలిన బేలుపోకలసాకున వర్ణభేదములెంచు కుత్సితుల తలదన్ను వ
న్నెలవన్నెముగొన్న వెన్నెలదాలుపు వేలుపుగొలుపు కథ నుదాహ
రించెద వినుడు పుణ్యుల్మ, విప్రవర్త్మమను బ్రాహ్మవాటి పరిసరిని పేదయు
శంకరపదారవిందధ్యాన నిరంతరాయమానుండగు నొక బడుగు మాల
డొక కుటీరమున జంగమార్చనల సల్పుచునున్నంతకు పరమేశ్వరునిపై

భారముంచి సత్కాలక్షేప మొనర్చుచున్నంత నొకనాడు నడురేయి యింటికేగ దారితప్పి యొందేచు గనుగొన బ్రాహ్మణాటవాసియు సర్వాంగకుష్ఠయు నగు విప్రుడు పరిభూములగ్నున్నరి చీకటిచాటున క్రిందుమీదు తెలియక దూడయ్య యింటిపొంత నంతులేని పుంతలోదిగి పడి లేచి యిల్లు జేరి పాదప్రక్షాళనమొనపెదప దేహముగాంచుటయు దొంపిగొన్న యంగికములు తేజోవంతములై యుంట గాంచి దిక్కుదోపని మాపంతియు దేవక దేహపుగానుండి లింగదర్శనమునవేగి వేవేగనాజాయపచ్చుచుండెను. దూడయ్య యంతయు లింగముహూర్తమున మేల్కాంచి నిత్యకృత్యంబులదీర్చి భృంగీశాంతస్థమను యంత్రరాజమున తేజోమూర్తియై గురులింగార్చన మొనరించుటయు తత్ప్రదేశమును గురించి వితత్క్షేత్రశంఖుస్థాపన కన్నులారగాంచుట నావిప్రుడీ స్థానవిశేషమునకీయన మాహాత్మ్యమేకారణభూతమగునని గ్రహించి "శరీరమాద్యం ఖలుధర్మ సాధనమ్" అనియెంచి భగవద్భక్తుని కులగోత్రముల పృచ్ఛింప నిచ్చగింపక వచ్చి యాతని పాదోదకము పాదమస్తకము స్నానమాడుటయు సతనిరోగము భృంగిభూషను సేవాతత్పరుని ప్రభావంబున నివారమగుటయు నావిప్రుడు సంతసిల్లి గురుభక్తియుక్తుడై నీచమనక యగు బాగు దూడయ్య యపరిమిమాన శైవభావంబు లోకంబున జాటుటయు తదితరులమాటలేల నేడువందల విప్రులాతని పాదములసన్నిధిఁబడి మ్రొక్కి నిరామయులై వెడలిపోవుచుండిరి. లోకవిభాకరుండగు ప్రభాకరుండు నీశ్వరారాధనఁజేసి తన యంగమచ్చమునుఁ బాయుటఁజేసి ద్వాదశరుద్రుఁడై లోకారాధ్యుడయ్యెనుకదా! సామవేదుండను విప్రోత్తము డాశాపథంబున బోవుచు నరణ్యామధ్యమున బ్రాహ్మణులకు తొలిగిమెలగ కపలలము సలిలమున పక్వముజేయుచు నిటలాక్షునకు 'సోశంభో మాంపాహి' యని నైవేద్యమిడుచున్న యాతని నిర్లక్ష్యమునకు సామవేది రోషించి కషాయకంఠుఁడై, శురా! ఎగ్గెంచని పగ్గకుపో

యి మమ్మన్నగ్గువ చేయుచుంటివా! ఉల్లితిని మల్లెలు ముడుచుకొందువు
గాని, ఏగూటిపిట్ట యాపల్కు లనే పలుకును మసిబూసిన మారేడగునా!
నీసిగ్గుమాల! ఆలగ్గుమానము బోచ్చె, చెచ్చె చెప్పులసందు నుంచిన
నీమాలకుని భక్తపరాయణుడని మోసపోవుదుననుకొంటివా! కొంటీ!
నాపేరు నీతో రేచెప్పక చెప్పవని యధిక్షేపించుటయు శ్వపచయ్యనా నొ
ప్పనా శంభుభక్తుడు సాధూత్తముడయ్యు నాధనోక్తుల నామూఢద్విజుని
కి ఋజుమార్గము, ప్రయోజనమార్గము, ముక్తిసంసర్గము భర్గునసర్గళ
ప్రభావము ప్రబోధింప దయయుంచి కించుబూనెను ఆదృష్టిపటుత్వ
మున విప్రుడు గిమ్మయుక్తిసిక్కి నిశ్చేష్టుడగుటయు తన్మహాత్వభావ
మున చకితభక్తిపిజ్ఞానుడై తక్కుగలబాడబులు సహితము ప్రక్కజే
సి మక్కువపడి దూడయ్య నొసంగు ప్రసాదంబుల మాంసాదనంబని
యెంచక పంచిపంచి భక్షించుటయు నతనికి ప్రణమిల్లి శిష్యులై యీ
జగన్నాథ ప్రసాదము మహాధనముగా నానాటి బాడబులెల్లరు గొల్లగ
నొసవిరి ఈశ్వరోపాస్తిలేని ద్విజునికంటె నీచునాంతరంగికశొల్యు సల్పు
శ్వపచుండైనభక్తుండల నుత్తమసంజాతుండౌ గా!

ఉద్భటారాధ్యుని కథ

హేయకార్య విసర్జితుండును, సజ్జనదుర్మతవార ప్రభాస్వరుండును,
లింగార్చనావత్సరుండును, అఘుకయారుండును, కైంకర్యయుక్తుండునగు
నుద్భటార్యుడు వల్లకియను పట్టణము నిజమహత్వంబున సర్వపవిత్రమొ
నరించుచుండెను ఏతత్పట్నమునకు భోజపతినాధుడుగా నుండును.
అతడు సుశీలుడు సద్గుణసంపన్నుడు. భక్తసౌహార్దుడు విమతభీషణు
డు. దుష్టసంహారకుడు. శిష్టపరిరక్షకుడు. గురుసేవాపరుడు. శైవరహ
స్యవేది. ఉద్భటార్యుని పరిబోధమున మంగళప్రదుని నిస్సంగుడు సంగ
తులు సాంగముగనెఱింగి లింగార్చనా కౌతూహలమానసిద్ధై సిద్ధాంతి
యగు గురుకైంకర్యమున నశ్వరలోకార్థము లనర్థములని సరకుచేయక

సుస్థిరసాయుజ్యపదవికి యదను వెదకుచుండుటయు, శైవరహస్యవిదూరులు ను కర్మభ్రష్టులునగు పామరజనము నృపాలుడీలీల నిలనేలమాని మా నని మందిమేళముల వేడబముల నుచ్చటుని భటునివలె చిటివోటి శివగీ తముల జేతుల మూతుల సోతగా బూతినాది బూతమూర్తిగా కితకిత లాడుచుండునా. కానిమ్ము క్షుద్రమార్గము బాపి రాజ్యపారతంత్రమున కు దిప్పనిమనల గొప్ప యుప్పుడేలచెప్పవలెను అని బిట్టువగచి యొ క్క పెట్టున భోజునకు స్పష్టమతము రాజ్యాలిప్తమనియు, ఉద్భహార్యు డు త్తమవీర్యుడు కానందు నతడా వేశికుని యుపదేశములు దేశీయకాలు కాదాలనందు విసర్జనీయములనియు, నీచసంజాతుల సంగతి యుత్తమ కులజుల కసభ్యములనియు వాదబలీయముగా పెద్దనుద్దులెత్తి పొత్తము ల సత్తువులం జూపినను గురుపదారవిందధ్యానాయత్తచిత్తుండును, శైవ సేవాప్రధానుండునగు భోజుండు బ్రహ్మజిజ్ఞాసువుల పశువులుగా నెంచి ప శుపతియందు డెందము నుంచుటయు నాకూటబాపలు మానతోపక ప్రాపు గానక కానకపోయిరి. ఇంత కొంతకాలమునకు విమతుల నధోగతి పా ల్జేసి తానుత్తమపథము నలంకరించెనో యన నుద్భటుండు లింగదేహ ముచాలించి శాశ్వతసాయుజ్య పట్టభద్రుడయ్యెను ప్రతివాదభీతిలేమి నైష్ఠమదుర్మతగులు చెలరేగి చెడవాసి యుద్భటార్యున కగ్నిసంస్కార ము శేయ ప్రేతభూమికిం గొంపోయి యుంచుటయు తత్పరిసరవటజూటం బుల మాటుననున్న భూతపిచాచంబులు చమ్మలుమాని కుతూహల ముగా విలోకించునంతలో ప్రేతహోమమగుటయు తద్ధూమోద్ధూత ములైన కింకరవర్గముసహితము తమపూర్వకృత పాపపరిపక్వమై కైలా సగిరిచేరెను అందొక్క భూతమగు వెనుకంజని జట్టులేక దిట్టముడిగి బొగ్గిలుటయు నాయులికిడికులికి భోజుగు భూజము రోజుటయు నాభూత ము సద్దడగి కొయ్యోద్దికజేరి ! ఏలికా ! నేను భూతమును. నాదొకమనవి. నాపరోక్షమున బందుగులెల్ల యుద్భటార్యుని ప్రేతధూమ ప్రభావంబు

న ప్రీతకల్మషులై పుత్రచారిత్రులై భూతాధినాథుని రాచకార్యముపైన నేగిపోయిరి ఇదియు నాయదృష్టమే కావునను భయతారకముగా నొక్క ఫక్కినొక్కి చెప్పెద. కాదనరాదు ఈ ప్రేతసంచయము గావించు ధూమము పెంపుననే నిలింప పదవినందెదం తోడనె నీవీవటవృక్షము నాశ్రయింపుము నావెనుక నీవును ముక్తిసంగుడవు కాచేర్తువు ఇట్లు భయత్రాకార్యసిద్ధియగునన విని గురుసంసర్గ మీమార్గముననైన లభించుగాక యని నిశ్చయించి వటముక్రింద సంచయనవిధు లాచరించి బంధుయుక్తముగా భోజుడా వృక్షారోహణ మొనర్చెటయు భూతములతో డ్పాటున భక్తధూమ ప్రభావంబున భోజుడు గురుసాన్నిధ్యమును శంకరుసాన్నిధ్యమును సాధించెను భక్తాశ్రయమున నోడతోడి పడవవలె నల్పుడు నుత్తీర్ణుడగును అల్పజ్ఞలు తృణముల సంగ్రహించి భవజలధిలో మునిగిపోదురుకదా!

⊰ దోహరకక్కయ్యకథ ⊱

మదనవైరియందు మదినిలిపి తదావేశంబునకు బురికొల్పి, తద్భక్తపరుల నర్చించి, తత్ దైవతమున స్మరించి, వర్ణించి, కీర్తించి, యాశ్రయించి, వరించి, నైమిత్తికంబగు గాహ్యావైరంబుల తన్మహాత్వ ప్రభావంబున సూర్య కిరణంబుల నివముపలె, ఝంఝూవాతంబున జీమూతంబువలె ప్రత్యర్థింది ప్రబలవిజయము గాంచిన సంచితపుణ్యులలో నగ్రగణ్యుడన దగు దోహరకక్కయ్యావధారుకలయన చరిత్రంబువినపవిత్రంబును పాప లతికాలవిత్రంబునుకదా! విశిష్టవేదపురాణనిలయంబని తనివిలేని పేరెన్నికగన్న కపటవల్లియను బ్రాహ్మణవటి తొల్లికలదు. ఆగ్రామమే కక్కయ్య స్వస్థానము అప్పురమున విద్వాంసుడొక్కరుండు జేరి మీరిన పెరిమతో పురాణగాథల శ్రోతలుజోతలు పెట్ట కట్టుదిట్టంబుగా వివరించి సవరించుచుండును అతని యుక్తికౌశల్యము బహుళవ్యమును బహుజనసంస్తవ్యమును, నవ్యమునువిష్ణుప్రభావసం

భావ్యమును,హరదూషణానసంతవ్యమైయుండును.విష్ణుదశావతారములు
వివరించిననోట హరవిశ్వాసందర్శనము నభివర్ణింపఁడయ్యె.విష్ణుమధువై
రియన్నపట్ల హరుడు మదనవైరియనడయ్యె, విష్ణుజగన్మోహినియన్నచో
కరకంఠుడుగ జగన్మోహి' యనన్నోల్లఁడు విష్ణువు విమతులగు రక్కసుల
నుక్కడించెనన్నచో, నంచికావల్లభుఁడు వైష్ణవ సంతానము సంహరిం
చెనని నుడువజాలఁడు. విష్ణువు ఖగపతివాహనుఁడన్నచో, గరళికంధరుఁ
డు నందివాహనుఁడని ప్రశంసింపుడాయె పురాణస్థములైన యాదికథల
వినియుంపని పెడబుద్ధి పుక్కిట పురాణములెత్తి జనాకర్షణమునధనాకర్ష
ణమే భక్తసంతర్పణమును పరాపకర్షణమనిహరణము జెందునా మందు
నియందము మాలిఁచాదమునుగాంచిపామరులుభ్రమయుదురుగాక,శివ
తన్మయత్వమునంది, లింగమూర్తితో నైక్యమందిన కక్కయ్యకీపౌరా
ణికములు వెక్కసమౌనుగాని యక్కరయగునే! శివభక్తులట్టివేకదా!
విమతకథల నారము గ్రహించెను ఉత్సహించెను సంకల్పించెను.
ఇష్టదైవతను సంప్రార్థించెను దైవబలము తోడ్పాటుగా, తోడ్తోవచ్చి,
సభ సంభ్రాంతినొందఁ, పౌరాణికుఁడు పరువెత్త, నువ్వెత్తుగావచ్చి పొత్త
మును సంగ్రహించి కిక్కయ్య దానిని చించి చిదరజేసెను అపరుద
ద్రుడోయని భక్తావేశంబునరౌద్రించి యావిప్రునిపై బడి సింగముకురం
గమునట్లు దేహము లేహముజేసి,యెముకలదుమ్ములవైచి,ప్రేగులనాగు
లమెడవైచి, క్రొన్నెత్తురుల కుంకుమపూరిసనువలె మైనలది, పునుకజే
గొన్నచూపరకుభీభత్సంబుగాకక్కయ్య విలయకాలక పాలధారివలె,నట
రాజమూర్తివలె నద్భుత కృత్య మొనర్చుటయు. భక్తపరాయణు డగు
కక్కయ్య నెదిరింప సాహసించు వైష్ణవులు మందునకైన కానరారై
రి. నిజభక్తియన నిట్టిదికదా! శైవకృత్యంబులు సదా జయ
ప్రదముకదా!

భోగి దేవయ్యకథ

నృపాలా! ఈశ్వరభక్తులు సముచితశక్తియుక్తులనుట తెల్లము కదా. నిగ్రహాయుతులగు గంగాధరగణికింకరు లరిభయంకరు లనుటకొక కథ చిత్రకథను వుడుము. తొల్లి కెంచావియను భూసురాగ్రహారముకలదు అందు భోగి దేవయ్యను విప్రోత్తముడు వసియించుచుండును. అతడు అశేషభోగిభూషభక్తజన భక్తిభావనాసక్తుడు. అతడారీతిని లింగజంగమసపర్యాసక్తుడైనంత శితికంఠుడు ఏతత్ భక్తప్రభావంబు స్వభావంబునో, స్వరూపంబునఁ బరీక్షింప నెమ్మదినెంచి నెమ్మదిగా లింగదూత మెడపై గీలించి, యాపాదమస్తము బూతిధారణమొనర్చి రుద్రాక్షల రక్షగట్టి, త్రిశూలము కేలదాలిచి, శ్రుతులరోగిపడగలుప్రేలించి, హరశంభో అని శంఖముపూరించి భోగియొట్టయెదుట నొక పంచతరూపమున వచ్చినిలచెను దేవయ్య యట్లరుదెంచిన జంగమ దేవరను దేవరసభివర్ణించి ప్రత్యుత్థానముజేసి శివద్రవ్యంబు లనుచితసత్కారములఁ బూజించి, యుచితాసనాసీనుంజేసి సద్గోష్ఠిసల్లాపంబుల గుశలప్రశ్నల గడపుచున్నంతలో లింగనైమిత్తికంబగుటయు దేవరయ్య భక్తిసంపన్నుండై యభ్యాగతినర్చింప యత్నించుటయు నాకుమానామానుషవేషధారి గ్రహించి సాక్షాత్ శివహృదయముగావునఁ దావచ్చిన కార్యమవార్యమగుట దేవరయ్య ముఖారవింద మవలోకించి యవధార్యా! అశనాతురత యేల! నావిన్నపమాలింపుము. నాదలంపు వచన మీవ చిరమునఁ బొనర్చుకున్నాతిన్న సార్థకము లేదు. వెత్యాను దెచ్చియారగింప జేసితివా? నాభక్తహృదయము సాదువడి నీకష్టముసఫలమగును. అనినను భక్తులయెడ సంకోచమనంగీకారమగుట చేయసభ్యమనియెంచక మించిన దేమని తలంచి యొక మొదవును వంచించి యామాంసము రుచ్యంబుగావించి జంగమ దేవరను సంతృప్తి పరచుటయు నీవర్తమానము గ్రామమామూలాగ్రము కీర్తమానమయ్యెను. ఉ_

మ బ్రాహ్మసంజాతుఁడగు దేవర నీచస్నేహమున వర్ణసంకరుఁడై మతి
మాలి తానిటూళ్లు కర్కశులకు గారవించి విందుచేయుటవిని యులికిపాటి
ల్వాజులు మేటిబడిఁరులఁ గొని దేవరయిల్లుజుట్టి యశ్లీలములబలుకువారు,
అనర్థముల నడపించువారు, తలుపుల నడలించువారు గోడలబెకలించు
వారు లోనివారల నదరించువారు నై యీవలకు రాకపోకల బోయిన
గుడిసెలాగి యగ్నిహోత్రము దాగొల్పవమని బహువిధాలాపంబుల
'నాభక్తవరుల వంచింపఁ బూనుటయు దేవయ్య యాకుమతిసంఘముల
నుల్లంఘింపనెంచి దైవభారమెంచి యీవలనరుదెంచి, ధైర్యోత్సాహ
ములు రెట్టింపఁ అయ్యలారా! మీరెల్లరువర్ణనిర్ణేతలగు ప్రముఖులు,
నేనువర్ణసంకరుఁడను. నాసహచరులా నీచాతినీచులగు మాలమేళము.
అట్టివానినన్ను విప్రోత్తములు దృష్టిశంకజేయుట శంకరుని వంకబెట్టుట
సంభావ్యమే. ఈపొంతవీడుట యుభయులకుపాడియే కావున నిదేనాదే
వుని నమ్మి మీసమ్మి సహింపలేక యీవీడు నేడు వీడిపోవుచుంటిని.
అని కలహము చాలించి గేహమువీడి మిత్రునిగూడి పురబాహ్యప్రదేశ
మునవిడిసెను భక్తులు సంకల్పసిద్ధులుకదా! శైవప్రతిష్ఠితంబులగు పజ్జ
లింగములు, శార్ఙ్గధరాంభుజగర్భముఖ్యదేవాళిని సంప్రతిష్ఠితములగు
లింగములు స్వాయంభువర లింగమూర్తులును భోగయ వెంబడి గోవు
వెంట వత్సములట్లు దశదిశల నెగయుచుండెను పీఠములుగాయును,
దేవళులప్రక్కలించును, సోమసూత్రముల కంతల దాటును, పూవురా
ళ్ళుబెకల్చును, హిమనగజాత్మజను విడిచిపోవును తామరతంపరై చను
ను ఢీకొనివెంటబడును, పంతగించి యతిక్రమింపజూచును, దొర్లులాడు
ను, కలహించును, సహించు, ఈవిధమున గ్రామమునగల లింగమూ
ర్తులు పర్వతపంతలవలె బంతులవలె భోగయ్య వెన్నంటి స్వేచ్ఛావిహార
మొనరించుటయు కెంచావిద్దై వాపరాధంబున భక్తజనాగ్రహంబునకు
గురియై పాడుగోరుచుండెను. వెండియు మేదినీమండలికంపించెను, తారలు

రాలెను. నభోవీథియల్లాడె సూర్యచంద్రులు తెన్నుతప్పిరి. చిమ్మచీకట్లుగ్రమ్మెను సస్యములువాడెను. బావులుపూడెను ఘూకరాకములు కూడెను, వాయువు స్తంభించెను ధూమముప్రకోపించెను. నిప్పువానకురిసెను. తెప్పలుమునిగెను. గుండులు తేలెను. పురములంటుకొనెను. వనము జలమయమయ్యెను. ఇట్టిభయోత్పాదములు తటస్తింపవంచనాపరతగానెంచి బుద్ధివచ్చి యచ్చటి విప్రులు చెచ్చెరవచ్చి నొచ్చుకొని దేవయ్య పాదముల జాతములబిగబట్టి దీనులై స్వయంకృతాపరాధమునకు పశ్చాత్తప్తహృదయులైనట్లు కన్నీరుమున్నీరుగా బాష్పజలంబున నాపరమ శివునిపాద ప్రక్షాళనమొనర్చుటయు దైవోద్భోదనమే ప్రధానాంశమును భక్తప్రశంసనమే ప్రాణప్రదముగా గొనుదేవయ్య బాపనయ్యలయొక్క మిత్రత్వముబూని వారివేడుకోలు నపురప్రవేశమగుటయు నాతని ప్రభావంబున తొల్లియధా యధమైన లింగములు యధాపకార్యముగా స్వస్థానంబుల నలంకరించుటయు గాంచి మిధ్యాజంగము సహితము గొనియాడి వేడిచనియెను.

గుడ్డవ్వ కథ

తొల్లి పాండుపుర మను క్షేత్రముకలదు, అందు వేదవిదులను వదనుగొన్న పదుగురు బాపలు కాపురముందురు. ఏతత్ క్షేత్రప్రాంతమున నొక్క మాలపల్లెయుండు, అందొక పేదరాలు వృద్ధురాలు వసియించును ఆమెను గడ్డవ్వయని పిలుతురు ఆమె దిక్కుమాలినది సర్వాంగ కుష్టిపీడిత. పట్టరాని పరమేశ్వరుని భక్తురాలు. ఒకనాడామె పని వడిపాండుర పురమునకు బోవలసెను. పండిన పొడలకాయవత్రె, కాయమునిండ గంటులు, చమ్ములు గొనుర సిస్రావము, పైవ్రాలు మక్షికలు, పుండువడిన యంగములు, తుండెముత్రైనవ్రేళ్లు, ఆవికృత రూపము, బాధాస్వరూపము, గాంచి జాలిపడుటకు సాయపడుటకు మారు కర్కశహృదయులు, మర్కటహృదయులు ఆనాటి విప్రనా

లు; హాయెవడి ఆమెంగో ! చిక్కచొప్పీ ! నాపాపము నిన్నుకట్టికుడు పుచున్నది కానవా ! ఒడలెరుగని పొగరున తొలిపుట్టునే బెట్టిదమునే కొంపకూల్చితి వృా యీనాటికి పెద్దరోగమువచ్చెను. తా చెడ్డకోతి వనమెల్ల చెరచును. ఈ యంటువ్యాధి యీవీధులవారికి పంచిపెట్ట వచ్చితివా ! కాని జాతి దానవు. పడగెంటనైన భయమగునట్లు మాచొట్టిల పాలటి దయ్యమువలె యమువలె నిట్లు సాహసించినందుకు చెప్పవలె అని బెగడింప నామె హృదయము చలించినది. మదిగదలెను వ్యాకులము హెచ్చె, భక్తులశపథము శాస్త్రబద్ధముకదా ! పరమేశ్వరుని తగ్గించెను. ఈ నికృష్టజీవనముకంటె నాసేవయేలగ్గు. ఈ జరాభారము కంటె నీచరణసన్నిధియే మేలు నిక్కంపుబత్తిమెయి నిను నేనారత ము మ్రొక్కిన దైవసాక్షాత్కారమై యీహేయకాయము బాసి నాశత్రువుల గ్రమ్మన్నగాతమని నిశ్చయించి సోమేశ్వరుని దర్శింప గిరు క్కునమరలెను. శిలయుదాక నొడలు జలదరించెను వ్రేళ్లు తెగిపడెను. పాదములు నొచ్చిజల్లెడ తూట్లువలెను. నీలమండ లుల్లెను. పాదభ్రష్ట మయ్యెను. పదభ్రమకముతో సాగెను. కడక కుంటివడి తుంట్లుజారెను. భక్తిరసాస్వాదనమున ప్రమత్తులగువారిని బాధలుపీడింపవుగా. చేతులతో శివుబలెపాకెను. గండురావేల నొరసిహస్తములు గ్రస్తముల య్యెను. జరుగు నాధరము సహితము మృగ్యమైన నామావెత హృద యపీఠనధివసించి యున్న తేజోమూర్తి నిగాళకుదాపీయదయ్యె. ఆమె నేలబడి బండవలె దేహాభిమానము మాని దేవుని దయఃబూని స్వామి కైంకర్యమునకు బోవుచుండుటయు భక్తవత్సలుండును, శరణాగత రక్షకుండును గౌరీవల్లభుఁడునైన కపర్దికృపాంతరంగుండై యామెనెదు ర్కొని, మన్నించి, కార్యమరసి వరము వేడుమనుటయు నామెయిట్లని యె "దేవాదిదేవా ! లోకైకనాథా ! భక్తజనకల్పవల్లీ ! ప్రమథాధి నాథా ! బృందారకులకు సహితముజూడ గూడని నాదివ్యస్వరూప

నాకన్నులకాంచు భాగ్యము నాపుణ్యమున చేకురినది నాజన్మతరించి నానోములు ఫలించినవని త్వదీయ సందర్శనమున నేను చరితార్థనైతి. వేరకోరికలేల'' అని సంతసించి సంస్తుతించుచుండు నామె భక్తిభర్గుడచ్చెరువడి 'అవ్వా! చల్లనివచ్చితి ముతె దాచనేల, నాకటాక్షమున నాకువజ్రకాయమగును. నీలోటువెంచి గేటుసలిపిన మూఢబుద్ధులకే వ్యాధిని పక్షపాతముగా బంచిపెట్టితి, అన్నంత అనుభవింపక తీరునా,' అని అంతర్ధానమై యామె నిత్యసేవకనుకూలమగునట్లా పురమున సిద్ధేశ్వరుండను లింగరూపమును దాల్చి యవతరించెను ఈభక్తురాలు శాపవశమున నప్పురమున బ్రాహ్మణులెల్లరు పైత్యరోగముచే బాధపడుచు కర్మపరిపక్వమగుటజే నోపు తమవ్యాధి మూలము గ్రహించి చింతించి కడజాతియని మెడిచులువిరచిన గుడ్డవ్వను దర్శించి తమతప్పులనొప్పుకొని దయయుంచునదిగా పాదములబడి ప్రార్థించుటయు సహజకోమలహృదయ మగు కోమలి హృదయమున వారియెడ దయకుదిరి 'నిరామయులగునట్లు' వరమిచ్చుటయు నాబాపలును రూపములుస్ఫురద్రూపములుగా మారుటయు నెల్లవారలీమె నిష్టదైవతముగా నిత్యారాధనల పూజించుచు భుక్తిశేషంబుల నారగించుచుండుదురు. నృపాలోత్తమా! భక్తవరుల వర్ణప్రకర్షము బొలయుముకదా! నామతులకు శంభుడ తండ్రి. పార్వతియె తల్లి. పరివర్తులే బందుగులు. పాటిభక్తులే సోదరులు. మసిపాతనుజుట్టినను మాణిక్యంబగు. అడుసునబుట్టిన తామరదైవపూజ్యము కంపలపుట్టిన యనలము పూర్వక్రియలకెల్ల పూజ్యము. వ్యాసుడు బోయెతకుపుట్టడా. వాల్మీకి శబరుడు కాడా. తక్కుగల యోగుల సాంప్రదాయములు నైచ్యములని యెంచి లోకమహాత్ములఁ బ్రశంసించునేకాని పూజింపమానెనే. వారు లోకారాధ్యులుగాకపోయిరే! బిజ్జల భూవల్లభా! కపర్దిపదారాధనా నిధానులగు భక్తులు దుర్దమశక్తులుకదా! ఖిన్న

చండాలురని డాయనోడిగూయు కూతలకేమికొలత. కర్మచండాలురని
చెప్ప విశ్వాస రహితుల, వృథాజల్పుల,కపటులజ్యోస్యుల, వింతవాదుల
కుహనాభక్తుల, జాతివైషమ్య చర్చలతో మీటోంట్లకు భగవత్తత్త్వ
రుల కుప్రమేయ మేల ! భక్తనిరసన దైవ దూష్యము కదా !
మూఢుల పెంపున మీరిట్లు కాని వడువున శివ నాగమయ్య, మా
యయ్యాను విమతసంఘమున నగుబాటుకు బురిగొల్ప జెల్లునే యనుట
యు బసవారాధ్యుని సాహసవచనములకు బిజ్జలుడు తోకత్రొక్కిన
త్రాచువలె కోపాటోపహృదయుడై బసవునివైపు మోమై ! అయ్యా
రే ! అనాదిసృష్టి పర్యంతము శైవంబనియు, తద్భక్తులభేద్యులని
యు నీబరిడవాదము శైవశిష్టత్వము నాదృష్టికి దురూహ్యము నీపక్షపా
తబుద్ధి యీసిద్ధాంతములకూత కొలయిచ్చుచున్నది శివనాగమయ్యపై
వాలినమక్షికము లింగాక్షికమని నీయాంతర్యము. ఈభక్తుని యొడలు
జిదిపిన క్షీరముని వైష్ణవుని దేహ మొశిపిన రక్తముచిందునా అని ప్ర
తిక్షేపించెను బసవడదెయుదనని యెడనెంచి నృపాలునీక్షించి ప్రకాశ
ముగా దేవా ! వారుతమభేదముల నధికారరీతులెంచి తమతోడికొను
టకీకొన ! అయినను సమయమగుట ప్రత్యర్థిపరముగా నీమన్యలనిర్వా
దితముగా పరిష్కరించి నాహృదయమును ద్వైవికముగా వంచింపజాల.
ఇదే శైవసాంప్రదము సూచించెద తనమహత్వము తేటతెల్లమగును,
చూతము; నిశితకరవాలమును చేబూని భక్తపరవశమున శివనాగుని
హస్తద్వయమూ రయమున చెండాడుటయు నాపరమేశ్వరుని కృపాప్రా
బల్యమున నాగమయ్య నరకవడియు వడిచెడక దిగులుపడక శివసహస్ర
పారాయణ మొనర్చుచుండెను. భక్తపాదరేణువగు బసవడు భక్తదేహ
మునుండి పాలుగొను దుగ్ధంబుల మొనవుకడ లేగవలె మూగి జొరవ
డి గడువడి గుక్కిలిపుటయు జూఫరకబ్బురమయ్యెను. వెరవుగానక
మూఢక వైష్ణవులెల్లరు వేగవై శివనాగుని దుగ్ధపాన మొనర్చుచుండు

టయ్యు బిజ్జలనాథుఁడు కలవరము వారించి రాజచిహ్నంబుల పరిత్యజించి కిరీట ముజ్జగించి, సింహాసనము వర్జించి దిగివచ్చి శివనాగుని భక్తమూర్తికి వలగొని దండప్రణామము లాచరించి తన దుడుకుపాటునకు క్షమియింప ప్రార్థించుటయు శివనాగుడు రాజును లేవనెత్తి హృదయమును హత్తించి తత్తరము నుడిపి యజ్ఞానకృతమగు నపరాధము విరోధము కాదని బుజ్జగించు నంతలో దైవకటాక్షమున ఖండితహస్తద్వయము యథాపూర్వముగా నుండుటయు దవ్వులను పారజూచు జైనయ్యలు వెనుకటి కయ్యములుమాని నెయ్యములుబూని శివనాగుని పాదపద్మములకువాలి క్షమార్పణ వేడుటయు నాతడందరి నూరార్చి పంచాక్షరి నుపదేశించుటయు వారు కైవారములొనర్చి కైంకర్యమొనర్చిరి. బిజ్జలనాథుఁడు శివమెక్కి శివనాథుని శిశ్రూషమై సేనుగుపై నెక్కించి శివనామస్మరణ జేయుచు నగరసంకీర్తన మొనర్చుటయు బసవని శివనాగుని దైవభక్తి లోకమెల్లమై తన్నామస్మరణ దురితహరణ మయ్యెను.

భక్తులు : పాస్వాదనకథ

శివనాగుని దైవాదేశము దేశదేశముల నల్లుకొనుటయు బిజ్జల రాష్ట్రమంతయు శైవాచారమయ్యెను. తొల్లింటి వర్ణభేదము లంతరించెను మతకక్షలు మటుమాయమయ్యె. బహుదైవతావాదనలు పటాపంచలయ్యె. జాతివైషమ్యములు సమసెను వితండవాదనలు గూటబడియె శైవమతోద్ధారకుఁడని బసవున కప్రతిమాన గౌరవప్రపత్తు లలవడియె. తన్మూలమ్మున దేశసంక్షోభ మడఁగి జనసామాన్యమున సర్వతో ముఖముగా దైవభక్తి వర్ధిల్లుటయు దర్వ్య వనవాస మొనరించు శాక్తేయు లీవహితమునకు సైపక బసవని యేలీలనైన పరాభవించి తమవ్యాప్తికి మార్గమరయ నిశ్చయించుకొని చేడెమూకలెల్ల కూడిగ ములట్లు అప్పనరంబుల నుపహారంబులఁ దెచ్చి బిజ్జలున కందిచ్చి సెలవు

బరసినపిదప కార్యనివేదిముగా భూపా! మాపాపమేమనందుము. అనా
దినుండియు శైవప్రధానులమై ప్రసాదంబుల కర్తలమైన మేము ఈబ
సవుని గురున్మత కారణంబున వనములమధ్య మాంసములైన మాడుచుం
టిమి. పూర్వశైవులమగు మమ్మిట్లారడిసేయుట మతోద్ధారకులకు
సమ్మతమగునే! వైష్ణవముత సాంప్రదాయములకుగంటె శైవముమో
సెత్తెనని యూసగొన్న మాగాసితగునే. న్యాయమరయ బంపుఁడనునం
తలో బసవడు మంగళవీరికకు వచ్చుటయు బోయనవ్యాజమంతయుఁ
బూసగ్రుచ్చినట్లు బసవనికి నివేదించుటయు నృపాలుని, కృపాళుని పేరో
లగంబున బసవనమంత్రి యిట్లనియె, ప్రభూ! వీరు పూర్వశైవులమని
కదా వాదము అట్టిచో వీరశైవుల సాటియౌ వీరికెవ్వరిత్తురో చూతము
గా. వీరశైవ ముద్రగలింగారాధన కాన తద్భక్తులు విషప్రసాదమును
నాస్వాదించుట కర్తవ్యము భిన్నము, విచ్ఛిద్రము, అలక్షికము, పా
క్షికము, విశ్వాటత్, భైరవము, ఉగ్రము. అను శైవవాదులలో తొలి
మూడు పూర్వములనియు తక్కుంగల వారమనియు సుప్రసిద్ధమగుట,
ప్రాణాపత్యులకు విషప్రసాదము పరమార్థికము కావున కర్పూరము,
కాలకూటము, గస్తూరి, కర్పరము, గరళము పంచాపస్తత్రి పిటమున
పంచభక్ష్యము శేయించి ప్రసాదములిప్పింపుఁడన రాజు వల్లెయనుట
యు నుపకర్యముల పుటము రాకను కల్వములు కాలిపోయెను రోకళ్ళం
టుకొనియెను. నేల బాగులుకొనియెను. విషవాయువు లుప్పతిల్లెను. జల
ము జ్వలితమయ్యెను. ఆవిడ్డూరప్రసాదము మెసవు బొట్టల సువులు నిలు
చు బొట్టులను సందేహమున నొండొరుల మోములు దీనులై జూచు
శాక్తేయుల రమ్మని చేరజీరి బసవడు తోడిబత్తులతో సాపాటుబెట్ట ప
రవిశ్వాసమున శాక్తేయులు విషమని తాగివెరచి కొండెము మానివ
చ్చినదారిఁ బోవుటయు బసవని యాశీర్వాదమున వీరశైవులు విష ము
మృతప్రాయముగా త్రావివర్ధిల్లిన భక్తి యట్టిదికదా!

జగదేవుని కథ

తొల్లి యెల్లవిద్యలకు నొజ్జయగు బిజ్జలుపురమున జగదేవుడను దండనాథుఁడుండెను. అతఁడు మహారథికుండయ్యు సత్వగుణప్రధానుడు. రాజ్యకార్యజ్ఞుఁడయ్యు భగవత్పరాయణుఁడు దండనాథుఁడయ్యు కర్మయోగరతుండు. మండలాధీశ్వరుండయ్యు చంద్రధర పదసేవామండనుఁడు. ప్రవిమల చారిత్రుఁడు. ధూర్తజనదూరుఁడు అతఁడు యతిరాజగు బసవరాజ. భూమణుసేవా పరతకు పరిమితానందమంది యాతని మందిరమున కేగి విభూతిసమృద్ధుండును కింకరజన పరివృతుండును, బిల్వదూర్వాసనుండును, రుద్రాక్షమాలికా సహస్రభూషిత దేహుండును, నిరంతరశివపూజాధురీణుఁడునగు యోగసంపన్నుని యిష్టదైవతానుప్రసన్నునిమున్నుగాంచి ముకుళితహస్తుఁడై, వినయ వినమిత గాత్రుఁడై మెల్లనవివరించి కైంకర్యము జేసి సమాధినొక్కమోల హెచ్చుభాషింపక యొదిగి యుండుటయు బసవఁడు యోగనిద్రమేల్కాంచి జగదేవుని వందనము లందుకొని కుశలప్రశ్నించి దండనాసనమిచ్చుటయు మన్నించి పనియడిగెను. అంత భక్తానురాగుఁడగు జగదేవుఁడు గురురాజగు బసవని యాంతర్యమెఱిఁగి భక్తాగ్రణీ! సర్వార్థసిద్ధులగు సిద్ధుకెఱుగని రహస్యములున్నే! అయిన నదుత్తరమిచ్చుట నాకర్తవ్యము. కాన మనవి సేతు, గురుకటాక్షమున దేవరయనుజ్ఞనొంది దేవతార్చన సలుపనెంచి తమసన్నిధానమున నా తాత్పర్య మెఱిగింపవచ్చితిని. గురువులాజ్ఞ శిరసావహముకదా! ఈ సమారాధన నిర్విఘ్నముగా నిర్వహింప తమదే భారము. సర్వజంగమ సంయుతంబుగా దయచేసి నాయిచ్చునల్పార్చన నుముఖముగా గ్రహించి యీభక్తపాదరజము నుత్సహింప వేడుచున్నాను తమదర్శనమున మాపాపవేశములు పరిహారమగును. గురువులుమెట్టిన మందిరము సుపవిత్రమగును. మీరుద్రొక్కినధూళి సర్వాంగరక్షయగు. మీపాదోదకము సర్వవ్యాధి నివారణమగు తీర్థము. మీయు

ప్పిష్టములు మాపితరులకు సద్గతులు, ఆతిథ్యమంగీకరించి నాయాహ్వా
నము నాశీర్వదింపుడను జగదేవుని దైవజ్ఞానకు సంతసించి భక్తప్రో
త్సాహము గురుకార్యము కాన విభూతియుఁ దిమగు బెట్టి జగదేవుని పిలు
పునకు సమ్మతించుటయు మనపెంగొని జగదేవుఁడు గృహాభిముఖుఁడ
య్యెను. బసవఁడు యథాపూర్వముగా సమాధిలో ప్రవేశించెను. జం
గమదేవరలు రుద్రజపముల మునిగిరి. జగదేవుఁడింటికేగి స్త్రీజనముల
రావించి భక్తజనసంయుతముగా గురుదేవర వచ్చు గావున యథాశ
క్తి వంటకములను సిద్ధచేయక వడ్డింపుమనుటయు వల్లెయని గృహదేవ
తలు తమతమ చాతురికి బసవఁడు బహుమతించునట్లు యుక్తమెరసి
వివిధభక్ష్యముల, భక్ష్యభోజ్యముల షడ్రసపరిపాక శాకముల, రమ్యత
రంబగు సన్నుతాన్న పాయసదధిదుగ్ధమాదిగల యెల్లపదార్థము, భోజ
నార్హ వస్తుసమితి వండివార్చి తగ దొంతులు పేర్చియుంచిరి. అపరాహ్ణ
మతిరిగినది. వంటకములు చల్లారినవి. చనుబాలైన సొంటని బాలలు
గోలుమనుచుండిరి. జంగమదేవతలెల్ల పిలుపందివచ్చియుండిరి పార్థివ
ము చేయువారు. లింగాష్టకము చేయువారు. రుద్రజపము సల్పువారు.
పంచాక్షరుల పఠించువారు రుద్రసహస్రము జూచువారు. దేవతార్చ
నలు సల్పువారు. లింగాయతులందరు విచ్చేసిరి. దేవరలు చాపలుతీర్చి
రి. ఆరాధ్యులు సత్తులు చర్చించుచుండిరి. శివపూజాద్రవ్యములు సం
సిద్ధమయ్యెను. బసవలింగము మాత్రము గానరాడయ్యె. అతిథులన్నా
తురులై యుంటన్నంట భావ్యము కాదని యెంచి జగదేవుఁడు లింగధారు
ల రావించి యాలస్యము బాపుట కర్పించి యవసర నైవేద్యము కావిం
చెను. బసవఁడు తన పరిచారి కవిసముచే తానచటకు రాకమున్న తా
వల కాఱ్ఱుగడిఁగి జగదేవు డాభ్యర్చకముగావించిన తెలంగాణింగి సమ
గ్రాభూషణయుక్తుఁడై యాలనింటికిఁబో నలిగి మెలగుచుండెను. జగదేవు
డీ యపరాధమున గ్రహించి బసవని యనుమతియించి తోడితేర మార్గమునఁబో

చ్చెను జగదేవునిరాకఁ బసవనికిఁ బొగ్గి కిన్నరయువలె నగుటయు బసవడు మంటచే తొంటిచున్నవల నున్న జేసి తనకడనున్న కింకరులతోఁ 'నీవిశ్వాసఘాతుకుని మోముఁజూడఁగాదు' అంగపట్టము కట్టుడగత్యమైన యర్థములవకాశించితిము. అని జాకుగొనక మృషాలింగారాధ్యా ! నీవిపుడ శేలనెచ్చితివి. నీవు శివగేహంబు బయులువెడలుము. నిరంతర శివసేవారతులును, అతులమహిమాన్వితులును, జంగమార్చనా సంగతులు నగు భక్తవర్యుల నార్యుల సత్కరింపమాని మూఢులగ్రస్థాన మిచ్చిన నీమతము మాబోంట్లకు విమతమగుగాక సమ్మతమగుటెట్లు ? విహితవిధుహానీయుం బవశ్యాన్న మగును ! కుతంత్రులు, మతస్వతంత్రులు, విమతపరతంత్రులు నగు నీబోంట్ల సమాదరము మాపట్ల సమాధానముకాదు. భక్తులనీవిధి తిరస్కరించుటకాక నీయుద్దేశ మేమికానోపు ? అర్ధేందుకోటిరుశుద్ధ నిష్కళంకభక్తిప్రకారము సాధనలేని కర్మచండాలులకెట్లవగాహనమగును ఏకదైవతారాధ్యులలో విశేషజాతము లట్టిజాతము లుండుటెట్లు, అచ్ఛిద్రమగు భక్తకోటికి ఛిద్రోపాసనము చెల్లుటెట్లు ! ఏకతరుజనితమగు శాఖ లన్యోన్యప్రాబల్యమున కంతఃకలహములు పడినట్లుండును. సముద్రాన్తతరంగములు రూపసంఘర్షమునకు దిగినట్లుండును క్షేత్రమున సస్యమే పునరుద్రేపులాడినట్లగు సంశయవ్యాదయులే పాపాత్ములు. వారికి ఆత్మవిశ్వాసమే లేదన్నచోఁ గురుభక్తికుదురుటెట్లు ? భక్తినిశ్చయము సూన్యమైన పరమార్థమెట్లు సువ్యక్తమగును ? స్థానబలిమికాని తనబలిమి' కాదన్నచోఁ; ఆత్మవినాశమును జడము నుశాశ్వత మగుచున్నది. అట్టిచోఁ నేకేశ్వరారాధనమున కగత్యము కానరాదు. జగదేవా ! పరపత్వము లేనివాడు భక్తుడెట్లగును ? “భక్తిలేనిపూజ పత్రిజేటు” ఒక కథకలదు వినుః

ఏలేశ్వర కేతయ్యకథ.

పూర్వము వేదబ్రాహ్మణ సాంప్రాజ్యమని మిగుల వన్నెకెక్కిన
శంఖవత్తనగు పురంబున కేతయ్యయను శూద్రుడొకడు కాపురముండెను. అతడు శంభుభక్తులకెల్ల మిక్కిలి అతని సువ్రతంబు నన్యసామాన్యము పుత్ర మిత్ర కళత్ర సహోదరజనులను యింటనున్న కొనిన పశు
గోపాలురను, శునః మార్జాలమూది పెంపుడు మృగములకు తన గేహాన
ర్వత్రమున కేక లింగపట్టాభిషేక మొనర్చెను. తానొకప్పుడైనను భవి,
తప్పక చూడడు. మాటలాడడు ఆహీనుల నాత్మలోనైనను దలంపడు
వారల నూష్యవాక్యముల కర్ణపుటములం జొరనీయడు ఆదడుల వేశ్మలం
ద్రొక్కడు. ముట్టుకోడు. వారితో బేరమున కొనడు, అమ్మడు. వార
వరిహిత జనులన్న ప్రేతివివరింపనేల ? వారిని నేల నడువనీయడు. కొంది
దనిలువనీయడు. ఏమటబోనీయడు. శిరసావహించి యల్లాయుమ్ముద్దుగా
నాత్మవత్సముల వ్రాలె భుజమున వీపున వహించి ముదియును. అట్లు భ
వినహాసంచార రహితుడు, భక్త్యారూఢమతియునై సత్కాలక్షేప మొ
నర్చు కేతయ్య పవిత్రచారిత్రము పాపకర్ణకంటక మగుటయు నాదసూ
రి వైష్ణవనామకులెంచి యెన్నినెగులుల బొగిలించినను, నిజమహాత్మ్యము
న కేతయ్య తృణప్రాయములుగా నెంచి యవిలేనియట్లరే తొలగు భా
నుకీప్తనల కేతన ద్విగుణితభక్తియుక్తుడై శివావధూతయని ప్రబల
విఖ్యాతిపరుడైయుండె అట్లుభవులా భక్తుని చిత్తం బెత్తెరంగునైన
మొత్తంబుసమికి నుత్తలపడి యతనివిత్తుల గాదులంత గాల్పింప నెంచి
వెతపడను చెడకుండ మళ్ళలో నేమినిత్తునో మాతముకానని యా తు
లువలు గాములనుం జిమ్ములుపెట్టిరి. ఆయెడ గేతనార్యుడా మోచుల
మోన మెత్తింగి కొట్టాణములు రగిలి సెగలెగయ, ధూమము మేఘము
లుగట్ట ధాన్యమంటిక ముసుగొట్ట, ధైర్యమువీడక, శౌర్యముబూనక
తాగుప్రమ్మరక, పరులరమ్మనక, చిచ్చార్పబోపు కింకరుల శంకజేసి

నిర్భీతుఁడై యాజ్వలన జ్వాలలక్కెపట పశియాగ్నిముఖమున కాల
రుద్రునివలె భద్రుఁడై యుండి మడిసీరుపడిన యదుమతి యాబుగ్గి పా
డిలో విత్తించుటయు దైవబలమున కేశయ్య కాసాయల ఫలసాయము
వర్ణనాతీతమగుటయు సీభక్తివిరాజితులు నీరాజనములు మంత్రాక్షతలు
గా భక్తవరులు తలదాల్చి 'ఆహా! ఏమిచోద్యము: పూర్వము శివబ్ర
హ్మయ్య మాన్యములు ధాన్యములువేయకనే ఫలించెనని వినికి ఇపుడు
కనులారగాంచిన యీచిత్రము పూర్వచారిత్రమును బలపర్చుచున్నది.
శివభక్తులెంతకు జాలరని, జంగమపుంగవులు కేశయ్యకీర్తి సంకీర్తనము
తో పొద్దులుపుచ్చుచుండ విఫలప్రయత్నులగు విరోధివర్గమంత పరాభ
వమునకు సహింపక కేశయ్య నంతకైన వంచించి వైష్ణవాధిక్యతకు
లోకములో పట్టముగట్టుటకుగా ప్రబల ప్రయత్నములు చేయుచుండిరి.
వైష్ణవుల మాధులంచి యాధిక్షేపించు కేశయ్య పశు భక్తి యెట్టిదో
పరీక్షింతము. అని నిశ్చయించి యొక చీకటిరాత్రి పశువులశాలలోఁ
జొరఁబడి, వానిని కట్లాత్రాళ్లువిత్రెంగి, మెడత్రాళ్లు ద్రెంచి, సాలఁదెరవించి
గ్రామముఁదప్పించి నూత్నమార్గముఁ బట్టించి యెందేనిఁ జనిరి ప్రాణ
లింగములు తమశాలలో నుంటచే పశువులెంత జిజ్ఞాసువులో నివశన
వ్రతమూనెను మొలనిడిన పచ్చికలనోనిల్పిరి పైరుపచ్చలకుఁద్రోలిరి.
కంటకమూలు నట్లు మొదవులాదరి కేగి కరుంటువలె పదములదము కలా
లిగి మెలఁగుచు లింగదర్శనము లేక సీగముముట్టుట వ్రతాభంగమని
యెంచి కుత్తుకబంటి జలమునఁ దిగమరల్చినను ద్రోదులఁ ద్రిప్పి. వాల
ములెత్తి వెన్నువాలును వాల్చును ఇట్లేడహోరాత్రములు నోరెరుగని
కసవు మేయక పశువులయ్య వ్రతనిష్ఠను దాహాశనములుమాని నియతి
యూని యుంటచోరహృదయమున మునదయగదువార 'లయ్యారే!
పసిబూన్నవారేకాని, పాపము పంచుకొనువారెవ్వరు? మనలయకృ
త్యమున నీసాధువులు నిత్యకృత్యములుమాని ప్రాత్యవాయము బూని

నవి ఈపశుహింసా దోషము మనకట్టైల ఘటింపక మానదు. ఈపాప మొడిగట్టుకేటి ఘనకార్యమని లోదలంచి యాపశువర్గమును లందవెడలించి యెప్పటిదాకికిఁ జొప్పించుటయు రాహువుముక్తచంద్రునివలె నవి యిలుపాఁరించుటయుఁ గని సహజకోమలహృదయుఁడయ్యు, పరసంపర్క విముఖుఁడగుటచే కేతయ్య తనతువ్వాలు వైరికిఁ జిక్కె శైవ ముడివెనని భ్రాంతించితివి యాకాకకు పరోక్షుఁడగుటయు పశువులు నిష్టాయత్తములన్నట్లు పారుగువారలు పులుద్రోసిన మూఁచెట్టుకు కట్టుగట్టెను. యజమానుని తాటస్థ్యము సహేతుకమని నిశ్చయించి నాలనున్న వత్సములు తమ తల్లులపరామృశించిచుటయు నుడిగెను; గోవులు లింగమూర్తైపుఁజూపులుదీపించి తద్దర్శనమునకు కన్నులనీరుగ్రక్కుచుండెను కేతయ్య యిందలిసంకేతము గ్రహించి గోవులు నిర్దోషములని మన్నించి వానిని మందఁ బెట్టుటయు వత్సములగాంచుటమాని యాగోవులభక్తి యుట్టిపడ ప్రాణలింగమునకు ప్రదక్షిణములుగావించి, మోరలతో మేరలకుద్ధి జేసి, లింగాతసున తమస్తన్యధారలు వర్షించుటయుగాంచి కేతయ్య మానుషభక్తికంటె, పశుభక్తి యెన్నిమడుంగులమించెనో కదా! ఇట్టి సాధువుల భూంతరంగిక పారిభాష్యముఁ దప్పిదూష్యమని వృథాబాధఁ బెట్టితి! నాయఘము బాయుటెట్లని పశ్చాత్తాపముఁతో వానిని ప్రణమిల్లుటయుఁ జూపరికత్యానంద సంధాయకమయ్యెను. కుమతులు కేతయ్య భక్తితాత్పర్యములకును, సమభావమునకును, భూతదయకును, కరుణామతికిని మెచ్చుకొని తమయకార్యములకు నొచ్చుకొని యటపై నాతని యాంతరంగిక శిష్యులైరి

సవరద నాచరయ్యకథ

తొల్లి శైవాచారసంపన్నంబని సన్నుతిగని ప్రఖ్యాతలింగారాధ్యులకావాసంబగు శివనేరను పట్టణరాజమొండు కలదు. అందు శైవ భక్తాగ్రగణ్యుఁడై నిరంతర జంగమపూజావిరాజిత గేహరాజిరాజై, విరా

జితలింగార్చనా తత్పరమతియు నాన్యేతరమతియునై నిష్ఠాగరిష్ఠుండని
పేరెన్నికఁగన్న నాచరయ్య దేవరప్రతివాది భయంకరుఁడై ప్రియవాది
మోదితుండై యనాదిలబ్ధ శివసేవాకృతపుణ్యుఁడై నాణ్యుఁడై, యసా
మాన్యుఁడై, మాన్యుఁడై వర్ధిల్లుచుండును. అతని కాంత యుమాకాం
తసదృశ భక్తిసమాక్రాంత హృదయాంతరాళ భక్తసంపూజితనయ
శీల. ఒండు చూలాలగుటయు నాచరయ్య యామె లింగముగ్రహించి
యర్ధోదయకాలంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించుటయు నామె కాంత వ్యత్యయము
న జంటశిశువు గంటయుఁ జేడియనుచువ విని నాచరయ్య చెవులకు ము
లుకులుగా పుత్రోత్సాహమునూని, వీనికి మున్నలింగము సంగ్రహిం
పఁబడమి వీఁడుపదహీనుఁడు. ఇచ్ఛాష్టముగావున దవ్వులవైవుఁడు. అంత్యు
తుని మోముగాంచ నెంచరాని దోషమబ్బును. శరణోక్తసరణి నర్ధో
దయకాలంబునందు గురులింగసాంగత్యంబు సంభవింపదని నాచరయ్య
యా యఖిలభక్తలోకము విలోకింప తన తనయుని విసర్జించెనన వినియు
వేదోక్తసన్మార్గంబు విసర్జించి, భక్తులవిర్జించి, దుర్మార్గంబవలంబించి
పంచశరభంజను భక్తిమూలంబెఱుంగని తాత్రటమాలల నగ్రేసరులని
యాధ్యాత్మికులని, యారాధింప సభ్యమగునే పశుపాలపతియగు భర్గ
డుండగ పశుప్రాయులై యచిభ్రంశంబునఁ జేసి యాతన జీవులగు వారి
మాట నడువనేల అతులిత శుద్ధశైవాచార మర్మములు వంచనమ
తుల కేమి బోధపడును. ఇద్ధగార్దభ మడుగులరుచి యెఱుఁగునే పొల్లు
మెసవుఁగాక ! అంధుఁడు, పదార్థమూఢుండు, లోకబాంధవుని యాది
త్యుని' సర్వతమోసంహరుని, కర్మయోగుని దివ్యప్రభాసంపత్తి నెట్లుగాం
చనేర్చు, చేటిమూక పూర్ణిమాచంద్రు సత్కళానిరతి నెట్లు వాక్రు
వ్వజాలు. బధిరుఁడు నాగస్వరమాకొనునెట్లు ! కోతి రత్నపరీక్ష నెఱుఁ
గునే ! కుక్క స్వర్గమునందునే ! ప్రాజ్ఞులకుగాక యజ్ఞులకు కాలకంధ
రుని కింకరుల ప్రాశస్త్యము తెల్లమగునెట్లు ! ధరలో లింగనైష్ఠికత,

ముంజేతికంకణము, కరతలామలకము; ముంగొంగు బంగారము, ముంగి
టపెన్నిధానము అట్టి సద్భక్తిమార్గము వదలి వదరుట ఖండశర్కర
యుండగాదస తవుడు బొక్కుటయగు. శివసేవయను నిశితచంద్రహాస
మునఁ బాపవల్లరుల ఛేదింప నుసాధ్యమగును. బందకత్తులబూనవచ్చునే!
చేరువనున్న కల్పతరువు మాని మిట్టపై రొట్టఁ జేబట్ట నిట్టునే! సంసారజ
లధి నుత్తరించు నోడవీడి భవజలధి కల్లోలమగు ప్లావముఁ గోరనగునే!
రమణీయమగు రత్నరాజిఁ బోనాడి గాజుపెల్లల మూటగట్టనగునే! దొడ్డి
లోనిగామధేనువు మాని సంతలోని గొడ్డుఁ గొననగునే! మాంగళ్యము
మాని దుష్టకర్మకలాపము జేయుటేల? 'తేనసహాసంవసేత్' అను శ్రుతి
త్యర్థ మగ్రాహ్యముకదా! శుద్ధగాంగోదక స్నానమున వాయసము విమ
లరక్తము గాంచునే! నైజవక్రమగు శునకపుచ్ఛము గంధపుఁగ్రోవినిఁ
జుట్టి తిన్ననగునే! యుగములుగా జలధిలో నానిను కటికిరాలు కరఁ
గిబ్బి మెత్తబడునే! కామధేనువుపాలతోఁ బ్రోదిసేసిన వేములు తీ
పిగాంచునే! మసిపుటముపెట్టిన మకిలిబోవునే! కట్టిడిస్వభావములు సు
లువుగా వదలుట దుర్లభము అట్లేయగుగాక పసిడినాగట గసవుగట్ట్రు
చిక్కకుండ బెక్కుచాజ్జుడున్నములకి నుములు కెడబెట్టు నధమునిరీతి నా
రచనసార భూరుహములఁ గూల్చి చెముడుడొంకల పాతనగునే! పవిత్ర
పితృహోత్ర మధ్యంబున నపవిత్ర మూత్రపురీషముం జేసి తీర్థమని వేదు
కూర్రునిపగిది. మృడలింగపరాఙ్ముఖానేకాన్యదైవభజనంబులు తమ్మ
లుగాలేల రాజరాజసఖపరాఙ్ముఖ పూజలు ఓటికడవలోని నీరములు నీ
డలేని ధారుణీరుహములు, జలలేని దిగుడుబావులు, మొన్నత్తనిపైరు.
అకలి యుడిగిన జీర్ణప్రాణములు, అనాధ్యాయములేని చదువులు; వెలు
గులేని వెన్నె, త్ర్యక్షపరాఙ్ముఖుఁడై యజ్ఞమాచరించిన దక్షుఁడు శిర
చ్ఛేదమందెను. 'కలధన్న మొల్ల ముందర జగన్నుత విప్రులకిచ్చి' అనిశప
థము వహించిన పరశురాముఁడేగతిఁ బొందెను. గురుహితోక్తుల నిత

సించి, నిరయంబైన 'బద్ధమైన హరుఁడైనఁ హరియైన వారిజభవుం ...
తిరుగఁ నేరదు నాదుజిహ్వ' అన్నబలి వైష్ణవపూజామహాత్మ్యమొంటెను
దెల్పెను॥ వేదరహస్యవేది, పృథివీసురకోటికి అత్యాదరబుద్ధితో నిష్ఠా
ర్ధసత్కారమొనరించిన ఫలము, శంభుభక్తి సంపాదకుఁడైన యొక్కభ
క్తునకు బట్టెకుబికుఁ జేసినవగుడు తాదృత్తవైదికోక్తులకుఁ దప్పచరించుట
సాహసముకదా! అని బహుభంగుల బసవఁడానతిచ్చిన జగదేవుఁడశ్రు
పూరితనేత్రుఁడై, స్వగుణనిహ్నవపూర్వకముగా బద్ధాంజలిపుండై భక్త
పరాయణుఁడై యిట్లు ప్రస్తుతించెను దేవా! కృతాపరాధిని, దైవవం
చకుఁడను భక్తుల తిరస్కరించితిని. కర్మబంధుఁడను. కష్టుఁడ. ఖలుం
డను దుర్మదాంధతో పేతుఁడను, దుష్కృత్యయలయుండను ప్రజ్ఞమా విశే
యజ్ఞానపాతకుఁడను. శంకలేని యనాచారసంపన్నుఁడను, వేయేల? నేను
సర్వాపరాధిని నాయొనరించిన పాపమొందును వినుడు. ఈహీనకళేబర
మునొల్లను ఈనీచప్రాణికెసహింపను. మొంగికట్టెబరువు మోయలేను.
ఈపాపజీవనము గడుపలేను ఈప్రారబ్ధకర్మ మనుభవింపజాలను. ఈస్వ
యంకృతాపరాధము నోర్వలేను కావున గుర్వాజ్ఞయైనచో భవత్సన్ని
ధానమునఁ నే ప్రాణముపరిత్యాగ మొనర్చి శాశ్వతశర్వలోకసిద్ధినందెదను.
అని దీనుఁడై పలుకుటయు బసవన్న భక్తానుమతిమ్యో యిట్లువక్కాణించె
ను శిష్యా! ఇంతసాహస మవివేకమనిపించుకొనును. పైగా ప్రాణహ
త్యాదోషమున శివద్రోహము వాటిల్లఁగలదు అపరాధులకుపశ్చాత్తాపమే
ప్రాయశ్చిత్తము. మరియు పిపీలికాది రుద్రపర్యంతము సకల చరాచర
భూతకోటికి సృష్టిస్థితి సంహారకారకుఁడై, స్వయంభువగు నేకేశుఁడీ ప్రాణి
కోటికి నిజమహాత్మ్యము ప్రసాదించియుండుటచే నేతద్భక్తులువిరక్తులై జీవన్ము
క్తులగుట దైవపాతకమగుసదాగతియగు ప్రాజాపత్యమున దైవసంఘటన
మునఁ జేసిబహుళ కార్యంకరములు త్పన్నమగు. ఆయుత్సవముల దైవకృ
ముచే తాత్పర్యాది భక్తిప్రతిష్టాపన మొనర్చుటకొకపురుషుఁ డుద్భవించియుం

ము. శైవరాజ్యమున ననంతారిష్టము లల్పకాలమున సంభవించుసూచన లున్నవి ఆకష్టములగడి దేర్ప, మతమును పునరుద్ధరింపు మహాత్ముఁ డగ ల్యముఁగదా ! అట్టిశోభన సంస్కారములు నీయుందభావ్యములు. కావు న నిరాశ జెందకుమని యూరడించెను. జగదేవునియందు వాత్సల్యముఁ జూప బసవఁడు శిష్యబృందము లుభృంగికై వారలు జేయ, కింకరులుబిళ్వ దళ పూఁజనోనర్ప, దాసీజనము నాగపట్టముబట్ట, భటులుపట్టినత్రిశూ లము మోయ, జంగమ దేవరలు సంకునినదంబుసలుప, ఆరాధ్యులు'లమో రుద్రమన్యమ్యఁడయే' యనునమోవాక్యయ లుచ్చరింప జగదేవుని మందిరమునకు అతిథియై మంగళతూర్య సహితముగా నేతెంచుటయు భక్తపాదరజము జగదేవు డుద్విజనీకృతపూర్వోత్సాహుఁడై గురుజంగ ములప్రాంగణమునవిల్పి కుటుంబసహితముగానెదురేగి యతిథిసత్కార ములశాస్త్రసముతారముగా నెరపియోపినకొలది వివిధాన్నపానము ల మృష్టిభోజనసంతృప్తులఁ జేసి భక్తాభీష్టసంసిద్ధినికృతార్థుడయ్యె

మల్లయ్య మధువయ్య కథ.

బిజ్జలపురంబున శైవ భక్తపరాయణులగు నిద్దఱు క్షుద్రసోదరు లుండిరి. పెదయయ్య నీశ్వరకృపాపారతంత్ర్యమునవారు నిత్యజంగమా ర్చనాధుర్యులై బహువినుతిగాంచుటకు వైష్ణవులగు నాయూరి విప్రులు వృథాసూయాపరవశులై వారినెవ్విధినైన బరిమార్పకృతనిశ్చయులై బిజ్జలునిసభ జేరి రాజభూషణా ! మాపాలపుట్టిన జెట్టలనేమందుము. ఈ పాషండమతగుల తిరస్కారములమునుదు 'దిన దినగండము నూరేండ్లా యుస్సు' కదా ! దురాచారసంపన్నులును, మతవిపన్నులును, రాజద్రో హులగు; తక్కినశైవులకేల, మల్లయ్యమధువయ్యలు, మాపాలిటిదూ తలుకదా ! అని లేనిపోని నేరములనూరిపోయుటయు, సహజవిప్రపక్ష పాతియగు బిజ్జలుడదేయదనుగావారిని రాజసభకీడ్పించి వారినేత్రగోళం బులఁ బెరికించెను. అనిష్కారణవంచనకు ప్రకృతియలిగి దేశారిష్టము లె

న్నిరోగాకల్పెను. అతివృష్టి యనావృష్టి యీతిబాధలుతరచయ్యె దోపి ళ్లుహెచ్చెను. అగ్నిహోత్రభయముకలిగెను అర్భకులుమరణించిరి ఆమయములతిశయిల్లెను ఋతుభేదము సంఘటిల్లెను. కాటకములుకలిగెను బూటకములు ప్రబలెను ఈ దురంతముల బిజ్జలునిపవత్ రాజ్యము సంక్షోభమందుచుండ వెరవెఱుఁగక నృపాలుఁడు రాజ్యవినాశమునకు బెంగగొని యుండెను శైవులీమతవంచకునిగతియెఱిఁగి బసవని సహితముగా జనుదేవునిదర్శించి ఆర్యా! మున్ను శైవసిద్ధాంతమురిత్తముగాదు. మల్లయ్యమధువయ్యలను-నిరుపముగా రాధ్యులకు భూపుడొనర్చిన యపకార మీసర్వవిపన్మూలమైనది లోకమిదిమరచుఁగాక భక్తలోకము, త్రిలోచన విలోకన మీవంచనసహించునె! భక్తసంత్రాణుడవు నీవయని పురిగొల్పుటయు శివప్రసన్నతచే రక్షణకర్తవ్యమూహించి, భక్తసమూహంబు నాహ్వానించి వారి యాశీర్వాదముల నంది బిజ్జలునిఁ బరిమార్చి సజ్జనుల రక్షించుటకభయహస్తమిచ్చి, దేవునెంచి, హస్తమునకరవాలమూని నిండుసభయను నెలకొని యాత్రావనులగు వార్తావహుల సందేశములకు వందురు బిజ్జలునియెట్టయెదుట లయకాలరుద్రుని భాతి, భీతి దోప నిలిచితన్ మస్తకమును తనకరవాలధారల ధునిమెను, సభికులెల్లరీ యనర్థమవగాహనగామిదండధరుఁడే ధరణీపాలుని పాలిట మృత్యువగుట తెమకేగలియుని మతిచెడి వెతపడి పికాపికలై పారిపోయిరి. మూఢులు ప్రాణాపాయంబని దిక్కారుంగక యథా యథలగుటయు శైవులువిజృంభించి రాజకులంబును ముట్టడించి తత్ బంధుసందోహను మిత్రవర్గంబును బరిమార్చిరి బిజ్జలరాజ్యమంతయు శైవశోపోపహతమగుటయు వైష్ణివాళి తమకు వేరుగతి లేమికివగచి బసవునిపాదముల శరణుజొచ్చి లింగధారులైన తనపూర్వారిష్టములఁ బాపి తరుణోపాయముగాంచిరి. మల్లయ్య మధువయ్యలకు పరదైవతము భక్తి వెంపున, పరమభక్తులకు జగదేవుడు, బసవ

మంత్రి, మహత్వమున బిజ్జలునివల్ల నష్టమైన దృష్టి పునఃప్రసాదిత
మయ్యెను, ఇట్లు వైష్ణవరాజ్యసంహారకుఁడును, శైవమతసంపాదకుఁడు
నైన జగదేవుని యపారభక్తికిచ్చ మెచ్చి కైలాసవిభుఁడు-బృందారక
సేవ్యమానుండును, కింకరభజనానువర్తకుండును, షణ్ముఖప్రకాశసహితుండు
ను, ఢుంఢివిఘ్నేశ్వరపరివృతుండును, గౌరీసమేతుండును, నందివాహనా
రూఢుండును, కుబేరవిహితుండునై సాక్షాత్కరించి జగదేవుని స తా
ననసహితముగా పుష్పకవిమానారూఢులఁ గావించి వియన్మార్గంబున
ననర్గళతుంబురని నాదంబులు చెలంగఁగ సశరీరసాయుజ్యపద పీఠభద్రు
నిఁ గావించెను. భూలోకమున బసవమంత్రి కొంతకాలము శైవసంఘ
సంస్కారముఁ గావించి, శైవదిగ్విజయ దశదిశల వెలయించి, యప్రతి
మానశైవ నిష్ఠాప్రతిష్ఠప శిష్యవర్గముల కుపదేశించి యిక భూలోకమున
పరమతభయమ్ము స్వప్నతుల్యమగుటచే నైహికంబుల విసర్జించి, యేకాం
తవర్తియై, తృణజలసమృద్ధంబును, శైవక్షేత్రంబునగు బల్లణాపురీస గ
మేశ్వరు ప్రాపుఁజేరి తనమంత్రబలమున నాయతరిశక్తిని స్వాధీనముఁ
జేసికొనునట్టియు బసవని శైవమునకు మెచ్చి సంగమేశ్వరుఁడు ప్రత్యక్షు
డై బసవని తనలో నైక్యమొనర్చి తాను నిజాంశనొందెను ఇట్లు పార
భక్తిసంయుక్తులై యైహిక శైవాచారసామ్రాజ్యమునకు బసవరాజ
ప్రోత్సాహకుఁడును జగదేవుఁడు కారణకర్తయునై తమనిష్ఠాప్రపత్తు
లనిహమున భక్తిసామ్రాజ్యమునకును పరమున ముక్తిసామ్రాజ్యము
నకును పట్టభద్రులయిరి ఈబసవపురాణము పఠించినవారికి భక్తిపదం
బును, విన్నవారికి విభవంబును, చదివించినవారికి సకలసామ్రాజ్యములు
ను, వ్రాయించినవారికి పాపనాశంబులును, నిత్యపారాయణులకు సా
యుజ్యపదవియు గలుఁగును.

సర్వము సంపూర్ణము.

శ్రీ చింతామణిముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడియె.